

การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อ
ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

โดย

นางสาวภาสวดี ภาคาผล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์
เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON
CONNECTIVISM THEORY AND PHENOMENON-BASED LEARNING TO ENHANCE
CHARACTERISTICS OF ACTIVE CITIZENSHIP AND MEDIA LITERACY SKILLS OF
UNDERGRADUATE STUDENTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy CURRICULUM AND INSTRUCTION

Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2022

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับ
แนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

โดย นางสาวภาสดา ภาคาผล

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน
ศาสตราจารย์ ดร. จินตวีร์ คล้ายสังข์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย (ผู้รักษาการแทน)
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต นีรัตศัย)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชรินทร์ มั่งคั่ง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ศาสตราจารย์ ดร. จินตวีร์ คล้ายสังข์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร. มารุต พัฒนาผล)

61253804 : หลักสูตรและการสอน(กลุ่มหลักสูตรและการนิเทศ) แบบ 2.1 ปรัชญาคุณภิวัตน์

คำสำคัญ : รูปแบบการสอน, ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้, แนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน, คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง, ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

นางสาว ภาสุตา ภาคาผล: การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และ 2) ประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย รูปแบบการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนประกอบด้วยแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ แบบบันทึกการเรียนรู้ และแบบทดสอบรายวิชา CSO2213 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์อนุกรมเวลา และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการสอน มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 3.1) การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน 3.2) การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ 3.3) การเสาะแสวงหาความรู้ 3.4) การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม 3.5) การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม 3.6) การประเมินผลการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม 5) ระบบสนับสนุน และ 6) การวัดและประเมินผล ซึ่งประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมและสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.60-5.00$, S.D.= 0.00-0.55)

2. ประสิทธิภาพการใช้รูปแบบสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า นักศึกษามีพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก

61253804 : Major CURRICULUM AND INSTRUCTION

Keyword : INSTRUCTIONAL MODEL, CONNECTIVISM THEORY, PHENOMENON-BASED LEARNING, ACTIVE CITIZENSHIP, MEDIA LITERACY SKILLS

MISS PASUDA PAKAPOL : THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON CONNECTIVISM THEORY AND PHENOMENON-BASED LEARNING TO ENHANCE CHARACTERISTICS OF ACTIVE CITIZENSHIP AND MEDIA LITERACY SKILLS OF UNDERGRADUATE STUDENTS THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SIRIWAN VANICHWATANAVORACHAI, Ph.D.

The purposes of this research were to: 1) develop an instructional model based on connectivism theory and phenomenon-based learning to enhance characteristics of active citizenship and media literacy skills of undergraduate students and 2) evaluate the effectiveness of instructional model based on connectivism theory and phenomenon-based learning to enhance characteristics of active citizenship and media literacy skills of undergraduate students. The sample was 34 undergraduate students who enrolled in CSO2213 Civic Education class in the first semester of the academic year 2021. The research instruments were the instructional model, lesson plans, and the instructional model effectiveness evaluation forms were active citizenship evaluation form, media literacy skills evaluation form, Activity/Project assessment form, learning journal and CSO2213 test. The quantitative data were analyzed by mean, standard deviation and repeated measures ANNOVA while the qualitative data were analyzed by content analysis.

The research findings were as follows:

1. The instructional model based on connectivism theory and phenomenon-based learning to enhance characteristics of active citizenship and media literacy skills of undergraduate students, in other words, "Civic Ed Model" consisted of six components; 1) principle 2) objectives 3) instructional process consisting of six steps as follow 3.1) Creating Mutual Understanding 3.2) Interconnecting with Phenomenon 3.3) Verifying Obtained Information 3.4) Initiating Activity or Project 3.5) Conducting Designed Activity or Project and 3.6) Evaluating and Disseminating 4) social system 5) support system and 6) evaluation and assessment. The instructional model was evaluated by experts and found that the appropriateness was at the highest level. ($\bar{x}=4.60-5.00$, S.D.= 0.00-0.55)

2. The effectiveness of the instructional model "Civic Ed Model", the result revealed that the students had continuously developed their overall active citizenship and media literacy skills at a high level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา” สำเร็จลุล่วงไปได้ดีด้วยความเมตตาและกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษา ช่วยให้ผู้วิจัยมองเห็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังคอยติดตาม สอบถาม เสริมแรงให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน และศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้คอยให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และช่วยเหลือเติมเต็มในงานวิจัยครั้งนี้ รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานวิจัยให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้มีคุณภาพ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ขอบพระคุณทุก ๆ ความช่วยเหลือ ทุก ๆ กำลังใจที่ให้มีอย่างมีเมตตาจิต เป็นกัลยาณมิตรทางวิชาการให้แก่อน

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ให้ทุนสนับสนุนการศึกษา ขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน และนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ให้การสนับสนุน อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในทุก ๆ ขั้นตอน ทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จราบรื่นไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกในครอบครัวทุก ๆ คน ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมในทุก ๆ ด้าน ขอบคุณที่เชื่อมั่นในตัวลูก คอยให้ความรัก ความหวังใย ให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอและตลอดมา เป็นแรงผลักดันให้มีกำลังร่างกายและแรงใจในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์นี้ให้สำเร็จออกมาได้

นางสาว ภาสุตา ภาคาผล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ด
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	17
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	27
คำถามวิจัย.....	28
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	28
สมมติฐานการวิจัย.....	29
ขอบเขตการวิจัย.....	29
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	30
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	33
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	34
1. การผลิตและพัฒนาคุณภาพครูในศตวรรษที่ 21.....	36
1.1 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี)	36
1.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้และตัวอย่างสาขาวิชา/ข้อเสนอสาระความรู้กลุ่มสาขาวิชาสังคมศึกษา	38

1.3	มาตรฐานผลการเรียนรู้.....	39
2.	ปรัชญา วิสัยทัศน์ และนโยบายคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	44
2.1	ปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์	44
2.2	วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ.....	44
2.3	นโยบาย	45
3.	หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562). 47	
3.1	ปรัชญาของหลักสูตร.....	47
3.2	ความสำคัญของหลักสูตร	47
3.3	วัตถุประสงค์ของหลักสูตร.....	47
3.4	โครงสร้างหลักสูตร.....	47
3.5	รายวิชาพลเมืองศึกษา (Civic Education).....	48
4.	แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา	50
4.1	แนวคิดและหลักการการวิจัยและพัฒนา	50
4.2	แนวคิดและหลักการวิจัยแบบผสมผสานวิธี	54
4.3	ประเภทของการวิจัยแบบผสมผสานวิธี	56
4.4	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแบบผสมผสานวิธี	59
5.	แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน	62
5.1	ความหมายรูปแบบการสอน.....	62
5.2	องค์ประกอบของรูปแบบการสอน.....	63
5.3	ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการสอน.....	72
5.4	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน	82
6.	การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	84
6.1	การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้.....	85
6.2	การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	109

6.3 การสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	135
6.4 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	141
7. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	149
7.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	149
7.2 คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	150
7.3 แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	177
7.4 การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education)	184
7.5 การวัดและประเมินผลความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	193
7.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	195
8. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	199
8.1 ความหมายทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	199
8.2 หลักการของแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ	200
8.3 คุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	213
8.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	222
8.5 แนวทางการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	225
8.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	234
สรุปหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	235
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	239
ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R ₁)	242
ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D ₁)	257
ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R ₂)	288
ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development: D ₂)	293

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	297
ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่า ทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา.....	298
ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับ แนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา	354
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	404
สรุปผลการวิจัย.....	405
อภิปรายผลการวิจัย	406
ข้อเสนอแนะ	419
รายการอ้างอิง	421
ภาคผนวก.....	432
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	433
ภาคผนวก ข ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยและหนังสือขอตกลงใช้เครื่องมือวิจัย.....	438
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research1: R ₁) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A)	442
ภาคผนวก ง ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research1: R ₁) การศึกษา ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A).....	479
ภาคผนวก จ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development 1: D ₁) การออกแบบ และพัฒนา (Design and Development: D&D).....	504
ภาคผนวก ฉ ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยขั้นตอนที่ 3การวิจัย (Research: R ₂).....	607
ภาคผนวก ช เครื่องมือและผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D ₂)	621
ประวัติผู้เขียน	630

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการสอน	69
ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการสอน.....	80
ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบลักษณะของ 3 ทฤษฎี.....	87
ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบลักษณะของทฤษฎี Constructivism และ Connectivism.....	91
ตารางที่ 5 การสังเคราะห์หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้.....	94
ตารางที่ 6 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้.....	103
ตารางที่ 7 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	121
ตารางที่ 8 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	125
ตารางที่ 9 การสังเคราะห์หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน.....	137
ตารางที่ 10 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน.....	144
ตารางที่ 11 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามแนวคิดของ Zyngier D.	156
ตารางที่ 12 แบบของพลเมือง (Kinds of citizens)	158
ตารางที่ 13 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้.....	165
ตารางที่ 14 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ	169
ตารางที่ 15 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม.....	174
ตารางที่ 16 ขอบเขตและพัฒนาการเรียนรู้ของพลเมืองในระดับอุดมศึกษา.....	188
ตารางที่ 17 ตารางแนวคิดหลัก 5 ประการ (Five core concepts)	204
ตารางที่ 18 การสังเคราะห์หลักการการรู้เท่าทันสื่อ	208

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ.....	217
ตารางที่ 20 มิติการวิเคราะห์/องค์ประกอบและคำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหาสื่อ.....	226
ตารางที่ 21 รายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.....	249
ตารางที่ 22 รายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการ ศึกษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ.....	251
ตารางที่ 23 สรุปขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R ₁).....	255
ตารางที่ 24 รายละเอียดการจัดการเรียนรู้.....	261
ตารางที่ 25 พฤติกรรมบ่งชี้จำแนกตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง.....	270
ตารางที่ 26 เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง.....	274
ตารางที่ 27 พฤติกรรมบ่งชี้จำแนกตามทักษะการรู้เท่าทันสื่อ.....	276
ตารางที่ 28 เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ.....	278
ตารางที่ 29 การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและจำนวนข้อสอบ.....	283
ตารางที่ 30 สรุปขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D ₁).....	287
ตารางที่ 31 สรุปขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R ₂).....	292
ตารางที่ 32 สรุปขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D ₂).....	296
ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา.....	310
ตารางที่ 34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา.....	313
ตารางที่ 35 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถาม ผู้สอนและนักการศึกษา.....	315

ตารางที่ 36 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา	319
ตารางที่ 37 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา	321
ตารางที่ 38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา	323
ตารางที่ 39 ผลการสังเคราะห์หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา	327
ตารางที่ 40 ผลการสังเคราะห์ร่างรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา	329
ตารางที่ 41 ความเหมาะสมและสอดคล้องของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ (N=5)	346
ตารางที่ 42 รายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา	349
ตารางที่ 43 ประเด็นการปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองใช้นำร่องและการปรับปรุงแก้ไขของผู้วิจัย .	353
ตารางที่ 44 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	365
ตารางที่ 45 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยภาพรวม	367
ตารางที่ 46 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยภาพรวมของนักศึกษารายคู่	368

ตารางที่ 47 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้.....	370
ตารางที่ 48 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของนักศึกษารายคู่.....	370
ตารางที่ 49 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ.....	372
ตารางที่ 50 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะของนักศึกษารายคู่.....	372
ตารางที่ 51 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม.....	374
ตารางที่ 52 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษารายคู่.....	374
ตารางที่ 53 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์.....	376
ตารางที่ 54 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ของนักศึกษารายคู่.....	376
ตารางที่ 55 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ.....	377
ตารางที่ 56 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวม.....	380
ตารางที่ 57 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวมของนักศึกษารายคู่.....	381
ตารางที่ 58 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการเข้าถึง.....	383
ตารางที่ 59 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษารายคู่.....	384

ตารางที่ 60 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ด้านความสามารถในการวิเคราะห์.....	385
ตารางที่ 61 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน ความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษารายคู่.....	386
ตารางที่ 62 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ด้านความสามารถในการประเมินค่า.....	387
ตารางที่ 63 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน ความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษารายคู่.....	388
ตารางที่ 64 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ด้านความสามารถในการผลิตสื่อ.....	389
ตารางที่ 65 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน ความสามารถในการผลิตสื่อของนักศึกษารายคู่.....	390
ตารางที่ 66 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์.....	391
ตารางที่ 67 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการ ประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ของนักศึกษารายคู่.....	392
ตารางที่ 68 ผลการประเมินรับรองรูปแบบการสอนสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการ ใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา.....	398
ตารางที่ 69 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา.....	480
ตารางที่ 70 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา.....	484
ตารางที่ 71 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถาม ผู้สอนและนักการศึกษา.....	489

ตารางที่ 72 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา
ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา 492

ตารางที่ 73 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา 496

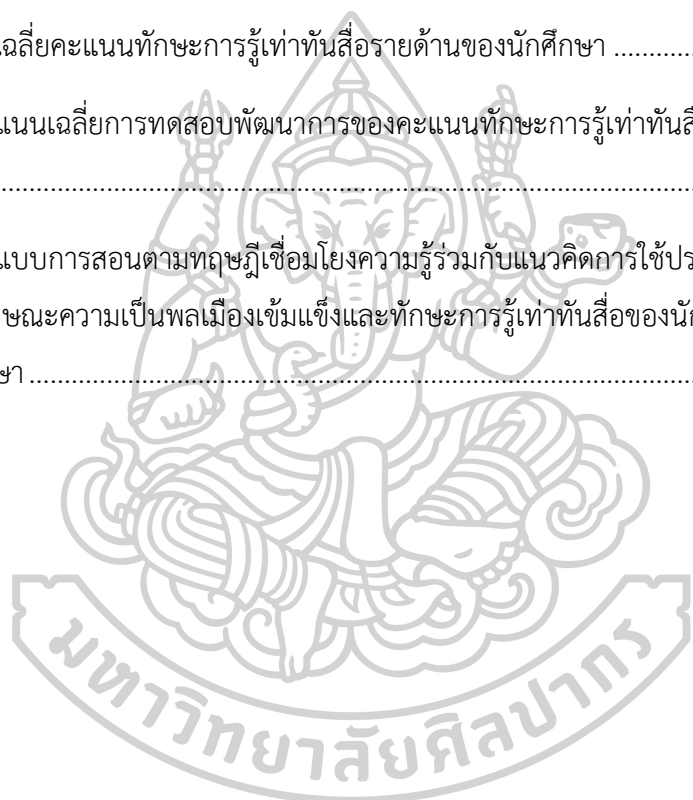
ตารางที่ 74 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถาม
นักศึกษา 500

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงพัฒนาการของทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้.....	86
ภาพที่ 2 เครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกันสำหรับการเรียนออนไลน์.....	98
ภาพที่ 3 แผนภาพองค์ประกอบหลักของทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้.....	99
ภาพที่ 4 แบบจำลองทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	201
ภาพที่ 5 ร่างรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา	345
ภาพที่ 6 รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา	352
ภาพที่ 7 ชั้นเรียนรายวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา.....	358
ภาพที่ 8 การชี้แจงรายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....	358
ภาพที่ 9 การนำเสนอปรากฏการณ์และการตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวข้องกับพลเมืองตัวอย่างในสังคม.....	359
ภาพที่ 10 การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน.....	360
ภาพที่ 11 นักศึกษาเข้ากลุ่มเพื่อศึกษาค้นคว้า	360
ภาพที่ 12 นักศึกษาแต่ละกลุ่มสรุปประเด็นสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้า.....	361
ภาพที่ 13 นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อสรุปของกลุ่มและอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน	361
ภาพที่ 14 ผู้สอนยกตัวอย่างสถานการณ์เพิ่มเติมที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง.....	362
ภาพที่ 15 นักศึกษาระดมสมองและอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน	362

ภาพที่ 16 นักศึกษานำเสนอผลการระดมสมอง	363
ภาพที่ 17 การบันทึกการเรียนรู้ของนักศึกษา.....	363
ภาพที่ 18 การทำแบบวัดของนักศึกษา.....	364
ภาพที่ 19 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งรายด้านของนักศึกษา	366
ภาพที่ 20 แสดงคะแนนเฉลี่ยการทดสอบพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็งโดยภาพรวมของนักศึกษา	369
ภาพที่ 21 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อรายด้านของนักศึกษา	379
ภาพที่ 22 คะแนนเฉลี่ยการทดสอบพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวมของ นักศึกษา	382
ภาพที่ 23 รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อ ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา	401

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมทุกสังคมล้วนปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข พัฒนาสังคมให้ก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้สังคมขับเคลื่อนไปได้อย่างที่คาดหวังก็คือ พลเมืองของประเทศ เช่นเดียวกับที่ประเทศไทยจะพัฒนาและเจริญก้าวหน้าไปสู่ความเป็นสังคมไทยที่พึงปรารถนา เป็นสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนได้ก็ด้วยกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยคือ พลเมืองไทย ในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดเป้าหมายในการส่งเสริมและพัฒนาประชาชน คนไทยให้เป็นพลเมืองไทยที่พึงปรารถนาไว้คือ “คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่มีวินัย ตื่นรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะและทัศนคติที่เป็นค่านิยมที่ดี มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์ มีความเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม ความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก” (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12, 2560-2564:4-5)

ในขณะที่ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้ระบุถึงความเป็นพลเมืองไว้ในเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ไว้ว่า “มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดีเก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทย มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มีธรรมาภิบาล รักอาชีพ มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสาร ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สูการเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรม ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง” และในยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์นี้ยังได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไว้ว่า “มีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับ

การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว” (ยุทธศาสตร์ชาติ, 2561: 34-35)

จากการกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การส่งเสริมความเป็นพลเมืองเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เนื่องจากมีนโยบายของภาครัฐที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่องของความเป็นพลเมืองไว้อย่างชัดเจนทั้งในนโยบายทางด้านการเมืองการปกครองตลอดจนนโยบายทางด้านการศึกษา เพราะปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาความเป็นพลเมืองให้กับประชาชนในประเทศได้เป็นอย่างดี คือ การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง ดังจะเห็นได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ในวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ได้มีการระบุเกี่ยวกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองไว้ดังนี้ “เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง (Civic Education) ในสังคมไทย รวมทั้งการยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม” อีกทั้งยังมีการระบุแนวทางในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคือ “การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนด้านความเป็นพลเมืองในทุกระดับการศึกษา” และในแผนการศึกษาแห่งชาติยังได้มีการระบุเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า “การจัดการเรียนรู้นั้นจะต้องปรับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ โดยในการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะและคุณลักษณะ 3R & 8Cs” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560:95-97) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่ได้กล่าวถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) ว่า “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือ เป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำ ได้แก่ 1) ผู้เรียน 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3) พลเมืองที่เข้มแข็ง” โดยในมาตรฐานการศึกษาของชาติได้อธิบายถึงคุณลักษณะพลเมืองที่เข้มแข็งไว้ว่า “เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียมเสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ” (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561:3-4)

ในขณะที่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ตามประกาศที่คณะกรรมการอุดมศึกษาได้เห็นสมควรปรับปรุงมาตรฐานการอุดมศึกษาให้สอดคล้องตามมาตรฐานการศึกษาของชาตินั้น ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของผู้เรียน โดยระบุไว้อย่างชัดเจนในมาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ว่า “พลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทาง

จริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักความเป็นไทย ร่วมมือร่วมพลังเพื่อสร้างสรรค์ การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประชาคมโลก” (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนพิเศษ 199 ง (17 สิงหาคม 2561)) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ที่ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งไว้ดังนี้ “เป็นพลเมืองที่ เข้มแข็ง และใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่าและ มีส่วนร่วมในการพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาและ ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรมและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความ ถูกต้อง รู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธและต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: ออนไลน์)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงนโยบายทางการศึกษาข้างต้นพบว่า การจัดการศึกษานั้น ควรส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งให้เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ (2556:67-68) ที่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนในการดำเนินการวิจัยว่า ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยโดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในรายวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษา และควรจัดให้มีการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยให้แก่ศึกษาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา ฉะนั้นการให้ความสำคัญกับการพัฒนา คุณลักษณะความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นแก่นิสิต นักศึกษา เยาวชนของไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญและ จำเป็นดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554:2-3) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง ว่า “การศึกษาเพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำบนโลกที่ซับซ้อนในอนาคต (Navigating Complex World Liberal Arts) สอนให้คนรู้จักสร้าง มีความเชื่อ คนที่รอบรู้จะเข้าใจโลก เข้าใจการ เปลี่ยนแปลง เข้าใจคนได้มากกว่า มีวิสัยทัศน์กว้างไกลกว่า จะเป็นปัจจัยการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ การศึกษาที่ดีคือการเรียนรู้ที่จะเรียน เพราะทุกวันนี้โลกเปลี่ยนแปลงไปอะไรที่ดำรงอยู่ในวันนี้ อาจล้าสมัยได้เสมอ เพราะฉะนั้นการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลจะช่วยให้เราพร้อมที่เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้เสมอ ทำอะไรใหม่ๆ เสมอ ทุกวันคือการเรียนรู้ใหม่และการเรียนรู้ต้องทำตลอดชีวิต คุณค่าที่แท้จริงของ การเรียนรู้คือ คุณภาพด้านความเป็นมนุษย์ ความรู้อาจจะไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นต่อไปอีก ทักษะบางอย่าง อาจจะไม่มีเพียงพอ สิ่งที่จะทำให้เรามีชีวิตรอดในอนาคตคือ คุณภาพความเป็นมนุษย์ ซึ่งประกอบไป ด้วยความรัก ความเมตตา ความกล้าหาญ ความสามารถในการเปิดรับมุมมองใหม่ๆ รวมทั้งการมีสติ และความสงบภายในจิตใจ ดังนั้นการสร้างพลเมืองหรือเปลี่ยนประชาชนให้เป็นพลเมืองต้องอาศัย การจัดการศึกษาที่ดี มีคุณภาพที่จะช่วยหล่อหลอมให้ประชาชนเกิดคุณลักษณะของพลเมือง และ

สังคมพลเมืองขึ้นได้” ในขณะที่ซรินทร์ มั่งคั่ง (2560:316) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาพลเมืองดีนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสถาบันสังคมในทุกภาคส่วน การเป็นต้นแบบที่ดีของผู้สอน และการจัดหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาที่จะใช้กับประชากรในท้องถิ่นก็ตาม ควรคำนึงถึงบุคลิกลักษณะของคนในท้องถิ่นนั้นว่าสมควรจะพัฒนาให้มีคุณลักษณะของพลเมืองในสังคมนั้นเพื่อเสริมสร้างให้มีบุคลิกลักษณะแบบใดที่จะพัฒนาสังคมอุดมปัญญาและเกิดการพัฒนาวงศ์อย่างยั่งยืนในอนาคต

ในขณะที่สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเปลี่ยนแปลงไปของโลกภายใต้กระแสแห่งโลกยุคดิจิทัล โลกแห่งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ จึงส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านของชีวิตไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิต ทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปดังรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2563 พบว่า คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 11 ชั่วโมง 25 นาทีต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปี 2562 เป็นเวลา 1 ชั่วโมง 3 นาที เมื่อจำแนกตาม Generation พบว่า กลุ่ม Gen Y (อายุ 20-39 ปี) มีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุด รองลงมาคือ Gen Z (อายุน้อยกว่า 20 ปี) ซึ่งทั้ง Gen Y และ Gen Z เป็นกลุ่มที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยต่อวันมากที่สุด อาจเนื่องมาจาก Gen Y และ Gen Z อยู่ในวัยทำงานและวัยเรียน ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 (Covid-19) ที่มีนโยบายการทำงานแบบ Work from Home และมาตรการปิดสถานศึกษาให้จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ นอกจากนี้ผลการสำรวจเมื่อจำแนกตามกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน/นักศึกษาที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ยมากที่สุด เนื่องมาจากการใช้อินเทอร์เน็ตในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และทำกิจกรรมต่างๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ต (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2563:ออนไลน์) และในขณะที่ปี 2564 พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 (Covid-19) ยังคงส่งผลให้การเข้าถึงและการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการสำรวจยังพบเพิ่มเติมว่า กลุ่ม Gen Z (กลุ่มอายุน้อยกว่า 21ปี) มีสถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุด ซึ่งกิจกรรมออนไลน์ที่กลุ่ม Gen Z ใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ การเรียนออนไลน์ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564:ออนไลน์) นอกจากนี้รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2564 ยังพบว่า 3 อันดับแรกของปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ 1) ความล่าช้าในการเชื่อมต่อ/ใช้งานอินเทอร์เน็ต 2) ปัญหาปริมาณโฆษณาออนไลน์รบกวน และ 3) ไม่มั่นใจว่าข้อมูลที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ตจะเชื่อถือได้ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564:ออนไลน์) ซึ่งจากรายงานผลสำรวจนี้แสดงให้เห็นว่าสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 หรือยุคดิจิทัลนี้เต็มไปด้วยข้อมูลสารสนเทศและข่าวสารที่มีการเผยแพร่อย่างมากมายและหลากหลายรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ มีการเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจาก

การใช้สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล จึงส่งผลให้ผู้รับข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ควรเลือกรับและมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อจะได้รับการข้อมูล ข่าวสารที่มีคุณภาพและเป็นข้อเท็จจริง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของชรินทร์ มั่งคั่ง และนิติกร แก้วปัญญา (2565: 205-207) ที่กล่าวถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ยุคดิจิทัลและการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการสร้างการใช้และการสื่อสารสารสนเทศของคนในสังคม ดังนั้นคนในสังคมควรจึงควรต้องมีความรู้ความเข้าใจในสื่อดิจิทัล การรับส่ง การใช้การจัดการสื่อดิจิทัลและกระบวนการการทำงานกับเทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงการจัดการกับอารมณ์ของตนในสังคมสื่อออนไลน์นั่นคือ การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) และการมีปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่สังคมออนไลน์คือ มารยาทดิจิทัล ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการใช้พื้นที่สังคมออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ และช่วยส่งผลให้เกิดการกระทำผิดในสังคมออนไลน์ลดลง และทำให้สังคมออนไลน์ในยุคหลังดิจิทัลมีเสถียรภาพ และเหมาะสมกับพลเมืองในโลกอนาคต จากข้อมูลข้างต้นที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับ Generation Alpha คือคนที่เกิดและกำลังเกิดระหว่างปี พ.ศ. 2553-2568 ซึ่งเป็นเด็กกลุ่มแรกหรือ Generation แรกที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 เด็กใน Generation นี้จะเป็นพลเมืองที่สำคัญเป็นอย่างมากในอนาคต เนื่องจากเด็กเหล่านี้จะเติบโตเป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ทำงานในอนาคต ดังนั้นการทำความเข้าใจและให้ความสำคัญกับเด็กใน Generation Alpha จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น โดยเด็กใน Generation นี้มีแนวโน้มที่จะมีลักษณะเฉพาะที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการสูง (Entrepreneurial Skills) 2) มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านทางเทคโนโลยีได้ดี 3) นิยมการซื้อของออนไลน์ แต่ขาดทักษะทางสังคม 4) มีอำนาจเหนือคนรุ่นพ่อแม่ ได้รับการปกป้องดูแลเป็นพิเศษจนอาจมีอิทธิพลเหนือพ่อแม่ของตนเองได้ และ 5) มีช่องว่างระหว่างชนชั้นสูงและอาจต้องเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงของโลก ดังนั้นการเตรียมความพร้อมและการจัดเตรียมการศึกษาให้แก่คนใน Generation นี้จึงเป็นประเด็นที่ควรให้ความสำคัญเพื่อให้เด็กใน Generation Alpha สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการศึกษาต่อและการดำเนินชีวิตในอนาคตต่อไปได้ โดยการเรียนรู้ของ Generation Alpha อาจมีเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางด้านการเมือง สังคม และวัฒนธรรมของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กใน Generation นี้จึงควรมีลักษณะสำคัญคือ เป็นการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต มีการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ รวมทั้งให้อิสระและทางเลือกแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ และสิ่งสำคัญคือควรมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลทั้งความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรมอย่างบูรณาการ (ชนันภรณ์ อารีกุล, 2562: 273-275)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญและจำเป็นในการเตรียมความพร้อมและติดตั้งชุดความรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนเพื่อสามารถปรับตัวและอยู่รอดได้ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารมีอยู่อย่างมากมาย ซึ่งทักษะการรู้เท่าทันสื่อถือเป็นประเด็นสำคัญที่ควรเร่งส่งเสริมและพัฒนาที่จะเห็นได้จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ที่ได้รับบงการให้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคมไว้ว่า “ส่งเสริมให้สื่อและสื่อสารมวลชนปฏิบัติตามจรรยาบรรณสื่ออย่างเคร่งครัด การจัดเวลาและพื้นที่ออกอากาศให้แก่สื่ออย่างสร้างสรรค์ในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด รวมทั้งการส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ นำเสนอตัวอย่างของการมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์” อีกทั้งยังมีการระบุถึงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อในประเด็นของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า “การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม โดยเน้นการพัฒนาทักษะดิจิทัล ทักษะการคัดกรองความรู้ องค์กรความรู้ การใช้เทคโนโลยีผสมผสานกับคุณค่าของครูไปพร้อมกัน การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากร และใช้ประโยชน์จากระบบการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีการเรียนรู้สมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด” (ยุทธศาสตร์ชาติ, 2561: 36-39) ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่ระบุถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมไว้ว่า “เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการเพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเอง และสังคม” อีกทั้งยังระบุถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมในระดับอุดมศึกษาไว้ว่า “ผู้เรียนสามารถร่วมแก้ปัญหาสังคม การบูรณาการข้ามศาสตร์ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเอง สังคม และประเทศ” (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561: 4-6) โดยเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับมาตรฐานการอุดมศึกษาที่ระบุถึงมาตรฐานด้านผลลัพธ์ผู้เรียน “ให้เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาสังคม มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก สามารถสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศ” (มาตรฐานการอุดมศึกษา, 2561: 20)

อย่างไรก็ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 16) ได้กล่าวถึงทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ไว้ว่าเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นของประชากรในศตวรรษที่ 21 ที่ทั่วโลกตั้งเป้าหมายสร้างให้ได้และไปให้ถึงความต้องการกำลังคนยุค 4.0 อีกทั้ง

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ได้จัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์เพื่อการสร้างหลักสูตรให้มีความทันสมัย ตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล โดยมีการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์เกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อไว้ว่า “เป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถวิเคราะห์การคิดขั้นสูง มีความฉลาดดิจิทัล ทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะการข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคม และของโลก มีส่วนร่วมในการพัฒนาความก้าวหน้าให้กับวิชาชีพครู สามารถแสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้ งานวิจัย และสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพความแตกต่างระหว่างบุคคล” รวมทั้งคุณลักษณะบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาชีพครูตามที่คุรุสภากำหนดเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อไว้ในด้านทักษะทางปัญญาไว้ว่า “คิด ค้นหา วิเคราะห์ ข้อเท็จจริง และประเมินข้อมูล สื่อ สารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายอย่างรู้เท่าทัน เป็นพลเมืองตื่นรู้ มีสำนึกสากล สามารถเผชิญและก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล เทคโนโลยีข้ามแพลตฟอร์ม (Platform) และโลกอนาคต นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและวินิจฉัยแก้ปัญหาและพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ หลักการทางทฤษฎี ประสบการณ์ ภาควิชาปฏิบัติ ค่านิยม แนวคิด นโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ บรรทัดฐานทางสังคมและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562: ออนไลน์)

จากการนำเสนอข้อมูลทางสถิติการใช้สื่อ สารสนเทศและดิจิทัลของประชาชนคนไทยและข้อมูลเชิงนโยบายทางการศึกษาข้างต้นส่งผลให้วิธีการเรียนรู้รวมถึงการออกแบบการเรียนการสอนก็ควรมีการปรับเปลี่ยนให้เท่าทันกระแสโลกาภิวัตน์และโลกในยุคดิจิทัล โดยการจัดการเรียนการสอนควรมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการออกแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 นั้นจะต้องคำนึงถึงความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคมโลก ดังจะเห็นได้จากนโยบายทางด้านการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560:4) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนในโลกยุคดิจิทัลว่า “การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรม 4.0 และการปรับเปลี่ยนประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 จะเป็นแรงผลักดันให้ประชากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด สามารถพัฒนาองค์ความรู้ และสร้างปัญญาที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ มีการนำเทคโนโลยีการสื่อสาร และระบบการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ (Mobile learning) มาใช้มากขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาของไทยจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วางแผนพัฒนาและเตรียมกำลังคนที่จะเข้าสู่ตลาดงานเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ปรับหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น

หลากหลาย เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันอย่างเสรีแบบไร้พรมแดน ในยุคเศรษฐกิจและสังคม 4.0”

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา และคณาจารย์ผู้สอน หลากหลายท่านที่ได้นำเสนอแนวคิดในพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน โดยพัชราภา ตันติชูเวช (2560:28) ได้กล่าวถึงรูปแบบการศึกษาที่จะช่วยตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันว่าควรจะมีลักษณะเป็นการศึกษาตามอัธยาศัยผ่านการเรียนรู้ในระบบออนไลน์ รวมถึงการเรียนในระดับอุดมศึกษาจะมีค่าใช้จ่ายที่ถูกลงหรือฟรี เพราะการเรียนรู้ออนไลน์ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควรมีลักษณะที่สำคัญคือ เน้นการมองโลกแบบองค์รวม เชื่อในความร่วมมือ สันติภาพ การทำงานเป็นทีม เชื่อในความเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ เชื่อในการกระจายอำนาจ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนมีบทบาทมากขึ้น และโรงเรียนต้องเปลี่ยนบทบาทจากโรงงานที่เน้นการผลิตซ้ำในกระบวนการเรียนรู้สาระวิชา มาเป็นการเน้นทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต เน้นการสร้างสรรคร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ ระหว่างครูและศิษย์ โดยสอนให้น้อยลงและเรียนรู้ให้มากขึ้น (Teach less learn more) มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญควบคู่ไปกับหลักสูตรและมาตรฐาน เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับกฤษรา จิตรชญาภนิช (2562: 212-220) ที่ได้นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาของไทยที่ควรพัฒนาให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้นและเป็นที่ยอมรับทัดเทียมในระดับสากลมากขึ้น โดยประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ซึ่งสถาบันการศึกษาต่างๆ ในปัจจุบันได้พยายามคิดค้นหรือนำนวัตกรรมทางการศึกษาที่แปลกใหม่มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เช่น การศึกษาทางไกล การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การเรียนรู้ผ่าน Video Conference, Website, e-Learning และ Webpage โดยการนำสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เหล่านี้มาใช้แสดงให้เห็นว่าทางเลือกของการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 และโลกอนาคตเริ่มให้ความสำคัญกับการนำสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้มากขึ้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการศึกษาเรียนรู้ที่มีทางเลือกหลากหลายมากกว่าในอดีตที่ผ่านมา ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลาและสามารถเข้าถึงการบริการการศึกษาได้อย่างง่ายดายและรวดเร็ว อีกทั้งผู้เรียนได้มีโอกาสในการเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัดของตนเองโดยใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลหรือสารสนเทศ ได้รู้จักการวางแผนการใช้สารสนเทศให้เกิดประโยชน์และตรงตามความต้องการมากที่สุด

ดังนั้นรูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในยุคโลกไร้พรมแดนและโลกยุคดิจิทัล โดยที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบเครือข่ายได้

หลากหลายช่องทางคือ การเรียนการสอนตามหลักการของทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลอันเกิดจากความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ตและเป็นทฤษฎีที่รองรับความรู้ที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกวัน ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าการเรียนรู้มีการเลื่อนไหลไม่หยุดนิ่ง ความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นทุกเวลานาที นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็วที่ล้วนกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเรา ทำให้ความรู้ที่มีอยู่นั้นมีอายุการใช้งานที่สั้นลง ความรู้ที่ทันสมัยในปัจจุบันกลายเป็นความรู้ที่ล้าสมัยในเวลาอันรวดเร็ว เนื่องจากเทคโนโลยีมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ข้อมูลข่าวสารที่มีจำนวนมหาศาลทำให้ไม่สามารถจะเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียนได้ตลอดไป มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวในการดำรงชีวิตให้มีความสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและมีความรู้ที่ทันกับกาลเวลาและยุค อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงทิศทางการเรียนรู้ด้วย โดยการเรียนรู้นอกระบบมีความสำคัญต่อประสบการณ์เรียนรู้ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากวิธีการหลากหลาย เช่น จากชุมชน จากเครือข่ายบุคคล และจากการทำงานให้สำเร็จ การเรียนรู้ยังเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต อีกทั้งการเรียนรู้และการทำงานเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กัน แยกจากกันไม่ได้ (บุปผชาติ ทัทพิกรณ์, 2555:9; Siemens George, 2005: อ้างถึงในอนุสร หงษ์ขุนทด, 2558: 24-27) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ José Antonio Díaz Martínez and Teodoro Hernández de Frutos (2018: 21) ที่นำเสนอข้อค้นพบของทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ว่ามีสมมติฐานทางการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การทำงาน การเรียนรู้และความรู้เป็นสาระสำคัญของทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ เนื่องจากในปัจจุบันการใช้สื่อสังคมออนไลน์และคอมพิวเตอร์สามารถช่วยพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ได้ ซึ่งบทบาทของความรู้ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยที่ความรู้นั้นสามารถเกิดขึ้นได้ในสังคมที่มีการทำงานร่วมกันของเทคโนโลยีและสังคม เครือข่ายความร่วมมือในการสร้างองค์ความรู้ได้ปรากฏขึ้นมาเนื่องมาจากแนวโน้มทางด้านเทคโนโลยีและวัฒนธรรม สำหรับชุมชนเสมือนของการสร้างองค์ความรู้ (Virtual Communities of Building Knowledge: VCBK) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์ ชุมชนเสมือนของการสร้างองค์ความรู้ ได้แก่ GNU/Linux, Wikipedia และ MOOC ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนเสมือนของการสร้างองค์ความรู้นี้เกิดขึ้นจากการสนทนาของผู้ที่อยู่ร่วมกันในกลุ่ม

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) เป็นแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ถูกออกแบบมาสำหรับการเรียนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะ ซึ่งแนวคิดทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ เริ่มต้นแนวคิดโดยสอดคล้องกับปรัชญาการเรียนรู้สร้างสรรค์นิยมที่ได้รับการยอมรับและกลายเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่มีอิทธิพลที่สุดในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลต่อการออกแบบการเรียนรู้อ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้อตามแนวคิดสร้างสรรค์นิยมที่มีการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีสื่อสารและคอมพิวเตอร์ถือเป็นจุดเริ่มต้นของ

การเรียนรู้แบบเครือข่าย การขยายตัวของอินเทอร์เน็ตทั้งที่บ้านและที่ทำงาน การเชื่อมต่อแบบไร้สาย ความเร็วสูงและคอมพิวเตอร์ช่วยสื่อสารไม่เพียงแต่จะช่วยให้เครือข่ายการเรียนรู้เกิดขึ้น ยังช่วยในการเรียนการสอนทางไกลการผสมผสานของเทคโนโลยีการสื่อสารในการศึกษา ทำให้ผู้เรียนทางไกลจะได้รับประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกับการมาเรียนที่สถานศึกษา รูปแบบการผสมผสานแบบนี้เป็นมิติใหม่ทางการเรียนการสอนที่ได้จากเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (กิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558: 4) โดยในงานวิจัยของกนกรัตน์ จิรัสจามกุล และณมน จีรังสุวรรณ (2561: 54-55) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้แบบการสร้างความรู้นิยมและทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เพื่อการสร้างนวัตกรรมแบบประสบการณ์จริง พบว่า ผลของการใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการผลิตนวัตกรรมแบบประสบการณ์จริงได้และสามารถนำไปใช้ได้กับทุกวิชา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาและวิจัยของ สนิท สิทธิ และสาโรช โศภีรักษ์ (2557: 102) ที่ทำการศึกษารูปแบบการสอนผ่านเว็บตามทฤษฎีการเรียนรู้คอนเน็คติวิซึมเพื่อสร้างเสริมทักษะการแก้ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา พบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมาคือ รูปแบบการสอนผ่านเว็บด้วย pbCONNEX Model มีความเหมาะสมกับผู้เรียนและสามารถช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่ผู้เรียนได้ อีกทั้งผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นและผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งผลของงานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นได้ว่า ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้นั้นสามารถช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญและจำเป็นให้แก่ผู้เรียนได้

ท่ามกลางกระแสการตื่นตัวทางด้านการศึกษาที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนโยบายของภาครัฐและกลยุทธ์ แนวทางของวงการการศึกษาที่กระตุ้นให้ผู้สอนจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning) ด้วยวิธีการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ซึ่งรูปแบบการสอนที่น่าสนใจและมีพื้นฐานทางทฤษฎีการสร้างความรู้เช่นเดียวกับการสอนแบบเชิงรุกคือ การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ซึ่งเป็นแนวคิดของประเทศฟินแลนด์หลังปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016-2017 เป็นการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้แบบโครงการ ซึ่งใช้เวลาพัฒนาน่ากว่าสามทศวรรษจากความพยายามในการเชื่อมโยงการเรียนรู้และการสอนเข้าด้วยกันภายใต้แนวคิดการสร้างองค์ความรู้ในตนเอง โดยมุ่งเน้นความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด ได้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ ตลอดจนการสร้างสรรค์ชิ้นงานเพื่อพัฒนาทักษะหลัก (Core skills) และทักษะอารมณ์สังคม (Soft skills) ในการเรียนรู้และทำงานร่วมกันกับผู้อื่นโดยผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และ

เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Symeonidis & Schwarz, 2016 อ้างถึงในอรพรรณ บุตรกัตัญญ, 2561:348-365)

จุดเริ่มต้นของ การสอนตามหลักแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน คือการเรียนรู้แบบการ สร้างองค์ความรู้ (Constructivism) ที่มีหลักการว่าผู้เรียนคือผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและข้อมูล ความรู้คือผลผลิตที่ได้จากการแก้ปัญหา (Problem-Solving) เมื่อการสอนตามแนวความคิดการใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐานถูกนำไปใช้ในบริบทของความร่วมมือก็จะช่วยส่งเสริมแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เชิงสังคม (Socio-Constructivist) และทฤษฎีการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมสังคม (Socio-Cultural Learning Theories) ที่เห็นว่าข้อมูลความรู้มีใช้เป็นเพียงสินทรัพย์ของตัวบุคคล แต่เป็นสิ่งที่ช่วย สร้างให้เกิดบริบทแห่งสังคมความรู้ ซึ่งประเด็นหลักของทฤษฎีการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมนั้นจะ ครอบคลุมประติสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมทั้งหลายโดยไม่จำเป็นว่าผู้เรียนทุกคนจะต้องสร้างขึ้นใหม่ แต่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลความรู้และเครื่องมือที่มีอยู่แล้วโดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรม ซึ่งวิธีการทั้งหลายที่มีรากฐานกำเนิดมาจากญาณวิทยาแบบ Constructivism จึงเอื้อต่อการเรียนรู้ แบบการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาในชีวิตจริง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น ฐาน (Problem based learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project based learning) การสืบเสาะความรู้ และการให้ตัวช่วยเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบ PhBL เป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Integration) โดยครูจะแสดงบทบาทเป็น ผู้อำนวยความสะดวก ชี้แนะและจัดกระบวนการเรียนรู้มากกว่าจะเป็นผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนจะถูกมองว่า เป็นผู้ที่ตื่นตัวในการมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมแห่งความรู้ (พงศธร มหาวิทยาลัย, 2560:42; กลุ่มพัฒนา การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562:4) ดังเช่นงานวิจัยของพงศธร มหาวิทยาลัย (2562: 73) ที่ได้ทำ การประยุกต์ใช้แนวความคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกในรายวิชา การประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า เมื่อนำแผนการจัด การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้แล้วปรากฏว่านิสิตมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับดี มาก และนิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ในขณะที่งานวิจัยของ ภูวดล วิริยะ (2561: 301-304) ได้ทำการศึกษากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเหตุการณ์โลก ในยุคปัจจุบันสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยพบว่า เนื้อหาสำหรับการจัดการเรียนรู้ เหตุการณ์โลกในยุคปัจจุบันตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based Learning) และรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยที่พัฒนาขึ้นโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรั (DACIR) เมื่อนำไปทดลองใช้พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนเหตุการณ์โลกในยุคปัจจุบันสำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองธรรมชาติรายวิชาและ จุดประสงค์ของการศึกษาเหตุการณ์โลกในยุคปัจจุบันที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ระดับมากที่สุด

นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินว่า กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งผลของงานวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นได้ว่าการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้นสามารถนำไปปรับใช้และประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญและจำเป็นให้แก่ผู้เรียนได้

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้และรูปแบบการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้ง 2 รูปแบบการสอนนี้มีความสอดคล้องและมีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน โดยทั้ง 2 รูปแบบนี้มีพื้นฐานทางทฤษฎีการเรียนรู้โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง (Constructivism) ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อีกทั้งในการจัดการเรียนการสอนยังมีการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Integration) โดยไม่แบ่งรายวิชาเหมือนการจัดการศึกษาทั่วไป และเรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์ที่เป็นสภาพจริง นอกจากนี้รูปแบบการสอนทั้ง 2 แบบยังมีการนำสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศและดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นการเปิดกว้างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา จึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และโลกในยุคดิจิทัล ซึ่งหากมีการบูรณาการหรือพัฒนารูปแบบการสอนทั้ง 2 รูปแบบนี้ร่วมกันก็จะช่วยให้การออกแบบการจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ และมีความเหมาะสมกับบริบทของเนื้อหา รายวิชา ศักยภาพและบริบทของผู้เรียน ซึ่งการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ช่วยสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าใจโลกแห่งความเป็นจริงให้แก่ผู้เรียนได้อีกด้วย และที่สำคัญรูปแบบการสอนทั้ง 2 รูปแบบนี้ยังสามารถช่วยพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้เรียนได้เนื่องจากการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้และการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีหลักการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบลงมือทำ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่ไม่ขึ้นนำความคิดเห็น และการจัดการเรียนรู้โดยไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทางการเมือง (เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education, 2556: 42-43) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่มุ่งเน้นการใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยกิจกรรมสำคัญที่ควรมีในการจัดการเรียนการสอนได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการสืบค้น แสวงหาข้อมูล ความรู้ ข้อเท็จจริงจากสื่อ มีการฝึกทักษะการคิด ทักษะการตีความ มีการจัดกิจกรรมการอภิปราย รวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อในชั้นเรียนหรือ

นอกชั้นเรียนก็สามารถส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้เรียนได้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2561: ออนไลน์)

ในบริบทของมหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่งเป็นสถานศึกษาแบบตลาดวิชาตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2541 หมวดที่ 1 บททั่วไป มาตราที่ 7 ที่ระบุว่า “ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถานศึกษาและวิจัยแบบตลาดวิชา ที่ผู้ศึกษาสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมาเข้าชั้นเรียนที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม” ประกอบกับสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2560: ออนไลน์) ได้ระบุไว้ในยุทธศาสตร์การวิจัยของมหาวิทยาลัยไว้ว่า ให้มีการพัฒนางานวิจัยที่มีเป้าหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนางานวิจัยเพื่อสร้างสรรค์คนและสังคมไทยให้สมบูรณ์ ให้คนไทยเป็นพลเมืองที่ดีมีจิตสาธารณะ รู้จักศิลปวัฒนธรรมรากเหง้าของความเป็นคนไทย และใช้ชีวิตอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม ดังนั้นงานวิจัยทางด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาความเป็นพลเมือง และการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อจึงเป็นงานวิจัยที่มีความสำคัญและควรค่าแก่การดำเนินการวิจัย ดังเช่นงานวิจัยของนริศ จันทวรรณ (2559: 103-104) ที่ได้ศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย:กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรี ส่วนกลางพบว่า กลุ่มตัวอย่างและนักศึกษาในปัจจุบันมองการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ของชนชั้นสูง จึงเกิดความเบื่อหน่ายและมองว่าตนไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ ทักษะคิดเช่นนี้จึงนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่อยากมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อเป็นเช่นนั้นประชาชนที่จะลุกขึ้นต่อต้าน ชัดขวาง การกระทำที่มีชอบ และกล้าที่จะนำเสนอในสิ่งที่ถูกต้องก็จะลดน้อยถอยลง กลายเป็นประชาชนที่รอรับคำสั่งจากผู้ปกครองอย่างเดียว ซึ่งไม่ใช่คุณสมบัติของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อปล่อยให้สภาพแวดล้อมส่วนใหญ่เป็นเช่นนี้ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของประชาชนให้ถูกกลืนไปกับสภาพแวดล้อมส่วนใหญ่ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยพบว่า การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความสำคัญและจำเป็นที่ควรจะได้รับ การพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อนโยบายของทางมหาวิทยาลัยและส่งเสริมทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน และเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความเป็นพลเมืองได้คือ การศึกษา ซึ่งเป็นไปตามรายงานการวิจัยของปรัชญา ชูมนาสีว (2559: 3-5) ที่ได้นำเสนอแนวทางในการสร้างและพัฒนาสมรรถนะหลักของพลเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตยด้วยการจัดการศึกษาหรือการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนว่า แนวทางการสร้างและพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยต้องมุ่งสร้างคนให้เป็นพลเมือง เพราะคนที่มีคุณภาพย่อมนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างและพัฒนาคนในทุกระดับ

โดยใช้ระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้เกิดการหล่อหลอมและตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นพลเมือง ต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคมเพื่อให้เกิดการกระตุ้นในสำนึกของความเป็นพลเมือง เกิดเป็นวัฒนธรรมในการเป็นพลเมืองชุมชนและสังคมของพลเมือง ซึ่งรัฐเองก็ต้องมีส่วนร่วมในการเปิดพื้นที่ให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ พร้อมกำหนดแนวทาง นโยบาย ยุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อความเป็นพลเมืองด้วย จึงจะทำให้เกิดความเป็นพลเมืองอย่างเข้มแข็งทั้งภายในและภายนอก ดังนั้นองค์ประกอบให้เกิดการเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยนั้นได้แก่ การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจการปกครองในระบบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิเสรีภาพ กติกา และกฎหมายที่เป็นธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม การปลูกฝังค่านิยมและการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย และการยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยมีสื่อซึ่งมาจากผู้ผลิตที่มีความเป็นพลเมืองได้ถ่ายทอดและเผยแพร่ กระตุ้นจิตใต้สำนึก จิตสำนึก และให้มีการแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นพลเมือง

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษารายงานวิจัยของยาซา มะหะมาน ฤทธิชัย หอมใบเตย และเวสสารัช ชูพงศ์ (2560: 547) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อยู่ในระดับมาก ในขณะที่ ชัยวัฒน์ แจ็งอักษร กมลทิพย์ ศรีหาเศษ และสุวิมล ติรกานันท์ (2562: 88) ได้นำเสนอข้อมูลพฤติกรรมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ส่วนกลาง) ว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่ใช้ Smartphones ประเภทสื่อที่ใช้ส่วนใหญ่ใช้สื่อ Social Network ยกเว้นด้านการศึกษามากกว่าใช้เว็บไซต์ และสำหรับด้านการศึกษานั้นพบว่า นักศึกษามากกว่าใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสืบค้นคว้าหาความรู้มากที่สุด ซึ่งจากผลการวิจัยของทั้ง 2 งานนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของการใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา ดังนั้นผลของการวิจัยทั้ง 2 นี้จึงอาจใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อพัฒนาต่อยอดในการทำแผนส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ หรือเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งเพื่อพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและดิจิทัลต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมการใช้สื่อของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่างานวิจัยทางด้านการพัฒนาและส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็มีความสำคัญและจำเป็นที่ควรจะได้รับพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อนโยบายของทางการศึกษา และส่งเสริมทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ดังที่เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557: 74) ได้นำเสนอข้อมูลที่ว่า การรู้เท่าทันสื่อเป็นทักษะสำคัญสำหรับ

การดำเนินชีวิตของประชาชนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากสื่อสมัยใหม่มีรูปแบบที่หลากหลายและมีความซับซ้อนมากขึ้น ประชาชนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการในการเข้าถึง การประเมิน การวิเคราะห์ และการสร้างสื่อ เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกรับข่าวสารได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิธิตา วิวัฒน์พาณิชย์ (2558: 210-211) ที่ได้ระบุถึงความสำคัญจำเป็นในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นกิจกรรมในวิถีชีวิตของพลเมืองดิจิทัลในยุคปัจจุบันเพื่อติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล นำเสนอตัวตน ตลอดจนนำมาใช้เพื่อสร้างการเรียนรู้ สร้างรายได้ ฯลฯ ดังนั้นทุกคนจึงควรเรียนรู้การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพและรู้เท่าทันทั้งในบริบทของผู้รับสารและผู้ส่งสารด้วย

ฉะนั้นหากมีการพัฒนาหรือปรับปรุงรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับนโยบายการศึกษาของภาครัฐ รวมทั้งนโยบายของสถาบันการศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับผู้เรียนตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ก็ถือเป็นการท้าทายความสามารถของคณาจารย์ผู้สอนที่จะต้องพัฒนารูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ชุมชน สังคม และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสังคม ดังที่กุลิสรา จิตรชญาวณิช (2562: 133-137) ที่ได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 และการจัดการเรียนการสอนในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้ผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้และปรับใช้ในชั้นเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม โดยกิจกรรมการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ควรมีลักษณะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่วนรวม ส่งเสริมผู้เรียนให้ได้รับทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการของการเรียนรู้โดยยึดปัญหาเป็นฐานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาองค์ความรู้ คำตอบจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน มุ่งเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของผู้เรียน ในขณะที่ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้กระตุ้นก่อให้เกิดความสงสัยขึ้นในชั้นเรียน พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สืบค้นหาความรู้ และลงมือปฏิบัติกิจกรรม พยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน และผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการการพัฒนาทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศและของโลก กระตุ้นให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง สำหรับบทบาทของผู้เรียนนั้นจะกลายมาเป็นผู้เรียนที่มีความกระตือรือร้น (Active Learner) สามารถร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรมได้ สามารถแสดงออกถึงความคิดเห็นรอบ สามารถใช้ทักษะการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ทักษะการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบ ทักษะการสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความสามารถใน

การสร้างสรรค่นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ และแสดงถึงคุณลักษณะมีจิตสำนึกสาธารณะ มีคุณธรรม จริยธรรม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้เตรียมความพร้อมในการจัดเตรียมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความเป็นพลเมืองและทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับผู้เรียน โดยยึดตามหลักการและนโยบายของมหาวิทยาลัย และปฏิบัติตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ที่กระทรวงศึกษาธิการ (2562:ออนไลน์) ได้จัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งกระทบต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนพัฒนาการของวิทยาการใหม่ที่เป็นศาสตร์บูรณาการและข้ามวัฒนธรรม และเพื่อสร้างหลักสูตรใหม่ให้มีความทันสมัย ตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล โดยการจัดทำหลักสูตรวิชาชีพครู (มคอ.1) ภายใต้หลักการ1) แนวคิดของการจัดทำหลักสูตรวิชาชีพครูเป็นหลักสูตรบูรณาการและเป็นหลักสูตรอิงสมรรถนะมากกว่าหลักสูตรอิงเนื้อหา 2) การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรมีความยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการของการใช้ครูในโลกปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งความต้องการของผู้เรียน 3) การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรได้ให้สถาบันผลิตครูมีอิสระในการสร้างหลักสูตรผลิตครูที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์และสภาพบริบทเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา 4) การส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรรายวิชาที่ทันสมัยตามสากล มีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ในโลกยุคดิจิทัล 5) การส่งเสริมการบริหารจัดการหลักสูตร การเรียนการสอน การปฏิบัติการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ความเป็นครู และคุณสมบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู และ 6) การส่งเสริมการวางระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรที่เข้มข้นเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร จากข้อมูลในส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นในการเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการและหลังประจำการให้มีความรู้และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ เป็นผู้ยึดมั่นในค่านิยม อุดมการณ์ มีจิตวิญญาณความเป็นครู และสมรรถนะทางวิชาชีพคุณะนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ขึ้นมาเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการผลิตบัณฑิตครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงมีบทบาทในการสร้างครูที่มีคุณภาพที่นำไปสู่การสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพและตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ

ในขณะที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ขึ้นมาโดยมีความมุ่งมั่นที่จะผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพครู มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ทักษะ และความสามารถที่เป็นประโยชน์เพื่อการพัฒนาสังคม ชุมชนและประเทศชาติได้ โดยใน

วิชาเอกสังคมศึกษาได้มีการกำหนดรายวิชาพลเมืองศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มวิชาเอกบังคับ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาถึงความหมายและความสำคัญของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม ตระหนักและเห็นคุณค่าของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมที่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม และได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมและพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคมโดยการนำเสนอแนวทางและร่วมลงมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ในรายวิชานี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาพลเมืองศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพื่อจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองเข้มแข็งตามนโยบายของภาครัฐและนโยบายทางการศึกษาที่ต้องการส่งเสริมความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ สามารถรู้เท่าทันและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของโลกได้ รวมทั้งช่วยส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการรู้เท่าทันสื่อขึ้นมาได้ในรายวิชานี้ เนื่องจากผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะและความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร เอกสาร และสื่อการเรียนรู้ได้จากทุกที่และตลอดเวลา และได้ศึกษาเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ การประเมินคุณค่าของสื่อและข้อมูลข่าวสารต่างๆ เหล่านี้ได้อย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนสามารถผลิตสื่อเพื่อนำเสนอข้อมูล องค์กรความรู้ได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลและความจำเป็นดังที่ได้อธิบายมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับโลกในยุคดิจิทัลและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตลอดจนบริบทของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองและทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยอยู่บนหลักแนวคิดและทฤษฎีต่อไปนี้ 1) แนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา 2) แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 3) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปรัชญา

การศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้การสอน 4) แนวคิดการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ 5) แนวคิดการสอนโดยการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 6) แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และ 7) แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งรายละเอียดสำคัญของแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แสดงไว้พอสังเขป ดังนี้

1. แนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เป็นการวิจัยเพื่อแสวงหาและพัฒนาความรู้ โดยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยจะเป็นการวิจัยก่อนแล้วนำผลจากการวิจัยมาพัฒนานวัตกรรม เมื่อได้นวัตกรรมแล้วนำนวัตกรรมไปดำเนินการวิจัย และหลังจากนั้นนำผลที่ได้จากการใช้ไปสู่การพัฒนาปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมให้ตอบสนองผู้ใช้โดยผู้ที่ทำวิจัยและพัฒนา และผู้ที่ทำผลงานทางวิชาการต้องมีความรู้และเข้าใจ (to know) และสามารถสร้าง (พัฒนา) (able to do) นวัตกรรมทางการศึกษาด้วยกระบวนการการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยกระบวนการการวิจัยและพัฒนาประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพการปฏิบัติจริง ปัญหาที่เกิดขึ้น หรือการประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย การวิเคราะห์เอกสารต่างๆ แล้วนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์ ไปสู่ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Develop: D₁) คือ ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยนำผลจากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนานวัตกรรม ทำให้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และในขั้นพัฒนา (D₁) นี้ต้องพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพก่อนแล้วนำไปใช้จริงในขั้นตอนต่อไป ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R₂) คือ นำนวัตกรรมไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย ในขั้นตอนนี้มีการประเมินระหว่างใช้ และเมื่อใช้แล้วดำเนินการในขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Develop: D₂) โดยประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรมหรือบางกรณีอาจจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามจุดประสงค์ก็สามารถดำเนินการปรับปรุงนวัตกรรมอีกครั้งหนึ่ง (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 230-245)

สำหรับการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (mixed methods research) เป็นแนวคิดทางเลือกใหม่และพัฒนาต่อจากแนวคิดเชิงปริมาณและแนวคิดเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยแบบผสมผสานวิธีเป็นการวิจัยภายใต้ฐานคติเชิงปรัชญาที่มีวิธีวิทยา (Methodology) ให้แนวทางแก่นักวิจัยในการรวบรวม วิเคราะห์และผสม (บูรณาการหรือเชื่อมโยง) วิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในหลายระยะของกระบวนการวิจัยและมีวิธีการ (Methods) สำหรับใช้รวบรวม วิเคราะห์และผสมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวิจัยเรื่องเดียวหรือชุดเดียวกัน โดยเชื่อว่าการผสมผสานวิธีการดังกล่าวนี้ช่วยให้เข้าใจในปัญหาการวิจัยได้ดีกว่าการใช้วิธีการเดียว (Creswell & Plano Clark, 2011 อ้างถึงใน อดอง นัยพัฒน์, 2561: 635) ซึ่งเป้าหมายของการวิจัยแบบผสมผสานวิธีไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำมาแทนที่การวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยเชิงปริมาณ แต่เป็นการนำจุดแข็งและกำจัดจุดอ่อนของ

การวิจัยทั้ง 2 แบบนี้มาใช้ในงานวิจัยเรื่องเดียวกัน (Johnson and Ongwuebutzie, 2004 อ้างถึงใน Chad R. Lochmiller and Jessica N. Lester, 2017: 213) เนื่องจากการวิจัยแบบผสมผสานวิธี เป็นแบบของการวิจัยที่มุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการศึกษาเรื่องเดียวกัน (single study) ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาวิจัยปัจจุบันมีความซับซ้อน การวิจัยประเภทนี้เป็นการบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในลักษณะการรวมกัน (converge) ความเป็นลำดับ (sequential) และการฝังอยู่ภายใต้ซึ่งกันและกัน (embedding) โดยมีประโยชน์และจุดเด่นคือ การวิจัยแบบผสมผสานวิธีช่วยทำให้เกิดการตอบคำถามเชิงความรู้และเชิงยืนยันความรู้ โดยใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการหาคำตอบ และตรวจสอบข้อมูลซึ่งกันและกันในลักษณะของการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล โดยข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอาจสอดคล้องกันและทำให้ได้แง่มุมที่หลากหลายเพื่อนำมาเสริมกัน หรือข้อค้นพบอาจขัดแย้งกันก็ได้ ทำให้เกิดประเด็นโต้แย้งเพื่อการวิพากษ์หรือการเกิดประเด็นใหม่ที่น่าสนใจ และยังเป็น การขยายขอบเขตความกว้างและความลึกของงานวิจัยทำให้การสรุปอ้างอิงมีน้ำหนักมากขึ้นทั้งในมิติความกว้างและความลึก (อิทธิพัฒน์ สุวทันพรกุล, 2561: 27-28)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ที่ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญในการดำเนินการวิจัย ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) ขั้นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) ขั้นการทดลองใช้รูปแบบการสอนและขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) ขั้นการประเมินประสิทธิผลรูปแบบการสอน และนำเสนอผลการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ที่มีลักษณะแบบ The Embedded Design โดยใช้ผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Methods) เป็นข้อมูลหลัก และใช้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) เป็นข้อมูลรอง

2. แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนคือ แบบแผนกระบวนการสอนที่ได้รับการจัดลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับทฤษฎีหรือหลักการที่รูปร่างนั้นยึดถือและนำไปสู่จุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปร่างนั้น นอกจากนี้จะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดลองตามระเบียบวิธีที่เหมาะสม จนกระทั่งมั่นใจได้ว่าจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายได้จริงจึงมีการเผยแพร่ให้นำไปใช้เป็นแบบแผนในการสอนเรื่องต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายตามที่รูปร่างนั้นกำหนด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2558:354-355) โดยการออกแบบการสอนตามแนวคิด ADDIE Model เป็นแนวคิดที่อาศัยวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ทำให้การจัดการเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิผล (Effectiveness) และมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง (Appropriateness) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1.ขั้นตอนวิเคราะห์

(Analysis Phase) คือการวิเคราะห์และประเมินความต้องการจำเป็น 2. ขั้นตอนออกแบบ (Design Phase) คือการออกแบบการเรียนการสอนและการนำเสนอ (Design instruction and presentations) 3. ขั้นตอนพัฒนา (Develop Phase) คือการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (develop material) 4. ขั้นตอนนำไปใช้ (Implement Phase) คือการนำสาระและกิจกรรมไปใช้ประกอบด้วยการวางแผนในการบริหารจัดการในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้และดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ และ 5. ขั้นตอนประเมิน (Evaluate Phase) คือการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและประสิทธิผลของเงื่อนไขที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (Kevin, 2008)

สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Joyce, Weil and Colhoun (2009:176-185) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการสอนไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การอธิบายที่มาของรูปแบบ (Orientation to the Model) ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ (The Model of Teaching) เป็นการอธิบายถึงตัวรูปแบบการเรียนการสอนโดยการนำเสนอประเด็นอย่างละเอียด 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้ ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ (Social System) หลักการตอบสนอง (Principles of Reaction) และสิ่งสนับสนุน (Support System) ตอนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ (Application) และตอนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (Instruction and Nurturing Effects)

จากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ตามแนวคิด ADDIE Model ซึ่งเป็นแนวคิดที่อาศัยวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์เป็น 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน (Analysis: A) 2) ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน (Design and Development: D&D) 3) ขั้นตอนการนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation: I) และ 4) ขั้นตอนการประเมินประสิทธิผล (Evaluation: E) สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบการสอนผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ได้ 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการ แนวคิดและทฤษฎีของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) ขั้นตอนของรูปแบบการสอน ได้แก่ การอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ โดยมีการเลือกและจัดเนื้อหาความรู้ ประสบการณ์เรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 4) ระบบสังคม 5) ระบบสนับสนุน และ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนการสอน

ปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism) หรือ ปรัชญาพิพัฒนาการนิยมมีต้นกำเนิดมาจากปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ซึ่งปรัชญานี้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการนำความคิดไปสู่การปฏิบัติ โดยในการจัดการเรียนการสอนนั้นจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ

(Learning by doing) อีกทั้งยังเน้นความสำคัญของประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนา และศิลปะ ดังนั้นหลักสูตรและเนื้อหาตามหลักปรัชญานี้จะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การเรียนการสอนยึดความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนที่นิยมใช้ตามหลักปรัชญานี้คือ การทำโครงการ การอภิปรายกลุ่มย่อย และการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดกลุ่มพิพัฒนา นิยมมุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าจุดหมายปลายทางของการเรียน (ทิตินา แชมมณี, 2561; ศิริวรรณ วณิชวัฒน์ นวรชัย, 2559) ในขณะที่ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) เป็นปรัชญาการศึกษาที่มีความเชื่อว่าการปฏิรูปสังคมหรือการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น โดยการช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม การจัดระเบียบสังคม การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และการส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นหน้าที่ของสมาชิกและการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ โดยปรัชญาการศึกษานี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ต่อสังคมและการปฏิรูปสังคมให้ดีขึ้น สำหรับหลักสูตรและเนื้อหาตามหลักปรัชญานี้มุ่งเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาของสังคม กระบวนการประชาธิปไตยและประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ส่วนการจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมและเน้นกระบวนการประชาธิปไตยเพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม (ทิตินา แชมมณี, 2561; ศิริวรรณ วณิชวัฒน์ นวรชัย, 2559)

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) เชื่อว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองด้วยตัวเองของผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรม ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจะเป็นความรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน มีความคงทน ไม่ลืมง่ายและสามารถถ่ายทอดให้คนอื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ดี ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่ออย่างไม่สิ้นสุด (ศิริวรรณ วณิชวัฒน์ นวรชัย, 2559:89) โดยแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้มุ่งเน้นการจัดสถานการณ์หรือปัญหาที่เร้าความสนใจให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติ พยายามใช้ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้จริง ของจริง และการร่วมปฏิบัติจริง หรือให้ตัวอย่างสถานการณ์จริงด้วยภาพ ด้วยสื่ออื่นๆ หลีกเลียงการอธิบายมากจนเกินไป เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิด จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างสม่ำเสมอตลอดกิจกรรมการเรียนการสอนและควรมีการประเมินผลการเรียนตลอดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้วิธีการวัดและประเมินที่หลากหลายและเหมาะสม (ทิตินา แชมมณี, 2561; จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรา เล่าเรียนดี, 2562)

การพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ โดยการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้จัดอยู่ในกลุ่มของรูปแบบการสอนที่เน้น

การพัฒนาทักษะทางด้านสังคมหรือพฤติกรรมทางด้านสังคม การดำรงชีวิตและการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ในสังคมประชาธิปไตยและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ร่วมกันในทุกส่วนของสังคม (The social family) ซึ่งเป็นเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ หรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย และการร่วมมือกันเรียนรู้ ปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกันเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแก้ปัญหาในชีวิตจริงมากกว่าเรียนรู้ในสาระเนื้อหาเป็นสำคัญ รูปแบบการสอนนี้นอกจากช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ในเนื้อหาแล้ว ยังช่วยพัฒนาการเรียนรู้ การร่วมมือกันเรียนรู้ในบริบทต่าง ๆ กับสมาชิก หรือเพื่อนที่มีความแตกต่างกันหลายด้าน เกิดระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความก้าวหน้าของการสื่อสารไร้พรมแดนที่มีหลายหนทางในปัจจุบัน (ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย, 2559; ทิศนา แชนมณี, 2561; จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรา เล่าเรียนดี, 2562)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนการสอนในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้สามารถสังเคราะห์ได้ว่า รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นมีหลักการและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นไปตามหลักปรัชญาที่พัฒนานิยม (Progressivism) และปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ พร้อมทั้งส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย จริยธรรม สร้างความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในสังคมที่ควรมีส่วนร่วมในการปฏิรูปสังคมให้ดีขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) หรือรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะทางด้านสังคมหรือพฤติกรรมทางด้านสังคม การดำรงชีวิตและการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ในสังคมประชาธิปไตยและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ร่วมกันในทุกส่วนของสังคม (The social family) ที่มุ่งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ นอกจากนี้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ก็มีหลักการและแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นไปตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism)

4. แนวคิดการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้

ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลอันเกิดจากความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ต ซึ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ช่วยตอบสนองและเสริมทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในช่วงที่เราเรียนรู้นั้นยังไม่เกิดผลกระทบจากเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าการเรียนรู้มีการลื่นไหลไม่หยุดนิ่ง ความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นทุกเวลานาทีนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง

สิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็วที่ล้วนกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเรา อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงทิศทางการเรียนรู้ด้วย (บุปผชาติ ทัพทิกรณ์, 2555 : 9) โดยทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้งันเน้นถึงความจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่จะใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ในการเข้าถึงช่องทางของข้อมูลเพื่อรับข้อมูลและสามารถเชื่อมต่อกับความรู้พระอุปกรณ์มือถือได้สะดวกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสมาร์ตโฟนที่มีความสามารถในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ดังกล่าวดังนั้นการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงมีความจำเป็นต้องเข้าถึงข้อมูลและใช้ในการเชื่อมต่อกับความรู้ระหว่างโหนด (Nod) ภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของตนเองโดยใช้เทคโนโลยีอุปกรณ์อัจฉริยะ (Smart Device) เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน (Smart Phone) แท็บเล็ต (Tablet) หรือเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) เป็นเครื่องมือในการเรียน (DeWitte 2010 อ้างถึงในอนุสร หงษ์ขุนทด, 2558: 24-27) โดย Siemens, George (2005 :อ้างถึงในอนุสร หงษ์ขุนทด, 2558: 24-27) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ว่าเป็นทฤษฎีที่รองรับความรู้ที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกวัน ทำให้ความรู้ที่มีอยู่นั้นมีอายุการใช้งานที่สั้นลง ความรู้ที่ทันสมัยในปัจจุบันกลายเป็นความรู้ที่ล้าสมัยในเวลาอันรวดเร็ว เนื่องจากเทคโนโลยีมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงทำให้คนเรามีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต องค์ความรู้ที่มีวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา ข้อมูลข่าวสารที่มีจำนวนมากมหาศาลทำให้ไม่สามารถจะเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียนได้ตลอดไป มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวในการดำรงชีวิตให้อยู่ให้มีความสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและมีความรู้ที่ทันกับกาลเวลาและยุคสมัย

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้สามารถสังเคราะห์หลักการสำคัญของการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้มีหลักการสำคัญ 7 ประการได้แก่

- 1) การเรียนรู้และองค์ความรู้มาจากความคิดที่หลากหลายที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ
- 2) ในกระบวนการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบเชื่อมต่อการเรียนรู้ชุมชน เนื่องจากชุมชนเป็นเครือข่ายที่กว้างขึ้นและมีความหลากหลายซึ่งจะช่วยพัฒนาความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน
- 3) การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเชื่อมโยงระหว่างโหนดและแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย
- 4) การเรียนรู้อาจอยู่ในเครื่องมือ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์เป็นผู้ถ่ายทอด
- 5) การเรียนรู้เป็นกระบวนการในการรับรู้ ประเมิน ปรับปรุงและเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ อยู่เป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใหม่และทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดเป็นองค์ความรู้และข้อมูลอย่างแท้จริง 6) ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญคือการรับรู้การเชื่อมโยงข้อมูล ความคิดและแนวคิดสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลและการนำข้อมูลมาใช้กันทั่วไป และ 7) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีบทบาทหลักในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเลือกรับหรือปฏิเสธที่จะเรียนรู้และสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจได้

5. แนวคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

การสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning : PhBL) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง (Constructivism) ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project based learning) ฯลฯ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ PhBL เป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Integration) (กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562:4) ซึ่งการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และความคิดรวบยอดของแต่ละศาสตร์ และรวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนจะได้รับองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ และได้ฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ความรู้ใหม่เหล่านั้นมีคุณค่าต่อผู้เรียนในทันที เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมายมากกว่าแค่มีความรู้แบบผิวเผิน ในการเรียนรู้แบบนี้ ผู้เรียนจะทำงานคล้ายนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรที่ไม่ต้องรอผู้สอนอธิบายทุกอย่าง ผู้เรียนจะต้องค้นคว้าตลอดเวลาเพื่อแสวงหาคำตอบออกแบบการสำรวจ อธิบายสิ่งที่ต้องการรู้ และตั้งคำถามใหม่ ๆ กับตนเอง ดังนั้นการสอนแบบนี้จึงจำเป็นต้องมีความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง และเป็นนักแก้ปัญหา (Daehler & Folsom, 2016 อ้างถึงในพงศธร มหาวิทยาลัย, 2560: 41)

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถสังเคราะห์หลักการสำคัญของการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมี 5 ประการ ได้แก่ 1) ความเป็นองค์รวม การเรียนรู้แบบสหวิทยาการ 2)สภาพจริง 3) บริบท 4) การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และ 5) กระบวนการเรียนรู้

6. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

พลเมืองเข้มแข็ง (Active citizen) คือพลเมืองที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักความเป็นไทย ร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประชาคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2561:14) โดยวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554:2-3) ได้กล่าวถึง การสร้างพลเมืองหรือเปลี่ยนประชาชนให้เป็นพลเมืองต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่ดี มีคุณภาพที่จะช่วยหล่อหลอมให้ประชาชนเกิดคุณลักษณะของพลเมือง และสังคมพลเมืองขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับทิพย์พาพร ตันตีสุนทร (2554:49-57) ที่ได้นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการปกครองตนเองอย่างยั่งยืน โดยการปลูกฝังค่านิยมผ่านการฝึกฝน ปฏิบัติ

กิจกรรมต่าง ๆ และผ่านกรอบการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายความว่า การมีส่วนร่วมของพลเมืองจะอยู่บนพื้นฐานของการได้รับข้อมูล ได้มีความรู้พอที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเขาในสังคมอย่างมีวิจารณญาณ โดยปลอดจากการครอบงำ มีความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ ใช้เหตุผล มีความอดทน อดกลั้น ไม่ใช้ความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัว ท่ามกลางความคิดที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องฝึกฝนจนเป็นทักษะ เป็นการสร้างชุมชนประชาธิปไตย (Democratic Community) ตั้งแต่เด็กเล็ก โดยมีสถาบันทางสังคมหลายระดับเข้ามาเกี่ยวข้อง ตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และสถาบันการเมือง ในขณะที่เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education) (2556: 42-43) ได้อธิบายถึงหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมือง 5 หลักการสำคัญ ได้แก่ 1. การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) 2. การจัดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Learning by doing) 3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner centered) 4. การจัดการเรียนรู้ที่ไม่ชี้นำความคิดเห็น (Prohibition against imposition of point of view) และ 5. การจัดการเรียนรู้โดยไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทางการเมือง (Prohibition against political bias-nonpartisan learning)

จากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง สามารถสังเคราะห์ได้ว่า พลเมืองเข้มแข็ง หมายถึง สมาชิกของสังคมที่มีศักดิ์ศรี สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในฐานะของประชาชนของสังคมหรือประเทศใดประเทศหนึ่ง โดยมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นโดยการเคารพสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีจิตสาธารณะและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในสังคม ช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์ โดยคุณลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ 2) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ และ 3) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม

7. แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

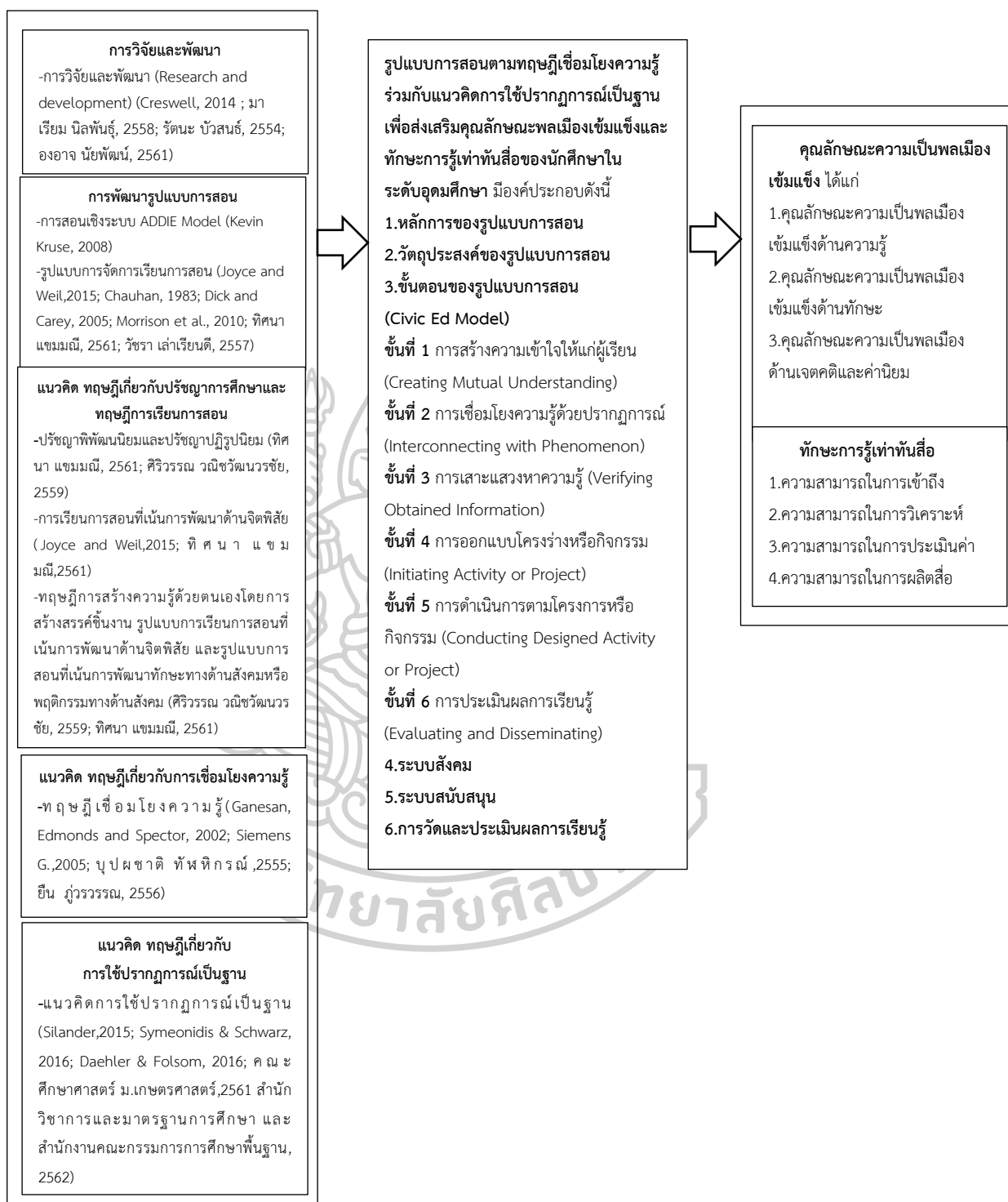
องค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อประการหนึ่งคือ การที่ประชาชนซึ่งเป็นผู้รับสารมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมปัจจุบัน สื่อที่มีอยู่ในสังคมและเป็นสื่อที่ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อปัจเจกบุคคลและต่อสังคมได้นั้น มีทั้งสื่อหลักคือสื่อมวลชนและสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์อันเป็นช่องทางการสื่อสารซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลายมากขึ้น ดังนั้นประชาชนที่ใช้และรับข่าวสารผ่านสื่อเหล่านี้ทั้งโดยตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจลักษณะหรือธรรมชาติของสื่อ การทำงานของสื่อ แต่ละสื่อตลอดจนข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านสื่อเหล่านั้น เพื่อให้รู้จักเลือกเปิดรับสื่อ

เลือกเปิดรับข่าวสาร และรู้จักที่จะใช้ประโยชน์จากสื่อได้อย่างเหมาะสมเช่นผู้รู้เท่าทัน (ชมพูนุท นูตาคม, 2557:125) สำหรับการใช้ประโยชน์จากสื่อในด้านการศึกษามีข้อมูลจากรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2564 พบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา-19 (Covid-19) ส่งผลให้การเข้าถึงและการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มสูงขึ้น และผลการสำรวจยังพบเพิ่มว่า กลุ่ม Gen Z (กลุ่มอายุน้อยกว่า 21ปี) มีสถิติการใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุดซึ่งกิจกรรมออนไลน์ที่กลุ่ม Gen Z ใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือ การเรียนออนไลน์ นอกจากนี้ยังพบว่า 3 อันดับแรกของปัญหาในการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ 1) ความล่าช้าในการเชื่อมต่อ/ใช้งานอินเทอร์เน็ต 2) ปัญหาปริมาณโฆษณาออนไลน์รบกวน และ 3) ไม่มั่นใจว่าข้อมูลที่ปรากฏบนอินเทอร์เน็ตจะเชื่อถือได้ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564:ออนไลน์) ดังนั้นการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับเด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น ดังที่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 16) ได้ระบุไว้ว่าทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) เป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญและจำเป็นของประชากรในศตวรรษที่ 21

จากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถสังเคราะห์ได้ว่า ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง การเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโดยการวิเคราะห์ ตีความและประเมินค่าของสื่อเหล่านั้นได้ รวมทั้งมีความสามารถในการผลิตสื่อในแบบฉบับของตนเองได้อย่างหลากหลายรูปแบบ สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ โดยคุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อมีคุณลักษณะสำคัญ 4 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ความสามารถในการเข้าถึง 2) ความสามารถในการวิเคราะห์ 3) ความสามารถในการประเมินค่า และ 4) ความสามารถในการผลิตสื่อ

จากการสังเคราะห์แนวคิด หลักการทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพที่ปรากฏต่อไปนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีคำถามการวิจัยดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามือถือประกอบและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนอย่างไร และมีคุณภาพอยู่ในระดับใด

2. ประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างไร ในประเด็นต่อไปนี้

2.1 นักศึกษามีพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร

2.2 นักศึกษามีพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาสูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนา รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็น

ฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2.2 เพื่อศึกษาพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

2. นักศึกษามีพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสูงขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3. นักศึกษามีพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อสูงขึ้นจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มุ่งพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. **ประชากร** นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. **กลุ่มตัวอย่าง** นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน เป็นนักศึกษาที่มีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย (Volunteer Sampling)

3. **ระยะเวลา** ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 1 ภาคการศึกษา เป็นเวลา 13 สัปดาห์ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 26 ชั่วโมง

4. **เนื้อหาที่ใช้** เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาของรายวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา เป็นรายวิชาเอกบังคับ จำนวน 3 หน่วยกิต 3 (3-0-6) ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ วิชาเอกสังคมศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) โดยขอบเขตของเนื้อหาเป็นการศึกษาความหมายและความสำคัญของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม ตระหนักและเห็นคุณค่าของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมที่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม ปลูกฝังจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมและพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม โดยการนำเสนอแนวทางและร่วมลงมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

5. **ตัวแปรที่ศึกษา**

5.1 **ตัวแปรต้น** คือ รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

5.2 **ตัวแปรตาม** คือ

5.2.1 **คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง** ประกอบด้วยคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม

5.2.2 **ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ** ประกอบด้วยความสามารถในการเข้าถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ ความสามารถในการประเมินค่า และความสามารถในการผลิตสื่อ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้** หมายถึง ทฤษฎีการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นการบูรณาการของเนื้อหาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถวิเคราะห์ เลือกรับข้อมูล สารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาใหม่รวมทั้งสามารถเผยแพร่องค์ความรู้ต่อได้

2. **แนวความคิดใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน** หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้น และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะได้ใช้ข้อมูลและทักษะต่าง ๆ แบบข้ามสาระวิชาซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงความเกี่ยวข้องและเกิดความเข้าใจในธรรมชาติของปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ จนสามารถนำความรู้และทักษะไปฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้

3. **การพัฒนาแบบการสอน** หมายถึง กระบวนการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยอาศัยแนวคิดและกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประยุกต์

ร่วมกับการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบตามแนวคิด ADDIE Model ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิจัย (Research: R₁) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน 2) พัฒนา (Development: D₁) เป็นการพัฒนาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Design and Development: D&D) 3) วิจัย (Research: R₂) เป็นการนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation: I) และ 4) พัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน (Evaluation: E)

4. รูปแบบการสอน หมายถึง แบบแผนกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ แนวคิดและทฤษฎีของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) ขั้นตอนของรูปแบบการสอน ได้แก่ การอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ โดยมีการเลือกและจัดเนื้อหาความรู้ ประสบการณ์เรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 4) ระบบสังคม ได้แก่ การอธิบายถึงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน 5) ระบบสนับสนุน ได้แก่ สภาพแวดล้อมหรือทรัพยากร หรือเงื่อนไข ปัจจัยอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นระบบ โดยใช้แนวคิดการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ แนวคิดและทฤษฎีของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) ขั้นตอนของรูปแบบการสอน Civic Ed Model มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding) ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon) ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) ขั้นที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Initiating Activity or Project) ขั้นที่ 5 การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม (Conducting Designed Activity or Project) และขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating and Disseminating) 4) ระบบสังคม 5) ระบบสนับสนุน และ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

6. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ หมายถึง ผู้เรียนสามารถอธิบายมโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ความเป็นพลเมืองในด้านสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง การเมืองการปกครอง สิทธิทางสังคมและวัฒนธรรม สิทธิทางเศรษฐกิจ และพลเมืองกับการจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยวัดและประเมินผลจากการทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับให้พิจารณาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้และเป็นข้อสอบอัตนัยประยุกต์ แบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษาซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ แบบประเมินโครงการหรือกิจกรรม และแบบบันทึกการเรียนรู้

6.2 คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ หมายถึง ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนหรือมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ในการคิดและตัดสินใจ การสืบค้นและแสวงหาความรู้ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเอง โดยวัดและประเมินผลจากการทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับให้พิจารณาคูณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ และเป็นข้อสอบอัตนัยประยุกต์ และวัดประเมินจากแบบบันทึกการเรียนรู้

6.3 คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม หมายถึง ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนหรือมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการตระหนักถึงความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม การตระหนักถึงความยุติธรรม การตระหนักถึงการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการตระหนักถึงบทบาทของตนเอง โดยวัดและประเมินผลจากการทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับให้พิจารณาคูณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมและเป็นข้อสอบอัตนัยประยุกต์ และวัดประเมินจากแบบบันทึกการเรียนรู้

7. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่เกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยทักษะการรู้เท่าทันสื่อมีทักษะสำคัญ 4 ประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1 ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ผู้เรียนสามารถการใช้เครื่องมือและเข้าถึงเครือข่ายของสื่อหลากหลายประเภท เพื่อรวบรวมเนื้อหาและข้อมูลต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ โดยอาศัยทักษะการอ่านออกเขียนได้และทักษะคอมพิวเตอร์เพื่อแสวงหาข้อมูลจากสื่อหลายประเภท โดยไม่จำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งและทำความเข้าใจความหมายของสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวัดและประเมินผลจากการทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับให้พิจารณาทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเป็นข้อสอบอัตนัยประยุกต์ และวัดประเมินจากแบบบันทึกการเรียนรู้

7.2 ความสามารถในการวิเคราะห์ หมายถึง ผู้เรียนสามารถตรวจสอบรูปแบบ โครงสร้าง ลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหา การนำเสนอแนวคิดต่าง ๆ และสามารถตีความของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอได้ โดยวัดและประเมินผลจากการทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

5 ระดับให้พิจารณาทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการวิเคราะห์และเป็นข้อสอบอัตนัยประยุกต์ และวัดประเมินจากแบบบันทึกการเรียนรู้

7.3 ความสามารถในการประเมินค่า หมายถึง ผู้เรียนสามารถประเมินความถูกต้อง คุณภาพและคุณค่าของเนื้อหาที่ถูกส่งมายังผู้รับสารได้ โดยวัดและประเมินผลจากการทำแบบวัด ทักษะการรู้เท่าทันสื่อซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับให้พิจารณาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ด้านการประเมินค่าและเป็นข้อสอบอัตนัยประยุกต์ และวัดประเมินจากแบบบันทึกการเรียนรู้

7.4 ความสามารถในการผลิตสื่อ หมายถึง ผู้เรียนสามารถสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเองได้อย่างหลากหลายรูปแบบ มีความคิดสร้างสรรค์และมีประโยชน์โดยวัดและประเมินผลจากการทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับให้พิจารณา ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการผลิตสื่อและเป็นข้อสอบอัตนัยประยุกต์ และวัดประเมินจากแบบ ประเมินโครงการหรือกิจกรรม และแบบบันทึกการเรียนรู้

8. นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน
2. ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ สูงขึ้นด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
3. ผู้สอนได้องค์ความรู้และแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่อาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการสอนให้มีความ น่าสนใจ มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าบทความ วารสาร หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินงานวิจัยตามลำดับต่อไปนี้

1. การผลิตและพัฒนาคุณภาพครูในศตวรรษที่ 21
 - 1.1 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี)
 - 1.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้และตัวอย่างสาขาวิชา/ข้อเสนอสาระความรู้กลุ่มสาขาวิชาสังคมศึกษา
 - 1.3 มาตรฐานผลการเรียนรู้
2. ปรัชญา วิสัยทัศน์ และนโยบายคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 - 2.1 ปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์
 - 2.2 วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ
 - 2.3 นโยบาย
3. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562)
 - 3.1 ปรัชญาของหลักสูตร
 - 3.2 ความสำคัญของหลักสูตร
 - 3.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 - 3.4 โครงสร้างหลักสูตร
 - 3.5 รายวิชาพลเมืองศึกษา
4. แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา
 - 4.1 แนวคิดและหลักการการวิจัยและพัฒนา
 - 4.2 แนวคิดและหลักการวิจัยแบบผสมผสานวิธี
 - 4.3 ประเภทของการวิจัยแบบผสมผสานวิธี
 - 4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแบบผสมผสานวิธี

5. แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน
 - 5.1 ความหมายรูปแบบการสอน
 - 5.2 องค์ประกอบของรูปแบบการสอน
 - 5.3 ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการสอน
 - 5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน
6. การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 6.1 การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้
 - 6.1.1 ความหมายทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้
 - 6.1.2 หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้
 - 6.1.3 เครื่องมือการเรียนรู้ด้วยการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้
 - 6.1.4 ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้
 - 6.1.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้
 - 6.1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้
 - 6.2 การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 6.2.1 ความหมายการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 6.2.2 หลักการการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 6.2.3 ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 6.2.4 กลยุทธ์หรือเทคนิคเสริมสำหรับการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 6.2.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 6.2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 6.3 การสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
 - 6.4 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
7. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
 - 7.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
 - 7.2 คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
 - 7.3 แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
 - 7.4 การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education)

- 7.5 การวัดและประเมินผลความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
- 7.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
- 8. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
 - 8.1 ความหมายทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
 - 8.2 หลักการของแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ
 - 8.3 คุณลักษณะของผู้รู้เท่าทันสื่อ
 - 8.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
 - 8.5 แนวทางการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
 - 8.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

1. การผลิตและพัฒนาคุณภาพครูในศตวรรษที่ 21

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์ และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ได้มีการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิสาขารหรือสาขาวิชาไว้เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษานำไปจัดทำหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตในสาขาหรือสาขาวิชาของแต่ละระดับคุณวุฒิมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน จึงมีการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี)

ลักษณะของสาขา

สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการและส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการและนอกประจำการให้มีความรู้และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ เป็นผู้ยึดมั่นในค่านิยม อุดมการณ์ มีจิตวิญญาณความเป็นครู และสมรรถนะทางวิชาชีพครู ประกอบกับรัฐได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี โดยเน้นเป้าหมายการสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพ เป็นคนเก่งและคนดี มีขีดความสามารถในการแข่งขันและความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จึงมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการผลิตบัณฑิตครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงมีบทบาทในการสร้างครูที่มีคุณภาพที่นำไปสู่การสร้างกำลังคนที่มีคุณภาพและตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ

เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัต และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งกระทบต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของมนุษย์ ตลอดจนพัฒนาการของวิทยาการใหม่ที่เป็น

ศาสตร์บูรณาการ และข้ามวัฒนธรรม เป้าหมายของการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จึงมุ่งเน้นการสร้างหลักสูตรให้มีความทันสมัย ตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล โดยการจัดทำหลักสูตรวิชาชีพครู (มคอ.1) อยู่ภายใต้หลักการสำคัญดังต่อไปนี้

1. แนวคิดของการจัดทำหลักสูตรวิชาชีพครูเป็นหลักสูตรบูรณาการ และเป็นหลักสูตรอิงสมรรถนะมากกว่าหลักสูตรอิงเนื้อหา เน้นสมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาผู้เรียน

2. การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรมีความยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการของการใช้ครูในโลกปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งความต้องการของผู้เรียน

3. การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร ได้ให้สถาบันผลิตครูมีอิสระในการสร้างหลักสูตรผลิตครูที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์และสภาพบริบทเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้ซึ่งกำหนดขึ้นสำหรับแต่ละกลุ่มสาขาเป็นเป้าหมายร่วม ตลอดจนกำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น และสะท้อนอัตลักษณ์ของผู้เรียน

4. การส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรรายวิชาที่ทันสมัยตามสากล มีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล

5. การส่งเสริมการบริหารจัดการหลักสูตร การเรียนการสอน การปฏิบัติการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ความเป็นครู และคุณสมบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู

6. การส่งเสริมการวางระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรที่เข้มข้นเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

1. มีค่านิยมร่วม ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการทำงานของครู การพัฒนาความรู้สึกรักถึงตัวตนความเป็นครูและมีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่เข้มแข็ง มีจิตบริการต่อวิชาชีพครูและชุมชน

2. เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพ มีจิตวิญญาณครูและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมการณ์ความเป็นครูด้วยความรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ อุทิศตนและทุ่มเทในการเอาใจใส่ สร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาการเรียนรู้ และผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีความพอเพียงและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ

3. เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ และมีปัญญา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูง มีความรอบรู้ด้านการเงิน สุขภาพ สุนทรียภาพ วัฒนธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของ

สังคมและของโลก การสร้างสัมมาชีพและความมั่นคงในคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีความเพียร มุ่งมั่นมานะ บากบั่น ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่เรียนรู้และรอบรู้ ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

4. เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูง มีความฉลาดดิจิทัล ทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก มีส่วนร่วมในการพัฒนาความก้าวหน้าให้กับวิชาชีพครู สามารถแสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้ งานวิจัย และสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้มีความสามารถในการจัดเนื้อหาสาระ ออกแบบกิจกรรม วางแผนและจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียนโดยใช้ศาสตร์การสอน รวมถึงวิธีการใช้เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สื่อ แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ภูมิปัญญาในชุมชนที่เหมาะสมกับสาระวิชาและผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน สามารถบูรณาการศาสตร์การสอน ความรู้ เนื้อหาสาระ และเทคโนโลยี (TPCK) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา พัฒนาตนเอง ผู้เรียนและสังคม

6. เป็นพลเมืองเข้มแข็ง และใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรมและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธและต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

1.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้และตัวอย่างสาขาวิชา/ข้อเสนอสาระความรู้กลุ่มสาขาวิชาสังคมศึกษา

ผลลัพธ์การเรียนรู้

ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาสาระสังคมศึกษา ความรู้ ความเข้าใจในการดำรงชีวิต ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม เข้าใจถึงการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้นยอมรับในความแตกต่าง รู้จักการสร้างสมานฉันท์ มีจิตสำนึกร่วมที่ดีและมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง มีคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่

อย่างจำกัด และเข้าใจลึกซึ้งถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ สังคมศึกษา สามารถบูรณาการการจัดการเรียนรู้ การผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อแก้ปัญหา พัฒนาผู้เรียนและการประเมินผล การเรียนรู้ สามารถทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถ เป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรมทางสังคมศึกษา สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมี คุณภาพและร่วมสร้างสังคมที่มั่นคงและยั่งยืนอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

ตัวอย่างสาขาวิชา สาขาวิชาสังคมศึกษา มีตัวอย่าง/ข้อเสนอสาระความรู้ อาทิ

1. ปรัชญา ความเชื่อ และศาสนา ได้แก่ ประวัติของพระพุทธเจ้าและศาสนาต่างศาสนาอื่นๆ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นๆ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นๆ พุทธจริยศาสตร์และจริยศาสตร์แห่งศาสนาอื่นๆ ศาสนาเปรียบเทียบหรือศาสนาสากล
2. ประวัติศาสตร์ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์สากล วิธีการทางประวัติศาสตร์
3. ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และประชากร ได้แก่ ภูมิศาสตร์ประเทศไทย ภูมิศาสตร์กายภาพ ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์/แผนที่ สิ่งแวดล้อมและประชากร
4. รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานทางรัฐศาสตร์ ความรู้พื้นฐานทางกฎหมายทั่วไป การเมืองการปกครองไทย
5. สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ได้แก่ ความรู้พื้นฐานทางสังคมวิทยา การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในยุคดิจิทัล พัฒนาการของสังคมสมัยใหม่/ยุคดิจิทัล
6. เศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ เศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลก

1.3 มาตรฐานผลการเรียนรู้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

- 1.1 แสดงออกซึ่งความรัก ศรัทธาและภูมิใจในวิชาชีพครู และจิตวิญญาณ ความเป็นครู และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู
- 1.2 มีจิตอาสา จิตสาธารณะ อดทนอดกลั้น มีความเสียสละ รับผิดชอบและซื่อสัตย์ ต่องาน ที่ได้รับมอบหมายทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ และสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประพฤติตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ และเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.3 มีค่านิยมและคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตยคือการเคารพสิทธิและให้เกียรติคนอื่น มีความสามัคคีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ใช้เหตุผลและปัญญาในการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจ

1.4 มีความกล้าหาญและแสดงออกทางคุณธรรมจริยธรรม สามารถวินิจฉัยจัดการและคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมด้วยความถูกต้องเหมาะสมกับสังคม การทำงานและสภาพแวดล้อม โดยอาศัยหลักการ เหตุผลและใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม ความรู้สึกของผู้อื่นและประโยชน์ของสังคมส่วนรวม ต่อด้านการทุจริตคอร์รัปชันและความไม่ถูกต้อง มีจิตสำนึกในการธำรงความโปร่งใสของสังคมและประเทศชาติ

2. ด้านความรู้

2.1 มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิดทฤษฎีด้านวิชาชีพครุอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง สามารถประยุกต์สู่การปฏิบัติ

2.2 มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาวิชาที่สอน สามารถวิเคราะห์ความรู้ และเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง สามารถติดตามความก้าวหน้าด้านวิทยาการและนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

2.3 มีความรู้ เข้าใจชีวิต เข้าใจชุมชน เข้าใจโลกและการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม สามารถเผชิญและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตน พัฒนางานและพัฒนาผู้เรียน

2.4 มีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน

2.5 มีความรู้ ความเข้าใจในการบูรณาการความรู้ สามารถบูรณาการการเรียนการสอนกับการปฏิบัติจริงและการบูรณาการข้ามศาสตร์

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 คิด ค้นหา วิเคราะห์ข้อเท็จจริง และประเมินข้อมูล สื่อ สารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายอย่างรู้เท่าทัน เป็นพลเมืองตื่นรู้ มีสำนึกสากล สามารถเผชิญและก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล เทคโนโลยีข้ามแพลตฟอร์มและโลกอนาคต นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและวินิจฉัยแก้ปัญหาและพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ หลักการทางทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ ค่านิยม แนวคิด นโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ บรรทัดฐานทางสังคมและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

3.2 เป็นผู้นำทางปัญญา สามารถคิดริเริ่มและพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ สามารถชี้แนะและถ่ายทอดความรู้แก่สถานศึกษา ชุมชนและสังคมอย่างสร้างสรรค์

3.3 สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้จากการทำวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนวัตกรรม รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนและสังคม

3.4 ตระหนักรู้ เห็นคุณค่าและความสำคัญของศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน พัฒนาผู้เรียน พัฒนางานและพัฒนาชุมชน

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 รับรู้และเข้าใจความรู้สึกรู้สึกของผู้อื่น มีความคิดเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และทางสังคม

4.2 ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียน ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครองและคนในชุมชน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

4.3 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อตนเอง ต่อผู้เรียน ต่อผู้ร่วมงาน และต่อส่วนรวม สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาตนเอง กลุ่มและระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี

5.1 วิเคราะห์เชิงตัวเลข สำหรับข้อมูลและสารสนเทศ (data and information) ทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ หรือคณิตศาสตร์ เพื่อเข้าใจองค์ความรู้ หรือประเด็นปัญหาได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

5.2 สื่อสารกับผู้เรียน บุคคลและกลุ่มต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพด้วยวิธีการหลากหลายทั้งการพูด การเขียน และการนำเสนอด้วยรูปแบบต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม

5.3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โปรแกรมสำเร็จรูปที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การทำงาน การประชุม การจัดการและสืบค้นข้อมูลและสารสนเทศ รับและส่งข้อมูลและสารสนเทศโดยใช้ดุลยพินิจที่ดีในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและสารสนเทศ อีกทั้งตระหนักถึงการละเมิดลิขสิทธิ์และการลอกเลียนผลงาน

6. ด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้

6.1 มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ วิธีการที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถออกแบบและสร้างหลักสูตรรายวิชาในชั้นเรียน วางแผนและออกแบบเนื้อหาสาระและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ บริหารจัดการชั้นเรียน ใช้สื่อและเทคโนโลยี วัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์

6.2 วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำไปออกแบบและจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนอย่างหลากหลายตาม ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

6.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น โดยบูรณาการการทำงานกับ การเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรม สามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนา

6.4 สร้างบรรยากาศ จัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน แหล่งวิทยาการ และภูมิปัญญา ทั้งในและนอกสถานศึกษา ประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่ออำนวยความสะดวกและร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มีความรอบรู้ มีปัญญารู้คิดและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

6.5 นำทักษะศตวรรษที่ 21 มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนา ตนเองและสังคม เช่น ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ทักษะการรู้เรื่อง (Literacy Skills) และ ทักษะชีวิต (Life Skills) เป็นต้น และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในขณะที่แนวโน้มของการผลิตและพัฒนาคุณภาพครูในศตวรรษที่ 21 มีความตื่นตัวและ พยายามพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับยุคสมัยตามกรอบแนวคิด ความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยี TPACK (Technological pedagogical content knowledge) ซึ่งเป็นการบูรณาการขององค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบได้แก่ เนื้อหาวิชา ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยี (Koehler & Mishra, 2008) โดยจูฬาร์ตัน ธรรมประทีป (2559: 1-13) ได้นำเสนอข้อมูลของกรอบแนวคิดโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. Content Knowledge (ความรู้ด้านเนื้อหาวิชา) คือ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องเนื้อหาวิชา ที่ผู้สอนรับผิดชอบ ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจด้านตัวองค์ความรู้ที่มีความถูกต้องและทันสมัย และความรู้ความเข้าใจธรรมชาติของความรู้และการสืบเสาะเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ นั้น ๆ

2. Pedagogical Knowledge (ความรู้ด้านศาสตร์การสอน) คือ ความรู้ความเข้าใจทางด้านการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ครอบคลุมแนวคิด เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและ วิธีการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งความเข้าใจหลักสูตร หลักการออกแบบการจัดการเรียน การสอน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. Technological Knowledge (ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี) ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และความสามารถใช้เทคโนโลยีทั้ง hardware และ software ทั่วไปและเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ อย่างหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบและวิธีการ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการใช้ การจัดการ และการบริหารเทคโนโลยีต่าง ๆ และความสามารถในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สามารถบูรณาการเข้าไปยังการเรียนการสอนได้

กรอบแนวคิดของการมีปฏิสัมพันธ์หรือความเกี่ยวข้องระหว่างกันของ 3 องค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

1. Technological Pedagogical Knowledge (ความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเทคโนโลยี) คือ ผู้สอนมีความสามารถและมีความรู้ทางด้านการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. Technological Content Knowledge (ความรู้ด้านเนื้อหาวิชาผนวกเทคโนโลยี) คือ ผู้สอนมีความสามารถและมีความรู้ทางด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเนื้อหา การแสวงหาความรู้ การนำความรู้ที่อยู่บนคลาวด์มาใช้ให้เกิดประโยชน์

3. Pedagogical Content Knowledge (ความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเนื้อหาวิชา) คือ ผู้สอนมีความรู้ความสามารถในด้านการนำเอาวิธีการ กระบวนการมาจัดการเนื้อหาเพื่อการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. Technological Pedagogical Content Knowledge (ความรู้ด้านศาสตร์การสอนผนวกเนื้อหาวิชาและเทคโนโลยี) คือ ผู้สอนมีความรู้ในเรื่องผสมผสานการใช้เทคโนโลยีทางด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทาง ICT เพื่อการจัดการเรียนการสอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้เนื้อหาในโลกดิจิทัลเพื่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ ทำให้ลดระยะเวลาการเรียนรู้ เรียนรู้ได้มากและมีต้นทุนต่ำ

จากการศึกษามาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 สามารถสังเคราะห์ได้ว่า มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการกำหนดมาตรฐานการผลิตและพัฒนาบัณฑิตครูของไทยที่ควรได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 โดยคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์และเป็นที่ต้องการของสังคมคือ การเป็นครูที่มีคุณภาพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นครูผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก เป็นครูผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม โดยเป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความฉลาดดิจิทัล รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศสมัยใหม่ นอกจากนี้บัณฑิตครูควรเป็นครูที่มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการเนื้อหาสาระและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับบริบทของชุมชน สังคม สามารถบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์การสอน เนื้อหาสาระ และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งบัณฑิตครูควรเป็นครูที่มีความเป็นพลเมืองเข้มแข็งที่มีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นคุณลักษณะและทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นที่ควรส่งเสริมและพัฒนาให้กับบัณฑิตครูในศตวรรษที่ 21

2. ปรัชญา วิสัยทัศน์ และนโยบายคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2.1 ปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์

ปรัชญา เปิดโอกาสทางการศึกษาตลอดชีวิต ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้คู่คุณธรรม

ปณิธาน พัฒนาคณะศึกษาศาสตร์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพและคุณธรรม นำไปสู่การสร้างสรรคและรับผิดชอบต่อสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อการประกอบอาชีพ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความมั่นคงทางอารมณ์ความเป็นผู้นำ ทักษะ และความสามารถที่เป็นประโยชน์ เพื่อพัฒนาสังคม ชุมชนและประเทศชาติได้

2. เพื่อพัฒนาวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ไปสู่สังคมและชุมชน เป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษา ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันทางการศึกษา

3. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพทางการวิจัย สนับสนุนให้บุคลากรของคณะศึกษาศาสตร์เป็นผู้ที่ใฝ่รู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และสามารถเผยแพร่ผลงานไปสู่สากลได้

4. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการทั้งด้านการบริหารและวิชาการให้มีความคล่องตัว ประสิทธิภาพ คุณภาพในการจัดการศึกษา ให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ รวมทั้งมีระบบตรวจสอบประเมินผลที่เป็นรูปธรรมและโปร่งใส

5. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาตระหนักถึงคุณค่าของประเพณี วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทยที่ดั่งาม รวมทั้งสืบสานให้ยั่งยืนตลอดไป

6. เพื่อสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.2 วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ

วิสัยทัศน์ จัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิต ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักใช้ เทคโนโลยีเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ

เป้าหมายและพันธกิจ

1. ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งมีคุณธรรม และจริยธรรมที่ดั่งาม สอดคล้องกับความต้องการของสังคมทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ

2. จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีใน ส่วนกลาง และจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพและเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษา ให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมอย่างทั่วถึงกัน

3. ปรับปรุงประสิทธิภาพในด้านการบริการ สนับสนุนและส่งเสริมความรู้ทางวิชาการให้แก่บุคลากรของคณะศึกษาศาสตร์อย่างทั่วถึงกัน

4. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และกลไกการควบคุมคุณภาพทางวิชาการให้มีมาตรฐานทางการศึกษา รวมทั้งประเมินและปฏิบัติการกิจอย่างต่อเนื่อง

2.3 นโยบาย

ด้านการจัดการศึกษา

1. ผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพถึงพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม
2. เร่งรัดให้มีการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่ขาดแคลนให้เพียงพอกับความต้องการของสังคม และสามารถต่อยอดองค์ความรู้ได้
3. เร่งรัดให้มีการกระจายโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันในการศึกษา
4. พัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายมีความยืดหยุ่นและมีความเป็นสากลมากขึ้น
5. จัดให้มีการประกันคุณภาพทางด้านงานวิชาการงานบริหารและงานบริการเพื่อให้การดำเนินงานด้านการศึกษามีคุณภาพ
6. พัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศด้านวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าองค์ความรู้

ด้านกิจกรรมการพัฒนานักศึกษา

1. สนับสนุนการจัดและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของนักศึกษาและศิษย์เก่า
2. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมนักศึกษาทั้งกิจกรรมวิชาการ กีฬาและการส่งเสริมสุขภาพ บำเพ็ญประโยชน์และรักษาสีงแวดล้อม นันทนาการ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม คุณธรรมและจริยธรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
3. สนับสนุนให้มีการจัดบริการด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา
4. สนับสนุนให้มีการจัดบริการข้อมูลข่าวที่เป็นประโยชน์ และจัดโครงการเพื่อพัฒนาประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่นักศึกษาและศิษย์เก่า

ด้านการวิจัย

1. จัดให้มีระบบบริหารงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ
2. ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการทำวิจัย
3. สนับสนุนให้มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การหาองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย

ด้านการบริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคม

1. จัดโครงการบริการทางวิชาการและวิชาชีพแก่สังคมให้มีความหลากหลาย สามารถสนองตอบความต้องการของชุมชนและสังคม
2. ให้ความร่วมมือกับชุมชนและสังคมในการจัดกิจกรรมทางวิชาการแลกเปลี่ยนการให้ความรู้ทางวิชาการ ระหว่างสถาบันการศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ ของภาครัฐและเอกชน

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1. จัดโครงการ/กิจกรรมทำนุบำรุงสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย ที่สามารถปลูกฝังให้บุคลากร นักศึกษา ตระหนักถึงคุณค่าด้านศิลปวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผสมผสานศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมไทยภูมิปัญญาท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทยกับกิจกรรมด้านอื่นๆ

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

1. จัดให้มีระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษา และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
2. สนับสนุนให้มีระบบฐานข้อมูล สารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการและการพัฒนาการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมวัฒนธรรมคุณภาพภายในองค์กร

จากการศึกษาปรัชญา วิสัยทัศน์ และนโยบายคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สามารถสังเคราะห์ได้ว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาและผลิตบัณฑิตให้มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาและสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ชุมชน และสังคมได้ อีกทั้งบัณฑิตจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และรู้จักใช้ เทคโนโลยีเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ประกอบกับนโยบายทางการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมุ่งเน้นที่จะพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายมีความยืดหยุ่นและมีความเป็นสากลมากขึ้น และพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศด้านวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าองค์ความรู้ รวมทั้งพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้นักศึกษา ดังนั้นการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นการดำเนินการวิจัยที่ตอบสนองต่อนโยบายทางการศึกษาของภาครัฐและหน่วยงานที่สังกัดของ ผู้วิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาคุณลักษณะและทักษะที่สำคัญจำเป็นสำหรับ นักศึกษาครู ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาครูให้มีความรู้และ

มีสมรรถนะทางวิชาชีพก่อนไปประจำการ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับบัณฑิตและนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งจะเป็นการตอบสนองต่อนโยบายในการจัดการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และสนองต่อมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ อีกด้วย

3. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562)

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) มีรายละเอียดของหลักสูตรดังต่อไปนี้

3.1 ปรัชญาของหลักสูตร

ผลิตบัณฑิตให้เป็นครูที่มีความรู้คู่คุณธรรม

3.2 ความสำคัญของหลักสูตร

เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพครู มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่เป็นประโยชน์เพื่อการพัฒนาสังคม ชุมชนและประเทศชาติได้

3.3 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

3.3.1 เพื่อผลิตบัณฑิตสาขาศึกษาศาสตร์ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีเจตคติคุณธรรม จริยธรรมในการเป็นครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3.2 เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของการเป็นครูต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ พัฒนาสังคมและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา

3.3.3 เพื่อผลิตบัณฑิตให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และความก้าวหน้าทางวิทยาการ สามารถนำเทคนิคและวิธีการที่ก้าวหน้าตลอดจนใช้นวัตกรรมการสอนมาปรับปรุงการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

3.3.4 เพื่อผลิตบัณฑิตให้รู้จักพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการ ทักษะความเป็นครู ทักษะชีวิต และทักษะการใช้เทคโนโลยีโดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงในวิชาชีพและการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป

3.4 โครงสร้างหลักสูตร

3.4.1 จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 149 หน่วยกิต

3.4.2 โครงสร้างหลักสูตร

(1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 33 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	9	หน่วยกิต
กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	6	หน่วยกิต
กลุ่มวิชาภาษา	15	หน่วยกิต
กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ – วิทยาศาสตร์	3	หน่วยกิต
(2) หมวดวิชาเฉพาะด้าน	110	หน่วยกิต
กลุ่มวิชาชีพครู	41	หน่วยกิต
- วิชาชีพครูบังคับ	37	หน่วยกิต
- วิชาชีพครูบังคับสาขาวิชาเอก	4	หน่วยกิต
กลุ่มวิชาเฉพาะสาขา	69	หน่วยกิต
- วิชาเอกบังคับ	48	หน่วยกิต
- วิชาเอกเลือก	21	หน่วยกิต
(3) หมวดวิชาเลือกเสรี	6	หน่วยกิต

3.5 รายวิชาพลเมืองศึกษา (Civic Education)

ศึกษาความหมายและความสำคัญของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม ตระหนักและเห็นคุณค่าของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมที่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ต่อสังคม ปลูกฝังจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมและพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม โดยการนำเสนอแนวทางและร่วมลงมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

3.5.1 วัตถุประสงค์รายวิชาพลเมืองศึกษา (Civic Education)

1. เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
2. เพื่อให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์ประเด็นทางสังคมบนพื้นฐานของความมีเหตุผล มีวิสัยทัศน์ และมีความคิดสร้างสรรค์ในฐานะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
3. เพื่อให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางและร่วมลงมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
4. เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และเป็นสมาชิกของสังคมที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม

3.5.2 ขอบข่ายเนื้อหาวิชาพลเมืองศึกษา (Civic Education)

ขอบข่ายเนื้อหาของรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา (Civic Education) ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 5 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 สิทธิพลเมือง ความหมาย คุณลักษณะ และคุณธรรมจริยธรรมของพลเมือง (พลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน พลโลก) สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง การปลูกฝังและส่งเสริมความเป็นพลเมือง กรณีศึกษาพลเมืองตัวอย่างในสังคม

หน่วยที่ 2 การเมืองภาคพลเมือง รัฐธรรมนูญไทย ระบอบการปกครองของไทย การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน สิทธิทางการเมืองของพลเมือง สถานการณ์และประเด็นทางการเมืองการปกครองในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไขหรือการพัฒนาสถานการณ์และประเด็นทางการเมืองการปกครอง

หน่วยที่ 3 สังคมพลเมือง ความหมายของสังคม วัฒนธรรม โครงสร้างและองค์ประกอบของสังคม สิทธิมนุษยชนและสิทธิทางสังคม สถานการณ์และประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไข การพัฒนา การส่งเสริมและทำนุบำรุงสถานการณ์และประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมไทย

หน่วยที่ 4 ความมั่งคั่งอย่างยั่งยืน ระบบเศรษฐกิจ เป้าหมายและนโยบายทางเศรษฐกิจของไทย สิทธิทางเศรษฐกิจของพลเมือง สถานการณ์และประเด็นทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไขหรือการพัฒนาสถานการณ์และประเด็นทางเศรษฐกิจ

หน่วยที่ 5 การดำรงอยู่อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของพลเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของไทย การมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของพลเมือง สถานการณ์และประเด็นทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาและส่งเสริมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากรายละเอียดของหลักสูตรข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้เป็นครูที่มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยมีความรู้คู่คุณธรรม มีเจตคติและจิตสำนึกที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพครู มีความเป็นผู้นำ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และความก้าวหน้าทางวิทยาการ สามารถนำเทคนิคและวิธีการที่ก้าวหน้าตลอดจนใช้นวัตกรรมการสอนมาปรับปรุงการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งเป็นบัณฑิตที่สามารถนำความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและความสามารถที่มีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสังคม ชุมชนและประเทศชาติได้ ประกอบกับโครงสร้างของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ได้กำหนดให้นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษาลงทะเบียนรายวิชาพลเมืองศึกษาที่มุ่งเน้นในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อีกทั้งสร้างความตระหนักและการเห็นคุณค่าของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมที่มี

ส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวของหลักสูตรนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาเป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นพลเมืองดีของชุมชน สังคมและประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

4. แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา

4.1 แนวคิดและหลักการการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยการออกแบบเพื่อพัฒนาศาสตร์การเรียนรู้มีชื่อเรียกหลายแบบ ถ้าหากจะเรียกให้ตรงความหมายควรเรียกว่าการวิจัยการออกแบบและการพัฒนา (design and development research) เพราะมีทั้งการวิจัยเพื่อการออกแบบนวัตกรรม และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จากนวัตกรรมที่นำไปทดลองปรับใช้กับผู้เรียนจนเกิดผลสำเร็จได้ผลผลิตเป็นนวัตกรรมและองค์ความรู้ที่ได้จากบทเรียนจากการวิจัยมาพัฒนาเป็นทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับศาสตร์การเรียนรู้และหลักการออกแบบ แต่เนื่องจากการเรียกชื่อวิธีวิทยาการวิจัยนี้ว่า design and development research เป็นคำที่ยาวมาก นักวิชาการบางกลุ่มจึงเรียกชื่อวิธีวิทยาการวิจัยการออกแบบและการพัฒนา โดยเป็นการใช้คำว่า การวิจัยการพัฒนาถือว่าเป็นการเรียกชื่อวิธีวิทยาการวิจัยที่เป็นรมใหญ่ เมื่อเทียบกับการใช้ชื่อการวิจัยการออกแบบ (design research) การวิจัยอิงการออกแบบ (design-based research) การวิจัยก่อรูป (formative research) เอกสารทางวิชาการบางชิ้นพบว่าผู้เขียนใช้คำว่า การวิจัยเชิงพัฒนา (developmental research) (สุวิมล ว่องวานิช, 2559: 100)

ในขณะที่ มาเรียม นิลพันธุ์ (2558: 230-245) ได้กล่าวถึง การวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เป็นการวิจัยเพื่อแสวงหาและพัฒนาความรู้ โดยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยจะเป็นการวิจัยก่อนแล้วนำผลจากการวิจัยมาพัฒนานวัตกรรม เมื่อได้นวัตกรรมแล้วนำนวัตกรรมไปดำเนินการวิจัย และหลังจากนั้นนำผลที่ได้จากการใช้ไปสู่การพัฒนาปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมให้ตอบสนองผู้ใช้ โดยผู้ที่ทำวิจัยและพัฒนา และผู้ที่ทำผลงานทางวิชาการต้องมีความรู้และเข้าใจ (to know) และสามารถสร้าง (พัฒนา) (able to do) นวัตกรรมทางการศึกษาด้วยกระบวนการการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยกระบวนการการวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพการปฏิบัติจริง ปัญหาที่เกิดขึ้น หรือการประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย การวิเคราะห์เอกสารต่างๆ แล้วนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาสังเคราะห์ ไปสู่ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Develop: D1) คือ ออกแบบและพัฒนา

นวัตกรรมการศึกษาโดยนำผลจากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนานวัตกรรม ทำให้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และในขั้นพัฒนา (D1) นี้ต้องพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพก่อนแล้วนำไปใช้จริงในขั้นตอนต่อไป ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R2) คือ นำนวัตกรรมไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย ในขั้นตอนนี้มีการประเมินระหว่างใช้ และเมื่อใช้แล้วดำเนินการในขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Develop: D2) โดยประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรมหรือบางกรณีอาจจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามจุดประสงค์ ก็สามารถดำเนินการปรับปรุงนวัตกรรมอีกครั้งหนึ่ง

สำหรับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและพัฒนา มีนักวิชาการ นักการศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา ดังเช่น

อนงค์ รอดแสน และคณะ (2559) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสอนความเป็นพลเมืองสำหรับครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาแนวคิดความเป็นพลเมืองและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง โดยการสังเคราะห์เอกสาร การเข้าร่วมประชุมทางวิชาการสถาบันพระปกเกล้า การเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของไทยพีบีเอส การเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนความเป็นพลเมืองของครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของภาคเหนือตอนล่าง

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยดำเนินการดังนี้
1) สรุปรูปแบบและแนวทางการพัฒนารูปแบบ 2) ยกร่างรูปแบบ 2.1) ประเมินโครงร่างรูปแบบ 2.2) นำรูปแบบไปทดลอง (Try out)

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ โดยทำการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคู 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาคูให้ตระหนักและมีความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองและการสอนความเป็นพลเมือง ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาคูให้ออกแบบการสอนความเป็นพลเมือง นิเทศติดตามช่วยเหลือ สอนแนะ ปรับปรุงแผน ตรวจสอบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทาง e-mail ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาคูให้สอนแบบเชื่อมโยงการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ขั้นตอนที่ 4 พัฒนาคูให้เห็นกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชนผู้เกี่ยวข้องและนักเรียน

ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบ เป็นการประเมินความคิดเห็นของครู นักเรียน และชุมชนผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการเรียนรู้ที่เกิดจากรูปแบบในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลที่ได้จากการดำเนินการสอน

ปรีวัตร เชื้อนแก้ว และทิพรัตน์ นพฤทธิ (2559) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงสถิติของนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยทำการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการคิดเชิงสถิติ ห้องเรียนแบบย้อนกลับ ทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ การจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียจำนวน 3 ท่าน โดยทำการบันทึกในแบบบันทึกสนาม นำผลการสังเคราะห์ที่ได้มาร่าง แนวทางการจัดการเรียนรู้และพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ขั้นที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้ไปทดลองใช้ กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการประเมินระดับ การคิดเชิงสถิติโดยใช้วิธีการประเมินแบบสามเสา ทำการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกผลการประเมิน ความสามารถในการคิดเชิงสถิติ ตัดสินเกณฑ์การประเมินระดับการคิดเชิงสถิติ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการประเมินตามสภาพจริงเพื่อแปลผลระดับการคิดเชิงสถิติในแต่ละกระบวนการย่อย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ สนทนากลุ่มย่อย และการสะท้อนคิดของผู้เรียน การสะท้อนคิดของผู้สอน การสนทนากลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 4 ท่าน บันทึกข้อมูลที่ได้ใน แบบบันทึกสนาม และทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบ ความเหมาะสมและทำการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 นำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ โดยนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียน ทำการรวบรวมเก็บข้อมูลผลการประเมินระดับการคิดเชิงสถิติ บันทึก ข้อมูลลงในแบบบันทึกผลการประเมินความสามารถในการคิดเชิงสถิติ โดยตัดสินผลตามเกณฑ์การ ประเมินระดับการคิดเชิงสถิติ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้การวิเคราะห์ความถี่และร้อยละ ข้อมูล ที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อยและการสะท้อนคิดของผู้เรียน การสะท้อนคิดของ ผู้สอนนำไปวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นที่ 4 ปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยทำการวิเคราะห์ผลการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนรู้และการนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้เพื่อสรุปผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้และ จัดทำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

ละดา ดอนหงษา (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎี การสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) โดยการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) ได้แก่ สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎี การสร้างความรู้ วิเคราะห์หลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย สมรรถนะการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ปฐมวัย ทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอนตาม ทฤษฎีการสร้างความรู้และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D1) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Design and Development: D&D) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญ สร้างเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการสอนตามรูปแบบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัย แบบประเมิน ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Implementation: I) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชาปฐมวัยชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คนได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการสอนเองตามแผนการสอนในรายวิชา CE 312 ใช้เวลา 1 ภาคเรียน จำนวน 14 สัปดาห์ๆ ละ 3 ชั่วโมง ก่อนสอนได้ชี้แจงรายละเอียด ขั้นตอนการสอนแก่นักศึกษา หลังสอนประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสมรรถนะการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัยด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความ เชื่อมั่น 0.85 และประเมินสมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัยของนักศึกษาปฐมวัยกลุ่ม เดิมที่เรียนรายวิชา ED 401 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ด้วยแบบประเมินสมรรถนะการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น 0.86 และประเมินความพึงพอใจ ของนักศึกษาปฐมวัยต่อรูปแบบการเรียนการสอนด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่น 0.89

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) เป็นการศึกษาผลการประเมินและปรับปรุง รูปแบบการเรียนการสอน (Evaluation: E) เพื่อให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนที่สมบูรณ์

I Kadek Suartama, Punaji Setyosari, Sulthoni Sulthoni and Sai Ulfa (2019) ทำการศึกษาเรื่อง Development of an Instructional design model for mobile blended learning in higher education ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการสอน โดยทำการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน การเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบ เคลื่อนที่ นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังได้ทำการสังเคราะห์จากการปฏิบัติงาน ประสบการณ์และโครงการที่

ได้ลงมือปฏิบัติจริงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนโดยการเรียนรู้แบบผสมผสานรวมกับการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่

ระยะที่ 2 การหาคุณภาพของรูปแบบการสอน โดยการนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรูปแบบการสอน ซึ่งในการตรวจสอบกระบวนการสอนของรูปแบบการสอนจะเป็นไปเพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของรูปแบบการสอนและการยืนยันคุณภาพของรูปแบบการสอนในทางปฏิบัติ รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นได้รับการตรวจสอบทั้งความตรงภายในโดยผู้เชี่ยวชาญและความตรงภายนอกโดยการดูผลของการใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น

ระยะที่ 3 การนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ โดยนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักศึกษาสาขาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย Pendidikan Ganesha ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งรูปแบบการสอนโดยการเรียนรู้แบบผสมผสานรวมกับการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ จะเป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียน วิเคราะห์วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบผสมผสานรวมกับการเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ 2) ขั้นตอนการออกแบบกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ ได้แก่ ขั้นตอนการเรียนรู้ในชั้นเรียน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการทบทวนหลังการจัดการเรียนรู้และการฝึกฝนเพิ่มเติม การทำกิจกรรมพิเศษ และขั้นตอนประยุกต์ใช้ 3) ขั้นตอนการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในส่วนของการวัดและประเมินผลนั้นจะรวมถึงการวัดและประเมินหลักสูตร การวัดและประเมินกระบวนการ การวัดและประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้

จากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) สามารถสรุปได้ว่า การวิจัยและพัฒนา ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญในการดำเนินการวิจัย ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R₁) ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D₁) ขั้นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R₂) ขั้นการทดลองใช้รูปแบบการสอน และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) ขั้นการประเมินประสิทธิผลรูปแบบการสอน

4.2 แนวคิดและหลักการวิจัยแบบผสมผสานวิธี

แนวคิดการวิจัยที่เป็นแนวคิดทางเลือกใหม่และพัฒนาต่อจากแนวคิดเชิงปริมาณและแนวคิดเชิงคุณภาพ คือการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (mixed methods research) หรือในภาษาไทยใช้หลากหลายชื่อ ได้แก่ การวิจัยแบบผสม การวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยแบบผสมผสานวิธี(การ) การวิจัยแบบผสมวิธี(การ) การวิจัยเชิงบูรณาการ แม้แต่ในเอกสารต่างประเทศก็มีการเรียกอย่างหลากหลาย เช่น ชุมชน การวิจัยลำดับที่สาม ความเคลื่อนไหวของวิธีวิทยาการวิจัยลำดับที่สาม วิธีวิทยาแบบสามเส้า

เชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การออกแบบผสมผสานวิธีเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยแบบหลากหลายวิธี และวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน (อิทธิพัฒน์ สุวทันพรกุล, 2561: 26-27)

การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) เป็นการวิจัยภายใต้ฐานคติเชิงปรัชญาที่มีวิธีวิทยา (Methodology) ให้แนวทางแก่นักวิจัยในการรวบรวม วิเคราะห์และผสม (บูรณาการหรือเชื่อมโยง) วิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในหลายระยะของกระบวนการวิจัยและมีวิธีการ (Methods) สำหรับใช้รวบรวม วิเคราะห์และผสมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการวิจัยเรื่องเดียวหรือชุดเดียวกัน โดยเชื่อว่าการผสมผสานวิธีการดังกล่าวนี้ช่วยให้เข้าใจในปัญหาการวิจัยได้ดีกว่าการใช้วิธีการเดียว (Creswell & Plano Clark, 2011 อ้างถึงในองอาจ นัยพัฒน์, 2561: 635) ซึ่งคล้ายคลึงกับการให้ความหมายขององอาจ นัยพัฒน์ (2561:636) ที่ได้อธิบายถึงการวิจัยแบบผสมผสานวิธีไว้ว่า เป็นการวิจัยที่ออกแบบขึ้นโดยใช้การผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งบูรณาการและสรุปอ้างอิงผลการวิจัยไปสู่บริบทอื่น ภายใต้ฐานคติความเชื่อเชิงปรัชญาตามกระบวนทัศน์แบบปฏิบัตินิยม และสอดคล้องกับ ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ (2558:19) ที่ได้นิยามความหมายของการวิจัยเชิงผสมผสานว่า ลักษณะสำคัญของการวิจัยแบบผสมคือเป็นงานวิจัยที่ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผสมกันเพื่อให้ครอบคลุมการตอบคำถามวิจัยให้สมบูรณ์ ในขณะที่รัตนะ บัวสนธ์ (2554:7) ได้อธิบายเกี่ยวกับการวิจัยแบบผสมผสานวิธีไปในทิศทางเดียวกันว่า การวิจัยเชิงผสมผสานเป็นการนำเอาแนวคิดวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมารวมกันเพื่อแสวงหาความรู้ความจริงของปรากฏการณ์หรือตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการศึกษา โดยหวังที่จะได้คำตอบที่เป็นความรู้ความจริงของปรากฏการณ์หรือตัวแปรดังกล่าวทั้งภาพกว้างและภาพลึกหรือได้รับความรู้หลากหลายแง่มุมขึ้น

นอกจากนี้ Chad R. Lochmiller and Jessica N. Lester (2017:213) ก็ได้กล่าวถึงการวิจัยแบบผสมผสานไปในทิศทางเดียวกันว่าเป็นการดำเนินการวิจัยที่นำเอาจุดแข็งของการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณมาใช้ในการศึกษางานวิจัย โดยที่ Johnson and Ongwuebutie (2004, อ้างถึงใน Chad R. Lochmiller and Jessica N. Lester ,2017:213) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิจัยเชิงผสมผสานว่าเป้าหมายของการวิจัยในแบบแผนนี้ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำมาแทนที่การวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยเชิงปริมาณ แต่เป็นการนำจุดแข็งและกำจัดจุดอ่อนของการวิจัยทั้ง 2 แบบนี้มาใช้ในงานวิจัยเรื่องเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับอิทธิพัฒน์ สุวทันพรกุล (2561: 27-28) ที่ได้กล่าวถึงการวิจัยแบบผสมผสานวิธีเป็นแบบของการวิจัยที่มุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการศึกษาเรื่องเดียวกัน (single study) ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาวิจัยปัจจุบันมีความซับซ้อน การวิจัยประเภทนี้เป็นการบูรณาการข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในลักษณะการรวมกัน (converge) ความเป็นลำดับ (sequential) และการฝังอยู่

ภายใต้ซึ่งกันและกัน (embedding) โดยมีประโยชน์และจุดเด่นคือ การวิจัยแบบผสมผสานวิธีช่วยทำให้เกิดการตอบคำถามเชิงความรู้และเชิงยืนยันความรู้ โดยใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการหาคำตอบและตรวจสอบข้อมูลซึ่งกันและกันในลักษณะของการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล โดยข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอาจสอดคล้องกันและทำให้ได้แง่มุมที่หลากหลายเพื่อนำมาเสริมกัน หรือข้อค้นพบอาจขัดแย้งกันก็ได้ ทำให้เกิดประเด็นโต้แย้งเพื่อการวิพากษ์หรือการเกิดประเด็นใหม่ที่น่าสนใจ และยังเป็นการขยายขอบเขตความกว้างและความลึกของงานวิจัยทำให้การสรุปอ้างอิงมีน้ำหนักมากขึ้นทั้งในมิติความกว้างและความลึก

อีกทั้ง รัตนะ บัวสนธ์ (2554:8) ได้อธิบายขยายความเกี่ยวกับการวิจัยเชิงผสมผสานไว้ว่า การวิจัยเชิงผสมผสานเกิดขึ้นจากพื้นฐานแนวคิดของกลุ่มสำนักคิดปฏิบัตินิยมและสถานการณ์นิยมที่สนับสนุนว่าการใช้เทคนิควิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสามารถที่จะนำมาร่วมกันศึกษาหาคำตอบในปัญหาวิจัยเดียวกันได้ ในขณะที่วิธีวิทยาการวิจัยเชิงผสมผสานคือ การผสมผสานกันระหว่างปรัชญาปฏิฐานนิยม (Positivism) ที่มีความเชื่อว่าความจริงมีลักษณะเป็นวัตถุวิสัย (Objective) และสามารถจำแนกแจกนับเป็นตัวเลขได้ชัดเจน และปรัชญาปรากฏการณ์นิยม (Phenominologism) ที่เชื่อว่าความจริงมีลักษณะเป็นอัตวิสัย (Subjective) มีการแปรเปลี่ยนไปตามบริบท ไม่ควรจำแนกแจกนับเป็นตัวเลข ซึ่งในปัจจุบันนี้การวิจัยเชิงผสมผสานได้ถูกนำมาใช้ในการแสวงหาความรู้ความจริงในการวิจัยทางการศึกษากันอย่างแพร่หลายมากขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการวิจัยแบบผสมผสานวิธีสามารถสรุปได้ว่า การวิจัยแบบผสมผสานวิธีเป็นการวิจัยที่นำเอาแนวคิดวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการแสวงหาความรู้ความจริง รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งบูรณาการสิ่งที่ได้ค้นพบเพื่อที่จะได้คำตอบที่เป็นความรู้ความจริงของปรากฏการณ์หรือตัวแปรต่างๆ ของสิ่งที่ศึกษา และสามารถสรุปอ้างอิงผลการวิจัยไปสู่บริบทอื่นต่อไปได้ โดยจุดเด่นของงานวิจัยแบบผสมผสานวิธีจะช่วยหาคำตอบของงานวิจัยได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีการใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการหาคำตอบและตรวจสอบข้อมูลซึ่งกันและกันทำให้งานวิจัยมีข้อมูลที่น้ำหนัก น่าเชื่อถือ อีกทั้งมีข้อมูลที่หลากหลายก่อให้เกิดประเด็นโต้แย้งเพื่อการวิพากษ์ หรือเกิดประเด็นใหม่ๆ ที่น่าสนใจในการศึกษาเพิ่มเติม รวมทั้งทำให้การสรุปอ้างอิงของงานวิจัยมีน้ำหนักมากขึ้นทั้งในมิติความกว้างและความลึก

4.3 ประเภทของการวิจัยแบบผสมผสานวิธี

Creswell (2014:220-221) อธิบายถึงแบบแผนการวิจัยแบบผสมผสานวิธีสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ มี 6 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. แบบแผนพื้นฐาน (Basic Mixed Methods Design) มี 3 แบบแผน ได้แก่

1.1 การวิจัยแบบพร้อมกัน (Convergent Design) เป็นการวิจัยที่ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไปพร้อมๆ กัน ให้ความสำคัญกับการวิจัยทั้ง 2 แบบอย่างเท่าเทียมกัน มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแยกจากกัน แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมารวมกัน ในช่วงแปลผล ซึ่งอาจมีการอภิปรายผลในลักษณะของการเปรียบเทียบผล พิจารณาความเหมือนและความต่างของผลที่เกิดขึ้น เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

1.2 การวิจัยแบบ ขั้นตอนเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) เป็นการวิจัยที่แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 เป็นการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณก่อนเพื่อตอบปัญหาการวิจัย อธิบายผลของการวิจัยเชิงปริมาณที่ทำไว้ในตอนแรก และช่วงที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายผลการวิจัยให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.3 การวิจัยแบบ ขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) เป็นการวิจัยที่แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 เป็นการวิจัยที่เริ่มต้นจากการสำรวจโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษา ค้นคว้า สำรวจข้อมูล แล้วนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพไปพัฒนาเครื่องมือวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการวิจัย และช่วงที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและเป็นการยืนยันผล

2. แบบแผนขั้นสูง (Advanced Mixed Methods Designs) มี 3 แบบแผน ได้แก่

2.1 การวิจัยแบบรองรับภายใน (Embedded Design) เป็นการวิจัยที่มีการจัดให้การวิจัยเชิงปริมาณหรือการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยหลัก แล้วมีการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยรอง การวิจัยในรูปแบบนี้ให้น้ำหนักความสำคัญของแบบแผนการวิจัยไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งหมายความว่า การใช้การวิจัยแบบใดเป็นวิธีการหลักหรือวิธีการรองนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การวิจัย การวิจัยตามแบบแผนนี้จะเป็นการศึกษาหาคำตอบในปัญหาวิจัยเดียวกันแต่ประเด็นที่ศึกษาไม่ใช่ประเด็นเดียวกัน เป็นประเด็นที่ต่างกัน ใช้วิธีการต่างกัน (รัตนะ บัวสนธ์, 2554:12) เพื่อให้การวิจัยย่อยไปช่วยสนับสนุนการวิจัยหลักให้มีคุณภาพ น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2.2 การวิจัยแบบปฏิรูป (Transformative Design) การวิจัยนี้สามารถเลือกวิธีการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพแบบใดแบบหนึ่งขึ้นก่อนได้ แล้วตามด้วยอีกวิธีหนึ่ง การวิจัยแบบปฏิรูปนี้เป็นการออกแบบการวิจัยที่ยึดแนวคิดเชิงทฤษฎีเป็นหลักมากกว่าการยึดระเบียบวิธีวิจัยเป็นหลักเหมือนการวิจัยทั่วไป โดยการวิจัยในรูปแบบนี้จะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทฤษฎีทางสังคมวิทยาอย่างชัดเจนมากกว่าการออกแบบประเภทอื่นๆ เป็นการวิจัยที่ต้องใช้ความรู้ทางทฤษฎีเป็นฐานในการเก็บข้อมูล แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัย (ชิตชนก เชิงเขาว์ และคณะ, 2559: 27)

2.3 การวิจัยแบบหลายช่วง (Multi-phase Design) เป็นการวิจัยที่มีหลายรูปแบบ และหลายขั้นตอนที่ดำเนินการไปพร้อมกัน ซึ่งเป็นการออกแบบการวิจัยเชิงผสมผสานที่มีความซับซ้อนมากกว่าการออกแบบการวิจัยอื่นๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ในการดำเนินการวิจัยจะสลับไปมาระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งสัมพันธ์กันตลอดเวลา ซึ่งโดยภาพรวมมีจุดประสงค์มุ่งไปยังปัญหาการวิจัยเดียวกัน (ชิตชนก เจริญเชาว์ และคณะ, 2559: 27) การวิจัยแบบนี้จะต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของนักวิจัยกลุ่มใหญ่ เพื่อตอบปัญหาการวิจัยอย่างเป็นระบบสำหรับโครงการวิจัยขนาดใหญ่

ในขณะที่ อธิพัฒน์ สุวทันพรกุล (2561: 28-32) ได้นำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธีสำหรับการวิจัยทางการศึกษาโดยได้นำรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธีของ Creswell and Clark ที่ได้กำหนดไว้ 4 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบความสอดคล้องคู่ขนาน (convergent parallel design) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไปพร้อมๆ กัน และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบหรือศึกษาความสัมพันธ์ว่ามีความเหมือนหรือต่างเพื่อการตีความสรุปผล เช่น ผู้วิจัยต้องการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหนึ่งในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ฯลฯ จึงทำการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ พร้อมทั้งทำการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพกับผู้เรียนบางส่วนไปพร้อมๆ กัน จากนั้นนำมาพิจารณาตีความสรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์หรือการสนทนากลุ่มเชิงเปรียบเทียบว่ามีความสัมพันธ์ สอดคล้องหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร แล้วนำไปสรุปผล

2. รูปแบบการอธิบายตามลำดับ (explanatory sequential design) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแล้วตามด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายผลการวิจัยเชิงปริมาณเพิ่มเติม และนำผลที่ได้ไปตีความสรุปผล เช่น ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ฯลฯ จากนั้นเมื่อผู้สอนทราบผลการศึกษาเชิงปริมาณในเบื้องต้นแล้ว ผู้สอนอยากได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมในแต่ละประเด็นอย่างชัดเจนมากขึ้น จึงได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับผู้เรียนบางส่วน เพื่ออธิบายข้อมูลเพิ่มเติมแล้วนำไปสู่การตีความสรุปผล

3. รูปแบบการสำรวจตามลำดับ (exploratory sequential design) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อนำข้อมูลไปสู่การศึกษาเชิงปริมาณต่อ และนำผลที่ได้ไปตีความสรุปผล เช่น ผู้วิจัยต้องการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล

ๆ แต่ผู้วิจัยมีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะดำเนินการเขียนข้อคำถามในแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์และ/หรือสนทนากลุ่มกับผู้สอนและผู้เรียนบางส่วน เพื่อเป็นข้อมูลเพิ่มเติมในการสร้างหรือพัฒนาแบบสอบถามเพื่อใช้ในการศึกษาเชิงปริมาณแล้ว นำผลการศึกษาที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามสู่การตีความสรุปผล

4. รูปแบบการศึกษาเชิงซ้อน (embedded design) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพเป็นหลัก และในระหว่างช่วงการวิจัยนั้นผู้วิจัยได้สอดแทรกการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพเป็นตัวรอง และนำผลที่ได้ไปตีความสรุปผล เช่น ผู้วิจัยทำการทดลองการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ด้วยการใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และทักษะการแก้ปัญหาของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเชิงปริมาณทั้งก่อนและหลังเรียนด้วยการเก็บคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบและวัดทักษะการแก้ปัญหาด้วยแบบวัด โดยตัวแปรทั้งสองที่วัดนี้เป็นตัวแปรเชิงปริมาณมีหน่วยเป็นคะแนน ทั้งนี้ระหว่างการทดลองนั้น (ทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการวิจัย) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม การพูดคุย และการสัมภาษณ์ผู้เรียนเพิ่มเติมทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล แล้วนำข้อมูลจากการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไปสู่การตีความสรุปผล

โดย อธิพัฒน์ สุวทันพรกุล ยังได้นำเสนอเพิ่มเติมว่า การเลือกใช้การออกแบบการวิจัยแบบใดไม่ว่าจะเป็นเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ หรือแบบผสมผสานวิธีการนั้น ผู้วิจัยควรเริ่มที่ปัญหาของการวิจัยว่าต้องการข้อค้นพบในลักษณะใด แล้วจึงเลือกแบบแผนหรือระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสม ผู้วิจัยไม่ควรนำแบบแผนหรือระเบียบวิธีวิจัยเป็นตัวตั้งตามความต้องการของนักวิจัยตั้งแต่เริ่มต้น เพราะอาจเป็นการจำกัดความคิดและทำให้นักวิจัยได้คำตอบไม่ตรงตามสภาพปัญหาที่แท้จริง

จากการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ผู้วิจัยได้เลือกแบบแผนการวิจัยแบบรองรับภายใน (The Embedded Design) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยหลักและใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยรอง ซึ่งจะใช้ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นข้อมูลหลักและใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพสนับสนุนการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ของข้อมูลเชิงปริมาณ

4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแบบผสมผสานวิธี

เฟื่องอรุณ ปรีดีติลล และชนิตา รัชพลเมือง (2562) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศสิงคโปร์ โดยงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship): ประสบการณ์นานาชาติ มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกในต่างประเทศที่มีแนวทางการปฏิบัติที่ดี 2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของ

ไทย และ 3. เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของ ไทย โดยมีประเทศที่เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐ ประชาชนจีน(เขตบริหารพิเศษฮ่องกง) และสิงคโปร์ การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้การวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของสิงคโปร์ คือ รัฐมีนโยบายชัดเจน ขับเคลื่อนด้วยหลักสูตรระดับชาติ ซึ่งประกอบด้วย 1) เป้าหมาย/เนื้อหาของรายวิชาต่างๆ เช่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนแต่ละรายวิชา เนื้อหาเริ่มจากเรื่องใกล้ตัวขยายไปยังเรื่องไกลตัว 2) วิธีการสอนใช้การสอนแบบเน้นกระบวนการ ได้แก่ การสอนแบบเน้นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม และ 3) วิธีการประเมินผล ใช้การประเมินแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางและแบบใช้โรงเรียนทั้งระบบ ส่วนบทเรียนสำหรับประเทศไทยคือประเทศไทยควรมีเป้าหมายชาติและนโยบายชัดเจน มีการปรับปรุงหลักสูตรทั้งระบบ การขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองโลกต้องทันสถานการณ์ มีแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานของประเทศและมีการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อย่างจริงจัง เป็นต้น

ขวัญชัย ช้วนา ธารทิพย์ ช้วนา และเลเกีย เขียวดี (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ 4) ศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 โดยการใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) โดยผลานวิธี วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1.แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียน การสอนฯ 2. รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 3. แบบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนฯ 4. แบบวัดทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนจากการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนฯ 5. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนฯ และ 6. แบบสอบถามเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนฯ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลจาก แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อยและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ใช้วิธีวิเคราะห์แบบพรรณนา วิเคราะห์โดยการนับความถี่ของคำหรือข้อความที่จำแนกไว้แล้วนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยง และ สรุปบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูล 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ คะแนนที่ได้จากการ

ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการเรียนรู้ หลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ทำการวิเคราะห์หาค่าร้อยละ และข้อมูลจากแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Ali Dincer, Savas Yesilyurt, Kimberly A.Noels, and Dayuma I. Vargas Lascano (2019) ทำการศึกษาเรื่อง Self-Determination and Classroom Engagement of EFL Learners: A Mixed-Methods Study of the Self-System Model of Motivational Development มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนและผลของการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนของผู้เรียนชาวตุรกีที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวน 412 คน งานวิจัยนี้ตั้งอยู่บนฐานแนวคิดทฤษฎีความมุ่งมั่นในตนเองและแนวคิดโมเดลแรงจูงใจ โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบริบท ตนเอง การกระทำ ผลลัพธ์ ซึ่งผลของการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยการรับรู้ของผู้เรียนที่มีต่อการสนับสนุนความเป็นอิสระในตนเองจากผู้สอนในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความต้องการพื้นฐานของผู้เรียน รวมทั้งมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความมุ่งมั่นในตนเองของผู้เรียน และความมุ่งมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์และการขาดเรียนของผู้เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษ. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและพบว่า ผู้เรียนรู้สึกว่าการมุ่งมั่นในตนเองช่วยสนับสนุนบรรยากาศเชิงบวกให้เกิดในชั้นเรียน และผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเน้นย้ำถึงความสำคัญของบทบาทของผู้สอนภาษาที่ควรต้องสนับสนุนความต้องการพื้นฐานทางด้านจิตวิทยาให้แก่ผู้เรียน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และช่วยส่งเสริมให้ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับผลการวิจัยนี้คือ กลยุทธ์การสอนสำหรับผู้สอนภาษาคือ การสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนที่ขาดแรงบันดาลใจหรือผู้เรียนที่ต่อต้านการเรียนภาษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสังเคราะห์ได้ว่า การวิจัยแบบผสมผสานวิธี จะช่วยหาคำตอบของงานวิจัยได้อย่างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีการใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการหาคำตอบและตรวจสอบข้อมูลซึ่งกันและกันทำให้งานวิจัยมีข้อมูลที่น้ำหนักน่าเชื่อถือ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาพัฒนาการของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้วยการเก็บข้อมูลทั้งในช่วงระหว่าง และหลังการวิจัย โดยผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลักโดยการเก็บข้อมูลจากแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และในระหว่างช่วงการวิจัยนั้นผู้วิจัยได้สอดแทรกการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นตัวรอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการประเมินการทำโครงการและการบันทึกผลการเรียนรู้ของผู้เรียน แล้วนำข้อมูลจากการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพไปสู่การตีความสรุปผล

5. แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน

5.1 ความหมายรูปแบบการสอน

Saylor and others (1981:271) นิยาม รูปแบบการสอน (teaching model) หมายถึง แบบ (pattern) ของการสอนที่มีการจัดกระทำพฤติกรรมขึ้นจำนวนหนึ่งที่มีความแตกต่างกัน เพื่อจุดหมายหรือจุดเน้นที่เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง

Joyce and Weil (2015:2) ให้ความหมายของ รูปแบบการสอน คือ แผน (plan) หรือแบบ (pattern) ที่สามารถใช้เพื่อการสอนโดยตรงให้ห้องเรียนหรือการสอนเป็นกลุ่มย่อย หรือเพื่อจัดสื่อการเรียนการสอนซึ่งรวมถึงหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และหลักสูตรรายวิชา เป็นต้น ซึ่งแต่ละรูปแบบการสอนจะให้แนวทางในการออกแบบการเรียน การสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน และสอนให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพ (powerful learning)

Anderson (1997:52) ให้ความหมายรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า กระบวนการออกแบบ การเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้บรรลุผล ประกอบด้วยหลักการซึ่งต้องระบุแนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน วัตถุประสงค์และข้อมูลอื่นๆ ที่สนับสนุนให้การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ สิ่งสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้คือ กระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

Dick and Carey (2005) อธิบายเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนการสอน (Instruction Design) หมายถึง การออกแบบระบบการสอน (Instructional System Design) เช่นกัน กระบวนการเรียนการสอนนั้นคือระบบ เป้าหมายของระบบนำมาซึ่งการเรียนรู้ องค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนจึงประกอบด้วย ผู้เรียน ผู้สอน ทรัพยากรการเรียนการสอน และสิ่งแวดล้อม ในการเรียนรู้ องค์ประกอบเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกันเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย การออกแบบ รูปแบบการสอน (Instructional Design model) มีพื้นฐานมาจากการวิจัยกระบวนการเรียน การสอนมาหลายปี แต่ละองค์ประกอบนั้นมาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่ทำให้มองเห็นประสิทธิภาพของ แต่ละองค์ประกอบ

ราชบัณฑิตยสถาน (2558:354-355) ได้นิยามความหมายรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (model of teaching) ไว้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนกระบวนการสอนที่ได้รับการ จัดลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับทฤษฎีหรือหลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือและนำไปสู่ จุดมุ่งหมายเฉพาะของรูปแบบนั้น นอกจากนี้จะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดลองตามระเบียบวิธีที่ เหมาะสม จนกระทั่งมั่นใจได้ว่าสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายได้จริงจึงมี การเผยแพร่ให้นำไปใช้เป็นแบบแผนในการสอนเรื่องต่างๆ ที่มีจุดมุ่งหมายตามที่รูปแบบนั้นกำหนด

ทฤษฎี แชมมณี (2561) ให้ความหมายรูปแบบการเรียนการสอน คือ สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ รูปแบบจะต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

จากการศึกษาความหมายของรูปแบบการสอนสามารถสังเคราะห์ได้ว่า รูปแบบการสอนหมายถึง แบบแผนกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบตามปรัชญา ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดต่างๆ ที่รูปแบบนั้นยึดถือ โดยมีการระบุถึงองค์ประกอบสำคัญของระบบการสอนที่แต่ละองค์ประกอบจะแสดงถึงความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน และจะนำไปสู่วัตถุประสงค์เฉพาะของการออกแบบการสอนนั้นๆ นอกจากนี้ต้องได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ และทดลองตามระเบียบวิธีที่เหมาะสม หรือได้รับการยอมรับว่าสามารถใช้เป็นแบบแผนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามการออกแบบของรูปแบบการสอนนั้นๆ

5.2 องค์ประกอบของรูปแบบการสอน

Chauhan (1983: 22-23) ได้ระบุถึงองค์ประกอบหลักของรูปแบบการสอนประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. จุดเน้น (Focus) หมายถึง กรอบแนวคิดที่ใช้พัฒนารูปแบบการสอนซึ่งอธิบายภาพรวมและความสัมพันธ์ของกระบวนการที่หลากหลาย เงื่อนไขและปัจจัยที่ใช้สร้างรูปแบบการสอน จุดประสงค์การสอน และสิ่งแวดล้อมที่คาดหวัง หรือความคาดหวังในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ จุดเน้นจึงเป็นความคาดหวังหลักของรูปแบบการสอน

2. ขั้นตอนของรูปแบบการสอน (Syntax) คือการอธิบายการทำงานของรูปแบบการสอน เช่น ชนิดของกิจกรรมที่สร้างขึ้นในแต่ละขั้นตอนของภาพรวมทั้งหมด เป็นขั้นตอนที่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงไปสู่โครงสร้างทั้งหมดที่สมบูรณ์ของการสอน

3. ระบบสังคม (Social System) คือการกล่าวถึงองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ บทบาทของผู้สอนกับผู้เรียน การพูดคุย/ปฏิสัมพันธ์/การร่วมมือ/การพบปะกัน ระดับความสัมพันธ์หรืออำนาจและบรรทัดฐานหรือพฤติกรรมของผู้เรียน ระบบสังคมจึงมีความสำคัญในทุกรูปแบบการสอน การเรียนรู้ที่เฉพาะเจาะจงต้องอยู่ภายใต้รูปแบบของความสัมพันธ์ในระหว่างการเรียนการสอน

4. ระบบสนับสนุน (Social System) คือการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการใช้กลยุทธ์การสอน เช่น ถ้าต้องการพัฒนาการเรียนรู้ด้วย

ตนเองของผู้เรียน ผู้สอนต้องจัดสื่อภาพ เสียง เครื่องมือช่วยสอน โปรแกรมเนื้อหา ข้อมูลตามความต้องการของผู้เรียน

Anderson (1997:521-522) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการสอนว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการตามทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ
2. ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ
3. วิธีสอนที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ
4. สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

Freiberg and Driscoll (2005: 63-65) ได้นำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบการสอนมี 6 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมาย (Goal) คือเครื่องชี้ว่าการเรียนการสอนโดยทั่วไปจะสื่อถึงคุณภาพของผลลัพธ์และความต้องการการพัฒนาในระยะยาว

2. จุดประสงค์ (Objective) เป็นการระบุผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ที่สามารถวัดได้หรือสังเกตได้ การพัฒนาจุดประสงค์จะต้องวิเคราะห์เป้าหมายเพื่อถ่ายทอดเป้าหมายออกมาเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย อารยะบุผลลัพท์ขั้นต่ำสุดของสมรรถนะที่จำเป็น

3. กลยุทธ์การเรียนการสอน (Teaching and learning strategy) เป็นสื่อหรือสิ่งที่ใช้ถ่ายทอดข้อเท็จจริง ความคิด หลักการ ทักษะ และเจตคติไปสู่ความคิดและการปฏิบัติของผู้เรียน

4. ทรัพยากร (Materials) เป็นรายการเครื่องมือ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งทุกสิ่งที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. การป้อนกลับ (Feedback) ทุกสิ่งต้องการการให้ข้อมูลป้อนกลับโดยมาจากการทำงาน ความพยายาม ความก้าวหน้า ฯลฯ ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนให้ข้อมูลป้อนกลับโดยการเขียนข้อเสนอแนะหรือการพูดแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย ผู้เรียนอาจใช้วิธีการให้ข้อมูลป้อนกลับกับตนเองโดยการตรวจสอบคำตอบหรือผลงานกับเกณฑ์หรือการใช้การเขียนอนุทิน (Journal writing)

6. การประเมิน (Assessment) คือการอธิบายแนวทางที่ผู้เรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนระหว่างการเรียนการสอนหรือสิ้นสุดบทเรียนได้ อาจใช้การประเมินในช่วงเริ่มต้นเข้าสู่บทเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนมีมาก่อนจะสอน การประเมินในระยะสั้นๆ ได้แก่ การถาม ทดสอบ และสังเกตการณ์ทำงาน การประเมินระยะยาว ได้แก่ แบบฝึก โครงการ รายงาน วิจัย

Joyce, Weil and Colhoun (2015:176-185) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการสอนไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การอธิบายที่มาของรูปแบบ (Orientation to the Model) ประกอบด้วย เป้าหมายของรูปแบบ ทฤษฎีและข้อสมมติที่รองรับรูปแบบ หลักการมโนทัศน์ที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ

ตอนที่ 2 รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ (The Model of Teaching) เป็นการอธิบายถึง ตัวรูปแบบการเรียนการสอน โดยการนำเสนอประเด็นอย่างละเอียด 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนของรูปแบบ (Syntax หรือ Phases) เป็นการอธิบายถึงโครงสร้างของรูปแบบ การสอนซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักหรือขั้นตอนการปฏิบัติที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนั้นให้ประสบผลสำเร็จ

2. รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ (Social System) เป็นการอธิบายบทบาทของผู้สอน ผู้เรียน และความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในแต่ละรูปแบบ บทบาทของผู้สอนจะแตกต่างกันไปในแต่ละรูปแบบ เช่น เป็นผู้นำกิจกรรม ผู้อำนวยความสะดวก ผู้แนะแนว ผู้จัดการ เป็นต้น

3. หลักการตอบสนอง (Principles of Reaction) เป็นการบอกถึงวิธีการแสดงออกของผู้สอนต่อผู้เรียน การตอบสนองต่อสิ่งที่คุณเรียนกระทำ เช่น การปรับพฤติกรรมโดยการให้รางวัลหรือ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยการสร้างบรรยากาศอิสระ ไม่มีการประเมินว่าผิดหรือถูก เป็นต้น

4. สิ่งสนับสนุน (Support System) เป็นการบอกถึงเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการใช้รูปแบบ การเรียนการสอนให้เกิดผล เช่น รูปแบบการสอนแบบทดลองในห้องปฏิบัติการต้องใช้ผู้นำที่ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้ว เป็นต้น

ตอนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ (Application) เป็นการแนะนำและตั้งข้อสังเกตการใช้รูปแบบ การสอน เช่น จะใช้กับเนื้อหาประเภทใด รูปแบบนั้นเหมาะสมกับผู้เรียนระดับใด นอกจากนั้นยังให้ คำแนะนำอื่นๆ เพื่อให้การใช้รูปแบบการเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุด

ตอนที่ 4 ผลที่เกิดขึ้นต่อผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม (Instruction and Nurturing Effects) รูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลโดยตรงเกิดจากการสอนของผู้สอน หรือเกิดจากกิจกรรมที่จัดขึ้นตามขั้นตอนของรูปแบบการสอน ส่วนผลทางอ้อม เกิดจากสภาพแวดล้อมถือเป็นผลกระทบที่เกิดจากการสอนตามรูปแบบนั้น เป็นสิ่งที่คาดคะเนไว้ว่าจะ เกิดแฝงไปกับการสอน ซึ่งสามารถพิจารณาเลือกรูปแบบการสอนไปใช้

นิรมล ศตวุฒิ (2559:108-113) อธิบายถึงองค์ประกอบหลักของกระบวนการจัดการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบมี 4 องค์ประกอบ หรือ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 กำหนดโดยพิจารณาจาก

- หลักสูตร (หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ)
- ผู้เรียน (ระดับชั้น ความสามารถ ความสนใจ ความต้องการ ภูมิหลัง)

- สังคม (ความคาดหวังของสังคม การเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต หน้าที่ของสมาชิกในสังคม)

1.2 กำหนดเป็นข้อความที่แสดงผลที่คาดหวังหลังจากที่ผู้เรียนเรียนสาระในบทเรียนนั้น ๆ จบแล้ว

1.3 กำหนดผลที่คาดหวังในรูปของพฤติกรรมที่ผู้เรียนสามารถจะแสดงออกได้ หรือ ผลงานที่ผู้เรียนจะสามารถทำได้

1.4 กำหนดพฤติกรรมที่คาดหวังโดยใช้คำที่สามารถสังเกตได้ และวัดประเมินได้ตรงกัน ไม่ว่าใครจะเป็นผู้วัดและประเมิน เช่น เขียน บอก พูด สะกิดคำ บอกความแตกต่าง อธิบาย เปรียบเทียบ บอกเหตุผล สรุป เรียงลำดับ จัดกลุ่ม เลือกลง แพล สาคิต แสดงความสัมพันธ์ หลีกเลียง การใช้คำที่ประเมินได้ไม่ตรงกัน เช่น เข้าใจ รู้ ชาบซึ่ง เรียนรู้ วิเคราะห์

1.5 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ให้มีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ

- พฤติกรรมที่คาดหวัง
- เกณฑ์หรือระดับความสามารถที่ผู้เรียนจะต้องแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังให้ถึง
- เงื่อนไขที่ผู้เรียนจะต้องใช้ในการแสดงพฤติกรรมที่คาดหวัง

2. การเลือกและจัดเนื้อหาความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ และการเตรียมสื่อการเรียนรู้ การเลือกและจัดเนื้อหาความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้บทเรียนใดบทเรียนหนึ่ง มีแนวทางดังนี้

2.1 มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้สำหรับบทเรียนนั้น กล่าวคือ เนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดเตรียมมาจะต้องเป็นเนื้อหาและประสบการณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้บทเรียนนั้น ๆ

2.2 มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคมในขณะนั้นและคาดคะเนไปในอนาคตข้างหน้าระยะหนึ่งด้วย เพื่อเตรียมผู้เรียนให้เข้าใจสภาพของสังคม ปัญหา แนวทางแก้ปัญหา และการนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาสังคม

2.3 มีความสอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน มีระดับความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน มีความกว้างและลึกที่สมดุลกันสนองความต้องการของผู้เรียนได้ด้วย

2.4 มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและขอบเขตเนื้อหาสาระที่กำหนดในหลักสูตร

2.5 มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหาสาระแต่ละเนื้อหา หรือประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นแนวทางการนำเนื้อหาสาระและประสบการณ์โดยรวมไปใช้ได้

2.6 มีการเรียงลำดับตามลักษณะธรรมชาติของเนื้อหาวิชานั้น ๆ เช่น จากง่ายไปยาก จากสิ่งที่ไม่ซับซ้อนไปสู่สิ่งที่ซับซ้อน จากรูปธรรมไปหานามธรรม จากพื้นฐานไปสู่ขั้นสูง หรือ เรียงลำดับเวลา เป็นต้น

3. การประเมินก่อนเรียน

การประเมินก่อนเรียนจะกระทำเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังอะไรได้แล้วบ้าง ถ้าผู้เรียนสามารถทำได้แล้วในบางเรื่อง ก็อาจจะปรับจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรืออาจจะเว้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ หรือ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังนั้นก็ได้

การประเมินก่อนเรียน อาจจะไม่ทำก็ได้หากครูแน่ใจว่าพฤติกรรมที่คาดหวังไว้ในจุดประสงค์ การเรียนรู้นั้นผู้เรียนยังไม่สามารถทำได้ หรือไม่เคยมีพื้นฐานมาก่อน สำหรับวิธีการประเมินก่อนเรียนนั้นไม่จำเป็นจะต้องเป็นการทดสอบด้วยแบบทดสอบเสมอไป อาจจะใช้วิธีอื่น ๆ ก็ได้ เช่น การสนทนาซักถาม การให้ผู้เรียนลองทำกิจกรรม เป็นต้น

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการนำกิจกรรมประเภทต่าง ๆ มาเป็นสื่อในการช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้เนื้อหาบทเรียนและได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้จะครอบคลุมตั้งแต่วิธี สอนที่ครูใช้ไปจนกระทั่งถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ครูและผู้เรียนร่วมกันทำหรือครูนำให้ผู้เรียนทำ เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น การถาม-ตอบ การแสดงความคิดเห็น การสาธิต-สังเกต และสรุปผล การ จับคู่คำศัพท์กับความหมายที่กำหนดให้ การทนายปัญหา การแสดงบทบาท การเรียนโดยใช้บทเรียน สำเร็จรูป การเล่าเรื่อง การสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน การวิจารณ์สถานการณ์ การต่อประโยค ให้สมบูรณ์ การแต่งเรื่อง การเล่นเกมส์ การเขียนเรื่องจากภาพ การอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง การสนทนาเป็นภาษาต่างประเทศ เป็นต้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรดำเนินการ ตามแนวทางดังนี้

1. จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ
2. จัดกิจกรรมที่ช่วยเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและระดับความสามารถของผู้เรียน
4. มีการวางแผนก่อนจัดเรียงลำดับให้เหมาะสมตามลำดับของเนื้อหาและประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ และการวางแผนการใช้สื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรม

5. การประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ทุกเนื้อหาบทเรียนและทุกประสบการณ์ จะต้องมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังตามที่กำหนดไว้ใน จุดประสงค์การเรียนรู้ หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังแล้วหรือยัง ถ้าผู้เรียน

บรรลุจุดประสงค์ครบถ้วนแล้ว ก็ดำเนินการจัดการเรียนรู้บทเรียนต่อไปได้ ถ้าผู้เรียนยังไม่บรรลุจุดประสงค์ ครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้บทเรียนเพิ่มเติมให้แล้วประเมินอีกครั้งจนผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์

ทิสนา แคมมณี (2561:221-222) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน จำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักของรูปแบบการสอนนั้นๆ
2. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ
3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ
4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่างๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการสอนของนักวิชาการและนักการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการสอนได้ 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. หลักการแนวคิดและทฤษฎีของรูปแบบการสอน 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3. ขั้นตอนของรูปแบบการสอน ได้แก่ การอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ โดยมีการเลือกและจัดเนื้อหาความรู้ ประสบการณ์เรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 4. ระบบสังคม ได้แก่ การอธิบายถึงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน 5. ระบบสนับสนุน ได้แก่ สภาพแวดล้อมหรือทรัพยากร หรือเงื่อนไข ปัจจัยอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ 6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการสอน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการสอน

Chauhan (1983)	Anderson (1997)	Freiberg and Driscoll (2005)	Joyce, Weil and Colhoun (2015)	นิรมล (2559)	ทิตนา (2561)	ผู้วิจัย
1. จุดเน้น (Focus) อธิบายภาพรวมและความสัมพันธ์ของกระบวนการที่ หลากหลาย เส้นใยและ ปัจจัยที่ใช้สร้างรูปแบบ การสอน จุดประสงค์การสอน และสิ่งแวดล้อมที่ คาดหวัง หรือความ คาดหวังในการทำงานให้ ประสบความสำเร็จ	1. หลักการตาม ทฤษฎีที่ใช้เป็น แนวคิดพื้นฐานในการ พัฒนารูปแบบ	1. เป้าหมาย	1. การอธิบายที่มาของ รูปแบบ (Orientation to the Model) ประกอบด้วยเป้าหมาย ของรูปแบบ ทฤษฎีและ ข้อสมมติที่รองรับ รูปแบบ หลักการโมเดล ที่คนที่เป็นพื้นฐานของ รูปแบบ	1. การกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ หรือผลการ เรียนรู้ที่คาดหวัง	1. ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือ ความเชื่อที่เป็นพื้นฐาน หรือเป็นหลักการของรูปแบบ การสอนนั้นๆ	1. หลักการ แนวคิดและ ทฤษฎีของรูปแบบการ สอน 2. วัตถุประสงค์ของ รูปแบบการสอน

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการสอน (ต่อ)

Chauthan (1983)	Anderson (1997)	Freiberg and Driscoll (2005)	Joyce, Weil and Colhoun (2015)	นิรมล (2559)	ทิศนา (2561)	ผู้วิจัย
2.ขั้นตอนของรูปแบบการสอน (Syntax)	3.วิธีสอนที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	3.กลยุทธ์การเรียนการสอน	2.รูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ (The Model of Teaching) เป็นการอธิบายถึงตัวรูปแบบการเรียนการสอน โดยคำแนะนำสอนประเด็นอย่างละเอียด 4 ประเด็น ได้แก่ 2.1 ขั้นตอนของรูปแบบ 2.2 รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ 2.3 หลักการตอบสนองของ 2.4 สิ่งสนับสนุน	2.การเลือกและจัดเนื้อหาความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ และการเตรียมสื่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ การเลือกและจัดเนื้อหาความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ในสภาพที่เรียนได้ปฏเรียนหนึ่ง 3.การประเมินก่อนเรียน	2.การบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ	3.ขั้นตอนของรูปแบบการสอน ได้แก่ การอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ โดยมีทางเลือกและจัดเนื้อหาความรู้ ประสบการณ์เรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมในการสอน

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการสอน (ต่อ)

Chauhan (1983)	Anderson (1997)	Freiberg and Driscoll (2005)	Joyce, Weil and Colhoun (2015)	นิรมล (2559)	ทิตานา (2561)	ผู้วิจัย
3. ระบบสังคม (Social System) บทบาทของผู้สอนกับผู้เรียน การพูดคุย/ปฏิสัมพันธ์/การร่วมมือ/การพบปะกัน			3. การมีรูปแบบไปใช้ (Application)	4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3. การจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ	4. ระบบสังคม ได้แก่ การอธิบายถึงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน
4. ระบบสนับสนุน (Social System) การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและผู้เรียนเพื่อให้ประสบการณ์และความสำเร็จในการใช้กลยุทธ์การสอน	4. สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ที่ไม่นำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ	4. ทรัพยากร	4. ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Instruction and Nurturing Effects)		4. การอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น เกิดประสิทธิภาพสูงสุด	5. ระบบสนับสนุน ได้แก่ สภาพแวดล้อม หรือทรัพยากร หรือเงื่อนไข ปัจจัยอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
		5. การป้อนกลับ				6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
		6. การประเมิน				

5.3 ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการสอน

Kevin Kruse (2008) ได้นำเสนอแนวคิดในการออกแบบการสอนคือ ADDIE Model ซึ่งเป็นแนวคิดที่อาศัยวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ทำให้การจัดการเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิผล (Effectiveness) และมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง (Appropriateness) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนวิเคราะห์ (Analysis Phase) คือการวิเคราะห์และประเมินความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ การรวบรวมภาระงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน การสร้างเครื่องมือวัดคุณภาพระดับการปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน การเลือกวิธีในการจัดการเรียนการสอน และการประมาณการงบประมาณที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ขั้นตอนออกแบบ (Design Phase) คือการออกแบบการเรียนการสอนและการนำเสนอ (Design instruction and presentations) ประกอบด้วย การออกแบบวิธีการหรือรูปแบบเพื่อให้การจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย การพัฒนาจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละภาระงาน ซึ่งต้องครอบคลุมทั้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การเขียนคำอธิบายและระบุขั้นตอนการปฏิบัติแต่ละภาระงานให้ชัดเจน การพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะ (Performance test) ที่ครอบคลุมความรู้ และภาระงานการสอน การระบุพฤติกรรมพื้นฐานที่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีก่อนที่จะได้รับการจัดการเรียนการสอน และการจัดลำดับจุดประสงค์การเรียนรู้ เช่น ภาระงานที่ง่ายจัดไว้เป็นลำดับแรก

3. ขั้นตอนพัฒนา (Develop Phase) คือการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (develop material) ประกอบด้วย การจัดทำรายการกิจกรรมหรือพฤติกรรมปฏิบัติที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาระงาน การเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้หรือสื่อในการเรียนรู้ การตรวจสอบวัสดุที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีอยู่ (ไม่จำเป็นต้องผลิตใหม่) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ อาทิ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือผู้จัดการเรียนรู้และนวัตกรรมเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงตัวอย่างชิ้นงานและแฟ้มสะสมงาน (ถ้ามี) การนำสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเสนอต่อฝ่ายบริหารเพื่อตรวจสอบและยืนยันถึงความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา (Objective) และเป้าหมายของหลักสูตร (Goals)

4. ขั้นตอนนำไปใช้ (Implement Phase) คือการนำสาระและกิจกรรมไปใช้ประกอบด้วย การวางแผนในการบริหารจัดการในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ และดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

5. ขั้นตอนประเมิน (Evaluate Phase) คือการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและประสิทธิผลของเงื่อนไขที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย การตรวจสอบทบทวนและ

ประเมินภายในกระบวนการการออกแบบจัดการเรียนรู้ว่า แต่ละขั้นตอนประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดและมีสิ่งใดที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรค การประเมินผลในลักษณะภายนอก เช่น การสังเกตว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากภาระงานต่างๆ และสามารถทำชิ้นงานได้ และการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

Dick, Carey and Carey (2009 อ้างถึงในวัชรา เล่าเรียนดี, 2557) ได้อธิบายถึงระบบการสอนของ Dick, Carey and Carey ประกอบด้วย 10 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอน (identify instructional goals)
2. ดำเนินการวิเคราะห์การเรียนการสอน (conduct instructional analysis)
3. กำหนดพฤติกรรมก่อนเรียนและลักษณะผู้เรียน (identify entry behaviors, characteristics)
4. เขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (write performance objective)
5. พัฒนาข้อสอบอิงเกณฑ์ (develop criterion-referenced test items)
6. พัฒนายุทธวิธีการสอน (develop instructional strategies)
7. พัฒนาและเลือกวัสดุการเรียนการสอน (develop and select instructional materials)
8. ออกแบบและดำเนินการประเมินเพื่อการปรับปรุง (design and conduct formative evaluation)
9. การปรับปรุงการสอน (revise instruction)
10. การออกแบบและดำเนินการประเมินระบบการสอน (design and conduct summative evaluation)

Morrison, G.R., Ross, S.M., Kemp, J.E., & Kalman, H. (2010) ได้พัฒนารูปแบบการสอนขึ้นในปี ค.ศ. 1990 ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ระดับ ได้แก่ 1) องค์ประกอบต่างๆ ไปของบทเรียนและผู้เรียน 2) ขั้นตอนย่อย 9 ขั้นตอน 3) การปรับปรุงแก้ไขบทเรียน 4) การประเมินผล ได้แก่ การประเมินผลระหว่างดำเนินการและการประเมินผล จากขั้นตอนหลัก 4 ระดับนี้ แบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอนย่อย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความต้องการในการเรียน จุดมุ่งหมายในการสอน สิ่งสำคัญ/ข้อจำกัด (learner needs, goals, priorities, constraints) การประเมินความต้องการในการเรียนนับว่ามีส่วนสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายและโปรแกรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการนั้น กล่าวได้ว่าการประเมินความต้องการกำหนดจุดมุ่งหมายและการเผชิญกับข้อจำกัดต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งสำคัญขั้นแรกในการเริ่มต้นของกระบวนการออกแบบการสอนจึงจัดอยู่ในศูนย์กลางของระบบ

และนับว่าเป็นพื้นฐานของข้อปลีกย่อยต่าง ๆ 9 ประการในกระบวนการออกแบบระบบการสอนของ Jerrold Kemp

2. หัวข้อเรื่อง ภารกิจ และจุดประสงค์ทั่วไป (topics-job task purpose) ในการสอนหรือโปรแกรมของการอบรมที่จัดขึ้นนั้นย่อมประกอบด้วยหัวข้อเรื่องของวิชาซึ่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานความรู้ และ/หรือหัวข้องานที่เป็นพื้นฐานทางทักษะด้านกายภาพ

3. ลักษณะของผู้เรียน (learner characteristics) เป็นการสำรวจเพื่อพิจารณาภูมิหลังด้านสังคม การศึกษา และสภาพเศรษฐกิจของผู้เรียนแต่ละคน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดสภาพการเรียนรู้และวิธีการเรียนให้เหมาะสมตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียน

4. เนื้อหาวิชาและการวิเคราะห์ภารกิจ (subject content, task analysis) ในการวางแผนการสอน เนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นว่าเป็นสิ่งสำคัญมากอย่างหนึ่ง โดยที่ต้องมีการเรียบเรียงเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนให้เหมาะสมและง่ายต่อความเข้าใจของผู้เรียน เนื้อหาวิชาและการวิเคราะห์งานนี้สามารถใช้เพื่อเป็นเกณฑ์ในการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือเพื่อจัดทำสตัทคูปกรณัม และเพื่อเป็นการออกแบบเครื่องมือทดสอบเพื่อประเมินการเรียนรู้ก็ได้

5. วัตถุประสงค์ของการเรียน (learning objectives) เป็นการตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนว่าผู้เรียนควรรู้หรือสามารถทำอะไรได้บ้างเมื่อเรียนบทเรียนนั้นจบแล้ว นอกจากนั้นผู้เรียนจะต้องมีพฤติกรรมอะไรบางอย่างที่สามารถวัดหรือสังเกตเห็นได้ วัตถุประสงค์นี้จึงต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อเป็นการวางโครงสร้างของการสอน นับว่าเป็นการช่วยในการวางแผนการสอนและการจัดลำดับเนื้อหาวิชาตลอดจนเป็นแนวทางในการประเมินผลผู้เรียนและประสิทธิภาพของการเรียนการสอน

6. กิจกรรมการเรียนการสอน (teaching/ learning activities) ในการวางแผนและเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นผู้สอนควรจะคำนึงถึงแผนสำคัญ 3 อย่าง คือ การสอนเนื้อหาในชั้นเรียนควรเป็นรูปแบบใด วิธีการเรียนของผู้เรียนควรเป็นอย่างไร และกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนควรมีอะไรบ้าง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสม เช่น ควรมีการเสนอเนื้อหาในการเรียนในชั้นเรียนแก่ผู้เรียนพร้อมกันในคราวเดียวทั้งหมด หรือควรให้เป็นการเรียนรู้รายบุคคล หรือการสร้างเสริมประสบการณ์แก่ผู้เรียนนั้นควรจะใช้วิธีการอภิปรายหรือวิธีการทำกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมย่อมขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่าง ๆ หลายประการ นับตั้งแต่จุดมุ่งหมาย ลักษณะของผู้เรียน เนื้อหาวิชา และการวัดผล โดยที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้เรียนว่ามีขนาดเท่าใดเพื่อที่จะสามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของวิชาและความสนใจของกลุ่ม นอกจากนั้นการเลือกวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนก็ต้องให้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย

7. ทรัพยากรในการสอน (instruction resources) ทรัพยากรในที่นี้หมายถึง สื่อการสอนที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างดี มีประสิทธิภาพ สื่อต่าง ๆ เหล่านี้สามารถแยกได้ 6 ประเภท คือ ของจริง สื่อที่ไม่ใช้เครื่องฉาย เครื่องเสียง ภาพนิ่งที่ใช้กับเครื่องฉาย ภาพเคลื่อนไหวที่ใช้กับเครื่องฉาย และการใช้สื่อประสม ผู้สอนต้องเลือกสื่อมาใช้ให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงกลุ่มผู้เรียนและสถานการณ์การเรียนการสอน

8. บริการสนับสนุน (support service) บริการสนับสนุนรวมถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับงบประมาณของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งด้วยว่าจะมีงบประมาณในการจ้างบุคลากรและซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการศึกษามากน้อยเพียงใด บริการนี้รวมไปถึงค่าใช้จ่ายในการให้คำปรึกษาและวางแผนของนักวิชาการ การทดลองผลงาน การฝึกอบรม บริการสนับสนุนแบ่งได้เป็น 6 ประเภท คือ งบประมาณ สถานที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร และตารางที่เหมาะสมในการทำงาน

9. การประเมินผลการเรียน (learning evaluation) เป็นการประเมินผลว่าผู้เรียนนั้นได้รับความรู้ สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ เพียงใด โดยการสร้างเครื่องมือทดสอบและวัดผล ทั้งนี้เพื่อเป็นการทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ ของระบบการสอน และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขระบบการสอน

10. การทดสอบก่อนการเรียน (pretest) เป็นการทดสอบก่อนว่าผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมและพื้นความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนใหม่อย่างไรบ้าง หรือมีความรู้ความชำนาญอะไรบ้างเกี่ยวกับวิชาที่เรียนมาแล้ว การประเมินผลก่อนการเรียนเป็นเครื่องชี้ความพร้อมของผู้เรียนว่า ควรจะได้เรียนรู้อะไรเพิ่มเติมอีกบ้างจากความรู้เก่าที่เคยเรียนมา

ในการใช้ระบบการสอนทั้ง 10 ขั้นตอนนี้ ผู้สอนสามารถจะเริ่มใช้ในขั้นตอนใดก่อนก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับ และสามารถพัฒนาการสอนในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นด้วยการใช้การประเมินผล 2 ลักษณะคือ การประเมินผลในระหว่างดำเนินงานพัฒนาระบบการสอน (formative evaluation) และการประเมินผลรวบยอดหลังจากการใช้ระบบการสอนนั้นสิ้นสุดลง (summative evaluation) ทั้งนี้เพื่อเป็นการปรับปรุงระบบการสอนให้ใช้ได้ดีและมีคุณภาพ

วัชรา เล่าเรียนดี (2558 อ้างถึงในจินตนา ศิริธัญญรัตน์ และวัชรา เล่าเรียนดี, 2562) ได้อธิบายถึงกระบวนการในการพัฒนารูปแบบการสอนด้วยกระบวนการ ASSURE มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ผู้เรียน A: analyze learners เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการที่จำเป็นจะต้องวิเคราะห์คุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียนว่าสอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่ต้องการ (learning outcome) หรือไม่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนที่รวบรวมได้ เช่น สมรรถนะการเรียนรู้ ความสนใจ เพศ จะช่วยให้ครูดัดสึนใจในการจัดการเรียนรู้ เช่น การเลือกวิธีการเรียนการสอนที่

เหมาะสมกับผู้เรียนรวมทั้งการเตรียมสื่อในการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะช่วยดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม

2. การระบุมมาตรฐานและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ S: state standards and objectives หลังการดำเนินการออกแบบการวิเคราะห์ผู้เรียนแล้ว ครูจะต้องระบุมมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน โดยต้องระบุให้ชัดเจนว่าผลมาจากการเรียนการสอนซึ่งผู้เรียนต้องสามารถปฏิบัติอย่างไรได้บ้างรู้อะไร อย่างไรบ้างจากการเรียนรู้นั้น ๆ วัตถุประสงค์นี้จะทำให้ประสบผลสำเร็จในการเรียนการสอนหรือการระบุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ต้องชัดเจน ตามความมุ่งหมายของการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในการเรียน พฤติกรรมที่ต้องปฏิบัติได้ เงื่อนไขและระดับความรู้หรือทักษะนั้น ๆ ที่นักเรียนต้องปฏิบัติได้ ซึ่งผลทางการเขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน อาจใช้ Bloom's Taxonomy เพื่อเป็นแนวทางได้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง แสดงพฤติกรรมที่ปฏิบัติได้

3. การเลือกยุทธวิธี เทคโนโลยี สื่อ และอุปกรณ์ S: select strategies, technology, media, and materials เป็นขั้นตอนการเลือกสื่อ ใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยี สื่อวัสดุและอุปกรณ์ หมายถึงการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วจะต้องพิจารณาเลือกกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอน การพิจารณาจะต้องคำนึงถึงความรู้ ทักษะ เพื่อจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม อย่างไรก็ตามการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้โดยมีประสิทธิผล เมื่อครูจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ด้วยตัวเอง หรือหาคำตอบของปัญหาด้วยตนเอง พิจารณาเลือกใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสมที่สุดกับการเรียนการสอนนั้น

4. การใช้เทคโนโลยี สื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ U: utilize technology, media, and materials ขั้นตอนนี้ตามกระบวนการของ ASSURE จะเกี่ยวข้องกับการวางแผน รู้จักใช้เทคโนโลยี สื่อ วัสดุอุปกรณ์อะไรบ้างที่สำคัญ เลือกอย่างไร ต้องมั่นใจว่าเหมาะสมที่จะทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่สำคัญ ต้องเตรียมสื่อต่าง ๆ เหล่านี้ให้พร้อม เหมาะสมกับการเรียนการสอน เช่น สภาพแวดล้อม ผู้เรียน และประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะจัดให้ผู้เรียน

5. การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ R: require learner participation ขั้นตอนนี้โดยทั่วไปต้องอยู่ในขั้นตอนดำเนินการด้วย ครูจะต้องวางแผนเป็นอย่างดีว่าจะทำอะไรอย่างไรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยต้องระบุกิจกรรมการเรียนให้ชัดเจน

6. การประเมินผลและการทบทวน E: evaluate and revise เป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการของ ASSURE ที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับขั้นตอนอื่น ๆ โดยมีการประเมินผลทบทวนของการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ต้องประเมินกลยุทธ์ที่ใช้ เทคโนโลยีและสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ ซึ่งครูต้องตอบในประเด็นคำถามได้ตามประเด็นต่อไปนี้

1) การเรียนการสอนของตนเองทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามวัตถุประสงค์และตรงตามที่วางแผนไว้หรือไม่ ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้

2) การเรียนมีกิจกรรมที่จะต้องปรับปรุงหรือไม่ อย่างไร และครูจะระบุดูจุดด้อยของการเรียนการสอนเป็นอย่างไร

3) สื่อ อุปกรณ์ที่เลือกใช้ เหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ จะปรับปรุงประสิทธิภาพของเครื่องมือเหล่านี้ได้อย่างไร

4) การใช้เทคโนโลยี สื่อ เป็นไปได้หรือไม่

โดยสรุปกระบวนการของ ASSURE ที่ปฏิบัติได้ง่าย ครูผู้สอนอาจคุ้นเคยมาแล้ว แต่ครูจะต้องมีการมุ่งมั่น พัฒนา เทคนิคและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ให้มีผลลัพธ์อย่างมีประสิทธิภาพเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะการพัฒนาครูที่มีสมรรถนะจะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2561:201) ได้อธิบายถึงกระบวนการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1.ขั้นการวิเคราะห์ระบบ (analysis) คือ การนำระบบเดิมที่ใช้อยู่มาวิเคราะห์เพื่อศึกษาปัญหาความต้องการและจุดบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งการสำรวจทรัพยากรที่มีอยู่และที่ต้องการ 2.ขั้นการสังเคราะห์ระบบ (synthesis) เป็นขั้นของการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ระบบเดิม และนำมาใช้สร้างระบบใหม่ 3.ขั้นสร้างแบบจำลองระบบการสอน (construct of system model) เป็นขั้นของการนำเอาขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในขั้นสังเคราะห์ระบบมาใส่แบบจำลองเพื่อแสดงลำดับขั้นตอน เพื่อสะท้อนให้เห็นองค์ประกอบทั้ง 4 ของแบบจำลองระบบคลาสสิก คือ ตัวป้อน กระบวนการ กลไกควบคุม และผลผลิต 4.ขั้นการทดลองใช้ระบบในสถานการณ์จำลอง (system simulation) เป็นขั้นของการพิสูจน์ ทดสอบว่าระบบที่สร้างขึ้นสามารถใช้ได้ผลตามที่คาดหวัง

ทิศนา แคมมณี (2561:201-203) ได้อธิบายขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้ 1.การกำหนดจุดมุ่งหมายของระบบ คือต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของระบบให้ชัดเจน 2. การศึกษาหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยในการกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้รอบคอบขึ้น ดังนั้นหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้ระบบมีพื้นฐานที่มั่นคงขึ้น 3. การศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้ค้นพบองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้ระบบมีประสิทธิภาพเมื่อนำไปใช้จริง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการจัดองค์ประกอบและจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหลาย 4. การกำหนดองค์ประกอบของระบบ คือการพิจารณาว่ามีอะไรบ้างที่สามารถช่วยให้เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายบรรลุผลสำเร็จ 5. การจัดกลุ่มองค์ประกอบ ได้แก่ การนำองค์ประกอบที่กำหนดไว้มาจัดหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการคิดและดำเนินการในขั้นต่อไป 6. การจัดความสัมพันธ์ของ

องค์ประกอบ ในขั้นนี้ต้องพิจารณาว่าองค์ประกอบใดเป็นเหตุและเป็นผลขึ้นต่อกันในลักษณะใด สิ่งใดควรมาก่อนมาหลัง สิ่งใดสามารถดำเนินการคู่ขนานกันไปได้ ซึ่งในขั้นตอนนี้ต้องอาศัยหลักตรรกะและวิธีการทดสอบทางสถิติเข้ามาช่วยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหลาย 7. การจัดผังระบบ ในขั้นตอนนี้จะจัดผังแสดงลำดับขั้นตอนตามที่ผู้จัดระบบเห็นสมควร 8. การทดลองใช้ระบบ ในขั้นตอนนี้เป็นการนำระบบไปทดลองใช้และใช้จริง เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น 9. การประเมินผลระบบ คือการศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ระบบ ระบบใดที่ใช้แล้วได้ผลตามเป้าหมายหรือใกล้เคียงกับเป้าหมายมากที่สุด ระบบนั้นจึงจะเรียกได้ว่าเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ 10. การปรับปรุงระบบ ระบบที่มีประสิทธิภาพส่วนใหญ่จะต้องผ่านการทดลองและประเมินผลมาแล้ว ผลจากการทดลองใช้จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระบบนั้นให้ดีขึ้น

จากการศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสอนสามารถสังเคราะห์ได้ว่า ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการสอน มี 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาารูปแบบการสอน (Analysis: A) ได้แก่ การศึกษาหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาารูปแบบการสอน การวิเคราะห์ผู้เรียน เป็นต้น 2. ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาารูปแบบการสอน (Design and Development: D&D) 3. ขั้นตอนการนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation: I) 4. ขั้นตอนการประเมินประสิทธิผล (Evaluation: E) โดยขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการสอนนี้สามารถนำไปดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาารูปแบบการสอน 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D₁) เป็นการออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D) รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R₂) เป็นการนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation: I) รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินประสิทธิผล (Evaluation: E) และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

โดยมีรายละเอียดการสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบการสอน ดังตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบการสอน

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาารพัฒนารูปแบบการสอน

Kevin Kruse (2008)	Dick, Carey and Carey (2009)	Jerrold Kemp (2011)	วัชรา เก้าเรียนดี (2558)	ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528)	ทิศนา แฉมณี (2561)	ผู้วิจัย
1. ขั้นตอนวิเคราะห์ (Analysis Phase)	1. การกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอน 2. ดำเนินการวิเคราะห์การเรียนการสอน	1. ความต้องการในการเรียน จุดมุ่งหมายในการสอน สิ่งสำคัญ/ข้อจำกัด 2. หัวข้อเรื่อง ภารกิจ และจุดประสงค์ทั่วไป	1. การวิเคราะห์ผู้เรียน 2. การระดมมาตรฐาน และวัตถุประสงค์การเรียนรู้	1. ขั้นตอนวิเคราะห์ระบบ 2. ขั้นตอนวิเคราะห์ระบบ	1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของระบบ 2. การศึกษาหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3. การศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง 4. การกำหนดองค์ประกอบของระบบ	1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน (Analysis: A) ได้แก่ การศึกษาหลักการหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอน การวิเคราะห์ผู้เรียน เป็นต้น 2. ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอน (Design and Development: D&D)
2. ขั้นตอนออกแบบ (Design Phase)	3. กำหนดพฤติกรรมก่อนเรียนและลักษณะผู้เรียน 4. เขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม 5. พัฒนาข้อสอบอิงเกณฑ์	3. ลักษณะของผู้เรียน 4. เนื้อหาวิชาและการวิเคราะห์ภารกิจ	3. การเลือกยุทธวิธีเทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์ 4. การใช้เทคโนโลยี สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ	3. ขั้นสร้างแบบจำลองระบบการสอน	4. การกำหนดองค์ประกอบของระบบ	
3. ขั้นตอนพัฒนา (Develop Phase)		5. วัตถุประสงค์ของการเรียน	5. การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้		5. การจัดกลุ่มองค์ประกอบ	

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาารพัฒนารูปแบบการสอน (ต่อ)

Kevin Kruse (2008)	Dick, Carey and Carey (2009)	Jerrold Kemp (2011)	วัชรา เก่าเรียนดี (2558)	ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528)	ทิศนา แคมมณี (2561)	ผู้วิจัย
	6. พัฒนายุทธวิธีการสอน	6. กิจกรรมการเรียนการสอน			6.การจัด ความสัมพันธขององค์ประกอบ	
	7. พัฒนาและเลือกวัสดุการเรียนการสอน	7.ทรัพยากรในการสอน			7.การจัดผังระบบ	
4.ขั้นตอนนำไปใช้ (Implement Phase)	8. ออกแบบและดำเนินการประเมินเพื่อปรับปรุง	8. บริการสนับสนุน		4.ขั้นตอนทดลองใช้ระบบในสถานการณ์จำลอง	8.การทดลองใช้ระบบ	3.ขั้นตอนการนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation: I)
5.ขั้นตอนประเมิน (Evaluate Phase)	9. การปรับปรุงการสอน	9. การประเมินผลการเรียน	6. การประเมินผลและการทบทวน		9. การประเมินผลระบบ	4. ขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพ (Evaluation: E)
	10. การออกแบบและดำเนินการประเมินระบบการสอน	10. การทดสอบก่อนการเรียน			10. การปรับปรุงระบบ	

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน

ขวัญชัย ช้วนา ธารทิพย์ ช้วนา และเลเกีย เขียวดี (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีดังต่อไปนี้
 - 1.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยรวมสภาพปัญหาอยู่ที่ระดับปานกลาง
 - 1.2 ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยรวมความต้องการอยู่ที่ระดับมาก
2. รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบคือ
 - 1) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 2) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
 - 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 4) กระบวนการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน ดังนี้
 - 4.1) ขั้นการเตรียมความพร้อม
 - 4.2) ขั้นการกระตุ้น
 - 4.3) ขั้นการปฏิบัติ
 - 4.4) ขั้นการสรุป
 - 4.5) ขั้นการประยุกต์ใช้ และ
 - 4.6) ขั้นการตรวจสอบ
 - 5) บทบาทครู
 - 6) บทบาทผู้เรียน
 - 7) บรรยากาศการเรียนรู้
 - 8) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ
 - 9) การประเมินผล
3. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.53/83.72 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 พบว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก
4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการศึกษา ดังนี้
 - 4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ควรนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนในรูปของตารางเชื่อมโยงที่มา นำทฤษฎีมาอ้างอิงในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน คำนี้ถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ระบุกิจกรรมที่นำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด เพิ่มเติมสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 4.2 แนวทางในการนำรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ พบว่า ควรมีการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปเผยแพร่หรือขยายผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยการบูรณาการและคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกัน
 - 4.3 แนวทางในการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า การประเมินผลควรประเมินตามสภาพจริง ตามจุดเน้นที่กำหนด และกำหนดเกณฑ์ในการประเมินชัดเจน

ละดา ดอนหงษา (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักศึกษาปฐมวัย วิทยาลัยพิชญบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ชื่อว่า “2P-CRA Model” ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Plan: P) ขั้นเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ (Practice: P) ขั้นสร้างความรู้ (Construction: C) ขั้นสะท้อนผล (Reflect: R) และขั้นนำความรู้ไปใช้ (Applying: A) 4) เนื้อหาของรูปแบบ 5) การวัดและประเมินผลรูปแบบ 6) เงื่อนไขการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ รูปแบบและแผนการสอนตามรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปฐมวัยหลังเรียนอยู่ในระดับมากและความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

สุภาวดี วิสุวรรณ อติศร เนาวนนท์ และสิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษมีชื่อเรียกว่า “LC-3R Model” ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการให้ประสบการณ์ (Learning experience stage: L) 2) ขั้นการใคร่ครวญด้วยคำถามสะท้อนคิด (Critical reflection stage: C) 3) ขั้นการแลกเปลี่ยนมุมมอง (Rational discourse stage: R) 4) ขั้นการสร้างสมรรถนะใหม่ (Reintegration stage: R) 5) ขั้นการสะท้อนคิดต่อการปรับเปลี่ยน (Perspective Reflection stage: R) และค่าความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษหลังเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนสมรรถนะด้านความรู้อยู่ในระดับชำนาญ สมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับชำนาญ และสมรรถนะด้านเจตคติและคุณลักษณะอยู่ในระดับเชี่ยวชาญ

A Samsudin, N Fratiwi, N Amin, Wiendartun, Supriyatman, F Wibowo, et al. (2017) ทำการศึกษาเรื่อง Improving students' conceptions on fluid dynamics through peer teaching model with PDEODE (PTM-PDEODE) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นคือ การสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Teaching Model: PTM) และการสอนด้วย PDEODE ประกอบด้วย การคาดหมาย (Prediction) การอภิปราย (Discuss) การอธิบาย (Explain) การสังเกต (Observe) การอภิปราย (Discuss) และการอธิบาย (Explain) แล้วพัฒนาขึ้นมาเป็นรูปแบบการสอน PTM-PDEODE การดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาตามรูปแบบ 4 D ได้แก่ ขั้นนิยามความหมาย ขั้นการออกแบบ ขั้นการพัฒนา และขั้นการเผยแพร่ กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 38 คน

(อายุเฉลี่ย 17 ปี) ในการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับพลศาสตร์ของไหลของผู้เรียนทดสอบโดยการใช้แบบสอบวินิจฉัยชนิดเลือกตอบ 4 ระดับ ในขั้นการเผยแพร่พบว่าความเข้าใจเกี่ยวกับพลศาสตร์ของไหลของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้นหลังการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอน PTM-PDEODE ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบการสอน PTM-PDEODE มีความน่าเชื่อถือเพียงพอที่จะช่วยพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับพลศาสตร์ของไหลของผู้เรียนได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนสามารถสังเคราะห์ได้ว่าการพัฒนารูปแบบการสอนเป็นกระบวนการที่ทำให้รูปแบบการสอนที่ถูกพัฒนาขึ้นแต่ละรูปแบบมีคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละรูปแบบ และอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน และมีงานวิจัยมาสนับสนุนรูปแบบการสอน โดยในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดของ Kevin Kruse ที่เป็นการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ ADDIE Model โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน (Analysis) ขั้นตอนการออกแบบรูปแบบการสอน (Design) ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการสอน (Development) ขั้นตอนการนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation) และขั้นตอนการประเมินประสิทธิผล (Evaluation)

6. การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) เป็นแนวคิดที่อธิบายการเรียนรู้ว่าเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนวิเคราะห์คัดสรรสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายขนาดใหญ่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้เรียนเชื่อมโยงสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่และเผยแพร่ต่อได้ ทำให้สารสนเทศยิ่งทวีความซับซ้อนและไม่จำกัดเพียงในห้องเรียน แต่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและใช้บริบทจริงทางสังคม (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2561: 51) โดยแนวคิดทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) นี้ ในภาษาไทยอาจใช้ชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป เช่น ทฤษฎีเชื่อมโยง ทฤษฎีการเชื่อมต่อ แนวคิดการเชื่อมโยงความรู้ แนวคิดคอนเน็คติวิสม์ ซึ่งในวิจัยเล่มนี้เลือกใช้คำว่า ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ เป็นหลัก

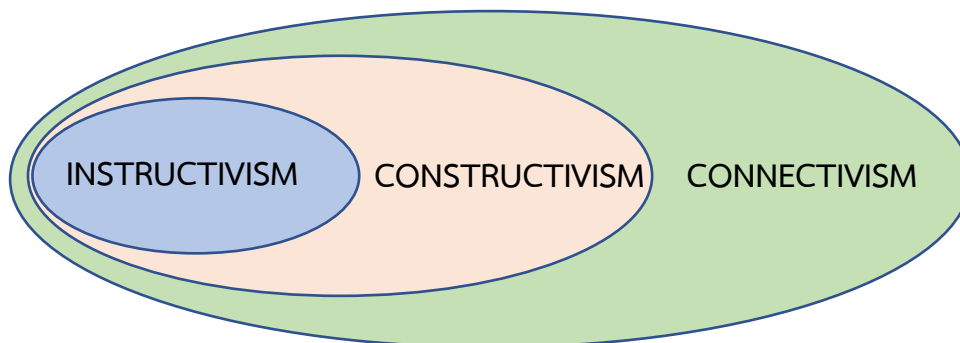
ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) เกิดขึ้นมาพร้อมกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกิดขึ้น เปลี่ยนแปลง ขยายตัวอย่างรวดเร็ว บุคคลสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่มีความเปลี่ยนแปลงได้ทุกนาที การแวดล้อมด้วยสารสนเทศที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเป็นเหตุให้การเรียนรู้เกิดจากความสามารถใน “การเลือกในสิ่งที่ใช่ตามประสงค์ ในช่วงเวลาที่เฉพาะเจาะจง” เมื่อเวลาเปลี่ยนไปสารสนเทศสามารถถูกนำเสนอใหม่ ๆ ตลอดเวลา การเลือกสิ่งที่ประสงค์อาจเปลี่ยนไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง พัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้เกิดวิถีสังคมดิจิทัลในศตวรรษที่ 21 ที่บุคคลหลอมรวมชีวิตการทำงาน การสนทนา การเรียนรู้เข้าด้วยกัน ทำให้

การเรียนรู้ การสื่อสารของบุคคลในสังคมเปลี่ยนแปลงจากการพูดคุยพบปะกันต่อหน้า หรือการใช้เสียงพูดคุยผ่านโทรศัพท์ แต่ใช้ข้อความในการสื่อสาร (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2561: 62)

6.1 การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้

ใจทิพย์ ณ สงขลา (2561: 62) ได้อธิบายถึงที่มาของทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ไว้ว่า ซีเมน (Siemens) นักวิชาการการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่เสนอทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) การเรียนรู้ในแนวคิดนี้มีหลักการเรียนรู้ไม่หยุดนิ่ง ความรู้เกิดขึ้นทุกเวลานาทีจึงนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ อย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบกับความเป็นอยู่ของเรา การเรียนในยุคใหม่จะต้องเปลี่ยนแปลงทิศทางการเรียนรู้ไปสู่การแสวงหาความรู้จากวิธีการหลากหลายและตลอดเวลา เช่น การเข้าชุมชน ค้นหาผ่านเครือข่าย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าองค์ความรู้ในปัจจุบันจะมีอายุสั้นลงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นบุคคลจะต้องมีการเชื่อมโยงความรู้เข้ากับความรู้ใหม่อยู่ตลอดเวลา หลังจากทีซีเมน (Siemens) ได้เผยแพร่ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้นี้ ดาวน์ (Downes) ได้อธิบายทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้โดยอ้างอิงหลักการโครงสร้างระบบเซลล์ประสาทในสมองมนุษย์ และจำลองการเรียนรู้ด้วยการเชื่อมโยงโหนดความรู้ และมีความเห็นว่าทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อธิบายการเรียนรู้ในบริบทสิ่งแวดล้อมของเครือข่ายสารสนเทศและสังคมออนไลน์ได้เหมาะสมที่สุด

ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้หรือทฤษฎีเชื่อมต่อ (DeWitte 2010 อ้างถึงในอนุสร หงษ์ขุนทด, 2558: 24-27) กล่าวว่า ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้เป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาแนวทางการกล่าว มุ่งเน้นถึงความจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่จะใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ในการเข้าถึงช่องทางของข้อมูล เพื่อรับข้อมูลและสามารถเชื่อมโยงความรู้ผ่านอุปกรณ์มือถือได้สะดวกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสมาร์ตโฟน ที่มีความสามารถในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ดังกล่าวดังนั้นการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงมีความจำเป็นต้องเข้าถึงข้อมูลและใช้ในการ การเชื่อมโยงความรู้ระหว่างโหนดภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของตนเองโดยใช้เทคโนโลยีอุปกรณ์อัจฉริยะ (Smart Device) เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน (Smart Phone) แท็บเล็ต (Tablet) หรือเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) เป็นเครื่องมือในการเรียน

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงพัฒนาการของทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้
ที่มา : Tracey (2009 อ้างถึงในอนุสร หงษ์ขุนทด, 2558: 24-27)

Tracey (2009 อ้างถึงในอนุสร หงษ์ขุนทด, 2558: 24-27) ได้อธิบายถึงพัฒนาการความเชื่อมโยงของ 3 ทฤษฎี ที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในด้านต่าง ๆ โดยทั้ง 3 ทฤษฎีมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และกระบวนการสอนของผู้สอนในแต่ละยุคมีวิวัฒนาการที่แตกต่างกันไปจากภาพที่ 1 ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้มีความสัมพันธ์และการพัฒนาการมาจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองซึ่งแนวทางการสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการเชื่อมโยง หรือทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้จะเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไปของกระบวนการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ซึ่งเกิดจากการพัฒนาของผู้เรียนที่มีความต้องการในการเรียนรู้อย่างมากขึ้น ในยุคความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยี George Siemens มีความเชื่อว่า

1. การเรียนรู้มีการเลื่อนไหลไม่หยุดนิ่ง
2. ความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้ ความคิด หรือการรับรู้ในการตัดสินใจกระทำใด ๆ จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจึงมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของเรา
3. เปลี่ยนแปลงทิศทางการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการเรียนรู้ว่า “อย่างไร” ไปเป็น “อะไร” ซึ่งวิธีดังกล่าว เป็นวิธีการเรียนรู้ในแบบที่ผู้เรียนจะสามารถหาความรู้ได้จากที่ใด
4. การเรียนรู้เกิดจากวิธีการหลากหลาย เช่น จากชุมชน จากเครือข่ายและจากการทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดความสำเร็จ

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบลักษณะของ 3 ทฤษฎี

การสอนแบบถ่ายทอด ความรู้ (Instructivism)	การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)	การสร้างความรู้ด้วยตนเอง จากการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism)
การสอนแบบท่องจำหรือ การสอนแบบถ่ายทอด ความรู้ที่ครูเป็นศูนย์กลาง	การสร้างความรู้ (Constructing) ด้วยตนเอง และสังคมรอบข้าง	การสร้างความรู้ (Constructing) ด้วยตนเองและสังคมโดยใช้ เทคโนโลยี
กระบวนการทางปัญญาหรือ ความคิดเกิดจากการท่องจำ	เน้นกระบวนการภายใน (Mind process) ที่สร้างความหมาย จากสิ่งที่ย้อนมาจากภายนอก	เน้นการบูรณาการทั้งกระบวนการ แนวคิด และการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียน
การเปลี่ยนแปลงเกิดจากการ จดจำจากการทำซ้ำ	การเปลี่ยนแปลงเกิดจากการ เรียนรู้ที่เป็นกระบวนการจน สามารถสร้างองค์ความรู้ได้	การบูรณาการเป็นวัฏจักรที่มีการ เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบทำให้ เกิดการเรียนรู้และมืองค์ความรู้ที่ ใหม่เสมอ
การเรียนรู้มีโครงสร้าง สามารถคิดคำนวณได้รวมถึง การใช้หลักเหตุผลเพื่อการ สรุปผล <ul style="list-style-type: none"> • การสอนโดยตรง (Direct Instruction) • การเรียนรู้แบบคนเก่ง (Mastery Learning) • การสอนแบบชัดแจ้ง (Explicit Teaching) 	การเรียนรู้เกิดจากสังคมและ การตีความหมายจะแตกต่างกัน ออกไปตามบริบทปัจจุบัน <ul style="list-style-type: none"> • การสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) • เด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) • ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centered) 	การเรียนรู้มีการเปลี่ยนแปลงไป ตามสภาพปัจจุบันมีการเชื่อมโยง โหนดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน <ul style="list-style-type: none"> • การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) • การเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิด (MOOC) • การทำงานร่วมกัน (Collaboration) • ระบบที่ช่วยผู้เรียนควบคุมจัดการการเรียนรู้ของตนเอง (Personal

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบลักษณะของ 3 ทฤษฎี (ต่อ)

การสอนแบบถ่ายทอด ความรู้ (Instructivism)	การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)	การสร้างความรู้ด้วยตนเอง จากการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism)
<ul style="list-style-type: none"> • การสอนแบบ แน่นอน (Precision Teaching) 	<ul style="list-style-type: none"> • การสอนแบบการ ค้นพบเป็นฐาน (Discovery-based) • การสอนแบบนำตัว เอง (Self-Directed) • การเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) 	<ul style="list-style-type: none"> • Learning Environment : PLE) • การใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ (The use of ICT for learning)

ที่มา : อนุสร หงส์ขุนทด (2558)

6.1.1 ความหมายทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้

Thorndike, Edward L.(1966 อ้างถึงในกิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558: 1-13) นักการศึกษาและจิตวิทยาชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียงได้เป็นผู้ให้กำเนิดทฤษฎีแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งมีชื่อว่า ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยง (Connectionism Theory) จากการที่ธอร์นไคค์ได้ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ของสัตว์ และต่อมาได้กลายมาเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ทั่วไปโดยอาศัยวิธีทางวิทยาศาสตร์นั้น เป็นที่รู้จักกันดีในนามทฤษฎีความสัมพันธ์เชื่อมโยง ในเรื่องนี้ นอกจากธอร์นไคค์จะได้อ่านในเรื่องการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำแล้ว เขายังให้ความสำคัญของการให้รางวัลหรือการลงโทษความสำเร็จหรือความผิดหวังและความพอใจหรือความไม่พอใจแก่ผู้เรียนอย่างตัดเทียมกันด้วย ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยงของธอร์นไคค์ ได้เน้นที่ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่าง สิ่งเร้า (Stimulus) กับการตอบสนอง (Response) เขาเชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการที่มนุษย์หรือสัตว์ได้เลือกเอาปฏิกิริยาตอบสนองที่ถูกต้องนั้นมาเชื่อมต่อ (Connect) เข้ากับสิ่งเร้าอย่างเหมาะสมหรือการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็โดยการสร้างสิ่งเชื่อมโยง (Bond) ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองให้เกิดขึ้น ดังนั้นเราจึงเรียนทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ว่า ทฤษฎีเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับตอบสนอง (S-R Bond Theory) หรือทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยง (Connectionism Theory)

จากการทดลองและแนวความคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ ดังกล่าวข้างต้น เขาได้เสนอกฎการเรียนรู้ที่สำคัญขึ้นมา 3 กฎซึ่งถือว่าเป็นหลักการเบื้องต้นที่นำไปสู่เทคโนโลยีทางการศึกษาและการสอน กฎทั้ง 3 ข้อ ได้แก่

1. กฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ (The law of Exercise or Repetition) ซึ่งเขาได้ชี้ให้เห็นว่า การกระทำซ้ำหรือการฝึกหัดนี้ หากได้ทำบ่อย ๆ และซ้ำเดิมจะทำให้การกระทำนั้น ๆ ถูกต้องสมบูรณ์และมั่นคง

2. กฎแห่งผล (The Law of Effect) เป็นกฎที่มีชื่อเสียงและได้รับความสนใจมากที่สุดใจความสำคัญของกฎนี้คือรางวัลหรือความสมหวัง จะช่วยส่งเสริมการแสดงพฤติกรรมนั้นมากขึ้นแต่การทำโทษหรือความผิดหวังจะลดอาการแสดงพฤติกรรมนั้นลง

3. กฎแห่งความพร้อม (The Law of Readiness) กฎนี้หมายถึงความพร้อมของร่างกายในอันที่จะแสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกมา

บุปผชาติ ทัพทิกธรรณ (2555 : 9) ได้อธิบายว่า Connectivism เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลอันเกิดจากความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ต ซึ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ช่วยตอบสนองและเสริมทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในช่วงที่เราเรียนรู้นั้นยังไม่เกิดผลกระทบจากเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าการเรียนรู้มีการลื่นไหลไม่หยุดนิ่ง ความรู้ต่าง ๆ เกิดขึ้นทุกเวลานาทีนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ อย่างรวดเร็วที่ล้วนกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคนเรา อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงทิศทางการเรียนรู้ด้วยเช่นเปลี่ยนจากการเรียนรู้ว่าอย่างไรและรู้อะไรเป็นการเรียนรู้ว่าจะหาความรู้ได้ที่ใด ฯลฯ การเรียนรู้นอกระบบมีความสำคัญต่อประสบการณ์การเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดขึ้นจากวิธีการหลากหลาย เช่น จากชุมชน จากเครือข่ายบุคคล และจากการทำงานให้สำเร็จ การเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตอีกทั้งการเรียนรู้และการทำงานเป็นกิจกรรมที่สัมพันธ์กัน แยกจากกันไม่ได้ และกล่าวถึงนิเวศวิทยาการเรียนรู้ (กลุ่มคนที่สนใจเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นแกนและเชื่อมโยงสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนสนใจเป็นแกน) ว่าประกอบด้วยเนื้อที่สำหรับผู้รู้มากกว่าและผู้ที่จะเริ่มต้นให้มาเชื่อมโยงถึงกันเนื้อที่สำหรับแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เนื้อที่สำหรับการโต้แย้งและแสดงความคิดเห็น เนื้อที่สำหรับการสืบค้นจากคลังความรู้เนื้อที่เพื่อเรียนรู้ตามโครงสร้างของเนื้อหา เนื้อที่เพื่อการติดต่อสื่อสารและรับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวของความรู้ในสาขานั้น ๆ

Siemens, George (2005 :อ้างถึงในอนุสร หงษ์ขุนทด, 2558: 24-27) ได้อธิบายว่า Connectivism เป็นทฤษฎีที่รองรับความรู้ที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกวัน ทำให้ความรู้ที่มีอยู่นั้นมีอายุการใช้งานที่สั้นลง ความรู้ที่ทันสมัยในปัจจุบันกลายเป็นความรู้ที่ล้าสมัยในเวลาอันรวดเร็ว เนื่องจากเทคโนโลยีมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงทำให้คนเรามีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต องค์ความรู้ที่มีวิวัฒนาการ

อยู่ตลอดเวลา ข้อมูลข่าวสารที่มีจำนวนมากมหาศาลทำให้ไม่สามารถจะเรียนรู้เฉพาะในห้องเรียนได้ตลอดไป มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวในการดำรงชีวิตให้อยู่ให้มีความสอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและมีความรู้ที่ทันกับกาลเวลาและยุคสมัย

จากการศึกษาความหมายของการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้สามารถสังเคราะห์ได้ว่า ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นการบูรณาการของเนื้อหาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถวิเคราะห์ เลือกรับข้อมูล สารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ รวมทั้งสามารถเผยแพร่องค์ความรู้ต่อไป

6.1.2 หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้

Siemens (2005 อ้างถึงในอนุสร หงษ์ขุนทด, 2558:24-27) ได้อธิบายถึงหลักการที่สำคัญของทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้และความรู้จะเกิดขึ้นควบคู่ไปพร้อม ๆ กับความหลากหลายของความคิดเห็นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ
2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเชื่อมต่อระหว่างโหนด (Node) ที่หมายถึงกลุ่มของข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันหรือเนื้อหาเดียวกันโดยถูกจัดไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน ภายในโหนดอาจมีจุดเชื่อมโยงไปที่เนื้อหาอื่นมากกว่า 1 จุดก็ได้ ดังนั้น การเรียนรู้จะสามารถเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างโหนดที่กระจัดกระจายอย่างสับสนวุ่นวาย เมื่อผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ การเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นทันที
3. การเรียนรู้อาจอยู่ในเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์เป็นผู้ถ่ายทอด อาทิเช่น การใช้หุ่นยนต์ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อถ่ายทอดการเรียนรู้หรือสภาพแวดล้อมจำลองต่าง ๆ (Virtual Environment)
4. ความสามารถในการรับรู้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เพิ่มมากขึ้นจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ข้อมูลที่ใหม่กว่าถือเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน
5. การปรับปรุงและการดูแลเชื่อมต่อสำหรับการเข้าถึงข้อมูลอยู่เป็นประจำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
6. ความสามารถในการดูแลสังเกตการณ์เชื่อมต่อของข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาถือเป็นทักษะหลักสำคัญให้เกิดการเรียนรู้
7. การเผยแพร่ข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้กันทั่วไป (ความถูกต้อง ความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์) รวมไปถึงความสามารถในการรับทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและทันต่อเหตุการณ์ถือเป็นสิ่งสำคัญ

8. การตัดสินใจได้ด้วยตนเองถือได้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่โดดเด่นของผู้เรียนที่สามารถเลือกรับ หรือปฏิเสธสิ่งที่จะเรียนรู้และสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลที่รับเข้ามาผ่านหน้าจอของเครื่องมือที่ตนเองมีโดยที่ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดคือข้อมูลที่เป็นจริงสิ่งใดเป็นข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากที่กล่าวหาความหมายว่าคำตอบที่ถูกในช่วงเวลาหนึ่งในวันถัดไปอาจเป็นคำตอบที่ผิดอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ หรือจากแหล่งที่มาของข้อมูลสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกคำตอบของผู้เรียน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบลักษณะของทฤษฎี Constructivism และ Connectivism

ลักษณะ	Constructivism	Connectivism
วิธีการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเรียนรู้เกิดจากสังคม 2. การตีความหมายจะแตกต่างกันออกไปตามบริบทที่ถูกสร้างขึ้นโดยผู้เรียนแต่ละคน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกระจายภายในเครือข่ายสังคม 2. ความหลากหลายทางเทคโนโลยี 3. การรับรู้และการแปลความหมายของรูปแบบ
ปัจจัยที่มีอิทธิพล	<ol style="list-style-type: none"> 1. การประสานงาน 2. การมีส่วนร่วม 3. สังคม 4. วัฒนธรรม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความหลากหลายของเครือข่าย 2. ความแข็งแกร่งของความสัมพันธ์ 3. บริบทที่เกิดขึ้น
บทบาทที่มีต่อการจำ	ความรู้เดิมภาษากับบริบทปัจจุบัน	รูปแบบการปรับตัว (Adaptive patterns) เป็นตัวแทนของสถานะปัจจุบัน
วิธีการถ่ายทอด	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้	การเชื่อมต่อกับ (เพิ่ม) โหนดและการเจริญเติบโตของเครือข่าย
ประเภทของการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับการอธิบาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังคม 2. สร้างความคลุมเครือ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเรียนรู้ที่ซับซ้อน 2. แกนกลางที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 3. แหล่งความรู้ที่หลากหลาย

ที่มา : Siemens (2009 อ้างถึงในอนุสร หงษ์ขุนทด, 2558:24-27)

Boitshwarelo, Bopelo (2011, อ้างถึงในกิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558: 5-6) กล่าวถึงหลักการและคุณลักษณะที่สำคัญของทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ดังนี้

1. จุดศูนย์กลางของทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้เป็นการเรียนในรูปแบบการเชื่อมต่อการเรียนรู้ชุมชนและผลประโยชน์จากการค้นคว้าข้อมูล การเรียนรู้ชุมชน คือการศึกษาในกลุ่มประชาชนร่วมกันผ่านการหารือแลกเปลี่ยนความรู้ที่น่าสนใจ

2. ชุมชนได้รับความสำคัญว่าเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายที่กว้างขึ้น เครือข่ายซึ่งมีความหลากหลายแต่สามารถเชื่อมต่อการสนับสนุนบนพื้นฐานความหลากหลายและการพัฒนาความรู้ในเชิงสร้างสรรค์

3. ความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่ที่บุคคลใด บุคคลหนึ่ง แต่สามารถกระจายเผยแพร่ความรู้ข้อมูลเครือข่ายหรือบุคคลทั่วไป ดังนั้น การเรียนรู้และการสร้างความรู้จะต้องขึ้นอยู่กับความหลากหลายของมุมมองและความคิดเห็นและความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลที่แตกต่าง

4. ข้อมูลจะมีการเปลี่ยนแปลงและมีความจำเป็นต้องถูกประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้องค์ความรู้และข้อมูลอย่างแท้จริง

5. มีการเชื่อมต่อระหว่างทางวินัยในกระบวนการสร้างองค์ความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง internet-environment กับการกระจายข้อมูลผ่านระบบ

ยีน ภู่วรรณ (2556 : 38-40) กล่าวถึงหลักการของทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ ดังนี้

1. ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานมาจากความรู้ที่มีอยู่บนโลกมากกว่าความรู้ที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคน

2. ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เชื่อว่าการเรียนรู้และองค์ความรู้มาจากความคิดที่หลากหลาย

3. การเรียนรู้ตามทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เป็นกระบวนการเชื่อมโยงแหล่งสารสนเทศ

4. ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากเครื่องมือเครื่องจักรที่ไม่ใช่มนุษย์

5. ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เชื่อว่าการเรียนรู้มีอะไรมากกว่าการเรียนรู้

6. ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เชื่อว่าการทำให้มีการเชื่อมโยงทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

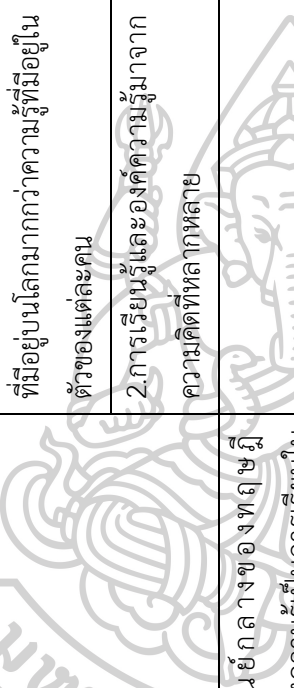
7. ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เชื่อว่าการรับรู้เกี่ยวกับการเชื่อมโยงการหาข้อมูล ความคิดและแนวคิดสำคัญ คือแก่นของทักษะการเรียนรู้

8. ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม

จากการศึกษาหลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้สามารถสังเคราะห์ได้ว่า หลักการสำคัญในการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้มีหลักการสำคัญ 7 ประการได้แก่

1. การเรียนรู้และองค์ความรู้มาจากความคิดที่หลากหลายที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ
2. ในกระบวนการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบเชื่อมต่อการเรียนรู้ชุมชน เนื่องจากชุมชนเป็นเครือข่ายที่กว้างขึ้นและมีความหลากหลายซึ่งจะช่วยพัฒนาความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน
3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเชื่อมโยงระหว่างโหนดและแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย
4. การเรียนรู้อาจอยู่ในเครื่องมือ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์เป็นผู้ถ่ายทอด
5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการในการรับรู้ ประเมิน ปรับปรุงและเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ อยู่เป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใหม่และทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดเป็นองค์ความรู้และข้อมูลอย่างแท้จริง
6. ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญคือการรับรู้การเชื่อมโยงข้อมูล ความคิดและแนวคิดสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลและการนำข้อมูลมาใช้กันทั่วไป
7. เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีบทบาทหลักในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเลือกรับหรือปฏิเสธที่จะเรียนรู้และสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจได้ ดังตารางที่ 5 การสังเคราะห์หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้

ตารางที่ 5 การสังเคราะห์หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้

George Siemens (2005)	Boitshwarelo, Bopelo (2011)	ยีน กูวารรณ (2556)	ผู้วิจัย
<p>1.การเรียนรู้และความรู้จะเกิดขึ้นควบคู่ไปพร้อม ๆ กับความหลากหลายของความคิดเห็นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ</p>		<p>1.การเรียนรู้ที่มีพื้นฐานมาจากความรู้ที่มีอยู่บนโลกมากกว่าความรู้ที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคน</p> <p>2.การเรียนรู้และองค์ความรู้มาจากความคิดที่หลากหลาย</p>	<p>1.การเรียนรู้และองค์ความรู้มาจากความคิดที่หลากหลายที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ</p>
	<p>1.จุดศูนย์กลางของทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้เป็นการเรียนในรูปแบบการเชื่อมต่อการเรียนรู้ชุมชนและผลประโยชน์จากการค้นคว้าข้อมูล การเรียนรู้ชุมชน</p> <p>2.ชุมชนได้รับความสำคัญว่าเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายที่กว้างขึ้นเครือข่ายซึ่งมีความหลากหลายแต่สามารถเชื่อมต่อการสนับสนุนบนพื้นฐานความหลากหลายและการพัฒนาความรู้ในเชิงสร้างสรรค์</p>		<p>2.ในกระบวนการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบเชื่อมต่อการเรียนรู้ชุมชน เนื่องจากชุมชนเป็นเครือข่ายที่กว้างขึ้นและมีความหลากหลายซึ่งจะช่วยพัฒนาความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน</p>

ตารางที่ 5 การสังเคราะห์หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (ต่อ)

George Siemens (2005)	Boitshwarelo, Bopelo (2011)	ยีน กัวร์วาร์ธม (2556)	ผู้วิจัย
2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเชื่อมต่อระหว่างโหนด (Node)	3. ความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่สามารถกระจายเผยแพร่ความรู้ข้อมูลเครือข่ายหรือบุคคลทั่วไป	3. การเรียนรู้ตามทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เป็นกระบวนการเชื่อมโยงแหล่งสารสนเทศ	3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเชื่อมโยงระหว่างโหนดและแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย
3. การเรียนรู้อาจอยู่ในเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์เป็นผู้อพยทอด		4. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากเครื่องมือเครื่องจักรที่ไม่ใช่มนุษย์	4. การเรียนรู้อาจอยู่ในเครื่องมือ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์เป็นผู้อพยทอด
4. ความสามารถในการรับรู้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เพิ่มมากขึ้นจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ข้อมูลที่ใหม่กว่าถือเป็นสิ่งที่สำคัญกว่าข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบัน	4. ข้อมูลจะมีการเปลี่ยนแปลงและมีความจำเป็นต้องการปรับโครงสร้างข้อมูลและเชื่อมโยงอย่างแท้จริง	5. การเรียนรู้มีอะไรมากกว่าการรู้	5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการในการรับรู้ ประเมิน ปรับปรุงและเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ อยู่เป็นประจำ และทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใหม่และทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดเป็นองค์ความรู้และข้อมูลอย่างแท้จริง
5. การปรับปรุงและการดูแลเชื่อมต่อสำหรับการเข้าถึงข้อมูลอยู่เป็นประจำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง		6. การทำให้มีการเชื่อมโยงทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	

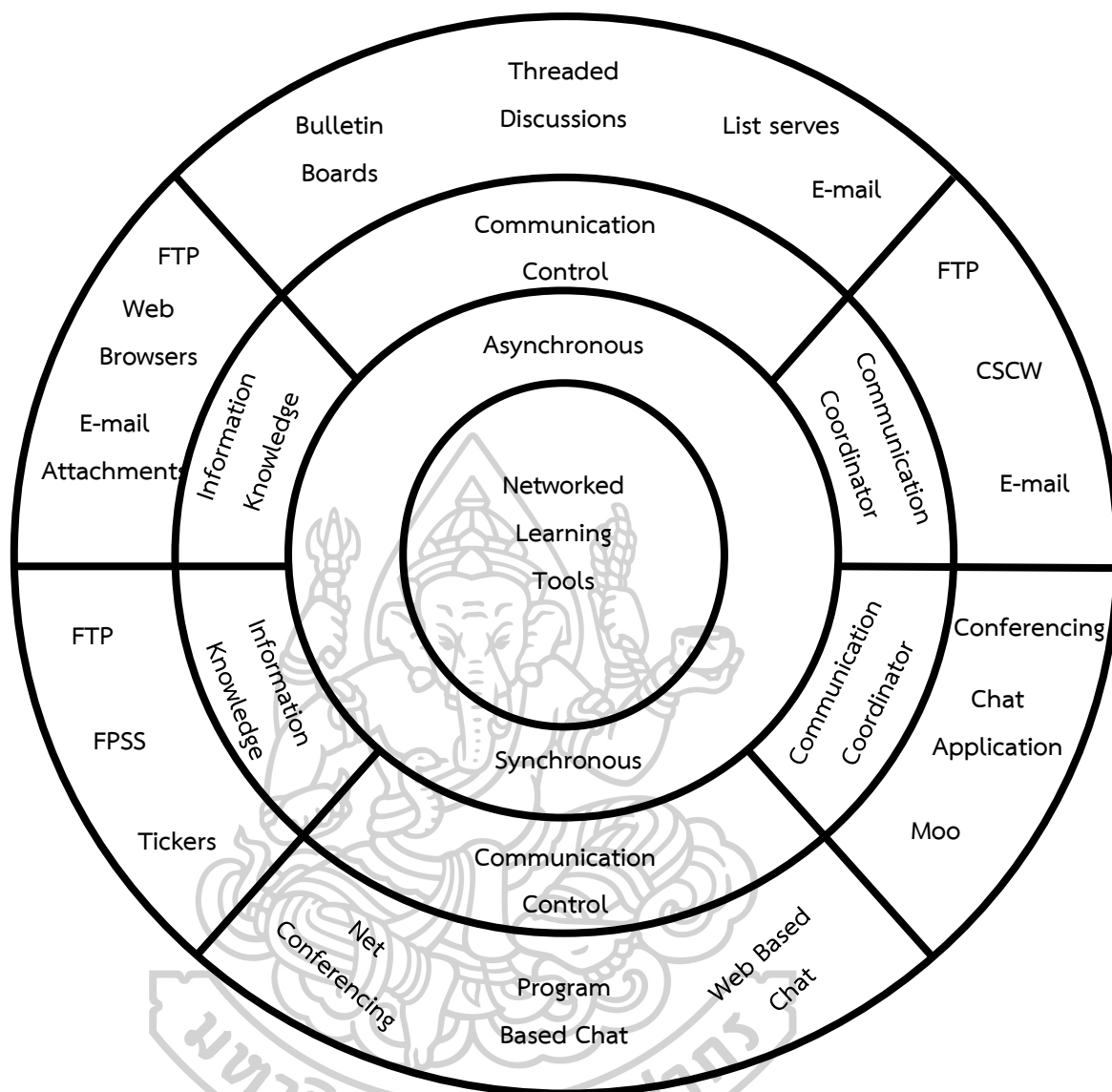
ตารางที่ 5 การสังเคราะห์หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (ต่อ)

George Siemens (2005)	Boitshwarelo, Bopelo (2011)	ยีน กัวร์วอร์ด (2556)	ผู้วิจัย
<p>6. ความสามารถในการดูแลสิ่งเกิดการณ์เชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาถือเป็นทักษะที่สำคัญให้เกิดการเรียนรู้</p> <p>7. การเผยแพร่ข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้กันทั่วไป (ความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์) รวมไปถึงความสามารถในการรับทราบข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและทันต่อเหตุการณ์ถือเป็นสิ่งที่สำคัญ</p>	<p>5. มีการเชื่อมต่อระหว่างทางวินัยในการระบุนการสร้างองค์ความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างระบบโดยเฉพะอย่างยิ่งการส่ง internet-environment กับ การกระจายข้อมูลผ่านระบบ</p>	<p>7. การรับรู้เกี่ยวกับ การเชื่อมโยงการหาข้อมูล ความคิด และแนวคิดสำคัญคือแก่นของทักษะการเรียนรู้</p>	<p>6. ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญคือ การรับรู้การเชื่อมโยงข้อมูล ความคิดและแนวคิดสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลและการนำข้อมูลมาใช้กันทั่วไป</p>
<p>8. การตัดสินใจได้ด้วยตนเองถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่โดดเด่นของผู้เรียนที่สามารถเลือกรับ หรือปฏิเสธสิ่งที่จะเรียนรู้ และสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลที่ได้รับเข้ามาผ่านหน้าจอของเครื่องมือที่ตนเองมี</p>	<p>8. เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรม</p>	<p>7. เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ โดยผู้เรียนมีบทบาทหลักในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเลือกรับหรือปฏิเสธที่จะเรียนรู้ และสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบ การตัดสินใจได้</p>	<p>7. เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ โดยผู้เรียนมีบทบาทหลักในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเลือกรับหรือปฏิเสธที่จะเรียนรู้ และสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบ การตัดสินใจได้</p>

6.1.3 เครื่องมือการเรียนรู้ด้วยการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้

การนำเทคโนโลยีการสื่อสารและอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการจัดการเรียนที่มีลักษณะของชุมชนการเรียนรู้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการเรียนออนไลน์การสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์นั้นเป็นการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามปรัชญาการเรียนรู้แบบการเชื่อมโยงความรู้ซึ่งเน้นกระบวนการทางสังคมการสร้างความรู้จากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม การร่วมมือกันเพื่อค้นหาความหมายของสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันด้วยเหตุนี้การส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์และสื่อสารของคนในชุมชนจึงมีความสำคัญต่อการออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ควรออกแบบโดยคำนึงการนำเทคโนโลยีการสื่อสารต่าง ๆ มาช่วยให้การปฏิสัมพันธ์นั้นต่อเนื่องสมบูรณ์ และตอบสนองความต้องการของผู้สื่อสาร (กิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558: 7)

Ganesan, Edmonds and Spector (2002) ได้ให้ทัศนะในการออกแบบการเรียนเครือข่ายว่าเกี่ยวข้องกับการสื่อสารและการร่วมมือของสมาชิกในเครือข่ายรวมถึงบทบาทของข้อมูลและระบบบริหารจัดการความรู้ที่นำมาใช้เพื่อออกแบบการเรียนซึ่งตัวข้อมูลและแนวทางในการบริหารการจัดรูปแบบข้อมูลเป็นส่วนสำคัญของเครือข่ายเรียนที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการออกแบบสถานการณ์ที่ซับซ้อนและโยงกับสังคม (Socially Situated) ยังต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานในการทำกิจกรรมที่หลากหลายเครื่องมือสื่อสารที่นำมาใช้ในการเรียนแบบเครือข่ายนั้น ควรมีความหลากหลายและรองรับความต้องการด้านสื่อสารของสมาชิกได้อย่างครบถ้วนที่สำคัญต้องเชื่อมต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ เครื่องมือสื่อสารและการทำงานร่วมกันของการเรียนแบบเครือข่ายออนไลน์นั้นสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ แบบประสานเวลา (Synchronous) และแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 เครื่องมือสื่อสารและทำงานร่วมกันสำหรับการเรียนออนไลน์

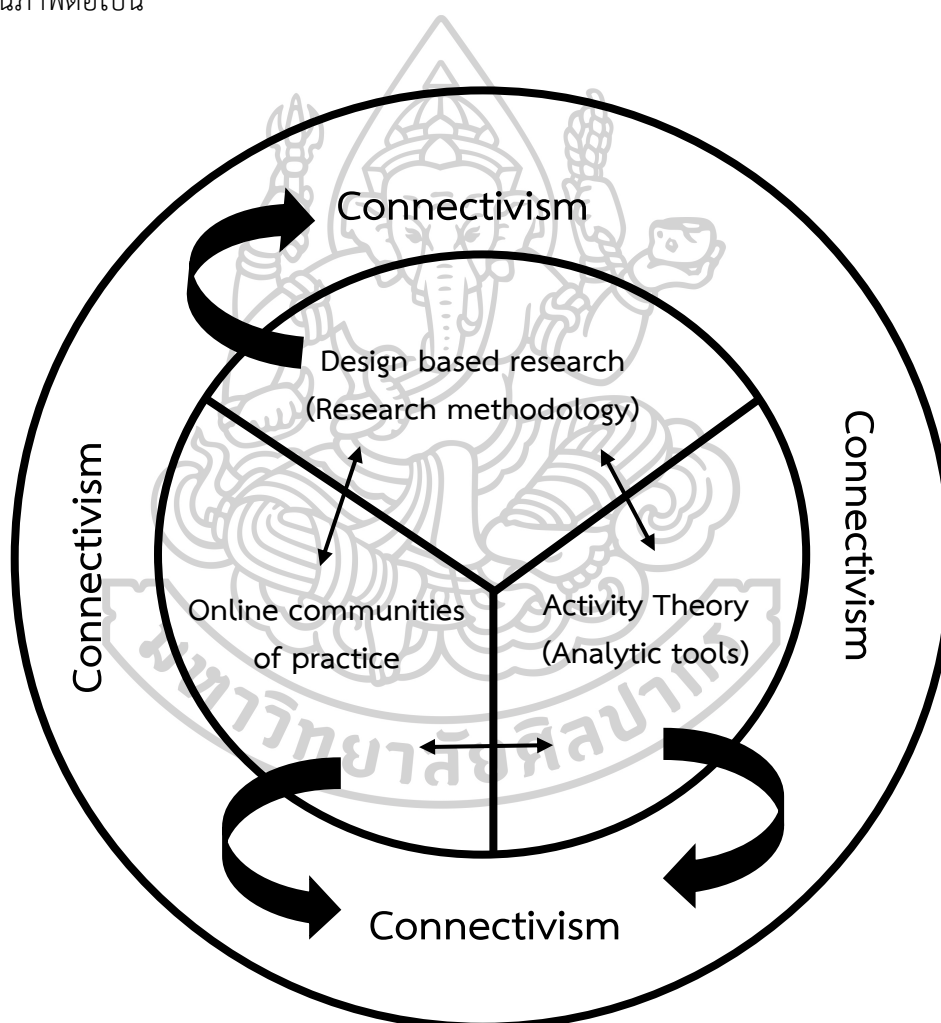
(Ganesan, Edmomds and Spector. 2002)

จากการศึกษาเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้สามารถสังเคราะห์ได้ว่า ในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์นั้นเป็นการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามปรัชญาการเรียนรู้แบบการเชื่อมโยงความรู้สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1.การสื่อสารซึ่งเป็นกระบวนการทางสังคมในการสร้างความรู้จากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม และ 2.การร่วมมือของสมาชิกในเครือข่ายเพื่อค้นหาความหมายของสิ่งต่าง ๆ นอกจากนี้ในการทำกิจกรรมที่หลากหลายเครื่องมือสื่อสารที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนแบบเครือข่ายนั้น ควรมีความหลากหลายและรองรับความต้องการด้านสื่อสารของสมาชิกได้อย่างครบถ้วน ที่สำคัญต้องเชื่อมต่อการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือ ซึ่งเครื่องมือที่เหมาะสมจะนำไปใช้ในการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ คือ เครื่องข่ายสังคมออนไลน์

6.1.4 ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้

Ganesan, Edmonds and Spector (2002) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การฝึกปฏิบัติของชุมชนนักปฏิบัติออนไลน์ 2) การออกแบบวิธีวิทยาการวิจัย 3) กิจกรรมและเครื่องมือองค์ประกอบทั้ง 3 อย่างนี้ต้องดำเนินการร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาการวิจัยของทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ได้ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3 แผนภาพองค์ประกอบหลักของทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้
(Ganesan, Edmonds and Spector. 2002)

กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558: 10-11)ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา 001226 วิธีชีวิตในยุคดิจิทัล (The Way of Living in the Digital Age) ภาคเรียนที่ 1/2557 นิสิต 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 จำนวน 315 คน กลุ่มที่ 2 จำนวน 134 คน ในการจัดการเรียนการสอนมุ่งให้นิสิตมีทักษะการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในวิถีชีวิตยุคดิจิทัลพัฒนาทักษะความสามารถในการใช้สื่อ การใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารประเภทต่าง ๆ การสืบค้น วิเคราะห์ ประเมินค่า สิทธิและการสร้างสรรค์ ตระหนักรู้ถึงจริยธรรมและความรับผิดชอบของตนต่อสังคม จากพฤติกรรมการสื่อสาร โดยการจัดการเรียนการสอน มุ่งให้นิสิตได้วิเคราะห์เข้าใจทักษะที่จำเป็นในวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และดำเนินการจัดทำโครงการกิจกรรมดีเพื่อสังคม โดยการใช้การสื่อสารผ่านสื่อเครื่องมือดิจิทัล

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. ครูสอนให้นิสิต มีความรู้พื้นฐานการเข้าใจวิถีชีวิตและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมถึงมีทักษะการใช้เครื่องมือ ICT และเครื่องมือสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อาจารย์ และนิสิต เชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้ตลอดเวลา โดยผ่านสื่อและกิจกรรมที่ใช้ประกอบการเรียนและเชื่อมโยงความรู้ร่วมกันผ่าน ระบบ NU e-Learning, Google Classroom ประจำวิชาและ Facebook Group ประจำวิชาและ Social Online อื่น ๆ
2. ครูจัดกิจกรรมการเรียน เชื่อมโยงความรู้และกิจกรรมผ่านสื่อ ให้นิสิตตั้งประเด็นโครงการกิจกรรมและนำเสนอสื่อผ่านสื่อดิจิทัล
3. นิสิตนำเสนอร่างโครงการกิจกรรมดี ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยการใช้การสื่อสารผ่านสื่อเครื่องมือดิจิทัล
4. นิสิตดำเนินโครงการกิจกรรม และเชื่อมโยงสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล 3 อาทิตย์ และนำเสนอผ่านดิจิทัล นิสิตใช้สื่อ ทั้ง Online ผ่าน Facebook Fanpage, Social Network และ offline digital
5. การนำเสนอผลการดำเนินงานผ่านการจัดแสดงนิทรรศการทั้งสิ้นกว่า 45 โครงการ
6. สรุปผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอนนิสิตสามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลได้ นิสิตมีทักษะการเชื่อมโยงความรู้สู่โครงการและการปฏิบัติจริงเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะมีผลกระทบต่อสังคมสร้างให้นิสิตมีจิตสาธารณะและเชื่อมโยงการเรียนรู้วิถีชีวิตในยุคดิจิทัลได้

ปริญญา บรรณาสัย (2558) ได้นำเสนอการจัดการเรียนเชิงอิเล็กทรอนิกส์ 8E ตามแนวคิดคอนเน็คติวิซึมสำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่เรียนผ่านเว็บจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน มีขั้นตอนการเรียนการสอนดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียน
2. การวิเคราะห์ผู้เรียน

3. การออกแบบเนื้อหารายวิชา
 - 3.1 เนื้อหาตามหลักสูตรและสอดคล้องตรงตามความต้องการของผู้เรียน
 - 3.2 จัดลำดับเนื้อหา จำแนกหัวข้อตามหลักการเรียนรู้
 - 3.3 กำหนดระยะเวลาและตารางการศึกษาในแต่ละหัวข้อ
 - 3.4 กำหนดวิธีการศึกษา
 - 3.5 กำหนดสื่อที่ใช้ประกอบการศึกษา
 - 3.6 กำหนดวิธีการประเมิน
 - 3.7 กำหนดความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็น
 - 3.8 สร้างประมวลรายวิชา
4. การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนอินเทอร์เน็ต
5. การเตรียมความพร้อมสิ่งแวดล้อม การเรียนการสอนทางอินเทอร์เน็ต ดังนี้
 - 5.1 สำรวจแหล่งทรัพยากรสนับสนุนการเรียนการสอน
 - 5.2 กำหนดสถานที่และอุปกรณ์ที่ให้บริการและที่ต้องใช้ในการติดต่อ
 - 5.3 สร้างเว็บเพจเนื้อหาความรู้ตามหัวข้อของการเรียนการสอน
 - 5.4 สร้างเพิ่มข้อมูลเนื้อหาวิชาเสริมการเรียนการสอนสำหรับการถ่ายโอน
6. การปฐมนิเทศผู้เรียน ดังนี้
 - 6.1 แจ้งวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการเรียนการสอน ตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียน
 - 6.2 จัดการเรียนการสอนตามแบบที่กำหนดไว้โดยการใช้ข้อความเร้าความสนใจที่อาจเป็นภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว
 - 6.3 แจ้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของรายวิชา หรือหัวข้อในแต่ละสัปดาห์
 - 6.4 สรุปทบทวนความรู้เดิมหรือโยงไปหัวข้อ
7. จัดการเรียนการสอนตามแบบที่กำหนดไว้โดยในเว็บเพจจะมีเทคนิคและกิจกรรมที่สามารถสร้างขึ้น
 - 7.1 การใช้ข้อความเร้าความสนใจที่อาจเป็นภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว
 - 7.2 แจ้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของรายวิชาหรือหัวข้อในแต่ละสัปดาห์
 - 7.3 สรุปทบทวนความรู้เดิมหรือโยงไปหัวข้อที่ศึกษาแล้ว
 - 7.4 เสนอกิจกรรม แบบฝึกหัด หนังสือหรือบทความ การบ้าน การทำรายงานเดี่ยว รายงานกลุ่มในแต่ละสัปดาห์ และแนวทางในการประเมินผล
 - 7.5 ผู้เรียนทำกิจกรรม ศึกษา ทำแบบฝึกหัดและการบ้านส่งผู้สอนทั้งทางเอกสารทางเว็บเพจ

7.6 ผู้สอนตรวจผลงานของผู้เรียนส่งคะแนนและข้อมูลย้อนกลับเข้าสู่เว็บเพจประวัติผู้เรียน

8. การประเมินผล ผู้สอนสามารถใช้การประเมินผลระหว่างเรียนและการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการเรียน รวมทั้งการเรียนการประเมินผลผู้สอนประเมินผล

จากการศึกษาขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้สามารถสังเคราะห์ได้ว่าขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การปฐมนิเทศผู้เรียน โดยผู้สอนชี้แจงรายละเอียดของการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ โดยชี้แจงรายละเอียดดังต่อไปนี้ วัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการเรียนการสอนของรายวิชา หรือหัวข้อในแต่ละสัปดาห์

2. การเชื่อมโยงความรู้ โดยผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงความรู้และกิจกรรมผ่านสื่อที่หลากหลาย ในขณะที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

3. การนำเสนอประเด็นที่สนใจ โดยผู้เรียนตั้งประเด็นที่สนใจอยากศึกษาเพื่อออกแบบโครงร่างโครงงานหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ตามประเด็นที่สนใจศึกษา

4. การนำเสนอโครงร่างโครงงานหรือกิจกรรม โดยผู้เรียนนำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

5. การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม โดยผู้เรียนดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมที่วางแผนไว้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา

6. การประเมินผล โดยผู้เรียนนำเสนอผลการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมในชั้นเรียน และเผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จากนั้นผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินการของแต่ละกลุ่ม

โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 6 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้

Ganesan, Edmonds and Spector (2002)	กิตติพงษ์ ทุมพวง (2558)	ปริญญา บรรณเกตุ (2558)	ผู้วิจัย
<p>1. การฝึกปฏิบัติของชุมชนนักปฏิบัติออนไลน์</p>	<p>1. ครูสอนให้นิสัย มีความรู้พื้นฐานการเข้าใจในเนื้อหา รวมถึงมีทักษะการใช้เครื่องมือ ICT และเครื่องมือสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อาจารย์ และนิสัยเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้ตลอดเวลา โดยผ่านสื่อและกิจกรรมที่ใช้ประกอบการเรียนรู้และเชื่อมโยงความรู้ร่วมกันผ่านระบบ NU e-Learning, Google Classroom ประจำวิชาและ Facebook Group ประจำวิชาและ Social Online อื่น ๆ</p>	<p>1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียน</p> <p>2. การวิเคราะห์ผู้เรียน</p> <p>3. การออกแบบเนื้อหาทฤษฎี</p> <p>4. การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนในเทอร์เน็ต</p> <p>5. สืบค้นแหล่งทรัพยากรสนับสนุนการเรียนการสอน</p> <p>6. การประเมินผลผู้เรียน</p>	<p>1. การปฐมมนิเทศผู้เรียน</p> <p>- ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดของการสอนตามทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ โดยชี้แจงรายละเอียดดังต่อไปนี้ วัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการเรียนการสอนของรายวิชาหรือหัวข้อในแต่ละสัปดาห์</p>
<p>2. การออกแบบวิธีวิทยาการวิจัย</p>	<p>2. ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เชื่อมโยงความรู้ และกิจกรรมผ่านสื่อ ให้นิสิตตั้งประเด็นโครงการกิจกรรมและนำเสนอสื่อผ่านสื่อดิจิทัล</p>	<p>7. จัดการเรียนการสอนตามแบบที่กำหนดไว้ด้วยเว็บเพจมีเทคนิคและกิจกรรมที่สามารถสร้างขึ้น</p>	<p>2. การเชื่อมโยงความรู้</p> <p>- ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงความรู้และกิจกรรมผ่านสื่อที่หลากหลาย ในขณะที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน</p>

ตารางที่ 6 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสนทนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (ต่อ)

Ganesan, Edmond and Spector (2002)	กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558)	ปริญญา บรรณภัส (2558)	ผู้วิจัย
3. กิจกรรมและเครื่องมือ	3. นิยมนำเสนอร่างโครงงานกิจกรรมที่ ๓ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม โดยการใช้การสื่อสารผ่านสื่อเครื่องมือดิจิทัล	7.1 การใช้ข้อความสร้างความสนใจที่อาจเป็นภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว 7.2 แจกวัสดุประสงค์เชิงพฤติกรรมของรายวิชาหรือหัวข้อในแต่ละสัปดาห์ 7.3 สรุบทบทวนความรู้เดิมหรือโยงไปหัวข้อที่ศึกษาแล้ว 7.4 เสนอกิจกรรม แบบฝึกหัด หนังสือหรือบทความ การทำรายงานเดี่ยว รายงานกลุ่มในแต่ละสัปดาห์ และแนวทางการประเมินผล	3.การนำเสนอประเด็นที่สนใจ -ผู้เรียนตั้งประเด็นที่สนใจอยากศึกษาเพื่อ ออกแบบโครงร่างโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ตามประเด็นที่สนใจศึกษา 4.การนำเสนอโครงร่างโครงการหรือกิจกรรม -ผู้เรียนนำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียน การสอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน

ตารางที่ 6 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (ต่อ)

Ganesan, Edmonds and Spector (2002)	กิตติพงษ์ ทุมพวง (2558)	ปริญญา บรรณเกตุ (2558)	ผู้วิจัย
<p>4. นิสิตดำเนินการโครงงานกิจกรรม และเชื่อมโยงสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล 3 อาทิ ดิจิทัล และนำเสนอเว็บไซต์ดิจิทัล นิสิตใช้สื่อ ทั้ง Online ผ่าน Facebook Fanpage, Social Network และ offline digital</p> <p>5. การนำเสนอผลการดำเนินงานผ่านการจัดแสดงนิทรรศการ</p> <p>6. สรุปผลการดำเนินการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>7.5 ผู้เรียนทำกิจกรรม ศึกษา ทำแบบฝึกหัดและการบ้านส่งผู้สอนทั้งทางเอกสาร ทางเว็บไซต์</p> <p>7.6 ผู้สอนตรวจผลงานของผู้เรียนส่งคะแนนและข้อมูลย้อนกลับเข้าสู่เว็บไซต์ผู้เรียน</p> <p>8. การประเมินผล</p>	<p>5. การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม -ผู้เรียนดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมที่วางแผนไว้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา</p> <p>6. การประเมินผล</p> <p>-ผู้เรียนนำเสนอผลการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมในชั้นเรียน และเผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน</p> <p>-ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินการของแต่ละกลุ่ม</p>	

6.1.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้

กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558: 10-11) ได้นำเสนอการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชา 001226 วิธีชีวิตในยุคดิจิทัล (The Way of Living in the Digital Age) ไว้ดังนี้

1. วิเคราะห์พัฒนาการทางความคิดจากการนำเสนอผลงานและความสนใจในการทำงาน ร่วมกับกลุ่มแบบวิธีกลุ่มคิด (Group Thinking)
2. ประเมินผลการวิเคราะห์กรณีศึกษา
3. Formative assessment การนำเสนอรายงาน การจัดทำรายงาน ลักษณะรายงาน กลุ่ม (Group Report)
4. Summative assessment การประเมินการจัดนิทรรศการนำเสนอผลงาน

จากการศึกษาแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้สามารถสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลผู้เรียนนั้นควรดำเนินการวัดและประเมินเป็นระยะ (Formative assessment) เพื่อเป็นการติดตามผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และควรดำเนินการวัดและประเมินในช่วงท้ายของการจัดการเรียนการสอน (Summative assessment) เพื่อเป็นการประเมินผลการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนได้

6.1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้

สนิท สิทธิ และสาโรช ไศภีรักษ์ (2557) ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการสอนผ่านเว็บตามทฤษฎีการเรียนรู้คอนเนคติวิซึมเพื่อสร้างเสริมทักษะการแก้ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1.รูปแบบการสอนผ่านเว็บด้วย pbCONNEX Model แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ประกอบด้วย กำหนดกรอบแนวคิดและการกระตุ้นการเรียนรู้ ส่วนที่สองเป็นคอนเนคติวิซึม: การเรียนรู้คือกระบวนการเชื่อมโยงประกอบด้วยวัฏจักรการจำแนกการเรียนรู้คอนเนคติวิซึม วัฏจักรการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และส่วนที่สามเป็นผลการเรียนรู้ ประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะ 2.บทเรียนด้วยรูปแบบการสอนผ่านเว็บ มีประสิทธิภาพ 88.12/87.67 3.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาที่เรียนรู้ด้วย pbCONNEX Model อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 5.ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนด้วย pbCONNEX Model มีค่าเฉลี่ย 4.33 อยู่ในระดับมาก

กนกรัตน์ จิรสังจานุกูล และณมน จีรังสุวรรณ (2561) ทำการศึกษา การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้แบบการสร้างความรู้นิยมและทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เพื่อการสร้างนวัตกรรมแบบประสบการณ์จริง ผลการวิจัยพบว่า 1.กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้ด้วยทฤษฎี

การเรียนรู้แบบการสร้างความรู้ นิยมและทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้เพื่อการสร้างนวัตกรรมแบบ ประสพการณ์จริง โดยรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า “C2I Model” ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ นิยม (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้ แบบเชื่อมโยง (Connectivism) และนวัตกรรมแบบประสพการณ์จริง (Innovation in the Real World) 2. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ นิยมและทฤษฎีการ เชื่อมโยงความรู้เพื่อการสร้างนวัตกรรมแบบประสพการณ์จริง มีผลการประเมินความเหมาะสมของ รูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.27, S.D. = 0.41) และจากผลการวิเคราะห์ความแตกต่าง ระหว่างรายวิชาการจัดการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ วิชาหลักการเขียนโปรแกรมเชิงวัตถุ ด้วยสถิติการ ทดสอบ t-Test พบว่า ไม่แตกต่างกัน ถึงแม้กลุ่มหมวดประเภทวิชาจะแตกต่างกัน จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบ C2I Model เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการผลิต นวัตกรรมแบบประสพการณ์จริงได้และสามารถนำไปใช้ได้กับทุกวิชา

รักถิ่น เหลาหา และ นิพนธ์ เหลาหา (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการ เรียนรู้ห้องเรียนกลับทางและเรียนรู้จริงโดยใช้ทฤษฎีการเชื่อมโยงการเรียนรู้บนห้องเรียนเสมือน จริงเพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการเรียนรู้ห้องเรียนกลับทางแบบเรียนรู้จริงโดยใช้ทฤษฎีการเชื่อมโยงการเรียนรู้บน ห้องเรียนเสมือนจริงเพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่แบ่งได้ เป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์บริบทการเรียนการสอน ส่วนที่ 2 การเตรียมการก่อนการเรียน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ส่วนที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย 7 ขั้นตอน และส่วนที่ 4 ทักษะความคิดสร้างสรรค์ 2. ผลประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านทำการประเมินรูปแบบ การเรียนการสอนแล้วมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นในภาพรวมมี ความเหมาะสมระดับมาก (\bar{X} = 4.49, S.D. = 0.51)

Archana Shrivastava (2018) ทำการศึกษาเรื่อง Using connectivism theory and technology for knowledge creation in cross-cultural communication ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาสาระสำคัญของทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการสร้างองค์ ความรู้ในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม โดยการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการในชั้นเรียนวิชาการ จัดการข้ามวัฒนธรรม (intercultural management) ในเมืองนิวเดลี ประเทศอินเดียและ เมืองกราช ประเทศออสเตรเลีย โดยในชั้นเรียนจะจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและ ประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักการทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้และการสร้างองค์ความรู้ โดยมีการ มอบหมายภาระงานให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกันในการเลือกสื่อโฆษณาและให้ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปราย ถึงความแตกต่างของการแปลความทางวัฒนธรรมจากสื่อโฆษณาที่ได้เลือกมา ผลของการวิจัยค้นพบ ว่า 1. ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่าคำตอบของคำถามหนึ่งๆ อาจได้คำตอบตามที่คาดหวังหรือคาดการณ์ไว้กับ

กลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง ณ ช่วงเวลาหนึ่ง แต่คำตอบอาจแตกต่างออกไปในแง่มุมมองหนึ่งกับกลุ่มคนกลุ่มอื่นๆ 2. ผู้เรียนได้พิจารณาถึงบทบาทของทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้และตัวทฤษฎีนี้ช่วยส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ได้ 3. ผู้เรียนได้เรียนรู้ว่า โดยทั่วไปผู้คนไม่ได้มองโลกตามที่โลกเป็นอยู่จริง แต่พวกเขา มองโลกตามมุมมองที่พวกเขาเป็นอยู่ หรือมองโลกตามเงื่อนไขที่ถูกกำหนดให้มองโลกในแง่มุมนั้นๆ

José Antonio Díaz Martínez and Teodoro Hernández de Frutos (2018) ทำการศึกษาเรื่อง *Connectivism in the Network Society. The Coming of Social Capital Knowledge* ผลการศึกษาพบว่า ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้มีสมมติฐานทางการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การทำงาน การเรียนรู้และความรู้เป็นสาระสำคัญของทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ เนื่องจากในปัจจุบันการใช้สื่อสังคมออนไลน์และคอมพิวเตอร์สามารถช่วยพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ได้ ซึ่งบทบาทของความรู้ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยที่ความรู้สามารถเกิดขึ้นได้ในสังคมที่มีการทำงานร่วมกันของเทคโนโลยีและสังคม เครือข่ายความร่วมมือในการสร้างองค์ความรู้ได้ปรากฏขึ้นมาเนื่องจากแนวโน้มทางด้านเทคโนโลยีและวัฒนธรรม ในบทความนี้อธิบายเกี่ยวกับ ชุมชนเสมือนของการสร้างองค์ความรู้ (Virtual Communities of Building Knowledge: VCBK) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์ ทฤษฎีการเรียนรู้และการสร้างองค์ความรู้แบบดั้งเดิมจะไม่ถูกจัดอยู่ในช่วงยุคของการปฏิวัติทางด้านทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ที่กล่าวถึงนี้ได้เริ่มเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจากวิวัฒนาการและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ หมายถึง เครือข่ายความรู้ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในกลุ่มของการสร้างองค์ความรู้ โดยในบทความนี้ได้นำเสนอชุมชนเสมือนของการสร้างองค์ความรู้ ได้แก่ GNU/Linux, Wikipedia และ MOOC ซึ่งความรู้ที่เกิดขึ้นในชุมชนเสมือนของการสร้างองค์ความรู้นี้เกิดขึ้นจากการสนทนาของผู้ที่อยู่ร่วมกันในกลุ่ม

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้สามารถสังเคราะห์ได้ว่า งานวิจัยหลายชิ้นได้นำทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ไปพัฒนาตัวแปรตามที่มีความเกี่ยวข้องกับทักษะการแก้ปัญหาทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การสร้างสรรค์นวัตกรรม ทักษะการคิด เนื่องจากทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีหลักการสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นการบูรณาการของเนื้อหาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถวิเคราะห์ เลือกรับข้อมูล สารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งกระบวนการในการจัดการเรียนรู้นี้จะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ รวมทั้งสามารถเผยแพร่

องค์ความรู้ต่อได้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

6.2 การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

Phenomenon-Based Learning หรือ PhenoBL ได้ผ่านการทดลองและได้รับการพัฒนาตั้งแต่ ค.ศ. 1980 จนกระทั่งถูกประกาศใช้อย่างเป็นทางการในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับใหม่ของฟินแลนด์ใน ค.ศ. 2014 โดยได้นำเสนอโมดูลการเรียนรู้แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary Learning modules: MLs) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะข้ามพิสัย (Transversal Competencies) ของผู้เรียนโดยจัดการเรียนรู้ให้อยู่ในรูปแบบของคาบเรียนที่เน้นการสอนแบบบูรณาการระหว่างวิชาผ่านการทำโครงการ นักเรียนจะได้ศึกษาปรากฏการณ์ตามสภาพจริง (Authentic Phenomena) แบบองค์รวมจึงเป็นการทำความเข้าใจประเด็นต่าง ๆ ในชีวิตจริงว่าไม่ได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น แต่ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง มีการกระตุ้นการเรียนรู้ และสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายโดยหวังว่าผู้เรียนจะได้เรียนรู้อย่างน้อยปีละ 1 โมดูล (พงศธร มหาวิจิตร, 2560:1)

ประเทศฟินแลนด์ได้มีการปฏิรูปการศึกษา โดยมีการกำหนดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับใหม่ ที่เริ่มใช้ใน ปี ค.ศ. 2016-2017 เป็นการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้แบบโครงการ ซึ่งใช้เวลาพัฒนานกว่าสามทศวรรษจากความพยายามในการเชื่อมโยงการเรียนรู้และการสอนเข้าด้วยกันภายใต้แนวคิดการสร้างอนาคตความรู้ในตนเอง โดยมุ่งเน้นความสุขในการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด ได้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก ได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ตลอดจนการสร้างสรรค์ชิ้นงานเพื่อพัฒนาทักษะหลัก (cores skills) และทักษะอารมณ์สังคม (soft skills) ในการเรียนรู้และทำงานร่วมกันกับผู้อื่นโดยผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Symeonidis & Schwarz, 2016 อ้างถึงในอรพรรณ บุตรกัตถัญญ, 2561: 350)

ความน่าสนใจในระบบการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ในฐานะประเทศที่เป็นผู้นำทางการศึกษา ได้เริ่มต้นขึ้นจากการเป็นประเทศที่มีผลคะแนนสูงสุดในการสอบระดับนานาชาติของ The OECD's Programme for International Student Assessment (PISA) ที่ประเมินสมรรถนะของนักเรียนอายุ 15 ปีในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์โดย Sahlberg ระบุเหตุผลที่เป็นเบื้องหลังความสำเร็จในหนังสือ “บทเรียนฟินแลนด์” ได้แก่ 1) ประเทศฟินแลนด์มีการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี เด็กทุกคนในประเทศได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน 2) อาชีพครูเป็นอาชีพใฝ่ฝันของเยาวชนชาวฟินแลนด์ 3) ประเทศฟินแลนด์มีนโยบายที่เข้มแข็งในด้าน

ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษา 4) ประชาชนไว้วางใจโรงเรียน และ 5) ระบบการศึกษา
ฟินแลนด์มีความเป็นผู้นำที่ยั่งยืนและความมั่นคงทางการเมือง (อรพรรณ บุตรกัตัญญ, 2561:
350-351)

Silander (2015b อ้างถึงในพงศธร มหาวิจิตร, 2560: 40-41) ได้กล่าวถึงคุณค่าของ
การเรียนรู้แบบ PhenoBL ว่า

1. เป็นการศึกษาเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสภาพความเป็นจริงแบบองค์รวม
(Holistic) โดยใช้ความรู้ข้ามศาสตร์และนำสาระวิชาต่าง ๆ มาบูรณาการเข้ากับประเด็นเรื่อง
(theme) อย่างเป็นธรรมชาติ

2. ควรเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามหรือนำเสนอปัญหา (เช่น เหตุใดเครื่องบินจึงสามารถบินและ
ลอยอยู่ในอากาศได้) ซึ่งวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนแบบ PhenoBL คือ การเรียนรู้แบบใช้
ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning) เพื่อผู้เรียนจะได้ร่วมกันหาคำตอบสำหรับ
ปรากฏการณ์ที่เขาสงสัย ปัญหาและคำถามที่ผู้เรียนได้ร่วมตั้งนี้คือสิ่งที่พวกเขาสนใจอย่างแท้จริง

3. เป็นการเรียนรู้แบบหยั่งลึก ทั้งนี้เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวหรือปัญหา นับเป็น
การหยั่งลึก (Anchore) สู่ปรากฏการณ์ในชีวิตจริง โดยการประยุกต์ใช้ข้อมูลความรู้และทักษะ
ข้ามสาระวิชาให้เชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงนอกห้องเรียน

4. ในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ข้อมูลใหม่มักจะถูกนำไปประยุกต์เข้ากับปรากฏการณ์หรือ
ใช้แก้ปัญหาที่หมายคามว่า ทฤษฎีและข้อมูลความรู้ต่าง ๆ จะเป็นคุณประโยชน์ต่อสถานการณ์
การเรียนรู้ดังกล่าว การฝึกประยุกต์ใช้ข้อมูลในสถานการณ์มีความสำคัญมากที่จะช่วยให้นักเรียนได้
ซึมซับข้อมูลความรู้ใหม่และได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง

5. PhenoBL ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงมากขึ้นเพราะผู้เรียนจะได้ใช้กระบวนการทาง
ปัญญา (Cognitive Processes) หรือกระบวนการคิด (Thinking Processes) อย่างเต็มที่ในการแก้
สถานการณ์จริง (authenticity) ซึ่งสถานการณ์จริงนี้เป็นเงื่อนไขหลักสำหรับการถ่ายโอนและนำ
ข้อมูลความรู้ไปประยุกต์ใช้จริง ดังคำกล่าวที่ว่า “คนเราไม่สามารถขบจรดได้จากการเรียน
เพียงภาคทฤษฎี” หรือ “ไม่มีข้อสอบปรนัยในชีวิตจริงหรือในชีวิตทำงาน”

6.2.1 ความหมายการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

Silander (2015b อ้างถึงในพงศธร มหาวิจิตร, 2560: 41) ได้อธิบายว่า การเรียนรู้แบบ
PhenoBL เป็นการเรียนรู้ที่ใช้ปรากฏการณ์ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ โดยศึกษา
ปรากฏการณ์ดังกล่าวอย่างรอบคอบทุกแง่มุม โดยใช้ข้อมูลและทักษะต่าง ๆ แบบข้ามสาระวิชา
ตัวอย่างเช่น หัวข้อเกี่ยวกับมนุษยชาติ (Human) สหภาพยุโรป (European Union) สื่อและ
เทคโนโลยี (Media and Technology) น้ำ (Water) และพลังงาน (Energy) การเรียนรู้แบบนี้มี
จุดเริ่มต้นที่แตกต่างจากวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่แบ่งความรู้ออกเป็นรายวิชา ทำให้

การเรียนรู้แคบเพราะเกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่จะสนใจศึกษาเป็นเพียงบางแง่มุมเท่านั้น หรือศึกษาเนื้อหาแบบแยกส่วน ตามที่ Daehler & Folsom (2016 อ้างถึงในพงศธร มหาวิจิตร, 2560: 41) ได้กล่าวว่า Phenomenon-Based Instruction เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และความคิดรวบยอดของแต่ละศาสตร์ และรวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนจะได้รับองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ และได้ฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ความรู้ใหม่เหล่านั้นมีคุณค่าต่อผู้เรียนในทันทีเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมายมากกว่าแค่มีความรู้แบบผิวเผิน ในการเรียนรู้แบบนี้ผู้เรียนจะทำงานคล้ายนักวิทยาศาสตร์และวิศวกรที่ไม่ต้องรอครูอธิบายทุกสิ่งอย่าง ผู้เรียนจะต้องตื่นตัวตลอดเวลาเพื่อแสวงหาคำตอบออกแบบการสำรวจ อธิบายสิ่งที่ต้องการรู้ และตั้งคำถามใหม่ ๆ กับตนเอง ดังนั้นการสอนแบบนี้จึงจำเป็นต้องมีความเชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง และเป็นนักแก้ปัญหา

PhenoBL จะเริ่มต้นด้วยการสังเกตปรากฏการณ์รูปแบบหนึ่ง ด้วยมุมมองรอบด้าน โดยสามารถพิจารณาแยกเป็น 5 มิติคือด้านความเป็นองค์รวม ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับความเป็นพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) ซึ่งมีใช่เพียงการบูรณาการวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร แต่มองไกลไปถึงความเข้าใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นในโลกจริงด้านความเป็นจริง จะเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้วิธีการเครื่องมือ และสื่อที่จำเป็นในการแก้ปัญหาที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนและชุมชน ทฤษฎีและข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาใช้จะทำให้เกิดคุณประโยชน์ในทันทีในบริบทของการเรียนรู้สภาพจริง ความสอดคล้องกับบริบท (Contextuality) จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายในบริบทและสภาพปรากฏการณ์ที่ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า ซึ่งยังมีความคลุมเครือและไม่ชัดเจนอื่น จะช่วยให้นักเรียนได้พิจารณาข้อมูลในบริบทที่กว้างขึ้นการเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry Learning) จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกตั้งคำถามด้วยตนเองและร่วมมือกันสร้างองค์ความรู้ระหว่างกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) โดยพิจารณาจากกระบวนการพัฒนาสมมติฐาน สร้างทฤษฎีซึ่งภาระงานเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนเอาใจใส่เรื่องการเรียนรู้ของพวกเขา (Know-How) และท้ายที่สุดนักเรียนก็จะสามารถวางแผนกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ด้วยการสร้างภาระงานและเครื่องมือการเรียนรู้ของตนเอง โดยอาศัยความช่วยเหลือจากครูบ้าง ด้วยเหตุนี้ PhenoBL จึงต้องเข้ามาพร้อมกับบริบทของการแก้ปัญหา ที่เริ่มต้นโดยครูเป็นคนตั้งคำถามหรือตั้งปัญหาให้ผู้เรียนช่วยกันหาคำตอบเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่พวกเขาสนใจ จุดประสงค์การเรียนรู้จะต้องปรับเปลี่ยนได้ (Not Imposed) และผู้เรียนต้องประเมินด้วยการวิเคราะห์ตนเอง (Self-Analysis) โดยมีการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้เรียนรู้ทฤษฎีโดยผ่านการเชื่อมโยงกับสถานการณ์หรือปรากฏการณ์จริง ซึ่งครูที่สอนแต่ละวิชาจะต้องร่วมมือการวางแผนอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ กระตุ้นส่งเสริมและแนะแนวทางผู้เรียนในการจัดการกับปัญหาได้ด้วยตนเอง (Silander, 2015a; 2015b อ้างถึงใน พงศธร มหาวิจิตร, 2560: 41-42)

Symeonidis and Schwarz (2016 อ้างถึงในอรพรรณ บุตรกัตัญญ, 2561: 352) กล่าวว่า แนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่นำมาใช้ในการสอนและการเรียนรู้ เป็นการทำให้ขอบเขตของการสอนแบบรายวิชาหายไปและนำไปสู่การสำรวจในเชิงสหวิทยาการของปรากฏการณ์ที่ศึกษา ซึ่งการข้ามศาสตร์สามารถช่วยให้เห็นความเกี่ยวข้องและความเข้าใจของธรรมชาติของปรากฏการณ์จากมุมมองที่หลากหลาย เป็นไปไม่ได้ที่จะเข้าใจปรากฏการณ์โดยตรงโดยอย่างครบถ้วนในทันที โดยการเข้าใจปรากฏการณ์นั้นใช้ความรู้สึกสัมผัสเป็นความซับซ้อนของกระบวนการเรียนรู้

พงศธร มหาวิทยาลัย (2560:42) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการเรียนรู้ในกลุ่มพหุวิทยาแบบ Topical learning (Topic-based Learning) และ Thematic learning (Theme-based learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนศึกษาหัวข้อหรือหัวเรื่องแบบองค์รวมมากกว่าแบ่งแยกเป็นรายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง และสร้างทักษะการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562:4) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning : PhBL) หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง (Constructivism) ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project based learning) ฯลฯ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ PhBL เป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Integration)

จากการศึกษาความหมายการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถสังเคราะห์ได้ว่า การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ใช้ปรากฏการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้น และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะได้ใช้ข้อมูลและทักษะต่าง ๆ แบบข้ามสาระวิชาซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงความเกี่ยวข้องและเกิดความเข้าใจในธรรมชาติของปรากฏการณ์นั้นๆ อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ จนสามารถนำความรู้และทักษะไปฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้

6.2.2 หลักการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

แนวคิดที่เป็นจุดเริ่มต้นของ PhenoBL คือ การเรียนรู้แบบ Constructivism ที่มีหลักการว่าผู้เรียน คือผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองและข้อมูลความรู้คือผลผลิตที่ได้จากการแก้ปัญหา (Problem-Solving) เมื่อ PhenoBL ถูกนำมาใช้ในบริบทของความร่วมมือโดยผ่านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ก็จะช่วยเสริมแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Socio-Constructivist) และทฤษฎีการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมสังคม (Socio-Cultural Learning Theories) ที่เห็นว่าข้อมูลความรู้มิใช่

เป็นเพียงสินทรัพย์ของตัวบุคคลแต่เป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างให้เกิดบริบทแห่งสังคมความรู้ซึ่งประเด็นหลักของทฤษฎีการเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมสังคมนั้นจะครอบคลุมประติสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมทั้งหลายอันได้แก่ ระบบสัญลักษณ์ เช่น ภาษา สูตรคำนวณทางคณิตศาสตร์ และเครื่องมือการคิดรูปแบบต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นว่าผู้เรียนทุกคนจะต้องสร้างขึ้นใหม่แต่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลความรู้เครื่องมือที่มีอยู่แล้วโดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรม วิธีการทั้งหลายที่มีรากฐานกำเนิดมาจากญาณวิทยาแบบ Constructivism จึงเอื้อต่อการเรียนรู้แบบ PhenobL ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมการแก้ปัญหาในชีวิตจริง การเรียนรู้แบบโครงงาน การสืบเสาะหาความรู้และการให้ตัวช่วยเสริมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งต่างก็มีลักษณะร่วมกันคือ ผู้เรียนจะเป็นผู้สร้างความรู้เองโดยครูจะแสดงบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกชี้แนะและจัดกระบวนการเรียนรู้ มากกว่าที่จะเป็นผู้ให้ความรู้ผู้เรียนจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่ตื่นตัวในการมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมแห่งความรู้ (Symeonidis and Schwarz, 2016 อ้างถึงใน พงศร มหาวิจิตร, 2560: 42)

Silander (2015 อ้างถึงในอรพรรณ บุตรกตัญญู, 2561: 352-353) กล่าวถึงลักษณะสำคัญการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบด้วย มิติที่เกี่ยวข้องกัน 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นองค์รวม (Holisticity) การเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (Multi Disciplinarity) ของการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยไม่แบ่งเป็นรายวิชาเหมือนการจัดการศึกษาโดยทั่วไปให้ความสำคัญกับการสำรวจผ่านปรากฏการณ์ที่เป็นระบบด้วยความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง

2. สภาพจริง (Authenticity) การใช้วิธีการ เครื่องมือ และวัสดุที่จำเป็นในสถานการณ์ของโลกแห่งความเป็นจริง เพื่อแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของผู้เรียนและมีความสำคัญกับชุมชน ทฤษฎีและข้อมูลมีคุณค่าโดยทันทีเมื่อได้ใช้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาชีฟจากหลากหลายสาขาวิชาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแห่งการเรียนรู้ และผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการปฏิบัติด้วยความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง สภาพแวดล้อมที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ต้องนึกถึงว่าเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แท้จริงมากกว่าในชั้นเรียนปกติ

3. บริบท (Contextuality) การเรียนรู้ปรากฏการณ์จากสิ่งที่เป็นระบบ ซึ่งมีความหมายในบริบทและฉากอย่างเป็นธรรมชาติ โดยปรากฏการณ์ไม่สามารถกำหนดไว้ล่วงหน้าได้ แต่ค่อนข้างไม่ชัดเจนและคลุมเครือเมื่อผู้เรียนได้สังเกตในบริบทที่กว้างขึ้นกว่าบริบทของตนเอง

4. การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry Learning) ในการเรียนรู้นั้นผู้เรียนตั้งคำถามของแต่ละคนด้วยตนเองและร่วมกันสร้างความรู้ในระหว่างกระบวนการเรียนรู้

5. กระบวนการเรียนรู้ (learning process) เป็นกระบวนการที่มุ่งมั่นในการพัฒนาสมมุติฐานและทฤษฎีที่ใช้ในการเรียนรู้ ภาระงานการเรียนรู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และ

ให้แนวทางแก่ผู้เรียนให้กลายเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ สำหรับชั้นการเรียนรู้ที่ก้าวหน้ามากขึ้น ผู้เรียนสามารถวางแผนกระบวนการเรียนรู้โดยการสร้างภาระงานการเรียนรู้ของตนเองและใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนจะช่วยให้ก้าวไปไกลกว่าสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ในปัจจุบันและอะไรที่ารู้แล้ว

นอกจากนี้ อรรถพรณ บุตรกัตถัญญ (2561: 352-353) ได้สังเคราะห์หลักการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของ Symeonidis and Schwarz และ Silander เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะยึดตามหลักการของ Silander โดยมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นองค์รวม (Holisticity) การเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (Multi Disciplinary) ของการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยไม่แบ่งเป็นรายวิชาเหมือนการจัดการศึกษาโดยทั่วไป ให้ความสำคัญกับการสำรวจผ่านปรากฏการณ์ที่เป็นระบบด้วยความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบัน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง

2. สภาพจริง (Authenticity) การใช้วิธีการ เครื่องมือ และวัสดุที่จำเป็นในสถานการณ์ของโลกแห่งความเป็นจริง เพื่อแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของผู้เรียนและมีความสำคัญกับชุมชน ทฤษฎีและข้อมูลมีคุณค่าโดยทันทีเมื่อได้ใช้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาชีพจากหลากหลายสาขาวิชาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแห่งการเรียนรู้ และผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการปฏิบัติด้วยความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง สภาพแวดล้อมที่แท้จริงเป็นสิ่งที่จะต้องนึกถึงว่าเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แท้จริงมากกว่าในชั้นเรียนปกติ

3. บริบท (Contextuality) การเรียนรู้ปรากฏการณ์จากสิ่งที่เป็นระบบ ซึ่งมีความหมายในบริบทและฉากอย่างเป็นธรรมชาติ โดยปรากฏการณ์ไม่สามารถกำหนดไว้ล่วงหน้าได้ แต่ค่อนข้างไม่ชัดเจนและคลุมเครือเมื่อผู้เรียนได้สังเกตในบริบทที่กว้างขึ้นกว่าบริบทของตนเอง

4. การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry learning) ในการเรียนรู้นั้นผู้เรียนตั้งคำถามของแต่ละคนด้วยตนเองและร่วมกันสร้างความรู้ในระหว่างกระบวนการเรียนรู้

5. กระบวนการเรียนรู้ (learning process) เป็นกระบวนการที่มุ่งมั่นในการพัฒนาสมมุติฐานและทฤษฎีที่ใช้ในการเรียนรู้ ภาระงานการเรียนรู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และให้แนวทางแก่ผู้เรียนให้กลายเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ สำหรับชั้นการเรียนรู้ที่ก้าวหน้ามากขึ้น ผู้เรียนสามารถวางแผนกระบวนการเรียนรู้โดยการสร้างภาระงานการเรียนรู้ของตนเองและใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนจะช่วยให้ก้าวไปไกลกว่าสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ในปัจจุบันและอะไรที่รู้แล้ว

จากการศึกษาหลักการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยยึดตามการสังเคราะห์ของอรรถพรณ บุตรกัตถัญญ ที่ได้สังเคราะห์หลักการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์

เป็นฐานของ Symeonidis and Schwarz และ Silander ว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะยึดตามหลักการของ Silander โดยมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) ความเป็นองค์รวม (Holisticity) การเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (Multi Disciplinary) 2) สภาพจริง (Authenticity) 3) บริบท (Contextuality) 4) การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry Learning) และ 5) กระบวนการเรียนรู้ (learning process)

6.2.3 ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

การจัดเนื้อหาในหลักสูตรตามแนวคิด PhenobL จะเน้นการบูรณาการสาระวิชาต่าง ๆ และประเด็นเรื่อง (Theme) เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบโดยใช้วิธีการสอนที่มีความหมาย เช่น การเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Learning) การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Learning) และการใช้แฟ้มสะสมงานส่วนบุคคล (Portfolio) ซึ่งวิธีการแบบ Phenomenon-Based Approach นี้สามารถนำไปปรับใช้ในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย

Daehler & Folsom (2016 อ้างถึงในพงศธร มหาวิจิตร, 2560: 43) ได้เสนอแนะขั้นตอนการนำ PhenobL ไปใช้ดังนี้

1. เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ (Select an Interesting Phenomenon) ปรากฏการณ์ที่เลือกมาควรสอดคล้องกับประสบการณ์และระดับชั้นของผู้เรียน มีความน่าสนใจทั้งต่อตัวครูและนักเรียนแต่เชื่อว่าทุกปรากฏการณ์จะเป็นสิ่งที่ दिलิเคิเตเสมอไป บางครั้งอาจไม่มีปรากฏการณ์ใดเลยที่เหมาะสมจะเลือกมาใช้ในรายวิชา นั่นก็ไม่ใช่เรื่องเสียหายและควรมองปรากฏการณ์เป็นเซต (Think about the Phenomena as a Set) อย่าหลงไหลไปกับการแสวงหาปรากฏการณ์ที่สมบูรณ์แบบสำหรับบทเรียนแต่ละหัวข้อ เพราะถ้าเลือกปรากฏการณ์ที่ไม่ดีพอจะมีข้อจำกัดหลายอย่างตามมา

2. วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียนที่มีอยู่ (Analyze the Utility of Your Existing Lessons) ครูควรพิจารณานักเรียนได้เรียนรู้อะไรจากกิจกรรม และจะประยุกต์สิ่งเหล่านั้นไปสู่ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างไรหากบางปรากฏการณ์มีประเด็นที่ไม่สามารถตอบโจทย์ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของบทเรียนได้ ครูควรหากิจกรรมหรือวิธีการอื่นที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาสาระที่จำเป็น เช่น ใช้วิดีโอหรือสไลด์ในการนำเสนอ การบรรยาย มอบหมายเรื่องให้ไปอ่านหรือใช้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพราะเชื่อว่าเนื้อหาทุกเรื่องจะสามารถเรียนรู้ได้ผ่านการลงมือสืบเสาะร่วมกันเฉพาะในห้องได้

3. วางลำดับกิจกรรม (Plan a Sequence of Activities) เริ่มต้นด้วยการสังเกตปรากฏการณ์ และสนทนาอภิปรายกับนักเรียนเพื่อสำรวจแนวคิดและตั้งคำถาม กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจความเป็นไปได้ ส่งเสริมให้นักเรียนระบุสิ่งที่อยากเรียนรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์สนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้และเพิ่มขั้นตอนการสรุปสิ่งที่

พวกเขาได้เรียนรู้จากกิจกรรมโดยอาจใช้คำถาม “นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากกิจกรรมนี้” “นักเรียนมีคำถามอะไรใหม่เกี่ยวกับปรากฏการณ์นี้บ้าง” “มีอะไรที่อยากจะเรียนเพื่อให้เข้าใจในปรากฏการณ์นี้ดียิ่งขึ้นอีกบ้าง”

4. วางแผนการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน (Make a Plan for How You Will Know Students have made Sense of the Phenomenon) โดยให้นักเรียนเขียนคำอธิบาย ออกแบบสไลด์นำเสนอ สรุปรูปของโพสเตอร์ นำเสนอปากเปล่า หรือแสดงออกในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพื่อสะท้อนว่าพวกเขามีความคิดรวบยอดและสามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ได้

กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562:8) ได้นำเสนอขั้นตอนการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไว้ดังนี้

1. เลือกปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ PhBL ซึ่งต้องมีลักษณะเป็นปรากฏการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน หรือมีความสำคัญต่อชีวิตของนักเรียน โดยอาจเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นไปแล้ว กำลังเกิดขึ้น หรือกำลังจะขึ้นก็ได้ ซึ่งปรากฏการณ์นี้ต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตร

2. ใช้กระบวนการ PEE ในการจัดการเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่เลือก โดยแต่ละขั้นตอนของกระบวนการมีรายละเอียดดังนี้

2.1 P (Planning) คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้สอนในแต่ละวิชาเริ่มต้นจากการคัดเลือกเนื้อหาจากมาตรฐานและตัวชี้วัดสามารถจัดการเรียนรู้ร่วมกันได้ แล้วร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อธรรมชาติวิชานั้น ตัวอย่างเช่น วิชาสังคมศึกษาและวิทยาศาสตร์ที่รวมการจัดการเรียนรู้เรียนฟิสิกส์นิวเคลียร์โดยยกประวัติศาสตร์ช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง มาจัดการเรียนรู้รวมกับการค้นพบขององค์ประกอบของอะตอมจนถึงการนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้พัฒนาระเบิดปรมาณู

2.2 E (Execution) คือ การดำเนินการจัดการเรียนรู้ จะมุ่งเน้น ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยการค้นคว้าอย่างหลากหลาย ออกแบบการประเมินเชิงปฏิบัติในการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง อภิปรายโต้เถียงเชิงวิชาการเพื่อพัฒนาความรู้ของตนเอง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมของผู้เรียนรวมทั้งให้แรงเสริมทางบวกแก่นักเรียนให้เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจและกล้าแสดงความเป็นตัวของตนเอง

2.3 E (Evaluation) คือ การประเมิน เป็นการประเมินระหว่างผู้เรียนที่สะท้อนให้เห็นพัฒนาการของผู้เรียน โดยมีลักษณะการประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินโดยครู เพื่อน ผู้ปกครอง และผู้เรียนประเมินตนเอง จุดมุ่งหมายของการประเมินที่ไม่ใช่มุ่งเน้นเกรดหรือผลการเรียน แต่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาตัวเองยิ่งขึ้น โดยที่ทุกคนสามารถพัฒนางานของตนเองในกรอบที่กำหนด

ซึ่งการประเมินอาจกำหนดคะแนนให้อยู่ในรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งแต่มีการประเมินร่วมกันของครูมากกว่าหนึ่งคน หรือกำหนดให้อยู่ในรายวิชาทั้งสองวิชาก็ได้ตามความเหมาะสม

นอกจากนี้กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562:11-12) ยังได้นำเสนอการนำการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานลงสู่การปฏิบัติโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ครูที่ต้องการจัดการเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีความเข้าใจพื้นฐาน ดังนี้

1.1 ความรู้ในโลกสามารถหาได้จากมุมมองที่แตกต่างกัน แต่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน

1.2 ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความรู้ได้ลึกซึ้งขึ้นจากการเรียนรู้ผ่านความแตกต่างขององค์ความรู้และธรรมชาติวิชาในแต่ละสาขา

1.3 ทุกรายวิชามีธรรมชาติวิชาแตกต่างกัน แต่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน

1.4 บางรายวิชามีเนื้อหาบางส่วนเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกัน และสามารถนำมาจัดการเรียนรู้ร่วมกันได้

2. ความต้องการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างรายวิชาสามารถดำเนินการ โดยมีเงื่อนไขสำคัญ ๓ ประการได้แก่

2.1 ต้องมีครูมากกว่า 1 สาขาวิชาช่วยออกแบบการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกัน

2.2 ต้องมีการทำงานร่วมกันเป็นทีม เป็นกัลยาณมิตรเปิดกว้างในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันให้กับผู้เรียน

2.3 ต้องจัดโครงสร้างหลักสูตร และกำหนดตารางเรียนร่วมกัน โดยอาจเป็นภาคเรียนละ 1 ครั้ง ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง หรืออย่างอื่นตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา

3. การเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชา ตัวอย่างเช่น

3.1 การพรรณนา (Narrative) ใช้เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงผ่านการอธิบายเป็นลำดับขั้นตอนและเชื่อมโยง องค์ความรู้ต่าง ๆ ผ่านการอธิบายโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ จากนั้นจึงตีความและวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากคำอธิบายต่าง ๆ แล้วลงข้อสรุปร่วมกัน

3.2 การสอนแบบ Story line ใช้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้คำถามขยายขอบเขตความรู้ ของผู้เรียนเพื่อผู้เรียนทำความเข้าใจปรากฏการณ์เกิดขึ้นรอบตัว โดยมีการเรียงลำดับเหตุการณ์และคำถามจากง่ายไปยาก ซึ่งจะทำให้มีความน่าสนใจในการเรียนรู้และส่งเสริมต่อเจตคติค่านิยมทักษะและความรู้ ของผู้เรียนซึ่งผู้เรียนสามารถแสดงออกผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอภิปราย การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติเพื่อสื่อสารให้เห็นถึงผลการเรียนรู้เกิดขึ้น

ตัวอย่าง การจัดการเรียนการสอนร่วมระหว่างวิชาฟิสิกส์และวิชาประวัติศาสตร์

ตัวอย่างนี้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการร่วมกันระหว่างวิชาประวัติศาสตร์และฟิสิกส์ ซึ่งเกิดขึ้นโดย ครูสองคนที่มีความสนใจในบทบาทของประวัติศาสตร์ต่อวงการวิทยาศาสตร์ และ บทบาทของวิทยาศาสตร์ในหน้าประวัติศาสตร์ โดยใช้สงครามโลกครั้งที่สองในช่วงเวลาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการพัฒนาความรู้ด้านฟิสิกส์นิวเคลียร์ มาใช้กระตุ้นความสนใจ เพื่อให้นักเรียนทำ ความเข้าใจ และเรียนรู้เกี่ยวกับผลของเศรษฐกิจและสังคมต่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และ ผลของวิทยาศาสตร์ต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ และให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ ตำแหน่งประเทศเกิดของนักวิทยาศาสตร์บนแผนที่โลก

ตัวอย่างเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ การขยายอำนาจของนาซีเยอรมัน การพัฒนาความรู้ เกี่ยวกับแก๊สมันตรังสีและโครงสร้างอะตอม แนวคิดปฏิกริยานิวเคลียร์ฟิชชัน การเปลี่ยนแปลง ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ก่อนและหลังการเกิดสงครามโลก

การจัดการเรียนรู้ครั้งนี้จัดให้กับนักเรียนระดับชั้นเตรียมศึกษาปีที่ 4-6 ที่มีความรู้พื้นฐาน ด้านฟิสิกส์นิวเคลียร์ ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. ทำการทดลองเรื่อง การเบนของรังสีแอลฟาในสนามแม่เหล็ก
2. แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ 3 คนและเลือกหัวข้อที่นักเรียนสนใจ
3. ผู้เรียนมีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม แบ่งหน้าที่ร่วมกันให้ความรู้อภิปรายโต้แย้ง รวมทั้ง แลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดกระทำและนำเสนอข้อมูลภายในกลุ่มของตนเอง เมื่อตกผลึกองค์ความรู้แล้วให้ นำเอาความรู้นี้ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนต่างกลุ่มโดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและ ร่วมกันสรุปองค์ความรู้กับผู้เรียน
4. ครูให้นักเรียนดู Timeline คัมพอบอะตอม และการคิดค้นนิวเคลียร์ ควบคู่ไปกับการที่ ครูวิชาประวัติศาสตร์สอนตำแหน่งประเทศเกิดของนักวิทยาศาสตร์ที่ค้นพบแต่ละช่วงเวลาบน แผนที่โลก

อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561:348-365) ได้นำเสนอกระบวนการพัฒนาอาจารย์ภาควิชา การศึกษา และสาขาวิชาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในการเข้าร่วม โครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ระหว่างวันที่ 17-28 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 มีรายละเอียด ดังนี้

การอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ขั้นที่ 1 การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับการเชิญให้เข้าร่วมในชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ก่อนล่วงหน้า 2 สัปดาห์ ก่อนเข้ารับการอบรมเป็น ระยะเวลา 5 วัน โดยมีการเตรียมอ่านเอกสารล่วงหน้าและทำงาน

ที่ได้รับมอบหมายล่วงหน้า และตอบคำถามในแบบสอบถามที่แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความเชื่อในการสอน

ขั้นที่ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นระยะเวลา 5 วัน โดยวิทยากรชาวฟินแลนด์

2 ท่าน

วันที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ช่วงเช้า

การแนะนำ แบบสอบถามภูมิหลัง การตกลงแนวทางการจัดอบรม การตั้งเป้าหมาย ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

ช่วงบ่าย

- แนวคิดของการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชาติของประเทศฟินแลนด์ปี 2016 โดยใช้กิจกรรมจิ๊กซอว์

- การกำหนดนิยามทฤษฎีการเรียนรู้ที่แตกต่าง ทฤษฎีของ Bloom's Taxonomy และ My Learning Journey

วันที่ 2 การใช้วัตรกรรมของสื่อและวิธีการสอน (ตอนที่ 1)

ช่วงเช้า

- ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรม Think Pair Share บทบาทครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้นำทางด้านวิธีสอน

ช่วงบ่าย

- การแนะนำการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และการเรียนรู้แบบสืบเสาะ

วันที่ 3 การใช้วัตรกรรมของสื่อและวิธีการสอน (ตอนที่ 2)

ช่วงเช้า

- กรณีศึกษาของประเทศฟินแลนด์: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะในการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชาติของประเทศฟินแลนด์ปี 2016 การสร้างชุมชนของชั้นเรียน กิจกรรมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

ช่วงบ่าย

- การเลือกสรรสาระวิชาหรือหัวข้อเฉพาะในการสอนโดยผู้สอนดำเนินการเพียงคนเดียวในการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

- การเตรียมสำหรับมอบหมายงานในวันที่ 4

วันที่ 4 ความร่วมมือทางวิชาชีพที่หลากหลาย

ช่วงเช้า

- การให้นิยามการเรียนรู้แบบร่วมมือ การสอนเป็นทีม ความร่วมมือของครู

ช่วงบ่าย

- การทำงานรายบุคคลและเป็นกลุ่มสำหรับการจัดทำแผนการสอนการเพิ่มบทเรียนและเครื่องมือใหม่ ๆ ในการดำเนินการตามแผนการสอนการทดสอบแนวคิดในกลุ่มการทำงาน การประเมินโดยเพื่อน

วันที่ 5 การประเมินผล

ช่วงเช้า

- การแนะนำการประเมินเพื่อการเรียนรู้ กระบวนการประเมินในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน การประเมินผลการปฏิบัติกระบวนการประเมิน การประเมินอย่างต่อเนื่องในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน กระบวนการของการประเมินตนเอง นัยสำคัญของการประเมินตนเองในการเรียนรู้ ตัวอย่างงานในการปฏิบัติ

ช่วงบ่าย

- โรงเรียนในฝัน การประเมินเป็นเครื่องมือเพื่อการเติบโตทางวิชาชีพการสะท้อนเรื่องราวในการเรียนรู้ การวางแผนขั้นตอนในการเป็นครูการทบทวนการอบรมและการสะท้อนการคิด

ขั้นที่ 3 Organization Specific Development Project

ผู้เข้าร่วมการอบรมในองค์กรเดียวกันได้รับการส่งเสริมให้เริ่มต้นโครงการพัฒนาวิธีการสอนเพื่อใช้บทเรียนที่ได้เรียนรู้ในระหว่างการฝึกอบรม 5 วัน ผู้เข้าร่วมอบรมจะได้รับการพัฒนามากขึ้นจากการวิจัยผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน กระบวนการวิจัยเหล่านี้จะได้รับคำแนะนำจากผู้ฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาวิชาชีพนี้

ตัวอย่างโครงการที่นำการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปใช้ในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาจากการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดย อรพรรณ บุตรกัตถัญญ (2561:348-365) ได้นำเสนอการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนิสิตปริญญาโท ชั้นปีที่ 1-2 สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในรายวิชาการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และรายวิชาการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ทั้งนิสิตภาคปกติและนิสิตโครงการพิเศษ ในภาคต้นปีการศึกษา 2560 โดยเลือกปรากฏการณ์ “การเล่นตามรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช” เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการเล่นที่มีต่อเด็กปฐมวัยผ่านประสบการณ์ช่วงวัยเด็กของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ส่งผลต่อพระอัจฉริยภาพที่หลากหลายของพระองค์ โดยมีการศึกษาปรากฏการณ์ร่วมกันและออกแบบการจัดกิจกรรม ดังตารางที่ 7 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตารางที่ 7 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มทววิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ต่อ)

นิสิตสาขาปฐมวัยศึกษา	กิจกรรม	ชิ้นงานของนิสิต	ผลที่เกิดขึ้นกับนิสิต
	<p>สื่อสารและการออกแบบบทกวีแต่งวิทยุ</p> <p>สื่อสาร</p> <p>2.3 วิทกรรมศาสตร์ การทำเรื่อลอยน้ำจากวัสดุเหลือใช้</p> <p>2.4 ศิลปะ การร้องเพลงและจินตลีลา การทำงานศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ</p> <p>2.5 คณิตศาสตร์ การเล่นเกมไม้บล็อก</p> <p>รูปร่างเรขาคณิตเป็นชิ้นงานต่างๆ</p> <p>3. รายงานการนำไปใช้กับเด็กปฐมวัยในชั้นเรียน</p> <p>4. การสะท้อนความคิดร่วมกันจากการเรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์</p>	<p>เจตคติ นิสิตเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเล่นตามรอยพระยุคลบาทที่สะท้อนพระอัจฉริยภาพในรูปแบบที่หลากหลายที่มีผลจากการเรียนรู้และการพัฒนาความสามารถที่เริ่มตั้งแต่ช่วงปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง</p>	

ตารางที่ 7 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสำหรับนิสิตปริญญาโท สาขาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (ต่อ)

นิสิตสาขาปฐมวัยศึกษา	กิจกรรม	ชิ้นงานของนิสิต	ผลที่เกิดขึ้นกับนิสิต
<p>นิสิตชั้นปีที่ 2 ในรายวิชาการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้วิทยาศาสตร์และ คณิตศาสตร์สำหรับเด็ก ปฐมวัย จำนวน 2 คน</p>	<p>1. นิสิตศึกษาการเล่นตามรอยพระ ยุคลบาท</p> <p>2. นิสิตวิเคราะห์และนำเสนอการเล่น ตามรอยพระยุคลบาทโดยวิเคราะห์ ให้เห็นสาระการเรียนรู้ ทักษะและ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ผ่านพาวเวอร์พอยท์</p>	<p>1. พาวเวอร์พอยท์การเล่นตามรอย พระยุคลบาท</p> <p>2. การสะท้อนความคิดร่วมกันจาก การเรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์</p>	<p>ความรู้ นิสิตเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างการ เล่น วิธีการ ส่งเสริมและผลที่เกิดขึ้นจากการเล่นในช่วงปฐมวัย นิสิต วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการ เล่นและการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์</p> <p>ทักษะ นิสิตมีทักษะในการสืบค้นข้อมูล การใช้เทคโนโลยี การ วิเคราะห์ข้อมูลการนำเสนอ และการอภิปราย</p> <p>เจตคติ นิสิตเห็นคุณค่าและความสำคัญของการเล่นตามรอย พระยุคลบาทที่สะท้อนพระอัจฉริยภาพในรูปแบบที่ หลากหลายที่มีผลการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ การพัฒนาความสามารถที่เริ่มต้นตั้งแต่วงปฐมวัยมาอย่าง ต่อเนื่อง</p>

ที่มา: อรพรรณ บุตรภักดิ์ (2561:361-362)

จากการศึกษาขั้นตอนการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถสังเคราะห์ได้ว่า ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนการสอน โดยผู้สอนพิจารณาเนื้อหารายวิชาและออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของรายวิชา และระดับชั้น ความสามารถของผู้เรียน

2. การคัดเลือกปรากฏการณ์ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นปรากฏการณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา ธรรมชาติของรายวิชา รวมทั้งระดับชั้น ความสามารถของผู้เรียน

3. การกระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้เรียน โดยการตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และได้มีโอกาสในการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งกำหนดประเด็นที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม

4. การสืบค้น ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม โดยผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์ฯ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

5. การสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการสืบค้น และวางแผนการแก้ประเด็นหรือปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์นั้นๆ

6. การพิสูจน์ความเป็นไปได้ของแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์นั้นๆ โดยผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามแนวทางการแก้ไขปัญหาที่วางแผนไว้เพื่อพิสูจน์ความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา

7. การประเมินผล โดยผู้เรียนนำเสนอผลของการแก้ไขปัญหาของปรากฏการณ์ที่สนใจ จากนั้นผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันให้ผลย้อนกลับในการดำเนินการของแต่ละกลุ่ม

โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 8 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ดังต่อไปนี้

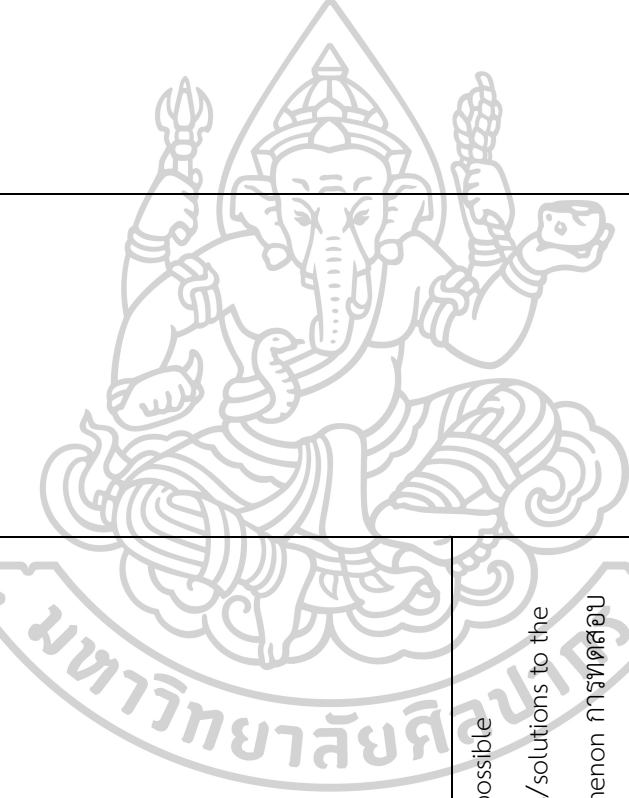
ตารางที่ 8 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

Daehler & Folsom (2016)	Viviana Nielsen & Anna Davies (2019)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562)	อพรพรรณ บุตรกัตัญญ (2561)	ผู้วิจัย
<p>1. เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ โดยปรากฏการณ์ที่เลือกมาควรสอดคล้องกับประสบการณ์และระดับชั้นของผู้เรียน มีความน่าสนใจทั้งต่อตัวครูและนักเรียน</p>	<p>1. Ask own questions from different perspective การนำเสนอปรากฏการณ์ที่น่าสนใจและใช้คำถามกระตุ้นความคิดของผู้เรียนเพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลาย</p>	<p>1. P (Planning) คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้โดยมีการวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้สอนในแต่ละวิชา เริ่มต้นจากการคัดเลือกเนื้อหาจากมาตรฐานและตัวชี้วัดสามารถจัดการเรียนรู้ร่วมกันได้ แล้วร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ เหมาะสมต่อธรรมชาติวิชานั้น</p>	<p>1. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับการเชิญให้เข้าร่วมในชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์ก่อนล่วงหน้า และมี การเตรียมอ่านเอกสารล่วงหน้าและทำงานที่ได้รับมอบหมายล่วงหน้า และตอบคำถามในแบบสอบถามที่แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความเชื่อในการสอน</p>	<p>1. การออกแบบการเรียนรู้การสอน โดยผู้สอนพิจารณาเนื้อหารายวิชาและออกแบบการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้อิงรายวิชา และระดับชั้น ความสามารถของผู้เรียน</p> <p>2. การคัดเลือกปรากฏการณ์ที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นปรากฏการณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา ธรรมชาติของรายวิชา รวมทั้งระดับชั้นความสามารถของผู้เรียน</p>

ตารางที่ 8 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ต่อ)

Daehler & Folsom (2016)	Viviana Nielsen & Anna Davies (2019)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562)	อพรพรณ บุตรกัตัญญ (2561)	ผู้วิจัย
<p>2. วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียนที่มีอยู่ โดยพิจารณาว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไร จากกิจกรรม และจะประยุกต์สิ่งเหล่านั้นไปสู่ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างไร</p>	<p>2. Research to provide information about their own questions การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดและตั้งคำถาม ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาประเด็นหรือข้อมูลที่สนใจ</p>	<p>2. E (Execution) คือ การดำเนินการจัดการเรียนรู้</p>	<p>2. การอบรมเชิงปฏิบัติการ -การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน -การใช้นวัตกรรมของสื่อและวิธีการสอน -ความร่วมมือทางวิชาชีพที่หลากหลาย -การประเมินผล</p>	<p>3. การกระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้เรียน โดยการตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และได้โอกาสในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งกำหนดประเด็นที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม</p>
<p>3. วางลำดับกิจกรรม โดย -เริ่มต้นด้วยการสังเกต ปรากฏการณ์ -สนทนาก่อนอภิปรายกับผู้เรียน โดยตั้งคำถาม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม</p>	<p>3. Investigate through experiments/constructions/ Evaluation of possible answers to understand the phenomenon การสืบค้นหาข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจ ปรากฏการณ์นั้นๆ</p>			<p>4. การสืบค้น ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม โดยผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่สนใจของ ปรากฏการณ์ฯ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย</p>

ตารางที่ 8 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ต่อ)

Daehler & Folsom (2016)	Viviana Nielsen & Anna Davies (2019)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562)	อพรพรรณ บุตรกัตัญญ (2561)	ผู้วิจัย
<p>การเรียนรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> -ส่งเสริมให้นักเรียนระบุสิ่งที่อยากเรียนรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ -สนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ -สรุปสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมโดยใช้คำถาม 	<p>4. Test possible answers/solutions to the phenomenon การทดสอบคำตอบหรือแนวทางการแก้ไข ปัญหาของปรากฏการณ์นั้นๆ</p>			<p>5. การสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการการสืบค้น และวางแผนการแก้ปัญหาเพิ่มเติมหรือปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์นั้นๆ</p>
<p>4.วางแผนการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนเขียนคำอธิบาย ออกแบบสไลด์นำเสนอ สรุปในรูปของโปสเตอร์ นำเสนอปากเปล่า หรือแสดงออกในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง</p>				<p>6. การพิสูจน์ความเป็นไปได้ของแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์นั้นๆ โดยผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามแนวทางการแก้ไขปัญหาที่วางแผนไว้เพื่อพิสูจน์ความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา</p>

ตารางที่ 8 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ต่อ)

Daehler & Folsom (2016)	Viviana Nielsen & Anna Davies (2019)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562)	อพรพรรณ บุตรกัตัญญ (2561)	ผู้วิจัย
	5. Deliver an explanation/solution/product การนำเสนอแนวทางแก้ไข ปัญหาหรือผลผลิตการเรียนรู้	3. E (Evaluation) คือ การประเมิน เป็นการประเมิน ระหว่างผู้เรียนที่สะท้อนให้เห็นพัฒนาการของผู้เรียน โดยมีลักษณะการประเมินที่หลากหลาย	3. Organization Specific Development Project ผู้เข้าร่วมการอบรมในองค์กรเดียวกันได้รับการส่งเสริมให้ เริ่มต้นโครงการพัฒนา วิธีการสอนเพื่อใช้บทเรียนที่ได้เรียนรู้ในระหว่างการฝึกอบรม ผู้เข้าร่วมอบรมจะได้รับการพัฒนามากขึ้นจากการวิจัยผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	7. การประเมินผล โดยผู้เรียนนำเสนอผลของการแก้ไขปัญหาของปรากฏการณ์ที่สนใจ จากนั้นผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันให้ผลย้อนกลับในการดำเนินการของแต่ละกลุ่ม

6.2.4 กลยุทธ์หรือเทคนิคเสริมสำหรับการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562:8) ได้นำเสนอหลักการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไว้ดังนี้

1. Responsibility ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยครูต้องวางแผนอย่างรอบคอบว่างานที่มอบหมายนั้นท้าทาย และเหมาะสมต่อความสามารถของผู้เรียน
2. Moving school เน้นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกิจกรรมเชิงกายภาพ (Physical activity) ซึ่งผู้เรียนสามารถสังเกตปรากฏการณ์ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าและปฏิบัติได้เพื่อนำไปเชื่อมโยงกับองค์ความรู้ที่ค้นคว้าเพิ่มเติมในการทำความเข้าใจ ติความ และลงสรุปจากปรากฏการณ์นั้น ๆ
3. Interaction between school and parents ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
4. The structure of the school day เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับเนื้อหา
5. Action based learning การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ เช่น บทบาทสมมติ (role play) การแสดง (drama) การอภิปราย (debate) ความร่วมมือร่วมใจ (Co-operative)
6. New technology มีการทำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้
7. Together ในการจัดการเรียนรู้นักเรียนต่างอายุสามารถจัดกลุ่มหรือข้ามระดับชั้นเพื่อเรียนรู้ร่วมกันได้ และเมื่อมีการจัดกลุ่มนักเรียนที่มีอายุต่างกันหรือข้ามระดับชั้น นักเรียนที่มีอายุมากกว่าจะรับผิดชอบดูแลนักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า
8. Alternative to working in a traditional classroom นักเรียนสามารถเลือกสถานที่ในการเรียนซึ่งอาจเป็นภายในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ขึ้นอยู่กับลักษณะการทำงานรวมถึงธรรมชาติของวิชาที่ได้รับการมอบหมายชิ้นงานนั้น
9. Feedback มีการสะท้อนผลโดยใช้ลักษณะการสะท้อนผลเชิงบวกเพื่อกระตุ้นนักเรียนสามารถพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

จากการศึกษากลยุทธ์หรือเทคนิคเสริมสำหรับการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้น ยึดกลยุทธ์หรือเทคนิคเสริมสำหรับการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานตามแนวทางของกลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 9 ประการ ได้แก่ 1.การมีความรับผิดชอบ 2.การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเชิงกายภาพ 3.การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

4.การจัดการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับโครงสร้างของเนื้อหา 5.การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ 6.การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน 7.การจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรู้ร่วมกันคละอายุ คละความสามารถหรือเป็นการเรียนการสอนข้ามระดับชั้น 8.การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกสถานที่ในการเรียน และ 9.การให้ผลย้อนกลับแก่ผู้เรียน

6.2.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาพื้นฐาน (2562:14-15) ได้นำเสนอการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไว้ดังนี้

1. ครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการวางแผนการประเมินผลอย่างละเอียดก่อนเริ่มวัดผลจริงกับนักเรียน

2. การวัดผลไม่สามารถแยกออกจากกระบวนการเรียนรู้ได้ ดังนั้นการวัดผลจึงมีการวัดในทุกกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. ครูใช้ทฤษฎีของ Krathwohl-Anderson มาใช้ในการวัดด้านความรู้ และกระบวนการได้จัดโครงสร้างในมิติด้านความรู้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

3.1 ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual Knowledge) ความรู้ในสิ่งที่เป็นจริงอยู่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ และความรู้ในสิ่งต่าง ๆ

3.2 ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Knowledge) ความรู้ที่มีความซับซ้อน มีการจัดหมวดหมู่เป็นกลุ่มของความรู้ สามารถสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาได้

3.3 ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural Knowledge) ความรู้ว่าสิ่งนั้น ๆ ทำได้อย่างไร ซึ่งรวมถึงความรู้ทางกระบวนการที่ เป็นทักษะ เทคนิค

3.4 ความรู้เชิงอภิปัญญา (Metacognitive Knowledge) ความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางปัญญาของนักเรียนเอง โดยนักเรียนจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนและการแก้ปัญหา ไปจนถึงสามารถประเมินตนเอง ว่าตนเองมีความสามารถหรือถนัดในด้านใด

4. นักเรียนจะเป็นผู้พิจารณาความจริง วิธีการ Concepts กระบวนการคิด และความรู้ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง โดยครูเป็นเสมือนโค้ชที่กระตุ้นและแนะนำ

5. ครูใช้อนุกรมวิธานของ Bloom (ปรับปรุง ค.ศ.2001) มาใช้ในการสร้างคำถามเพื่อประเมินความรู้ได้แก่

5.1 จำ (Remember) หมายถึง ความสามารถในการดึงเอาความรู้ที่มีอยู่ในหน่วยความจำระยะยาวออกมาใช้

5.2 เข้าใจ (Understand) หมายถึง ความสามารถในการกำหนดความหมายของคำพูด ตัวอักษรและการสื่อสารจากสื่อต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากการสอน

5.3 ประยุกต์ใช้ (Apply) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการหรือนำความรู้มา ประยุกต์ใช้ในแต่ละสถานการณ์

5.4 วิเคราะห์ (Analyze) หมายถึง ความสามารถในการแยกส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ และค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบที่มีความเกี่ยวข้อง

5.5 ประเมินค่า (Evaluate) หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์ หรือมาตรฐาน

5.6 สร้างสรรค์ (Create) หมายถึง ความสามารถในการรวมส่วนประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกันด้วยรูปแบบใหม่ๆ หรือทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ต่างจากเดิม

ตัวอย่างการประเมินผล มีรายละเอียด ดังนี้

1. บทสนทนารวม โดยนักเรียนเขียนสมุดบันทึกความรู้ที่ได้จากการเรียนในทุกกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูมีการพูดคุย ร่วมวิเคราะห์กับนักเรียนโดยยึดผลจากสมุดบันทึกความรู้จากนักเรียนเป็นหลัก

2. การประเมินตนเองของผู้เรียน ซึ่งนักเรียนมีการประเมินตนเอง ในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการรวมถึงความถนัดในด้านต่าง ๆ

Lonka, K. (2019: 186-187) ได้กล่าวถึงการประเมินการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานว่าในกระบวนการประเมินนั้นควรประเมินอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งกระบวนการและควรประเมินจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนหรือผู้อำนวยความสะดวก รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในการเรียนรู้ โดยขอบเขตของการประเมินนั้นขึ้นอยู่กับผู้สอนว่าผู้สอนต้องการมุ่งเน้นการประเมินให้เป็นไปในด้านใด อาจจะมีการแบ่งของเขตการประเมินออกเป็นรายด้านหรืออาจประเมินในภาพรวม แต่สิ่งสำคัญในการประเมินคือจะต้องมีการประเมินกระบวนการ ไม่ประเมินเพียงแค่ผลงานหรือชิ้นงานที่ทำสำเร็จออกมา ผู้สอนจะต้องดูกระบวนการในการวางแผนงานและการดำเนินงานของผู้เรียน และผู้สอนควรมีการให้ผลสะท้อนกลับในกระบวนการทำงานของผู้เรียนด้วย หรือแม้กระทั่งการให้ผู้เรียนประเมินตนเองและประเมินเพื่อนก็สามารถทำได้ซึ่งจะถือเป็นการประเมินผลระหว่างเรียน สำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ในตอนท้ายนั้นผู้สอนสามารถประเมินได้จากผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากการลงมือศึกษาปรากฏการณ์ สามารถใช้ Bloom's taxonomy มาเป็นเครื่องมือในการประเมินก็ได้เช่นกัน หรือแม้แต่การประเมินทักษะที่สำคัญจำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผลของการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย การรับผิดชอบต่อหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนก็สามารถนำมาใช้ในการประเมินการเรียนรู้ได้เช่นกัน

จากการศึกษาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถสังเคราะห์ได้ว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานควรประเมินอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งกระบวนการการเรียนรู้ มีการวัดและประเมินทั้งแบบระหว่างการเรียนรู้ (Formative assessment) และประเมินสรุปผลการเรียนรู้ (Summative assessment) โดยควรให้ความสำคัญกับการประเมินกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยและควรประเมินจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการเรียนรู้ อีกทั้งควรใช้วิธีการวัดและประเมินที่หลากหลาย เช่น การประเมินจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็น การประเมินจากการตอบคำถาม การประเมินตนเองของผู้เรียน เป็นต้น

6.2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ภูวดล วิริยะะ (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอน เหตุการณ์โลกในยุคปัจจุบันสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า 1. เนื้อหาสำหรับการจัดการเรียนรู้เหตุการณ์โลกในยุคปัจจุบันตามแนวคิดปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based Learning) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 4 ประเด็นเรื่อง (Theme) ได้แก่ 1) การเมืองโลกร่วมสมัย: ความร่วมมือและความขัดแย้ง 2) สถานการณ์เศรษฐกิจโลกในยุคปัจจุบัน: ความร่วมมือและการแข่งขัน 3) ประชากรและระบบนิเวศน์ในโลกปัจจุบัน และ 4) พลวัตและปฏิสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นกับสังคมโลก โดยภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด 2. กิจกรรมการเรียนการสอนเหตุการณ์ในโลกยุคปัจจุบันสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วยโดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแดคิรั (DACIR) มีจำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การเมืองโลกร่วมสมัย: ความร่วมมือและความขัดแย้ง หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 สถานการณ์เศรษฐกิจโลกในยุคปัจจุบัน: ความร่วมมือและการแข่งขัน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ประชากรและระบบนิเวศน์ในโลกยุคปัจจุบัน และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 พลวัตและปฏิสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นกับสังคมโลก หน่วยการเรียนรู้ละ 5 ชั่วโมง รวมเป็น 20 ชั่วโมง 3. กิจกรรมการเรียนการสอนเหตุการณ์โลกในยุคปัจจุบันสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองธรรมชาติรายวิชาและจุดประสงค์ของการศึกษาเหตุการณ์โลกในยุคปัจจุบันที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ระดับมากที่สุด นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินว่า กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา 4. กิจกรรมการเรียนการสอนเหตุการณ์โลกในยุคปัจจุบันสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้ปรับปรุงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ 4 ประเด็นดังนี้ 1) จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยปรับจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยให้สอดคล้องกับขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนแดคิรั (DACIR) 2) เวลาที่ใช้ โดยปรับเพิ่มเวลาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ออกจากหน่วยการเรียนรู้ละ 4 ชั่วโมงเป็นหน่วยการเรียนรู้ละ 5 ชั่วโมง 3) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ปรับลด

จำนวนเอกสารที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเวลาและวัยของผู้เรียนและระบุ URL ของ Website เอกสาร และ 4) การใช้ภาษา ปรับแก้ภาษาเป็นภาษาทางการเพื่อให้ครูผู้สอนเกิดความเข้าใจต่อการนำกิจกรรมการเรียนการสอนได้ชัดเจนไปใช้

อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแนวคิดของประเทศฟินแลนด์หลังปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 2016-2017 โดยนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงให้ผู้เรียนสังเกตด้วยมุมมองที่หลากหลาย ตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาเพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ การใช้ปัญหาเป็นฐานหรือโครงการจากฐานแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ในตนเอง และการบูรณาการ สหวิทยาการ ขยายขอบเขตการเรียนรู้ไปสู่ห้องเรียนและโลกอินเทอร์เน็ต ผสมผสานการใช้เทคโนโลยี การใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้านและการใช้แฟ้มสะสมงาน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเชื่อมโยงปรากฏการณ์ที่ศึกษากับศาสตร์ต่างๆ ทำให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลในยุคดิจิทัล พัฒนาไปสู่การเป็นผู้สร้างความรู้และผู้สร้างนวัตกรรม จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ “การเล่นตามรอยพระยุคลบาท” ไม่เพียงแต่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายจากการศึกษาปรากฏการณ์แบบข้ามศาสตร์ที่ทำให้เข้าใจและมีมุมมองแบบองค์รวม ยังทำให้ตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์ที่มีความหมายในโลกแห่งความเป็นจริง ได้เรียนรู้และเรียนรู้ร่วมกัน

พงศธร มหาวิจิตร (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกในรายวิชาการประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจำนวน 7 แผน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อนำไปทดลองใช้แล้วปรากฏว่า นิสิตมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับดีมาก และนิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

Vasileios Symeonidis and Johanna F. Schwarz (2016) ทำการศึกษาเรื่อง Phenomenon-Based Teaching and Learning through the Pedagogical Lenses of Phenomenology: The Recent Curriculum Reform in Finland ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาในบทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อ สํารวจและศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งในงานนี้ได้ศึกษาถึงกลวิธีการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน รวมทั้งปรัชญาของปรากฏการณ์ การเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานได้ถูกกล่าวถึงและปรากฏอยู่ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศฟินแลนด์ ซึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กล่าวถึงการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นสหวิทยาการ โดยมีการนำปรากฏการณ์มาใช้ในการเรียนการสอน ในการศึกษาครั้งนี้ได้อภิปรายถึงวิธีการสอนที่

เฉพาะเจาะจงที่ใช้การจะบูรณาเพื่อให้เป็นไปตามที่หลักสูตรกำหนด และมีการอภิปรายถึงทฤษฎีพื้นฐานและความเชื่อมโยงกับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ รวมทั้งมีการสำรวจและศึกษาถึงผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ในส่วนท้ายของการศึกษาในครั้งนี้ได้กล่าวถึงการมีปฏิสัมพันธ์และการตอบสนองระหว่างกันของการสอนและการเรียนรู้ซึ่งถือเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญและจำเป็นเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เนื่องผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้แต่ผู้เรียนไม่ได้มีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการริเริ่มการเรียนรู้ ในขณะที่ผู้สอนก็ไม่สามารถสอนได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงควรให้ความสำคัญและคำนึงถึงช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่างการสอนและการเรียนรู้เพื่อเป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้ดียิ่งขึ้น

Rajani Prakash Naik (2019) ทำการศึกษาเรื่อง Phenomenon-Based Learning in Finland ผลการศึกษาพบว่า จากการศึกษาแบบกึ่งโครงสร้างถึงการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานของผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้ฝึกอบรมผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจำแนกการรับรู้ออกได้เป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1. การบริหารจัดการการทำงานแบบไซโลเพื่อก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันได้ทางการศึกษา เช่น ในรายวิชาต่างๆ มีการร่วมมือกันและมีการจัดการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนโดยตัวผู้เรียนเอง 2. การอภิปรายเกี่ยวกับความท้าทายและระบบสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานและการอภิปรายถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ส่งผลต่อภูและข้อบังคับต่างๆ ทางการศึกษา โครงการวิจัยนี้สรุปไว้ว่าถึงแม้ประเทศฟินแลนด์จะมีการขับเคลื่อนทางการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่แล้วนั้น แต่สิ่งที่สำคัญและจำเป็นในการขับเคลื่อนการศึกษาคือ การสนับสนุนและแรงจูงใจที่จะช่วยขับเคลื่อนการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไปได้

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถสังเคราะห์ได้ว่า การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์มีหลักการสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการใช้เหตุการณ์ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะได้ใช้ข้อมูลและทักษะต่าง ๆ แบบข้ามสาระวิชาซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ จนสามารถนำความรู้และทักษะไปฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนนี้จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ นักศึกษาได้

6.3 การสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

จากการศึกษา ค้นคว้าบทความ วารสาร หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้และการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้น ผู้วิจัยได้นำหลักการการสอนทั้ง 2 รูปแบบ มาสังเคราะห์เพื่อระบุว่าหลักการร่วมกันระหว่างการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้และการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีความสัมพันธ์เชื่อมโยง และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและธรรมชาติของรายวิชา รวมทั้งวัย ระดับความสามารถและศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสามารถสังเคราะห์ได้ว่า หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีหลักการสำคัญ 7 ประการ ได้แก่

1. การเรียนรู้เป็นแบบสหวิทยาการ มุ่งให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง
2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชื่อมโยงกลุ่มของข้อมูลหรือเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน โดยกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านั้นมาจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลาย น่าเชื่อถือ และสอดคล้องกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง
3. ในกระบวนการเรียนรู้มุ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชื่อมโยงกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมแห่งความเป็นจริง เนื่องจากชุมชนเป็นเครือข่ายที่กว้างขึ้นและมีความหลากหลายซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้สังเกตในบริบทที่กว้างขึ้นกว่าบริบทของตนเองและพัฒนาความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน
4. ในกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้และทักษะสังคม
5. ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถวางแผนกระบวนการเรียนรู้โดยการสร้างภาระงาน การเรียนรู้ของตนเองและใช้เครื่องมือต่าง ๆ ช่วยในการเรียนรู้ได้
6. ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องรู้จักการเข้าถึงข้อมูล การเลือกและวิเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งการประเมิน ปรับปรุงและเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ อยู่เป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจความหมายของข้อมูลต่างๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจได้ และจะช่วยก่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้และข้อมูลอย่างแท้จริงแก่ผู้เรียน
7. ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงข้อมูล ความคิดและแนวคิดสำคัญที่ได้ศึกษาเพื่อผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม

โดยมีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 9 การสังเคราะห์หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยง
ความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตารางที่ 9 การสังเคราะห์หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความ	หลักการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ผู้วิจัย
	<p>ความเป็นองค์รวม (Holistic) การเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (Multi Disciplinarity) ของการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยไม่แบ่งเป็นรายวิชาเหมือนการจัดการศึกษาโดยทั่วไป ให้ความสำคัญกับการสำรวจผ่านปรากฏการณ์ที่เป็นระบบด้วยความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบัน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง</p>	<p>การเรียนรู้เป็นแบบสหวิทยาการ มุ่งให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง</p>
<p>การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเชื่อมโยงระหว่างประเด็นและแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย</p>	<p>สภาพจริง (Authenticity) การใช้วิธีการ เครื่องมือ และวัสดุที่จำเป็นในสถานการณ์ของโลกแห่งความเป็นจริง เพื่อแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอย่างอยู่ของผู้เรียนและมีความสำคัญกับชุมชน ทฤษฎีและข้อมูลคุณค่าโดยทันทีเมื่อได้ใช้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาชีพจากหลากหลายสาขาวิชาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแห่งการเรียนรู้ และผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการปฏิบัติด้วยความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง สภาพแวดล้อมที่แท้จริงเป็นสิ่งที่</p>	<p>การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชื่อมโยงกลุ่มของข้อมูลหรือเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน โดยกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านั้นมาจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลาย นำเชื่อถือและสอดคล้องกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง</p>

ตารางที่ 9 การสังเคราะห์หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ต่อ)

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความ	หลักการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ผู้วิจัย
<p>ในกระบวนการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงต่อการเรียนรู้ชุมชน เนื่องจากชุมชนเป็นเครือข่ายที่กว้างขึ้นและมีความหลากหลายซึ่งจะช่วยพัฒนาความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน</p>	<p>ต้องนึกถึงว่าเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แท้จริงมากกว่าในชั้นเรียนปกติ</p> <p>บริบท (Contextuality) การเรียนรู้ปรากฏการณ์จากสิ่งที่เป็นระบบ ซึ่งมีความหมายในบริบทและฉากอย่างเป็นธรรมชาติ โดยปรากฏการณ์ไม่สามารถกำหนดไว้ล่วงหน้าได้ แต่ค่อนข้างไม่ชัดเจนและคลุมเครือเมื่อผู้เรียนได้สังเกตในบริบทที่กว้างขึ้นกว่าบริบทของตนเอง</p>	<p>ในกระบวนการเรียนรู้มุ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชื่อมโยงกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมแห่งความเป็นจริง เนื่องจากชุมชนเป็นเครือข่ายที่กว้างขึ้นและมีความหลากหลายซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้สังเกตในบริบทที่กว้างขึ้นกว่าบริบทของตนเองและพัฒนาความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน</p>
<p>การเรียนรู้และองค์ความรู้มาจากความคิดที่หลากหลายที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ</p>	<p>การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry learning) ในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนตั้งคำถามของแต่ละคนด้วยตนเองและร่วมกันสร้างความรู้ในระหว่างกระบวนการเรียนรู้</p>	<p>ในกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้และทักษะสังคม</p>

ตารางที่ 9 การสังเคราะห์หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ต่อ)

หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความ การเรียนรู้เป็นกระบวนการในการรับรู้ ประเมิน ปรับปรุงและเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ อยู่เป็นประจำ และทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใหม่และ ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดเป็นองค์ ความรู้และข้อมูลอย่างแท้จริง	หลักการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ผู้วิจัย ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องรู้จักการเข้าถึง ข้อมูล การเลือกและวิเคราะห์ข้อมูลที่รวมทั้งการ ประเมิน ปรับปรุงและเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ อยู่ เป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนรู้ และเข้าใจความหมายของข้อมูลต่างๆ เพื่อใช้ในการ การตัดสินใจได้ และจะช่วยให้เกิดเป็นองค์ ความรู้และข้อมูลอย่างแท้จริงแก่ผู้เรียน
เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดย ผู้เรียนมีบทบาทหลักในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะช่วยส่งผลให้ ผู้เรียนสามารถเลือกรับหรือปฏิเสธที่จะเรียนรู้ และสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจได้		

ตารางที่ 9 การสังเคราะห์หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ต่อ)

หลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความ	หลักการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ผู้วิจัย
<p>การเรียนรู้จากอยู่ในเครื่องมือ เครื่องจักร หรือ อุปกรณ์ต่างๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์เป็นผู้ถ่ายทอด</p>	<p>กระบวนการเรียนรู้ (learning process) เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นในการพัฒนาสมมุติฐานและทฤษฎีที่ใช้ในการเรียนรู้ ภาวการณ์การเรียนรู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และให้แนวทางแก่ผู้เรียนให้กลายเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ สำหรับชั้นการเรียนรู้ที่ก้าวหน้านำมากขึ้น ผู้เรียนสามารถวางแผนกระบวนการเรียนรู้โดยการสร้างภาระงานการเรียนรู้ของตนเองและใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนจะช่วยให้ก้าวไปไกลกว่าสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ในปัจจุบันและอะไรที่รู้แล้ว</p>	<p>ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถวางแผนกระบวนการเรียนรู้โดยการสร้างภาระงานการเรียนรู้ของตนเองและใช้เครื่องมือต่าง ๆ ช่วยในการเรียนรู้ได้</p>
<p>ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญคือการบริการเชื่อมโยงข้อมูล ความคิดและแนวคิดสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลและการนำข้อมูลมาใช้กันทั่วไป</p>		<p>ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงข้อมูล ความคิดและแนวคิดสำคัญที่ได้ศึกษา เพื่อผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนสังคม</p>

6.4 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยที่ Active Learning เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทมากและสำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ การรวบรวมข้อมูลและสรุปความเห็น โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของตนและเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่จากการมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning นั้นผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีสอนได้หลากหลายรูปแบบ ซึ่งการเรียนรู้แบบ Active Learning และการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้นมีความคล้ายคลึงกันมากเนื่องจากมีพื้นฐานทางทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้เหมือนกัน แต่มีจุดเน้นที่แตกต่างกันคือ Active Learning จะให้ความสำคัญต่อลักษณะของกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ (Process of Learning) ในขณะที่การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจะเน้นไปที่การเลือกปรากฏการณ์มาใช้เป็นประเด็นเรื่อง (Theme) สำหรับการศึกษาเรียนรู้ (พงศธร มหาวิทยาลัย, 2560: 44) ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถพรณ บุตรกัตถุญ (2561: 349-350) ที่กล่าวถึง การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ได้มีการนำปรากฏการณ์ต่างๆ ที่น่าสนใจมาเปิดประเด็นให้ผู้เรียนได้เกิดความสงสัยใคร่รู้ กำหนดปัญหาหรือคำถามให้เกิดการแสวงหาความรู้และวิธีการต่างๆ ในการเรียนรู้เพื่อหาคำตอบ แก้ไขปัญหา และลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการเรียนรู้ในบริบทจริงที่มีความต่อเนื่องบนฐานทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และความคิดรวบยอดของแต่ละศาสตร์ และรวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนจะได้รับองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ และได้ฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ความรู้ใหม่เหล่านั้นมีคุณค่าต่อผู้เรียนในทันทีเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมายมากกว่าแค่มีความรู้แบบผิวเผิน (Daehler & Folsom, 2016 อ้างถึงในพงศธร มหาวิทยาลัย, 2560: 41)

ในขณะที่การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ก็มีพัฒนาการมาจากทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทฤษฎีเชื่อมโยงองค์ความรู้จะเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไปของกระบวนการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล(อนุสร หงส์ขุนทด, 2558: 25) โดย Boitshware, Bopelo (2011, อ้างถึงในกิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558: 5-6) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้จะเป็นการเรียนรู้ในรูปแบบการเชื่อมต่อการเรียนรู้ชุมชนและผลประโยชน์จากการค้นคว้าข้อมูล การเรียนรู้

ชุมชน อีกทั้งชุมชนยังได้รับความสำคัญว่าเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายที่กว้างขึ้น เครือข่ายซึ่งมีความหลากหลายแต่สามารถเชื่อมต่อการสนับสนุนบนพื้นฐานความหลากหลายและการพัฒนาความรู้ในเชิงสร้างสรรค์ และความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่สามารถเผยแพร่ความรู้ข้อมูลเครือข่ายหรือบุคคลทั่วไป รวมทั้งข้อมูลจะมีการเปลี่ยนแปลงและมีความจำเป็นต้องถูกประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้องค์ความรู้และข้อมูลอย่างแท้จริง จากหลักการดังกล่าวการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้ความคิดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนร่วมกันบนสื่อสังคมออนไลน์ จนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จนสามารถนำการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างกันเหล่านั้นมาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ การทำงานเป็นกลุ่ม การสืบเสาะแสวงหาความรู้ และการสร้างความรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (กิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558)

ข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้และการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีความสอดคล้องและมีหลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน โดยทั้ง 2 รูปแบบนี้มีพื้นฐานทางทฤษฎีการเรียนรู้โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง (Constructivism) ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อีกทั้งในการจัดการเรียนการสอนยังมีการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Integration) และเรียนรู้ผ่านปรากฏการณ์ที่เป็นสภาพจริง นอกจากนี้รูปแบบการสอนทั้ง 2 แบบยังมีการนำสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศและดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการเปิดกว้างให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา จึงเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และโลกในยุคดิจิทัล ซึ่งหากมีการบูรณาการหรือพัฒนารูปแบบการสอนทั้ง 2 รูปแบบนี้ร่วมกันก็จะช่วยให้การออกแบบการจัดการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ และมีความเหมาะสมกับบริบทของเนื้อหาวิชา ศักยภาพและบริบทของผู้เรียน พร้อมทั้งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ช่วยสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าใจโลกแห่งความเป็นจริงให้แก่ผู้เรียนได้อีกด้วย

จากการศึกษา ค้นคว้าบทความ วารสาร หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้และการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานนั้น ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีหลักการสำคัญ 7 ประการ ประกอบกับการศึกษาและสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้และรูปแบบการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อสังเคราะห์หาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ซึ่งสามารถสังเคราะห์ได้ว่า รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีขั้นตอนการสอน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดและภาพรวมในการจัดการเรียนการสอนแต่ละคาบเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน

2. การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ ในขั้นตอนนี้ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย พร้อมทั้งตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ในขณะที่ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งกำหนดประเด็นที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม

3. การเสาะแสวงหาความรู้ ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์ฯ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

4. การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเสาะแสวงหาความรู้

4.2 ผู้เรียนวางแผนการแก้ปัญหาหรือปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์นั้น ๆ ในรูปแบบของโครงงานหรือกิจกรรม

4.3 ผู้เรียนนำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

5. การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมที่วางแผนไว้เพื่อพิสูจน์ความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา

6. การประเมินผลการเรียนรู้ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

6.1 ผู้เรียนนำเสนอผลการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมในชั้นเรียน และเผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6.2 ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินงานและผลงานของแต่ละกลุ่ม

โดยมีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 10 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตารางที่ 10 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
<p>1. การเรียนรู้แบบสหวิทยาการ มุ่งให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง</p> <p>2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชื่อมโยงกลุ่มของข้อมูลหรือเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กัน โดยกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านั้น</p>	<p>ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน</p> <p>- ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดและภาพรวมในการจัดการเรียนการสอนแต่ละคาบเรียนและสร้างความตระหนัก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้</p> <p>วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน</p>	<p>ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดและภาพรวมในการจัดการเรียนการสอนแต่ละคาบเรียน โดยชี้แจงรายละเอียดดังต่อไปนี้</p> <p>วัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน</p>	<p>ผู้เรียนทำความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้ของการสอนแต่ละรายละเอียดของรายวิชาในแต่ละคาบเรียน</p>
	<p>ขั้นตอนที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์</p> <p>- ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย พร้อมตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ในขณะที่ยังเรียนรู้ร่วมกัน</p>	<p>1. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยคัดเลือกปรากฏการณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและธรรมชาติของ</p>	<p>ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งกำหนดประเด็นที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม</p>

ตารางที่ 10 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสะท้อนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ต่อ)

หลักการสะท้อนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ขั้นตอนการสะท้อนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
<p>มาจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลาย นำเชื่อถือ และสอดคล้องกับ</p>	<p>- แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งกำหนดประเด็นที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม</p>	<p>รายวิชา รวมทั้งระดับและความสามารถของผู้เรียน</p> <p>2. ผู้สอนกระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้เรียนโดยการตั้งประเด็นคำถามให้ผู้เรียนได้อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น</p>	
<p>สถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง</p>	<p>ขั้นตอนที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้</p> <p>- ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์ต่างๆ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย</p>	<p>ผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และแนะนำแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งคอยตั้งคำถามกระตุ้นความคิดในประเด็น/ปัญหาที่ผู้เรียนศึกษา</p>	<p>ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์ต่างๆ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย</p>
<p>3. ในกระบวนการเรียนรู้มุ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชื่อมโยงกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมแห่งความเป็นจริง เนื่องจากชุมชนเป็นเครือข่าย</p>			

ตารางที่ 10 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ต่อ)

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
<p>ที่กว้างขึ้นและมีหลากหลายซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้สังเกตในบริบทที่กว้างขึ้นกว่าบริบทของตนเองและพัฒนาความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน</p> <p>4. ในกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้และทักษะสังคม</p>	<p>-</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรมโดยดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเสาะแสวงหาความรู้ 2. ผู้เรียนวางแผนการแก้ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์นั้นๆ ในรูปแบบของโครงงานหรือกิจกรรม 3. ผู้เรียนนำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียน 	<p>ผู้สอนกำกับ ติดตามและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรมของผู้เรียน รวมทั้งช่วยเหลือในการประสานงานต่างๆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเสาะแสวงหาความรู้ 2. ผู้เรียนวางแผนการแก้ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์นั้นๆ ในรูปแบบของโครงงานหรือกิจกรรม 3. ผู้เรียนนำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
<p>5. ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถวางแผนกระบวนการเรียนรู้โดยการสร้างภาระงานการเรียนรู้ของตนเองและใช้เครื่องมือต่าง ๆ ช่วยในการเรียนรู้ได้</p>			

ตารางที่ 10 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ต่อ)

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
6. ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องรู้จักการเข้าถึงข้อมูล การเลือกและวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการประเมิน ปรับปรุงและเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ อยู่เป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจความหมายของข้อมูลต่างๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจได้ และจะช่วยให้เกิดเป็นองค์ความรู้และข้อมูลอย่างแท้จริงแก่ผู้เรียน	4. การสอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	ผู้สอนกำกับ ติดตามและให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของนักศึกษา รวมทั้งผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนประสบปัญหาในการดำเนินงาน	ผู้เรียนดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมที่วางแผนที่
	ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม ในขั้นตอนผู้เรียนดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมที่วางแผนที่เพื่อพิสูจน์ความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา		

ตารางที่ 10 การสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (ต่อ)

<p>หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน</p>	<p>ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน</p>	<p>บทบาทผู้สอน</p>	<p>บทบาทผู้เรียน</p>
<p>7. ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงข้อมูล ความคิดและแนวคิดสำคัญที่ได้ศึกษาเพื่อผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม</p>	<p>ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ผู้เรียนนำเสนอผลการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมในชั้นเรียน และเผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินงานและผลงา <p>ก.ลิม</p>	<p>ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินการของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งประเมินผลงานและผล การเรียนรู้ของผู้เรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> ผู้เรียนนำเสนอผลการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมในชั้นเรียน และเผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินงานและผลงาของแต่ละกลุ่ม

7. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

7.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555: 10) ได้ให้ความหมายของพลเมือง หมายถึง หมู่คนที่ เป็นของประเทศไทยใดประเทศหนึ่ง คนทั้งหมดซึ่งเป็นกำลังของประเทศ ทั้งในทางเศรษฐกิจ การทหารและอำนาจต่อรองกับประเทศอื่น

สถาบันพระปกเกล้า (2552:6) พลเมืองคือ ผู้มีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกับผู้อื่นไม่ปรารถนา ไปครอบงำใครและไม่ต้องการให้ใครมาครอบงำ บงการหรืออุปถัมภ์ พลเมืองมิใช่ไพร่หรือราษฎร แต่พลเมืองจะเป็นผู้ที่สนใจการปกครองตนเอง หรือมีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง สนใจต่อส่วนรวมและเข้าใจว่าการเมืองเป็นการสร้างคุณธรรม คุณค่าเพื่อผู้อื่นและ เสียสละเพื่อส่วนรวมด้วย

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555:30) ความเป็นพลเมือง (citizenship) ของระบอบ ประชาธิปไตย หมายถึง การเป็นสมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีสิทธิ เสรีภาพควบคู่กับหน้าที่ โดยมีความสามารถในการยอมรับความแตกต่างและเคารพกติกาในการ อยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ปัญหาในสังคมของตนเอง

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2556: online) ได้ให้ความหมายของคำว่าพลเมืองไว้ดังนี้ คนที่ มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะประชาชนของประเทศไทยใดประเทศหนึ่งหรือประชาชนที่อยู่ภายใต้ผู้ปกครอง เดียวกัน มักมีวัฒนธรรมเดียวกัน เช่น ประเทศจะเจริญหากผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองหรือพลเมืองมี ศีลธรรม พลเมืองส่วนใหญ่ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และ ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นแตกต่างไปจากพลเมืองในภาคอื่น ข้าราชการไม่ควรปฏิบัติต่อ ชนกลุ่มน้อยราวกับพวกเขาเป็นพลเมืองชั้นสอง คนไทยทุกคนควรทำตัวเป็นพลเมืองดี คือนอกจาก ตระหนักถึงสิทธิของตนเองแล้วยังต้องทำหน้าที่ที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดด้วย เช่น เสียภาษีให้รัฐ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education) (2556: 54-55) ได้ให้นิยามศัพท์ของคำว่า ความเป็นพลเมือง (Citizenship) หมายถึง ความสัมพันธ์ทางกฎหมาย ระหว่างปัจเจกบุคคลกับรัฐ โดยมีสำนึกของความเป็นเจ้าของประเทศ ทั้งนี้ลักษณะของพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย มี 3 ลักษณะ คือ

1. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นอุดมคติ หมายถึง ความคิดหรืออุดมการณ์ของพลเมืองที่มี ศรัทธาและความเชื่อมั่นในคุณค่า ศักดิ์ศรีความมีเหตุผล อิสรภาพ และความสามารถที่จะปกครอง ตนเองของมนุษย์

2. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบอบการเมืองการปกครอง หมายถึง ประชาธิปไตยในมิติของรูปแบบการเมือง การปกครองที่ถือว่าอำนาจสูงสุดเป็นของประชาชนที่ใช้อำนาจสูงสุดด้วยตนเอง และผ่านตัวแทนโดยการเลือกตั้ง

3. ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึง ประชาธิปไตยในมิติที่เป็นวิถีชีวิตของพลเมืองที่อยู่ร่วมกันและปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาคในสิทธิและเสรีภาพของสมาชิกทุกคน ไม่ก้าวก่ายในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบและทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ตลอดจนใช้สติปัญญา และแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

นอกจากนี้เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education) ยังได้นิยามศัพท์ของคำว่า พลเมืองแข็งขัน (Active citizenship) หมายถึง การมีส่วนร่วมอย่างมีภูมิความรู้ในกิจกรรมภาคพลเมืองและภาคการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาคและระดับโลก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554:14) พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง สมาชิกของสังคมที่พึ่งตนเองและรับผิดชอบต่อตนเองได้ ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบต่อเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อหรือร่วมขับเคลื่อนสังคม และแก้ปัญหาสังคมในระดับต่างๆ ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ ระดับอาเซียน และระดับประชาคมโลก

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2561:14) นิยามความหมายของพลเมืองเข้มแข็ง (Active citizen) หมายถึง เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักความเป็นไทย ร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประชาคมโลก

จากการศึกษาความหมาย คำจำกัดความของคำว่า พลเมืองเข้มแข็ง สามารถสรุปได้ว่า พลเมืองเข้มแข็ง หมายถึง สมาชิกของสังคมที่มีศักดิ์ศรี สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในฐานะของประชาชนของสังคมหรือประเทศใดประเทศหนึ่ง โดยมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นโดยการเคารพสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีจิตสาธารณะและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในสังคม ช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์

7.2 คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554:14-15) พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย สามารถสรุปคุณสมบัติได้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. พึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์
2. เคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น
3. เคารพความแตกต่าง ว่าผู้อื่นมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็น ความรับผิดชอบที่แตกต่างจากตนเอง
4. เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นและเห็นคนเท่าเทียมกัน มองคนเป็นแนวระนาบ ไม่ใช่แนวตั้ง
5. เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ใช้กติกาในการแก้ปัญหา ไม่ใช่กำลังและยอมรับผลของการละเมิดกฎหมาย

6. รับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อ และร่วมแก้ไขปัญหาสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง

ทิพย์พافر ตันติสุนทร (2554:13) ได้อธิบายถึงลักษณะพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยที่เป็นสากล เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 มีสาระสำคัญดังนี้

1. การเป็นผู้ที่มีความรู้ มีการศึกษา และความสามารถที่จะมองเห็นและเข้าใจในสังคมของตนและสังคมโลกเฉกเช่นเป็นสมาชิกของสังคมโลก
2. มีความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นในบทบาทส่วนตนและต่อสังคม
3. มีความสามารถที่จะเข้าใจ ยอมรับ และอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม
4. มีความสามารถที่จะคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ
5. มีความเต็มใจที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยท่าทีสันติ ไม่ใช่ความรุนแรง
6. มีความเต็มใจที่จะเปลี่ยนการใช้ชีวิตและอุปนิสัยการบริโภคเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม
7. มีความสามารถที่จะเข้าใจและปกป้องสิทธิมนุษยชน
8. มีความเต็มใจและมีความสามารถที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

ซึ่งบุคลิกลักษณะทั้ง 8 ประการนี้ มีลักษณะเป็นพลเมืองสากล คือ เป็นได้ทั้งพลเมืองของประเทศและเป็นพลโลก ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 8 ประการนี้ มีเงื่อนไขหลักอยู่ที่ให้คุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรี ความร่วมมือกัน ความเข้าใจกัน ใช้เหตุผล แม้แตกต่างกัน และมีสันติโดยไม่ต้องมีความรุนแรงหรือละเมิดต่อกัน บนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์หรือสรรพสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติอันเป็นคุณค่า-คุณธรรมร่วมที่อยู่เหนือชาติ ภาษา และวัฒนธรรมประเพณีทั้งหมด

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554:5) กล่าวถึงคุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1. สมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ
2. พึ่งพาตนเองได้

3. ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบ
4. เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา
5. ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
6. กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อหรือร่วมกันขับเคลื่อนสังคม และแก้ปัญหาสังคมในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ระดับประเทศ อาเซียน และประชาคมโลก

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยมี 6 ประการ ได้แก่

1. มีอิสรภาพและพึงตนเองได้
2. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม
3. มีวินัยและรับผิดชอบต่อสังคม
4. เคารพสิทธิของผู้อื่น
5. ยอมรับความแตกต่าง
6. เห็นว่าทุกคนเท่าเทียมกัน

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555:30-36) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของพลเมืองประกอบไปด้วยลักษณะ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเองและพึงตนเองได้คือ ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ เป็นเจ้าของชีวิตของตนเอง ไม่อยู่ใต้การครอบงำหรือความอุปถัมภ์ของใคร และใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบต่อ
2. เคารพสิทธิผู้อื่นคือ ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพแต่ต้องไม่ใช่สิทธิเสรีภาพของตน ไปละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น
3. เคารพความแตกต่างคือ ยอมรับและเคารพความแตกต่างเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง
4. เคารพหลักความเสมอภาคคือ ประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศอย่างเสมอกัน กล่าวคือ มองเห็นคนเป็นในแนวระนาบไม่ใช่แนวตั้ง
5. เคารพกติกาคือ ประชาชนเคารพกติกา เคารพกฎหมาย พร้อมทั้งยอมรับผลของการละเมิดกติกาหรือกฎหมาย ไม่ใช่กำลังหรือความรุนแรงในการแก้ปัญหา
6. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมคือ ตระหนักว่าตนเป็นสมาชิกคนหนึ่ง of สังคม และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยไม่ก่อปัญหา และลงมือด้วยตนเอง

เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education) (2556: 16-24) ได้อธิบายถึงคุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไว้ดังนี้

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และลักษณะนิสัย ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตพลเมืองในฐานะที่เป็นพลเมืองที่แข่งขันในชุมชน ประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก

2. พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน ระบบกฎหมาย และวิถีชีวิตแบบพลเมืองของไทย

3. พัฒนาผู้เรียนให้เห็นคุณค่าในสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง รวมทั้งวิถีชีวิตแบบพลเมืองทั้งในระดับประเทศ ประชาคมอาเซียนและระดับโลก รวมถึงความสามารถทำหน้าที่พลเมืองที่มีความรู้และมีความรับผิดชอบ กำกับ และติดตามการนำค่านิยมและหลักการประชาธิปไตยไปสู่การปฏิบัติที่เกิดผลจริง

คุณลักษณะ 4 ประการของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีรายละเอียดดังนี้

1. พลเมืองที่แข่งขัน (Active citizen) เป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม

2. พลเมืองเป็นผู้ที่มีความรู้และมีข้อมูลเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่เพียงพอ (Informed/Knowledgeable citizen) อันประกอบด้วยระบบกฎหมาย สิ่งแวดล้อม ความยั่งยืน สิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบ

3. พลเมืองที่มีทักษะพื้นฐานประชาธิปไตย (Skilled citizen) ประกอบด้วยการคิดอย่างมีวิจารณญาณการทำงานเป็นหมู่คณะ การใช้กระบวนการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือด้วยเหตุผล (Deliberation)

4. พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Democratic citizen) มีความเชื่อมั่นในพหุนิยม (Pluralism) ความเป็นหนึ่งท่ามกลางความหลากหลาย การใช้สันติวิธีในการแก้ไขความขัดแย้งเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มาตรฐาน ความเสมอภาค ความยุติธรรมทางสังคม การตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and balance) การพึ่งตนเอง การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างพึ่งพากัน (Interdependence) และเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Accountable citizen) มีบทบาทรับผิดชอบต่อผู้อื่น (Hold others accountable) และเคารพกฎหมาย

โดยคุณลักษณะ 4 ประการดังกล่าว ประกอบด้วยคุณลักษณะรองอีก 8 ประการ ดังนี้

1. รักความเป็นธรรมและความเสมอภาค (Adhere to justice and equality) ยึดถือความยุติธรรมให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเนื่องจากความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายภาพหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา/อบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง

2. ใช้เสรีภาพด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (Use freedom based on social responsibility) บุคคลในระบอบประชาธิปไตยย่อมมีเสรีภาพได้มากกว่าเท่าที่ไม่ละเมิดผู้อื่น นั้นหมายความว่าบุคคลพึงใช้เสรีภาพด้วยความยินดีที่จะให้ผู้อื่นมีเสรีภาพได้เช่นเดียวกับตน กล่าวคือ บุคคลย่อมใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบโดยที่เสรีภาพนั้นต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้อื่น ระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถให้บุคคลใช้เสรีภาพโดยไม่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมได้

3. ใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ (Use rights without neglecting duties) การใช้สิทธิของบุคคลในระบอบประชาธิปไตยนั้นมีหน้าที่ของบุคคลประกอบด้วย กล่าวคือ หากบุคคลมีสิทธิที่จะได้รับบริการจากรัฐบุคคลก็ย่อมต้องมีหน้าที่ ต้องเสียภาษีด้วย บุคคลมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากนโยบายที่ดีของรัฐบาล บุคคลก็ย่อมต้องมีหน้าที่ในการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างมีวิจารณญาณที่ดีด้วย ระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถให้บุคคลใช้สิทธิโดยไม่ต้องทำหน้าที่ได้ ซึ่งหมายถึงการใช้สิทธิด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่เสมอ

4. มีภราดรภาพและเคารพความแตกต่าง (Respect fraternity and differences) บุคคลในระบอบประชาธิปไตยย่อมมีความแตกต่างกันในทางความคิดเห็นหรืออื่น ๆ ได้ แต่ความแตกต่างเหล่านี้ต้องไม่เป็นเหตุให้บุคคลโกรธ เกลียด ทะเลาะ ชัดแย้ง ทำร้าย หรือสังหารบุคคลอื่นได้ บุคคลในระบอบประชาธิปไตยต้องมีความอดทนอดกลั้นหรือขันติธรรม (Tolerance) คือต้องอดทนต่อความแตกต่างของกันและกันได้ ความแตกต่างของบุคคลในระบอบประชาธิปไตยต้องไม่ทำให้สังคมแตกแยก

5. เห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวม (Give importance to common interests) เนื่องจากบุคคลไม่สามารถอยู่ได้คนเดียวในโลกได้จึงต้องอยู่ร่วมกันในสังคม บุคคลจึงต้องถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญด้วยเพราะหากทุกคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนรวม สังคมก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ และในกรณีที่มีความขัดแย้งกันในผลประโยชน์ (Conflict of interests) บุคคลในระบอบประชาธิปไตยต้องสามารถแยกประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตนได้ ทั้งยังพึงเล็งเห็นให้ได้ว่าแท้ที่จริงประโยชน์ของส่วนรวมก็เป็นประโยชน์ของบุคคลนั่นเองด้วย

6. มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participate in politics) บุคคลในระบอบประชาธิปไตยจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานทางการเมืองที่เพียงพอต่อการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วย เป็นต้นว่าบุคคลในระบอบประชาธิปไตย พึงรู้และเข้าใจว่า การเมืองมีความสำคัญต่อชีวิตของตนและคนอื่นๆ ในสังคมอย่างไร รู้และเข้าใจโครงสร้างพื้นฐานของระบบการเมือง การปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศ รู้และเข้าใจขอบเขตภารกิจ และอำนาจหน้าที่ของตัวแทนที่เลือกเข้าไป นโยบายของพรรคการเมืองรวมถึงพฤติกรรม และกลไกการควบคุมตรวจสอบบุคลากรทางการเมืองด้วย

7. คิดอย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผล ด้วยเหตุที่สภาพการณ์ของสังคมมีความซับซ้อน ข้อมูลความจริง (Fact) ความเป็นจริง (Reality) และความจริง (Truth) ที่เกิดขึ้นไม่สามารถสื่อสารกันได้อย่างครบถ้วน เนื่องจากมีกำแพงของกรอบความคิดของการรับรู้และประสบการณ์เดิมที่แตกต่างกันของแต่ละคน รวมทั้งต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) บริโภคสื่ออย่างมีวิจารณญาณ การมีวัฒนธรรมตั้งคำถาม (Questioning culture) ต่อข้อมูล สารสนเทศ และปรากฏการณ์ต่างๆ แยกความรู้ออกจากความเชื่อความรู้สึกได้ กล้าที่จะก้าวพ้นไปจากวิถีคุ้นชินที่ปลอดภัย (Leaving from comfort zone) รวมทั้งความสามารถในการทิ้งความรู้เดิมและสร้างความรู้ใหม่ (De-learn and re-learn)

8. เคารพกฎหมายและกติกา (Respect law and rules) การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจะทำให้พลเมืองเข้าใจว่าเหตุใดการเคารพกฎหมายเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับสังคม และเข้าใจถึงความรับผิดชอบของบุคคลที่จะต้องรักษาค่านิยมแบบพหุนิยมไว้ด้วย ทั้งนี้เพราะกฎหมายหรือกฎกติกาของสังคมมีที่มาของความชอบด้วยกฎหมายจากการเห็นพ้องต้องกันของคนในสังคมที่จะผดุงความยุติธรรมให้เกิดขึ้นเสมอหน้ากัน

Zyngier D. (2011 อ้างถึงในสุรัสวดี สุขยง, 2559: 21-22) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย โดยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 11 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามแนวคิดของ Zyngier D.

ตารางที่ 11 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามแนวคิดของ Zyngier D.

หัวข้อ	พลเมืองที่มีความรับผิดชอบเชิงรับ (Passively Responsible Citizen)	พลเมืองที่มีความรับผิดชอบแบบส่วนตัว (Personally Responsible Citizen)	พลเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Citizen)	พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม (Justice-Oriented Citizen)	พลเมืองที่สร้างความเป็นธรรมทางสังคม (Social-Justice Activist Citizen)	
บรรยาย	ปฏิบัติตามกฎหมาย กลบเกลื่อนภาษี เก็บ กวาดหน้าบ้านให้สะอาด ไม่มีเศษขยะ บริจาคเลือด เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงิน	ปฏิบัติอย่างมีความรับผิดชอบในชุมชน จ่ายภาษีตามกำหนด จะ เก็บขยะบนท้องถนน อาสา บริจาคเลือดอย่างเต็มใจ	เป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นขององค์กรชุมชน จัดกรเพื่อดูแลผู้คนที่ต้องการความช่วยเหลือ ช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่สะอาด	ประเมินโครงการสร้างทางสังคมทางการเมือง และทางเศรษฐกิจ คิดว่ากลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เน้นความสำคัญต้นตอของปัญหา	ประเมินโครงการทางสังคมทางการเมือง และทางเศรษฐกิจเชิงวิพากษ์ นำกลยุทธ์มาใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เน้นความสำคัญต้นตอของปัญหา	เข้าร่วมโครงการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อที่จะส่งผลกระทบท่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ตารางที่ 11 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามแนวคิดของ Zyngier D.(ต่อ)

หัวข้อ	พลเมืองที่มีความรับผิดชอบเชิงรับ (Passively Responsible Citizen)	พลเมืองที่มีความรับผิดชอบแบบส่วนตัว (Personally Responsible Citizen)	พลเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Citizen)	พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม (Justice-Oriented Citizen)	พลเมืองที่สร้างความเป็นธรรมทางสังคม (Social-Justice Activist Citizen)
ตัวอย่างการกระทำ	รู้สึกเสียใจต่อผู้ทิวไทย ก็เลยบริจาคเงิน	แบ่งปันอาหารให้แก่ผู้ทิวไทย	ช่วยจัดตั้งกลุ่ม Food Drive (ช่วยจัดเก็บและแจกจ่ายอาหาร)	พยายามค้นหาว่าทำไมบางคนถึงเป็นผู้ทิวไทยแต่คนอื่น ๆ ไม่เป็น	ลงมือปฏิบัติเพื่อป้องกันผู้ทิวไทยในระดับท้องถิ่น และระดับโลก
การแก้ปัญหาสังคมและการพัฒนาสังคม	พลเมืองก็แก้ปัญหาไว้กับตนเองและไม่แทรกแซงคนอื่น	พลเมืองต้องสังเกตลักษณะนิสัยที่ดี ซึ่งสุดท้ายมีความรับผิดชอบต่อสังคม และปฏิบัติตามกฎหมาย	พลเมืองต้องแบ่งปันให้แก่องค์กรชุมชน ภายใต้ระบบที่ก่อตั้งขึ้น และโครงสร้างของชุมชน	พลเมืองต้องเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและเป็นผู้นำ ภายใต้ระบบที่ก่อตั้งขึ้นและโครงสร้างของชุมชน	พลเมืองต้องใส่ใจข้อคำถามข้อวิจารณ์ และการกระทำที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบที่ก่อตั้งขึ้นและโครงสร้างที่ทำให้เกิดความไม่ยุติธรรม

Westheimer, J. and Kahae, J. (2015 อ้างถึงในสุรัสวดี สุขยั้ง, 2559: 19-20) ได้ศึกษาโปรแกรมการจัดการศึกษาแบบโรงเรียนเป็นฐานที่ส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตย ทั้งการศึกษาเชิงทฤษฎีด้านประชาธิปไตย เป้าหมายและแนวปฏิบัติของโปรแกรมของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จนพบว่ากรอบแนวคิด “ความเป็นพลเมือง” ที่ดำเนินการในการจัดการศึกษาปัจจุบันมี 3 แบบคือ

1. พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally citizen) เป็นพลเมืองเดี่ยวที่ต่างมีความรับผิดชอบตามหน้าที่ของพลเมืองของประเทศ

2. พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory citizen) เป็นพลเมืองที่มีการรวมกลุ่มเพื่อร่วมกันดำเนินการในกิจการสาธารณะ ร่วมกันรับผิดชอบต่อส่วนรวม

3. พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม (justice-oriented citizen) เป็นพลเมืองที่สนใจกิจการของบ้านเมืองในฐานะที่ตนหรือกลุ่มของตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีการตั้งคำถามต่อระบบสังคมที่เกิดขึ้น และแสวงหาแนวทางดำเนินการเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม รายละเอียดของพลเมืองแต่ละแบบนี้ มีการให้คำอธิบาย ตัวอย่างการปฏิบัติ และแนวคิดพื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 12 แบบของพลเมือง (Kinds of citizens)

	พลเมืองที่มีความ รับผิดชอบ (Personally citizen)	พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory citizen)	พลเมืองที่มุ่งเน้นความ เป็นธรรมในสังคม (justice-oriented citizen)
การอธิบาย	<ul style="list-style-type: none"> ● รับผิดชอบต่อชุมชน ● ตั้งใจทำงานและจ่ายภาษี ● ปฏิบัติตามกฎหมาย ● ไร้ไซเคิล และบริจาคลีือด ● อาสาที่จะทำงานที่ช่วยเหลือในกรณีที่เกิดวิกฤตการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● เป็นสมาชิกขององค์กรที่กระตือรือร้น และมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนา ● จัดการชุมชนให้ใส่ใจต่อสิ่งที่ประชาชน เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> ● คิดเชิงวิพากษ์ต่อโครงสร้างของสังคมนโยบายและเศรษฐกิจโดยพิจารณามากกว่าเหตุการณ์ที่ผิวเผิน ● การสืบค้นและนำเสนอประเด็นที่ไม่เป็นธรรมในสังคม

ตารางที่ 12 แบบของพลเมือง (Kinds of citizens) (ต่อ)

	พลเมืองที่มีความ รับผิดชอบ (Personally citizen)	พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory citizen)	พลเมืองที่มุ่งเน้นความ เป็นธรรมในสังคม (justice-oriented citizen)
		<ul style="list-style-type: none"> • รู้ว่ารัฐมีกระบวนการทำงานอย่างไร • รู้วิธีการทำงานอย่างเชื่อมโยง 	<ul style="list-style-type: none"> • • รู้เกี่ยวกับเคลื่อนไหวทางสังคม และผลกระทบเชิงระบบที่เกิดขึ้น
ตัวอย่างการปฏิบัติ	ร่วมบริจาคในงานรณรงค์แก้ปัญหาความอดอยากที่เกิดขึ้น	มีส่วนร่วมในการรณรงค์แก้ปัญหาความอดอยาก	ค้นหาสาเหตุ/ต้นตอปัญหาของความอดอยาก เพื่อแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ
แนวคิดพื้นฐาน	แก้ปัญหาของสังคม พัฒนาสังคม พลเมืองต้องมีคุณลักษณะที่ดี ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เคารพ กฎหมายและกติกาของสังคม	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคมพลเมืองต้องมีส่วนร่วมและเป็นผู้ดำเนินการวางแผนระบบและโครงสร้างของสังคม	แก้ปัญหาและพัฒนาสังคมพลเมืองต้องตั้งคำถามและเปลี่ยนแปลงระบบหรือโครงสร้างของสังคมเมื่อมีการทำงานที่กระทบต่อความไม่เป็นธรรม

ในทุกสังคมก็ต้องการ พลเมืองทั้ง 3 แบบหากแต่ลำพังแต่เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเชิงปัจเจก (Individual) หรือเฉพาะตัวเท่านั้น ก็ยังไม่เพียงพอที่จะพัฒนาประเทศชาติหรือสังคมโดยรวมได้ กรอบแนวคิดหรือแนวปฏิบัติจึงจำเป็นต้องขยายไปสู่พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมของสังคมให้มากยิ่งขึ้น

กลุ่ม Thai Civic Education ได้นำเสนอไว้ว่าคุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นแต่เดิมมาสังคมไทยให้ความสำคัญกับมิติของการพัฒนาคนให้เป็น "คนดี" จนเกือบคิดว่าเป็นเรื่องเดียวกัน แต่มิติของการเป็นคนดีนั้น ต้องขยายไปสู่การมีความรู้ความเข้าใจ ทางการเมือง ด้วยจึงจะได้พลเมืองที่คุณลักษณะครบถ้วนและเป็น "พลเมือง" ตามความหมายที่แท้จริงได้

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2561: 19-29) ได้นำเสนอการวิเคราะห์คุณลักษณะ ความเป็นพลเมือง สมรรถนะระดับโลก ซึ่งเป็นแนวคิดของนักวิชาการ เป็นผลจากงานวิจัย รวมทั้งเป็น วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนวิชาโลกศึกษาซึ่งเป็นรายวิชาที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักใน การสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ สรุปคุณลักษณะของพลเมือง โลกได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติและค่านิยม โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

คุณลักษณะพลเมืองโลกด้านความรู้ ประกอบด้วย

1. เข้าใจและรับรู้ในความหลากหลาย (Diversity) และความแตกต่างทางวัฒนธรรมของ ชนชาติอื่นๆ
2. เข้าใจมโนทัศน์เกี่ยวกับโลก ได้แก่ สิทธิมนุษยชน ระบบเศรษฐกิจ ประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล ความยุติธรรมในสังคม การค้าเสรี การเปลี่ยนผ่านในด้านสันติภาพและความขัดแย้ง ความเป็นพลเมืองความหลากหลาย วัฒนธรรมสากล
3. เข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองในทุกๆระดับ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับชาติ เป็นพื้นฐานขยายไปยังความเข้าใจบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองโลก
4. เข้าใจการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependence) รับรู้ว่าการกระทำของตนเองย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น

5. เข้าใจและรับรู้ถึงกระบวนการโลกาภิวัตน์ การพัฒนาในสังคมโลก และระบบการทำงานต่าง ๆ ของโลก รวมไปถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมโดยมีภาษาเป็นสื่อกลาง และการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพให้กับตนเองอยู่เสมอ

6. เข้าใจแก่นแท้ของสันติภาพและความยุติธรรม เป็นพื้นฐานความรู้นำไปสู่การปฏิบัติในการขจัดความขัดแย้ง

7. เข้าใจหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อใช้เป็นหลักการสำคัญในการแก้ไขปัญหาในโลกทั้งปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม การเมือง สังคม และเศรษฐกิจ

คุณลักษณะพลเมืองโลกด้านทักษะ ประกอบไปด้วย

1. มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร เพื่อใช้ทำความเข้าใจและท้าทายต่ออคติ การครอบงำ และโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ

2. มีความสามารถในการสื่อสารและการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมโดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร และยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง

3. มีความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมด้วยความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่ลำเอียง ท้าทายและไม่เห็นด้วยกันต่อความอยุติธรรม การละเมิด การปฏิบัติต่อกันอย่างมีอคติ

4. มีความสามารถในการใช้เหตุผลและใช้หลักฐานประกอบการสนทนา (Dialogue) การโต้เถียงและการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งการจัดการความเห็นที่แตกต่างโดยการใช้เหตุผล

5. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้

6. มีความสามารถในการแสวงหาความรู้และการค้นหาข้อมูลที่หลากหลายโดยใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) และใช้ข้อมูลเหล่านั้นเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและการแข่งขันในระดับนานาชาติ

7. มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ บนพื้นฐานของข้อมูล ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างแนวทางการแก้ปัญหา

8. มีความสามารถในการคิดระดับโลก (Think globally) โดยอาศัยพื้นฐานการคิดและการแสดงออกถึงการลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างสรรค์สังคมในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ

คุณลักษณะพลเมืองโลกด้านทัศนคติและค่านิยม ประกอบไปด้วย

1. ตระหนักในความหลากหลายด้านวัฒนธรรม นำไปสู่การปฏิบัติต่อกันอย่างสันติสุข และเคารพในการกระทำระหว่างกันทั้งความคิดและการปฏิบัติ

2. ตระหนักความสำคัญของอัตลักษณ์ความเป็นพลเมืองระดับท้องถิ่น ชุมชน และชาติของตนเองทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต เคารพความแตกต่างในอัตลักษณ์ความเป็นพลเมืองของชาติอื่น ๆ ที่มีความแตกต่างกัน และตระหนักได้ว่าคนทุกชาติย่อมเป็นพลเมืองโลกเช่นเดียวกัน

3. ตระหนักถึงการสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคมทุกระดับ เป็นส่วนหนึ่งในการลงมือปฏิบัติเพื่อส่งเสริมความยุติธรรมและสร้างความเท่าเทียมกันให้เกิดขึ้นในชุมชน

4. ตระหนักถึงผลของความขัดแย้ง ผลลัพธ์ของการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกัน เห็นคุณค่าของความขัดแย้งและสร้างสรรค์วิธีการระงับความขัดแย้งอย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณ

5. ตระหนักถึงผลของการกระทำของตนเองเพราะการกระทำของเราย่อมมีผลกระทบต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม มีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง นับถือตนเอง และเปิดกว้างในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดของตนเองเป็นใหญ่เสมอ

6. ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อดำรงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทรัพยากรเหล่านี้เพียงพอต่อคนในรุ่นต่อ ๆ ไป

จากการศึกษาคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองของนักวิชาการและนักการศึกษาต่าง ๆ ที่ให้คำจำกัดความและการอธิบายไว้นั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปคุณลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งได้ ดังนี้ คุณลักษณะพลเมืองเข้มแข็งสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ 2) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ และ 3) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ หมายถึง ผู้เรียนสามารถอธิบายมโนทัศน์สำคัญในประเด็นต่อไปนี้

1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิพลเมือง หมายถึง สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสามารถยกตัวอย่างและวิเคราะห์บทบาทและผลของการกระทำของตนเองในฐานะพลเมืองทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน และระดับชาติที่ช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน

1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางการเมืองการปกครอง หมายถึง สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ระบอบการปกครอง การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และสามารถยกตัวอย่างสิทธิทางการเมืองของพลเมืองที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยได้

1.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับกฎหมาย กติกาของสังคม หลักธรรมาภิบาล ความยุติธรรมและสันติภาพในสังคมได้

รวมถึงสามารถนำเสนอแนวทางในการสร้างสันติภาพและความเข้าใจในความหลากหลายทางสังคม และวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้

1.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางเศรษฐกิจ หมายถึง สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ การค้าเสรี และเป้าหมายและนโยบายทางเศรษฐกิจได้ พร้อมทั้งสามารถยกตัวอย่างสิทธิทางเศรษฐกิจของพลเมืองได้

1.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง สามารถอธิบายกระบวนการโลกาภิวัตน์ การพัฒนาในสังคมโลก และระบบการทำงานต่าง ๆ ของโลกได้ อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักการสำคัญในการแก้ไขปัญหาของสังคมได้

โดยคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้สามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 13 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้

2. คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ หมายถึง ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนหรือมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงกระบวนการต่างๆ ในประเด็นต่อไปนี้

2.1 ทักษะการคิดและการตัดสินใจ หมายถึง สามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล โดยอาศัยกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์ และคิดสังเคราะห์ในการคิดและตัดสินใจ

2.2 ทักษะการสืบค้นและการแสวงหาความรู้ หมายถึง สามารถวางแผนในการค้นคว้าข้อมูลและแสวงหาความรู้ได้จากการสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถเลือกรับข้อมูล ข่าวสารเพื่อใช้ทำความเข้าใจโดยปราศจากอคติ การครอบงำ และโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ

2.3 ทักษะการสื่อสาร หมายถึง สามารถสื่อสารและอภิปรายโดยใช้เหตุผลและใช้หลักฐานประกอบการเสวนา การโต้เถียงและการแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้

2.4 ทักษะการทำงานเป็นทีม หมายถึง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยโดยการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่ลำเอียง ปราศจากการละเมิดและอคติ เคารพสิทธิ เสรีภาพผู้อื่น อีกทั้งสามารถปรับตัวข้ามวัฒนธรรม และยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง

2.5 ทักษะในการพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเอง สามารถปฏิบัติตนตามสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีความรับผิดชอบ

โดยคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะสามารถสรุปได้ ดังตารางที่ 14 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ

3. คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม หมายถึง ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนหรือมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงเจตคติและค่านิยมในประเด็นต่อไปนี้

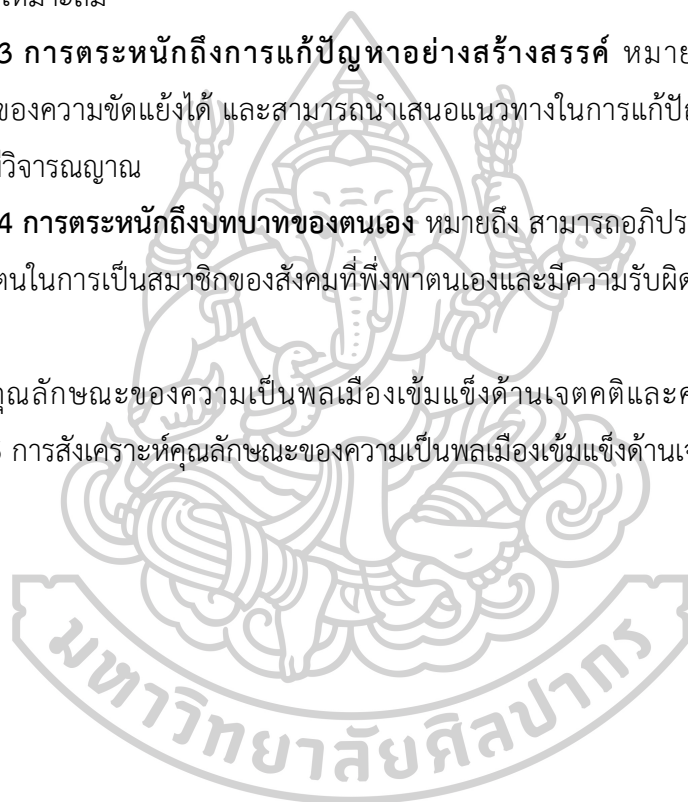
3.1 การตระหนักถึงความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง สามารถยอมรับความแตกต่างหลากหลายในสังคมและวัฒนธรรมได้โดยการปฏิบัติต่อกันอย่างสันติสุขและเคารพซึ่งกันและกัน

3.2 การตระหนักถึงความยุติธรรม หมายถึง สามารถแสวงหาแนวทางในการสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคมได้ และสามารถเลือกแนวทางเหล่านั้นมาประพฤติปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

3.3 การตระหนักถึงการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง สามารถอภิปรายถึงผลกระทบของความขัดแย้งได้ และสามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มีเหตุผลและมีวิจารณ์ญาณ

3.4 การตระหนักถึงบทบาทของตนเอง หมายถึง สามารถอภิปรายและนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติตนในการเป็นสมาชิกของสังคมที่พึ่งพาตนเองและมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองได้

โดยคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 15 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม

ตารางที่ 13 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเข้มแข็งด้านความรู้

คุณลักษณะของความเป็น พลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้	นักวิชาการ/นักการศึกษา							
	สำนักงาน เลขานุการ สภา การศึกษา (2554)	ทิพย์พพร ต้นติสุนทร (2554)	วิชัย วงษ์ ใหญ่ (2554)	ปริญญา เท วานฉัตร กุล (2555)	เครือข่าย การศึกษา เพื่อสร้าง พลเมือง ประชาธิปไตย (2556)	Zyngier D. (2011)	Westheimer, J. and Kahae, J. (2015)	สำนัก เลขานุการ สภา การศึกษา (2561)
เข้าใจและรับรู้ในความ หลากหลาย ทางสังคมและ วัฒนธรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เข้าใจโมโนทัศน์เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และ สิทธิมนุษยชน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เข้าใจโมทัศน์เกี่ยวกับระบบ เศรษฐกิจและการค้าเสรี					✓	✓	✓	✓
เข้าใจโมทัศน์เกี่ยวกับ การเมืองการปกครอง และการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย					✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 13 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ (ต่อ)

คุณลักษณะของความ พลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้	นักวิชาการ/นักการศึกษา							
	สำนักงาน เลขาธิการ สภา การศึกษา (2554)	ทิพย์พพร ต้นดีสุนทร (2554)	วิชัย วงษ์ ใหญ่ (2554)	ปริญญา เท วานฉวี กุล (2555)	เครือข่าย การศึกษา เพื่อสร้าง พลเมือง ประชาธิปไตย (2556)	Zyngier D. (2011)	Westheimer, J. and Kahae, J. (2015)	สำนัก เลขาธิการ สภา การศึกษา (2561)
เข้าใจโมโนทัศน์เกี่ยวกับ กฎหมาย กติกาของสังคม หลัก ธรรมาภิบาลและความยุติธรรม ในสังคม	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
เข้าใจบทบาทของตนเองใน ฐานะพลเมืองทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับชาติ	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
เข้าใจการอยู่ร่วมกันในสังคม โลกด้วยการพึ่งพากัน รับรู้ว่าการกระทำของตนเอง ย่อมส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่น		✓				✓	✓	✓

ตารางที่ 13 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ (ต่อ)

คุณลักษณะของความ พลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้	นักวิชาการ/นักการศึกษา							
	สำนักงาน เลขานุการ สภา การศึกษา (2554)	ทิพย์พพร ตันติสุนทร (2554)	วิชัย วงษ์ ใหญ่ (2554)	ปริญญา เท วานฉัตร กุล (2555)	เครือข่าย การศึกษา เพื่อสร้าง พลเมือง ประชาธิปไตย (2556)	Zyngier D. (2011)	Westheimer, J. and Kahae, J. (2015)	สำนัก เลขานุการ สภา การศึกษา (2561)
เข้าใจและรับรู้ถึงกระบวนการ โลกาภิวัตน์ การพัฒนาใน สังคมโลก และระบบการ ทำงานต่างๆ ของโลก		✓			✓	✓	✓	✓
เข้าใจโมโนทัศน์ของสันติภาพ และความยุติธรรม การเปลี่ยน ผ่านในด้านสันติภาพและความ ขัดแย้ง		✓			✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 13 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเข้มแข็งด้านความรู้ (ต่อ)

คุณลักษณะของความเป็น พลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้	นักวิชาการ/นักการศึกษา							
	สำนักงาน เลขานุการ สภา การศึกษา (2554)	ทิพย์พพร ตันติสุนทร (2554)	วิชัย วงษ์ ใหญ่ (2554)	ปริญญา เท วานฉัตร กุล (2555)	เครือข่าย การศึกษา เพื่อสร้าง พลเมือง ประชาธิปไตย (2556)	Zyngier D. (2011)	Westheimer, J. and Kahae, J. (2015)	สำนัก เลขาธิการ สภา การศึกษา (2561)
เข้าใจหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักการสำคัญในการแก้ไขปัญหาของสังคม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เข้าใจโมเดลที่ตนเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมเพื่อสร้างพลเมืองเข้มแข็ง					✓			
เข้าใจโมเดลที่ตนเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ข่าวสารและเหตุการณ์ปัจจุบัน					✓			

ตารางที่ 14 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ

คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ	นักวิชาการ/นักการศึกษา							
	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554)	ทิพย์พพร ต้นดีสุนทร (2554)	วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554)	ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555)	เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (2556)	Zyngier D. (2011)	Westheimer, J. and Kahae, J. (2015)	สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2561)
มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์	✓				✓	✓	✓	✓
มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถใช้เหตุผลและใช้หลักฐานประกอบการเสวนา การโต้เถียงและการแสดงความคิดเห็น และการจัดการกับความเห็นที่แตกต่างได้	✓				✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 14 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ (ต่อ)

คุณลักษณะของความ พลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ	นักวิชาการ/นักการศึกษา							
	สำนักงาน เลขาธิการ สภา การศึกษา (2554)	ทิพย์พพร ต้นตีสุนทร (2554)	วิชัย วงษ์ ใหญ่ (2554)	บริญญา เท วานฉิมตรกุล (2555)	เครือข่าย การศึกษาเพื่อ สร้างพลเมือง ประชาธิปไตย (2556)	Zyngier D. (2011)	Westheimer, J. and Kahae, J. (2015)	สำนัก เลขาธิการ สภา การศึกษา (2561)
มีความสามารถในการเลือกรับ ข้อมูล ข่าวสารเพื่อใช้ทำความ เข้าใจโดยปราศจากอคติ การ ครอบงำ และโฆษณาชวนเชื่อ ต่างๆ	✓					✓	✓	✓
มีความสามารถในการแสวงหา ความรู้และการค้นหาข้อมูลที่ หลากหลายโดยใช้สื่อเทคโนโลยี และสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ รวมทั้งการรู้เท่า ทันสื่อ					✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 14 การสังเคราะห์คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ (ต่อ)

คุณลักษณะของความเข้มแข็งด้านทักษะ	นักวิชาการ/นักการศึกษา							
	สำนักงาน เลขานุการ สภา การศึกษา (2554)	ทิพย์พพร ตันติสุนทร (2554)	วิชัย วงษ์ ใหญ่ (2554)	ปริญญา เทว วานฉิมตรกุล (2555)	เครีอชาย การศึกษาเพื่อ สร้างพลเมือง ประชาธิปไตย (2556)	Zyngier D. (2011)	Westheimer, J. and Kahae, J. (2015)	สำนัก เลขานุการ สภา การศึกษา (2561)
มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างชาติ ภาษาและวัฒนธรรมได้		✓			✓	✓	✓	✓
มีความสามารถในการคิด ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่างๆ บนพื้นฐานของข้อมูล และใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างแนวทางการแก้ปัญหา	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓

7.3 แนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ (2548: 57-70) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองว่ามีหลายวิธี โดยอาจแบ่งเป็นกลุ่มได้ดังนี้ตามลักษณะเด่นของการสอนนั้น ได้แก่

1. กิจกรรมที่ใช้กระบวนการกลุ่ม ช่วยทำให้อุณหภูมิทางด้านคุณธรรม จริยธรรมของความเป็นพลเมือง กลายเป็นเรื่องที่มีชีวิตชีวาน่าสนใจมีความเคลื่อนไหว นักเรียนสามารถมองเห็นแง่มุมที่แตกต่าง การใช้กระบวนการกลุ่มมุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และการปฏิสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่ โดยมีการใช้กิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนหรือกิจกรรมอื่นมาประกอบตามความเหมาะสม

2. การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกด้วยการกำหนดบทบาทหน้าที่ตามความจำเป็นของเหตุการณ์จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกนึกคิดในบทบาทหน้าที่ตนเองได้ทดลองสมมติให้ตนเองเป็นผู้มีบทบาทดังกล่าวที่กำหนดในเรื่องจะส่งผลเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

3. การเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจ (Cooperative Learning) การเรียนการสอนวิธีนี้ให้ประโยชน์ต่อการพัฒนาค่านิยม บุคลิกลักษณะจริยธรรม และความเป็นพลเมืองอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการสร้างความเป็นพลเมืองวิธีการนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับกิจกรรมในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ ที่จะให้เรียนที่จะเปลี่ยนบทบาทความรับผิดชอบ เรียนรู้ที่จะฟังคนอื่น เรียนรู้ที่จะแลกเปลี่ยนทัศนะ ค่านิยม และเรียนรู้ที่บรรลุถึงผลดีที่พึงได้รับร่วมกันอันเป็นสาระสำคัญของระบบประชาธิปไตยวิธีการเรียนแบบนี้สามารถนำมาใช้ร่วมกับการสอนแบบต่าง ๆ รวมทั้งในการเล่น เดวิดและโรเจอร์ จอห์นสัน บรรยายถึงตัวบ่งชี้ลักษณะที่ดีของการเรียนการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจไว้ 2 ประการ คือ

1. การอาศัยพึ่งพาซึ่งกันและกันในทางบวก คือผู้เรียนต้องคิดว่าการรวมพลังกันคือที่มาของผลดีร่วมกัน ต้องคิดในลักษณะ All for one and one for All หรือรวมกันเราอยู่ แยกกันเราตาย หรือจมน้ำจมน้ำด้วยกัน

2. ปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว (Face to Face interaction) การทำงานร่วมกันต้องการการติดต่อสื่อสารกันโดยตรงทั้งต้องพูด ฟัง อธิบายการแสดงความรู้สึก ทำให้สมาชิกในกลุ่มเกิดลักษณะเหล่านี้

2.1 ความรับผิดชอบของแต่ละคน ผู้เรียนแต่ละคนต้องมีขอบเขตของความรับผิดชอบในงานแตกต่างกันไปตามสัดส่วนไม่ใช่ปล่อยให้เป็นที่ของใครคนหนึ่ง

2.2 ทักษะของการสื่อสารและการทำงานกลุ่มเล็ก ผู้เรียนต้องได้รับการสอนเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่ม ต้องให้รู้ให้มีทักษะในการทำงาน

2.3 กระบวนการผู้เรียนต้องมีช่วงเวลา วิเคราะห์ อภิปรายถึงวิธีการที่ทำให้กลุ่มของตนดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อม ๆ กับทำให้ความสัมพันธ์ในกลุ่มพัฒนาขึ้น

4. การเรียนการสอนโดยการใช้สังคม (Service - Learning) การเรียนการสอนด้วยวิธีนี้เป็น การเรียนโดยผ่านกิจกรรมที่นักเรียนนำความรู้จากที่ได้ในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมที่เป็นประโยชน์หรือตรงกับความต้องการ ความจำเป็นของสังคม เช่น กิจกรรมการอ่านหนังสือให้คนชราฟัง กิจกรรมการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาวิเคราะห์สภาวะน้ำเสียในห้องถื่น เป็นต้น

ข้อดีของการเรียนด้วยวิธีนี้ คือ

4.1 เป็นการฝึกให้นักเรียนได้โอกาสรู้สภาพความเป็นจริงของสังคมด้วยประสบการณ์ตรง เนื่องจากชุมชนแต่ละแห่งมีสภาพการณ์ที่แตกต่างกันอย่างมาก บางแห่งก็มีความละเอียดซับซ้อนไม่ตรงกับตำราที่เรียน

4.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับจากในชั้นเรียนประยุกต์เข้ากับสถานการณ์จริง ทำให้เกิดต่อยอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง รวมทั้งอาจจะต้องค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่ออธิบายสถานการณ์ที่พบ

4.3 ความรู้ที่ได้รับเป็นความรู้จากประสบการณ์ตรง ผ่านการแก้ปัญหาการกระทำทุกขั้นตอนย่อมมีความหมาย มีความชัดเจน สามารถตกผลึกอยู่ในความทรงจำได้มากกว่าการเรียนจากตำราในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว

4.4 เป็นการฝึกประสบการณ์ของการเป็นพลเมือง ได้เรียนรู้บทบาทของการเป็นสมาชิกของชุมชนอย่างผู้มีความรู้ ความคิด มีความรู้สึกรับผิดชอบตระหนักในบทบาทความรับผิดชอบร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง

5. กิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เพลงและเกม ไม่ว่าจะเป็นยุคสมัยใดเพลงและเกมยังคงเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้มีส่วนร่วมมีความสุขสนุกสนานโดยซึมซับเนื้อหา เนื้อหาสาระ คติธรรมได้ตามโอกาสอันควร เพลงที่นำมาสอนควรเป็นเพลงที่เนื้อหาความสั้น ง่ายและมีความหมายตรงกับบทเรียนที่สอนอาจเป็นเพลงประเภทกล่อมเด็กหรือเพลงแปลงเนื้อเพลงจากเพลงไทยสากล เพลงพื้นบ้าน เพลงยอดนิยมตามยุคตามสมัย

6. การสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง เป็นอีกกิจกรรมการเรียนการสอนหนึ่งที่สามารถหยิบเอาเหตุการณ์ที่เป็นเรื่องจริงหรือเป็นเรื่องแต่งขึ้นจากเค้าโครงเรื่องจริงที่มีมิติชวนให้คิดได้หลายแง่หลายมุม บางเรื่องอาจจะเป็นประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรมที่สามารถมองได้ทั้งถูกและผิด บางเรื่องเป็นประเด็นถกเถียงกันได้ในเรื่องของการปฏิบัติหน้าที่ของความเป็นพลเมือง กระบวนการเรียนด้วยวิธีนี้จะช่วยฝึกให้นักเรียนมีความเข้าใจในเหตุการณ์อย่างเป็นรูปธรรม กระตุ้นให้หาข้อสรุปอย่างสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ บนฐานของเหตุและผลฝึกการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งมีมุมมองที่แตกต่างกัน

และช่วยให้พัฒนาทักษะของการอภิปรายกล้าเสนอความคิดเห็น ซึ่งอาจเป็นความเห็นซึ่งแตกต่างจากผู้อื่น

7. การเรียนรู้จากข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในสังคมปัจจุบันเป็นยุคที่ข่าวสารแพร่กระจายอย่างรวดเร็วและหลายช่องทางวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ไม่ใช่ของแปลกของหายากสำหรับครอบครัวไทยเหมือนดังเช่นแต่ก่อนการติดตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมจะทำให้มองเห็นมุมมองที่แตกต่างกัน เห็นเคลื่อนไหวทางสังคมได้เรียนรู้เหตุและผลจากบุคคลที่มีตัวตนจริง มีบทบาทอยู่ในสังคมตามสถานภาพ และหน้าที่ของแต่ละคน

8. การใช้สมุดสะสมคะแนนความดี กลวิธีการส่งเสริมความดีอีกวิธีหนึ่งคือการใช้สมุดสะสมคะแนนความดีของโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานบางโรงเรียน เช่น โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม ใช้สมุดสะสมคะแนนความดีเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อสังคม กลวิธีนี้พบในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาโดยทั่วไป เพียงแต่ปัจจุบันอาจลดความสนใจลง

สถาบันพระปกเกล้า (2552:1-3) ได้กล่าวถึงการสร้างความเป็นพลเมืองไว้ในโครงการ “สร้างสำนึกพลเมือง” ไว้ว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีนโยบายสาธารณะเป็นข้อตกลงที่รัฐบาลกลาง รัฐ หรือรัฐบาลระดับท้องถิ่นจะต้องดำเนินการตามความรับผิดชอบให้สำเร็จ นโยบายสาธารณะบางฉบับได้ตราออกมาเป็นกฎหมาย ซึ่งจัดทำโดยส่วนบริหารของหน่วยงานรัฐบาลฝ่ายต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการดำเนินการและการบังคับใช้กฎหมายนั้น

เมื่อประชาชนตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตนแล้ว พวกเขาจำเป็นต้องการให้รัฐบาลพัฒนาและดำเนินการตามนโยบายที่จะจัดการกับปัญหาเหล่านั้น ในฐานะพลเมืองของสหรัฐอเมริกา ทุกคนมีสิทธิที่จะให้ความเห็นในสิ่งที่ตนคิดว่า รัฐบาลควรจะทำอย่างไรเกี่ยวกับปัญหาในชุมชนนั้น นอกจากนี้ยังมีสิทธิที่จะให้ความเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาในมลรัฐในประเทศและปัญหามานานาชาติ และยังมีสิทธิที่จะพยายามโน้มน้าวให้ผู้ที่มีสิทธิ์ตัดสินใจในประเด็นเกี่ยวกับตัวบุคคลที่จะเข้าดำรงตำแหน่งเป็นคณะรัฐบาลได้เข้ามาจัดการแก้ปัญหาเหล่านั้นด้วย เพื่อที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ พลเมืองทั้งหลายจำเป็นต้องรู้ด้วยว่าเป็นการเข้าร่วมในระดับใดของรัฐบาล และหน่วยงานใดที่รับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลง การบังคับใช้ หรือการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เป็นการเฉพาะ

นอกจากนี้ สถาบันพระปกเกล้า (2552:3-12) ได้อธิบายเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง โดยการนำโครงการสร้างสำนึกพลเมือง (Project Citizen) ซึ่งมีต้นแบบจากประเทศสหรัฐอเมริกาและการดำเนินการในกว่า 70 ประเทศทั่วโลกมาดำเนินการในประเทศไทยตั้งแต่ปี 2549 โดยปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการสร้างสำนึกพลเมือง คือ มุ่งสร้างความตระหนักบทบาทหน้าที่ความเป็น

พลเมืองให้แก่เยาวชนและผู้อบรมผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน ชุมชน และสังคม เพื่อร่วมกันกำหนดปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาลงมือจนผลึกตันเป็น “ข้อเสนอเชิงนโยบาย” เสนอต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อให้เกิดทิศทางที่กว้างขวางต่อไป

การสร้างสำนึกพลเมืองของสถาบันพระปกเกล้าได้ดำเนินการโดยการจัดอบรมให้แก่คุณครูหรือผู้สนใจ ในเรื่องความสำคัญและบทบาทของพลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทางสถาบันคาดหวังว่าคุณครูหรือผู้สนใจจะได้นำความรู้ ทักษะเจตคติขั้นตอนต่าง ๆ ไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อชวนกันคิดและรวมตัวกันพัฒนาและแก้ไขปัญหาของโรงเรียน ชุมชนและสังคมของตนต่อไป โดยกระบวนการสร้างสำนึกพลเมือง มีขั้นตอนหลักๆ อยู่ 5 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะแรกการอบรม เป็นช่วงของการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่คุณครูและผู้เข้าร่วมโครงการเพื่อสร้างวิทยากร

ระยะที่สองการถ่ายทอด เป็นช่วงที่คุณครูหรือผู้ผ่านการอบรมนำความรู้จากการอบรมไปถ่ายทอดต่อในชั้นเรียนหรือชุมชนและเชิญชวนให้นักเรียนหรือชุมชนทำโครงการร่วมกัน

ระยะที่สามลงมือปฏิบัติ เป็นช่วงที่นักเรียนและคุณครูหรือชุมชนร่วมกันกำหนดปัญหาและลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาที่นั้น ๆ หรือได้ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อไป

ระยะที่สี่การเยี่ยมเพื่อให้กำลังใจ เป็นช่วงที่สถาบันพระปกเกล้าและทีมงานลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมเยียนตอบข้อซักถามและให้กำลังใจนักเรียนและคุณครูหรือชุมชนในการทำโครงการ พร้อมทั้งเชิญชวนคุณครูและนักเรียนนำผลงานของนักเรียนมานำเสนอในเวทีประกวดระดับภูมิภาคและระดับชาติต่อไป

ระยะที่ห้าการเผยแพร่สู่สาธารณะ เมื่อคุณครูและนักเรียนหรือชุมชนร่วมกันทำโครงการกระทั่งได้แนวทางปฏิบัติหรือข้อเสนอเชิงนโยบายต่อปัญหาหนึ่ง ๆ แล้ว จะมีการจัดเวทีสาธารณะเพื่อเป็นพื้นที่ให้นักเรียนได้นำผลงานมานำเสนอแก่สาธารณชนต่อไป

สถาบันพระปกเกล้าได้ถอดบทเรียนองค์ความรู้ต่าง ๆ จากการอบรมโครงการสร้างสำนึกพลเมืองทั้งเนื้อหาและกิจกรรม โดยถ่ายทอดออกมาเป็นรูปเล่มเพื่อเป็นเครื่องมือที่คุณครู นักเรียน และชุมชนสามารถนำไปปรับใช้ในการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดพลเมืองที่เป็นกำลังของบ้านเมืองต่อไป

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554:2-3) การศึกษาเพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำบนโลกที่ซับซ้อนในอนาคต (Navigating Complex World Liberal Arts) สอนให้คนรู้จักสร้าง มีความเชื่อ คนที่รอบรู้จะเข้าใจโลก เข้าใจการเปลี่ยนแปลง เข้าใจคนได้มากกว่า มีวิสัยทัศน์กว้างไกลกว่า จะเป็นปัจจัยการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ การศึกษาที่ดีคือการเรียนรู้ที่จะเรียน เพราะทุกวันนี้โลกเปลี่ยนแปลงไปอะไรที่ดำรงอยู่ในวันนี้อาจล้าสมัยได้เสมอ เพราะฉะนั้นการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลจะช่วย

ให้เราพร้อมที่เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้เสมอ ทำอะไรใหม่ๆ เสมอ ทุกวันคือการเรียนรู้ใหม่และการเรียนรู้ต้องทำตลอดชีวิต

คุณค่าที่แท้จริงของการเรียนรู้คือ คุณภาพด้านความเป็นมนุษย์ ความรู้อาจจะไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นต่อไปอีก ทักษะบางอย่างอาจจะไม่เพียงพอ สิ่งที่จะทำให้เรามีชีวิตรอดในอนาคตคือ คุณภาพความเป็นมนุษย์ ซึ่งประกอบไปด้วยความรัก ความเมตตา ความกล้าหาญ ความสามารถในการเปิดรับมุมมองใหม่ๆ รวมทั้งการมีสติและความสงบภายในจิตใจ

การสร้างพลเมืองหรือเปลี่ยนประชาชนให้เป็นพลเมืองต้องอาศัยการจัดการศึกษาที่ดี มีคุณภาพที่จะช่วยหล่อหลอมให้ประชาชนเกิดคุณลักษณะของพลเมือง และสังคมพลเมืองขึ้นได้

การปรับกระบวนการทัศน์ทางการศึกษา มุ่งสู่คุณภาพของคน จะต้องกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในความหมายของความเป็นมนุษย์เป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นปัจจัยชี้ขาดความเป็นชนชาติที่จะอยู่รอด มีปัจจัยคุณภาพการศึกษา 3 ปัจจัยหลัก คือ 1. บุคลากร 2. ประสิทธิภาพ 3. ความเป็นธรรม สำหรับการจัดการเรียนรู้และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองมีจุดเน้น 8 ประการ ดังนี้

1. เน้นกระบวนการกลุ่ม
2. ฝึกฝนทักษะพื้นฐานความเป็นพลเมือง การรับฟังผู้อื่น
3. เคารพผู้อื่นว่ามีความเท่าเทียมกับตนเอง
4. เคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง
5. การคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงปัญหาและเชื่อมโยงตนเองกับปัญหา สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น
6. สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงที่เป็นวัตถุวิสัย (Objective) กับความคิดเห็นที่เป็นอัตวิสัย (Subjective)
7. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น คำนึงถึงส่วนรวม
8. รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมผ่านการทำโครงการกิจกรรมต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังได้มีการกล่าวถึง การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของสังคมของประเทศสามารถที่จะเชื่อมโยงไปสู่ความเป็นพลเมืองของสังคมอาเซียนได้ โดยมีแนวทางในการจัดการศึกษา คือ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยเน้นกิจกรรม ฝึกกระบวนการคิดจากสถานการณ์ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบของสังคมอาเซียน และการแก้ปัญหาในอนาคตอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมผู้เรียนก้าวเข้าสู่สังคมโลก เพราะทุกวันนี้เทคโนโลยีได้เชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าอยู่ในโลกเดียวกัน โดยเฉพาะชุมชนความรู้กับวัฒนธรรม การเรียนรู้เข้าถึงวัฒนธรรมของอาเซียน การแสวงหาคูณค่าและประโยชน์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและสามารถแปลงเป็นทุนหรือทรัพย์สินได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองอาเซียนจึงมีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. เน้นการเรียนรู้มากกว่าการสอน Teaching less and Learning more เป็นบุคคล
แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. การบริหารจัดการในลักษณะการมีส่วนร่วม
3. การบริหารจัดการจะอาศัยหลักการตลาดมากขึ้น
4. ภาคเอกชนจะมีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
5. การจัดการศึกษาเน้นการพัฒนาคุณภาพคน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และภาคีเครือข่าย
การจัดการศึกษายุคใหม่สู่ความเป็นพลเมืองจำเป็นต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่
การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งการมีส่วนร่วมมี 5 ระดับ ได้แก่

1. การแบ่งปันข้อมูล (Inform)
2. การปรึกษาหารือ (Consult)
3. การเข้ามาเกี่ยวข้อง (Involve)
4. การร่วมมือ (Collaboration)
5. การเสริมพลังอำนาจ (Empowerment)

การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นปัจจัยสำคัญของการประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา มีหลักการสำคัญ 5 หลักการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สามารถใช้ข้อมูล ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ
2. การมีส่วนร่วมในการบอกและเสนอแนวทางเพื่อตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ติดตาม ตรวจสอบ
5. การมีส่วนร่วมรับประโยชน์และเป็นเจ้าของนโยบายสาธารณะ

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555:64-95) กล่าวถึงหลักการและวิธีการจัดการเรียนการสอน
เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองให้ผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนไว้ดังนี้

หลักการพื้นฐานของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง มีหลักการต่อไปนี้

1. ผู้ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองไม่ใช่ผู้สอนแต่คือผู้เรียนเอง โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็น
วิทยากรกระบวนการในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดได้และพัฒนาตนเอง
2. การเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็นแนวระนาบมิใช่
แนวตั้งที่อาจารย์มีอำนาจและเป็นผู้ผูกขาดความรู้ โดยผู้เรียนมีหน้าที่ต้องจดจำและทำตามที่อาจารย์
บอก แต่การเรียนการสอนแนวระนาบ ผู้สอนจะเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนและเรียนรู้จากผู้เรียนได้ด้วย
3. การพัฒนาตนเองให้มีความเป็นพลเมืองในข้อต่าง ๆ ไม่ได้เกิดจากการฟังบรรยาย
หากต้องใช้กิจกรรมและการลงมือปฏิบัติ

4. การเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจะต้องติดตาม ประเมินผลการพัฒนาตนเอง โดยให้มีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสรุปบทเรียนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ

รูปแบบกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง สามารถใช้กิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติความเป็นพลเมืองอย่างครบถ้วนทุกด้าน โดยผู้สอนสามารถนำรูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้กับทุกระดับชั้น ได้แก่

1. การทำโครงการแก้ปัญหา (Project-Based Learning) เพื่อฝึกความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การทำโครงการแก้ปัญหาในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย การทำโครงการแก้ปัญหาของชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย การทำโครงการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมของเรา

2. การเรียนรู้การปกครองตนเองของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้วยการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ การไปเลือกตั้งสถานักเรียน สถานักศึกษา หรือองค์การนักศึกษา การไปเลือกตั้ง ส.ส. และการปกครองท้องถิ่น(สำหรับผู้เรียนที่มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว)

เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education) (2556: 42-43) ได้อธิบายถึงหลักการของการจัดการเรียนรู้และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ผู้เรียนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักที่จะเรียนรู้จากการร่วมวางแผนการเรียนรู้จัดกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบุคคล และสื่อต่างๆ เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมาย และเป็นเจ้าของการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2. การจัดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Learning by doing) ผู้เรียนเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือเสมือนจริง โดยฝึกการวางแผน ฝึกปฏิบัติ และฝึกการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพื่อร่วมกันสรุปโดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียน

3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner centered) เน้นบทบาทของผู้เรียนในการแสวงหาความรู้และสร้างความรู้เป็นของตนเอง

4. การจัดการเรียนรู้ที่ไม่ชี้นำความคิดเห็น (Prohibition against imposition of point of view) เคารพและให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ของผู้เรียน คือต้องไม่ชี้นำความคิดเห็น ไม่ครอบงำ ไม่โฆษณาชวนเชื่อเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจผิด หรือหลงผิดด้วยวิธีการใดด้วยการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณ

5. การจัดการเรียนรู้โดยไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทางการเมือง (Prohibition against political bias-nonpartisan learning) ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้โดยลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทางการเมือง ไม่ว่าจะด้วยการนำเสนอข้อมูลเท็จ บิดเบือน หรือไม่ครบ โดยมีเจตนาให้เป็นประโยชน์หรือเป็นโทษแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทางการเมืองโดยไม่เป็นธรรม

วิจารณ์ พานิช (2556:1) กล่าวถึงการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองไว้ว่า ความเป็นพลเมืองนั้น สอนไม่ได้ ผู้เรียนต้องเรียน และไม่ใช่เรียนโดยการฟังบรรยาย อ่าน หรือท่องตำรา ต้องเรียนโดยลงมือทำ หรือปฏิบัติการ เพื่อสร้างความเข้าใจขึ้นมาจากภายในตน เป็นการเรียนรู้ระดับทักษะ ฉันทะ และคุณค่า ที่แสดงออกผ่านพฤติกรรม ไม่ใช่เรียนเพื่อให้อัดจำข้อความรู้เอาไว้ตอบข้อสอบ

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสามารถสังเคราะห์ได้ว่า แนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองเข้มแข็งนั้นมีหลากหลายวิธีให้เลือกประยุกต์ใช้ โดยควรเลือกให้เหมาะกับบริบทของสถานศึกษา ชุมชน สังคม และควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้เรียน โดยแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองเข้มแข็งจะมุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติการทำกิจกรรมหรือโครงการ การทำกิจกรรมบริการชุมชนและสังคม เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นการฝึกฝนกระบวนการกลุ่ม การทำงานร่วมกับผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ รวมทั้งการรับฟังผู้อื่นและการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง นอกจากนี้แนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองเข้มแข็งยังให้ความสำคัญกับการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และภาคีเครือข่ายเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม และประเทศ อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดเชื่อมโยง และคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเป็นการฝึกฝนทักษะพื้นฐานความเป็นพลเมืองและพัฒนาตนเองให้มีความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ดังนั้นหลักการสำคัญของแนวทางการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองเข้มแข็งจึงครอบคลุมในประเด็นของหลักการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) หลักการจัดการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Learning by doing) หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner centered) หลักการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ชี้นำความคิดเห็น (Prohibition against imposition of point of view) และหลักการจัดการเรียนรู้โดยไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทางการเมือง (Prohibition against political bias-nonpartisan learning)

7.4 การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education)

ทิพย์พาพร ตันตีสุนทร (2554:49-57) ได้นำเสนอเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไว้ดังนี้ การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง คือ การเตรียมความพร้อมสำหรับการปกครองตนเองอย่างยั่งยืน โดยการปลูกฝังค่านิยมผ่านการฝึกฝน ปฏิบัติ กิจกรรมต่างๆ และผ่านกรอบการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างสอดคล้อง

กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายความว่า การมีส่วนร่วมของพลเมืองจะอยู่บนพื้นฐานของการได้รับข้อมูล ได้มีความรู้พอที่จะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเขา ในสังคมอย่างมีวิจารณ์ญาณโดยปลอดจากการครอบงำ มีความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ ใช้เหตุผล มีความอดทน อดกลั้น ไม่ใช่ความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัว ท่ามกลางความคิดที่แตกต่างหลากหลาย ซึ่งเป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องฝึกฝนจนเป็นทักษะ เป็นการสร้างชุมชนประชาธิปไตย (Democratic Community) ตั้งแต่เด็กเล็ก โดยมีสถาบันทางสังคมหลายระดับเข้ามาเกี่ยวข้อง ตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน และสถาบันการเมือง ดังนั้นการสร้างพฤติกรรมและความเชื่อร่วมกันจนเกิดความเห็นสาธารณะร่วมกันได้ทั้งสังคมกระทั่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ จำเป็นต้องสร้างระบบการเรียนรู้ของประชาชนในชาติด้วยการสร้างกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม (Socialization) ซึ่งการหล่อหลอมนี้จะนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลนั้น การสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยโดยการให้การศึกษาและพัฒนาทักษะทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ประชาชนภายใต้ระบอบการเมืองของสังคมจึงเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็น ฉะนั้นการสร้างพลเมืองในแนวทางประชาธิปไตยจึงพึงคำนึงถึง 2 เรื่องหลัก คือ การเมือง และการศึกษา ต้องไปพร้อมกันในการสร้างสังคม เพื่อให้เรื่องประชาธิปไตยจะได้เข้าใจตั้งแต่เด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานสร้างความเข้าใจร่วมกัน (Mutual Understanding)

แนวทางการสร้างพลเมืองใหม่ที่สนับสนุนระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างจริงจังในสังคมไทยควรพิจารณาหลักการสำคัญต่อไปนี้

1. Civic Education ต้องเริ่มตั้งแต่เด็กและดำเนินต่อไปไม่สิ้นสุดจนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา และเข้าสู่วัยทำงาน
2. Civic Education ต้องส่งเสริมเสรีภาพและทักษะการคิดและการแสดงออกมากกว่าการรับฟังและทำตามในแบบการศึกษาระบบเดิม ซึ่งเป็นการครอบงำในลักษณะเผด็จการแฝงในกระบวนการเรียนการสอน
3. Civic Education ต้องส่งเสริมสิทธิมนุษยชน คือ การเคารพคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่เสมอกันเพราะทุกชีวิตมีคุณค่าจึงควรให้ความเคารพต่อความแตกต่างโดยไม่ทำร้ายกัน และมีความยุติธรรม
4. Civic Education ต้องส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมือง (Political Education) เพื่อฝึกทักษะประชาธิปไตยและแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าการเรียนรู้จากการรับรู้แต่ขาดประสบการณ์ และเพื่อไม่ให้การใช้อำนาจทางการเมืองถูกผูกขาดอยู่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะนักการเมือง นักธุรกิจการเมือง และข้าราชการ
5. Civic Education ต้องการสื่อที่มีพลัง มีอิสระในการเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อการสร้างพลเมืองใหม่ของประเทศ

6. Civic Education ต้องได้รับการสนับสนุนจากทั้งระบบของสังคม จึงจะเปลี่ยนประชาชน (Subject) ให้เป็นพลเมือง (Citizen) ที่รับผิดชอบต่อประเทศได้ คือ

- การมีพลังประชาชนที่เห็นอนาคตร่วมกันต่อทิศทางการสร้างพลเมืองใหม่
- มีพลังความรู้ มีผู้มีความรู้ คิดค้นวิธีการและหลักสูตรในการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ทำให้ความสำคัญกับการพัฒนาพลเมือง
- มีพลังทางการเมืองหรือเจตจำนงทางการเมือง (Political Will) ของรัฐบาล ของสถาบันองค์กรที่เกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐและภาคเอกชนที่แสดงความมุ่งมั่นเรื่องการสร้างพลเมืองใหม่ของประเทศอย่างจริงจัง

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555:37-42) ได้กล่าวถึง การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนี ไว้ดังนี้

- ระดับชั้นอนุบาล เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมตามระบอบประชาธิปไตย หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ห้ามใช้ความรุนแรง
- ระดับชั้นประถมศึกษา เรียนรู้ความรับผิดชอบต่อ ซึ่งเป็นสิ่งที่กำกับการใช้สิทธิเสรีภาพ โดยจะถูกฝึกฝนให้รับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อผู้อื่น และรับผิดชอบต่อสังคม ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพแต่ต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพคนอื่น เรียนรู้เรื่องการประนีประนอมและการทำงานร่วมกับคนอื่น
- ระดับชั้นประถมปลาย หรือระดับชั้นมัธยมต้น ให้นักเรียนออกไปสัมผัสกับปัญหาต่างๆ ของชุมชนรอบๆ โรงเรียน แล้วให้นักเรียนเสนอโครงการของกลุ่มในการลงมือแก้ปัญหา โดยครูเป็นผู้ดูแลและให้คำแนะนำ กระบวนการนี้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมองเห็นตนเองเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และการลงมือแก้ไขปัญหาจะทำให้เกิดจิตสำนึกที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม พัฒนาไปสู่การเป็น พลเมือง
- ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เรียนรู้เรื่องการเมืองการปกครอง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยและประวัติศาสตร์การเมือง
- ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียนรู้เรื่องรัฐธรรมนูญและการปกครองโดยกฎหมาย หลักการของประชาธิปไตย ระบบการเมืองและการเลือกตั้งของประเทศของตนเอง
- สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมปลาย มีสิทธิเลือกตั้ง จึงได้รับการฝึกฝนให้เป็นพลเมือง โดยเป็นพลเมืองที่เห็นคนเท่าเทียมกัน ยอมรับความแตกต่าง เคารพสิทธิผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคมและพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยอย่างเต็มตัว

นอกจากการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในโรงเรียนแล้ว สหรัฐอเมริกาและเยอรมนียังมีการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองที่เป็นการศึกษาอิสระ เพื่อให้นักเรียนมีความเป็นพลเมืองสำหรับผู้ใหญ่ด้วย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรเอกชน รวมทั้งพรรคการเมือง

มีบทบาทอย่างเต็มที่ ทั้งยังมีการศึกษาทางการเมือง ให้แก่ประชาชน โดยมีหลักสูตรวิชาเรื่องการเมือง การปกครอง รัฐธรรมนูญ สิทธิ เสรีภาพ การเลือกตั้ง เป็นต้น เพื่อให้พลเมืองที่สนใจสามารถเลือก เรียนได้

เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education) (2556: 31-38) อธิบายถึงขอบเขตและพัฒนาการเรียนรู้ของพลเมืองในแต่ละช่วงวัยโดยมีรายละเอียดดังนี้

ระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (อายุ 5-7 ปี) ควรจะมีโอกาสที่จะได้เรียน เกี่ยวกับกฎกติกาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของลักษณะพื้นฐานของสังคมโรงเรียนและบริบทของ ชั้นเรียน

ระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 (อายุ 8-11 ปี) ผู้เรียนในระดับชั้นนี้ควรมีโอกาสที่จะได้เรียนที่จะ เข้าใจและรับรู้ทัศนคติที่แตกต่างกัน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ อธิบายความคิดและ การตัดสินใจของตนอย่างมีเหตุผล มีค่านิยมพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตย เคารพใน ความหลากหลาย และตระหนักในความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ และการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคมตามวิถีประชาธิปไตย โดยระดับประถมศึกษาปีที่ 3-4 ผู้เรียนควร ได้รับการพัฒนาความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมาย กติกา อำนาจ การปกครอง เสรีภาพ การร่วม คิดร่วมตัดสินใจ สิทธิและความรับผิดชอบ สื่อ และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอื่น ๆ ในระดับที่เหมาะสม ผู้เรียนสามารถที่จะพัฒนาทักษะและ ค่านิยมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่ เหมาะสมตามวัย สำหรับระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 ผู้เรียนควรมีโอกาสที่จะพัฒนาความรู้ความ เข้าใจแนวคิดเรื่องการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในบริบทของชุมชน ท้องถิ่น ประเทศ และภูมิภาคอาเซียน ได้พัฒนาทักษะที่ทำให้สร้างความเป็นพลเมืองที่แข็งแกร่งในตัว ในบริบทต่าง ๆ ที่กล่าวมา ผู้เรียนควรได้เรียนรู้สาระที่เกี่ยวกับกระบวนการทางการเมืองและการ ประชาธิปไตย เพื่อนำไปใช้ในการทำความเข้าใจและติดตามข่าวสารในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาชุมชน ประเทศ ภูมิภาค และโลก นอกจากนี้ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์ตรงใน การเข้าร่วมกิจกรรมภาคปฏิบัติ ในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมือง

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (อายุ 12-14ปี) ผู้เรียนในระดับชั้นนี้ควรได้พัฒนาความ ตระหนักและความสนใจที่กว้างขึ้นในเรื่องความเป็นพลเมือง ผู้เรียนควรได้พัฒนาความสามารถที่จะ คิด ทำ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์บนพื้นฐานของความสนใจในชุมชนที่กว้างขึ้นมากกว่า ผลประโยชน์ส่วนตัว ผู้เรียนควรได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและสรุปความรู้เชื่อมโยงกับแนวคิดที่มี ความเป็นนามธรรม สามารถอธิบายประเด็นปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้นได้ ประสบการณ์ที่จัดให้กับ ผู้เรียนในวัยนี้ควรมีความท้าทายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น โต้แย้งและแสดงทัศนะ ของตนเองอย่างมีเหตุผล ผู้เรียนควรได้พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการประยุกต์ใช้ทักษะ

ต่าง ๆ ในการแสดงออกในฐานะพลเมืองอย่างเป็นอิสระบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย ตลอดจนได้รับการพัฒนาความตระหนักในประเด็นทางจริยธรรมและเรียนรู้ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันระหว่างรัฐ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (อายุ 15-17ปี) ผู้เรียนควรได้พัฒนาความตระหนักในฐานะพลเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเน้นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ประยุกต์ใช้ความรู้เชิงมโนทัศน์ เพื่อการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า สร้างความเข้าใจ และติดตามตรวจสอบข้อมูล ข่าวสาร ทักษะที่หลากหลาย และทำความเข้าใจกับประเด็นทางการเมืองที่ซับซ้อนมากขึ้น และผู้เรียนควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบกฎหมายของประเทศไทยและพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญในระบบประชาธิปไตยของไทย ศึกษาการเมืองเอเชียและโลก เพื่อที่จะอธิบายแนวคิดพื้นฐานประชาธิปไตยของประเทศไทย และเรียนรู้อุดมการณ์ทางการเมือง และรูปแบบการเมืองการปกครองในเชิงเปรียบเทียบเพื่อนำมาใช้วิเคราะห์ ติดตาม และทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาระหว่างประเทศ รวมถึงประเด็นทางศีลธรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

ระดับอุดมศึกษา (อายุ 18-21 ปี) การศึกษาในระดับอุดมศึกษารวมถึงอาชีวศึกษาในรูปแบบต่างๆ มุ่งเน้นไปที่ความรู้และทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ และความชำนาญในเชิงวิชาชีพ การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ควรจัดในเชิงบูรณาการเป็นส่วนหนึ่งของอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา ในฐานะรายวิชาศึกษาทั่วไปหรือรายวิชาพื้นฐานและควรครอบคลุมด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างคุณลักษณะพลเมืองที่มีศักยภาพและมีความพร้อมในการอยู่ร่วมในสังคมประชาธิปไตย ดังตารางที่ 16 ขอบเขตและพัฒนาการเรียนรู้ของพลเมืองในระดับอุดมศึกษา

ตารางที่ 16 ขอบเขตและพัฒนาการเรียนรู้ของพลเมืองในระดับอุดมศึกษา

ความรู้ความเข้าใจ	ความสามารถและทักษะ
- ปรัชญาการเมือง และปรัชญาพื้นฐานของประชาธิปไตย	- การตั้งคำถาม การสืบค้นข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูล
- เศรษฐศาสตร์การเมือง การบริหารจัดการทรัพยากรของสังคมที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์	- ความเป็นผู้นำและการทำงานเป็นทีม
- ระบบการเมืองการปกครองไทย และการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ	- การแสดงความคิดเห็น และการสื่อสาร
- กฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง	- การคิดวิเคราะห์
- กฎหมายเพื่อการบริการสังคม	- การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
	- ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
	- การแก้ปัญหา
	- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตารางที่ 16 ขอบเขตและพัฒนาการเรียนรู้ของพลเมืองในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจ	ความสามารถและทักษะ
-การจัดการความเปลี่ยนแปลง การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี แนวคิดการกระจายอำนาจ และการเมืองภาคประชาชน -วิถีชีวิตประชาธิปไตย	-การอยู่ร่วมกัน -การรวมกลุ่ม ทำกิจกรรมด้านการเมือง (Political participation) -การสื่อสารเพื่อการเมือง ได้แก่ การรณรงค์ การประท้วง การจัดเวทีระดมความคิดเห็น การจัดเวทีสานเสวนาของพลเมือง -การบริการสังคม -การรับฟังและการอภิปรายเชิงการเมือง -ความคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงบวก -การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

ที่มา: เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education) (2556: 36-37)

วัยผู้ใหญ่ (อายุ 22 ปีขึ้นไป) การศึกษาอบรมของพลเมืองในวัยทำงาน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียนกลุ่มที่เป็นผู้ใหญ่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและสมรรถนะความเป็นพลเมืองที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างเท่าทัน มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ มีความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และมีทักษะพื้นฐานเพียงพอที่จะนำไปใช้ในฐานะพลเมืองที่แข็งขันของสังคมประชาธิปไตย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554: 17-23) กระทรวงศึกษาธิการถือเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง เพื่อสร้างเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ของประเทศไทยให้เป็นพลเมือง โดยจะต้องดำเนินการทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบด้วยมาตรการดังต่อไปนี้

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในสถานศึกษา สามารถจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของผู้เรียนได้ดังนี้

ชั้นอนุบาล: ฝึกฝนการเคารพกติกาแบบง่ายๆ ที่ปฏิบัติอยู่แล้วในห้องเรียนอนุบาล เริ่มฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อเพื่อน ๆ ต่อห้องเรียนแบบง่ายๆ สนุกสนาน เพื่อสร้างต้นทุนการเป็นพลเมืองให้กับผู้เรียน โดยครูและผู้ปกครองต้องเป็นตัวอย่างที่สะท้อนทัศนคติ วิธีคิด การแสดงออกทางพฤติกรรมและการพูดคุยกะจรรยาเป็นหลัก หรือไม่เน้นการอบรมสั่งสอน แต่เน้นเรื่องวิถีชีวิตและการถ่ายทอดทางจิตวิญญาณ

ขั้นประถมศึกษา: ฝึกฝนต่อยอดจากระดับอนุบาล และช่วงนี้เป็นช่วงที่ก้าวสู่การฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นพลเมืองของโรงเรียนได้ดี โดยเฉพาะการฝึกให้ผู้เรียนมีความคิดเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับสังคม รวมถึงการไม่สร้างภาระ สร้างปัญหาให้โรงเรียนและสังคม ขณะเดียวกันก็ให้เห็นมิติที่เป็นพลังด้วย

ขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น: ฝึกฝนให้เป็นพลเมืองของโรงเรียนในระดับสูงขึ้น เป็นรูปธรรมขึ้น เช่น คิดถึงส่วนรวม มีจิตสาธารณะ ด้วยการให้ทำโครงการ เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งเป็นปฏิบัติการที่เริ่มต้นจากตนเอง สำหรับเนื้อหาและกระบวนการที่ต้องต่อยอดต่อไป คือ ฝึกฝนการเคารพกฎหมาย การใช้สิทธิเสรีภาพโดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

ขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.): ให้ทำโครงการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งนอกจากจะทำในโรงเรียนแล้ว ให้ผู้เรียนได้ออกมาสัมผัสกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมด้วย เริ่มจากชุมชนที่อยู่รอบๆ โรงเรียน โดยให้มีการลงมือทำและเชื่อมโยงกับกิจกรรมจิตอาสาหรือบำเพ็ญประโยชน์ของโรงเรียน ให้ฝึกฝนการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย โดยเชื่อมโยงสถานักเรียน และการเลือกตั้งสถานักเรียนกับการเรียน และทำให้ประชาธิปไตยเป็นวิถีชีวิตในโรงเรียน

รูปแบบการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการเรียนรู้แบบกลุ่ม (Group Learning) แบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show and Share) โดยอาศัยฐานการเรียนรู้บนสถานการณ์จริงบริบทจริงในชุมชน ในย่านที่อยู่อาศัยของผู้เรียน ในท้องถิ่น เป็นต้น

ระดับอุดมศึกษา: การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยส่งเสริมหรือกำหนดให้มีวิชาวพลเมืองในหลักสูตร วิชาศึกษาทั่วไป เพื่อสร้างนิสิต นักศึกษาให้เป็นพลเมืองที่เคารพผู้อื่น เคารพกติกา มีความรับผิดชอบต่อสังคม และเข้าใจเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยการลงมือปฏิบัติ เพื่อการเป็นพลเมืองในวิทยาลัย/มหาวิทยาลัย การเลือกตั้งและการปกครองตนเองของนิสิต นักศึกษา ทั้งในรูปสถานักเรียน/องค์กรนิสิตนักศึกษา อันจะส่งผลให้เป็นพลเมืองของชุมชนและของประเทศต่อไป

สถาบันอุดมศึกษาเปลี่ยนการเรียนการสอนให้เป็น Service Learning หรือการเรียนเพื่อนำไปบริการสังคม และการบริการสังคมเพื่อนำมาเรียน โดยการทำวิชาจริยธรรมวิชาชีพ หรือวิชาจริยธรรม ของแต่ละคณะให้เป็น Service Learning โดยการใช้ปัญหาเป็นตัวตั้ง ให้นักศึกษาลงชุมชนรอบ ๆ วิทยาลัย/มหาวิทยาลัย ให้ประมวลความรู้ตามสาขาวิชาที่ได้เรียนมา นำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุ เสนอวิธีแก้ไข และลงมือปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ “หนึ่งจังหวัด

หนึ่งมหาวิทยาลัย” เพื่อให้เกิดจริยธรรมในการประกอบอาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม และการเป็นพลเมืองโดยการลงมือปฏิบัติ

ในขณะที่ประเทศเครือรัฐออสเตรเลียก็ได้มีการจัดหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของประเทศเครือรัฐออสเตรเลียเช่นกัน ตามที่ เอลิมซัย พันธ์เลิศ (2559:5-15) ได้กล่าวถึงหลักสูตรของประเทศออสเตรเลียไว้ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตรของประเทศเครือรัฐออสเตรเลียนั้น แต่ละรัฐของออสเตรเลียมีอิสระในการจัดการศึกษาของตัวเอง และในปี พ.ศ. 2551 ได้มีการก่อตั้งหน่วยงานที่ดูแลทั้งในระดับชาติและระดับมลรัฐ คือ Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority หรือ ACARA ขึ้นเพื่อให้เกิดเอกภาพและเป็นการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาของประเทศ โดยที่ ACARA มีหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งดำเนินการตามกรอบแนวทาง 2 ฉบับ คือ 1. The 2008 Melbourne Declaration on Educational Goals for Young Australians เป็นเอกสารที่ให้ความเห็นชอบโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งให้เป็นความมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนส่งเสริมเยาวชนชาวออสเตรเลียให้เป็นผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ (Successful Learner) เป็นบุคคลที่มีความมั่นใจและสร้างสรรค์ รวมทั้งเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้และมีความรับผิดชอบ (Active and Informed Citizen) 2. The Shape of Australian Curriculum เอกสารฉบับร่างฉบับแรกที่ทำขึ้นในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นแนวทางการนำหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และประวัติศาสตร์ฉบับปรับปรุง ได้จัดการเรื่องแนวทางการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติและบริบทต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตร ต่อมาปลายปี พ.ศ. 2555 คณะกรรมการของ ACARA ได้พิจารณาเอกสารฉบับร่าง ฉบับที่ 4 และมีการประชุมประจำปีเพื่อพิจารณาภาพรวมทั้งหมดของเอกสารร่างหลักสูตร ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวได้แนวทางการพัฒนาจากเอกสาร 2 ฉบับคือ เอกสารว่าด้วยกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และการออกแบบหลักสูตร

หลักสูตรระดับชาติของออสเตรเลียนำเสนอกรอบแนวคิดเป็นภาพใหญ่แบบ 3 มิติ ประกอบด้วย 1. วิชาต่าง ๆ 8 วิชา ประกอบด้วยวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ศิลปะ ภาษา สุขศึกษาและพลศึกษา และเทคโนโลยี 2. สมรรถนะหลัก 7 เรื่อง คือ การรู้หนังสือ การคิดคำนวณ ทักษะการใช้เทคโนโลยี การคิดวิจารณ์ญาณและสร้างสรรค์ สมรรถนะส่วนบุคคลและสังคม ความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม ความเข้าใจด้านจริยธรรม 3. เนื้อหา หลักการ และแนวคิดที่สอดแทรกในหลักสูตร 3 เรื่อง คือ 1. ประวัติและวัฒนธรรมของชาวอะบอริจินและหมู่เกาะ 2. การเชื่อมโยงระหว่างออสเตรเลียและเอเชีย และ 3. การพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับรัฐวิทโทเรีย มีจุดเน้นสำคัญของหลักสูตร 2 ประการ คือ 1. หลักสูตรกำหนดให้เป็นหลักสูตรอิงสมรรถนะ (Competency-based curriculum) ที่ช่วยให้การจัดการเรียนรู้และการประเมินไม่ยึดติดที่เนื้อหาสาระจนมากเกินไป 2. การออกแบบให้เป็นช่วงชั้นปี ช่วงละ 2 ปี ซึ่งเอื้อต่อการจัดการศึกษา

แบบคณะชั้น หลักสูตรของรัฐวิกโทเรียกำหนดให้เรียนเรื่อง ความเป็นพลเมือง (Civic and Citizenship) ในวิชามนุษยศาสตร์ (The Humanities) ประกอบด้วย 3 สาร (Strand) คือ รัฐบาล และประชาธิปไตย (Government and Democracy) กฎหมายกับพลเมือง (Law and Citizen) และพลเมือง ความหลากหลายและอัตลักษณ์ (Citizen, Diversity and Identity) แม้ว่าในหลักสูตร การศึกษาของออสเตรเลียกำหนดเรื่องความเป็นพลเมืองไว้ในวิชาว่าด้วยมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ แต่การขับเคลื่อนงานด้านนี้จะเป็นการกิจของบุคลากรทุกฝ่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนา

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO, 2018: 10) ได้กล่าวถึง การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ไว้ดังนี้ ระบบการศึกษาทั่วโลกมี เป้าหมายที่จะส่งเสริมและพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบซึ่งเป็นปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริม ให้ประเทศชาติพัฒนาและมีสวัสดิภาพที่ดี โดยการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองมีวัตถุประสงค์ หลัก 3 วัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในเรื่องความเป็นพลเมืองและ สิทธิมนุษยชนผ่านทางหลักการของสถาบันหลักต่าง ๆ ในสังคมหรือประเทศ 2) เพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ให้สามารถตัดสินใจและคิดพิจารณาด้วยการใช้ทักษะการคิดอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล และ 3) เพื่อส่งเสริมความตระหนักรู้ในการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม ซึ่งการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองมุ่งเน้นที่จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ช่วงปฐมวัยเพื่อจะ ได้พัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีการคิดได้อย่างเฉียบคมและเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมในการคิดและ ตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ของสังคม และสิ่งสำคัญของกรอบแนวคิดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น พลเมืองคือการอบรมสั่งสอนให้ความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่สำคัญสำหรับการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) สามารถ สังเคราะห์ได้ว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองนั้นควรมีการปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็ก เรื่อยมาจนกระทั่งถึงวัยทำงานก็ยังคงควรที่จะเรียนรู้และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี โดยงานวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) สำหรับนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา สามารถสังเคราะห์ได้ว่า การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองมีเป้าหมายหลักใน การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและตื่นรู้ มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจและ ร่วมลงมือกระทำเพื่อพัฒนาหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสังคม การศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาควรมีการกำหนดให้มีวิชาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองหรือวิชาพลเมือง ศึกษาไว้ในหลักสูตรในฐานะรายวิชาศึกษาทั่วไปหรือรายวิชาพื้นฐานก็ได้เพื่อเป็นการพัฒนาความเป็น พลเมืองให้แก่บัณฑิตและนักศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้จะมุ่งเน้นในรูปแบบของการเรียนรู้แบบบูรณา การซึ่งจะครอบคลุมการพัฒนาความรู้ ทักษะ และค่านิยมที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการเป็นพลเมือง

ที่พึงประสงค์ของสังคม การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระดับอุดมศึกษา
ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากชุมชน สังคมและนำเสนอแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหา
ที่เกิดขึ้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้ลงมือปฏิบัติจริงก็จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
ให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

7.5 การวัดและประเมินผลความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education) (2556: 51-53)
ได้อธิบายถึงการวัดและประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งไว้ดังนี้ การวัดและประเมินผล
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดหรือตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเองใน
ฐานะเป็นผู้เรียนที่มีความมุ่งมั่นและมั่นใจในศักยภาพของตนเองที่จะเรียนรู้และพัฒนาได้
มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งเพื่อให้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับการ
พัฒนาตนเองและชุมชนสังคมโดยรวม กระบวนการวัดและประเมินผลจึงเป็นการชี้ให้เห็นสถานะของ
ความรู้ความสามารถ ทักษะกระบวนการ และเจตคติที่บุคคลได้พัฒนาแล้ว และลำดับขั้นที่ควรพัฒนา
ต่อไป โดยการวัดและประเมินผลในกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองควรเน้นการวัดและ
ประเมินผลใน 3 มิติ คือ

1. การวัดและประเมินเพื่อสรุปผลลัพธ์การเรียนรู้ (Assessment of learning) หรือ
summative assessment เป็นการประเมินคุณภาพทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ/กระบวนการ
หรือเจตคติ/ค่านิยมที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อผ่านกระบวนการพัฒนาไปแล้วนั้น เป็นการประเมินรวบ
ยอดที่สะท้อนกลับไปสู่กระบวนการพัฒนาทั้งหมด และประเมินเพื่อตัดสินคุณภาพของผู้เรียนว่าอยู่ใน
ระดับใด ดังนี้

ระดับที่ 1 เป็นพลเมืองแบบ “ไทยเฉย” ที่ไม่มีความสนใจความเป็นไปของบ้านเมืองหรือ
เรื่องของส่วนรวม มีมุมมองต่อการเมืองว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่มีผลกระทบต่อตนเองและสังคมจึงไม่
สนใจที่จะเรียนรู้หรือติดตามข่าวสารใด ๆ มีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง เน้นผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง
ครอบครัว และขอบวงอย่างแคบ เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาต่าง ๆ อย่าง
เคร่งครัด และเป็นผู้ตามที่ดี

ระดับที่ 2 เป็นพลเมืองที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง สนใจในกิจกรรม
สาธารณะจึงติดตามข่าวสารและเรียนรู้เชิงการเมือง กระตุ้นหรือเชิญให้ผู้อื่นเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน
มีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมหรือทำงานเชิงเครือข่าย ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือ
สังคมร่วมกัน

ระดับที่ 3 เป็นพลเมืองที่มีการรวมกลุ่มเชิงการเมือง มีการตั้งคำถามต่อกฎระเบียบ กติกา และการดำเนินการที่เป็นธรรมหรือไม่เป็นธรรมในสังคม คิดหรือเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน

2. การวัดและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for learning) หรือ formative assessment เป็นการประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้มีเป้าหมายเพื่อใช้ผลจากการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการจัดประสบการณ์ หรือกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3. การวัดและประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (Assessment as learning) กระบวนการวัดและประเมินมีส่วนหนึ่งในการพัฒนาทักษะการทบทวนและใคร่ครวญการทำงาน (review and reflection) อันเป็นคุณสมบัติของพลเมือง

นอกจากนี้ เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education) ยังได้นำเสนอกิจกรรมสำหรับการประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งไว้ดังนี้

1. การสนทนาที่อยู่ในกิจวัตรประจำวันให้ได้มีโอกาสเล่าหรืออธิบายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ความคิดและความรู้สึกของตนเอง

2. การจดบันทึกการสังเกตพฤติกรรมพฤติกรรมต่าง ๆ ประกอบกับการตีความของผู้สอน

3. ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง (Self-assessment) และสะท้อนตนเอง (Self-reflection) ทั้งที่เป็นคำพูด การเขียน หรือผ่านสื่อในลักษณะต่าง ๆ รวมทั้งการประเมินจากเพื่อน (Peer-assessment)

4. การวินิจฉัยผลงานของผู้เรียน โดยเป็นการวิเคราะห์จากกระบวนการทำงานทั้งหมดและผลงานสำเร็จสุดท้าย

5. เครื่องมือวัดและประเมินมาตรฐานที่นักการศึกษาสร้างขึ้นหรือที่ผู้สอนพัฒนาขึ้น

ผู้สอนไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเพียงการวัดผลประเมินผลเชิงปริมาณเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย และมุ่งเน้นการนำข้อมูลจากการประเมินนั้นไปสู่การพัฒนาการสอนของผู้สอนและการเรียนของผู้เรียน

การประเมินผลความเป็นพลเมืองจะมีคุณภาพมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ ดังนี้

1. การให้ข้อมูลป้อนกลับที่มีคุณภาพให้แก่ผู้เรียน

2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

3. การปรับกระบวนการสอนที่ใช้ผลจากการประเมินมาใช้

4. การให้ความสำคัญกับแรงจูงใจและความมั่นใจในตนเองของผู้เรียนควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญเรื่องกระบวนการเรียนรู้

5. มั่นใจว่าผู้เรียนสามารถประเมินกระบวนการเรียนรู้เองได้และเข้าใจวิธีการพัฒนาการเรียนรู้

จากการศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสามารถสรุปได้ว่าการวัดและประเมินผลความเป็นพลเมืองเข้มแข็งควรวัดและประเมินให้ครอบคลุมความรู้ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะกระบวนการ รวมทั้งทัศนคติและเจตคติ โดยการวัดและประเมินผลจะครอบคลุม 3 มิติ ต่อไปนี้ 1.การวัดและประเมินเพื่อสรุปผลลัพท์การเรียนรู้ (Assessment of learning) หรือ summative assessment โดยประเมินเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้เพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.การวัดและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for learning) หรือ formative assessment โดยมุ่งเน้นการประเมินกระบวนการและการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการใช้หลักฐานและข้อมูลเชิงประจักษ์ตามสภาพจริงในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นการประเมินความก้าวหน้าเพื่อเป็นการกระตุ้นและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน และ 3.การวัดและประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (Assessment as learning) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินเพื่อนเป็นระยะ ๆ ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ โดยในงานวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดและประเมินผลความเป็นพลเมืองเข้มแข็งครอบคลุมคุณลักษณะด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติและค่านิยม โดยวัดและประเมินผลครอบคลุม 3 มิติ ดังต่อไปนี้

1. การวัดและประเมินเพื่อสรุปผลลัพท์การเรียนรู้ (Assessment of learning) หรือ summative assessment โดยประเมินเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนเพื่อวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการใช้แบบทดสอบกระบวนการวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

2. การวัดและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for learning) หรือ formative assessment โดยประเมินในช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อพิจารณาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยการใช้แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหลังการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 3 และ 5 เพื่อศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

3. การวัดและประเมินกระบวนการเรียนรู้ (Assessment as learning) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินเพื่อนโดยการใช้แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ และประเมินจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

ธัญธัช วิภาติภูมิประเทศ (2555) ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในวิชา GE138 การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่มีต่อความตระหนักในความเป็นพลเมือง

ของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีระดับความตระหนักในความเป็นพลเมืองในภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเอง ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านการเคารพความแตกต่าง ด้านการเคารพหลักความเสมอภาค ด้านการเคารพกติกา/กฎหมาย และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ 1) ผู้สอนควรมีบทบาทเป็นวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) ในการจัดกิจกรรมของวิชาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และตระหนักในความเป็นพลเมืองด้วยตนเอง และ 2) ควรจัดกิจกรรมของวิชาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองต่อเนื่องจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปสู่การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมกับชุมชนทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย

กนกวรรณ อุ๋นใจ และคณะ (2558) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความเข้มแข็งความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่า 1.ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรในด้านการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง พบว่า ชุมชนต้องการให้ชุมชนสงบเงียบ คนในชุมชนเป็นคนดี ต้องการพัฒนาชุมชนให้เจริญขึ้น ความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคลและความรับผิดชอบต่อผู้อื่น และพบแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพสูงรูปแบบหนึ่งคือการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมโดยเชื่อมโยงกับหลักสูตรในระบบและการสอนในชั้นเรียน กระบวนการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมมีองค์ประกอบ 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การรวบรวมข้อมูล ชั้นที่ 2 การวางแผน ชั้นที่ 3 การกระทำ ชั้นที่ 4 การสะท้อน ชั้นที่ 5 การแสดงผลและการเผยแพร่ 2.หลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มี 8 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาและหลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างหลักสูตร 4) รูปแบบกิจกรรมและระยะเวลา 5) เนื้อหาสาระ 6) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 8) การวัดและประเมินผล และผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า องค์ประกอบหลักสูตรมีความเหมาะสมและมีความสอดคล้องภายในอยู่ในระดับมาก นำหลักสูตรไปศึกษานำร่องโดยทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก พบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์จริง 3.ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า 3.1) นักเรียนมีความเป็นพลเมืองหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 3.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3.2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จากการสะท้อนการเรียนรู้โดยการประเมินตนเอง หลังการบริการในชุมชน โดยเชื่อมโยงกับความเป็นพลเมือง ผลการประเมินเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคลและความรับผิดชอบต่อผู้อื่น 4.ผลการประเมินหลักสูตร พบว่า 4.1) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ระดับมาก 4.2) ทัศนคติของชุมชนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก 4.3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่แสดงถึงความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหลักสูตรจากการเรียนที่ผู้เรียนสะท้อนความคิดความรู้สึกจากประสบการณ์การบริการด้วยการให้ผู้เรียนประเมินตนเอง แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรโดยมีความคิดและความรู้สึกเชิงบวก

นันทนธร บรรจงปรุ (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า 1.หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 มีความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ $\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.44 และความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 2.การศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 คุณลักษณะการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตที่เรียนโดยใช้หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตที่เรียนโดยใช้หลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วินิจ ผาเจริญ (2561) ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ผลการวิจัยพบว่า 1. นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยในภาพรวมที่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านคุณลักษณะพื้นฐาน รองลงมาคือ ด้านการเมืองการปกครองในสังคมประชาธิปไตย ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านความรู้และทักษะ ด้านเศรษฐกิจ 2. เปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีกับตัวแปรพื้นฐานจะพบว่า มีตัวแปรที่สามารถจำแนกความแตกต่างกันของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ เพศ ภูมิภาค ชั้นปี และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเท่านั้น ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้แก่ 1) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเวทีประชุม สัมมนาหรือกิจกรรมทางวิชาการและทำกิจกรรมร่วมกัน 2) ควรจัดให้มีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม 3) ควรเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน วัด ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับพลเมืองเพื่อให้เห็นว่าองค์กรเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาพลเมือง

อชิระ อุดมาน (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการก่อตัวของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและแนวคิดจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อ

ส่งเสริมคุณลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย ขั้นตอน ได้แก่ 1) ชั้นปะทะสังสรรค์
- 2) ชั้นประเมินสถานการณ์ 3) ชั้นคัดสรรประเด็น 4) ชั้นรวบรวมสารสนเทศ 5) ชั้นไตร่ตรอง และ
- 6) ชั้นสร้างมิตรร่วม

2. การประเมินการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของคุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Hessel Nieuwelink, Geert ten Dam and Paul Dekker (2018) ทำการศึกษาเรื่อง Adolescent citizenship and educational track: a qualitative study on the development of views on the common good ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีความคิดเห็นว่าเป็นพลเมืองดีมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของแต่ละบุคคล โดยมีการกล่าวอ้างว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจะแสดงออกถึงการมีค่านิยมความเป็นพลเมืองดีได้อย่างสม่ำเสมอ โดยข้อจำกัดของงานวิจัยนี้คือ ข้อมูลที่นำเสนอเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นพลเมืองของเยาวชนที่เรียนในสาขาวิชาที่แตกต่างกันอาจมีความคิดเห็นที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเมื่อเวลาได้เปลี่ยนผ่านไป การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเป็นการศึกษาติดตามระยะยาวและเจาะลึก โดยผู้วิจัยได้สำรวจมุมมองของเยาวชนที่เรียนในสาขาวิชาที่แตกต่างกันเกี่ยวกับลักษณะของพลเมือง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เยาวชนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงกว่าระดับมัศึกษามีพัฒนาการทางด้านความรู้ ความเชื่อ และทัศนคติทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปตามอายุและเรียนรู้ที่จะคำนึงความสำคัญของมุมมองและกระบวนการในการตัดสินใจมากยิ่งขึ้น สำหรับเยาวชนที่ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาพบว่า เยาวชนยังไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับการเมืองแต่ก็ให้ความสำคัญต่อมติมหาชนและการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมของการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงค่านิยมของการเป็นพลเมืองดีและพลเมืองที่ไม่พึงประสงค์นั้นมีความสอดคล้องกับระดับการศึกษาและยังแสดงให้เห็นถึงวิถีและพัฒนาการทางความคิดของเยาวชนที่มีต่อความเป็นพลเมืองอีกด้วย

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสามารถสังเคราะห์ได้ว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นในการส่งเสริมให้แก่บัณฑิตและนักศึกษาต้งจะเห็นได้จากงานวิจัยต่างๆ ที่พยายามพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองโดยใช้รูปแบบการสอนที่แตกต่างและหลากหลายกันไป โดยการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้พัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่เป็นการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ โดยในกระบวนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนกระบวนการเรียนรู้และสร้างภาระงานการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ตลอดจนวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูลสารสนเทศเพื่อสร้างองค์ความรู้ และเชื่อมโยงองค์ความรู้เหล่านั้นกับสถานการณ์

หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยที่ผู้เรียนสามารถนำเสนอองค์ความรู้ผ่านการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม ซึ่งรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

8. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

8.1 ความหมายทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

แนวคิดเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) ได้ถูกกล่าวถึงอย่างแพร่หลายในระดับสากล หลังจากที่องค์กร UNESCO ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและระบุไว้เป็นแนวคิดหลักในยุทธศาสตร์การดำเนินการด้านการสื่อสารมวลชน ภายใต้กรอบแนวคิด เรื่อง การส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกและการสร้างเสริมสมรรถภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม จากที่องค์กร UNESCO ได้ระบุแนวเขตการรู้เท่าทันสื่อเป็นแนวคิดหนึ่งในยุทธศาสตร์ส่งผลให้หลายประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญและได้นำแนวคิดนี้ไปเผยแพร่และพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาการ (แพรวพรรณ อัครประสา, 2557)

พรทิพย์ เย็นจะบก (2552: 13) อธิบายความหมายของการรู้เท่าทันสื่อตามกรอบแนวคิดของ UNESCO ไว้ว่า การรู้เท่าทันสื่อ คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่าสื่อความสามารถในการเข้าถึงสื่อ นำเสนอสื่อในแบบฉบับของตนเอง และผลิตสื่อเพื่อสื่อสารได้หลายรูปแบบ นอกจากนี้การรู้เท่าทันสื่อยังหมายถึงกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ วิเคราะห์และสร้างโอกาสในการเข้าถึงสื่อ

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือ UNESCO (2554 อ้างถึงใน สุภิษา มีนิล, 2558: 19) อธิบายความหมายของ การรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความเข้าใจและการใช้งานสื่อมวลชน ทั้งการแสดงออกต่อสื่อโดยตรงและไม่แสดงออก รวมถึงความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อเทคนิคที่สื่อใช้ ตลอดจนผลกระทบของสื่อ นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการอ่าน วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างการสื่อสารผ่านสื่อในรูปแบบที่หลากหลายอีกด้วย ส่วนความเข้าใจในระยะยาวคือความสามารถในการถอดรหัส วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างการสื่อสารในรูปแบบที่หลากหลาย

W. James Potter (2557 อ้างถึงใน สุภิษา มีนิล, 2558: 19) อธิบายถึง การรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ชุดของมุมมองที่เราใช้เพื่อแสดงตัวตนของเราไปยังสื่อมวลชนและใช้เพื่อแปลความหมายสารที่เราพบ โดยชุดของมุมมองนี้ถูกสร้างขึ้นจากโครงสร้างความรู้ ซึ่งในการสร้างโครงสร้างความรู้จำเป็นต้องมีเครื่องมือ วัตถุดิบ และความตั้งใจ เครื่องมือในที่นี้ก็คือทักษะทั้งหลายของเรา ส่วนวัตถุดิบคือข้อมูลข่าวสารที่มาจากสื่อและโลกแห่งความเป็นจริง และความตั้งใจก็มาจากความเชื่อส่วนบุคคล

แพรวพรรณ อัครประสา (2557: 60) กล่าวถึง การรู้เท่าทันสื่อ คือ การที่บุคคลมีความสามารถในการอ่านสื่อ (literate) อย่างเข้าใจ สามารถประเมินค่า ดีความนัยแฝงในสื่อ และสามารถสรุปเป็นแนวคิดของตนเอง

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (online: 21 มิถุนายน 2563) การรู้เท่าทันสื่อ คือ การที่ไม่หลงเชื่อเนื้อหาที่ได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟัง แต่สามารถคิดวิเคราะห์ สงสัย และรู้จักตั้งคำถามว่าสิ่งนั้นจริงหรือไม่จริง ใครเป็นคนให้ข้อมูล เขาต้องการสื่ออะไร หรือมีจุดมุ่งหมายแอบแฝงหรือไม่

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) อธิบายว่า การรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความสามารถและทักษะในการใช้สื่อเพื่อรับ-ส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจวิธีเลือกเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้ที่สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ได้ การรู้เท่าทันสื่อเกิดจากความสนใจ ผู้เรียนได้รับการฝึกปฏิบัติวิธีการใช้ การวิเคราะห์ การตีความจากข่าวสารหลายแหล่งจนมีความชำนาญ ไม่ตกเป็นทาสเสพติดสื่อจนเกิดพฤติกรรมเสี่ยง

สถาบันสื่อเด็กและเยาวชนร่วมกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (online 21 มิถุนายน 2563) อธิบายกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ คือ สมรรถนะในการใช้สื่อต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์และเข้าใจรูปแบบของสื่อและเทคนิคต่าง ๆ ที่สื่อใช้ในการสร้างผลกระทบต่อผู้รับสื่อและความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ประเมิน และสร้างสื่อในหลากหลายรูปแบบได้

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (online: 27 มิถุนายน 2563) กล่าวถึงการรู้สื่อ (Media Literacy) คือ การรู้สื่อสะท้อนความสามารถของผู้เรียนเกี่ยวกับการเข้าถึง การวิเคราะห์ และการผลิตสื่อผ่านความเข้าใจและการตระหนักเกี่ยวกับ 1.ศิลปะ ความหมาย และการส่งข้อความในรูปแบบต่าง ๆ 2.ผลกระทบและอิทธิพลของสื่อมวลชนและวัฒนธรรมที่เป็นที่นิยม 3.สื่อข้อความถูกสร้างขึ้นอย่างไรและทำไมถึงถูกผลิตขึ้น และ 4.สื่อสามารถใช้ในการสื่อสารความคิดของเราเองได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร

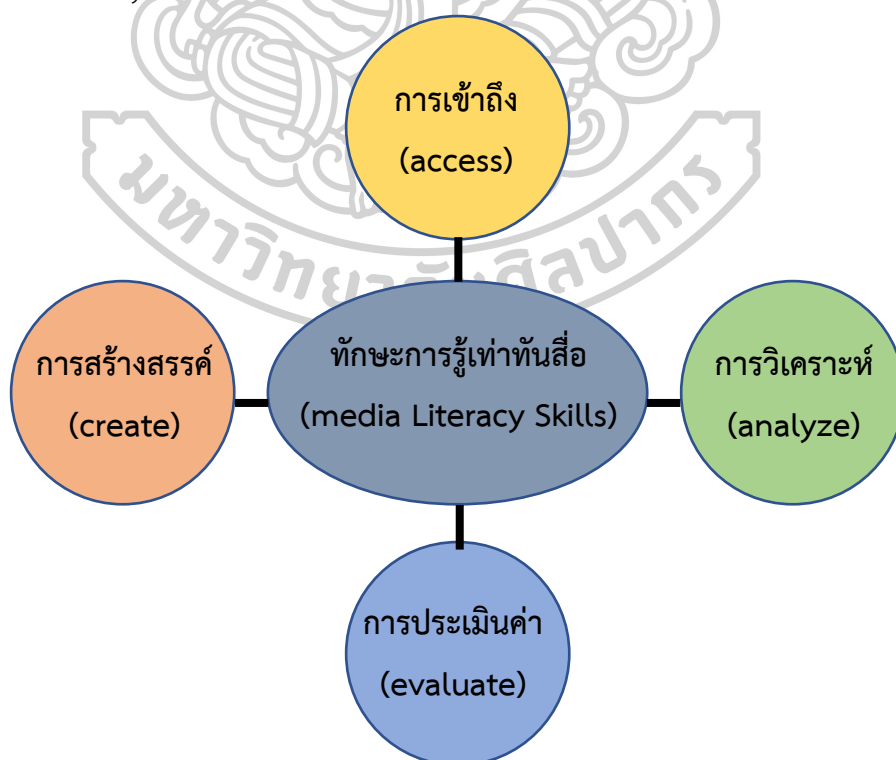
จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถสรุปได้ว่า ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง การเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโดยการวิเคราะห์ ตีความและประเมินค่าของสื่อเหล่านั้นได้ รวมทั้งมีความสามารถในการผลิตสื่อในแบบฉบับของตนเองได้อย่างหลากหลายรูปแบบ สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์

8.2 หลักการของแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ

แพรวพรรณ อัครประสา (2557: 60) ได้นำเสนอหลักการแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อของ Potter ว่ามีหลักการเบื้องต้นของการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ทุกคนมีหน้าที่ในการเพิ่มพูนความรู้เท่าทันสื่อของตน (responsibility axiom)
2. แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวข้องกับการให้ความสนใจถึงผลกระทบที่มีสื่อมวลชนมีต่อผู้รับสาร (effect axiom)
3. แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลของผู้รับสารในการตีความและสร้างความหมายสารในแบบฉบับของตน (interpretation axiom)
4. แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อให้ความสำคัญต่อการสร้างความหมายร่วม (share meaning) ของสังคม ภายใต้ความแตกต่างของแต่ละบุคคล
5. แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเชื่อว่าความรู้ (Knowledge) ของผู้รับสาร ทั้งความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ตรงและความรู้จากสื่อที่มีส่วนในการเสริมสร้างอำนาจ (power) ของผู้รับสารในฐานะผู้บริโภคข่าวสารมากขึ้น

นอกจากนี้ แพรวพรรณ อัคระประสา (2557: 61-63) ยังได้นำเสนอแบบจำลองทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามกรอบแนวคิดของ UNESCO ภายใต้กรอบแนวคิด เรื่อง การส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกและการสร้างเสริมสมรรถภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมขององค์กร UNESCO การที่บุคคลจะมีทักษะการเรียนรู้ของตนเองเพื่อการจะเท่าทันสื่อได้นั้น ต้องมีทักษะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับ คือ การเข้าถึง (access) การวิเคราะห์ (analyze) การประเมินค่า (evaluate) และการสร้างสรรค์ (create)

ภาพที่ 4 แบบจำลองทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ที่มา : พรทิพย์ เย็นจะบก (2552:13)

1. การเข้าถึง (access) คือ การได้รับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็วสามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มความสามารถ มีการแสวงหาข่าวสารได้จากสื่อหลายประเภทและไม่ถูกจำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งมากเกินไป ความสามารถในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ พร้อมทั้งทำความเข้าใจความหมายอย่างมีประสิทธิภาพโดย

- 1.1 อ่านเนื้อหาจากสื่ออื่น ๆ และทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้
- 1.2 จดจำและเข้าใจความหมายของคำศัพท์ สัญลักษณ์ และเทคนิคที่ใช้ในการสื่อสาร
- 1.3 พัฒนากลยุทธ์ เพื่อหาดำแหน่งที่มาของข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลาย
- 1.4 เลือกกรองข้อมูลประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2. การวิเคราะห์ (analyze) คือ การตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและรูปแบบที่สื่อแต่ละประเภทนำเสนอ ว่าสิ่งที่สื่อนำเสนอ นั้นส่งผลกระทบต่อสังคม การเมือง หรือเศรษฐกิจ โดยใช้พื้นฐานความรู้เดิมของประสบการณ์ในการคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้น ที่อาจมาจากการวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายของสื่อ (กลุ่มผู้เปิดรับสื่อ) จุดยืนของสื่อ บริบทต่าง ๆ ของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อ การนำเสนอของสื่อ โดยอาจใช้วิธีการของการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การแตกองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุและผลความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการตรวจสอบรูปแบบการใช้สื่อ โครงสร้างและลำดับการเรียงเนื้อหาสื่อ ซึ่งสามารถใช้แนวคิดจากศาสตร์ต่าง ๆ ได้แก่ ศิลปะ วรรณกรรม สังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา บริบทที่ต้องการสื่อ

ตัวอย่างเช่น

- 2.1 ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อทำนายผลที่จะเกิด
- 2.2 ตีความเนื้อหา โดยใช้หลักการวิเคราะห์พื้นฐาน เช่น วิเคราะห์ “วัตถุประสงค์”
- 2.3 “ผู้รับสาร” “ความคิดเห็น” “รูปแบบที่กำหนด” “ประเภทรายการ” “บุคลิก” “พล็อต” “แนวคิดรวม” “อารมณ์” “ภาพที่เห็น” และ “เนื้อหา”
- 2.4 ใช้ยุทธวิธีซึ่งรวมถึงการเปรียบเทียบ/หาความแตกต่าง ข้อเท็จจริง/ความเห็น เหตุ/ผล ลำดับความสำคัญ/การเรียง
- 2.5 ใช้ความรู้เกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นที่มาของการสร้างสรรค์และตีความหมาย

3. การประเมินค่า (evaluate) เป็นผลมาจากการวิเคราะห์สื่อที่ผ่านมา ทำให้สามารถที่จะประเมินค่าคุณภาพของเนื้อหาสารที่ถูกส่งออกมาได้ว่ามีคุณค่าต่อผู้รับมากน้อยเพียงใดสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้รับในด้านใดได้บ้าง คุณค่าที่เกิดขึ้นเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นทางใจ อารมณ์ ความรู้สึก หรือมีคุณค่าทางศีลธรรม จรรยาบรรณ สังคม วัฒนธรรม หรือประเพณีอย่างไรบ้าง สิ่งที่สื่อ

นำเสนอมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งหรือไม่ อย่างไร ในขณะที่เดียวกันการประเมินค่าที่เกิดขึ้นอาจเป็นการประเมินคุณภาพของสื่อว่า การนำเสนอของสื่อนั้นมีกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพหรือไม่เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อประเภทเดียวกัน ความสามารถในการประเมินเนื้อหา โดยการสร้างความเกี่ยวข้องของเนื้อหา กับประสบการณ์ พร้อมเสนอความเห็นในแง่มุมของความหลากหลาย คุณภาพ และความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาโดยใช้วิธีดังนี้

3.1 ชื่นชอบและเกิดความพึงพอใจในการตีความหมายสื่อ จากประเภทรายการและรูปแบบที่หลากหลาย

3.2 สนองตอบโดยการพิมพ์หรือพูดถึงความซับซ้อนที่หลากหลายและเนื้อหาสื่อ

3.3 ประเมินคุณภาพของเนื้อหา จากเนื้อหาสื่อและรูปแบบ

3.4 ตัดสินให้คุณค่าของเนื้อหา โดยพิจารณาจากหลักจริยธรรม ศาสนา และหลักประชาธิปไตย

4. การสร้างสรรค์ (create) การพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเองขึ้นมาเมื่อผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ ประเมินค่าสื่อได้อย่างถ่องแท้แล้วทุกคนจะต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ผลิตที่จะต้องวางแผน เขียนบท ค้นคว้าข้อมูลเนื้อหา มาประกอบตามเทคโนโลยีของสื่อหรือรูปแบบองค์ประกอบของสื่อแต่ละประเภท เพื่อที่จะสามารถสื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์การสื่อสารที่ตนได้วางไว้ การพัฒนาทักษะนี้จึงเป็นบทสรุปที่ทำให้ครบกระบวนการรู้เท่าทันสื่อได้สมบูรณ์ที่สุด ความสามารถในการสร้างสรรค์ (หรือสื่อสาร) เนื้อหา โดยการเขียนบรรยาย ความคิด ใช้คำศัพท์ เสียง และ/หรือการสร้างภาพให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย และต้องสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่หลากหลายของการสื่อสารเพื่อสร้างสรรค์ ตัดต่อ และเผยแพร่เนื้อหาดังกล่าว

4.1 ใช้ประโยชน์จากขั้นตอนการระดมสมอง วางแผน เรียบเรียง และแก้ไข

4.2 ใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดตามหลักของภาษาศาสตร์

4.3 สร้างสรรค์และเลือกภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

4.4 ใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการวางโครงสร้างของเนื้อหา

บุบผา เมฆสีทองคำ (2554: 119) ได้ระบุถึงทักษะที่จำเป็นในการรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดของศูนย์การรู้เท่าทันสื่อ (Center for Media Literacy) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะการเข้าถึง (Access Skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมและมีประโยชน์ และสามารถทำความเข้าใจความหมายของเนื้อหาสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทักษะการวิเคราะห์ (Analyze Skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถตรวจสอบการออกแบบทั้งรูปแบบของเนื้อหาสาร โครงสร้างของเนื้อหาสาร และลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหาสาร

รวมถึงสามารถใช้แนวคิดต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในการทำความเข้าใจบริบทของเนื้อหาสาระที่น่าเสนอ

3. ทักษะการประเมินเนื้อหาสาระ (Evaluate skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระไปยังประสบการณ์ส่วนบุคคลและทำการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้อง คุณภาพและความเกี่ยวข้องของเนื้อหาสาระ

4. ทักษะการสร้างสรรค์ (Create Skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเขียนความคิดของพวกเขา โดยใช้ข้อความ เสียง และ/หรือภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน รวมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อสร้างสรรค์เนื้อหาสาระของพวกเขา

5. ทักษะการมีส่วนร่วม (participate Skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมหรือปฏิสัมพันธ์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ในขณะที่ เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557: 81-83) ได้นำเสนอหลักการรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดของศูนย์การรู้เท่าทันสื่อ (Center for Media Literacy) ที่ได้กำหนดคำถามสำคัญ 5 ข้อ โดยเป็นการรู้เท่าทันสื่อแบบสืบเสาะ (Inquiry-based media literacy) ประกอบด้วยข้อคำถามที่เกิดจากแนวคิดหลัก 5 ประการ (Five core concepts) โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 17 ต่อไปนี้

ตารางที่ 17 ตารางแนวคิดหลัก 5 ประการ (Five core concepts)

	คำสำคัญ (Keyword)	5 แนวคิดหลัก (Five Core Concepts)	5 คำถามหลัก (Five Key Questions)
1	ความเป็นเจ้าของ (Authorship)	เนื้อหาของสื่อทุกประเภทเกิดจากการประกอบสร้าง	ใครคือผู้สร้างข่าวสารนี้
2	รูปแบบ (Format)	เนื้อหาของสื่อมีการประกอบสร้างโดยใช้ภาษาที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางภาษา	อะไรคือวิธีการที่ใช้เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร
3	ผู้รับสาร (Audience)	ผู้รับสารที่แตกต่างกันมีประสบการณ์กับเนื้อหาของสื่อเดียวกันที่แตกต่างกัน	ผู้รับสารที่แตกต่างกันมีความเข้าใจในข่าวสารที่แตกต่างกันอย่างไร

ตารางที่ 17 ตารางแนวคิดหลัก 5 ประการ (Five core concepts) (ต่อ)

	คำสำคัญ (Keyword)	5 แนวคิดหลัก (Five Core Concepts)	5 คำถามหลัก (Five Key Questions)
4	เนื้อหา (Content)	สื่อมีค่านิยมและทัศนคติแฝง	อะไรคือรูปแบบการดำเนินชีวิต ค่านิยมและทัศนคติที่มีการนำเสนอหรือตัดออกจากข่าวสารนี้
5	จุดมุ่งหมาย (Purpose)	สื่อส่วนใหญ่สร้างขึ้นเพื่อแสวงหาผลกำไรและหรืออำนาจ	ทำไมจึงมีการเผยแพร่ข่าวสารนี้

ที่มา: เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557: 82)

โดย เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557: 82-83) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อที่สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์สื่อไว้ดังนี้

1. ความเป็นเจ้าของผลงาน (Authorship) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาสิ่งประกอบสร้าง (Constructedness) และตัวเลือก (Choice) โดยการประกอบสร้างเกี่ยวข้องกับความเข้าใจว่าเนื้อหาของสื่ออาจมีการนำเสนอที่ไม่เป็นกลาง ซึ่งมีการนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ข่าวโทรทัศน์ ป้ายประกาศ ใบปลิว เป็นต้น โดยผู้เขียนเนื้อหาอาจเป็นคนเพียงคนเดียวหรือหลายคน ส่วนตัวเลือกเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสื่อที่ได้ผ่านการคัดเลือกให้เผยแพร่ซึ่งอาจมีเนื้อหาเพียงบางส่วนที่ได้รับเลือกให้เผยแพร่เท่านั้น

2. รูปแบบ (Format) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการสำรวจรูปแบบของเนื้อหาของสื่อและวิธีการประกอบสร้าง มีองค์ประกอบที่ใช้ร่วมกันคือ คำ ดนตรี สี การเคลื่อนไหวมุกกล้องและอื่นๆ ซึ่งรูปแบบการสื่อสารขึ้นกับภาษาเชิงสร้างสรรค์ (Creative language) เป็นการสื่อสารจากสิ่งที่เห็น เช่น แสงสว่าง การจัดวางองค์ประกอบ มุกกล้อง การแก้ไข การใช้อุปกรณ์ประกอบฉาก ภาษาท่าทาง สัญลักษณ์ต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสามารถสื่อความหมายที่หลากหลาย และสร้างความเข้าใจไวกรรมวากยสัมพันธ์และระบบคำอุปมาของสื่อโดยเฉพาะภาษาที่มองเห็น (Visual language)

3. ผู้รับสาร (Audience) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้รับสารกับสื่อที่ใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งความแตกต่างทางความคิดมีอิทธิพลต่อการตีความเนื้อหาของสื่อที่หลากหลายและความคิดที่คล้ายกันจะสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นได้ บุคคลแต่ละคนรับสารจากสื่อที่แตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคล เช่น อายุ เพศ การศึกษา การอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น การให้

ความสำคัญในการสร้างการตีความเนื้อหาของสื่อเพื่อประเมินข่าวสารนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธ การตีความที่หลากหลายทำให้เกิดการสร้างการยอมรับและการเคารพในวัฒนธรรมที่ต่างกัน และการตระหนักถึงความสำคัญในความคิดเห็นของคนส่วนน้อย โดยเฉพาะในโลกที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น แนวคิดนี้ให้ความสำคัญต่อความเข้าใจว่าผู้ผลิตสื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายของประชากรที่มีความแตกต่างกันอย่างไร โดยการตีความของแต่ละคนอาจแตกต่างกัน แต่ผู้รับสารต้องคิดผ่านการประกอบสร้างของเนื้อหาของสื่อและยืนยันการตีความด้วยหลักฐาน

4. เนื้อหา (Content) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่ผ่านการประกอบสร้างและเป็นตัวเลือกที่สะท้อนค่านิยม ทศนคติและมุมมองของบุคคลในการประกอบสร้างซึ่งสิ่งเหล่านี้แฝงอยู่ในรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์และโฆษณา สามารถระบุแหล่งที่เป็นทางเลือกทั้งข่าวสารและความบันเทิง และประเมินตัวเลือกที่มีค่านิยมแฝงอยู่ ผู้รับสารต้องมีทักษะการตั้งคำถามและระบุค่านิยมที่ชัดเจนและเป็นค่านิยมที่ซ่อนเร้นในการนำเสนอผ่านสื่อทั้งที่เป็นข่าวสาร ความบันเทิงและอินเทอร์เน็ตซึ่งจะช่วยให้ผู้รับสารสามารถตัดสินใจอย่างชาญฉลาดในการยอมรับหรือปฏิเสธข่าวสารทั้งหมดได้

5. จุดมุ่งหมาย (Purpose) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาที่เหตุจูงใจ (Motive) และจุดมุ่งหมายของเนื้อหาของสื่อ เนื่องจากข่าวสารผ่านสื่ออาจมีอิทธิพลจากเงิน ความเป็นอิสระและอุดมการณ์ แต่ผู้รับสารจะต้องพิจารณาวัตถุประสงค์เชิงเนื้อหาที่มีลักษณะเป็นการแจ้งให้ทราบ การโน้มน้าวหรือความบันเทิง ซึ่งสื่อจำนวนมากมักสร้างขึ้นในเชิงธุรกิจ เห็นได้จากสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสารที่ให้ความสำคัญกับการลงโฆษณาเป็นลำดับแรก ซึ่งประชาชนโดยทั่วไปต้องการให้สื่อกำหนดจุดมุ่งหมายที่มุ่งเน้นผลทางธุรกิจและอุดมการณ์ควบคู่กันไป

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562) อธิบายถึงลักษณะสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อมี 3 ลักษณะดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการใช้เครื่องมือและการเข้าถึงเครือข่ายของสื่อหลายประเภท โดยใช้ทักษะการอ่านออกเขียนได้ (basic literacy) และทักษะคอมพิวเตอร์ (computer literacy)
2. ความสามารถในการรับสารจากสื่อต้องมีพื้นฐานความรู้เพื่อความเข้าใจเนื้อหา สามารถวิเคราะห์ได้ว่ามีความนัยสิ่งใดบ้างแอบแฝงอยู่
3. ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากสื่อและลดความเสี่ยง เนื่องจากสื่อมีทั้งประโยชน์และโทษ ขึ้นอยู่กับผู้รับสื่อว่าสามารถคิดวิเคราะห์ ตระหนักรู้พิจารณาตนเอง รู้จักเลือกตัดสินใจให้เหมาะสม

จากการศึกษาเกี่ยวกับหลักการการรู้เท่าทันสื่อสามารถสรุปได้ว่า หลักการสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อมีอยู่ 4 หลักการ ดังต่อไปนี้

1. การเข้าถึง (access) คือ ความสามารถในการใช้เครื่องมือและการเข้าถึงเครือข่ายของสื่อหลากหลายประเภท เพื่อรวบรวมเนื้อหาและข้อมูลต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ โดยอาศัยทักษะการอ่านออกเขียนได้และทักษะคอมพิวเตอร์เพื่อแสวงหาข้อมูลจากสื่อหลายประเภทโดยไม่จำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งและทำความเข้าใจความหมายของสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การวิเคราะห์ (analyze) คือ การตรวจสอบรูปแบบ โครงสร้าง ลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหา และการนำเสนอแนวคิดต่าง ๆ ที่สื่อได้นำเสนอ รวมทั้งการตีความของเนื้อหาที่เสนอนำเสนอว่าส่งผลกระทบต่อใครบ้างและส่งผลกระทบอย่างไร

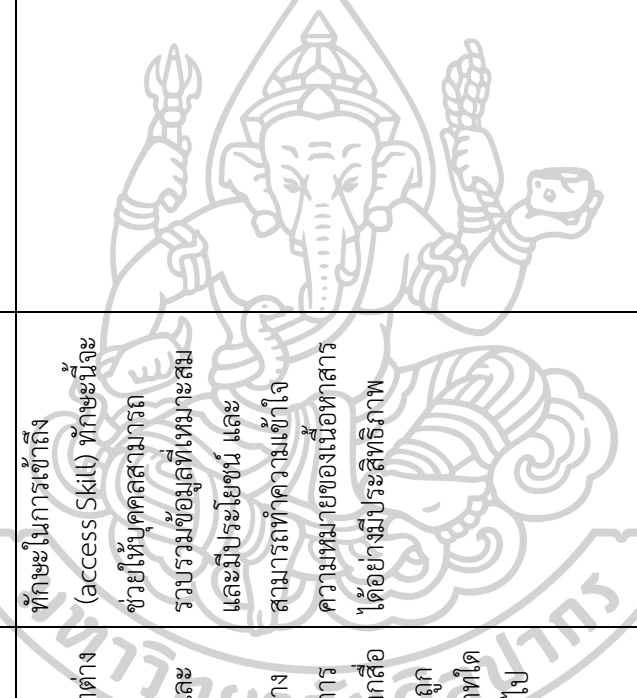
3. การประเมินค่า (evaluate) คือ การประเมินความถูกต้อง คุณภาพและคุณค่าของเนื้อหาที่ถูกส่งมายังผู้รับสาร

4. การผลิตสื่อสร้างสรรค์ (create) คือ การสร้างสื่อในรูปแบบฉบับของตนเองได้อย่างหลากหลายรูปแบบ มีความคิดสร้างสรรค์และมีประโยชน์

โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 18 การสังเคราะห์หลักการการรู้เท่าทันสื่อ

ตารางที่ 18 การสังเคราะห์หลักการรู้เท่าทันสื่อ

Potter (2004)	UNESCO (2554)	Center for Media Literacy (2008)	เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557)	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562)	ผู้วิจัย
ทุกคนมีหน้าที่ในการเพิ่มพูนความรู้เท่าทันสื่อของตน (responsibility axiom)	<p>การเข้าถึง (access) - การได้รับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็วสามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเต็มความสามารถ มีการแสวงหาข่าวสารได้จากสื่อหลายประเภทและไม่ถูกจำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งมากเกินไป</p>	<p>ทักษะในการเข้าถึง (access Skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม และมีประโยชน์ และสามารถทำความเข้าใจ ความหมายของเนื้อหาสาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>		<p>ความสามารถในการใช้เครื่องมือและการเข้าถึงเครือข่ายของสื่อหลายประเภท โดยใช้ทักษะการอ่านออกเขียนได้ (basic literacy) และทักษะคอมพิวเตอร์ (computer literacy)</p>	<p>1. การเข้าถึง (access) ความสามารถในการใช้เครื่องมือและการเข้าถึงเครือข่ายของสื่อหลากหลายประเภท เพื่อรวบรวมเนื้อหาและข้อมูลต่างๆ ที่มีประโยชน์ โดยอาศัยทักษะการอ่านออกเขียนได้และทักษะคอมพิวเตอร์เพื่อแสวงหาข้อมูลจากสื่อหลายประเภทโดยไม่จำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งและทำความเข้าใจความหมายของสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>

ตารางที่ 18 การสังเคราะห์หลักการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

Potter (2004)	UNESCO (2554)	Center for Media Literacy (2008)	เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557)	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562)	ผู้วิจัย
แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวข้องกับทำให้ความสนใจถึงผลกระทบที่มีสื่อมวลชนมีต่อผู้รับสาร (effect axiom)	การวิเคราะห์ (analyze) -การตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและรูปแบบที่สื่อแต่ละประเภทนำเสนอ ว่าสิ่งที่สื่อนำเสนอ นั้นส่งผลกระทบต่อสังคม การเมือง หรือเศรษฐกิจ โดยใช้พื้นฐานความรู้เดิมของประสบการณ์ในการคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดขึ้น	ทักษะการวิเคราะห์ (analyze skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถตรวจสอบการออกแบบที่รูปแบบของเนื้อหาสาร โครงสร้างของเนื้อหาสาร และลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหาสารรวมถึงสามารถใช้แนวคิดต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในการทำความเข้าใจบริบทของเนื้อหาสารที่นำเสนอ	ความเป็นเจ้าของผลงาน (Authorship) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับพิจารณาการพิจารณาสิ่งประกอบสร้างและตัวเลือกรูปแบบเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการสำรวจรูปแบบของเนื้อหาของสื่อและวิธีการประกอบสร้าง	ความสามารถในการรับสารจากสื่อต้องมีความรู้เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา สามารถวิเคราะห์ได้ว่ามีความหมายสิ่งใดบ้างแอบแฝงอยู่	2.การวิเคราะห์ (analyze) การตรวจสอบรูปแบบโครงสร้าง ลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหา และการนำเสนอแนวคิดต่าง ๆ ที่สื่อได้นำเสนอ รวมทั้งการตีความของเนื้อหาที่เสนอนำเสนอว่าส่งผลกระทบต่อใครบ้าง และส่งผลกระทบต่ออย่างไร
แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลของผู้รับสารในการตีความและสร้าง ความหมายสารในรูปแบบฉบับของตน (interpretation axiom)					

ตารางที่ 18 การสังเคราะห์หลักการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

Potter (2004)	UNESCO (2554)	Center for Media Literacy (2008)	เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557)	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562)	ผู้วิจัย
แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อให้ความสำคัญต่อการสร้างความหมายร่วม (share meaning) ของสังคม ภายใต้อิทธิพลของแต่ละบุคคล	การประเมินค่า (evaluate) เป็นผลมาจากการวิเคราะห์สื่อที่ผ่าน มา ทำให้สามารถที่จะประเมินค่าคุณภาพของเนื้อหาสาระที่ถูกต้องออกมาได้ว่ามีคุณค่าต่อผู้รับมากน้อยเพียงใดสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์	ทักษะการประเมินเนื้อหา (evaluate skill) ที่ขณะนี้ช่วยให้บุคคลสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระไปยังประสบการณ์ส่วนบุคคลและการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้อง คุณภาพและความเกี่ยวข้องของเนื้อหา	ผู้รับสารเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้รับสารกับสื่อที่ใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งมีความแตกต่างทางความคิดมีอิทธิพลต่อการตีความเนื้อหา		3.การประเมินค่า (evaluate) การประเมินความถูกต้อง คุณภาพและคุณค่าของเนื้อหาที่ถูกต้องมายังผู้รับสาร
แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อเชื่อว่าความรู้ (Knowledge) ของผู้รับสาร ทั้งความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ตรงและ			เนื้อหาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่ผ่านการประกอบสร้างและเป็นตัวเลือกที่สะท้อนค่านิยมทัศนคติและมุมมองของ		

ตารางที่ 18 การสังเคราะห์หลักการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

Potter (2004)	UNESCO (2554)	Center for Media Literacy (2008)	เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557)	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562)	ผู้วิจัย
<p>ความรู้จากสื่อที่มีส่วนในการเสริมสร้างอำนาจ (power) ของผู้รับสารในฐานะผู้บริโภคข่าวสารสามารถเพิ่มขึ้น</p>	<p>การสร้างสรรค์ (create) การพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเอง ขึ้นมาเมื่อผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ วิจัย ประเมินค่าสื่อได้อย่างถ่องแท้แล้วทุกคนจะต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ผลิต</p>	<p>ทักษะการสร้างสรรค์ (create skill) ที่ขณะนี้ช่วยให้บุคคลสามารถเขียนความคิดของพวกเขา โดยใช้ข้อความ เสียง และ/หรือ ภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน รวมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีการ</p>	<p>บุคคลในการประกอบสร้างจุดมุ่งหมายเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาที่เหตุ จูงใจและจุดมุ่งหมายของเนื้อหาของสื่อ</p>	<p>ความสามารถในการใช้ประโยชน์จากสื่อและลดความเสี่ยง เนื่องจากสื่อมีทั้งประโยชน์และโทษ ขึ้นอยู่กับผู้รับสื่อว่าสามารถคิดวิเคราะห์ ตระหนักถึงพิจารณาตนเอง รู้จักเลือกตัดสินใจให้เหมาะสม</p>	<p>4.การผลิตสื่อสร้างสรรค์ (create) การสร้างสื่อในรูปแบบของตนเองได้อย่างหลากหลายรูปแบบ มีความคิดสร้างสรรค์และมีประโยชน์</p>

ตารางที่ 18 การสังเคราะห์หลักการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

Potter (2004)	UNESCO (2554)	Center for Media Literacy (2008)	เทอดศักดิ์ ไม่เฝ้าทอง (2557)	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2562)	ผู้วิจัย
		<p>สื่อสารเพื่อสร้างสรรค์เนื้อหาสารของพวกเขา</p> <p>ทักษะการมีส่วนร่วม (participate skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมหรือปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะส่งผลมหาศาลในการทำงานร่วมกับผู้อื่น</p>			

8.3 คุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

บุบผา เมฆสีทองคำ (2554: 119) ได้ระบุถึงทักษะที่จำเป็นในการรู้เท่าทันสื่อตามแนวคิดของ ศูนย์การรู้เท่าทันสื่อ (Center for Media Literacy) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ทักษะการเข้าถึง (Access Skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมและมีประโยชน์ และสามารถทำความเข้าใจความหมายของเนื้อหาสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ทักษะการวิเคราะห์ (Analyze Skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถตรวจสอบการออกแบบทั้งรูปแบบของเนื้อหาสาร โครงสร้างของเนื้อหาสาร และลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหาสาร รวมถึงสามารถใช้แนวคิดต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในการทำความเข้าใจบริบทของเนื้อหาสารที่น่าเสนอ

3. ทักษะการประเมินเนื้อหาสาร (Evaluate skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสารไปยังประสบการณ์ส่วนบุคคลและทำการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้อง คุณภาพและความเกี่ยวข้องของเนื้อหาสาร

4. ทักษะการสร้างสรรค์ (Create Skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเขียนความคิดของพวกเขา โดยใช้ข้อความ เสียง และ/หรือภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน รวมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อสร้างสรรค์เนื้อหาสารของพวกเขา

5. ทักษะการมีส่วนร่วม (participate Skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมหรือปฏิสัมพันธ์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น

เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557: 86-87) ได้นำเสนอแนวคิดขององค์กรภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills หรือ P21) ที่กำหนดแนวคิดของทักษะสำหรับผู้เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยจะต้องเป็นผู้ที่พัฒนาความรู้ในสาขาวิชาการหลักและความเข้าใจของผู้เรียน การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นบนฐานของความรู้สาขาวิชาหลัก (Core academic subject knowledge) ซึ่งในบริบทของการสอนความรู้หลักนั้น ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ทักษะสำคัญเพื่อความสำเร็จของการดำเนินชีวิตในโลกปัจจุบัน เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสารและความร่วมมือ นอกจากนี้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้องค์ความรู้หลักในเรื่องต่าง ๆ เช่น การใช้ภาษา คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่สำคัญประการหนึ่งคือการรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) ซึ่งเป็นทักษะในกลุ่มทักษะทางสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Information, media and technology skills) เหตุผลเพราะบุคคลในยุคปัจจุบันใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและสื่อ ทั้งนี้ก็เพื่อการเข้าถึงสารสนเทศที่สมบูรณ์ (Partnership for 21st Century

Skills, 2011) อย่างไรก็ตามองค์การภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (2009) กำหนดว่าประชาชนในศตวรรษที่ 21 จะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 2 ประการ คือ 1) การวิเคราะห์สื่อ (Analyze media) คือ มีความเข้าใจว่าข่าวสารที่นำเสนอผ่านสื่อมีการสร้างขึ้นอย่างไรและทำไมจึงสร้างขึ้น มีจุดมุ่งหมายอะไร การตีความข่าวสารของบุคคลมีความแตกต่างกันอย่างไรคุณค่าและมุมมองที่นำเสนอหรือไม่นำเสนอผ่านสื่อเป็นอย่างไร สื่อมีอิทธิพลต่อความเชื่อและพฤติกรรมอย่างไร และประยุกต์ความเข้าใจพื้นฐานทางจริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สื่อ และ 2) การผลิตสื่อ (Create media products) คือ ความเข้าใจและใช้เครื่องมือ/วิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ในการสร้างสื่อที่เหมาะสมมากที่สุด เข้าใจและใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพในการแสดงออกอย่างเหมาะสมมากที่สุด และการตีความในสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

นอกจากนี้ เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557: 86-87) ยังได้นำเสนอข้อมูลของ Euro Media Literacy ที่ได้กำหนดกฎบัตรการรู้เท่าทันสื่อของยุโรป (European Charter for Media Literacy) โดยระบุถึงผู้รู้เท่าทันสื่อ (Media literate people) ว่าควรมีความสามารถที่สำคัญ 7 ประการคือ

1. ใช้เทคโนโลยีของสื่อ (Media technologies) ในการเข้าถึง จัดเก็บ สืบค้น และแบ่งปันเนื้อหาที่ตรงความต้องการและความสนใจของบุคคลและชุมชนได้อย่างดี
2. เข้าถึงสื่อและกำหนดวิธีเลือกสื่อที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและเนื้อหาของสื่อจากแหล่งวัฒนธรรมและสถาบันที่แตกต่างกัน
3. เข้าใจว่าเนื้อหาของสื่อ (media content) ผลิตขึ้นอย่างไรแล้วทำไมจึงผลิต
4. วิเคราะห์เทคนิคภาษาและธรรมเนียมปฏิบัติที่สื่อใช้และข่าวสารที่สื่อถ่ายทอดออกมาได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ
5. ใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์เพื่อแสดงออกและสื่อสารแนวคิด สารสนเทศและความคิดเห็น
6. ระบุเนื้อหาและบริการสื่อที่ไม่ได้รับการร้องขอ มีเนื้อหาที่แสดงถึงความก้าวร้าวหรือให้โทษ
7. ใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักสิทธิในระบอบประชาธิปไตยและความรับผิดชอบตามหน้าที่พลเมือง

สถาบันสื่อเด็กและเยาวชนร่วมกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (online 25 มิถุนายน 2562) กล่าวถึงพลเมือง 3 แบบกับแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ประกอบด้วย

1. พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถเข้าถึงสื่อ แหล่งสารสนเทศ และสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย มีทักษะวิเคราะห์ ประเมินคุณภาพ คุณค่าสื่อ ข่าวสาร เลือกรับและใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อ

ตนเอง และครอบครัวอย่างปลอดภัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ มีจริยธรรม และ
ร้องเรียนให้เกิดการแก้ปัญหาเมื่อได้รับผลกระทบ

2. พลเมืองที่มีส่วนร่วม ใช้สื่อ สารสนเทศ และสื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสื่อสารอัตลักษณ์
ของตนเอง และรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนาสื่อ ข่าวสาร แหล่งสารสนเทศให้เกิด
ประโยชน์ต่อกลุ่มและชุมชน

3. พลเมืองมุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องโครงสร้าง ระบบสื่อ
สารสนเทศ สื่อดิจิทัล ใช้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้สังคมดีขึ้น มีบทบาททำให้เกิดการแก้ไขปัญหา
และพัฒนาในระดับโครงสร้าง กฎหมาย วัฒนธรรม โดยมีการพัฒนาคุณลักษณะ ความรู้ และทักษะ
ใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การรู้จักตนเองและทักษะชีวิต 2) การอยู่ร่วมกันในยุคสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล
3) การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย และ 4) การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม

ชมพูท นุตาคม (2557:144-145) ได้กล่าวถึงลักษณะและความสามารถของประชาชนที่จะ
สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อได้ควรมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะของผู้รับสาร การที่ผู้รับสารจะเปิดรับสื่อและเลือกรับข่าวสารจากสื่อเพื่อ
นำไปใช้ประโยชน์นั้น ประการแรกผู้รับสารต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น เป็นผู้ที่มีความต้องการที่
จะแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเพื่อนำไปตอบสนองความต้องการความพึงพอใจ
หรือเป้าหมายของตนเอง หากผู้รับสารขาดซึ่งความกระตือรือร้น ไม่ใส่ใจหรือสนใจในข้อมูลข่าวสาร
ต่าง ๆ ที่แพร่กระจายอยู่ในสังคม อาจพลาดโอกาสที่จะรับรู้เรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อหมายความว่า ผู้รับสาร
รู้จักสื่อ รู้ว่ามีสื่อประเภทใดอยู่บ้าง รู้ว่าสื่อแต่ละสื่อเป็นอย่างไร รวมทั้งใครเป็นเจ้าของสื่อ นั้น
มีแนวทางการทำงานเป็นอย่างไร สื่อแต่ละสื่อเน้นนำเสนอเนื้อหาประเภทใด และอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้
สามารถตัดสินใจได้ว่าควรเลือกที่จะเปิดรับสื่อและเนื้อหาต่าง ๆ จากสื่อใดบ้างที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้

3. ความสามารถในการเข้าถึงสื่อและข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงสื่อและข้อมูลข่าวสารในที่นี้
หมายถึงผู้รับสารสามารถที่จะเปิดรับและรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ซึ่งจะ
ช่วยให้ผู้รับสารสามารถมีทางเลือกมากขึ้นในการเลือกที่จะรับรู้ข่าวสารที่ดีหรือเหมาะสมตามความจำ
เป็นของตนเองจากสื่อใดได้ ความสามารถในการเข้าถึงสื่อและข้อมูลข่าวสารช่วยให้ผู้รับสารมีการ
เปรียบเทียบเนื้อหาสาระเดียวกันจากสื่อหลายสื่อเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจใช้ประโยชน์ตามที่ต้องการ

4. ความสามารถในการตีความเนื้อหาสาระ การตีความเนื้อหาสาระ หมายถึง การที่ผู้รับสาร
สามารถทำความเข้าใจได้ว่าเนื้อหาสาระที่อยู่ในสื่อต่าง ๆ นั้น เป็นข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ ความ
คิดเห็น เรื่องที่แต่งขึ้น หรืออื่นๆ รวมทั้งเข้าใจได้ถึงความหมายที่แท้จริงและสาระสำคัญของเนื้อหา
ตลอดจนความหมายแฝงต่างๆ และนำไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาสาระได้ว่าเป็นอย่างไร ความสามารถ

ในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์จะช่วยให้ผู้รับสารสามารถพิจารณาทำความเข้าใจเนื้อหา สาร ตลอดจนตัดสินคุณค่าของเนื้อหาสารและนำไปใช้ประโยชน์ได้

จากการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถสรุปได้ว่า

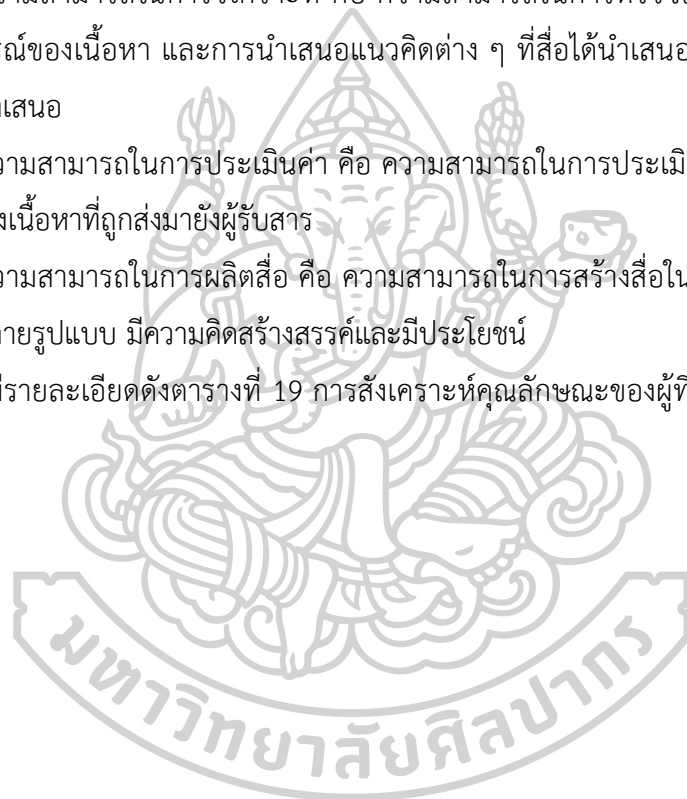
1. ความสามารถในการเข้าถึง คือ การใช้เครื่องมือและการเข้าถึงเครือข่ายของสื่อ หลากหลายประเภท เพื่อรวบรวมเนื้อหาและข้อมูลต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ โดยอาศัยทักษะการอ่านออก เขียนได้และทักษะคอมพิวเตอร์เพื่อแสวงหาข้อมูลจากสื่อหลายประเภทโดยไม่จำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งและทำความเข้าใจความหมายของสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสามารถในการวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการตรวจสอบรูปแบบ โครงสร้าง ลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหา และการนำเสนอแนวคิดต่าง ๆ ที่สื่อได้นำเสนอ รวมทั้งการตีความของ เนื้อหาที่สื่อนำเสนอ

3. ความสามารถในการประเมินค่า คือ ความสามารถในการประเมินความถูกต้อง คุณภาพ และคุณค่าของเนื้อหาที่ถูกส่งมายังผู้รับสาร

4. ความสามารถในการผลิตสื่อ คือ ความสามารถในการสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเองได้ อย่างหลากหลายรูปแบบ มีความคิดสร้างสรรค์และมีประโยชน์

โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 19 การสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

Center for Media Literacy (2008)	Euro Media Literacy (2009)	Partnership for 21st Century Skills (2011)	ขงพูนพ นุตาคม (2557)	สสย. และ เครือข่าย การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ประชาธิปไตย (2562)	ผู้วิจัย
1.ทักษะการเข้าถึง (Access Skill) ที่ขณะนี้ จะช่วยให้บุคคลสามารถรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม และมีประโยชน์ และสามารถทำความเข้าใจ ความหมายของเนื้อหาสาระ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.ใช้เทคโนโลยีของสื่อ (Media technologies) ในการเข้าถึง จัดเก็บ สืบค้น และแบ่งปันเนื้อหา ที่ตรงความต้องการและ ความสนใจของบุคคลและ ชุมชนได้อย่างดี	1.การวิเคราะห์สื่อ (Analyze media) -มีความเข้าใจว่า ข่าวสารที่นำเสนอผ่าน สื่อมีการสร้างขึ้น อย่างไรและทำไม่ถึง สร้างขึ้น มีจุดมุ่งหมาย อะไร	1.คุณลักษณะของผู้รับ สาร ผู้รับสารต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น เป็นผู้ที่มีความต้องการ ที่จะแสวงหาข้อมูล ข่าวสารจากสื่อต่างๆ ที่ อยู่รอบตัว	พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ -สามารถเข้าถึงสื่อ แหล่ง สารสนเทศ และสื่อดิจิทัลที่ หลากหลาย มีทักษะ วิเคราะห์ ประเมินคุณภาพ คุณค่าสื่อ ข่าวสาร เลือกใช้ และใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อ ตนเอง และครอบครัวอย่าง ปลอดภัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ มี จริยธรรม และร้องเรียนให้ เกิดการแก้ปัญหาเมื่อได้รับ ผลกระทบ	1.ความสามารถในการ เข้าถึง -การเข้าถึงและแสวงหา ข้อมูล ข่าวสารจากสื่อ ประเภทต่างๆ ได้อย่าง หลากหลายประเภทและไม่ จำกัดอยู่กับสื่อประเภทใด ประเภทหนึ่งมากเกินไป
2.เข้าถึงสื่อและกำหนดวิธี เลือกสื่อที่เกี่ยวข้องกับ รูปแบบและเนื้อหาของสื่อ จากแหล่งวัฒนธรรมและ สถาบันที่แตกต่างกัน	2.เข้าถึงสื่อและกำหนดวิธี เลือกสื่อที่เกี่ยวข้องกับ รูปแบบและเนื้อหาของสื่อ จากแหล่งวัฒนธรรมและ สถาบันที่แตกต่างกัน	2.สื่อมีอิทธิพลต่อความ เชื่อและพฤติกรรม ออย่างใด และประยุกต์ ความเข้าใจพื้นฐาน ทางจริยธรรมและ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการเข้าถึงและการ ใช้สื่อ	2.ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับสื่อ ผู้รับสาร รู้จักสื่อ		
			3.ความสามารถในการ เข้าถึงสื่อและข้อมูล ข่าวสาร ผู้รับสาร สามารถที่จะเปิดรับและ รับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก สื่อต่างๆ ได้อย่าง หลากหลาย		

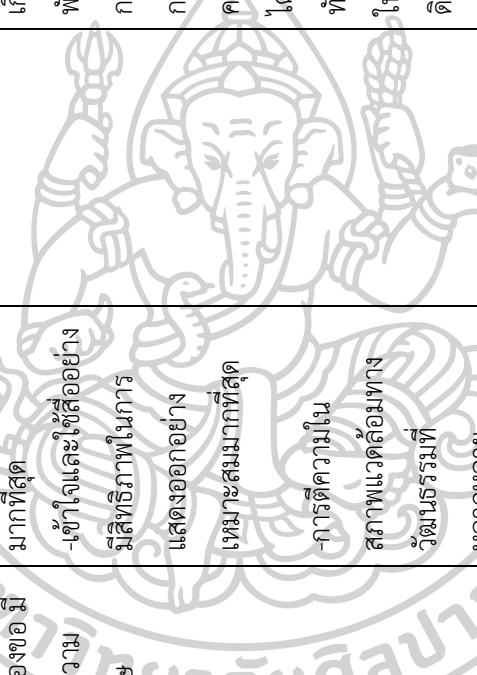
ตารางที่ 19 การสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

Center for Media Literacy (2008)	Euro Media Literacy (2009)	Partnership for 21st Century Skills (2011)	ชมพูนุท นุตาคม (2557)	สสย. และ เครือข่าย การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ประชาธิปไตย (2562)	ผู้วิจัย
<p>2. ทักษะการวิเคราะห์ (Analyze Skill) ทักษะนี้ จะช่วยให้บุคคลสามารถ ตรวจสอบการออกแบบทั้ง รูปแบบของเนื้อหาสาร โครงสร้างของเนื้อหาสาร และลำดับเหตุการณ์ของ เนื้อหาสารรวมถึงสามารถ ใช้แนวคิดต่าง ๆ ทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และ การเมืองในการทำความเข้าใจบริบทของเนื้อหาสาร ที่นำเสนอ</p>	<p>3. เข้าใจว่าเนื้อหาของสื่อ (media content) ผลิตขึ้น อย่างไรบ้างและไม่จริงผิด อย่างไรบ้าง</p>		<p>4. ความสามารถในการ ตีความเนื้อหาสาร</p>	<p>พลเมืองที่มีส่วนร่วม -ใช้สื่อ สารสนเทศ และสื่อ ดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการ สื่อสารอัตลักษณ์ของตนเอง และรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไข ปัญหา และพัฒนาสื่อ ข่าวสาร แห่ล่งสารสนเทศให้ เกิดประโยชน์ต่อกลุ่มและ ชุมชน</p>	<p>2. ความสามารถในการ วิเคราะห์ -การตรวจสอบรูปแบบ โครงสร้าง ลำดับเหตุการณ์ ของเนื้อหา และการ นำเสนอแนวคิดต่างๆ ที่สื่อ ได้นำเสนอ รวมทั้งการ ตีความของเนื้อหาที่เสนอ นำเสนอ</p>

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

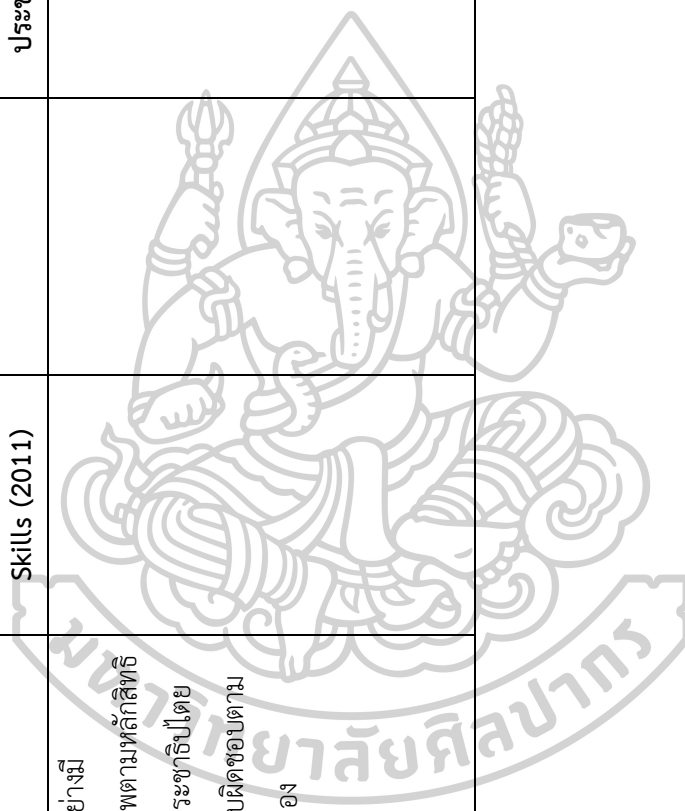
Center for Media Literacy (2008)	Euro Media Literacy (2009)	Partnership for 21st Century Skills (2011)	ชมพูนุท นุตาคม (2557)	สสย. และ เครือข่าย การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ประชาธิปไตย (2562)	ผู้วิจัย
3.ทักษะการประเมินเนื้อหาสาร (Evaluate skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสารไปยังประสบการณ์ส่วนบุคคลและทำการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้อง คุณภาพและความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาร	4.วิเคราะห์เทคนิคภาษา และธรรมเนียมปฏิบัติที่สื่อใช้และข่าวสารที่สื่อถ่ายทอดออกมาได้อย่างมีวิถรณ์ญาณ				3.ความสามารถในการประเมินค่า การประเมินคุณภาพและคุณค่าของเนื้อหาที่ถูกส่งมายังผู้รับสาร
4.ทักษะการสร้างสรรค์ (Create Skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเขียนความคิดเห็นของพวกเขา โดยให้ความเสี่ยง และ/หรือภาพได้อย่างมี	5.ใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ เพื่อแสดงออกและสื่อสารแนวคิด สารสนเทศและความคิดเห็น	2.การผลิตสื่อ (Create media products) -ความเข้าใจและใช้เครื่องมือ/วิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ในการ		พลเมืองมุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม -มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องโครงสร้าง ระบบสื่อสารสนเทศ สื่อดิจิทัล ใช้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้	4.ความสามารถในการผลิตสื่อ การสร้างสื่อในรูปแบบฉบับของตนเองได้อย่างหลากหลายรูปแบบ มีความคิดสร้างสรรค์และมีประโยชน์

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

Center for Media Literacy (2008)	Euro Media Literacy (2009)	Partnership for 21st Century Skills (2011)	ชมพูนุท นุตาคม (2557)	สสย. และ เครือข่าย การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ประชาธิปไตย (2562)	ผู้วิจัย
<p>ประสิทธิภาพสำหรับ</p> <p>วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน</p> <p>รวมทั้งสามารถใช้</p> <p>เทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อ</p> <p>สร้างสรรค์เนื้อหาสารของ</p> <p>พวกเขา</p>	<p>6.ระบุเนื้อหาและบริการ</p> <p>สื่อที่ไม่ได้รับการร้องขอ มี</p> <p>เนื้อหาที่แสดงถึงความ</p> <p>ก้าวร้าวหรือให้โทษ</p>	<p>สร้างสื่อที่เหมาะสม</p> <p>มากที่สุด</p> <p>-เข้าใจและใช้สื่ออย่าง</p> <p>มีสิทธิภาพในการ</p> <p>แสดงออกอย่าง</p> <p>เหมาะสมมากที่สุด</p> <p>-การตีความใน</p> <p>สภาพแวดล้อมทาง</p> <p>วัฒนธรรมที่</p> <p>หลากหลาย</p>		<p>สังคมดีขึ้น มีบทบาททำให้</p> <p>เกิดการแก้ไขปัญหาและ</p> <p>พัฒนาในระดับโครงสร้าง</p> <p>กฎหมาย วัฒนธรรม โดยมี</p> <p>การพัฒนาคุณลักษณะ</p> <p>ความรู้ และทักษะใน 4 มิติ</p> <p>ได้แก่ 1.การรู้จักตนเองและ</p> <p>ทักษะชีวิต 2.การอยู่ร่วมกัน</p> <p>ในยุคสื่อ สารสนเทศ และ</p> <p>ดิจิทัล 3.การอยู่ร่วมกันใน</p> <p>สังคมประชาธิปไตย และ 4.</p> <p>การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุ</p> <p>วัฒนธรรม</p>	

ตารางที่ 19 การสังเคราะห์คุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

Center for Media Literacy (2008)	Euro Media Literacy (2009)	Partnership for 21st Century Skills (2011)	ชมพูนุท นุตาคม (2557)	สสย. และ เครือข่าย การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง ประชาธิปไตย (2562)	ผู้วิจัย
<p>5.ทักษะการมีส่วนร่วม (participate Skill) ทักษะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมหรือปฏิสัมพันธ์ ซึ่งจะส่งผลมหาศาลในการทำงานร่วมกับผู้อื่น</p>	<p>7.ใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักสิทธิในระบอบประชาธิปไตย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง</p>				

8.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

บุบผา เมฆสีทองคำ (2554: 121) ได้สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ Buckingham และคณะ และ Livingstone และคณะ โดยมีรายละเอียดของปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อ ดังต่อไปนี้

1. อายุ (Age) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงและการตอบสนองต่อสื่อ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่มีอายุชัยมากกับคนวัยหนุ่มสาวพบว่าผู้ที่มีอายุมากมีระดับของการเข้าถึงสื่อใหม่น้อยกว่าคนวัยหนุ่มสาวแต่มีความเข้าใจอย่างพินิจพิเคราะห์สูงกว่า

2. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม (Social-Economic status: SES) หมายถึงรวมถึงรายได้ การศึกษาและระดับชั้นทางสังคมซึ่งล้วนมีผลต่อการเข้าถึง ความเข้าใจและการสร้างสรรค์ในมิติของการรู้เท่าทันสื่อ เช่น รายได้มีความสำคัญต่อการเข้าถึงสื่อหรือการศึกษามีความสำคัญอย่างมากต่อความเข้าใจอย่างพินิจพิเคราะห์

3. เพศ (Gender) เป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับทักษะระดับสูงที่เพิ่มขึ้นโดยอยู่บนพื้นฐานของการเข้าถึงสื่อ เช่น เพศชายมีโอกาสในการสร้างสรรค์เนื้อหาสื่อในเว็บไซต์และสื่อชุมชนมากกว่าเพศหญิง

4. ความพิการหรือการไร้ความสามารถ (Disability) ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ แต่ทั้งนี้ขึ้นกับลักษณะของเทคโนโลยีและลักษณะของผู้รู้เท่าทันสื่อ (หรือการใช้เทคโนโลยี)

5. การออกแบบของเทคโนโลยีและเนื้อหา (Design) พบว่าถ้าสื่อและแบบเรียนทางการสื่อสารและเทคโนโลยีได้รับการออกแบบมาอย่างดี ดังนั้นความจำเป็นในเรื่องของทักษะการรู้เท่าทันสื่อของประชาชนก็จะน้อยลง แต่ถ้าหากว่าการออกแบบเทคโนโลยีและเนื้อหาไม่มีคุณภาพย่อมมีผลทำให้ความจำเป็นในการรู้เท่าทันสื่อของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

6. ความตระหนักรู้ของผู้บริโภค (Consumer Awareness) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดความเชื่อถือในเนื้อหาสื่อตลอดจนสถาบันสื่อและในบริบทที่เป็นข้อกำหนดของสื่ออันจะเป็นการลดความเชื่อที่ไร้เหตุผล

7. คุณค่าที่รับรู้ได้ (Perceived Value) เช่น อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีคุณค่าที่รับรู้ได้จึงทำให้การรู้เท่าทันสื่อสามารถเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

8. ความสามารถในตน (Self-Efficacy) เป็นองค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อโดยเป็นการผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างทักษะและความมั่นใจในตนเองในการใช้สื่อซึ่งนำไปสู่การค้นคว้าและการเรียนรู้ที่มากขึ้น

9. เครือข่ายทางสังคม (Social Networks) มีบทบาทสำคัญต่อบุคคลในการส่งเสริมเพื่อให้ได้รับและคงไว้ซึ่งการเข้าถึงสื่อโดยเฉพาะเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจะช่วยส่งเสริมทุนทางสังคมในชุมชนได้เป็นอย่างดี

10. ส่วนประกอบทางครอบครัว (Family Composition) กล่าวคือ ครอบครัวที่มีเด็ก ๆ ในบ้านจะช่วยเพิ่มการรู้เท่าทันสื่อในแง่ของการเข้าถึงสื่อใหม่ได้ง่ายขึ้น โดยเด็ก ๆ สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของช่องว่างระหว่างวัยและช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองของตนอย่างไม่เป็นทางการ

11. สถานที่ทำงาน (work) ช่วยทำให้บุคคลที่ทำงานกับเทคโนโลยีสื่อใหม่ได้มีโอกาสเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์มากขึ้นส่งผลให้การรู้เท่าทันสื่อเพิ่มขึ้น

12. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Stakeholders) โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา กลุ่มผู้บริโภค โรงงานอุตสาหกรรม และรัฐบาลล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันในการทำให้ประชาชนมีประสบการณ์และความชำนาญด้านสื่อ ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวางซึ่งย่อมส่งผลให้การรู้เท่าทันสื่อเพิ่มมากขึ้น

ชัชฎา อัครศรีวร นากาโอคะ และ กฤษณ์ท์ แสนทวี(2562: 55-62) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันข้อมูลและสื่อดิจิทัลของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อและข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อดิจิทัล และศึกษาการตระหนักในทักษะการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อดิจิทัล พร้อมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งผลการศึกษาด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อดิจิทัลของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อดิจิทัลของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถวิเคราะห์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านจริยธรรมและสำนึกร่วม ได้แก่ ควรระมัดระวังการกลั่นแกล้งทางออนไลน์ (Cyber bullying) ด้วยการตรวจสอบข้อมูลก่อนโพสต์ ก่อนแชร์ ก่อนไลค์

2. ด้านความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย ได้แก่ ควรนำเสนอข้อมูลอย่างระมัดระวังเนื่องจากอาจเกิดการทำสำเนา การแชร์ การบันทึกโดยบุคคลอื่น ซึ่งยากต่อการลบหรือลบไม่ได้เลย

3. ด้านการตระหนักรู้ในฐานะผู้บริโภค ได้แก่ ควรมีความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์การโฆษณาสินค้าออนไลน์

4. ด้านสุขภาวะจากการใช้สื่อออนไลน์ ได้แก่ ควรให้ความสำคัญต่อกิจกรรมอื่นๆ เช่น การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย การเล่นดนตรี การพบปะพูดคุยกับผู้คนรอบข้าง ควรมีการแสดงตัวตน บุคลิกภาพและกิริยาที่เหมาะสมผ่านสื่อออนไลน์

5. ด้านการตรวจสอบความจริงและข้อเท็จจริง ได้แก่ หากพบว่ามีกรกล่าวเท็จ หลอกหลวง ปลอมแปลง ทางสื่อออนไลน์ ควรรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง
6. ด้านการมีส่วนร่วมทางออนไลน์ ได้แก่ ควรใช้สื่อออนไลน์ในเชิงสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวม
7. ด้านการสร้างเนื้อหาและการถ่ายทอดเนื้อหา ได้แก่ ไม่ควรดัดแปลง บิดเบือน ตัดต่อ เนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ

โดยงานวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณการรู้เท่าทันข้อมูลและสื่อดิจิทัลของ เยาวชนในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า 1) ปัจจัยพยากรณ์ทักษะการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลข่าวสาร ผ่านสื่อดิจิทัลของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการรู้เท่าทันข้อมูลและ สื่อดิจิทัลเป็นรายด้านพบว่า (1) ด้านสุขภาวะจากการใช้สื่อออนไลน์ และ (2) ด้านจริยธรรมและ สำนึกร่วม สามารถร่วมกันอธิบายทักษะการรู้เท่าทันข้อมูลและสื่อดิจิทัลของเยาวชนในเขต กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 52.2) ปัจจัยพยากรณ์ทักษะการรู้เท่าทันสื่อและข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อ ดิจิทัลของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการรู้เท่าทันข้อมูลและสื่อดิจิทัล เป็นรายคุณลักษณะ พบว่า องค์ประกอบการรู้เท่าทันข้อมูลและสื่อดิจิทัลคุณลักษณะเรื่อง (1) ควรศึกษาวิธีการป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้าและการเปิดรับ ข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ (2) ควรเข้าใจถึงสิทธิ์ของตนเองในการใช้สื่อออนไลน์ เช่น สื่อออนไลน์ไม่ใช่ พื้นที่ส่วนตัว แต่เป็นพื้นที่สาธารณะที่ผู้อื่นสามารถเข้ามาดูข้อมูลได้ตามขอบเขตที่ถูกกำหนด และ (3) ควรโพสต์ข้อความอย่างรับผิดชอบ เช่น ไม่ละเมิดสิทธิ์ผู้อื่น ไม่โพสต์เนื้อหาผิดศีลธรรมอันดี ไม่โพสต์โดยขาดการยั้งคิด สามารถร่วมกันอธิบายทักษะการรู้เท่าทันข้อมูลและสื่อดิจิทัลของเยาวชน ในเขตกรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 51.9

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผล ต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อมี 4 ปัจจัย ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ความพิการหรือความไร้ความสามารถ เป็นต้น
2. ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สถานภาพทางสังคมและสถานภาพทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็น รายได้ ระดับการศึกษา ระดับชนชั้นในสังคม สมาชิกในครอบครัว เป็นต้น
3. ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ บุคคลในสถานที่ทำงาน บุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และเครือข่าย ทางสังคม
4. ปัจจัยด้านทักษะและคุณลักษณะ ได้แก่ ทักษะในการวิเคราะห์เนื้อหา ทักษะการประเมิน คุณค่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อ การมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้สื่อ เป็นต้น

โดยทั้ง 4 ปัจจัยนี้ล้วนส่งผลต่อระดับความสามารถในการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ แตกต่างกันและย่อมส่งผลต่อทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล

8.5 แนวทางการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

วรชัย ครุจิต (2554: 90-108) นำเสนอแนวทางในการบูรณาการความรู้เท่าทันสื่อเข้ากับการเรียนการสอนไว้ 10 แนวทาง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ฝึกการสังเกต การคิดเชิงวิจารณ์ญาณ (critical thinking) การวิเคราะห์ การเปลี่ยนมุมมอง และทักษะการสื่อสารให้แก่ผู้เรียน
2. ใช้สื่อเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในหัวข้อใหม่ๆ
3. อภิปรายแนวความคิดหรือทัศนคติที่อาจได้รับผลกระทบจากการเปิดรับสื่อ
4. ใช้สื่อเป็นเครื่องมือประจำในการสอน
5. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของที่มา กลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของเนื้อหาในสื่อ
6. เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอข้อมูลโดยสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ
7. วิเคราะห์ผลกระทบที่สื่อมีต่อเรื่องต่าง ๆ ต่อผู้คนต่างวัฒนธรรมและ/หรือต่อประวัติศาสตร์
8. ใช้สื่อในการช่วยฝึกทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ
9. ใช้สื่อรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดและความเข้าใจต่อโลก
10. เชื่อมผู้เรียนเข้ากับชุมชนเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงบวก

นอกจากนี้ วรชัย ครุจิต ยังได้กล่าวถึงการสอนทักษะการรู้เท่าทันสื่อและนำเสนอเทคนิคและกลวิธีการสอนวิชารู้เท่าทันสื่อ โดยมีรายละเอียดดังนี้ การสอนทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้เยาวชนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งและวิธีสอนที่จะให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ไม่ใช่การสอนในรูปแบบ “วิชา” แต่เป็นการสอดแทรก “ทักษะ” การรู้เท่าทันสื่อลงไปในการสอนแต่ละวิชา ซึ่งผู้เรียนจะได้มีโอกาสสร้างทักษะนี้ทุกวันที่เรียน วันละหลายครั้ง เมื่อได้รับการฝึกฝนด้วยวิธีดังกล่าวแล้วจนเป็นนิสัยแล้วจะนำไปสู่ทักษะที่เป็นหัวใจของการรู้เท่าทันสื่อ คือ ความสามารถในการที่จะซักถาม สงสัย หรือตั้งข้อสังเกตที่เหมาะสมเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อที่ตนเองบริโภค ซึ่งความสามารถนี้เรียกว่า “อิสรภาพแห่งวิจารณ์ญาณ” (critical autonomy) หรือความสามารถในการ “คิดด้วยตนเอง” (think for oneself) และความสามารถนี้จะพัฒนาเป็นทักษะพื้นฐานของเยาวชนในการสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง เพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตในสังคมระบอบประชาธิปไตยที่พลเมืองต้องเข้าใจและมีส่วนร่วมกับการอภิปรายและใช้เหตุผล เพื่อช่วยสร้างสังคมและประเทศชาติให้เข้มแข็งต่อไป สำหรับเทคนิคและกลวิธีการสอนวิชารู้เท่าทันสื่อ มีดังต่อไปนี้

1. คำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหา (Deconstruction) เพื่อการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อ สมาคมเพื่อการรู้เท่าทันสื่อแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา (National Association for Media Literacy Education-NAMLE) ได้เสนอแนวคิดว่าการรู้เท่าทันสื่อ นั้น มีพื้นฐานมาจาก

ความสามารถในการ “ถอดองค์ประกอบเนื้อหา” (deconstruction) ของสื่อ ให้เหลือแต่ข้อมูลที่วิเคราะห์ด้วยตนเอง ซึ่งความสามารถในการถอดประกอบเนื้อหานี้ เริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาของสื่อในมิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ซึ่งอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ สามารถนำไปใช้ถามผู้เรียนเกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประกอบการสอน

ตารางที่ 20 มิติการวิเคราะห์/องค์ประกอบและคำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหาสื่อ

มิติในการวิเคราะห์	องค์ประกอบในการวิเคราะห์	คำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหา (Deconstruction)
ผู้ผลิตและผู้รับสาร (Authors & Audiences)	ผู้ผลิต (Authorship)	<ul style="list-style-type: none"> ● ใครเป็นผู้ผลิตเนื้อหานี้ และใครเป็นผู้เผยแพร่เนื้อหานี้ ● เนื้อหาที่เห็นนี้ สร้างขึ้นอย่างไร ● ใครเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการผลิตเนื้อหานี้ ● มีปัจจัยอะไรบ้าง (เช่น ทางการเงิน หรือการเมือง) ที่อาจมีอิทธิพลต่อการเขียนบท การผลิต และการเผยแพร่เนื้อหานี้
	วัตถุประสงค์ (Purpose)	<ul style="list-style-type: none"> ● เนื้อหานี้ผลิตขึ้นเพื่ออะไร ● ใครเป็นกลุ่มเป้าหมายของเนื้อหานี้ ● เนื้อหานี้ต้องการจะบอกอะไรกับผู้รับสาร ● เนื้อหานี้ต้องการจะจูงใจอะไรกับผู้รับสาร

ตารางที่ 20 มิติการวิเคราะห์/องค์ประกอบและคำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหาสื่อ (ต่อ)

มิติในการวิเคราะห์	องค์ประกอบในการวิเคราะห์	คำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหา (Deconstruction)
	ผลกระทบ (Impact)	<ul style="list-style-type: none"> ● ใครจะได้รับผลประโยชน์จากเนื้อหานี้ ใครอาจได้รับผลลบจากเนื้อหานี้ ● เนื้อหานี้เกี่ยวข้องกับฉันหรือไม่ อย่างไร
	การตอบสนอง (Response)	<ul style="list-style-type: none"> ● เนื้อหานี้จูงใจให้ฉันทำอะไรหรือไม่ ด้วยวิธีใด ● เมื่อเปิดรับเนื้อหาแล้ว ฉันรู้สึกอย่างไร และควรทำอย่างไร
เนื้อหาและความหมาย (Messages & Meanings)	เนื้อหา (Content)	<ul style="list-style-type: none"> ● เนื้อหานี้เกี่ยวกับอะไร (และทำไมถึงคิดเช่นนั้น) ● เนื้อหานี้มีองค์ประกอบอะไรบ้าง ภาพ เสียง ● แนวความคิด ค่านิยม ทศนคติ และข้อมูลอะไรบ้างที่น่าสนใจอย่างชัดเจน และแอบแฝง ● มีการใช้สัญลักษณ์อะไรบ้าง ● เนื้อหาสำคัญอะไรบ้างที่ขาดหายไปจากเนื้อหา หรืออาจถูกปกปิด เพราะอะไร ● ตัวละครมีบุคลิกแตกต่างอย่างไรบ้าง มีการตอกย้ำความเชื่อเกี่ยวกับบุคคลหรือสังคมอย่างไรบ้าง
	เทคนิคการนำเสนอ (Techniques)	<ul style="list-style-type: none"> ● เนื้อหานี้มีการใช้เทคนิคพิเศษอะไรบ้าง ● ทำไมจึงมีการใช้เทคนิคพิเศษนั้นๆ และเทคนิคพิเศษนั้นสื่อสารความหมายเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาเดิมอย่างไร ทำให้เนื้อหานั้นเกินจากความเป็นจริงหรือไม่

ตารางที่ 20 มิติการวิเคราะห์/องค์ประกอบและคำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหาสื่อ (ต่อ)

มิติในการวิเคราะห์	องค์ประกอบในการวิเคราะห์	คำถามเพื่อการถอดองค์ประกอบเนื้อหา (Deconstruction)
		<ul style="list-style-type: none"> • มีเทคนิคอะไรที่ทำให้สิ่งที่ไม่เป็นจริงดูเสมือนจริง • เนื้อหานี้มีเทคนิคในการเล่าเรื่องอย่างไรเพื่อสร้างความน่าสนใจ
	การตีความ (Interpretations)	<ul style="list-style-type: none"> • ฉันตีความหมายเนื้อหานี้อย่างไร ดีหรือไม่ดีอย่างไร ชอบหรือไม่ชอบอะไรบ้าง • ผู้รับสารคนอื่นๆ อาจมีการตีความเนื้อหานี้แตกต่างกันอย่างไรบ้าง • การตีความเนื้อหาของฉันสะท้อนอะไรบ้างเกี่ยวกับตัวฉัน
การนำเสนอและความเป็นจริง (Representations & Reality)	บริบท (Context)	<ul style="list-style-type: none"> • เนื้อหานี้ผลิตขึ้นเมื่อใด บริบททางสังคมของช่วงเวลานั้นเป็นอย่างไร • เนื้อหานี้ถูกเผยแพร่ทางช่องทางใดบ้าง เผยแพร่อย่างไร
	ความน่าเชื่อถือ (Credibility)	<ul style="list-style-type: none"> • เนื้อหานี้นำเสนอข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นหรืออื่นๆ • เนื้อหาน่าเชื่อถือเพียงใด

ที่มา: วรัชญ์ ครุจิต (2554: 105-106)

2. แนวทางในการใช้วิดีโอเพื่อเป็นสื่อการสอน โดยควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

2.1 ไม่ควรเปิดให้ชมทั้งหมดในครั้งเดียว เปิดให้ชมครั้งละสั้นๆ แล้วทำการวิเคราะห์และอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่ได้รับชมไปเพื่อให้สามารถยกตัวอย่างได้อย่างเฉพาะเจาะจง

2.2 อย่าปิดไฟขณะเปิดให้ชม เพื่อการรับชมอย่างตั้งใจและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฉายได้

- 2.3 แจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าถึงภาพหรือข้อความที่ควรตั้งใจชมและตั้งใจฟัง
 - 2.4 ควรมีการหยุดฉายเป็นระยะ แล้วชี้ให้นักเรียนเห็นถึงภาพหรือข้อความที่สำคัญ
 3. แนวทางการบูรณาการแนวคิด “การรู้เท่าทันสื่อ” ด้วยการตั้งคำถามต่อจากคำถาม “ร-อ-ร” (รู้-อยาก-เรียนรู้) โดยควรปฏิบัติดังต่อไปนี้
 - 3.1 ก่อนเริ่มต้นสอนหัวข้อหนึ่งๆ ควรตรวจสอบพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่ของผู้เรียน
 - 3.2 เมื่อสอนหัวข้อนั้นจบและจะสั่งงานให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้สอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้น
 - 3.3 เมื่อผู้เรียนนำงานที่ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมาส่งหรือนำเสนอ ให้สอบถามผู้เรียนถึงการเรียนรู้ที่ได้เกิดขึ้นเพิ่มเติมจากเดิม
 4. คำถาม 3 ข้อที่อาจารย์ผู้สอนต้องตอบว่า “ใช่” ในการวางแผนการสอนแต่ละรายวิชา โดยควรปฏิบัติดังต่อไปนี้
 - 4.1 ในการสอนรายวิชานี้ อาจารย์ผู้สอนจะได้ฝึกผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหาด้วยตนเอง แทนที่จะคอยให้อาจารย์ผู้สอนบอกผู้เรียนว่าเนื้อหานั้นหมายความว่าอย่างไร
 - 4.2 ในการสอนรายวิชานี้ อาจารย์ผู้สอนจะบอกให้ผู้เรียนได้รับรู้โดยทั่วกันว่า อาจารย์ผู้สอนยินดีเปิดรับความคิดเห็นและการตีความของอาจารย์ผู้สอนเป็นมุมมองเดียวที่ถูกต้อง
 - 4.3 เมื่อสิ้นสุดการเรียนรายวิชานี้แล้ว และผู้เรียนได้ผ่านการฝึกฝนทักษะการรู้เท่าทันสื่อแล้ว ผู้เรียนจะมีความสามารถในการวิเคราะห์ (analytical) เนื้อหาต่างๆ โดยไม่กลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้ายหรือไม่เชื่อใจผู้อื่น (cynical)
- เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557: 84-86) ได้นำเสนอหลักการพื้นฐานของการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในสหรัฐอเมริกาโดยสมาคมแห่งชาติเพื่อการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ (National Association for Media Literacy Education หรือ NAMLE) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาประชาชนทุกช่วงวัยให้มีความสามารถในการสืบเสาะและการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับสื่อและการรู้เท่าทันสื่อจนกลายเป็นผู้ที่มีความคิดเชิงวิเคราะห์ ผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้น โดยกำหนดวิธีการสอนที่มุ่งพัฒนาประชาชนให้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ 6 ประการ ดังนี้
1. การสืบเสาะอย่างกระตือรือร้นและการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับข่าวที่ได้รับและสร้างขึ้น ประกอบด้วยการเรียนรู้กระบวนการวิเคราะห์สื่อที่มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาว่าเนื้อหาของสื่อทุกประเภทมาจากการประกอบสร้าง สื่อแต่ละประเภทมีลักษณะ จุดเด่นและภาษาที่ใช้ในการประกอบสร้างที่แตกต่างกัน เนื้อหาของสื่อถูกสร้างขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยส่วนมากมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลกำไรหรืออำนาจ เนื้อหาของสื่อมีค่านิยมและทัศนคติแฝงอยู่ ประชาชนใช้ทักษะ ความเชื่อและประสบการณ์ส่วนตัวเพื่อประกอบสร้างความหมายจากเนื้อหาของสื่อ อีกทั้งสื่อและเนื้อหาของสื่อมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมและกระบวนการใน

ระบอบประชาธิปไตย การตั้งคำถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาของสื่อในเชิงลึก ซึ่งเป็นการฝึกการคิดเชิงวิเคราะห์ การฝึกการใช้หลักฐานที่เป็นเอกสารและฝึกการอภิปรายเพื่อสนับสนุนข้อสรุปอย่างมีเหตุผล และการฝึกการวิเคราะห์สื่อจากมุมมองของผู้เรียนด้วยการชมวิดิทัศน์หรือภาพยนตร์ และการอ่านหนังสือหรือคู่มือต่าง

2. การขยายแนวคิดของการออกเขียนได้ในสื่อทุกรูปแบบ ประกอบด้วย การมุ่งเน้นการวิเคราะห์และการแสดงออกของผู้เรียน การแสดงความคิดเห็นของตนเองผ่านสื่อในหลากหลายรูปแบบ พร้อมทั้งเชื่อมโยงความเข้าใจและสร้างข้อสรุปจากสื่อที่เห็นหรือได้ยิน การบูรณาการในเนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร การใช้สื่อที่นำเสนอเนื้อหาในขอบเขตกว้าง ๆ และเป็นสื่อที่ได้รับความนิยม การใช้ห้องเรียนที่มีความพร้อมในด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์และการผลิตสื่อ และการผนวกแนวคิดด้านการรู้เท่าทันสื่อเข้ากับการรู้สิ่งพิมพ์ การรู้สิ่งที่เห็น การรู้เทคโนโลยี การรู้สารสนเทศ และการรู้อื่น ๆ

3. การสร้างและสนับสนุนทักษะของผู้เรียนในทุกช่วงวัยที่จำเป็นต้องการมีการปฏิบัติเชิงบูรณาการ การปฏิบัติเชิงปฏิสัมพันธ์และการปฏิบัติซ้ำ ๆ ประกอบด้วย การพัฒนาความต่อเนื่องของทักษะ ความรู้ ทักษะคิดและการกระทำของผู้เรียน การจัดเตรียมโอกาสการเรียนรู้และการปฏิบัติที่หลากหลายในการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และการแสดงออกโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอน ผู้เรียนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน การสร้างทักษะที่สนับสนุนรูปแบบของการดำเนินชีวิตที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพและการตัดสินใจถึงผลกระทบของสื่อที่เชื่อว่าเป็นจริงหรือมีอันตรายอย่างแท้จริง และการจัดการสื่อและการตัดสินใจเลือกใช้สื่อ

4. การพัฒนาผู้เรียนที่มีความสำคัญสำหรับสังคมประชาธิปไตย ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจข่าวสารและเหตุการณ์ปัจจุบันที่เป็นมิติของความเป็นพลเมือง โดยให้เข้าใจสิทธิและความรับผิดชอบในการใช้สื่อด้วยตนเอง การออกแบบการสอนที่มุ่งเน้นการสร้างพลเมืองที่มีคุณลักษณะของผู้ที่ชอบซักถามและไม่ถูกเหยียดหยามผู้อื่น การมีความคิดเห็นที่หลากหลายและคำนึงถึงความคิดเห็นที่หลากหลาย การศึกษาโครงสร้างของสื่อว่ามีอิทธิพลอย่างไร เช่น การเป็นเจ้าของ การเผยแพร่หรือการสร้างความหมายของเนื้อหาของสื่อ การสอนให้เกิดความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ และการสอนโดยปราศจากการเลือกข้างหรืออคติ

5. การรับรู้ที่สื่อเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและมีหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวแทนของสังคม ประกอบด้วย การบูรณาการเนื้อหาของสื่อที่มีการนำเสนอเสียง มุมมองและชุมชนที่หลากหลาย การศึกษาสื่อที่เป็นทางเลือกและมุมมองสากล การศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง เรื่องเพศ การเหยียดเชื้อชาติ ทักษะคิดของบุคคล และประเด็นอื่น ๆ ที่นำเสนอ และการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างเจ้าของสื่อ ผู้ผลิตและสมาชิกชุมชนในประเด็นผลกระทบของสื่อที่มีต่อบุคคลและสังคม

6. การใช้ทักษะส่วนบุคคล ความเชื่อและประสบการณ์ในการประกอบสร้างความหมายจากเนื้อหาของสื่อ ประกอบด้วยการเลือกตัวเลือกต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับค่านิยมของตนเอง การเห็นความสำคัญของความหมายที่เกิดจากการสร้างเนื้อหาของสื่อและความหมายที่เกี่ยวข้องต่อค่านิยมของผู้เรียน การตีความเนื้อหาของสื่อโดยผู้เรียนและผู้สอนอาจตีความแตกต่างกัน การรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์สื่อที่แตกต่างของบุคคลในช่วงวัยที่ต่างกัน และการใช้การอภิปรายกลุ่มและการวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและพึงพอใจในมุมมองและความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2561:ออนไลน์) จากการถอดบทเรียนและสังเคราะห์การจัดการเรียนการสอนตามที่สถาบันอุดมศึกษา 13 แห่ง ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเรื่องรู้เท่าทันสื่อ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตได้สรุปข้อมูลการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวไว้ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา เนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องรู้เท่าทันสื่อ เป็นเนื้อหาในรายวิชาด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชน และด้านครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ ซึ่งสามารถนำมาเชื่อมโยงในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างกลมกลืนเหมาะสม เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนได้สอดแทรกสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ให้นิสิตนักศึกษาร่วมคิดวิเคราะห์ ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทันต่อเหตุการณ์

2. ด้านเทคนิค/วิธีการสอน สื่อการสอน การใช้เทคนิค/วิธีการสอน และสื่อการสอนในการจัดการเรียนรู้เท่าทันสื่อ อาจารย์ผู้สอนใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายวิธีด้วยกัน เช่น การวิเคราะห์วิพากษ์ กรณีศึกษา การบรรยาย Active Learning Outcome-based Learning การนำเสนอ การสอนแบบมีส่วนร่วม ฯลฯ โดยอาจารย์ผู้สอนพิจารณาตามความเหมาะสมของเนื้อหา สื่อที่ใช้ระยะเวลา ตลอดจนบริบทของนิสิตนักศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา

3. ด้านกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมเสริมในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมนอกจากจะเป็นส่วนหนึ่งสำหรับการประเมินความรู้ ความเข้าใจของนิสิต นักศึกษาแล้ว นิสิต นักศึกษายังสามารถนำกิจกรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถคิดวิเคราะห์วิพากษ์ บนพื้นฐานของความรู้ ความเข้าใจที่ส่งผ่านกิจกรรม ทั้งยังเป็นพื้นฐานที่ดีให้กับนิสิต นักศึกษาในการนำไปใช้ประกอบวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านการผลิตสื่อรู้เท่าทันสื่อ การผลิตสื่อรู้เท่าทันสื่อมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้อาจารย์ผู้สอนผลิตสื่อสำหรับใช้ในการเรียนการสอนเรื่องรู้เท่าทันสื่อ โดยอาจารย์ผู้สอนแต่ละแห่งได้ผลิตสื่อหลากหลายรูปแบบ ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายนิสิต นักศึกษา เช่น คลิปวิดีโอ หนังสั้น Motion Graphic Infographic มัลติมีเดีย เป็นต้น นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนยังสร้างการตระหนักถึงจริยธรรมการผลิตสื่ออันส่งผลต่อการประกอบอาชีพด้านสื่อสารมวลชน และวิชาชีพด้านการศึกษาต่อไป

5. ผลการเรียนรู้การบูรณาการการจัดการเรียนการสอน ผลการเรียนรู้การเรียนการสอนเรื่องรู้เท่าทันสื่อผ่านเนื้อหา เทคนิค/วิธีการสอน สื่อการสอนตลอดจนกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้

ความเข้าใจของนิสิต นักศึกษา ทำให้นิสิต นักศึกษามีความรู้ เข้าใจเรื่องรู้เท่าทันสื่อ สามารถคิดวิเคราะห์วิพากษ์สื่อ ตลอดจนสร้างสรรค์และผลิตสื่ออย่างมีจริยธรรม ส่งผลให้เกิดการเข้าถึงสื่อได้หลากหลาย เข้าใจวิเคราะห์สื่อได้ และเข้าร่วมร้องเรียนสื่อไม่ดี ชื่นชมและผลิตสื่อดี ๆ

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2561:ออนไลน์) ยังได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมเรื่องรู้เท่าทันสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ ไปใช้ในระดับอุดมศึกษา โดยมีรายละเอียดของการรู้เท่าทันสื่อระดับอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหา มีรายละเอียดดังนี้

1.1 สถาบันอุดมศึกษาควรบรรจุเนื้อหาเรื่องรู้เท่าทันสื่อไว้ในหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อเป็นทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

1.2 ปรับเนื้อหาเรื่องรู้เท่าทันสื่อให้ทันสมัย สอดคล้องกับภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

1.3 เนื้อหาเรื่องรู้เท่าทันสื่อที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ของนิสิต นักศึกษาทุกสาขาวิชา

1.4 เนื้อหาสาระการรู้เท่าทันสื่อที่เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

2. เทคนิควิธีการสอน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 เทคนิค/วิธีการสอนแบบ Active Learning เพื่อให้นิสิต นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติเรียนรู้

2.2 เทคนิค/วิธีการสอนแบบ Active Learning เพื่อให้นิสิตนักศึกษาเรียนรู้ผ่านกิจกรรม

2.3 เทคนิค/วิธีการสอนแบบ Problem-based Learning เพื่อให้นิสิต นักศึกษาได้ศึกษาสภาพปัญหา และผลกระทบตามสถานการณ์ และสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา

2.4 เทคนิค/วิธีการสอนแบบ Student Engagement การเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากความสนใจของนิสิต นักศึกษา และกระตุ้นแรงบันดาลใจให้เกิดการเรียนรู้โดยลงมือทำ

2.5 เทคนิค/วิธีการสอนแบบ Outcome-based Learning เพื่อเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน โดยนิสิต นักศึกษาออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่ผลลัพธ์ตามจุดมุ่งหมาย

3. กิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

3.1 กิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์ของนิสิต นักศึกษา

3.2 กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นิสิต นักศึกษามีส่วนร่วมทั้งการวางแผนและลงมือปฏิบัติ

3.3 กิจกรรมที่นิสิต นักศึกษาสามารถบูรณาการการรู้เท่าทันสื่อเพื่อสร้างสรรค์สื่อที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชน และสังคม

3.4 กิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในลักษณะของกิจกรรมแบบเปิดสำหรับบุคคลภายนอก เพื่อขยายแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อในวงกว้าง

4. สื่อการสอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 พัฒนาและสร้างสรรค์สื่อที่ทันสมัย ดึงดูดความสนใจนิสิต นักศึกษา

4.2 สื่อประเภท Interactive Media เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเรียน

4.3 กรณีศึกษาหรือตัวอย่างสื่อที่เน้นเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ร่วมสมัยกับนิสิต นักศึกษา

4.4 สื่อการสอนที่นิสิต นักศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)

5. กลยุทธ์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 การขับเคลื่อนการรู้เท่าทันสื่อจำเป็นต้องผลักดันในระดับนโยบายไปสู่สถานศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่ตื่นรู้ในสังคมประชาธิปไตย

5.2 สถาบันอุดมศึกษาต้องบรรจุเรื่องรู้เท่าทันสื่อไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกสาขาวิชา เพื่อสร้างทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตให้กับประชาชน

5.3 สถาบันอุดมศึกษาจะต้องสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เรื่องรู้เท่าทันสื่อไปยังสถาบันการศึกษาทุกระดับ ทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา

5.4 สถาบันอุดมศึกษาเครือข่ายต้องร่วมมือในการเผยแพร่ความรู้เรื่องราวการรู้เท่าทันสื่อ ผ่านสื่อและช่องทางที่มีไปสู่ประชาชน กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถสรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อมี 4 ประเด็นที่ควรพิจารณาในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ด้านเนื้อหา พิจารณาเนื้อหาของรายวิชาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อบูรณาการ หรือสอดแทรกทักษะการรู้เท่าทันสื่อ หรือบูรณาการร่วมกับรายวิชาอื่น เพื่อจะได้ออกแบบการจัดการเรียนการสอนได้

2. ด้านวิธีสอนและเทคนิค ใช้วิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลาย โดยกิจกรรมสำคัญที่ควรมีในการจัดการเรียนการสอนได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการสืบค้น แสวงหาข้อมูล ความรู้ ข้อเท็จจริงจากสื่อ มีการฝึกทักษะการคิด ทักษะการตีความ มีการจัดกิจกรรมการอภิปราย รวมทั้งการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียนก็สามารถส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้เรียนได้

3. ด้านสื่อ มีการใช้หรือผลิตสื่อในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน โดยผู้สอนสามารถใช้สื่อเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน อีกทั้งใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ไม่ว่าจะเป็นการฝึกคิดวิเคราะห์ คิดเปรียบเทียบ และประเมินค่าของเนื้อหาที่สื่อได้นำเสนอเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่สุดต่อตัวผู้เรียนเอง รวมทั้งสามารถผลิตสื่อในแบบฉบับของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์

4. ด้านการวัดและประเมินผล ใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีการสอนและเทคนิคการสอน รวมทั้งสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

แนวทางการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อทั้ง 4 ประเด็นนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนหรือออกแบบแผนการเรียนรู้ที่บูรณาการหรือสอดแทรกทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้เรียนในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

8.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

เทอดศักดิ์ ไม้เท่าทอง (2557) ทำการศึกษาเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ: ทักษะสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า การรู้เท่าทันสื่อเป็นทักษะสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตของประชาชนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากสื่อสมัยใหม่มีรูปแบบที่หลากหลายและมีความซับซ้อนมากขึ้น ประชาชนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการในการเข้าถึง การประเมิน การวิเคราะห์ และการสร้างสื่อ เพื่อให้สามารถตัดสินใจเลือกรับข่าวสารได้อย่างถูกต้อง บทความนี้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของการรู้เท่าทันสื่อ ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ ความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ แนวคิดหลักของการรู้เท่าทันสื่อ การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ คุณลักษณะของผู้รู้เท่าทันสื่อ และบทบาทของห้องสมุดในการรู้เท่าทันสื่อ

สาริตา จันทระอำพร และมณัญญ์ แก้วจินดา (2559) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะการณปัจจุบันกับการเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า 1. ร้อยละ 92.8 ของกลุ่มตัวอย่าง 1,146 คน มีการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเข้าถึงสื่อชนิดต่างๆ ได้แก่ โลกโซเชียลมีเดีย และยูทูบ ผ่านโทรศัพท์มือถือเป็นส่วนใหญ่ เพื่อจุดประสงค์ในการพูดคุย แลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน 2. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มโดยเน้นความจริงสามารถพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ได้ 3. นักเรียนที่เข้าร่วมการปรึกษาแบบกลุ่มโดยเน้นความจริง มีแนวโน้มที่จะพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

เมตตา แสงลาภ และคณะ (2561) ทำการศึกษาเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อของครู: ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุและแนวทางแก้ไขพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุการรู้เท่าทันสื่อของครูประกอบด้วย 1.1) ปัจจัยสาเหตุ 6 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกของครู ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านคุณลักษณะนักเรียน ปัจจัยด้านลักษณะของชุมชน ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุนจากองค์กร และปัจจัยด้านพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อ 1.2) ปัจจัยผล 1 ตัว ได้แก่ การรู้เท่าทันสื่อของครู โดยผลการตรวจสอบโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีดังนี้ $\text{Chi-square} = 170.92$, $\text{df} = 146$, $\text{p-value} = 0.08$, $\text{GFI} = 0.98$, $\text{AGFI} = 0.96$, $\text{RMR} = 0.031$, $\text{RMSAE} = 0.016$ 2. แนวทางพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของครู ประกอบด้วย 2.1) หลักการ

2.2) วัตถุประสงค์ของแนวทาง 2.3) องค์ประกอบการพัฒนา 2.4) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและบทบาท 2.5) วิธีการพัฒนา 2.6) การวัดและประเมินผล และ 2.7) ผลที่คาดว่าจะได้รับ และ 3.ผลการตรวจสอบแนวทางพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของครู พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2562) ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสื่อ และความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า 1) นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสื่อและความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง 2) ทักษะการรู้เท่าทันสื่อมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 3) การรู้เท่าทันสื่อมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถสังเคราะห์ได้ว่า ทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการดำเนินชีวิตของเด็ก เยาวชนและประชาชน เนื่องจากสื่อสมัยใหม่มีรูปแบบที่หลากหลายและมีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มุ่งพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีการในการเข้าถึง การประเมิน การวิเคราะห์ และการสร้างสื่อที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ให้แก่สังคม โดยรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมานั้นมีการนำเทคโนโลยี อุปกรณ์สื่อสาร รวมถึงแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้เรียน

สรุปหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาและหาหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐานเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

การผลิตและพัฒนาคุณภาพครูในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการและส่งเสริมการพัฒนาครูประจำการและนอกประจำการให้มีความรู้และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ เป็นผู้ยึดมั่นในค่านิยม อุดมการณ์ มีจิตวิญญาณความเป็นครูและสมรรถนะทางวิชาชีพครู โดยในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตครูที่พึงประสงค์และเป็นที่ต้องการของสังคมคือ การเป็นครูที่มีคุณภาพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นครูผู้เรียนรู้และฉลาดรู้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก เป็นครูผู้ร่วมสร้างนวัตกรรมโดยเป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่

21 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความฉลาดดิจิทัล รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ สมัยใหม่ นอกจากนี้บัณฑิตครูควรเป็นครูที่มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการ เนื้อหาสาระและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้อง กับบริบทของชุมชน สังคม สามารถบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์การสอน เนื้อหาสาระ และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งบัณฑิตครูควรเป็นครูที่มีความเป็นพลเมืองเข้มแข็งที่มีจิตสำนึก ความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

ปรัชญา วิสัยทัศน์ และนโยบายคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาและผลิตบัณฑิตให้มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาและสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ชุมชน และสังคมได้ อีกทั้งบัณฑิต จะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และรู้จักใช้ เทคโนโลยีเพื่อความเป็นเลิศ ทางวิชาการ และนโยบายทางด้านการศึกษาศาสตร์ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงมุ่งเน้นที่จะพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายมีความยืดหยุ่นและมีความเป็นสากลมากขึ้น และพัฒนา เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศด้านวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าองค์ความรู้ รวมทั้งพัฒนากิจกรรม การเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้นักศึกษา

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตให้เป็นครูที่มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยมีความรู้คู่คุณธรรม มีเจตคติและจิตสำนึกที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพครู มีความเป็นผู้นำ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และความก้าวหน้าทางวิทยาการ สามารถนำเทคนิคและวิธีการที่ก้าวหน้า ตลอดจนถึงนวัตกรรมการสอนมาปรับปรุงการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งเป็นบัณฑิตที่สามารถนำ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและความสามารถที่มีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาสังคม ชุมชนและ ประเทศชาติได้ ในขณะที่โครงสร้างหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร ปรับปรุง พุทธศักราช 2562) วิชาเอกสังคมศึกษา ได้กำหนดรายวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา เป็น รายวิชาเอกบังคับ จำนวน 3 หน่วยกิต 3 (3-0-6) โดยขอขยายเนื้อหาของรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา (Civic Education) ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 สิทธิพลเมือง หน่วยที่ 2 การเมืองภาคพลเมือง หน่วยที่ 3 สังคมพลเมือง หน่วยที่ 4 ความมั่งคั่ง อย่างยั่งยืน และหน่วยที่ 5 การดำรงอยู่อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของพลเมือง

การวิจัยและพัฒนา เป็นการวิจัยเพื่อแสวงหาและพัฒนาความรู้ โดยขั้นตอนการดำเนินการ วิจัยและพัฒนาประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพ การปฏิบัติจริง ปัญหาที่เกิดขึ้น หรือการประเมินความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัย การวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ แล้วนำผลที่ได้จาก การวิเคราะห์มาสังเคราะห์ ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Develop: D₁) เป็นการออกแบบและพัฒนา

นวัตกรรมการศึกษาโดยนำผลจากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนานวัตกรรม และในขั้นพัฒนา (D₁) นี้จะต้องพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพก่อนแล้วนำไปใช้จริงในขั้นตอนต่อไป ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R₂) เป็นการนำนวัตกรรมไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย ในขั้นตอนนี้มีการประเมินระหว่างใช้ และเมื่อใช้แล้วดำเนินการในขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Develop: D₂) เป็นการประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรมหรือบางกรณีอาจเป็นการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้วัตกรรมการศึกษามีความสมบูรณ์มากที่สุด

การพัฒนาแบบการสอน คือกระบวนการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยแนวคิดและกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประยุกต์ร่วมกับการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบตามแนวคิด ADDIE Model ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) วิจัย (Research: R₁) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแบบการสอน 2) พัฒนา (Development: D₁) เป็นการพัฒนาแบบและการเรียนการสอน (Design and Development: D&D) 3) วิจัย (Research: R₂) เป็นการนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation: I) และ 4) พัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอน (Evaluation: E)

การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน คือองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นระบบ โดยใช้แนวคิดการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ แนวคิดและทฤษฎีของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) ขั้นตอนของรูปแบบการสอน Civic Ed Model มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding) ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon) ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) ขั้นที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Initiating Activity or Project) ขั้นที่ 5 การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม (Conducting Designed activity or Project) และขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating and Disseminating) 4) ระบบสังคม 5) ระบบสนับสนุน และ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง คือความสามารถของผู้เรียนที่เกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น ซึ่งคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ 2) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ และ 3) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม โดยคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสามารถวัดและประเมินผลได้จากการทำแบบวัด

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง แบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา แบบประเมินโครงการหรือกิจกรรม และแบบบันทึกการเรียนรู้

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ คือ ความสามารถของผู้เรียนที่เกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยทักษะการรู้เท่าทันสื่อมีทักษะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) ความสามารถในการเข้าถึง 2) ความสามารถในการวิเคราะห์ 3) ความสามารถในการประเมินค่า และ 4) ความสามารถในการผลิตสื่อ โดยทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถวัดและประเมินผลจากการทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ แบบประเมินโครงการหรือกิจกรรม และแบบบันทึกการเรียนรู้

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2. ประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ในประเด็นต่อไปนี้เป็น 2.1) ศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา 2.2) ศึกษาพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) นำเสนอผลการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ที่มีลักษณะแบบ The Embedded Design โดยใช้ผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Methods) เป็นข้อมูลหลักและใช้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) เป็นข้อมูลรอง โดยมีรายละเอียดกระบวนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D₁) เป็นการออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D) รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

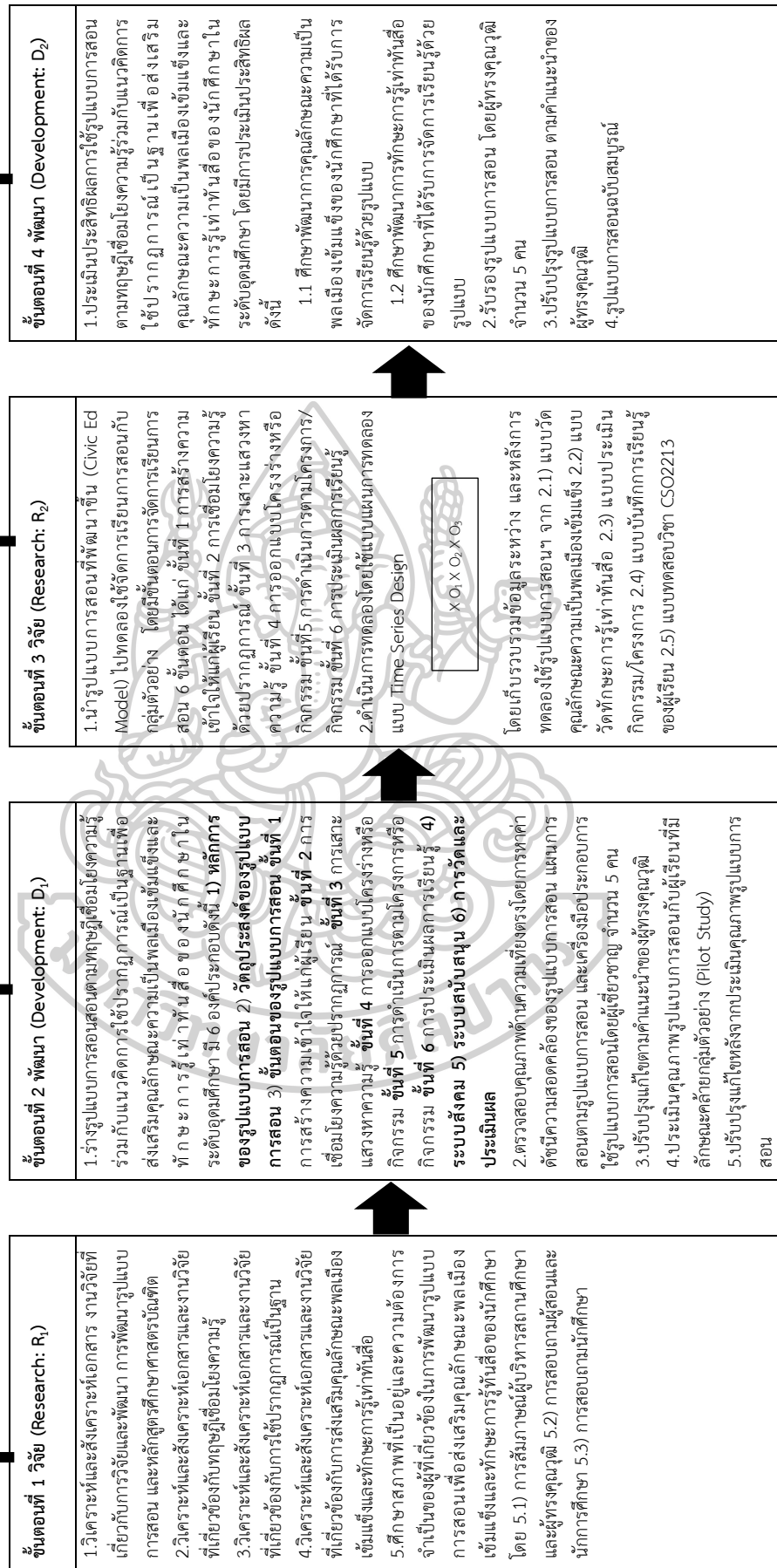
ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R₂) เป็นการทดลองใช้ (Implementation: I) รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินประสิทธิผล (Evaluation: E) และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัยการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีกรอบการดำเนินการวิจัยดังรายละเอียดในแผนภาพต่อไปนี้

กรอบการดำเนินการวิจัยการพัฒนากระบวนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกันแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระบอบอุดมศึกษา

จากกรอบการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนของการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁)

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา การพัฒนารูปแบบการสอน การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน การศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการสอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ วัตถุประสงค์ และการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562)
3. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อจัดทำร่างรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา และเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่อไปนี้

- 1.1 การวิจัยและพัฒนา
- 1.2 การพัฒนารูปแบบการสอน
- 1.3 การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้
- 1.4 การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
- 1.5 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
- 1.6 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ วัตถุประสงค์ และการจัดการเรียนการสอนของ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ในประเด็นต่อไปนี้

- 2.1 หลักการของหลักสูตร
- 2.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- 2.3 โครงสร้างหลักสูตร
- 2.4 การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
- 2.5 กลยุทธ์การสอน/กิจกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
- 2.6 การพัฒนาผลการเรียนรู้
- 2.7 กลยุทธ์การสอน
- 2.8 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

3. การศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร สถานศึกษาจำนวน 1 คน ได้แก่ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยกำหนดคุณสมบัติคือ มีคุณวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ และมีประสบการณ์ด้านการสอนเกี่ยวกับวิชาพลเมืองศึกษาหรือวิชาที่ เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้กับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview)

3.2 ผู้สอนสาขาวิชาสังคมศึกษาในระดับอุดมศึกษาและนักการศึกษาเกี่ยวข้องกับการสอน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยกำหนดคุณสมบัติคือ

มีคุณวุฒิปริญญาโทหรือเทียบเท่า หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ และประสบการณ์ด้านการสอนเกี่ยวกับวิชาพลเมืองศึกษาหรือวิชาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมทักษะ การรู้เท่าทันสื่อให้กับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาไม่ต่ำกว่า 3 ปี เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

3.3 นักศึกษา โดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลดังรายการต่อไปนี้

1. **แบบวิเคราะห์เอกสาร** เป็นแบบบันทึกสาระสำคัญและรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอน ซึ่งจะบันทึกรายละเอียด ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ และนำข้อมูลไปสังเคราะห์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนต่อไป โดยแบบวิเคราะห์เอกสารแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ดังต่อไปนี้

1.1 **แบบวิเคราะห์เอกสาร** เป็นแบบบันทึกสาระสำคัญและรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งแบบวิเคราะห์เอกสารจะศึกษาครอบคลุมในประเด็นต่อไปนี้ การวิจัยและพัฒนา การพัฒนารูปแบบการสอน การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

1.2 **แบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต** เป็นแบบบันทึกสาระสำคัญและรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ซึ่งแบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์หลักการ วัตถุประสงค์ นโยบายในการจัดการศึกษา และโครงสร้างของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างรายวิชาพลเมืองศึกษาและแนวทางการจัดการเรียน การสอนที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา และเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

1.3 **แบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ** เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนตาม ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยลักษณะของแบบ สัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(Structured Interview) ผู้วิจัยกำหนดประเด็นการ สัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร สถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ตอนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาของการจัดการเรียน

การสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตอนที่ 3 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคาดหวังและแนวโน้มของการจัดการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา และตอนที่ 4 เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.4 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษา เป็นการสอบถามผู้สอนสาขาวิชาสังคมศึกษาและนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยเป็นการสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และมีส่วนที่เป็นแบบปลายเปิด (Open-end) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้สอนและนักการศึกษา ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นของผู้สอนและนักการศึกษาเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.5 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน เป็นการสอบถามนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และมีส่วนที่เป็นแบบปลายเปิด (Open-end) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังและแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ในตอนท้ายของแบบสอบถาม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. **แบบวิเคราะห์เอกสาร** เป็นแบบบันทึกสาระสำคัญและรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อใช้บันทึกรายละเอียดและสังเคราะห์ประเด็นสำคัญเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน โดยแบบวิเคราะห์เอกสาร มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวิเคราะห์เอกสาร

1.2 สร้างแบบวิเคราะห์เอกสารและแบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต เพื่อบันทึกสาระสำคัญ รายละเอียด ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ และนำข้อมูลไปสังเคราะห์เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาฉบับร่าง โดยแบบวิเคราะห์เอกสารแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ (ภาคผนวก ค) มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นการบันทึกสาระสำคัญและรายละเอียดข้อมูลในประเด็นต่อไปนี้ การวิจัยและพัฒนา การพัฒนารูปแบบการสอน การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.2.2 แบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต เป็นการบันทึกสาระสำคัญและรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ซึ่งแบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หลักการ วัตถุประสงค์ นโยบายในการจัดการศึกษา และโครงสร้างของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้างรายวิชาพลเมืองศึกษาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษา และเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน

1.3 นำแบบวิเคราะห์เอกสารและแบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความครอบคลุมของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบวิเคราะห์เอกสารและแบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) (ภาคผนวก ข) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวิเคราะห์เอกสาร (Index of Item Objective Congruence: IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมหรือมีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา คือ

+1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

- 1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

การวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมสอดคล้องของแบบวิเคราะห์เอกสารและแบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต โดยใช้การคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องตามสูตร ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทนดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence)

$\sum R$ แทนผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence) และผลจากการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีค่าความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แสดงให้เห็นว่าแบบวิเคราะห์เอกสารและแบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

1.6 นำแบบวิเคราะห์เอกสารและแบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริม

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 กำหนดประเด็นสัมภาษณ์และสร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง โดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน (ภาคผนวก ค) มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 6 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับการศึกษาและการทำงาน

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความสำคัญจำเป็นของการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 2 ข้อ แนวคำถามเป็นการสอบถามถึงความสำคัญจำเป็น และอุปสรรคหรือปัญหาในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคาดหวังและแนวโน้มของการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 1 ข้อ แนวคำถามเป็นการสอบถามแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคำถามจำนวน 3 ข้อ แนวคำถามเป็นการสอบถามถึงรูปแบบการสอนหรือวิธีการสอน การวัดและประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และปัจจัย ระบบสังคม ระบบสนับสนุนหรือเงื่อนไขที่จะช่วยให้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามและการใช้ภาษา

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผลจากการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่าความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมหรือมีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177)

2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีรายละเอียดการแก้ไขปรับปรุง ดังตารางที่ 21 รายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

ตารางที่ 21 รายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
1	ในข้อความ “ท่านคิดว่า การส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญและจำเป็นหรือไม่ อย่างไร” ขณะสัมภาษณ์ควรเน้นย้ำให้เห็นถึง 2 ประเด็นในคำถาม เพื่อเป็นการถามถึงจุดเน้นของความสำคัญจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	ในการสัมภาษณ์มีการเน้นย้ำประเด็นคำถามเพื่อเป็นการถามถึงจุดเน้นของความสำคัญจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
2	ในข้อความ “หากมีการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ท่านคิดว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นควรมีหลักการสำคัญ และควรใช้วิธีการสอนหรือมีขั้นตอนการสอนที่สำคัญในลักษณะใด เพราะเหตุใด” ขณะสัมภาษณ์ควรเน้นย้ำให้เห็นถึงประเด็นหลักการสอน วิธีสอน/เทคนิคการสอนเพื่อจะทำให้ได้มโนทัศน์ของแต่ละองค์ประกอบชัดเจนขึ้น	ในการสัมภาษณ์มีการเน้นย้ำประเด็นคำถามในเรื่องของหลักการสอน วิธีสอน/เทคนิคการสอนเพื่อให้ได้มโนทัศน์ของแต่ละองค์ประกอบชัดเจนขึ้น

3. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษา ใช้ในการสอบถามผู้สอนสาขาวิชาสังคมศึกษาและนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นรูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) ปรากฏในที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ตอบข้อมูล 2 ชุด (สุวิมล ว่องวานิช, 2562: 199) และมีส่วนที่เป็นแบบปลายเปิด (Open-end) มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

3.1 เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-end)

3.2 กำหนดประเด็นการสอบถามและสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน (ภาคผนวก ค) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอนและนักการศึกษา ประกอบด้วยคำถามจำนวน 5 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับการศึกษาและการทำงาน

ตอนที่ 2 การสอบถามความคิดเห็นของผู้สอนและนักการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) ในรูปมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ตอบข้อมูล 2 ชุด ได้แก่ ให้ระบุสภาพปัจจุบันที่เป็นจริง และสภาพที่ต้องการ ประกอบด้วยประเด็นคำถามจำนวน 36 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยคำถามจำนวน 7 ข้อ

3.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามและการใช้ภาษา

3.4 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผลจากการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่าความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ มีค่าดัชนีความ

สอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมหรือมีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177)

3.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีรายละเอียดการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังตารางที่ 22 รายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษา จำนวน 14 คน

ตารางที่ 22 รายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
1	ในข้อคำถาม “ท่านพยายามยกตัวอย่างสถานการณ์/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเพื่อช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาที่สอนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง” ปรับคำว่า “พยายาม” ให้เป็นคำที่ระบุพฤติกรรมที่ชัดเจนขึ้น	แก้ไขเป็น “ท่านมีการยกตัวอย่างสถานการณ์/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเพื่อช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาที่สอนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงอย่างสม่ำเสมอ”
2	ในข้อคำถาม “ท่านตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งคาบ” เรียน” ปรับคำว่า ตั้ง เป็น ใช้ และปรับคำว่า อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งคาบเรียน เป็น แนวทางหรือกิจกรรมสำคัญในการกระตุ้นการคิดของนักศึกษาในแต่ละคาบเรียน	แก้ไขเป็น “ท่านใช้คำถามเป็นแนวทางหรือกิจกรรมสำคัญในการกระตุ้นการคิดของนักศึกษาในแต่ละคาบเรียน”

4. แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ใช้ในการสอบถามนักศึกษาสาขาวิชา สังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เกี่ยวกับความต้องการในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นรูปแบบของการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองคู่ (Dual-Response

Format) ปรากฏในที่มีข้อความให้ตอบในรูปมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ตอบข้อมูล 2 ชุด (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562: 199) และมีส่วนที่เป็นแบบปลายเปิด (Open-end) มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสอบถามปลายเปิด (Open-end)

4.2 กำหนดประเด็นการสอบถามและสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน (ภาคผนวก ค) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ประกอบด้วยคำถามจำนวน 3 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ วิชาเอก และชั้นปีของนักศึกษา

ตอนที่ 2 การสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นการให้ตอบข้อมูลแบบตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) ในรูปมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ตอบข้อมูล 2 ชุด ได้แก่ ให้ระบุสภาพปัจจุบันที่เป็นจริง และสภาพที่ต้องการ ประกอบด้วยประเด็นคำถามจำนวน 36 ข้อ

ตอนที่ 3 การสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังและแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) จำนวน 2 ข้อ

4.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อความและการใช้ภาษา

4.4 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผลจากการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีค่าความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.8 – 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมหรือมีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177)

4.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิโดยมีรายละเอียดการแก้ไขปรับปรุง ในประเด็นข้อคำถาม “นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และแปลความเนื้อหาที่สื่อต้องการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม ครบถ้วน” ปรับคำว่า “แปลความ” ให้เป็นคำว่า “ตีความ” โดยมีการแก้ไขเป็น “นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และตีความเนื้อหาที่สื่อต้องการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม ครบถ้วน”

4.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปสอบถามความต้องการของนักศึกษาจำนวน 315 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารในประเด็นการวิจัยและพัฒนา การพัฒนา รูปแบบการสอน การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562)

2. จัดทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากรถึงคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสอบถาม

3. นัดหมาย กำหนดวัน เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลโดยเก็บข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ การสอบถามจากผู้สอน นักการศึกษาและนักศึกษา

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวันและเวลาที่นัดหมาย โดยดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตามประเด็นที่ต้องการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นข้อมูล พื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง และแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวันและเวลาที่นัดหมาย โดยการสอบถามจากผู้สอน นัก การศึกษา และนักศึกษาตามประเด็นที่ต้องการศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการ พัฒนารูปแบบการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามความต้องการ จำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษา และแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้เรียนโดยผู้วิจัยทำการ ส่งแบบสอบถามผ่านทางระบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Google Form

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลเอกสารและข้อมูลจากบุคคล โดยมี รายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต แบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิใช้วิธีการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษา และแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้เรียนในการส่งเสริมคุณลักษณะพลเมืองเข้มแข็งและ

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใช้การวิเคราะห์และจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified})

จากขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁) สามารถนำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานดังตารางที่ 23 สรุปขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁) ต่อไปนี้

ตารางที่ 23 สรุปขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
<p>1. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา</p>	<p>1. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงนโยบายการจัดการศึกษา</p> <p>2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอน</p>	เอกสาร	แบบวิเคราะห์เอกสาร	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	<p>- ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายการศึกษา</p> <p>- โครงสร้างหลักสูตร</p> <p>- โครงสร้างรายวิชาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน</p> <p>- ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน</p>
	<p>2. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ วัตถุประสงค์ และการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562)</p>	<p>การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตร ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562)</p>	เอกสาร	แบบวิเคราะห์เอกสาร หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตารางที่ 23 สรุปขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research: R₁) (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
3. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา	1. การสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ	แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	ข้อมูลความต้องการจำเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการสอน
	2. การสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษา	ผู้สอนและนักการศึกษา	แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษา	การวิเคราะห์โดยใช้สูตร (PNI _{Modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	
	3. การสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน	นักศึกษาศาสนาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน		

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D₁)

เป็นการออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D) รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในขั้นตอนนี้นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอน แล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ และดิจิทัล จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมิน จำนวน 1 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการสอน แผนการสอนตามรูปแบบการสอน และเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการสอน จากนั้นนำไปดำเนินการศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับนักศึกษาสาขาวิชาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ที่มีลักษณะไม่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ก่อนนำไปทดลองใช้จริง ในขั้นตอนนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอนและเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา
3. เพื่อดำเนินการศึกษานำร่องการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) มี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1.หลักการของรูปแบบการสอน 2.วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3.ขั้นตอนของรูปแบบการสอน (Civic Ed Model) 3.1) การสร้าง

ความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Clairvoyance) 3.2) การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interrelated phenomenon) 3.3) การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying data) 3.4) การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Internal project design) 3.5) การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Conducting the project) 3.6) การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation and dissemination) 4.ระบบสังคม 5.ระบบสนับสนุน และ 6.การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

1.2 นำร่างรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบการสอน

1.3 นำร่างรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่แก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของรูปแบบการสอน ซึ่งเป็นแบบประเมินลักษณะมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 179)

คะแนน 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ในการหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 196)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้องพิจารณาค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 179)

1.4 นำรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่แก้ไขแล้วไปใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง (Pilot Study) โดยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้สอนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองสอนไปปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนการสอน

1.5 นำรูปแบบการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยแผนการสอนจำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยกระบวนการในการเรียนการสอนเป็นไปตามรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2.2 ออกแบบหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมิน และสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ดังตารางที่ 24 รายละเอียดการจัดการเรียนรู้

2.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบประเมินลักษณะมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยได้ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมและสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ระหว่าง (\bar{X}) 4.80-5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง (S.D.) 0.00-0.45 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ในการพิจารณาความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ถือว่ามี

ความสอดคล้องและเหมาะสมกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 179) ซึ่งแสดงว่า
แผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ทดลองได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 24 รายละเอียดการจัดการเรียนรู้

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้/ เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
1	ปฐมนิเทศการเรียนรู้/ รายวิชา CSO 2213	-การชี้แจงรายละเอียดการจัดการเรียนรู้รายวิชา CSO 2213 เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารประกอบการสอนและ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และการ วัตถุประสงค์รายวิชา	รายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางและร่วมลงมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม	-นำเสนอตัวอย่างกิจกรรมหรือโครงการของนักศึกษา	-PPT -Facebook รายวิชา CSO 2213	-แบบบันทึก การเรียนรู้
2	หน่วยที่ 1 สิทธิ พลเมือง	-ความหมายของพลเมืองใน ระบบประชาธิปไตย -คุณลักษณะของพลเมืองใน ระบบประชาธิปไตย	พลเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันและขับเคลื่อนชุมชน สังคม และประเทศชาติให้พัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้อย่างมั่นคง ดังนั้น การศึกษาความหมายและ คุณลักษณะของพลเมืองในระบบ ประชาธิปไตยจะช่วยให้พัฒนาผู้เรียน ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการ	-ข่าว “ ครูมานะ ผู้ไม่หวังเงิน สอนเล่นดนตรี ฟรีๆ ให้เด็ก” -ข่าว “ เด็ก เยาวชน พลเมือง โดยสมพงษ์ จิต รัตบ สัจจะ	-หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ออนไลน์ -หนังสือพิมพ์มติ ชนออนไลน์	-แผนผัง ความคิดเรื่อง พลเมืองใน ระบบ ประชาธิปไตย -แบบบันทึก การเรียนรู้

ตารางที่ 24 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้/ เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
3	หน่วยที่ 1 สิทธิ พลเมือง	-สิทธิและบทบาทของพลเมือง -คุณธรรมและจริยธรรมของ พลเมือง	ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชน และสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติ สุขนั้น พลเมืองจะต้องรู้จักสิทธิและ บทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมทั้ง ควรมีดีมั้นในคุณธรรมและจริยธรรม ที่พึงปฏิบัติของพลเมืองในระบบ ประชาธิปไตย ซึ่งจะช่วยเหลือ ความปรองดอง สนิทฉันท์ และอยู่ ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติและ พึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน	วาทีน พจนานุกรม -คลิปวิดีโอ “ทูต แห่งมั่ง สำน้อย ผู้ช่วยชีวิตเด็ก แอฟริกา: Katherine Commale”	-คลิปวิดีโอจาก YouTube -PPT -Facebook รายวิชา CSO 2213	-แบบบันทึก การเรียนรู้ -หนังสือการถอด บทเรียน “แบบอย่างที่ดีใน การเสริมสร้าง ความเป็นพลเมือง: มิติในประเทศและ มิติของอาเซียน

ตารางที่ 24 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้/ เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
4	หน่วยที่ 1 สิทธิ พลเมือง	- การปลูกฝังและส่งเสริมความ เป็นพลเมือง - การศึกษาพลเมืองตัวอย่าง ในสังคม - เครือข่ายพลเมือง	การปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยให้แก่เด็กและเยาวชน และการสร้างเครือข่ายพลเมืองเป็น สิ่งที่ควรส่งเสริมและผลักดันให้ เกิดขึ้นในสังคม เพราะจะช่วยให้ ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ สุข	- พลเมืองเครือข่าย (Netizen) - Thai Netizen Network	- ชาวออนไลน์ จาก ฐานเศรษฐกิจ - thainetizen.org	- แบบบันทึก การเรียนรู้ - แบบวัด คุณลักษณะ ความเป็น พลเมือง เข้มแข็ง - แบบวัด ทักษะการ รู้เท่าทันสื่อ
5	หน่วยที่ 2 การเมือง ภาคพลเมือง	- รัฐธรรมนูญและ ประชาธิปไตย - ระบบการปกครองของไทย - การจัดระเบียบบริหาร ราชการแผ่นดิน	การเรียนรู้และทำความเข้าใจ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญจะก่อให้เกิด ความเข้าใจระบอบการปกครอง ระบบโครงสร้าง และสาระสำคัญ เกี่ยวกับการบริหารจัดการอำนาจ อธิปไตยซึ่งจะช่วยให้พลเมืองรับรู้ถึง บทบาทและการมีส่วนร่วมในการ ปกครองและการตรวจสอบอำนาจ	- เหตุการณ์ The ARAB Spring - รายงานวิจัย SLAPP คดีการ ฟ้องร้องปิดปาก เพื่อจำกัดเสรีภาพ ในการพูด	- ชาวออนไลน์ จาก TCU Thai - ชาวออนไลน์ จาก TCU Thai	- แบบบันทึก การเรียนรู้

ตารางที่ 24 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้/ เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
6	หน่วยที่ 2 การเมือง ภาคพลเมือง	-สิทธิทางการเมืองของ พลเมือง -สถานการณ์และประเด็น ทางการเมืองการปกครองใน ปัจจุบัน -แนวทางการแก้ไขหรือการ พัฒนาสถานการณ์และ ประเด็นทางการเมืองการ ปกครอง	ของรัฐได้ตามวิถีการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับ การคุ้มครองตามที่กำหนด โดย ประชาชนสามารถมีส่วนร่วม ทางการเมืองในการดำเนินกิจกรรม การเมืองภาคพลเมืองได้อย่างเต็มที่	-เหตุการณ์ เยาวชนปลดแอก	-ข่าวออนไลน์ ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ก	-แบบบันทึก การเรียนรู้
7	หน่วยที่ 3 สังคม พลเมือง	-สังคม วัฒนธรรมและ โครงสร้างทางสังคม	โครงสร้างทางสังคมมีสถาบันทาง สังคมทำหน้าที่สำคัญในการจัด ระเบียบทางสังคม การขัดเกลาทาง สังคม และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาสังคมให้มีความก้าวหน้า สังคมที่เข้มแข็ง	-สถานการณ์การ ก้าวเข้าสู่สังคมผู้ สูงอายุ -ข่าวอัตราการเกิด ต่ำ	-ข่าวออนไลน์ จากมติชน	-แบบบันทึก การเรียนรู้

ตารางที่ 24 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้/ เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
8	หน่วยที่ 3 สังคม พลเมือง	-สิทธิมนุษยชน -สิทธิทางสังคมของพลเมือง -สถานการณ์และประเด็นทาง สังคมและวัฒนธรรมใน ปัจจุบัน -แนวทางการแก้ไข-การ พัฒนา การส่งเสริมและทำนุ บำรุงสถานการณ์และประเด็น ทางสังคมและวัฒนธรรมไทย	การรู้จักเคารพสิทธิ เสรีภาพ ความ เสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ตามกฎหมายจะช่วยให้อยู่ร่วมกันใน สังคมได้อย่างสันติสุข	-คู่มือ LGBTQ -คุณภาพชีวิตคน พิการ -สถานการณ์โควิด 19 -การลงโทษของครู ที่เกินกว่าเหตุ	-ข่าวออนไลน์ จาก the standard -ข่าวออนไลน์ จากบีบีซี -ข่าวออนไลน์ จาก the standard	-แบบบันทึก การเรียนรู้ -แบบวัด คุณลักษณะ ความเป็น พลเมือง เข้มแข็ง -แบบวัด ทักษะการ รู้เท่าทันสื่อ
9	หน่วยที่ 4 ความมั่ง คั่งอย่างยั่งยืน	-ระบบเศรษฐกิจ -เป้าหมายและนโยบายทาง เศรษฐกิจของไทย -ภาวะเศรษฐกิจไทย	การศึกษาเรียนรู้โครงสร้างทาง เศรษฐกิจ สภาพและปัญหา เศรษฐกิจของไทย รวมถึงปัญหาการ จัดสรรทรัพยากรธรรมชาติจะช่วยให้ ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญจำเป็นใน การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และการมีส่วนร่วมของภาค	-วิกฤตค่าแรงไทย ต่ำ ค่าครองชีพสูง -สภาพหนี้ ครัวเรือนไทย -หนี้สาธารณะ	-ข่าวออนไลน์ จาก BLT Bangkok -ข่าวออนไลน์ จาก BLT Bangkok ประชาชาติ และ	-แบบบันทึก การเรียนรู้ ของผู้เรียน

ตารางที่ 24 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้/ เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
10	หน่วยที่ 4 ความมั่งคั่งอย่างยั่งยืน	-สิทธิทางเศรษฐกิจของพลเมือง -สถานการณ์และประเด็นทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน -แนวทางการแก้ไขหรือการพัฒนาสถานการณ์และประเด็นทางเศรษฐกิจ	ประชาชนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ การศึกษาเพื่อสร้างความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทางเศรษฐกิจของพลเมืองจะช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิที่ประชาชนควรได้รับอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม รวมทั้งสามารถตัดสินใจบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด และช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน สังคม และประเทศ	-ราชกิจจานุเบกษา ประกาศปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำใหม่	-ราชกิจจานุเบกษา -ข่าวออนไลน์ จากไทยรัฐ และประชาชาติ	-แบบบันทึก การเรียนรู้
11	หน่วยที่ 5 การดำรงอยู่อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของพลเมือง	-ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของไทยและโลก -นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของไทยและโลก การมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อมและ	ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต ดังนั้นจึงควรมีการจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์	-3 ประเด็นสิ่งแวดล้อมปี 2561 ที่เมควร พลาด	-องค์กร greenpeace -ข่าว ThaiPBS ออนไลน์	-แบบบันทึก การเรียนรู้

ตารางที่ 24 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้/ เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
12	หน่วยที่ 5 การดำรง อยู่อย่างเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมของ พลเมือง	ทรัพยากรธรรมชาติของ พลเมือง -การพัฒนาที่ยั่งยืน -สถานการณ์และประเด็นทาง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน -แนวทางการแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาและส่งเสริม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	สูงสุด เพราะหากขาดการจัดการที่ดี อาจส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม เสียหาย และส่งผลกระทบต่อ ดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันและ ในอนาคตได้ บทบาทและหน้าที่ของพลเมืองใน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมนั้น ควรคำนึงถึงการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีประสิทธิภาพและเกิด ประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งคำนึงความต้องการของคนใน รุ่นต่อ ๆ ไป รวมทั้งการมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	-10 ชาว สิ่งแวดล้อมโลก โดนใจคนปี 62 -สรุป 5 ประเด็น สิ่งแวดล้อมมา ติดตามในปี 2563 -หนังสือ “โลก หมุนด้วยมือเรา” -ชาว SymbioCity -สารคดี An Inconvenient Truth	-ข่าว the Momentum ออนไลน์ -คลิปจาก youtube -ข่าวไทยรัฐ ออนไลน์ -แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) -Global Goal 2015	-แบบบันทึก การเรียนรู้ -แบบวัด คุณลักษณะ ความเป็น พลเมือง เข้มแข็ง -แบบวัด ทักษะการ รู้เท่าทันสื่อ

ตารางที่ 24 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้/ เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
13	การนำเสนอ กิจกรรมหรือ โครงการของ นักศึกษา	-การนำเสนอกิจกรรมหรือ โครงการที่ได้ศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติ	และการดำเนินชีวิตตามแนว ทางการอนุรักษ์ทรัพยากรชาติ และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ ยั่งยืน การปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของ เยาวชนและประชาชนในฐานะ พลเมืองดีของสังคมและชุมชน โดย การมีส่วนร่วมในการนำเสนอแนว ทางการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของ ชุมชน สังคมอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาของชุมชนและ สังคมอย่างเต็มกำลังความสามารถ ของตนเองอย่างก่อให้เกิด คุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็งให้เกิดขึ้นในตนเอง	-การลงมือปฏิบัติ กิจกรรมหรือ โครงการของ นักศึกษา	-PPT -คลิปวิดีโอ	-กิจกรรมหรือ โครงการของ นักศึกษา -แบบบันทึก การเรียนรู้ -แบบทดสอบ วิชา CSO 2213
14	ทบทวนเนื้อหาทฤษฎีวิชา CSO 2213					
15	การสอบปลายภาค					

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่แก้ไขแล้วไปใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง (Pilot Study) โดยนำไปทดลองใช้สอนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน

2.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. พัฒนาเครื่องมือประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ 1) แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง 2) แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 3) แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ 4) แบบบันทึกการเรียนรู้ และ 5) แบบทดสอบวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

3.1.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งเพื่อกำหนดและนิยามตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง รวมทั้งกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบเขตในการสร้างแบบสอบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

3.1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งตามขอบเขตคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ 2) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ และ 3) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม

3.1.3 สังเคราะห์นิยามของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง เพื่อสร้างเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ จำแนกตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ 2) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ และ 3) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 25 พฤติกรรมบ่งชี้จำแนกตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

ตารางที่ 25 พฤติกรรมบ่งชี้จำแนกตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

คุณลักษณะ	นิยาม	พฤติกรรมบ่งชี้
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้		
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง	สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสามารถยกตัวอย่างและวิเคราะห์บทบาทและผลของการกระทำของตนเองในฐานะพลเมืองทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน และระดับชาติที่ช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมโลกด้วยการพึ่งพาอาศัยกัน	1.สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชน 2.สามารถยกตัวอย่างและวิเคราะห์บทบาทและผลของการกระทำของตนเองในฐานะพลเมืองทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน และระดับชาติที่ช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง	สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ระบอบการปกครอง การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และสามารถยกตัวอย่างสิทธิทางการเมืองของพลเมืองที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยได้	1.สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ระบอบการปกครอง การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน 2.สามารถยกตัวอย่างสิทธิทางการเมืองของพลเมืองที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยได้
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม	สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับกฎหมาย กติกาของสังคม หลักธรรมาภิบาล ความยุติธรรมและสันติภาพในสังคมได้ รวมถึงสามารถนำเสนอแนวทางในการสร้างสันติภาพและความเข้าใจในความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้	1.สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับกฎหมาย กติกาของสังคม หลักธรรมาภิบาล ความยุติธรรมและสันติภาพในสังคม 2.สามารถนำเสนอแนวทางในการสร้างสันติภาพและความเข้าใจในความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจ	สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ การค้าเสรี และเป้าหมายและนโยบายทางเศรษฐกิจได้ พร้อมทั้งสามารถยกตัวอย่างสิทธิทางเศรษฐกิจของพลเมืองได้	1.สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ การค้าเสรี และเป้าหมายและนโยบายทางเศรษฐกิจได้ 2.สามารถยกตัวอย่างสิทธิทางเศรษฐกิจของพลเมืองได้

ตารางที่ 25 พฤติกรรมบ่งชี้จำแนกตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง (ต่อ)

คุณลักษณะ	นิยาม	พฤติกรรมบ่งชี้
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน	สามารถอธิบายกระบวนการโลกาภิวัตน์ การพัฒนาในสังคมโลก และระบบการทำงานต่าง ๆ ของโลกได้ อีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยงหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักการสำคัญในการแก้ไขปัญหาของสังคมได้	1.สามารถอธิบายกระบวนการโลกาภิวัตน์ การพัฒนาในสังคมโลก และระบบการทำงานต่าง ๆ ของโลกได้ 2.สามารถเชื่อมโยงหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักการสำคัญในการแก้ไขปัญหาของสังคมได้
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ		
ทักษะการคิดและการตัดสินใจ	สามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล โดยอาศัยกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์ และคิดสังเคราะห์ในการคิดและตัดสินใจ	1.สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ และจำแนกความจริงออกจากความคิดเห็นได้ 2.สามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล 3.สามารถประเมินสถานการณ์และตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมโดยใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์ และคิดสังเคราะห์
ทักษะการสืบค้นและการแสวงหาความรู้	สามารถวางแผนในการค้นคว้าข้อมูล และแสวงหาความรู้ได้จากการสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถเลือกรับข้อมูล ข่าวสารเพื่อใช้ทำความเข้าใจโดยปราศจากอคติ การครอบงำ และโฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ	1.สามารถวางแผนในการค้นคว้าข้อมูล และแสวงหาความรู้ได้จากการสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2.สามารถเลือกรับข้อมูล ข่าวสารเพื่อใช้ทำความเข้าใจโดยปราศจากอคติ การครอบงำ และโฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ

ตารางที่ 25 พฤติกรรมบ่งชี้จำแนกตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง (ต่อ)

คุณลักษณะ	นิยาม	พฤติกรรมบ่งชี้
ทักษะการสื่อสาร	สามารถสื่อสารและอภิปรายโดยใช้เหตุผลและใช้หลักฐานประกอบการเสวนา การโต้เถียงและการแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้	1.สามารถสื่อสารและอภิปรายโดยใช้เหตุผลและใช้หลักฐานประกอบการเสวนา การโต้เถียงและการแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2.สามารถสื่อสารโดยใช้รูปแบบการสื่อสารทั้งแบบดั้งเดิมและใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3.สามารถรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้
ทักษะการทำงานเป็นทีม	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่ลำเอียง ปราศจากการละเมิดและอคติ เคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น อีกทั้งสามารถปรับตัวข้ามวัฒนธรรม และยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง	1.สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2.สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่ลำเอียง ปราศจากการละเมิดและอคติ เคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น 3.สามารถปรับตัวข้ามวัฒนธรรม และยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง
ทักษะในการพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบตนเอง	สามารถปฏิบัติตามสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีความรับผิดชอบ	1.สามารถปฏิบัติตามสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีความรับผิดชอบ

ตารางที่ 25 พฤติกรรมบ่งชี้จำแนกตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง (ต่อ)

คุณลักษณะ	นิยาม	พฤติกรรมบ่งชี้
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม		
การตระหนักถึงความ เป็นสังคมพหุ วัฒนธรรม	สามารถยอมรับความแตกต่าง หลากหลายในสังคมและวัฒนธรรมได้ โดยการปฏิบัติต่อกันอย่างสันติสุขและ เคารพซึ่งกันและกัน	1.สามารถยอมรับความแตกต่าง หลากหลายในสังคมและวัฒนธรรมได้ โดยการปฏิบัติต่อกันอย่างสันติสุขและ เคารพซึ่งกันและกัน
การตระหนักถึงความ ยุติธรรม	สามารถแสวงหาแนวทางในการสร้าง ความยุติธรรมและความเท่าเทียมให้ เกิดขึ้นในสังคมได้ และสามารถเลือก แนวทางเหล่านั้นมาประพฤติปฏิบัติได้ อย่างเหมาะสม	1.สามารถแสวงหาแนวทางในการสร้าง ความยุติธรรมและความเท่าเทียมให้ เกิดขึ้นในสังคมได้ 2.สามารถเลือกแนวทางในการสร้าง ความยุติธรรมและความเท่าเทียมให้ เกิดขึ้นในสังคมมาประพฤติปฏิบัติได้ อย่างเหมาะสม
การตระหนักถึงการ แก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์	สามารถอภิปรายถึงผลกระทบของ ความขัดแย้งได้ และสามารถนำเสนอ แนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่าง สร้างสรรค์ มีเหตุผลและมีวิจารณญาณ	1.สามารถอภิปรายถึงผลกระทบของ ความขัดแย้งได้ 2.สามารถนำเสนอแนวทางในการ แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มีเหตุผล และมีวิจารณญาณ
การตระหนักถึง บทบาทของตนเอง	สามารถอภิปรายและนำเสนอแนวทาง ในการปฏิบัติตนในการเป็นสมาชิกของ สังคมที่พึ่งพาตนเองและมีความ รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองได้	1.สามารถอภิปรายและนำเสนอ แนวทางในการปฏิบัติตนในการเป็น สมาชิกของสังคมที่พึ่งพาตนเองและมี ความรับผิดชอบต่อการกระทำของ ตนเองได้

3.1.4 สร้างแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งฉบับร่าง โดยแบบวัด
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งแบ่งออกเป็น 2 ตอน (ภาคผนวก จ) มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งแบบมาตราส่วนประมาณ
ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 3 ข้อ โดยลักษณะของคำถามจะเป็นการให้
พิจารณาระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาให้สอดคล้องกับระดับคุณลักษณะ
ที่กำหนดไว้ให้ พร้อมทั้งระบุรายละเอียดพฤติกรรมที่แสดงออกให้สอดคล้องกับระดับคุณลักษณะ
ที่เลือก

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยใช้ข้อสอบอัตนัย ประยุกต์ (Modified essay question: MEQ) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 6 ข้อ โดยลักษณะของคำถามจะเป็นการกำหนดสถานการณ์หรือเงื่อนไขต่าง ๆ ไว้แล้วให้หาแนวทางในการแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหานั้น ๆ

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลผลระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งไว้ 5 ระดับดังตารางที่ 26 เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

ตารางที่ 26 เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

ระดับคะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51-5.00	นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งอยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.1.5 นำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามและการใช้ภาษา

3.1.6 นำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งฉบับร่างที่แก้ไขแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ซึ่งเป็นแบบประเมินลักษณะมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยได้ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง (\bar{X}) 5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 179) ซึ่งแสดงว่า แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสามารถนำไปใช้ทดลองได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการปรับสำนวนภาษา

3.1.7 นำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งกับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้าย

กลุ่มตัวอย่าง (Pilot Study) ซึ่งได้แก่นักศึกษาที่เรียนผ่านรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษามาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 นำข้อคำถามไปหาค่าอำนาจจำแนกแบบรายข้อด้วยวิธีการหาสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item total Correlation) ได้ข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกในระดับพอใช้จนถึงดีมาก โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.28 – 0.71 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α) อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเท่ากับ 0.94 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2557)

ตอนที่ 2 นำข้อคำถามไปหาค่าความยาก-ง่าย ได้ข้อคำถามที่มีความยาก-ง่ายในระดับปานกลาง โดยมีค่าความยาก-ง่ายอยู่ระหว่าง 0.46 – 0.58 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าความยาก-ง่าย อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 หาค่าอำนาจจำแนกแบบรายข้อด้วยวิธีการหาสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item total Correlation) ได้ข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกในระดับดี โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.51 – 0.56 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องภายในของผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 คนในการประเมินผลการตอบแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งใน ส่วนที่ 2 ที่เป็นแบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ของนักศึกษา โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งพบว่า ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมทั้งฉบับมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินคนที่ 1 และคนที่ 2 มีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าขนาดความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมากในทุกข้อและมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวกทุกข้อ โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (r_{tt}) เท่ากับ 0.98 ซึ่งถือว่าแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งใน ส่วนที่ 2 ที่เป็นแบบทดสอบอัตนัยประยุกต์มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2557)

3.1.8 นำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งไปใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

3.2.1 ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อกำหนดและนิยามตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งกำหนดจุดมุ่งหมายและขอบเขตในการสร้างแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

3.2.2 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อตามขอบเขตทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 4 ทักษะ ได้แก่ ความสามารถในการเข้าถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ ความสามารถในการประเมินค่า และความสามารถในการผลิตสื่อ

3.2.3 สังเคราะห์นิยามของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เพื่อสร้างเป็นพฤติกรรมบ่งชี้จำแนกตามทักษะ 4 ประการของการรู้เท่าทันสื่อ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 27 พฤติกรรมบ่งชี้จำแนกตามทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ตารางที่ 27 พฤติกรรมบ่งชี้จำแนกตามทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ทักษะ	นิยาม	พฤติกรรมบ่งชี้
1.ความสามารถในการเข้าถึง	การใช้เครื่องมือและการเข้าถึงเครือข่ายของสื่อหลากหลายประเภท เพื่อรวบรวมเนื้อหาและข้อมูลต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ โดยอาศัยทักษะการอ่านออกเขียนได้และทักษะคอมพิวเตอร์เพื่อแสวงหาข้อมูลจากสื่อหลายประเภทโดยไม่จำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งและทำความเข้าใจความหมายของสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1.ใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการเข้าถึงหรือแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารจากสื่อที่หลากหลาย 2.อธิบายข้อมูลการใช้และสามารถเลือกใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการเข้าถึงหรือแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารจากสื่อแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม 3.สามารถรับรู้และทำความเข้าใจเนื้อหาของสื่อจากแหล่งต่าง ๆ โดยอาศัยทักษะการอ่านออกเขียนได้ และทักษะคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4.สามารถเก็บรวบรวมเนื้อหาและข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการได้
2.ความสามารถในการวิเคราะห์	ความสามารถในการตรวจสอบรูปแบบ โครงสร้าง ลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหา และการนำเสนอแนวคิดต่าง ๆ ที่สื่อได้นำเสนอ รวมทั้งการ	<ol style="list-style-type: none"> 1.อธิบายและวิเคราะห์รูปแบบ โครงสร้าง การลำดับเนื้อหา และการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่างๆ จากสื่อแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล 2.สามารถวิเคราะห์และแปลความเนื้อหาที่สื่อต้องการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมครบถ้วน

ตารางที่ 27 พฤติกรรมบ่งชี้จำแนกตามทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

ทักษะ	นิยาม	พฤติกรรมบ่งชี้
	ตีความของเนื้อหาที่สื่อ นำเสนอ	3.สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการ นำเสนอเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ของสื่อที่ ส่งผลต่อตนเองและสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล
3.ความสามารถ ในการประเมินค่า	ความสามารถในการประเมิน ความถูกต้อง คุณภาพและ คุณค่าของเนื้อหาที่ถูกส่ง มายังผู้รับสาร	1.ตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อ เลือกรับหรือไม่เลือกรับ ข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่าง ๆ โดยผ่าน กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล 2.ตัดสินใจคุณภาพและคุณค่าของเนื้อหาที่ถูกส่ง มายังผู้รับสารได้อย่างถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม
4.ความสามารถ ในการผลิตสื่อ	ความสามารถในการสร้างสื่อ ในแบบฉบับของตนเองได้ อย่างหลากหลายรูปแบบ มี ความคิดสร้างสรรค์และมี ประโยชน์	1.ออกแบบและกำหนดขอบเขตในการผลิตสื่อ เพื่อนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและหลากหลายรูปแบบ 2.ผลิตสื่อในแบบฉบับของตนเองได้อย่างมี ความคิดสร้างสรรค์และมีประโยชน์ สามารถ สื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 3.นำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารที่เป็น ประโยชน์และสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบ และมีจริยธรรม 4.ใช้อุปกรณ์ เครื่องมือและเทคโนโลยีประเภท ต่าง ๆ ในการเผยแพร่สื่อของตนเองได้อย่าง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 5.แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการ นำเสนอของสื่อจากแหล่งต่าง ๆ ได้อย่างมี มารยาทและเหมาะสม

3.2.4 สร้างแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อฉบับร่าง โดยแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
แบ่งออกเป็น 2 ตอน (ภาคผนวก จ) มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยคำถามจำนวน 4 ข้อ โดยลักษณะของคำถามจะเป็นการให้พิจารณา ระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาให้สอดคล้องกับระดับทักษะที่กำหนดไว้ให้ พร้อมทั้งระบุ รายละเอียดพฤติกรรมที่แสดงออกให้สอดคล้องกับระดับทักษะที่เลือก

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์ (Modified essay question: MEQ) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 5 ข้อ โดยลักษณะของคำถามจะเป็นการ กำหนดสถานการณ์หรือเงื่อนไขต่าง ๆ ไว้แล้วให้หาแนวทางในการแก้ไขสถานการณ์หรือปัญหานั้น ๆ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลผลระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อไว้ 5 ระดับดังตารางที่ 28 เกณฑ์ การแปลความหมายของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ตารางที่ 28 เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ระดับคะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.51-5.00	นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก
2.51-3.50	นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับน้อย
1.00-1.50	นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2.5 นำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้องเหมาะสมของข้อความและการใช้ภาษา

3.2.6 นำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นแบบประเมิน ลักษณะมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยได้ ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่ออยู่ระหว่าง (\bar{X}) 4.80-5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง (S.D.) 0.00-0.45 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ในการพิจารณา ค่าความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ถือว่ามี ความสอดคล้องและเหมาะสมกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 179) ซึ่งแสดงว่า แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถนำไปใช้ทดลองได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของ ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการปรับสำนวนภาษา

3.2.7 นำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อกับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง (Pilot Study) ซึ่งได้แก่นักศึกษาที่เรียนผ่านรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษามาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 นำข้อคำถามไปหาค่าอำนาจจำแนกแบบรายข้อด้วยวิธีการหาสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item total Correlation) ได้ข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกในระดับดีถึงระดับดีมาก โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.47 – 0.64 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α) อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเท่ากับ 0.93 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2557)

ตอนที่ 2 นำข้อคำถามไปหาค่าความยาก-ง่ายได้ข้อคำถามที่มีความยาก-ง่ายในระดับปานกลางจนถึงค่อนข้างง่าย โดยมีค่าความยาก-ง่ายอยู่ระหว่าง 0.42 – 0.68 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าความยาก-ง่าย อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 หาค่าอำนาจจำแนก แบบรายข้อด้วยวิธีการหาสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item total Correlation) ได้ข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกในระดับดีจนถึงดีมาก โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.57 – 0.97 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องภายในของผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 คนในการประเมินผลการตอบแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งใน ส่วนที่ 2 ที่เป็นแบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ของนักศึกษา โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งพบว่า ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมทั้งฉบับมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินคนที่ 1 และคนที่ 2 มีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าขนาดความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมากในทุกข้อและมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวกทุกข้อ โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (r_{tt}) เท่ากับ 0.92 ซึ่งถือว่าแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อในส่วนที่ 2 ที่เป็นแบบทดสอบอัตนัยประยุกต์มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2557)

3.2.8 นำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ประเมินกิจกรรมหรือโครงการ

3.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ

3.3.2 สร้างแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการฉบับร่าง โดยแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ประเมินกิจกรรมหรือโครงการ หลังการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยรายการการประเมิน 10 รายการ (ภาคผนวก จ) ดังต่อไปนี้ 1) รูปเล่มโครงการ 2) หลักการและเหตุผลของโครงการ 3) วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ 4) แผนการดำเนินงานและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการ 5) การดำเนินงานตามแผนงาน 6) การสรุปผลและประเมินโครงการ 7) บรรณานุกรม 8) ประโยชน์ของโครงการ 9) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของโครงการ และ 10) การนำเสนอโครงการ

3.3.3 นำแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาและการใช้ภาษา

3.3.4 นำแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ ซึ่งเป็นแบบประเมินลักษณะมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยได้ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ (\bar{X}) 5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 179) ซึ่งแสดงว่า แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการสามารถนำไปใช้ทดลองได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

3.3.5 นำแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง (Pilot Study) ซึ่งได้แก่นักศึกษาที่เรียนผ่านรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษามาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ โดยผู้วิจัยได้หาค่าอำนาจจำแนก แบบรายการประเมินด้วยวิธีการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายการประเมินกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item total Correlation) ได้รายการประเมินที่มีอำนาจจำแนกในระดับพอใช้จนถึงดีมาก โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.28 – 0.71 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการหาค่าดัชนี

ความสอดคล้องภายในของผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 คนในการประเมินกิจกรรมหรือโครงการ โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งพบว่า ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินคนที่ 1 และคนที่ 2 มีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าขนาดความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมากในทุกรายการและมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวกทุกรายการ โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (r_{tt}) เท่ากับ 0.93 ซึ่งถือว่าแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2557)

3.3.6 นำแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการไปใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.4 แบบบันทึกการเรียนรู้ (Learning Journal)

3.4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบบันทึกการเรียนรู้

3.4.2 สร้างแบบบันทึกการเรียนรู้ฉบับร่าง โดยแบบบันทึกการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำหรับให้นักศึกษำบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ในการเรียนรู้ บันทึกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สะท้อนคิดผลการเรียนรู้ และประเมินกระบวนการทำงานและผลงานของนักศึกษา ซึ่งรายละเอียดการบันทึกผลการเรียนรู้ของนักศึกษาแบ่งออกเป็น 6 ตอน (ภาคผนวก จ) ได้แก่ 1) ข้อมูลของรายวิชาและข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา 2) การบันทึกผลการเรียนรู้ 3) การบันทึกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง 4) การบันทึกการรู้เท่าทันสื่อ 5) การสะท้อนคิดผลการเรียนรู้ และ 6) การประเมินผลการเรียนรู้

3.4.3 นำแบบบันทึกการเรียนรู้ฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาและการใช้ภาษา

3.4.4 นำแบบบันทึกการเรียนรู้ฉบับร่างที่แก้ไขแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของแบบบันทึกการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบประเมินลักษณะมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยได้ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบบันทึกการเรียนรู้ (\bar{X}) 5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 179) ซึ่งแสดงว่าแบบบันทึกการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ทดลองได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการปรับสำนวนภาษาและการสะกดคำก่อนนำไปทดลองใช้

3.4.5 นำแบบบันทึกการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง (Pilot Study) ซึ่งได้แก่นักศึกษาที่เรียนผ่านรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษามาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบบันทึกการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้หาค่าอำนาจจำแนกแบบรายการประเมินด้วยวิธีการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนประเมินกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item total Correlation) ได้รายการประเมินที่มีอำนาจจำแนกในระดับดีจนถึงดีมาก โดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.52 – 0.85 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องภายในของผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคมศึกษา จำนวน 2 คนในการประเมินกิจกรรมหรือโครงการ โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งพบว่า ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวมมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินคนที่ 1 และคนที่ 2 มีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าขนาดความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมากในทุกรายการและมีทิศทางของความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวกทุกรายการ โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (r_{tt}) เท่ากับ 0.90 ซึ่งถือว่าแบบประเมินแบบบันทึกการเรียนรู้มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2557)

3.4.6 นำแบบบันทึกการเรียนรู้ไปใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.5 แบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

3.5.1 ศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562)

3.5.2 ศึกษาโครงสร้างเนื้อหา คำอธิบายรายวิชา จุดมุ่งหมายรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา และศึกษาระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการวัดของรายวิชาเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ดังตารางที่ 29 การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและจำนวนข้อสอบ

ตารางที่ 29 การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและจำนวนข้อสอบ

จุดมุ่งหมายรายวิชา	ระดับพฤติกรรม						รวม	ใช้จริง
	ความรู้	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การสร้างสรรค์		
1.เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	4	1	1	1	2	-	9	7
2.เพื่อให้ นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์ประเด็นทางสังคมบนพื้นฐานของความรู้ เหตุผล มีวิสัยทัศน์ และมีความคิดสร้างสรรค์ในฐานะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	-	1	1	2	3	-	7	5
3.เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางและร่วมลงมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม	-	1	1	1	1	1	5	2
4.เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และเป็นสมาชิกของสังคมที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม	1	2	3	1	1	1	9	6
รวม	5	5	6	5	7	2	30	20

3.5.3 สร้างแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา เป็นแบบทดสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ มีทั้งหมด 30 ข้อ

3.5.4 นำแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 ฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมจุดมุ่งหมายรายวิชา

3.5.6 นำแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 ฉบับร่างที่แก้ไขแล้วตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องและเหมาะสมของแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 ซึ่งเป็นแบบประเมินลักษณะมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยได้ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมและสอดคล้องของแบบทดสอบรายวิชา CSO2213 ระหว่าง (\bar{X}) 4.80-5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง (S.D.) 0.00-0.45 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ในการพิจารณาค่าความสอดคล้องที่มีค่าเฉลี่ย

ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 179) ซึ่งแสดงว่า แบบทดสอบรายวิชา CSO2213 สามารถนำไปใช้ทดลองได้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการปรับสำนวนภาษา

3.5.7 นำแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง (Pilot Study) ซึ่งได้แก่นักศึกษาที่เรียนผ่านรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษามาแล้ว เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบโดยการวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบเป็นรายข้อในด้านความยากง่ายและอำนาจจำแนก แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.24-0.70 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 – 0.80 และอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.38-0.97 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่ควรมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2557) โดยเลือกใช้แบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา จำนวน 20 ข้อ (ภาคผนวก จ) คะแนนเต็ม 20 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

3.5.8 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์สัน KR-20 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษาเท่ากับ 0.97 ซึ่งแสดงว่าแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพทั้งในด้านความยากง่าย (Difficulty) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability) สามารถนำไปใช้ได้

3.5.9 นำแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษาไปใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. การดำเนินการศึกษานำร่องการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยการนำรูปแบบการสอนไปทดลองใช้ (Pilot Study) กับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้คือ หน่วยที่ 5 การดำรงอยู่อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของพลเมือง จำนวน 4 ชั่วโมง เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ ปัญหาที่เกิดขึ้น ความยากง่ายของกิจกรรม เนื้อหาก่อนที่จะนำไปใช้จริง ซึ่งกลุ่มเป้าหมายสำหรับการศึกษานำร่อง คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 ก่อนการใช้รูปแบบการสอน ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดและภาพรวมในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

4.2 หลังเรียนรู้จบหน่วยการเรียนรู้ นักศึกษำบันทึกแบบบันทึกการเรียนรู้ ทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ และแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำร่อง (Pilot Study) ไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่สมบูรณ์ และนำไปทดลองใช้จริงกับกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3. เครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 5 เครื่องมือ ได้แก่ 1) แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง 2) แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 3) แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ 4) แบบบันทึกการเรียนรู้ และ 5) แบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

1. จัดทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากรถึงคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน โดยก่อนการใช้รูปแบบการสอน

ผู้วิจัยชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักศึกษาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และแนวทางการวัดและประเมินผลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 1 หน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการสอน หลังจากจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว นักศึกษابันทักสิ่งที่ได้เรียนรู้ลงในแบบบันทึกการเรียนรู้ ทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

4. สัปดาห์สุดท้ายของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 นักศึกษานำเสนอโครงการพร้อมทั้งทำแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ และทำแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

5. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำร่องไปปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูล มีรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากแบบประเมินความสอดคล้องและเหมาะสมของรูปแบบการสอนฯ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

2. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการสอนฯ ประกอบด้วย 5 เครื่องมือ ได้แก่ 1) แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง 2) แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 3) แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ 4) แบบบันทึกการเรียนรู้ และ 5) แบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

จากขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D₁) สามารถนำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานดังตารางที่ 30 สรุปขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D₁) ต่อไปนี้

ตารางที่ 30 สรุปขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D₁)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การ วิเคราะห์ ข้อมูล	ผลที่ได้
1. เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา	การพัฒนาร่างรูปแบบการสอน	ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1		การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	ต้นแบบรูปแบบการสอน
	การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอน				ต้นแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอน
	การพัฒนาเครื่องมือประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอน				ต้นแบบเครื่องมือประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอน
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอนและเครื่องมือประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา	การตรวจสอบคุณภาพและสอดคล้องเหมาะสมของรูปแบบการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอน และเครื่องมือประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอน	1. ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน 2. ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และดิจิทัล จำนวน 2 คน 3. ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการวัดและประเมิน จำนวน 1 คน	แบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอน และเครื่องมือประเมินที่ใช่รูปแบบการสอน และเครื่องมือประเมินที่ใช้รูปแบบการสอน	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด	ข้อมูลสำหรับการปรับปรุงรูปแบบการสอน แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอน และเครื่องมือประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนจากคณะผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 30 สรุปขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development: D₁) (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล	ผลที่ได้
3.เพื่อดำเนิน การศึกษานำร่อง การใช้รูปแบบการ สอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการ ใช้ปรากฏการณ์เป็น ฐานเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะความ เป็นพลเมืองเข้มแข็ง และทักษะการรู้เท่า ทันสื่อของนักศึกษา ในระดับอุดมศึกษา	การศึกษานำ ร่อง (Pilot Study)	นักศึกษา สาขาวิชาสังคม ศึกษา ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง ที่ ลงทะเบียน เรียนรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา จำนวน 30 คน	รูปแบบการ สอน แผนการ จัดการ เรียนรู้ที่ใช้ รูปแบบการ สอน	การวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis) และการ วิเคราะห์หา ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน เปรียบเทียบ กับเกณฑ์ที่ กำหนด	ข้อมูลสำหรับ การปรับปรุง รูปแบบการ สอน แผนการ จัดการเรียนรู้ที่ ใช้รูปแบบการ สอน และ เครื่องมือ ประเมิน ประสิทธิผลการ ใช้รูปแบบการ สอนหลังจาก การทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R₂)

เป็นการทดลองใช้ (Implementation: I) รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในขั้นตอนนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นนักศึกษาที่มีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย (Volunteer Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตัวแปรตาม คือ

1. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ 2) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ และ 3) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม

2. ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการเข้าถึง 2) ความสามารถในการวิเคราะห์ 3) ความสามารถในการประเมินค่า และ 4) ความสามารถในการผลิตสื่อ

แบบแผนการทดลอง

ผู้วิจัยกำหนดแบบแผนการทดลองในครั้งนี้โดยใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มตัวอย่างเดียว มีการเก็บข้อมูลหลายครั้งในช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อพิจารณาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น One Group Time Series Design (Campbell and Stanley: 1963) และแบบ One-Shot Case Study (Campbell and Stanley: 1963) โดยมีแบบแผนการทดลอง ดังนี้

1. แบบแผนการทดลองแบบ Time Series Design เพื่อประเมินพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อระหว่างเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอน

$$X \quad O_1 \quad X \quad O_2 \quad X \quad O_3$$

X คือ การจัดการกระทำ (Treatment)

O คือ ผลการประเมินหลังจัดการกระทำทดลอง

2. แบบแผนการทดลองแบบ One-Shot Case Design เพื่อประเมินความรู้หลังเรียนด้วยรูปแบบการสอน

$$X \quad O$$

X คือ การจัดการกระทำ (Treatment)

O คือ ผลการประเมินหลังจัดการกระทำทดลอง

มีรายละเอียดดังนี้

1. ชี้แจงรายละเอียดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้แก่นักศึกษาได้รับทราบข้อมูลการจัดการเรียนการสอน

2. ขณะนักศึกษาเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา นักศึกษาบันทึกผลการเรียนรู้ของตนเองลงในแบบบันทึกการเรียนรู้

3. นักศึกษาทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหลังการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 3 และ 5 เพื่อพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

4. หลังสิ้นสุดกระบวนการการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในแต่ละครั้งหรือในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยบันทึกหลังการสอนในประเด็นของข้อดีและข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งโดยเก็บข้อมูลจากการสังเกตและการสอบถามนักศึกษา

5. ในสัปดาห์สุดท้ายของภาคเรียนที่จัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา นักศึกษานำเสนอกิจกรรมหรือโครงการ พร้อมทั้งประเมินโครงการโดยการใช้แบบประเมินโครงการ และประเมินผลการเรียนรู้ในแบบบันทึกผลการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับผู้สอนประเมินกิจกรรมหรือโครงการของนักศึกษาโดยการใช้แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนักศึกษาทำแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นดังต่อไปนี้ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3. เครื่องมือประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 5 เครื่องมือ ได้แก่ 1) แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

2) แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 3) แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ 4) แบบบันทึกการเรียนรู้ (Learning Journal) และ 5) แบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาไปใช้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. จัดทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากรถึงคณบดีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหงเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้รูปแบบการสอน
2. ผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนด้วยตนเองตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่สร้างไว้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
3. ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยให้นักศึกษานำบันทึกผลการเรียนรู้ของตนเองลงในแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. นำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาทดสอบนักศึกษาหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 3 และ 5 เพื่อพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
5. นักศึกษานำเสนอกิจกรรมหรือโครงการในสัปดาห์สุดท้ายของภาคเรียน บันทึกการสะท้อนคิดและประเมินผลกระบวนการทำงานและผลของกิจกรรมหรือโครงการในตอนที่ 5 และ 6 ของแบบบันทึกผลการเรียนรู้ และผู้วิจัยประเมินกิจกรรมหรือโครงการของนักศึกษาโดยใช้แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ และนักศึกษาทำแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูล มีรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการทดลองใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาระหว่างและหลังเรียน โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และการวิเคราะห์อนุกรมเวลาโดยการใช้
ค่าสถิติ Repeated ANNOVA

2. ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสังเกตการสอน การสอบถามนักศึกษา และแบบบันทึก
การเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R₂) สามารถนำเสนอขั้นตอนการดำเนินงานดังตารางที่ 31
สรุปขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R₂) ต่อไปนี้

ตารางที่ 31 สรุปขั้นตอนที่ 3 วิจัย (Research: R₂)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่ม ตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การ วิเคราะห์ ข้อมูล	ผลที่ได้
เพื่อทดลองใช้รูปแบบ การสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับ แนวคิดการใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ ความเป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการ รู้เท่าทันสื่อของ นักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา	ทดลองใช้ รูปแบบการสอน ตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิด การใช้ ปรากฏการณ์ เป็นฐานเพื่อ ส่งเสริม คุณลักษณะ ความเป็น พลเมืองเข้มแข็ง และทักษะการ รู้เท่าทันสื่อของ นักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา	นักศึกษาที่ ลงทะเบียน เรียนรายวิชา CSO2213 พลเมือง ศึกษา ภาค เรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2564 จำนวน 34 คน	รูปแบบการ สอน แผนการ จัดการเรียนรู้ ที่ใช้รูปแบบ การสอน เครื่องมือ ประกอบการ ใช้รูปแบบ การสอน	-การ วิเคราะห์หา ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน เปรียบเทียบ กับเกณฑ์ที่ กำหนด และ การวิเคราะห์ อนุกรมเวลา โดยการใช้ ค่าสถิติ Repeated ANNOVA -การ วิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis)	ผลการใช้รูปแบบ การสอนตาม ทฤษฎีเชื่อมโยง ความรู้ร่วมกับ แนวคิดการใช้ ปรากฏการณ์เป็น ฐานเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะความ เป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะ การรู้เท่าทันสื่อ ของนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development: D₂)

เป็นการประเมินประสิทธิผล (Evaluation: E) และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2. เพื่อรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ และดิจิทัล จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมิน จำนวน 1 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. นำข้อมูลผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามาพิจารณาในการประเมินประสิทธิผล ดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.2 ศึกษาพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2. รับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แบบรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.1 สร้างแบบรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยแบบรับรองรูปแบบการสอนมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และมีส่วนที่เป็นแบบปลายเปิด (Open-end) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน (ภาคผนวก จ) ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ ตอนที่ 2 เป็นการรับรองรูปแบบการสอนซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) ในตอนท้ายของแบบรับรองการสอน

1.2 นำแบบรับรองรูปแบบการสอนฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาและการใช้ภาษา

1.3 นำแบบรับรองรูปแบบการสอนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ภาคผนวก ก) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบรับรองรูปแบบการสอน (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผลจากการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมหรือมีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177) แสดงให้เห็นว่าแบบรับรองรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

1.4 ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีรายละเอียดการแก้ไขปรับปรุงในประเด็นของการปรับข้อความควรขึ้นต้นด้วยคำนาม หลังจากนั้นนำแบบรับรองรูปแบบการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังการนำรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาไปใช้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการรับรองรูปแบบการสอน โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประเมินประสิทธิผลดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.2 ศึกษาพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2. นำรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คนรับรองรูปแบบการสอน

3. ปรับปรุงรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด การวิเคราะห์อนุกรมเวลาโดยการใช้ค่าสถิติ Repeated ANNOVA และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ผลการรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด และการวิเคราะห์เนื้อหา

จากขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (Development: D₂) สามารถนำเสนอขั้นตอนการดำเนินงาน
ดังตารางที่ 32 สรุปขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) ต่อไปนี้

ตารางที่ 32 สรุปขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มตัวอย่าง/ แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ ข้อมูล	ผลที่ได้
1. เพื่อประเมิน ประสิทธิผลการ ใช้รูปแบบการ สอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิด การใช้ ปรากฏการณ์เป็น ฐานเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะความ เป็นพลเมือง เข้มแข็งของ นักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา	การประเมินผล และปรับปรุง รูปแบบการสอน ให้สมบูรณ์	ผลการใช้รูปแบบ การสอนจาก ขั้นตอนที่ 3	-	การวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis) และ การวิเคราะห์หา ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบกับ เกณฑ์ที่กำหนด และการวิเคราะห์ อนุกรมเวลาโดย การใช้ค่าสถิติ Repeated ANNOVA	รูปแบบการ สอนที่ผ่าน การหา คุณภาพ ประสิทธิภาพ และ ประสิทธิผล
2. เพื่อรับรอง รูปแบบการสอน ตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิด การใช้ ปรากฏการณ์เป็น ฐานเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะความ เป็นพลเมือง เข้มแข็งของ นักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา	การรับรอง รูปแบบการสอน	1. ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านหลักสูตร และการสอน จำนวน 2 คน 2. ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ จำนวน 2 คน 3. ผู้ทรงคุณวุฒิ ทางด้านการวัด และประเมิน จำนวน 1 คน	แบบรับรอง รูปแบบการ สอน	การวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis) และการ วิเคราะห์หา ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับ เกณฑ์ที่กำหนด	รูปแบบการ สอนที่ สมบูรณ์และ ผ่านการ รับรอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development) นำเสนอผลการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ที่มีลักษณะแบบ The Embedded Design โดยใช้ผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เป็นข้อมูลหลักและใช้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) เป็นข้อมูลรอง ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1) ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2) ผลการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1) ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2) ผลการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3) ผลการรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1) ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยผลการศึกษาค้นคว้ามีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.1.1 การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ พบว่า ทฤษฎีการเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) เป็นแนวคิดที่อธิบายการเรียนรู้ว่าเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนวิเคราะห์คัดสรรสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายขนาดใหญ่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้เรียนเชื่อมโยงสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่และเผยแพร่ต่อได้ ทำให้สารสนเทศยิ่งทวีความซับซ้อนและไม่จำกัดเพียงในห้องเรียน แต่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและใช้บริบทจริงทางสังคม (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2561: 51) โดยทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้มุ่งเน้นถึงความจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่จะใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ในการเข้าถึงช่องทางของข้อมูลเพื่อรับข้อมูลและสามารถเชื่อมต่อกับอุปกรณ์มือถือได้สะดวกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสมาร์ตโฟน ที่มีความสามารถในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ดังกล่าว ดังนั้นการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงมีความจำเป็นต้องเข้าถึงข้อมูลและใช้ในการเชื่อมต่อกับความรู้ระหว่างโหนด (Node) ภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของตนเองโดยใช้เทคโนโลยีอุปกรณ์อัจฉริยะ (Smart Device) เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ตโฟน (Smart Phone) แท็บเล็ต (Tablet) หรือเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) เป็นเครื่องมือในการเรียน (DeWitte 2010 อ้างถึงใน อนุสร หงษ์ขุนทด, 2558: 24-27) ในขณะที่ Siemens, George (2005) ได้นำเสนอหลักการสำคัญในการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้มีหลักการสำคัญ 7 ประการได้แก่ 1) การเรียนรู้และองค์ความรู้มาจากความคิดที่หลากหลายที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ 2) ในกระบวนการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบเชื่อมต่อการเรียนรู้ชุมชน เนื่องจากชุมชนเป็นเครือข่ายที่กว้างขึ้นและมีความ

หลากหลายซึ่งจะช่วยพัฒนาความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน 3) การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเชื่อมโยงระหว่างโหนดและแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย 4) การเรียนรู้อาจอยู่ในเครื่องมือเครื่องจักร หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่มนุษย์เป็นผู้ถ่ายทอด 5) การเรียนรู้เป็นกระบวนการในการรับรู้ ประเมิน ปรับปรุงและเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ อยู่เป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใหม่และทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดเป็นองค์ความรู้และข้อมูลอย่างแท้จริง 6) ทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญคือการรับรู้การเชื่อมโยงข้อมูล ความคิดและแนวคิดสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลและการนำข้อมูลมาใช้กันทั่วไป และ 7) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีบทบาทหลักในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเลือกรับหรือปฏิเสธที่จะเรียนรู้และสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจได้

1.1.2 การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า การสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning : PhBL) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง (Constructivism) ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project based learning) ฯลฯ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ PhBL เป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Integration) (กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562:4) ซึ่งสามารถสังเคราะห์หลักการสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) ความเป็นองค์รวม (Holisticity) การเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (Multi Disciplinary) 2) สภาพจริง (Authenticity) 3) บริบท (Contextuality) 4) การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry learning) และ 5) กระบวนการเรียนรู้ (learning process)

1.1.3 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง พบว่า สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2561:14) ได้นิยามความหมายของคำว่า พลเมืองเข้มแข็ง (Active citizen) ไว้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองเข้มแข็งให้แก่บัณฑิต นักศึกษา โดยพลเมืองเข้มแข็งคือ พลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักความเป็นไทย ร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประชาคมโลก ในขณะที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554:14) ได้อธิบายถึงพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยคือ สมาชิกของสังคมที่พึ่งตนเองและรับผิดชอบตนเองได้ ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบต่อผู้อื่น เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลัก

ความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบหรือร่วมขับเคลื่อนสังคม และแก้ปัญหาสังคมในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ ระดับอาเซียน และระดับประชาคมโลก โดยสามารถสังเคราะห์ได้ว่า พลเมืองเข้มแข็ง หมายถึง สมาชิกของสังคมที่มี คักดิ์ศรี สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในฐานะของประชาชนของสังคมหรือประเทศใดประเทศหนึ่ง โดยมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นโดยการเคารพสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความแตกต่าง ของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีจิตสาธารณะและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในสังคม ช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาสังคมอย่าง สร้างสรรค์ โดยคุณลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสามารถแบ่งได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ 2) คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง เข้มแข็งด้านทักษะ และ 3) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม

1.1.4 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า การที่ประชาชนซึ่งเป็นผู้รับสารมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมปัจจุบัน สื่อที่มีอยู่ในสังคมและเป็น สื่อที่ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อปัจเจกบุคคลและต่อสังคมได้นั้น มีทั้งสื่อหลักคือ สื่อมวลชนและสื่อใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์อันเป็นช่องทางการสื่อสารซึ่งเป็นที่นิยม ใช้กันแพร่หลายมากขึ้น ดังนั้นประชาชนที่ใช้และรับข่าวสารผ่านสื่อเหล่านี้ทั้งโดยตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ จึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจลักษณะหรือธรรมชาติของสื่อ การทำงานของสื่อแต่ละสื่อตลอดจน ข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาที่เผยแพร่ผ่านสื่อเหล่านั้น เพื่อให้รู้จักเลือกเปิดรับสื่อ เลือกเปิดรับข่าวสาร และรู้จักที่จะใช้ประโยชน์จากสื่อได้อย่างเหมาะสมเช่นผู้รู้เท่าทัน (ชมพูนุท นุตาคม, 2557:125) ซึ่ง การส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกและการสร้างเสริมสมรรถภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและ ความรู้ อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมขององค์กร UNESCO การที่บุคคลจะมีทักษะการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อการจะเท่าทันสื่อได้นั้น ต้องมีทักษะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับ คือ การเข้าถึง (access) การวิเคราะห์ (analyze) การประเมินค่า (evaluate) และการสร้างสรรค์ (create) (แพรวพรรณ อัครประสา, 2557: 61-63) โดยสามารถสังเคราะห์ได้ว่า ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง ความสามารถในการเข้าถึง การเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโดยการวิเคราะห์ ติความและประเมินค่าของสื่อเหล่านั้นได้ รวมทั้งมีความสามารถในการผลิตสื่อในแบบฉบับของตนเอง ได้อย่างหลากหลายรูปแบบ สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ โดยคุณลักษณะของผู้ที่มีทักษะการรู้เท่าทัน สื่อมีทักษะสำคัญ 4 ทักษะ ได้แก่ 1) ความสามารถในการเข้าถึง 2) ความสามารถในการวิเคราะห์ 3) ความสามารถในการประเมินค่า และ 4) ความสามารถในการผลิตสื่อ

1.2 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ วัตถุประสงค์ และการจัดการเรียนการสอนของ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562)

1.2.1 หลักการของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) มีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ให้มีความทันสมัย ตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล โดยการจัดทำหลักสูตรเป็นไปตามหลักการของมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) โดยมีหลักการสำคัญดังต่อไปนี้ 1) แนวคิดของการจัดทำหลักสูตรวิชาชีพครูเป็นหลักบูรณาการ และเป็นหลักสูตรอิงสมรรถนะมากกว่าหลักสูตรอิงเนื้อหา เน้นสมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการพัฒนาผู้เรียน 2) การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรมีความยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการของการใช้ครูในโลกปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งความต้องการของผู้เรียน 3) การกำหนดโครงสร้างหลักสูตร ได้ให้สถาบันผลิตครูมีอิสระในการสร้างหลักสูตรผลิตครูที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์และสภาพบริบทเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา โดยยึดผลลัพธ์การเรียนรู้ซึ่งกำหนดขึ้นสำหรับแต่ละกลุ่มสาขาเป็นเป้าหมายร่วม ตลอดจนกำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและสะท้อนอัตลักษณ์ของผู้เรียน 4) การส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรรายวิชาที่ทันสมัยตามสากล มีการจัดการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล 5) การส่งเสริมการบริหารจัดการหลักสูตร การเรียนการสอน การปฏิบัติการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ความเป็นครู และคุณสมบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู และ 6) การส่งเสริมการวางระบบการประกันคุณภาพหลักสูตรที่เข้มข้นเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเป้าหมายของหลักสูตร

1.2.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) มีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีความรู้คู่คุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพครู มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม ชุมชนและประเทศชาติ โดยสามารถระบุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 4 วัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อผลิตบัณฑิตสาขาศึกษาศาสตร์ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีเจตคติ คุณธรรม จริยธรรมในการเป็นครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของการเป็นครูต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ พัฒนาสังคมและสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา 3) เพื่อผลิตบัณฑิตให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และความก้าวหน้าทางวิทยาการ สามารถนำเทคนิคและวิธีการที่ก้าวหน้าตลอดจนใช้นวัตกรรมการสอนมาปรับปรุงการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น และ 4) เพื่อผลิตบัณฑิตให้รู้จักพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการ ทักษะความเป็นครู ทักษะชีวิต และทักษะการใช้เทคโนโลยีโดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงในวิชาชีพและการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไป

1.2.3 โครงสร้างหลักสูตร พบว่า โครงสร้างหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) พบว่ามีการปรับหลักสูตรจากหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561) โดยมีการปรับโครงสร้างหลักสูตรในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะด้าน (กลุ่มวิชาชีพรูและวิชาเอก) และวิชาเลือกเสรี โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดทั้งหลักสูตร 149 หน่วยกิต โดยในกลุ่มวิชาชีพรูได้ปรับรายวิชาเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดปรัชญาศึกษา จิตวิทยาศึกษา ศาสตร์การสอน ความรู้ตามกรอบ TPACK แนวคิด STEM ความรอบรู้ด้านดิจิทัล ทักษะวิจัย สามารถบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับวิชาชีพรูมาใช้ในการออกแบบหลักสูตรรายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี การวัดและประเมินการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติและสภาพบริบทของผู้เรียนที่แตกต่างกัน ในขณะที่กลุ่มวิชาเฉพาะสาขาก็มีการปรับรายวิชาให้สอดคล้องและตอบรับต่อนโยบายการศึกษา โดยในหลักสูตรได้มีการพัฒนาและปรับปรุงรายวิชาพลเมืองศึกษาในประเด็นของกระบวนการสอน และเนื้อหาของรายวิชา ในประเด็นของกระบวนการสอนมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สอดคล้องกับกลยุทธ์การสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะและผลการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยการใช้การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน การเรียนรู้โดยใช้สืบสอบ (Inquiry-based learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) การเรียนรู้แบบผสมผสานโดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกชั้นเรียนและเรียนร่วมกันในชั้นเรียน สำหรับประเด็นของเนื้อหาวิชามีการปรับปรุงเนื้อหาเพื่อให้ครอบคลุมในประเด็นของสิทธิพลเมือง การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้เป็นไปตามนโยบายทางการศึกษาที่มีการปรับปรุงหลักสูตรตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี)

1.2.4 การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา พบว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ 6 คุณลักษณะดังนี้ 1) มีค่านิยมร่วม ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการทำงานของครู การพัฒนาความรู้สึกถึงตัวตนความเป็นครูและมีเจตคติต่อวิชาชีพรูที่เข้มแข็ง มีจิตบริการต่อวิชาชีพรูและชุมชน 2) เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพ มีจิตวิญญาณครูและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพรู ปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมการณ์ความเป็นครูด้วยความรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์ สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ อุทิศตนและทุ่มเทในการเอาใจใส่ สร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาการเรียนรู้ และผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีความพอเพียงและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ 3) เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ และมีปัญญา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิด

วิเคราะห์ การคิดขั้นสูง มีความรอบรู้ด้านการเงิน สุขภาพ สุนทรียภาพ วัฒนธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก การสร้างสัมมาชีพและความมั่นคงในคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีความเพียร มุ่งมั่นมานะ บากบั่น ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่เรียนรู้และรอบรู้ ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

4) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูง มีความฉลาดดิจิทัล ทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก มีส่วนร่วมในการพัฒนาความก้าวหน้าให้กับวิชาชีพครู สามารถแสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้ งานวิจัย และสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาตนเอง ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

5) เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้มีความสามารถในการจัดเนื้อหาสาระ ออกแบบกิจกรรม วางแผนและจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสุขในการเรียนโดยใช้ศาสตร์การสอน รวมถึงวิธีการใช้เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สื่อ แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ภูมิปัญญาในชุมชนที่เหมาะสมกับสาระวิชาและผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน สามารถบูรณาการศาสตร์การสอน ความรู้ เนื้อหาสาระ และเทคโนโลยี (TPCK) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา พัฒนาคณะผู้เรียนและผู้เรียนและสังคม และ

6) เป็นพลเมืองเข้มแข็ง และใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึกสากล รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิตอาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรมและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธและต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

1.2.5 กลยุทธ์การสอน/กิจกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา พบว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ได้กำหนดกลยุทธ์การสอน/กิจกรรมของนักศึกษาด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยเน้นทีม การศึกษาค้นคว้าอย่างลุ่มลึก การเรียนรู้โดยการบริการสังคม การสอนโดยใช้การคิดเชิงมนิทัศน์ การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา การอภิปราย และการใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมให้บัณฑิตให้เกิดคุณลักษณะพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

1.2.6 การพัฒนาผลการเรียนรู้ พบว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ผลการเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาเป็นไปตามที่มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) กำหนดไว้ 6 มาตรฐานผลการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข

การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี และ 6) ด้านวิถีวิทยาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้นี้สะท้อนให้เห็นถึงทักษะและคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์และเป็นที่ต้องการของสังคม โดยมุ่งเน้นพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีคุณภาพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นครูผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก เป็นครูผู้ร่วมสร้างนวัตกรรมโดยเป็นผู้มีทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความฉลาดดิจิทัล รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ เป็นบัณฑิตครูที่มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการเนื้อหาสาระและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับบริบทของชุมชน สังคม สามารถบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์การสอน เนื้อหาสาระ และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และควรเป็นครูที่มีความเป็นพลเมืองเข้มแข็งที่มีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

1.2.7 กลยุทธ์การสอน พบว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ได้กำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ไว้อย่างหลากหลายวิธี เพื่อส่งเสริมให้บัณฑิตเกิดผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) การเรียนรู้โดยใช้สืบสอบ (Inquiry-based learning) การเรียนรู้แบบรวมพลัง (Collaborative learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended learning) โดยบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกชั้นเรียนและเรียนร่วมกันในชั้นเรียน การใช้ห้องเรียนกลับด้าน (Flip classroom) การเรียนรู้โดยบูรณาการการปฏิบัติงานจริงในสถานศึกษา (Work-integrated learning; WIL) การใช้กรณีศึกษา (Case study) การใช้กระบวนการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification) การเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-based learning) การเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง (Higher order thinking) การเรียนรู้เชิงผลิตภาพ (Productive-based learning) การเรียนรู้เชิงฉากทัศน์ (Scenario-based learning) การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based learning) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมอย่างมีวิสัยทัศน์ (Research and development & Vision-based learning) การส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed learning) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) การเรียนแบบมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Participative learning through action) การเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Shared leadership) ในการนำเสนองานวิชาการ การคิดให้ความเห็นและการรับฟังความเห็นแบบสะท้อนกลับอย่างไตร่ตรอง (Reflective thinking) ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละรูปแบบที่กำหนดไว้นั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนให้เป็นผู้อำนวยความสะดวก

ความสะอาด คอยให้คำแนะนำ และคำปรึกษาแก่ผู้เรียน พยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพของผู้เรียน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลทั้งในเรื่องการทำงานหรือเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต

1.2.8 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562) ยึดตามกลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้ในมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 มุ่งเน้นการออกแบบวิธีการวัดและประเมินโดยใช้แนวคิดการประเมินตามสภาพจริง วิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม และบริบทรายวิชา มีเป้าหมายของการวัดและประเมินเพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน การเรียนการสอน และการตัดสินผลการเรียน ใช้การวัดและประเมินเป็นกลไกหรือเครื่องมือที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง และมีข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ และทำให้ผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตรมีข้อมูลสารสนเทศในการเตรียมความพร้อมและส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนในการประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา โดยมีกลยุทธ์การประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ได้แก่ การสังเกต การประเมินโดยเพื่อน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ประเมินกรณีศึกษา การใช้แบบวัดทางจิตวิทยา การทดสอบความรู้ การวัดผลภาคปฏิบัติ/ทักษะปฏิบัติ การวิเคราะห์แบบวิภาษวิธี เป็นต้น จากข้อมูลในหลักสูตรแสดงให้เห็นถึงวิธีการวัดและประเมินที่หลากหลายเนื่องจากการประเมินตามสภาพจริงเป็นการประเมินที่เน้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปสู่การลงมือปฏิบัติ ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อเป็นการเอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริง

1.3 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.3.1 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน ได้แก่ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 6 คน มี 3 ประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1.3.1.1 ความสำคัญจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา สามารถสรุปประเด็นได้ ดังนี้

1) ความสำคัญจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา กล่าวคือ คุณลักษณะความเป็น

พลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อมีความสำคัญและจำเป็นที่ควรจะต้องส่งเสริมให้นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยสามารถแบ่งประเด็นการให้เหตุผลสนับสนุนได้ดังต่อไปนี้

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง มีความสำคัญและจำเป็นที่ควรส่งเสริมให้นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงของสถานะทางสังคมที่ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น ดังนั้นนักศึกษาควรได้เรียนรู้และทำความเข้าใจในเรื่องของสิทธิ เสรีภาพของประชาชนที่พึงได้รับการคุ้มครองและจะสามารถนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ และในขณะเดียวกันความแตกต่างทางความคิดของคนในสังคมทุกวันนี้มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลายและชุดความคิด ค่านิยม ความเชื่อของคนในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกันดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างจุดร่วมในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติวิธี รู้จักเคารพสิทธิ เสรีภาพและความคิดเห็นต่างของผู้อื่น รวมทั้งเคารพกฎระเบียบและกติกาของสังคม นอกจากนี้ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งยังเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ควรส่งเสริมให้นักศึกษาตามที่นโยบายทางการศึกษาได้กำหนดไว้

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มีความสำคัญและจำเป็นที่ควรส่งเสริมให้นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและดิจิทัลทำให้สังคมเราก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Era) ซึ่งเป็นยุคแห่งความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ทุกคนสามารถสืบค้นและหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ดังนั้นจึงควรมีการติดตั้งชุดความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อให้นักศึกษา เพื่อที่จะได้มีความสามารถในการคัดกรองข้อมูล มีการคิดวิเคราะห์และเสพข้อมูล ข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ มีจริยธรรม ความเห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่นโดยมุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม ประกอบกับนโยบายทางการศึกษาที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ มุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้สามารถใช้สื่อ เทคโนโลยีและดิจิทัลได้อย่างชาญฉลาดและรู้เท่าทัน มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร มีการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ดังนั้นจึงส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลต้องปรับเปลี่ยนและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกมีการนำเทคโนโลยี การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การเรียนรู้แบบเคลื่อนที่มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วย

2) อุปสรรคหรือปัญหาในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา สามารถสรุปประเด็นการสัมภาษณ์ได้ดังนี้ 1) อุปสรรคหรือปัญหาทางการบริหารและนโยบายทางการศึกษา ได้แก่ นโยบายทางการศึกษาควรให้คุณค่าและความสำคัญอย่างแท้จริงในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมในการจัดเตรียมอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและ

องค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษา 2) อุปสรรคหรือประเด็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ขาดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยส่วนใหญ่เป็นการจัดการเรียนรู้แบบแยกส่วน แบ่งแยกรายวิชา และขาดการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับเหตุการณ์และชีวิตประจำวันของผู้เรียน นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนขาดการคำนึงถึงโครงสร้างทางสังคม ภูมิหาย และบริบทแวดล้อมของนักศึกษา และการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษาเรียนรู้เพื่อเข้าใจตัวเนื้อหามากกว่าการลงมือปฏิบัติหรือการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ 3) อุปสรรคหรือปัญหาของผู้สอนคือ ผู้สอนขาดองค์ความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับประเด็นของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ชุดความคิดหรือมโนทัศน์ของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของผู้สอนมีความแตกต่างกัน และการเป็นต้นแบบให้แก่นักศึกษา โดยที่ผู้สอนควรติดตั้งคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ตนเองก่อน 4) อุปสรรคหรือปัญหาด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ การขาดพื้นที่ปลอดภัย (Comfort Zone) สำหรับนักศึกษาในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและเสรีในชั้นเรียน รวมทั้งการขาดความเป็นกลาง การมีอคติของอาจารย์ส่งผลต่อบรรยากาศในการเรียนรู้ หรืออาจสามารถชักนำ ครอบงำความคิดของนักศึกษาได้ และ 5) บริบทบาทสังคม ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างวัยและกระแสสังคม ส่งผลให้ความคิด ค่านิยมและความเชื่อของคนแต่ละบุคคลแตกต่างกัน รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดายและสะดวก รวดเร็วมากขึ้นทำให้แต่ละคนมีชุดความคิดหรือความเชื่อเป็นของตนเอง

1.3.1.2 ความคาดหวังและแนวโน้มของการจัดการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาสามารถสรุปประเด็นการสัมภาษณ์ได้ ดังนี้ ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อควรมีหลักการสำคัญในการจัดการเรียนการสอนดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์ความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่มีความหมายแก่นักศึกษา หรือเป็นการจัดการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม (Holistic Way) ระหว่างวิชาต่าง ๆ อย่างมีความหมายตามสภาพความเป็นจริงหรือปัญหาที่เกิดขึ้น 2) การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การยอมรับและเคารพผู้อื่น การใช้เหตุผลในการสื่อสารและอภิปราย ถกเถียงในประเด็นที่เห็นต่าง เพื่อหาแนวทางแก้ไขที่ดีที่สุดร่วมกัน 3) การเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Learning by doing) ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติหรือลงมือทำ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์และก่อให้เกิดการตระหนักรู้ การตัดสินใจเลือกหรือทำสิ่งต่าง ๆ บนพื้นฐานความคิดและความมีเหตุผลซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) เน้นกระบวนการการเรียนรู้

และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตนเองของนักศึกษา และ 4) การใช้เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ตั้งประเด็นคำถามหรือสิ่งที่สงสัยเพื่อนำไปสู่การอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง

1.3.1.3 การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา สามารถสรุปประเด็นได้ ดังนี้

1) รูปแบบการสอนหรือวิธีการสอนที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา สามารถสรุปประเด็นการสัมภาษณ์ได้ดังนี้ รูปแบบการสอนหรือวิธีการสอนที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรใช้รูปแบบและวิธีการสอนที่หลากหลาย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน การเชื่อมโยงความรู้ การใช้กรณีตัวอย่าง การอภิปรายกลุ่มย่อย การเรียนรู้แบบสืบเสาะ การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติ การเรียนรู้โดยใช้เกม เป็นต้น มุ่งเน้นรูปแบบการสอนหรือวิธีการสอนที่บูรณาการเนื้อหา เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดสืบเสาะแสวงหาความรู้ เชื่อมโยงองค์ความรู้ และนำองค์ความรู้ที่ได้นั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือการประกอบอาชีพได้ มีการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกระบวนการเรียนรู้ สามารถออกแบบภาระงานในการเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ หลากหลายรูปแบบด้วยตนเอง

2) การวัดและประเมินผลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา สามารถสรุปประเด็นการสัมภาษณ์ได้ดังนี้ การวัดและประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อควรวัดประเมินด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เน้นการวัดและประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และในการประเมินนั้นควรประเมินให้ครอบคลุมในประเด็นต่อไปนี้ 1) การวัดและประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ โดยการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ควรสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจนเพื่อจะได้มีจุดมุ่งหมายในการวัด และสามารถสร้างเครื่องมือวัดประเมินได้อย่างเหมาะสม 2) การวัดและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เน้นการวัดและประเมินเป็นช่วงๆ เพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียน และผู้สอนควรมีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาเพื่อเป็นการกำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างสม่ำเสมอ 3) การวัดและประเมินกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง เป็นการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้เรียนว่าตนเองได้เรียนในสิ่งใดและควรศึกษาเรียนรู้เรื่องใดเพิ่มเติม นอกจากนี้การประเมินกระบวนการเรียนรู้อาจเปิดโอกาสให้เพื่อนนักศึกษาหรืออาจารย์เป็นผู้ประเมินร่วมด้วยก็ได้ โดยการวัดและประเมินตามประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนั้นควรมีการแบ่งน้ำหนักของคะแนนให้เหมาะสมและ

เป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะและทักษะที่ต้องการวัดและประเมิน สำหรับรูปแบบ การวัดและประเมินทำได้หลากหลายวิธี เช่น การทำโครงการ การผลิตหรือสร้างสรรค์สื่อด้วยตนเอง การจัดเวทีเสวนา การสร้างพื้นที่ออนไลน์ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิพากษ์สื่อ ร่วมกัน การใช้แบบวัดเชิงสถานการณ์ การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์แบบมี ส่วนร่วม เป็นต้น

3) ปัจจัย ระบบสังคม หรือระบบสนับสนุนที่จะช่วยพัฒนารูปแบบ การสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถสรุปประเด็นการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

- 1) การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างพื้นที่ปลอดภัยให้นักศึกษา เพื่อให้รู้สึกสะดวกใจและสบายใจที่จะอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน
- 2) การประสานงานกับหน่วยงาน หรือองค์กรภายนอกสถานศึกษาเพื่อติดต่อขอความอนุเคราะห์ในเรื่องของงบประมาณ การสนับสนุนทางด้านสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมทั้งเพื่อ ติดต่อขอให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาเรียนรู้หรือดำเนินการโครงการต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการสร้าง เครือข่ายทางการเรียนรู้ได้ด้วย
- 3) การนำข่าว เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่นักศึกษาได้พบเจอใน ชีวิตประจำวันมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งที่ได้เรียนรู้ และสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับโลกแห่งความเป็นจริงได้
- 4) การใช้สื่อ สารสนเทศ เทคโนโลยีและ ดิจิทัลที่หลากหลายมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นความสนใจ และอำนวยความสะดวกในการ เรียนรู้ให้นักศึกษา
- 5) การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าเชื่อถือให้นักศึกษา และ
- 6) ฝ่ายบริหารควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอ การจัดหา ทุนอุดหนุนทางการศึกษาให้นักศึกษา และทุนอุดหนุนสำหรับการส่งเสริมการวิจัยในการพัฒนาการเรียน การสอนสำหรับอาจารย์

1.3.2 ผลการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน เก็บข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามผู้สอนสาขาวิชาสังคมศึกษาในระดับอุดมศึกษาและนักการศึกษา จำนวน 14 คน เกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยจัดกลุ่ม คำถามเป็น 3 ด้าน คือ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนา รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผลการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษาสรุปได้ดังนี้

- 1) ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา

ในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถามของผู้สอน และนักการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษามีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ด้านความรู้	3.785	0.587	มาก	4.625	0.477	มากที่สุด	0.222	2
1. นักศึกษาสามารถยกตัวอย่างและวิเคราะห์บทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองเข้มแข็งได้	3.928	0.730	มาก	4.571	0.513	มากที่สุด	0.164	4
2. นักศึกษาสามารถอธิบายและยกตัวอย่างสิทธิทางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรมของพลเมืองได้	3.714	0.825	มาก	4.571	0.646	มากที่สุด	0.231	2
3. นักศึกษาสามารถนำเสนอแนวทางในการสร้างสันติภาพและความเข้าใจในสังคมพหุวัฒนธรรมได้	3.857	0.662	มาก	4.642	0.633	มากที่สุด	0.204	3
4. นักศึกษาสามารถอธิบายและเชื่อมโยงหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาได้	3.642	0.744	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.294	1

ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา
ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
ด้านทักษะ	3.900	0.636	มาก	4.757	0.385	มากที่สุด	0.220	3
1. นักศึกษาสามารถนำเสนอ แนวทางในการแก้ปัญหาได้ อย่างสร้างสรรค์และมี เหตุผล	3.714	0.913	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.269	1
2. นักศึกษาสามารถวางแผน และเลือกรับข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.785	0.801	มาก	4.642	0.497	มากที่สุด	0.226	3
3. นักศึกษาสามารถสื่อสาร และอภิปรายได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	3.785	0.699	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.245	2
4. นักศึกษาสามารถปรับตัว และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.214	0.578	มาก	4.857	0.363	มากที่สุด	0.153	5
5. นักศึกษาสามารถปฏิบัติ ตนตามสิทธิ เสรีภาพและ หน้าที่ของตนเองได้อย่างมี ความรับผิดชอบ	4.000	0.784	มาก	4.857	0.363	มากที่สุด	0.214	4
ด้านเจตคติและค่านิยม	3.714	0.544	มาก	4.750	0.427	มากที่สุด	0.279	1
1. นักศึกษาสามารถยอมรับ เคารพความแตกต่าง หลากหลายในสังคม และ นำเสนอแนวทางในการ ปฏิบัติตนได้อย่างมีความ รับผิดชอบ	3.785	0.578	มาก	4.785	0.425	มากที่สุด	0.264	2

ตารางที่ 33 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา
ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
2. นักศึกษาสามารถนำเสนอ และเลือกแนวทางในการ สร้างความยุติธรรมและ ความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นใน สังคมได้อย่างสร้างสรรค์	3.642	0.633	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.294	1
ภาพรวม	3.824	0.544	มาก	4.707	0.394	มากที่สุด		

จากตารางที่ 33 เมื่อพิจารณาระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.707$, S.D. = 0.394) ส่วนระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 3.824$, S.D. = 0.544) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก (PNI_{Modified} = 0.279) รองลงมาคือ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ (PNI_{Modified} = 0.222) และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ (PNI_{Modified} = 0.220) และหากพิจารณารายละเอียดรายด้านมีข้อมูลเพิ่มเติมดังในภาคผนวก ง

2) ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถามของผู้สอนและนักการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการเข้าถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ ความสามารถในการประเมินค่า และความสามารถในการผลิตสื่อ ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ดังตารางที่ 34

ตารางที่ 34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
ความสามารถในการเข้าถึง	3.678	0.723	มาก	4.678	0.504	มากที่สุด	0.272	3
1.สามารถอธิบายข้อมูลการใช้ได้อย่างเหมาะสม	3.714	0.825	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.269	2
2.สามารถรับรู้ ทำความเข้าใจ และเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.642	0.841	มาก	4.642	0.633	มากที่สุด	0.275	1
ความสามารถในการวิเคราะห์	3.333	0.691	ปานกลาง	4.690	0.461	มากที่สุด	0.407	1
1.สามารถอธิบายและวิเคราะห์ได้อย่างสมเหตุสมผล	3.357	0.633	ปานกลาง	4.714	0.468	มากที่สุด	0.404	2
2.สามารถวิเคราะห์และแปลความได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม ครบถ้วน	3.285	0.726	ปานกลาง	4.714	0.468	มากที่สุด	0.435	1
3.สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล	3.357	0.928	ปานกลาง	4.642	0.497	มากที่สุด	0.383	3
ความสามารถในการประเมินค่า	3.428	0.755	ปานกลาง	4.642	0.456	มากที่สุด	0.354	2
1.สามารถตัดสินใจโดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	3.571	0.755	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.320	2

ตารางที่ 34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา (ต่อ)

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
2.สามารถตัดสินคุณภาพ และคุณค่าอย่างถูกต้องตาม หลักคุณธรรม จริยธรรม	3.285	0.825	ปาน กลาง	4.571	0.513	มาก ที่สุด	0.391	1
ความสามารถในการผลิต สื่อ	3.690	0.821	มาก	4.642	0.461	มาก ที่สุด	0.258	4
1.สามารถออกแบบและ เลือกใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยีได้อย่าง เหมาะสมและมี ประสิทธิภาพ	3.714	0.913	มาก	4.571	0.513	มาก ที่สุด	0.231	3
2.สามารถผลิตสื่อในแบบ ฉบับของตนเองได้	3.714	0.913	มาก	4.642	0.497	มาก ที่สุด	0.250	2
3.สามารถนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง ที่เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์อย่างมีความ รับผิดชอบและมีจริยธรรม	3.642	0.841	มาก	4.714	0.468	มาก ที่สุด	0.294	1
ภาพรวม	3.528	0.664	มาก	4.664	0.448	มาก ที่สุด		

จากตารางที่ 34 เมื่อพิจารณาระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (\bar{X} =4.664, S.D.
=0.448) ส่วนระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบัน
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.528, S.D. = 0.664) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญ
ของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาพบว่า ความสามารถในการวิเคราะห์มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการ
จำเป็นสูงที่สุดเป็นลำดับแรก (PNI_{Modified} =0.407) รองลงมาคือ ความสามารถในการประเมินค่า
(PNI_{Modified} =0.354) ความสามารถในการเข้าถึง (PNI_{Modified} =0.272) และความสามารถในการผลิต

สื่อ (PNI_{Modified} =0.258) ตามลำดับ และหากพิจารณารายละเอียดรายด้านมีข้อมูลเพิ่มเติมดังในภาคผนวก ง

3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถามของผู้สอนและนักการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนมีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา

การพัฒนารูปแบบ การสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
การจัดการเรียนการสอน	4.200	0.380	มาก	4.671	0.387	มากที่สุด	0.112	3
1.จัดการเรียนการสอนใน รูปแบบสหวิทยาการ	4.071	0.615	มาก	4.571	0.513	มากที่สุด	0.123	4
2.มีการชี้แจงรายละเอียด ในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	4.357	0.633	มาก	4.785	0.425	มากที่สุด	0.098	6
3.พยายามยกตัวอย่าง สถานการณ์/เหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นในโลกแห่งความ เป็นจริง	4.571	0.513	มากที่สุด	4.785	0.425	มากที่สุด	0.047	9

ตารางที่ 35 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจาก
การสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา (ต่อ)

การพัฒนารูปแบบ การสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
4.ตั้งประเด็นคำถามเพื่อ กระตุ้นความคิดของ นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.142	0.864	มาก	4.785	0.425	มากที่สุด	0.155	2
5.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ อภิปรายและแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นร่วมกัน	4.214	0.699	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.119	5
6.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ มีส่วนร่วมในการออกแบบ กิจกรรม	4.000	0.679	มาก	4.642	0.497	มากที่สุด	0.161	1
7.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ เข้าถึง แหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย	4.428	0.513	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.065	8
8.ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ เข้าไปศึกษาบริบทของ ชุมชน	4.000	0.554	มาก	4.642	0.497	มากที่สุด	0.161	1
9.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ ผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์	4.000	0.784	มาก	4.500	0.518	มากที่สุด	0.125	3
10.เปิดโอกาสให้นักศึกษา ได้ลงมือทำ/ปฏิบัติตาม ภาระงานการเรียนรู้	4.214	0.699	มาก	4.571	0.513	มากที่สุด	0.085	7

ตารางที่ 35 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจาก
การสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา (ต่อ)

การพัฒนารูปแบบ การสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
สื่อและแหล่งการเรียนรู้	3.928	0.583	มาก	4.535	0.458	มากที่สุด	0.155	1
1.ใช้สื่อ สารสนเทศ และ ดิจิทัลในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	4.214	0.699	มาก	4.642	0.497	มากที่สุด	0.102	2
2.มีการสร้างชุมชนแห่ง การเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษา	3.642	0.841	มาก	4.428	0.646	มาก	0.216	1
การวัดและประเมินผล	4.000	0.522	มาก	4.595	0.492	มากที่สุด	0.149	2
1.ใช้วิธีการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ หลากหลาย	4.142	0.770	มาก	4.571	0.513	มากที่สุด	0.104	3
2.มีการประเมินและให้ ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)	4.142	0.662	มาก	4.642	0.497	มากที่สุด	0.121	2
3.ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของตนเอง	3.714	0.726	มาก	4.571	0.513	มากที่สุด	0.231	1
ภาพรวม	4.000	0.522	มาก	4.595	0.492	มากที่สุด		

จากตารางที่ 35 เมื่อพิจารณาระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ
การสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (\bar{X} = 4.595,
S.D. = 0.492) ส่วนระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนในสภาพปัจจุบัน โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (\bar{X} = 4.000, S.D. = 0.522) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญ

ของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ในการการพัฒนาารูปแบบการสอนพบว่า สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นลำดับแรก ($PNI_{Modified} = 0.155$) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.149$) และการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.112$) ตามลำดับ และหากพิจารณารายละเอียดรายด้านมีข้อมูลเพิ่มเติมดังในภาคผนวก ง

1.3.3 ผลการสอบถามผู้เรียน มีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนักศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 313 คน เกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยจัดกลุ่มคำถามเป็น 3 ด้าน คือ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผลการสอบถามนักศึกษาสรุปได้ดังนี้

1) ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษามีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ดังตารางที่ 36

ตารางที่ 36 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา
ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
ด้านความรู้	3.544	0.912	มาก	4.203	0.733	มาก	0.186	2
1.สามารถยกตัวอย่างและ วิเคราะห์บทบาทของ ตนเอง	3.615	1.062	มาก	4.292	0.763	มาก	0.187	2
2.สามารถอธิบายและ ยกตัวอย่างสิทธิทาง เศรษฐกิจ ฯ	3.577	0.988	มาก	4.200	0.782	มาก	0.174	4
3.สามารถนำเสนอแนวทาง ในการสร้างสันติภาพ	3.539	0.981	มาก	4.196	0.785	มาก	0.186	3
4.สามารถอธิบายและ เชื่อมโยงหลักการการ พัฒนาที่ยั่งยืน	3.444	1.096	ปาน กลาง	4.123	0.829	มาก	0.197	1
ด้านทักษะ	3.676	0.860	มาก	4.299	0.707	มาก	0.169	3
1.สามารถนำเสนอแนวทาง ในการแก้ปัญหา	3.593	1.043	มาก	4.174	0.788	มาก	0.162	4
2.สามารถวางแผนและ เลือกรับข้อมูลข่าวสารสร้างได้	3.539	1.140	มาก	4.276	0.827	มาก	0.208	1
3.สามารถสื่อสารและ อภิปรายได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	3.647	0.944	มาก	4.260	0.811	มาก	0.168	3
4.สามารถปรับตัวและ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	3.765	1.092	มาก	4.406	0.829	มาก	0.170	2
5.สามารถปฏิบัติตนตาม สิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ ของตนเองได้	3.834	1.005	มาก	4.381	0.806	มาก	0.143	5

ตารางที่ 36 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา
ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
ด้านเจตคติและค่านิยม	3.711	0.878	มาก	4.382	0.754	มาก	0.181	1
1.สามารถยอมรับ เคารพ ความแตกต่างหลากหลาย ในสังคม	4.003	0.883	มาก	4.438	0.793	มาก	0.109	2
2.สามารถนำเสนอและ เลือกแนวทางในการสร้าง ความยุติธรรมฯ	3.796	0.831	มาก	4.327	0.776	มาก	0.140	1
ภาพรวม	3.669	0.816	มาก	4.279	0.684	มาก		

จากตารางที่ 36 เมื่อพิจารณาระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของ
นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (\bar{X} =4.279, S.D.
=0.684) และระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาใน
สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (\bar{X} =3.669, S.D. =0.816) ซึ่งเมื่อพิจารณา
ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็น
พลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
ด้านเจตคติและค่านิยม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นลำดับแรก
(PNI_{Modified} = 0.181) รองลงมาคือ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้
(PNI_{Modified} =0.186) และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ (PNI_{Modified} =0.169) และ
หากพิจารณารายละเอียดรายด้านมีข้อมูลเพิ่มเติมดังในภาคผนวก ง

2) ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ
นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถาม
ของนักศึกษาเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการ
เข้าถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ ความสามารถในการประเมินค่า และความสามารถในการ
ผลิตสื่อ ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร
Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ดังตารางที่ 37

ตารางที่ 37 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
ความสามารถในการเข้าถึง	3.615	0.979	มาก	4.246	0.768	มาก	0.175	4
1.สามารถอธิบายข้อมูลการใช้ได้อย่างเหมาะสม	3.625	1.067	มาก	4.273	0.826	มาก	0.179	1
2.สามารถรับรู้ ทำความเข้าใจ และเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.606	1.008	มาก	4.219	0.793	มาก	0.170	2
ความสามารถในการวิเคราะห์	3.515	0.909	มาก	4.294	0.750	มาก	0.222	1
1.สามารถอธิบายและวิเคราะห์ได้อย่างสมเหตุสมผล	3.555	0.993	มาก	4.263	0.804	มาก	0.199	3
2.สามารถวิเคราะห์และแปลความได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม ครบถ้วน	3.447	1.079	ปานกลาง	4.320	0.758	มาก	0.253	1
3.สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล	3.542	0.974	มาก	4.298	0.777	มาก	0.213	2
ความสามารถในการประเมินค่า	3.730	0.961	มาก	4.385	0.752	มาก	0.176	3
1.สามารถตัดสินใจโดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	3.676	1.107	มาก	4.390	0.792	มาก	0.194	1

ตารางที่ 37 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา (ต่อ)

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
2.สามารถตัดสินคุณภาพและ คุณค่าอย่างถูกต้องตามหลัก คุณธรรม จริยธรรม	3.784	0.992	มาก	4.381	0.753	มาก	0.158	2
ความสามารถในการผลิตสื่อ	3.664	0.751	มาก	4.353	0.758	มาก	0.188	2
1.สามารถออกแบบและ เลือกใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ และเทคโนโลยีได้อย่าง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	3.584	0.941	มาก	4.333	0.790	มาก	0.209	1
2.สามารถผลิตสื่อในแบบ ฉบับของตนเองได้	3.609	0.883	มาก	4.327	0.808	มาก	0.199	2
3.สามารถนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง ที่เป็นประโยชน์ และสร้างสรรค์อย่างมีความ รับผิดชอบและมีจริยธรรม	3.800	0.798	มาก	4.400	0.764	มาก	0.158	3
ภาพรวม	3.62	0.815	มาก	4.32	0.708	มาก		
	3			0				

จากตารางที่ 37 เมื่อพิจารณาระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (\bar{X} =4.320, S.D. =0.708)
และระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน (\bar{X} =3.623, S.D. =0.815) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความ
ต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา
พบว่า ความสามารถในการวิเคราะห์มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็น
ลำดับแรก (PNI_{Modified} =0.222) รองลงมาคือ ความสามารถในการผลิตสื่อ (PNI_{Modified} =0.188) ความสามารถในการประเมินค่า (PNI_{Modified} =0.176) และความสามารถในการเข้าถึง

($PNI_{Modified} = 0.175$) ตามลำดับ และหากพิจารณารายละเอียดรายด้านมีข้อมูลเพิ่มเติมดังในภาคผนวก ง

3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนมีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา

การพัฒนารูปแบบ การสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
การจัดการเรียนการสอน	4.055	0.659	มาก	4.348	0.670	มาก	0.072	1
1.จัดการเรียนการสอนใน รูปแบบสหวิทยาการ	3.723	0.803	มาก	4.355	0.765	มาก	0.170	1
2.มีการชี้แจงรายละเอียดใน การจัดกิจกรรมการเรียนการ สอน	4.111	0.861	มาก	4.431	0.780	มาก	0.078	3
3.พยายามยกตัวอย่าง สถานการณ์/เหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็น จริง	4.196	0.832	มาก	4.441	0.760	มาก	0.058	6
4.ตั้งประเด็นคำถามเพื่อ กระตุ้นความคิดของ นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.127	0.846	มาก	4.349	0.777	มาก	0.054	7

ตารางที่ 38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจาก
การสอบถามนักศึกษา (ต่อ)

การพัฒนารูปแบบ การสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
5.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ อภิปรายและแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นร่วมกัน	4.184	0.862	มาก	4.31 1	0.768	มาก	0.030	9
6.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มี ส่วนร่วมในการออกแบบ กิจกรรม	3.850	0.863	มาก	4.33 3	0.802	มาก	0.125	2
7.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ เข้าถึง แหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย	4.123	0.844	มาก	4.31 4	0.769	มาก	0.046	8
8.ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เข้า ไปศึกษาบริบทของชุมชน	4.012	0.874	มาก	4.27 9	0.792	มาก	0.067	5
9.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ ผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์	4.050	0.854	มาก	4.36 1	0.791	มาก	0.077	4
10.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ ลงมือทำ/ปฏิบัติตามภาระ งานการเรียนรู้	4.177	0.810	มาก	4.30 4	0.795	มาก	0.030	9
สื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.152	0.804	มาก	4.29 2	0.735	มาก	0.034	3
1.ใช้สื่อ สารสนเทศ และ ดิจิทัลในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	4.161	0.860	มาก	4.30 7	0.771	มาก	0.035	1
2.มีการสร้างชุมชนแห่งการ เรียนรู้ร่วมกับนักศึกษา	4.142	0.860	มาก	4.27 6	0.783	มาก	0.032	2

ตารางที่ 38 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจาก
การสอบถามนักศึกษา (ต่อ)

การพัฒนารูปแบบ การสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
การวัดและประเมินผล	4.146	0.815	มาก	4.335	0.702	มาก	0.046	2
1.ใช้วิธีการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้ หลากหลาย	4.190	0.811	มาก	4.339	0.783	มาก	0.036	3
2.มีการประเมินและให้ ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)	4.123	0.899	มาก	4.368	0.768	มาก	0.059	1
3.ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วม ในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของตนเอง	4.123	0.910	มาก	4.298	0.731	มาก	0.042	2
ภาพรวม	4.086	0.654	มาก	4.338	0.656	มาก		

จากตารางที่ 38 เมื่อพิจารณาระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบ
การสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (\bar{X} =4.338, S.D. =0.656)
ส่วนระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนในสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน (\bar{X} =4.086, S.D. =0.654) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของ
ความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการพัฒนารูปแบบการสอนพบว่า การจัดการเรียนการสอนมี
ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก (PNI_{Modified} =0.072)
รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล (PNI_{Modified} =0.046) และสื่อและแหล่งการเรียนรู้(PNI_{Modified}
=0.034) ตามลำดับ และหากพิจารณารายละเอียดรายด้านมีข้อมูลเพิ่มเติมดังในภาคผนวก ง

2) ผลการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอน และสร้างเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการสอน โดยผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอนมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ร่างรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาประกอบด้วยหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่อไปนี้ การพัฒนารูปแบบการสอนหลักปรัชญาพัฒนนิยม (Progressivism) หลักปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) การเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) แนวคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) และผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีผลการสังเคราะห์ดังตารางที่ 39 และตารางที่ 40

ตารางที่ 40 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง
 เช่นแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็น ฐาน	ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ระบบสังคม (บทบาทผู้สอนและผู้เรียน)	ระบบสนับสนุน
	<p>ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Joyce and Weil, 2015; Morrison et al., 2010; กิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558; ปริญา บรรณโสทัย, 2558; จักร เสาเรือนดี, 2557; นิรมล ศตวุฒิ, 2559; อรพรรณ บุตรกัตัญญ, 2561; ทิศนา แจมมณี, 2561; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2562)</p> <p>ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดและภาพรวมในการจัดการเรียน การสอนแต่ละคาบเรียน โดยชี้แจงรายละเอียดตั้งแต่ตั้งต้อไปนี้ วัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน</p> <p>ผู้เรียนทำความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนการสอน และรายละเอียดของรายวิชาใน แต่ละคาบเรียน</p>	<p>-ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดและภาพรวมในการจัดการเรียน การสอนแต่ละคาบเรียน โดยชี้แจง รายละเอียดตั้งแต่ตั้งต้อไปนี้ วัตถุประสงค์ เนื้อหา และ กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน</p> <p>-ผู้เรียนทำความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนการสอน และรายละเอียดของรายวิชาใน แต่ละคาบเรียน</p>	<p>-การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ แสดงความคิดเห็น</p>

ตารางที่ 40 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง
เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ระบบผู้สอนและผู้เรียน (บทบาทผู้สอนและผู้เรียน)	ระบบสนับสนุน
1. การเรียนรู้เป็นแบบสหวิทยาการ มุ่งให้ ความสำคัญกับการทำความเข้าใจใน สถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในโลกแห่งความเป็นจริง (Silander, 2015; Symeonidis and Schwarz, 2016; อรพรรณ บุตรกัตัญญู, 2561)	ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Ganesan, Edmonds and Spector, 2002; Joyce and Weil, 2015; Morrison et al., 2010; Daehler & Folsom, 2016; Viviana-Nielsen & Anna Davies, 2019; กิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558; ปริญญา บรรณเภสัช, 2558; นิรมล ศตวุฒิ, 2559; ศิริวรรณ วัฒนวัฒนวิชัย, 2559; ทิศนา แซมมณี, 2561) ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันและ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงจาก แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย พร้อมทั้งตั้งประเด็น คำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของ	- ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในโลกแห่งความเป็นจริงจาก แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดย คัดเลือกปรากฏการณ์ที่ เหมาะสมและสอดคล้องกับ เนื้อหาและธรรมชาติของ รายวิชา รวมทั้งระดับและ ความสามารถของผู้เรียน	- การสร้างบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ แสดงความคิดเห็น - การจัดการเรียนการสอนที่ เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่ เกิดขึ้นจริงในสังคม - การนำสื่อและเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้ในการจัดการ เรียนการสอนอย่าง หลากหลาย
2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชื่อมโยง กลุ่มของข้อมูลหรือเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์ กัน โดยกระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านั้น มาจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่ หลากหลาย นำเชื่อถือ และสอดคล้องกับ สถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลก		- ผู้สอนกระตุ้นและสร้างความ สนใจของผู้เรียนโดยการตั้ง ประเด็นคำถามให้ผู้เรียนได้	

ตารางที่ 40 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง
 เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ระบบสังคม (บทบาทผู้สอนและผู้เรียน)	ระบบสนับสนุน
แห่งความเป็นจริง(George Siemens, 2005; Silander, 2015; Symeonidis and Schwarz, 2016; ยืน ภู่วรรณ, 2556; ศิริวรรณ วัฒนารชัย, 2559; ทิศนา แขมมณี, 2561; อรรถพรณ บุตรกัตัญญ, 2561)	ผู้เรียน ในขณะที่ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้ง กำหนดประเด็นที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม	อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น - ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งกำหนดประเด็นที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม	
3. ในกระบวนการเรียนรู้มุ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เชื่อมโยงกับสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนและสังคมแห่งความเป็นจริง เนื่องจากชุมชนเป็นเครือข่ายที่กว้างขึ้นและมีหลากหลายซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้สังเกตในบริบทที่กว้างขึ้นกว่าบริบทของตนเองและพัฒนา	ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (John Dewey; Ganesan, Edmonds and Spector, 2002; Freiberg and Driscoll, 2005; Morrison et al., 2010; Daehler & Folsom, 2016; Viviana Nielsen & Anna Davies, 2019; กิติพงษ์ ทุมพวง, 2558; ปริญา บรรณเภสัช, 2558; วิชราเล่าเรียนดี, 2557; นิรมล ศตวุฒิ, 2559; ศิริวรรณ วณิช	-ผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และแนะนำแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งคอยตั้งคำถาม กระตุ้นความคิดในประเด็น/ ปัญหาที่ผู้เรียนศึกษา	-การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น -การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่ เกิดขึ้นจริงในสังคม

ตารางที่ 40 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง
เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ระบบผู้สอนและผู้เรียน (บทบาทผู้สอนและผู้เรียน)	ระบบสนับสนุน
ความรู้เชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน (Silander, 2015; Symeonidis and Schwarz, 2016; ศิริวรรณ วณิชพัฒนวรชัย, 2559; ทิศนา แขมมณี, 2561; อรรถพรณ บุตรกัตัญญ, 2561)	วัฒนวรชัย, 2559; ทิศนา แขมมณี, 2561; อรรถพรณ บุตรกัตัญญ, 2561) ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	-ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	-การนำสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย -การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ
4. ในกระบวนการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ฝึกทักษะการเรียนรู้และทักษะสังคม (John Dewy; Piaget; George Siemens, 2005; Silander, 2015;	ขั้นที่ 4 การออกแบบโครงสร้างหรือกิจกรรม (Krathwohl and Bloom; Ganesan, Edmonds and Spector, 2002; Daehler & Folsom, 2016; Viviana Nielsen & Anna Davies, 2019; กิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558; ปริญญา บรรณเภสัช, 2558; ศิริวรรณ วณิชพัฒนวรชัย, 2559; ทิศนา แขมม	-ผู้สอนกำกับ ติดตามและให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับกิจกรรมออกแบบโครงสร้างหรือกิจกรรมของผู้เรียน รวมทั้งช่วยเหลือในการประสานงานต่างๆ -ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเสาะแสวงหา	-การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น -การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม

ตารางที่ 40 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง
เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ระบบสังคม (บทบาทผู้สอนและผู้เรียน)	ระบบสนับสนุน
<p>Symeonidis and Schwarz, 2016; ยีน ภู่วรรณ, 2556; ศิริวรรณ วัฒน วัฒนารชัย, 2559; ทิศนา แคมมณี, 2561; อร พรรณ บุตรกัตถัญญ, 2561)</p> <p>5. ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถ วางแผนกระบวนการเรียนรู้โดยการสร้าง ภาระงานการเรียนรู้ของตนเองและใช้ เครื่องมือต่าง ๆ ช่วยในการเรียนรู้ได้ (John Dewey; Piaget; George Siemens, 2005; Siltander, 2015; Symeonidis and Schwarz, 2016; ยีน ภู่วรรณ, 2556; ศิริวรรณ วัฒน วัฒนารชัย, 2559; ทิศนา แคมมณี, 2561; อร พรรณ บุตรกัตถัญญ, 2561)</p>	<p>มณี, 2561) โดยดำเนินการดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการ เสาะแสวงหาความรู้ 2. ผู้เรียนวางแผนการแก้ปัญหาหรือปัญหาที่ สนใจของปรากฏการณ์นั้นๆ ในรูปแบบของ โครงงานหรือกิจกรรม 3. ผู้เรียนนำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการ สอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 	<p>ความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนวางแผนการแก้ปัญหาหรือ ปัญหาที่สนใจของ ปรากฏการณ์นั้น ๆ ในรูปแบบ ของโครงงานหรือกิจกรรม - ผู้เรียนนำเสนอโครงร่างหรือ กิจกรรมที่ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่ง กันและกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - การนำเสนอและเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้ในการจัดการ เรียนการสอนอย่าง หลากหลาย - การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลายและน่าเชื่อถือ

ตารางที่ 40 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง
เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ระบบสังคม (บทบาทผู้สอนและผู้เรียน)	ระบบสนับสนุน
<p>6. ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องรู้จักการเข้าถึงข้อมูล การเลือกและวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการประเมิน ปรับปรุงและเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ อยู่เป็นประจำและทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจความหมายของข้อมูลต่างๆ เพื่อใช้ในการตัดสินใจได้ และจะช่วยให้เกิดเป็นองค์ความรู้และข้อมูลอย่างแท้จริงแก่ผู้เรียน (Piaget; George Siemens, 2005; Silander, 2015; Symeonidis and Schwarz, 2016; ยืน ภู่วรรณ, 2556; ศิริวรรณ วัฒนวรชัย, 2559; ทิศนา แขมมณี, 2561; อรรถพรณ บุตรกัตัญญ, 2561)</p>	<p>ขั้นที่ 5 การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Krauthohl and Bloom; Ganesan, Edmonds and Spector, 2002; Daehler & Folsom, 2016; Viviana Nielsen & Anna Davies, 2019; กิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558; ปริญา บรรณโสธ, 2558; ศิริวรรณ วัฒนวรชัย, 2559; ทิศนา แขมมณี, 2561; กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ, 2562) ผู้เรียนดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการที่วางแผนไว้เพื่อพิสูจน์ความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา</p>	<p>-ผู้สอนกำกับ ติดตามและให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการของนักศึกษา รวมทั้งผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนประสบปัญหาในการดำเนินงาน</p> <p>-ผู้เรียนดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการที่วางแผนไว้</p>	<p>-การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น</p> <p>-การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและนำเชื่อถือ</p>

ตารางที่ 40 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง
เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ระบบสังคม (บทบาทผู้สอนและผู้เรียน)	ระบบสนับสนุน
7. ในกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนได้เชื่อมโยง ข้อมูล ความคิดและแนวคิดสำคัญที่ได้ ศึกษา เพื่อผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์และเป็น ประโยชน์ต่อชุมชน สังคม (Piaget; George Siemens, 2005; ยีน ภู่วรรณ, 2556; ศี วิวรรณ วัฒนวิชัย, 2559; ทิศนา แคม มณี, 2561;)	ขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Ganesan, Edmonds and Spector, 2002; Freiberg and Driscoll, 2005; Morrison et al., 2010; Daehler & Folsom, 2016; Viviana Nielsen & Anna Davies, 2019; กิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558; ปริญญา ประณภัส, 2558; วัชรกานต์ เลาเรียนดี, 2557; นิรมล ศตวุฒิ, 2559; ศิริวรรณ วณิช วัฒนวิชัย, 2559; ทิศนา แคมมณี, 2561; อร พรรณ บุตรภักดิ์, 2561; กลุ่มพัฒนา การศึกษาสำหรับผู้มี	-ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับในการ ดำเนินการของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งประเมินผลงานและผล การเรียนรู้ของผู้เรียน -ผู้เรียนนำเสนอผลการ ดำเนินการตามกิจกรรมหรือ โครงการในชั้นเรียน และ เผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ ใช้ในการจัดการเรียนการสอน -ผู้เรียนร่วมกันให้ข้อมูล	-การสร้างบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ แสดงความคิดเห็น -การจัดการเรียนการสอนที่ เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่ เกิดขึ้นจริงในสังคม -การนำสื่อและเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้ในการจัดการ

ตารางที่ 40 ผลการสังเคราะห์รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง
 เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

หลักการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	ระบบสังคม (บทบาทผู้สอนและผู้เรียน)	ระบบสนับสนุน
	ความสามารถพิเศษ, 2562) โดยดำเนินการ ดังต่อไปนี้ 3. ผู้เรียนนำเสนอผลการดำเนินการตาม กิจกรรมหรือโครงการในชั้นเรียน และ เผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ใช้ในการ จัดการเรียนการสอน 4. ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันให้ข้อมูล ย้อนกลับในการดำเนินงานและผล ของแต่ละกลุ่ม	ย้อนกลับในการดำเนินงานและ ผลงานของแต่ละกลุ่ม	เรียนการสอนอย่าง หลากหลาย

จากผลการสังเคราะห์นำมาออกแบบและพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยง ความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการสอน

การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ โดยในกระบวนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนกระบวนการเรียนรู้และสร้างภาระงานการเรียนรู้ ด้วยตนเอง อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ตลอดจนวิเคราะห์และ ประเมินค่าข้อมูลสารสนเทศเพื่อสร้างองค์ความรู้ และเชื่อมโยงองค์ความรู้เหล่านั้นกับสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยที่ผู้เรียนสามารถนำเสนอองค์ความรู้ผ่านการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน

เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา ในระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 ขั้นตอนของรูปแบบการสอน (Civic Ed Model) มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Clairvoyance) ในขั้นตอนนี้ผู้สอนชี้แจง รายละเอียดและภาพรวมในการจัดการเรียนการสอนแต่ละคาบเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน โดยใช้แนวความคิดพัฒนารูปแบบการสอน ของ Joyce, Weil and Calhoun (2015) ที่ได้ระบุถึงองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัด ประสบการณ์เรียนรู้ควรมีการอธิบายถึงโครงสร้างของรูปแบบ ขั้นตอนการสอน รวมทั้งบทบาทของ ผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การใช้รูปแบบการสอนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่ง สอดคล้องกับ Morrison, G.R., Ross, S.M., Kemp, J.E., & Kalman, H. (2010) วิชา เล่าเรียนดี (2557) นิรมล ศตวุฒิ (2559) และทศนา แชมมณี (2561) ในการพัฒนารูปแบบการสอนนั้นควรมี ขั้นตอนของการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนเพื่อตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ว่าผู้เรียนควรรู้ หรือ สามารถทำอะไรได้บ้างเมื่อสิ้นสุดบทเรียนนั้น ๆ หรือมีพฤติกรรมอะไรบ้างที่สามารถวัดหรือสังเกตได้ รวมทั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรคำนึงถึงเนื้อหา วิธีการเรียน และกิจกรรมที่ก่อให้เกิด ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ประกอบกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของกิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเกตุ (2558) และขั้นตอน การจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning)

ของอรพรรณ บุตรกัตัญญ (2561) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ระบุถึงขั้นตอนของสร้างความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้หรือการปฐมนิเทศการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบการสอน วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งสื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นเพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interrelated phenomenon)

ในขั้นตอนนี้ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย พร้อมทั้งตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ในขณะที่ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งกำหนดประเด็นที่อยากศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม โดยใช้แนวคิดการพัฒนารูปแบบการสอนของ Joyce, Weil and Calhoun (2015) Morrison, G.R., Ross, S.M., Kemp, J.E., & Kalman, H. (2010) และนิรมล ศตวุฒิ (2559) ในการเลือกและจัดเนื้อหาความรู้และประสบการณ์เรียนรู้ควรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคมในขณะนั้นและคาดคะเนไปในอนาคตข้างหน้าระยะหนึ่งเพื่อเตรียมผู้เรียนให้เข้าใจสภาพของสังคม ปัญหา แนวทางแก้ปัญหา และการนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาสังคม ซึ่งสอดคล้องไปกับหลักปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ของศิริวรรณ วัฒนวัฒนารชัย (2559) และทีศนา แชมมณี (2561) ที่ได้ระบุถึงเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาปฏิรูปนิยมจะเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาของสังคม กระบวนการประชาธิปไตย และประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) Joyce, Weil and Calhoun (2015) และทีศนา แชมมณี (2561) ที่มุ่งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์โดยในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จะมีการนำเสนอกรณีปัญหาซึ่งอาจเป็นประเด็นปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ปัญหาทางสังคมหรือปัญหาส่วนตัวที่ยากแก่การตัดสินใจเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และศึกษา ประกอบกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของ Ganesan, Edmonds and Spector (2002) กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเภสัช (2558) ที่ควรมีขั้นตอนการสอนการเชื่อมโยงความรู้ผ่านสื่อ สารสนเทศและดิจิทัลเพื่อกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ให้แก่ผู้เรียน และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ของ Daehler & Folsom (2016) ที่ได้กำหนดให้มีการเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ สอดคล้องกับประสบการณ์และระดับขั้นของผู้เรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียนให้ได้มุมมองที่หลากหลาย

ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying data) ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์ๆ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

โดยใช้แนวคิดการพัฒนาารูปแบบการสอนของ Freiberg and Driscoll (2005) Morrison, G.R., Ross, S.M., Kemp, J.E., & Kalman, H. (2010) วิชาเรียนดี (2557) และนิรมล ศตวุฒิ (2559) ที่ควรมีการเลือกและจัดสรรทรัพยากร เทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่จะช่วยสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างดีและมีประสิทธิภาพ และขั้นตอนการสอนนี้ยังอาศัยแนวคิดหลักปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism) ของ John Dewy ทิศนา แคมมณี (2561) และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย(2559) ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ การจัดการเรียนการสอนจะเน้นคิดอย่างไรมากกว่าคิดอะไร หรือใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ที่มีพื้นฐานมาจาก ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) เช่นเดียวกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) โดยทิศนา แคมมณี (2561) และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) ได้ระบุดังการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจโดยที่ผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่ อำนวยความสะดวกมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการ เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการสร้างสาระการเรียนรู้และผลงานต่างๆ ด้วยตนเอง ประกอบกับขั้นตอนการ จัดการเรียนรู้อตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของ Ganesan, Edmonds and Spector (2002) กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเกสส์ช (2558) และขั้นตอนการ จัดการเรียนรู้อตามแนวคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ของ Daehler & Folsom (2016) และอรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) ที่มีการระบุดังขั้นตอนของการ เสาะแสวงหาความรู้โดยการให้ผู้เรียนสืบค้นหาข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ คำถามหรือ ประเด็นที่สงสัยและมีการสนทนา อภิปรายและเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

ขั้นที่ 4 การออกแบบกิจกรรมหรือโครงร่าง (Internal project design) โดย
ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 4.1 ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเสาะแสวงหาความรู้
- 4.2 ผู้เรียนวางแผนการแก้ปัญหาหรือประเด็นที่สนใจของปรากฏการณ์นั้น ๆ ในรูปแบบของโครงการหรือกิจกรรม
- 4.3 ผู้เรียนนำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

โดยใช้หลักปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism) ของ John Dewy ทิศนา แคมมณี (2561) และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ การจัดการเรียนการสอนจะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและวิธีการสอนที่นิยมใช้คือ การอภิปรายกลุ่ม การทำโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ที่ ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) และทิศนา แคมมณี (2561) ได้อธิบายถึงการจัดการศึกษา

ตามหลักปรัชญานี้เป็นไปเพื่อปฏิรูปสังคมหรือการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นโดยการช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนได้ทำในสิ่งที่ดีที่สุดเพื่อส่วนรวม ในขณะที่ผู้เรียนจะหาประสบการณ์ให้ตนเองให้มากที่สุดเพื่อจะได้รู้จักตนเองและรู้ว่าจะทำอะไรในสังคมในอนาคต และผู้เรียนมีเสรีภาพในการทำสิ่งต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นไปตามแนวความคิดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ของ Krathwohl and Bloom และทิสนา แชมมณี (2561) ที่การจัดการเรียนการสอนจะต้องมีขั้นตอนของการเห็นคุณค่าและการจัดระบบเพื่อจะได้ปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการในการปลูกฝังค่านิยมให้เกิดขึ้น ในขณะที่ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ตามที่ทิสนา แชมมณี (2561) และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) ได้ระบุถึงการจัดการเรียนการสอนที่มีทางเลือกที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกและทำตามความสนใจจะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการคิด การทำและการเรียนรู้ต่อไป ประกอบกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของ Ganesan, Edmonds and Spector (2002) กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเกสัช (2558) ที่มีขั้นตอนของการนำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ดีที่ส่งผลต่อสังคม โดยการใช้การสื่อสารผ่านสื่อ เทคโนโลยีและดิจิทัล และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ของ Daehler & Folsom (2016) ที่ผู้สอนตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ การหาคำตอบหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการเขียนการอธิบาย หรือการนำเสนอผ่านวิธีการที่หลากหลายในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

ขั้นที่ 5 การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Conducting the project)

ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการที่วางแผนไว้เพื่อพิสูจน์ความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา โดยใช้แนวคิดหลักปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism) ที่ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) และทิสนา แชมมณี (2561) ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำและมุ่งเน้นการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนาและศิลปะ อีกทั้งยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (experience) และเรียนรู้จากการคิด การลงมือทำและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ที่ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) และทิสนา แชมมณี (2561) ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคมและการปฏิรูปให้สังคมดีขึ้นโดยการให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม และเน้นกระบวนการประชาธิปไตยเพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นไปตามหลักการของการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ของ Krathwohl and Bloom และทิสนา แชมมณี (2561) ที่ได้ระบุถึงการจัดการเรียนการสอนในขั้นของการสร้าง

ลักษณะนิสัยนั้นคือ เมื่อผู้เรียนได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์แล้วจะต้องสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติจนสร้างเป็นนิสัยได้ นอกจากนี้ยังใช้แนวคิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ที่ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย (2559) และทีศนา แคมมณี (2561) ได้อธิบายถึงหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้คือ การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างองค์ความรู้ในตนเองและด้วยตัวเองของผู้เรียน และเมื่อผู้เรียนได้นำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมก็จะทำให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นในตนเองนี้จะมีความหมายต่อผู้เรียน จะอยู่คงทน ผู้เรียนจะไม่ลืมง่าย และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนได้ดี นอกจากนี้ความรู้ที่สร้างขึ้นเองนี้ ยังจะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของ Ganesan, Edmonds and Spector (2002) กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเภสัช (2558) ที่มีการระบุถึงขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการและสามารถนำเสนอการดำเนินการผ่านการใช้สื่อ สารสนเทศและดิจิทัลได้ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ของ Daehler & Folsom (2016) และอรพรรณ บุตรกัตถัญญ (2561) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ได้ระบุถึงขั้นตอนของการดำเนินการตามแผนการที่วางไว้เพื่อทดสอบคำตอบหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation and dissemination) โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

6.1 ผู้เรียนนำเสนอผลการดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการในชั้นเรียน และเผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6.2 ผู้เรียนและผู้สอนรวมกันให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินงานและผลงานของแต่ละกลุ่ม

โดยใช้แนวคิดการพัฒนาารูปแบบการสอนของ Freiberg and Driscoll (2005) Morrison, G.R., Ross, S.M., Kemp, J.E., & Kalman, H. (2010) วิชาเล่าเรียนดี (2558) และนิรมล ศตวุฒิ (2559) ที่ได้ระบุถึงการประเมินผลการเรียนรู้นั้นผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนได้ตั้งแต่ก่อนเรียน ระหว่างการเรียนการสอนหรือสิ้นสุดบทเรียนก็ได้ และรูปแบบการประเมินสามารถใช้ได้หลากหลายวิธี เช่น การซักถาม การลงมือทำกิจกรรมหรือโครงการ การให้ผลย้อนกลับ การทำแบบทดสอบ เป็นต้น และในขั้นตอนการประเมินผลการเรียนรู้อย่างอาศัยแนวคิดของหลักปรัชญาพิพัฒนาิยม (Progressivism) ที่ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย (2559) และทีศนา แคมมณี (2561) ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาพิพัฒนาิยมจะเป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการมากกว่าจุดหมายปลายทางของการเรียน ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน

(Constructionism) ที่ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย (2559) และทีศนา แซมมณี (2561) ที่ได้อธิบายถึงหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้คือต้องมีการประเมินทั้งผลงานและกระบวนการในการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมิน ประกอบกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของ Ganesan, Edmonds and Spector (2002) กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเภสัช (2558) ที่ได้ระบุถึงขั้นตอนของการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อสรุปผลการจัดการเรียนการสอน และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ของ Daehler & Folsom (2016) อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ได้ระบุถึงขั้นตอนของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควรใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายโดยการประเมินนั้นอาจเปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนเป็นผู้ประเมิน และมีการให้ผลย้อนกลับในการดำเนินงานและการเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 4 ระบบสังคม ผู้สอนและผู้เรียนมีบทบาทในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Clairvoyance)

บทบาทผู้สอน ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดและภาพรวมในการจัดการเรียนการสอนแต่ละคาบเรียน โดยชี้แจงรายละเอียดดังต่อไปนี้ วัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน

บทบาทผู้เรียน ผู้เรียนทำความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนการสอนและรายละเอียดของรายวิชาในแต่ละคาบเรียน

ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interrelated phenomenon)

บทบาทผู้สอน

1. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย โดยคัดเลือกปรากฏการณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาและธรรมชาติของรายวิชา รวมทั้งระดับและความสามารถของผู้เรียน

2. ผู้สอนกระตุ้นและสร้างความสนใจของผู้เรียนโดยการตั้งประเด็นคำถามให้ผู้เรียนได้อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

บทบาทผู้เรียน ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งกำหนดประเด็นที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม

ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying data)

บทบาทผู้สอน ผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และแนะนำแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งคอยตั้งคำถามกระตุ้นความคิดในประเด็น/ปัญหาที่ผู้เรียนศึกษา

บทบาทผู้เรียน ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์ฯ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 การออกแบบกิจกรรมหรือโครงร่าง(Internal project design)

บทบาทผู้สอน ผู้สอนกำกับ ติดตามและให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรมของผู้เรียน รวมทั้งช่วยเหลือในการประสานงานต่างๆ

บทบาทผู้เรียน

1. ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเสาะแสวงหาความรู้
2. ผู้เรียนวางแผนการแก้ปัญหาหรือปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์นั้นๆ ในรูปแบบของโครงการหรือกิจกรรม
3. ผู้เรียนนำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ(Conducting the project)

บทบาทผู้สอน ผู้สอนกำกับ ติดตามและให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการของนักศึกษา รวมทั้งผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนประสบปัญหาในการดำเนินงาน

บทบาทผู้เรียน ผู้เรียนดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการที่วางแผนไว้

ขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation and dissemination)

บทบาทผู้สอน ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินการของแต่ละกลุ่ม รวมทั้งประเมินผลงานและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

บทบาทผู้เรียน

1. ผู้เรียนนำเสนอผลการดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการในชั้นเรียน และเผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
2. ผู้เรียนร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินงานและผลงานของแต่ละกลุ่ม

องค์ประกอบที่ 5 ระบบสนับสนุน

1. การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น
2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม
3. การนำสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย
4. การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ

องค์ประกอบที่ 6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

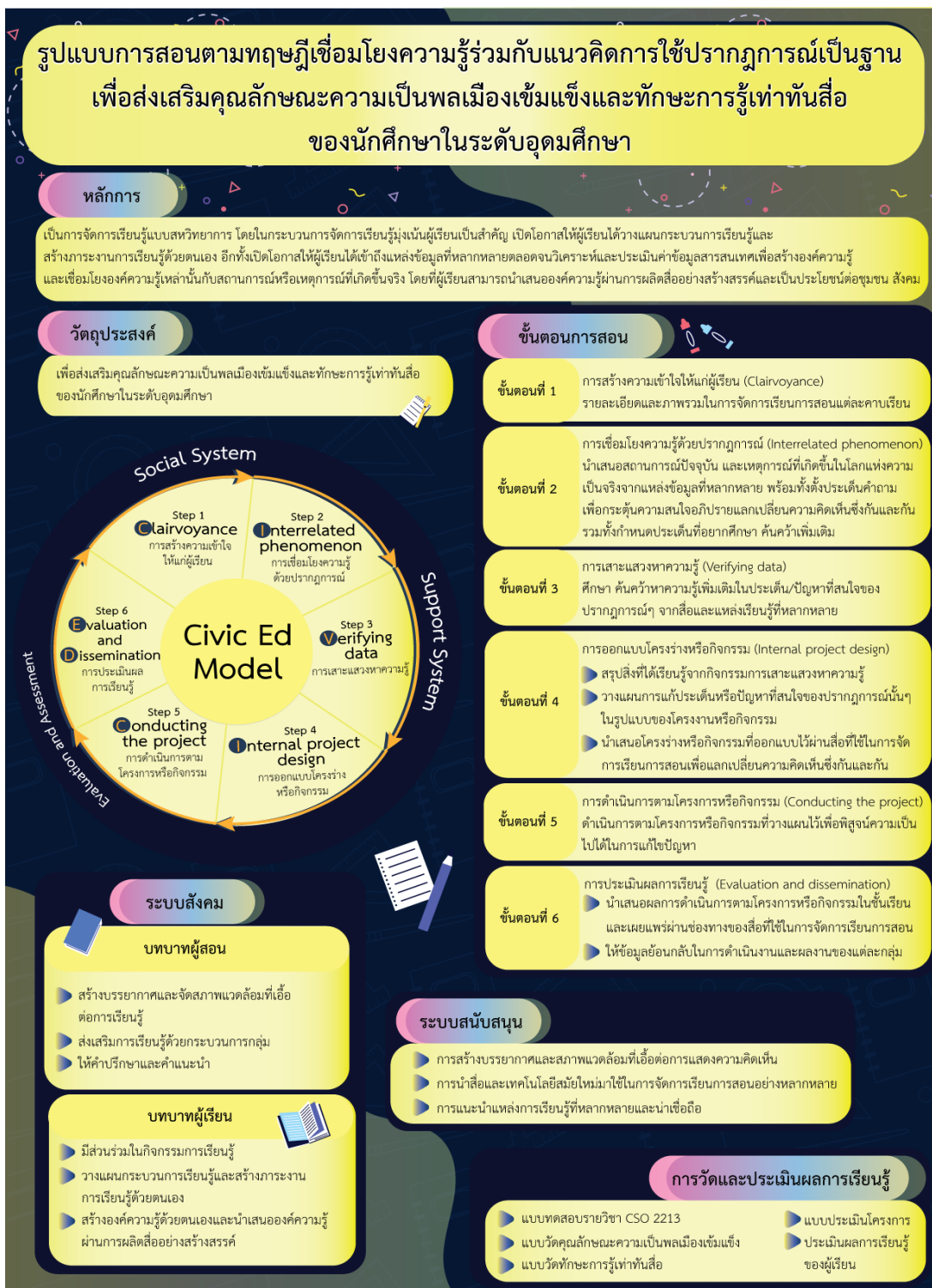
การวัดและประเมินในงานวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดและประเมินผลความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยวัดและประเมินผลครอบคลุม 3 มิติ ดังต่อไปนี้

1. การวัดและประเมินเพื่อสรุปผลลัพธ์การเรียนรู้ (Assessment of learning) หรือ summative assessment โดยประเมินเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนเพื่อวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยการใช้แบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

2. การวัดและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for learning) หรือ formative assessment โดยประเมินในช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อพิจารณาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยการใช้แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหลังการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 3 และ 5 เพื่อศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

3. การวัดและประเมินกระบวนการเรียนรู้ (Assessment as learning) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินเพื่อนโดยการใช้แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ และประเมินจากแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ภาพที่ 5 ร่างรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการสอนและเครื่องมือประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา พบว่า รูปแบบการสอนมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมและสอดคล้องของรูปแบบการสอนระหว่าง (\bar{X}) 4.60-5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง (S.D.) 0.00-0.55 ซึ่งเป็นไปตามที่เกณฑ์กำหนดคือ ค่าความสอดคล้องพิจารณาค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานน้อยกว่า 1.00 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 179) โดยมีผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการสอนดังตารางที่ 41

ตารางที่ 41 ความเหมาะสมและสอดคล้องของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ (N=5)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การพัฒนาารูปแบบการสอน (ภาพรวม)			
1.มีความเหมาะสมในการนำหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	5.00	0	มากที่สุด
2.องค์ประกอบของรูปแบบการสอนมีความสอดคล้อง เหมาะสมและครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	5.00	0	มากที่สุด
3.การเรียงลำดับองค์ประกอบของรูปแบบการสอนมีความชัดเจนเหมาะสม สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
4.การใช้ภาษามีความถูกต้อง กระชับและสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 41 ความเหมาะสมและสอดคล้องของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ (N=5) (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
หลักการของรูปแบบการสอน			
1. มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับหลักการ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการสอน	5.00	0	มากที่สุด
2. มีความชัดเจน แสดงให้เห็นจุดเน้นของรูปแบบการสอน และสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนได้	5.00	0	มากที่สุด
วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน			
1. มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน	5.00	0	มากที่สุด
2. มีความชัดเจน สามารถแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการส่งเสริมให้แก่ผู้เรียนและมีความเป็นไปได้	5.00	0	มากที่สุด
ขั้นตอนของรูปแบบการสอน (Civic Ed Model)			
1. มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน	5.00	0	มากที่สุด
2. เมื่อจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนมีความเป็นไปได้ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้	5.00	0	มากที่สุด
3. ขั้นตอนการสอน Civic Ed Model มีความเหมาะสมกับรูปแบบการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
3.1 ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Clairvoyance) มีความเหมาะสม	5.00	0	มากที่สุด
3.2 ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interrelated phenomenon) มีความเหมาะสม	5.00	0	มากที่สุด
3.3 ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying data) มีความเหมาะสม	5.00	0	มากที่สุด
3.4 ขั้นที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Internal project design) มีความเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 41 ความเหมาะสมและสอดคล้องของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ (N=5) (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.5 ขั้นที่ 5 การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Conducting the project) มีความเหมาะสม	5.00	0	มากที่สุด
3.6 ขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation and dissemination) มีความเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
4.ขั้นตอนการสอนแต่ละขั้นมีความสอดคล้องและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน	4.80	0.45	มากที่สุด
5.ขั้นตอนการสอนแต่ละขั้นมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถจัดกิจกรรมได้จริง	5.00	0	มากที่สุด
ระบบสังคม			
1.มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน	5.00	0	มากที่สุด
2.มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนและผู้เรียนได้สอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอน	5.00	0	มากที่สุด
ระบบสนับสนุน			
1.มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.มีการกำหนดระบบสนับสนุนได้สอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอน	4.60	0.55	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล			
1.มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน	5.00	0	มากที่สุด
2.มีความเหมาะสมและเป็นไปตามหลักการการวัดและประเมินผล	5.00	0	มากที่สุด
3.แนวทางและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่นำเสนอมีความครอบคลุมในประเด็นที่ควรวัดและประเมินผล	5.00	0	มากที่สุด
4.แนวทางและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่นำเสนอมีความชัดเจนและสามารถนำไปสู่ปฏิบัติได้จริง	5.00	0	มากที่สุด

จากตารางที่ 41 พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยง ความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยภาพรวมมีระดับความเหมาะสมและ สอดคล้องในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60-5.00$, S.D.= 0.00-0.55) จึงถือว่า รูปแบบการสอนตาม ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความเหมาะสม สามารถ นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไปได้ โดยผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไขร่างรูปแบบการสอนดังรายละเอียดในตารางที่ 42 และผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบ การสอนดังแผนภาพที่ 6

ตารางที่ 42 รายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิด การใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
1	ชื่อภาษาอังกฤษขั้นตอนของ รูปแบบ การสอน (Civic Ed Model) ในขั้นที่ 1 และ 2 เป็น คำนาม ส่วนขั้นที่ 3 และ 5 เป็น วลี “ควรปรับแก้ให้สอดคล้องกัน”	ปรับแก้ชื่อภาษาอังกฤษขั้นตอนการสอน (Civic Ed Model) ในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 Creating Mutual Understanding ขั้นที่ 2 Interconnecting with Phenomenon ขั้นที่ 3 Verifying Obtained Information ขั้นที่ 4 Initiating Activity or Project ขั้น ที่ 5 Conducting Designed activity or Project ขั้นที่ 6 Evaluating and Disseminating
2	ระบบสนับสนุน “ควรมีการระบุสิ่ง สนับสนุนให้ชัดเจน ใช้คำกว้าง เกินไปและควรระบุให้ชัดเจนว่า ระบบสนับสนุนจะช่วยในขั้นตอน ไດบ้าง”	ระบุสิ่งสนับสนุนในแต่ละขั้นตอนของการสอน โดยมี รายละเอียดดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ระบุสิ่งสนับสนุน ได้แก่ การสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น ขั้นที่ 2 ระบุสิ่งสนับสนุน ได้แก่ 1)การสร้าง

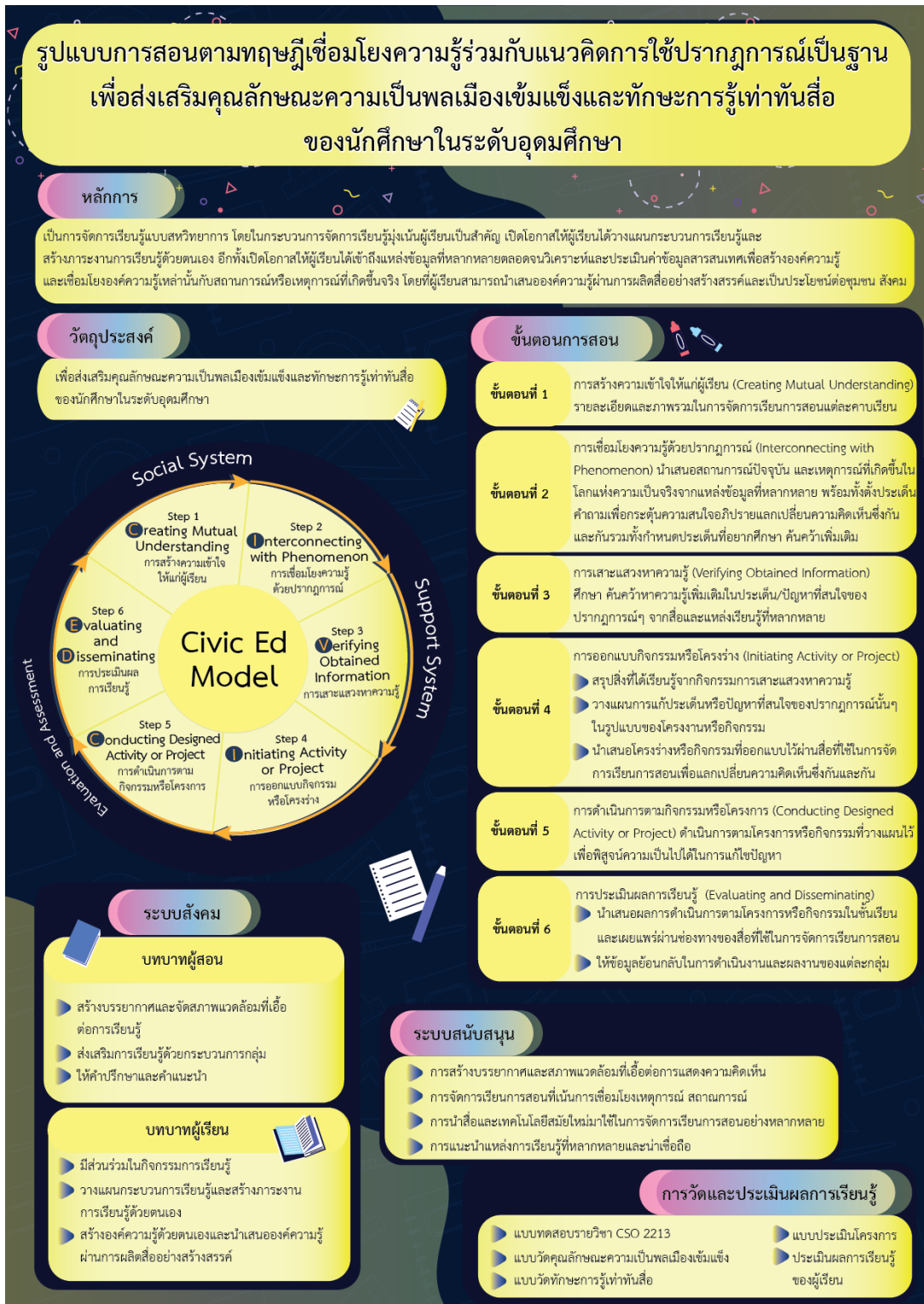
ตารางที่ 42 รายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
		<p>บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น 2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม และ 3) การนำสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย</p> <p>ขั้นที่ 3 ระบุสิ่งสนับสนุน ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น 2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม 3) การนำสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย และ 4) การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ</p> <p>ขั้นที่ 4 ระบุสิ่งสนับสนุน ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น 2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม 3) การนำสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย และ 4) การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ</p> <p>ขั้นที่ 5 ระบุสิ่งสนับสนุน ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น และ 2) การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ</p>

ตารางที่ 42 รายละเอียดการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
		<p>ชั้นที่ 6 ระบุสิ่งสนับสนุน ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น 2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม และ 3) การนำสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย</p>

ภาพที่ 6 รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2.3 ผลการศึกษานำร่องการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัยนำรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่แก้ไขแล้วไปใช้กับนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง (Pilot Study) โดยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้สอนนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน ซึ่งนำผลที่ได้จากการทดลองสอนไปปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการเรียนการสอน โดยได้ข้อสังเกตจากการทดลองใช้นำร่องและแนวทางการปรับปรุงแก้ไขดังตารางที่ 43 ประเด็นการปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองใช้นำร่องและการปรับปรุงแก้ไขของผู้วิจัย

ตารางที่ 43 ประเด็นการปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองใช้นำร่องและการปรับปรุงแก้ไขของผู้วิจัย

ลำดับที่	ประเด็นการปรับปรุง	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
1	ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ เมื่อผู้สอนนำเสนอปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่ใช้เป็นประเด็นในการสนทนาไปแล้ว ผู้เรียนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการสนทนาเนื่องจากผู้เรียนไม่เคยรับรู้หรือได้รับข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นนั้น ๆ มาก่อน	ผู้สอนนำเสนอสาระสำคัญของปรากฏการณ์หรือสถานการณ์เพื่อเป็นข้อมูลฐานให้แก่ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจ อ่านและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อนแล้วจึงเริ่มการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และกำหนดประเด็นที่อยากศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม
2	ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนชั้นที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลจากแหล่งอ้างอิงเพียง 1-2 แหล่ง	ผู้สอนช่วยนำเสนอแหล่งการสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นให้แก่ผู้เรียน และกำหนดให้ผู้เรียนหาข้อมูลเพิ่มเติมอีกอย่างน้อย 2 แหล่งข้อมูลเพื่อเพิ่มความหลากหลายของการศึกษาค้นคว้า

ตารางที่ 43 ประเด็นการปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองใช้นำร่องและการปรับปรุงแก้ไขของผู้วิจัย (ต่อ)

ลำดับที่	ประเด็นการปรับปรุง	แนวทางการปรับปรุงแก้ไข
3	ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั้นตอน ผู้เรียนยังไม่ค่อยกล้าตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็น เนื่องจากกังวลว่าคำตอบของตนเองนั้นจะผิดหรือไม่ตรงกับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นเรียน	ผู้สอนพยายามเสริมแรงทางบวก กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุย ปรีกษากันเองกับเพื่อนก่อนที่จะนำเสนอความคิดเห็นในชั้นเรียนรวมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและกล้าแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1) ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) กับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 34 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ระหว่างวันที่ 12 ตุลาคม 2564 ถึง 18 มกราคม 2565 ซึ่งดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้ โดยในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน 6 ชั้นตอนตามรูปแบบการสอน Civic Ed Model มีรายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องสิทธิพลเมือง ดำเนินการจัดการเรียนรู้ 6 ชั่วโมง ระยะเวลา 3 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 19 ตุลาคม – 2 พฤศจิกายน 2564 โดยในหน่วยการเรียนรู้นี้นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับความหมาย คุณลักษณะ และคุณธรรมจริยธรรมของพลเมือง สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง การปลูกฝังและส่งเสริมความเป็นพลเมือง ซึ่งในหน่วยนี้ผู้สอนเลือกใช้ปรากฏการณ์ทั้งหมด 6 ปรากฏการณ์ ได้แก่ 1) ข่าว “ครูมานะ ผู้ให้ไม่หวังเงิน สอนเล่นดนตรีฟรีๆ ให้เด็ก” 2) ข่าว “เด็กเยาวยชน พลเมือง โดยสมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน พงนา อาภาณูรักษ์” 3) คลิปวิดีโอ “ชุดแห่งมั่งสาวน้อยผู้ช่วยชีวิตเด็กแอฟริกา: Katherine Commale” 4) หนังสือการถอดบทเรียน “แบบอย่างที่ดีในการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง: มิติในประเทศและมิติของอาเซียน” 5) ข่าวพลเมืองเครือข่าย (Netizen) และ 6) ข้อมูลเครือข่ายพลเมือง Thai Netizen Network หลังจากศึกษาและเรียนรู้

ปรากฏการณ์ทั้ง 6 ปรากฏการณ์แล้ว นักศึกษาร่วมกันตั้งประเด็นข้อคำถามหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ได้ศึกษาไป ซึ่งประเด็นที่นักศึกษาสนใจอยากสืบค้นและศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมคือการกระทำหรือพฤติกรรมที่นำเสนอส่งผลต่อใครและส่งผลอย่างไรบ้าง และหากนักศึกษาได้เผชิญกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์เช่นเดียวกับข่าว นักศึกษาจะอย่างไร มีแนวทางอื่นที่สามารถทำได้นอกจากที่ข่าวนำเสนอหรือไหม โดยนักศึกษาเข้ากลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันสืบค้นหาคำตอบและข้อสรุปของกลุ่มเพื่อนำเสนอข้อสรุป และอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน หลังจบการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 นักศึกษำบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ลงในแบบบันทึกการเรียนรู้และทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อครั้งที่ 1 และผู้สอนมอบหมายให้นักศึกษาทำโครงการหรือกิจกรรมพลเมืองดี

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการเมืองภาคพลเมือง ดำเนินการจัดการเรียนรู้ 4 ชั่วโมง ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 10-16 พฤศจิกายน 2564 โดยในหน่วยการเรียนรู้นี้นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญไทย ระบอบการปกครองของไทย การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน สิทธิทางการเมืองของพลเมือง สถานการณ์และประเด็นทางการเมืองการปกครองในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไขหรือการพัฒนาสถานการณ์และประเด็นทางการเมืองการปกครอง ซึ่งในหน่วยนี้ผู้สอนเลือกใช้ปรากฏการณ์ทั้งหมด 3 ปรากฏการณ์ ได้แก่ 1) เหตุการณ์ The ARAB Spring 2) รายงานวิจัย SLAPP คดีการฟ้องร้องปิดปากเพื่อจำกัดเสรีภาพในการพูด และ 3) เหตุการณ์เยาวชนปลดแอก หลังจากศึกษาและเรียนรู้ปรากฏการณ์ทั้ง 3 ปรากฏการณ์ นักศึกษาร่วมกันตั้งประเด็นข้อคำถามหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ได้ศึกษาไป ซึ่งประเด็นที่นักศึกษาสนใจอยากสืบค้นและศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมคือ สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกในยุคของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ควรใช้อย่างไร และการแสดงความคิดเห็นทางสื่อสังคมออนไลน์มีข้อดีและข้อจำกัดอย่างไร และนักศึกษาในฐานะสมาชิกของสังคมควรใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อแสดงความคิดเห็นอย่างไรจึงจะถูกต้องและเหมาะสม โดยนักศึกษาเข้ากลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันสืบค้นหาคำตอบและข้อสรุปของกลุ่มเพื่อนำเสนอข้อสรุป และอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน หลังจบการเรียนรู้ในหน่วยที่ 2 นักศึกษำบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ลงในแบบบันทึกการเรียนรู้ และผู้สอนติดตามการทำโครงการหรือกิจกรรมพลเมืองดีของนักศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องสังคมพลเมือง ดำเนินการจัดการเรียนรู้ 4 ชั่วโมง ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 23-30 พฤศจิกายน 2564 โดยในหน่วยการเรียนรู้นี้นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับความหมายของสังคม วัฒนธรรม โครงสร้างและองค์ประกอบของสังคม สิทธิมนุษยชนและสิทธิทางสังคม สถานการณ์และประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไข การพัฒนา การส่งเสริมและทำนุบำรุงสถานการณ์และประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมไทย ซึ่งในหน่วยนี้ผู้สอนเลือกใช้ปรากฏการณ์ทั้งหมด 4 ปรากฏการณ์ ได้แก่ 1) ข่าวคู่รัก LGBTQ 2) ข่าวคุณภาพชีวิต

คนพิการ 3) ข่าวสถานการณ์โควิด 19 และ 4) ข่าวการลงโทษของครูที่เกินกว่าเหตุ หลังจากศึกษา และเรียนรู้ปรากฏการณ์ทั้ง 4 ปรากฏการณ์ นักศึกษาร่วมกันตั้งประเด็นข้อคำถามหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ได้ศึกษาไป ซึ่งประเด็นที่นักศึกษาสนใจอยากสืบค้นและศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมคือ แนวทางการส่งเสริมและสร้างความตระหนักในประเด็นของสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย สามารถทำได้อย่างไรบ้าง และนักศึกษาสามารถมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้อย่างไรบ้าง โดยนักศึกษาเข้ากลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันสืบค้นหาคำตอบและข้อสรุปของกลุ่มเพื่อนำเสนอข้อสรุป และอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน หลังจบการเรียนรู้ในหน่วยที่ 3 นักศึกษาบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ลงในแบบบันทึกการเรียนรู้และทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และแบบวัดทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อครั้งที่ 2 และผู้สอนติดตามการทำโครงการหรือกิจกรรมพลเมืองดีของนักศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องความมั่งคั่งอย่างยั่งยืน ดำเนินการจัดการเรียนรู้ 4 ชั่วโมง ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 14-21 ธันวาคม 2564 โดยในหน่วยการเรียนรู้นี้นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ เป้าหมายและนโยบายทางเศรษฐกิจของไทย สิทธิทางเศรษฐกิจของพลเมือง สถานการณ์และประเด็นทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไขหรือการพัฒนา สถานการณ์และประเด็นทางเศรษฐกิจ ซึ่งในหน่วยนี้ผู้สอนเลือกใช้ปรากฏการณ์ทั้งหมด 4 ปรากฏการณ์ ได้แก่ 1) ข่าววิกฤตค่าแรงไทยต่ำ ค่าครองชีพสูง 2) ข่าวสภาพหนี้ครัวเรือนไทย 3) ข่าวหนี้สาธารณะ และ 4) ประกาศราชกิจจานุเบกษา เรื่องการปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำใหม่ หลังจากศึกษาและเรียนรู้ปรากฏการณ์ทั้ง 4 ปรากฏการณ์ นักศึกษาร่วมกันตั้งประเด็นข้อคำถามหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ได้ศึกษาไป ซึ่งประเด็นที่นักศึกษาสนใจอยากสืบค้นและศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมคือ ประเด็นปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ประเด็นใดที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของนักศึกษามากที่สุด เพราะเหตุใด และนักศึกษามีแนวทางในการรับมือหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้ในระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างไรบ้าง โดยนักศึกษาเข้ากลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันสืบค้นหาคำตอบและข้อสรุปของกลุ่มเพื่อนำเสนอข้อสรุป และอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน หลังจบการเรียนรู้ในหน่วยที่ 4 นักศึกษาบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ลงในแบบบันทึกการเรียนรู้และ ผู้สอนติดตามการทำโครงการหรือกิจกรรมพลเมืองดีของนักศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องการดำรงอยู่อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของพลเมือง ดำเนินการจัดการเรียนรู้ 4 ชั่วโมง ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ระหว่างวันที่ 28 ธันวาคม 2564 – 4 มกราคม 2565 โดยในหน่วยการเรียนรู้นี้นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของไทย การมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของพลเมือง สถานการณ์และประเด็นทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาและส่งเสริมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในหน่วยนี้ผู้สอนเลือกใช้

ปรากฏการณ์ทั้งหมด 6 ปรากฏการณ์ ได้แก่ 1) 3 ประเด็นสิ่งแวดล้อมปี 2561 ที่ไม่ควรพลาด 2) 10 ข่าวสิ่งแวดล้อมโลกโดนใจคนปี 62 3) สรุป 5 ประเด็นสิ่งแวดล้อมน่าติดตามในปี 2563 4) หนังสือ “โลกหมุนด้วยมือเรา” 5) ข่าว SymbioCity และ 6) สารคดี An Inconvenient Truth หลังจากศึกษาและเรียนรู้ปรากฏการณ์ทั้ง 6 ปรากฏการณ์ นักศึกษาร่วมกันตั้งประเด็นข้อคำถามหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ได้ศึกษาไป ซึ่งประเด็นที่นักศึกษาสนใจอยากสืบค้นและศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมคือ แนวทางการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนมีแนวทางหรือวิธีการอย่างไรบ้าง และในวิถีชีวิตประจำวันของนักศึกษาสามารถปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างไรบ้าง โดยนักศึกษาเข้ากลุ่มย่อยเพื่อร่วมกันสืบค้นหาคำตอบและข้อสรุปของกลุ่มเพื่อนำเสนอข้อสรุป และอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน หลังจบการเรียนรู้ในหน่วยที่ 5 นักศึกษานำเสนอโครงการ บันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ลงในแบบบันทึกการเรียนรู้ ทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อครั้งที่ 3 และทำแบบทดสอบรายวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 1 สิทธิพลเมือง จำนวน 6 ชั่วโมง ระยะเวลา 3 สัปดาห์

จุดประสงค์การเรียนรู้

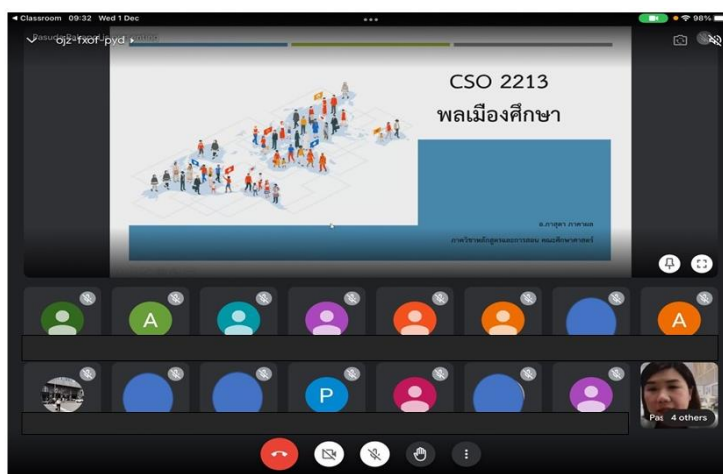
1. นักศึกษาสามารถอธิบายความหมาย คุณลักษณะ และสิทธิ หน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้
2. นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิพากษ์ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองได้
3. นักศึกษาสามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองได้
4. นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในชีวิตประจำวันได้

สาระการเรียนรู้

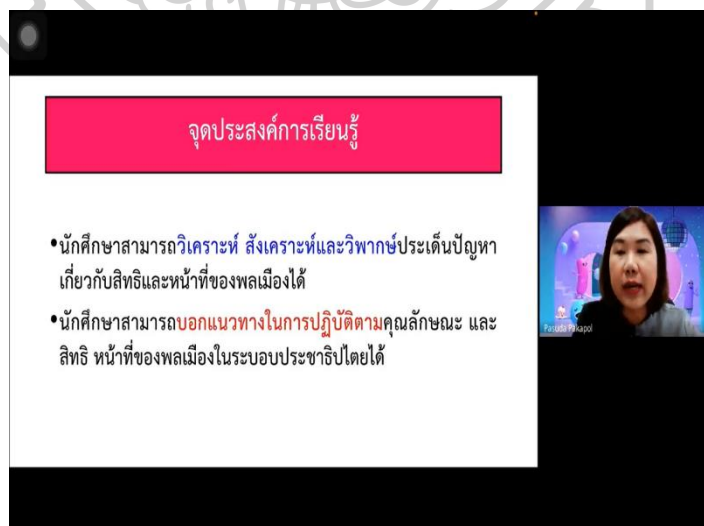
- ความหมาย คุณลักษณะ สิทธิและบทบาทหน้าที่ และคุณธรรมจริยธรรมของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- กรณีศึกษาพลเมืองตัวอย่างในสังคม
- การปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- ประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- เครือข่ายพลเมือง

ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding)

บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดดังนี้ จุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้	นักศึกษารับฟังรายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหน่วยการเรียนรู้ พร้อมทั้งซักถามข้อสงสัย

ภาพที่ 7 ชั้นเรียนรายวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา

ภาพที่ 8 การชี้แจงรายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon)

บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
1. ผู้สอนนำเสนอปรากฏการณ์ เหตุการณ์หรือข่าวที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองตัวอย่างในสังคม	1. นักเรียนเข้ารับฟังรายละเอียดของปรากฏการณ์ เหตุการณ์หรือข่าวที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองตัวอย่างในสังคม
2. ผู้สอนตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจ และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพลเมืองตัวอย่างในสังคม	2. นักเรียนได้ร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 3. นักเรียนตั้งประเด็นคำถามเพิ่มเติมเพื่อที่จะได้ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ เหตุการณ์หรือข่าวที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองตัวอย่างในสังคม

MATICHON ONLINE ข่าวสด ทันเหตุการณ์

เด็ก เขามน พลเมือง โดย สมพงษ์ จิตระดับ สุธงคะ ททิน, พจน ภาคนุรักษ์

วันที่ 10 ส.ค. 2563 - 13:00 น.

• https://www.matichon.co.th/columnists/news_1878019

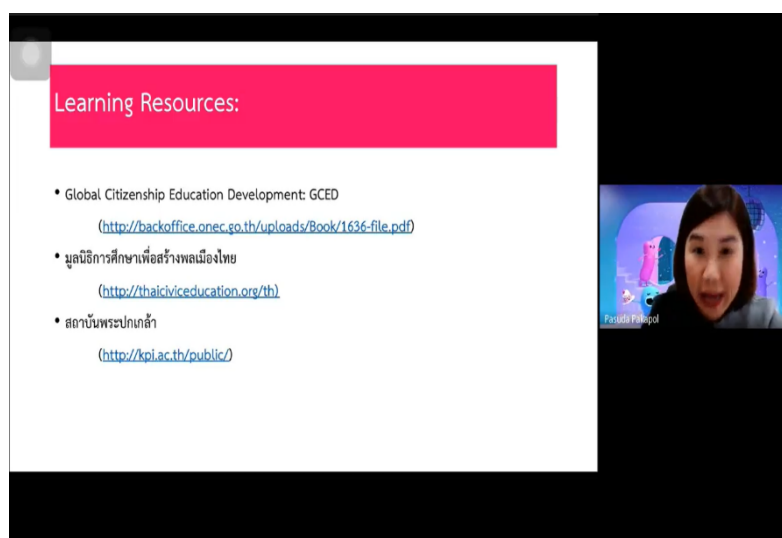
Let's Talk

- ให้นักศึกษาอ่านข่าวจากลิงก์ที่แนบมาให้ จากนั้นให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นที่มีต่อข่าวในประเด็นต่อไปนี้
- หลังจากอ่านประเด็นข่าวนี้แล้ว นักศึกษามีความรู้สึกอย่างไร
- ข่าวและบทความนี้จุดมุ่งหมายต้องการนำเสนอเกี่ยวกับอะไร
- การกระทำหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากข่าวส่งผลต่อใครและส่งผลอย่างไร
- หากนักศึกษาได้เผชิญหน้ากับสถานการณ์หรือเหตุการณ์เช่นเดียวกับข่าวที่นำเสนอ นักศึกษาคิดว่าตนเองจะทำเช่นไร เพราะเหตุใด

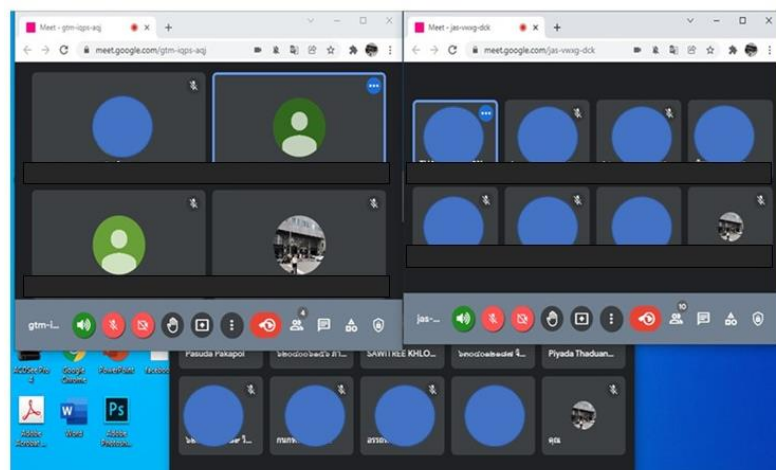
ภาพที่ 9 การนำเสนอปรากฏการณ์และการตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับพลเมืองตัวอย่างในสังคม

ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information)

บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
ผู้สอนคอยให้คำปรึกษาและแนะนำแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง	นักศึกษาเข้ากลุ่มเพื่อศึกษาค้นคว้าและหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็นหรือปัญหาที่ได้พูดคุยกันไว้ในขั้นที่ 2

ภาพที่ 10 การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

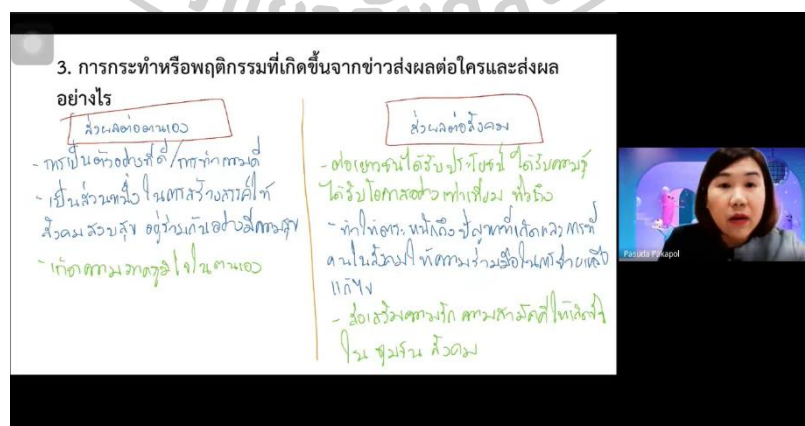
ภาพที่ 11 นักศึกษาเข้ากลุ่มเพื่อศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Initiating Activity or Project)

บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
1. ผู้สอนคอยให้คำปรึกษาและคำแนะนำ	1. นักศึกษาสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการสืบค้นและตอบคำถามในประเด็นหรือปัญหาที่ได้พูดคุยกันไว้ในขั้นที่ 2 2. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปของกลุ่มตนเองในชั้นเรียนเพื่อร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

ภาพที่ 12 นักศึกษาแต่ละกลุ่มสรุปประเด็นสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้า

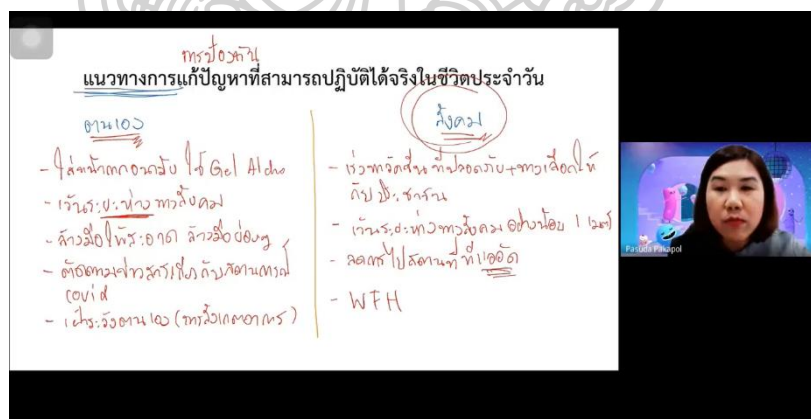
ภาพที่ 13 นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อสรุปของกลุ่มและอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

ขั้นที่ 5 การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Conducting Designed activity or Project)

บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
ผู้สอนยกตัวอย่างสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง	นักศึกษาแต่ละกลุ่มระดมสมองและอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน

ภาพที่ 14 ผู้สอนยกตัวอย่างสถานการณ์เพิ่มเติมที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง

ภาพที่ 15 นักศึกษาระดมสมองและอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน

CSO2213 พลเมืองศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564		สรุปรวม	งานของชั้นเรียน	บุคคล	คะแนน
	Pasuda Pakapol โฟสผลงานใหม่แล้ว: แผนวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ครั้งที่ 1	2 พ.ย. 2021			
	Pasuda Pakapol โฟสผลงานใหม่แล้ว: แผนวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ครั้งที่ 1	2 พ.ย. 2021			
	Pasuda Pakapol โฟสผลงานใหม่แล้ว: การติดตามโครงการครั้งที่ 1	26 พ.ย. 2021 (แก้ไข 18 ธ.ค. 2021)			
	Pasuda Pakapol โฟสเนื้อหาใหม่แล้ว: สัมภาษณ์ที่ 3 ดำรวจชุมชนและระบบประเด็นปัญหา	28 พ.ย. 2021			

ภาพที่ 18 การทำแบบวัดของนักศึกษา

2) ผลการประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) กับนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 34 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ระหว่างวันที่ 12 ตุลาคม 2564 ถึง 18 มกราคม 2565 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 พัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยนำคะแนนจากการวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งจำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 1) ครั้งที่ 2 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 3) และครั้งที่ 3 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 5) มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 44

ตารางที่ 44 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

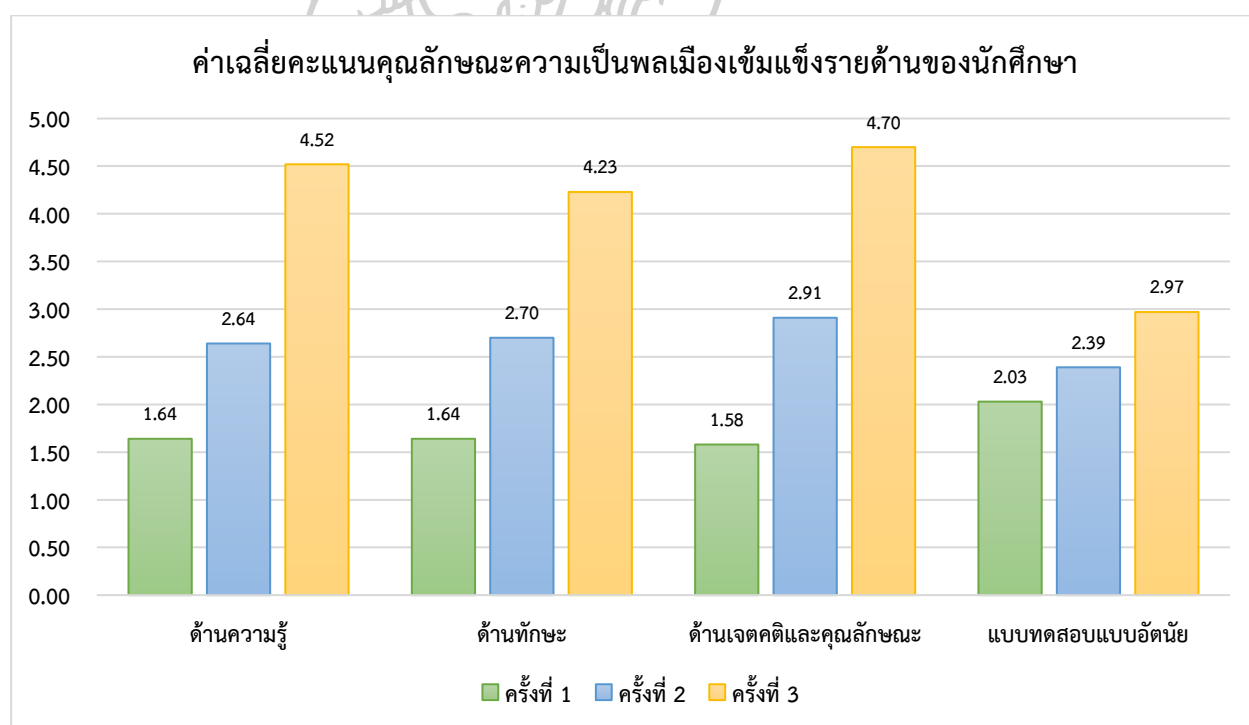
ตัวแปร	การทดสอบ								
	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			ครั้งที่ 3		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง									
ด้านความรู้	1.64	0.59	น้อย	2.64	0.54	ปานกลาง	4.52	0.50	มากที่สุด
ด้านทักษะ	1.64	0.59	น้อย	2.70	0.62	ปานกลาง	4.23	0.55	มาก
ด้านเจตคติและคุณลักษณะ	1.58	0.60	น้อย	2.91	0.57	ปานกลาง	4.70	0.46	มากที่สุด
รวม	1.62	0.76	น้อย	2.75	0.68	ปานกลาง	4.48	0.60	มาก
แบบทดสอบแบบอัตนัย	2.03	1.97	น้อย	2.39	1.67	น้อย	2.97	1.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 44 นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในภาพรวม พบว่าการทดสอบครั้งที่ 1 นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.62$, S.D. = 0.76) การทดสอบครั้งที่ 2 นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.68) และการทดสอบครั้งที่ 3 นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาแยกตามจำนวนครั้งที่ทดสอบมีรายละเอียดดังนี้

การทดสอบครั้งที่ 1 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.64$, S.D. = 0.59) มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.64$, S.D. = 0.59) และมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.58$, S.D. = 0.60) และมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งจากแบบวัดคุณลักษณะพลเมืองเข้มแข็งโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.03$, S.D. = 1.97)

การทดสอบครั้งที่ 2 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.64$, S.D. = 0.54) มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 0.62) และมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.57) และมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งจากแบบวัดคุณลักษณะพลเมืองเข้มแข็งโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 1.67)

การทดสอบครั้งที่ 3 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50) มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.55) และมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.46) และมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งจากแบบวัดคุณลักษณะพลเมืองเข้มแข็งโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 1.64) ดังข้อมูลจากภาพประกอบที่ 19

ภาพที่ 19 ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งรายด้านของนักศึกษา

การวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยภาพรวมของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำโดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้งและขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง พบว่า ข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mauchly's $W = .719$, Approx. Chi-Square = 10.560, $df = 2$, $p = .005$, Greenhouse-Geisser = .781) แสดงว่าข้อมูลมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน (ไม่เป็น Compound Symmetry) ดังนั้นผู้วิจัยจึงอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้วิธีการคำนวณแบบปรับแก้ โดยอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Greenhouse-Geisser พบว่า หลังจากที่นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยภาพรวมจากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 997.289$, $df = 1.561, 51.519$, $p = .000$, Partial Eta Squared (Effect Size) = .968) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 45

ตารางที่ 45 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยภาพรวม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	40.603	33	1.230	
ภายในกลุ่ม	191.917	53.080	3.615	
รูปแบบการสอน*	185.770	1.561	118.993	997.289*
ความคลาดเคลื่อน	6.147	51.519	.119	
รวม	232.520	86.080		

* $p\text{-value} \leq .05$

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยภาพรวมของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง

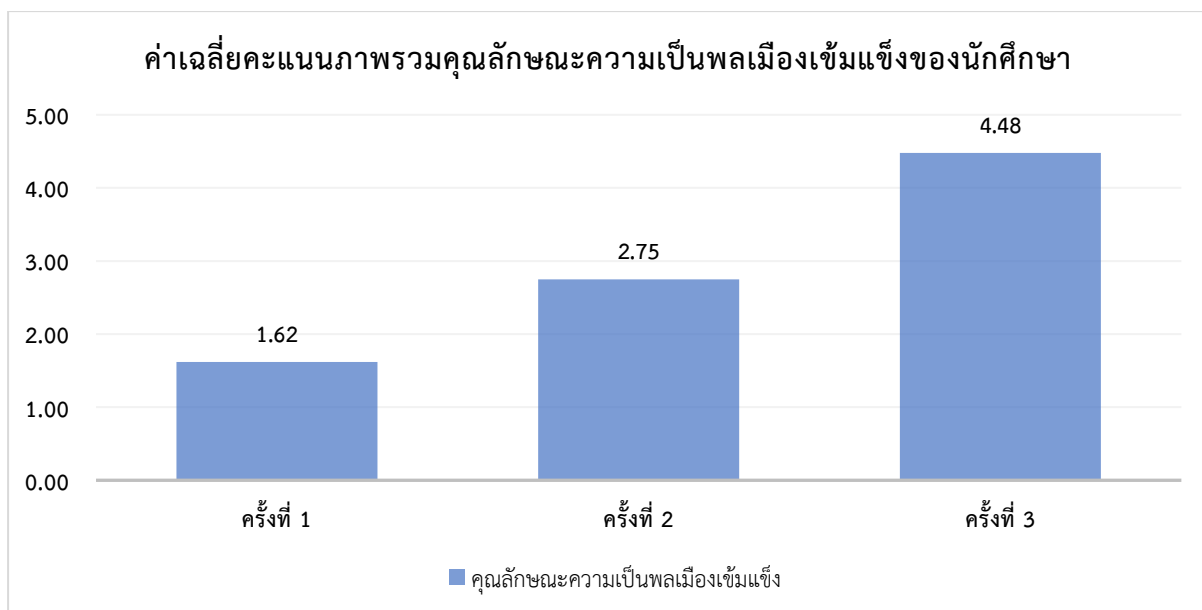
เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในการทดสอบครั้งที่ 1 กับ 2 ($p = .000$) ครั้งที่ 1 กับ 3 ($p=.000$) และครั้งที่ 2 กับ 3 ($p=.000$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 46

ตารางที่ 46 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง โดยภาพรวมของนักศึกษารายคู่

คะแนนคุณลักษณะ ความเป็นพลเมือง เข้มแข็งโดยภาพรวม	ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.627$)	ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.754$)	ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.489$)
ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.627$)	-		
ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.754$)	1.279*	-	
ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.489$)	3.279*	2.000*	-

* $p\text{-value} \leq .05$

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยภาพรวม ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่า นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยภาพรวมที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.62$, S.D. = 0.76) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.68) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.60) ดังข้อมูลจากภาพที่ 20

ภาพที่ 20 แสดงคะแนนเฉลี่ยการทดสอบพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยภาพรวมของนักศึกษา

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้

การวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำ โดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้งและขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง พบว่า ข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mauchly's $W = .842$, Approx. Chi-Square = 5.511, $df = 2$, $p = .064$) แสดงว่าข้อมูลมีความแปรปรวนเท่ากัน (เป็น Compound Symmetry) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หลังจากทีนักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้จากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 496.202$, $df = 2, 66$, $p = .000$, Partial Eta Squared (Effect Size) = .938) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 47

ตารางที่ 47 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	20.314	33	.616	
ภายในกลุ่ม	155.333	68	2.284	
รูปแบบการสอนฯ	145.647	2	72.824	496.202*
ความคลาดเคลื่อน	9.686	66	.147	
รวม	175.647	101		

* p-value $\leq .05$

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในการทดสอบครั้งที่ 1 กับ 2 ($p = .000$) ครั้งที่ 1 กับ 3 ($p = .000$) และครั้งที่ 2 กับ 3 ($p = .000$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 48

ตารางที่ 48 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของนักศึกษารายคู่

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้	ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.647$)	ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.647$)	ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.529$)
ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.647$)	-		
ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.647$)	1.000*	-	
ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.529$)	2.882*	1.882*	-

* p-value $\leq .05$

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่า นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.64$, S.D. = 0.59) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.64$, S.D. = 0.54) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.50)

2.1.2 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ

การวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำโดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้งและขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง พบว่า ข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mauchly's $W = .827$, Approx. Chi-Square = 6.087, $df = 2$, $p = .048$, Greenhouse-Geisser = .852) แสดงว่าข้อมูลมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน (ไม่เป็น Compound Symmetry) ดังนั้นผู้วิจัยจึงอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้วิธีการคำนวณแบบปรับแก้ โดยอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Greenhouse-Geisser พบว่า หลังจากที่นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้...มีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะจากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 428.708$, $df = 1.705, 56.255$, $p = .000$, Partial Eta Squared (Effect Size) = .929) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 49

ตารางที่ 49 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็น
พลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	26.078	33	.790	
ภายในกลุ่ม	124	57.960	2.139	
รูปแบบการสอนฯ	115.137	1.705	67.541	428.708*
ความคลาดเคลื่อน	8.863	56.255	.158	
รวม	150.078	90.960		

* p-value \leq .05

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในการทดสอบครั้งที่ 1 กับ 2 ($p = .000$) ครั้งที่ 1 กับ 3 ($p=.000$) และครั้งที่ 2 กับ 3 ($p=.000$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 50

ตารางที่ 50 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะของนักศึกษารายคู่

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ	ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.647$)	ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.705$)	ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.235$)
ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.647$)	-		
ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.705$)	1.059*	-	
ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.235$)	2.588*	1.529*	-

* p-value \leq .05

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่า นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.64$, S.D. = 0.59) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 0.62) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.55)

2.1.3 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม

การวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำโดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้งและขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง พบว่า ข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mauchly's $W = .908$, Approx. Chi-Square = 3.100, $df = 2$, $p = .212$) แสดงว่าข้อมูลมีความแปรปรวนเท่ากัน (เป็น Compound Symmetry) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หลังจากที่นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมจากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 621.293$, $df = 2, 66$, $p = .000$, Partial Eta Squared (Effect Size) = .938) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 51

ตารางที่ 51 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็น
พลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	21.186	33	.642	
ภายในกลุ่ม	175.333	68	2.578	
รูปแบบการสอนฯ	166.490	2	83.245	621.293*
ความคลาดเคลื่อน	8.843	66	.134	
รวม	196.519	101		

* p-value \leq .05

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในการทดสอบครั้งที่ 1 กับ 2 ($p = .000$) ครั้งที่ 1 กับ 3 ($p = .000$) และครั้งที่ 2 กับ 3 ($p = .000$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 52

ตารางที่ 52 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษารายคู่

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม	ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.588$)	ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.911$)	ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.705$)
ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.588$)	-		
ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.911$)	1.324*	-	
ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.705$)	3.118*	1.794*	-

* p-value \leq .05

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่านักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบ โดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.58$, S.D. = 0.60) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.57) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.46)

2.1.4 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์

การวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำโดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้งและขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง พบว่า ข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mauchly's $W = .630$, Approx. Chi-Square = 14.778, $df = 2$, $p = .001$, Greenhouse-Geisser = .730) แสดงว่าข้อมูลมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน (ไม่เป็น Compound Symmetry) ดังนั้นผู้วิจัยจึงอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้วิธีการคำนวณแบบปรับแก้ โดยอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Greenhouse-Geisser พบว่าหลังจากที่นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะจากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 257.281$, $df = 1.460$, 48.180, $p = .000$, Partial Eta Squared (Effect Size) = .886) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 53

ตารางที่ 53 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	264.127	33	8.004	
ภายในกลุ่ม	400.667	49.640	8.071	
รูปแบบการสอนฯ	355.118	1.460	243.230	257.281*
ความคลาดเคลื่อน	45.549	48.180	.945	
รวม	664.794	82.640		

* p-value \leq .05

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในการทดสอบครั้งที่ 1 กับ 2 ($p = 0.000$) ครั้งที่ 1 กับ 3 ($p = 0.000$) และครั้งที่ 2 กับ 3 ($p = 0.000$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 54

ตารางที่ 54 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ของนักศึกษารายคู่

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์	ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 2.034$)	ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.395$)	ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 2.977$)
ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 2.034$)	-		
ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.395$)	1.735*	-	
ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 2.977$)	4.529*	2.794*	-

* p-value \leq .05

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่า นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบ โดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.03$, S.D. = 1.97) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 1.67) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 1.64)

2.2 พัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยนำคะแนนจากการวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 1) ครั้งที่ 2 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 3) และครั้งที่ 3 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 5) มาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 55

ตารางที่ 55 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ตัวแปร	การทดสอบ								
	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			ครั้งที่ 3		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ									
ด้านการเข้าถึง	1.94	0.88	น้อย	2.79	0.53	ปานกลาง	4.47	0.56	มาก
ด้านการวิเคราะห์	1.50	0.61	น้อย	2.52	0.56	ปานกลาง	4.00	0.65	มาก
ด้านการประเมินค่า	1.79	0.64	น้อย	2.58	0.60	ปานกลาง	4.00	0.65	มาก

ตารางที่ 55 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (ต่อ)

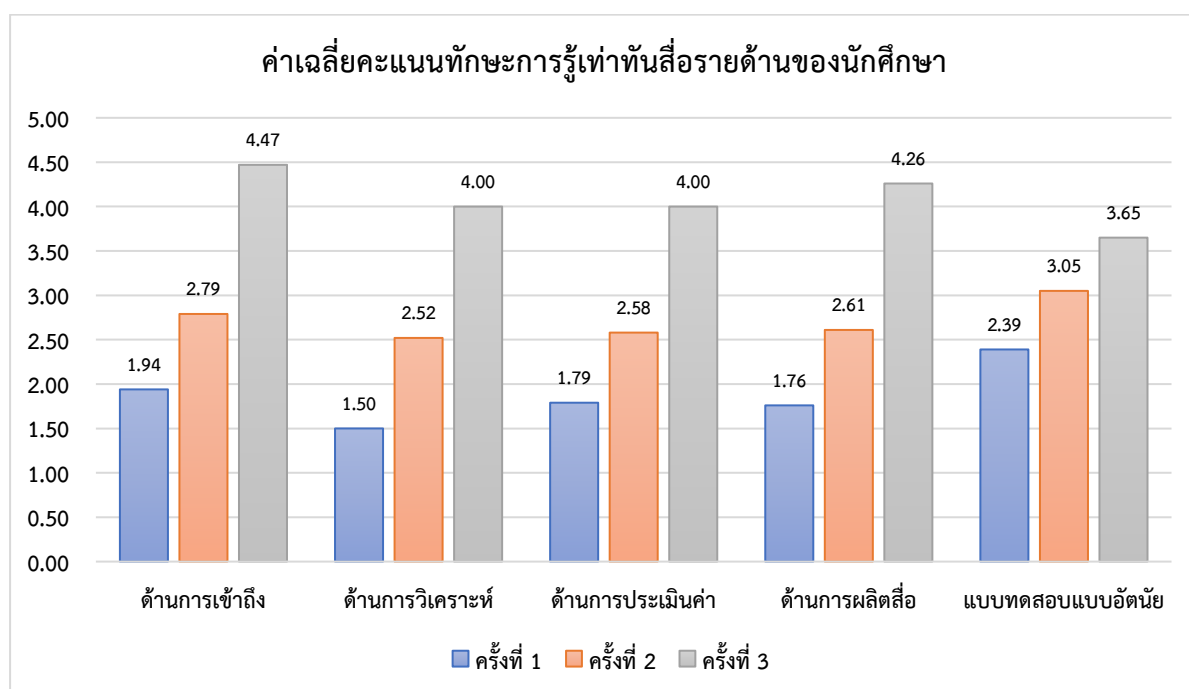
ตัวแปร	การทดสอบ								
	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			ครั้งที่ 3		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านการผลิตสื่อ	1.76	0.65	น้อย	2.61	0.60	ปานกลาง	4.26	0.66	มาก
รวม	1.75	0.88	น้อย	2.63	0.68	ปานกลาง	4.18	0.65	มาก
แบบทดสอบแบบ อัตนัย	2.39	2.24	น้อย	3.05	1.93	ปานกลาง	3.65	1.63	มาก

จากตารางที่ 55 นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวม พบว่า การทดสอบครั้งที่ 1 นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.75$, S.D. = 0.88) การทดสอบครั้งที่ 2 นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.68) และการทดสอบครั้งที่ 3 นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาแยกตามจำนวนครั้งที่ทดสอบมีรายละเอียดดังนี้

การทดสอบครั้งที่ 1 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าถึงอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.94$, S.D. = 0.88) มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการวิเคราะห์อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.50$, S.D. = 0.61) และมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการประเมินค่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.79$, S.D. = 0.64) มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการผลิตสื่ออยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.76$, S.D. = 0.65) และมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 2.24)

การทดสอบครั้งที่ 2 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าถึงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 0.53) มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการวิเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52$, S.D. = 0.56) และมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการประเมินค่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.60) มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการผลิตสื่ออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.60) และมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 1.93)

การทดสอบครั้งที่ 3 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการเข้าถึงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.56) มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.65) และมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการประเมินค่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.65) มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการผลิตสื่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.66) และมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 1.63) ดังข้อมูลจากภาพที่ 21

ภาพที่ 21 ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อรายด้านของนักศึกษา

การวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวมของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำโดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้งและขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง พบว่า ข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mauchly's $W = .628$, Approx. Chi-Square = 14.895, $df = 2$, $p = .001$, Greenhouse-Geisser = .729) แสดงว่าข้อมูลมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน (ไม่เป็น Compound

Symmetry) ดังนั้นผู้วิจัยจึงอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้วิธีการคำนวณแบบปรับแก้ โดยอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Greenhouse-Geisser พบว่า หลังจากที่นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวมจากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 602.710$, $df = 1.458, 48.099$, $p = .000$, Partial Eta Squared (Effect Size) = .968) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 56

ตารางที่ 56 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยภาพรวม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	47.513	33	1.440	
ภายในกลุ่ม	157.813	49.557	3.184	
รูปแบบการสอนฯ	149.621	1.458	102.652	602.710*
ความคลาดเคลื่อน	8.192	48.099	.170	
รวม	205.326	82.557		

* p-value $\leq .05$

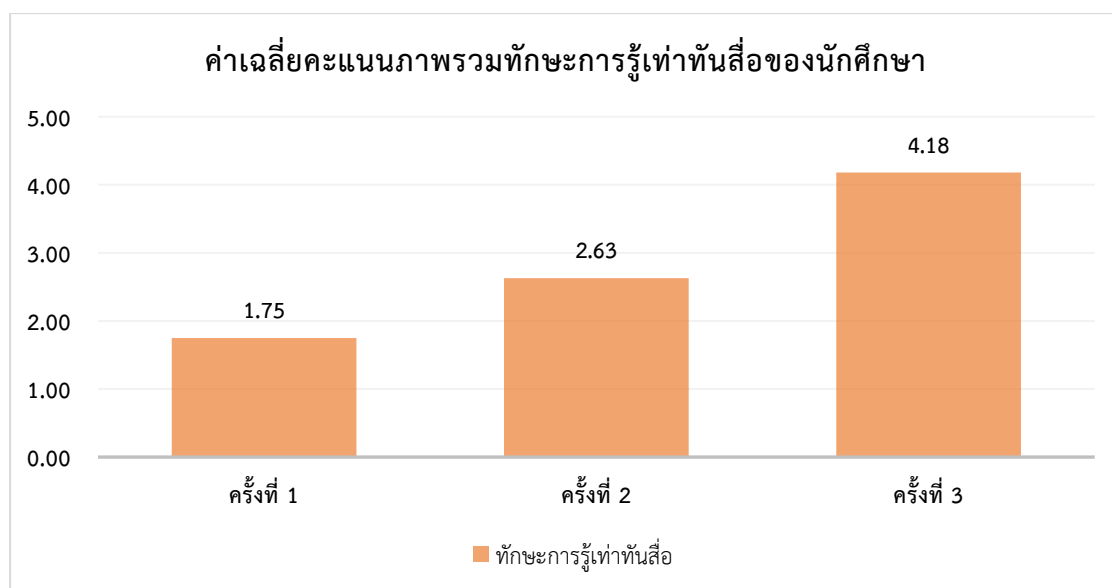
เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวมของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในการทดสอบครั้งที่ 1 กับ 2 ($p = .000$) ครั้งที่ 1 กับ 3 ($p = .000$) และครั้งที่ 2 กับ 3 ($p = .000$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 57

ตารางที่ 57 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวมของ
นักศึกษารายคู่

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยภาพรวม	ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.749$)	ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.632$)	ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.183$)
ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.749$)	-		
ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.632$)	1.229*	-	
ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.183$)	2.953*	1.724*	-

* p-value $\leq .05$

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวมของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่า นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวมที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.74$, S.D. = 0.88) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.68) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.65) ดังข้อมูลจากภาพที่ 22

ภาพที่ 22 คะแนนเฉลี่ยการทดสอบพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยภาพรวมของนักศึกษา

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลของทักษะการรู้เท่าทันสื่อรายด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการเข้าถึง

การวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำโดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้งและขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง พบว่า ข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mauchly's $W = .726$, Approx. Chi-Square = 10.246, $df = 2$, $p = .006$, Greenhouse-Geisser = .785) แสดงว่าข้อมูลมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน (ไม่เป็น Compound Symmetry) ดังนั้นผู้วิจัยจึงอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้วิธีการคำนวณแบบปรับแก้ โดยอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Greenhouse-Geisser พบว่า หลังจากที่นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถใน

การเข้าถึงจากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 213.663$, $df = 1.570$, 51.806 , $p = .000$, Partial Eta Squared (Effect Size) = .866) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 58

ตารางที่ 58 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ด้านความสามารถในการเข้าถึง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	28.520	33	.864	
ภายในกลุ่ม	130.000	53.376	2.435	
รูปแบบการสอนฯ	112.608	1.570	71.731	213.663*
ความคลาดเคลื่อน	17.392	51.806	.336	
รวม	158.520	86.376		

* p-value $\leq .05$

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในการทดสอบครั้งที่ 1 กับ 2 ($p = .000$) ครั้งที่ 1 กับ 3 ($p=.000$) และครั้งที่ 2 กับ 3 ($p=.000$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 59

ตารางที่ 59 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน
ความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษารายคู่

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ด้านความสามารถใน การเข้าถึง	ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.941$)	ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.794$)	ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.470$)
ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.941$)	-		
ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.794$)	.853*	-	
ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.470$)	2.529*	1.676*	-

* p-value $\leq .05$

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการเข้าถึง ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่า นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการเข้าถึงที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบ โดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.94$, S.D. = 0.88) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 0.53) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.56)

2.2.2 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำ โดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้งและขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง พบว่า ข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mauchly's $W = .691$, Approx. Chi-Square = 11.819,

df = 2, p = .003, Greenhouse-Geisser = .764) แสดงว่าข้อมูลมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน (ไม่เป็น Compound Symmetry) ดังนั้นผู้วิจัยจึงอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้วิธีการคำนวณแบบปรับแก้ โดยอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Greenhouse-Geisser พบว่า หลังจากที่นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการวิเคราะห์จากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 332.735$, $df = 1.528, 50.427$, $p = .000$, Partial Eta Squared (Effect Size) = .910) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 60

ตารางที่ 60 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการวิเคราะห์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	26.324	33	.798	
ภายในกลุ่ม	118.000	51.955	2.271	
รูปแบบการสอนฯ	107.353	1.528	70.252	332.735*
ความคลาดเคลื่อน	10.647	50.427	.211	
รวม	114.324	84.955		

* p-value \leq .05

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในการทดสอบครั้งที่ 1 กับ 2 ($p = .000$) ครั้งที่ 1 กับ 3 ($p = .000$) และครั้งที่ 2 กับ 3 ($p = .000$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 61

ตารางที่ 61 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน
ความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษารายคู่

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ด้านความสามารถใน การวิเคราะห์	ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.500$)	ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.529$)	ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.000$)
ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.500$)	-		
ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.529$)	1.029*	-	
ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.000$)	2.500*	1.471*	-

* p-value $\leq .05$

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่า นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการวิเคราะห์ที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.50$, S.D. = 0.61) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52$, S.D. = 0.56) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.65)

2.2.3 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการประเมินค่า

การวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำโดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้งและขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง พบว่า ข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mauchly's $W = .758$, Approx. Chi-Square = 8.866, df

= 2, $p = .012$, Greenhouse-Geisser = .805) แสดงว่าข้อมูลมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน (ไม่เป็น Compound Symmetry) ดังนั้นผู้วิจัยจึงอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้วิธีการคำนวณแบบปรับแก้ โดยอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Greenhouse-Geisser พบว่า หลังจากที่นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการประเมินค่าจากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 213.538$, $df = 1.610, 53.140$, $p = .000$, Partial Eta Squared (Effect Size) = .866) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 62

ตารางที่ 62 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการประเมินค่า

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	26.676	33	.808	
ภายในกลุ่ม	98.000	54.750	1.789	
รูปแบบการสอนฯ	84.882	1.610	52.712	213.538*
ความคลาดเคลื่อน	13.118	53.140	.247	
รวม	124.676	87.750		

* $p\text{-value} \leq .05$

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในการทดสอบครั้งที่ 1 กับ 2 ($p = .000$) ครั้งที่ 1 กับ 3 ($p = .000$) และครั้งที่ 2 กับ 3 ($p = .000$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 63

ตารางที่ 63 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน
ความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษารายคู่

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ด้านความสามารถใน การประเมินค่า	ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.794$)	ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.588$)	ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.000$)
ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.794$)	-		
ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.588$)	.794*	-	
ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.000$)	2.206*	1.412*	-

* p-value $\leq .05$

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่า นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการประเมินค่าที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบ โดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.79$, S.D. = 0.64) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.60) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.65)

2.2.4 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการผลิตสื่อ

การวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการผลิตสื่อของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำโดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้งและขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง พบว่า ข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mauchly's $W = .976$, Approx. Chi-Square = .779,

$df = 2, p = .677$) แสดงว่าข้อมูลมีความแปรปรวนเท่ากัน (เป็น Compound Symmetry) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หลังจากที่นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการผลิตสื่อจากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 334.237, df = 2, 66, p = .000, \text{Partial Eta Squared (Effect Size)} = .910$) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 64

ตารางที่ 64 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการผลิตสื่อ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	29.922	33	.907	
ภายในกลุ่ม	120.667	68	1.774	
รูปแบบการสอน*	109.824	2	54.912	334.237*
ความคลาดเคลื่อน	10.843	66	.164	
รวม	150.589	101		

* $p\text{-value} \leq .05$

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการผลิตสื่อของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในการทดสอบครั้งที่ 1 กับ 2 ($p = .000$) ครั้งที่ 1 กับ 3 ($p = .000$) และครั้งที่ 2 กับ 3 ($p = .000$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 65

ตารางที่ 65 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน
ความสามารถในการผลิตสื่อของนักศึกษารายคู่

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ด้านความสามารถใน การผลิตสื่อ	ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.764$)	ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.617$)	ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.264$)
ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 1.764$)	-		
ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 2.617$)	.853*	-	
ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 4.264$)	2.500*	1.647*	-

* p-value $\leq .05$

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการผลิตสื่อของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่า นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการผลิตสื่อที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบ โดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.76$, S.D. = 0.65) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.60) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.66)

2.2.5 ทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์

การวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวัดซ้ำโดยพิจารณาค่าความแปรปรวนจากการวัดซ้ำแต่ละครั้งและขนาดของความสัมพันธ์จากการวัดซ้ำแต่ละครั้ง พบว่า ข้อมูลจากการวัดซ้ำทั้ง 3 ครั้ง มีความแปรปรวนและขนาดความสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Mauchly's $W = .654$, Approx. Chi-Square = 13.583,

df = 2, p = .001, Greenhouse-Geisser = .743) แสดงว่าข้อมูลมีความแปรปรวนไม่เท่ากัน (ไม่เป็น Compound Symmetry) ดังนั้นผู้วิจัยจึงอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้วิธีการคำนวณแบบปรับแก้ โดยอ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีของ Greenhouse-Geisser พบว่า หลังจากที่นักศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์จากการวัดซ้ำอย่างน้อย 2 ช่วงระยะเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 345.642$, $df = 1.486, 49.038$, $p = .000$, Partial Eta Squared (Effect Size) = .913) ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 66

ตารางที่ 66 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	336.745	33	10.204	
ภายในกลุ่ม	471.333	50.524	9.328	
รูปแบบการสอน*	430.255	1.486	289.539	345.642*
ความคลาดเคลื่อน	41.078	49.038	.838	
รวม	808.078	83.524		

* p-value \leq .05

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ของนักศึกษาหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในการทดสอบครั้งที่ 1 กับ 2 ($p = .000$) ครั้งที่ 1 กับ 3 ($p = .000$) และครั้งที่ 2 กับ 3 ($p = .000$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 67

ตารางที่ 67 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ของนักศึกษารายคู่

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ในการประยุกต์ใช้ตาม สถานการณ์	ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 2.397$)	ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 3.051$)	ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 3.654$)
ทดสอบครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 2.397$)	-		
ทดสอบครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 3.051$)	2.618*	-	
ทดสอบครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 3.654$)	5.029*	2.412*	-

* p-value $\leq .05$

ดังนั้นจากการวิเคราะห์พัฒนาการของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงสรุปได้ว่า นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 2.24) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 1.93) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 1.63)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบบันทึกการเรียนรู้และแบบประเมินโครงการของนักศึกษาหลังการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยให้นักศึกษابันทึกข้อมูลต่าง ๆ ในการเรียนรู้ บันทึกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การสะท้อนคิดผลการเรียนรู้ และการประเมินกระบวนการทำงานและผลงานของนักศึกษาระหว่างเดือนตุลาคม 2564 ถึง มกราคม 2565 ทั้งนี้พบว่า นักศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยนักศึกษาสะท้อนคิดในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งพบว่า นักศึกษาพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของตนเองให้สอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นและสามารถระบุผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองได้ ดังที่นักศึกษابันทักการเรียนรู้ดังนี้

“การเรียนวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์สุดท้าย ดิฉันได้เรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง การเข้าไปมีส่วนร่วมและริเริ่มการทำกิจกรรมพลเมืองที่เข้มแข็งต่าง ๆ การเรียนรู้เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และการปลูกฝังการเป็นพลเมืองดี รวมทั้งการศึกษาสำรวจปัญหาหรือประเด็นทางสังคมต่าง ๆ ที่เราในฐานะพลเมืองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาได้”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“นำเศษผักที่แกหรือไม่สามารถนำมารับประทานได้แล้วมาทำปุ๋ยอินทรีย์ จะช่วยทำให้มีปุ๋ยไว้ใช้ใส่พืชผักสวนครัวโดยไม่ใช้สารเคมีเป็นผักออแกนิกที่ดีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และทำให้ได้รู้จักการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า ไม่เสียเปล่า”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“ไปซื้อของที่ตลาดโดยนำถุงผ้าไปแทนการใช้ถุงพลาสติก หรือถ้าหากได้ถุงพลาสติกมาจากร้านค้าก็นำมาพับเก็บไว้ใช้ใส่ของอย่างอื่นต่อ ทำให้ถุงพลาสติกไม่กลายเป็นขยะและสามารถใช้ประโยชน์ได้อีก”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“ไปร่วมทำน้ำยาล้างจานแล้วนำไปแจกจ่ายให้คนในหมู่บ้านเพื่อได้เอาไปใช้ประโยชน์ เป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนและยังทำให้รู้จักการให้ การแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

2. การส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อพบว่า หลังจากการเรียนรู้ในแต่ละครั้งนักศึกษามีประเด็นที่สนใจอยากศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตนเอง และมีการประยุกต์ใช้ทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมินค่าข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลเหล่านั้นในเชิงสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ ดังที่นักศึกษابันทักการเรียนรู้ดังนี้

“การเรียนวิชาพลเมืองศึกษาได้เรียนรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อทำให้เรานั้นมีแนวทางในการใช้ Social Media ได้อย่างเหมาะสม และมีทักษะในการรับรู้สื่อ เพื่อให้รู้เท่าทันสื่อ ทำให้ตนเองมีสติในการใช้สื่อและการแสดงความคิดเห็นบน Social Media มากขึ้น”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“ประเด็นที่สนใจอยากศึกษาเพิ่มเติมคือ ทักษะเด็กยุคใหม่ต้องมี เมื่อศึกษาข้อมูลแล้วคิดที่จะแบ่งปันข้อมูลให้ผู้อื่นต่อ เพราะจะให้ผู้อื่นได้รู้และทราบถึงหลักการ 3R และ 8C และนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติใช้ในชีวิต โดยจะเลือกแบ่งปันข้อมูลทาง Facebook เพราะสะดวกผู้คนเข้าถึงง่าย”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“ประเด็นที่สนใจอยากศึกษาคือสิทธิที่ผู้บริโภคจะได้รับการคุ้มครองหาข้อมูลจากคลังปัญญาไทย และเลือกที่จะแบ่งปันข้อมูลนี้ให้กับผู้อื่นเพราะเป็นข้อมูลที่ดีและทำให้ผู้อื่นได้ทราบถึงสิทธิที่ผู้บริโภคจะได้รับการคุ้มครองโดยจะเลือกแบ่งปันข้อมูลทาง Facebook เพราะสะดวกในการใช้งาน เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“ประเด็นที่สนใจอยากศึกษาคือวิธีป้องกันตัวจากมิจฉาชีพออนไลน์เพราะจะได้รู้ทันกลโกงออนไลน์ เลือกที่จะแบ่งปันข้อมูลนี้เพราะใครก็ตามไม่ควรตกเป็นเหยื่อมิจฉาชีพ และเลือกที่จะแบ่งปันข้อมูลทางการบอกเล่า การกดแชร์เพราะเป็นวิธีที่ง่าย สะดวกเมื่อต้องการบอกคนที่อยู่ใกล้ การกดแชร์เพื่อให้เพื่อนตามช่องทาง Facebook”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่านักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระของรายวิชา เห็นถึงความสำคัญของรายวิชาพลเมืองศึกษา รวมทั้งรับรู้และเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายปรากฏการณ์หรือประเด็นทางสังคม อีกทั้งร่วมกันหาแนวทางและลงมือแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้นร่วมกัน ดังที่นักศึกษابันทึกการเรียนรู้ดังนี้

“การเรียนวิชาพลเมืองศึกษาเป็นการเรียนที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะให้นักศึกษาได้หาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะมีกรณีตัวอย่างหรือกรณีศึกษามาให้ร่วมกันอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ๆ และอาจารย์ ทำให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และนำความรู้ที่คนอื่นแสดงไว้มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ และยังสามารถนำมาบูรณาการในชีวิตประจำวัน”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“การเรียนวิชาพลเมืองได้ศึกษาการเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย คุณลักษณะความเป็นพลเมือง ประเภทของพลเมือง การทำโครงการซึ่งทำให้ได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง และอาจารย์ได้จัดกิจกรรมโดยการร่วมกันอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซึ่งทำให้การเรียนไม่น่าเบื่อ”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“ในการเรียนวิชาพลเมืองศึกษาเป็นการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้รู้จักคิดวิเคราะห์ประเด็นปัญหาต่าง ๆ โดยการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นร่วมกันเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน เป็นการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันไป”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

4. การดำเนินโครงการหรือกิจกรรม พบว่านักศึกษามีความตื่นตัวและทัศนคติที่ดีที่ตนเองได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตามศักยภาพและความสามารถของตนเอง โดยนักศึกษารู้และเข้าใจถึงกระบวนการในการดำเนินโครงการ มีการสำรวจประเด็นปัญหา วางแผนการดำเนินงาน ลงมือปฏิบัติและสรุปผลการดำเนินงานอย่างเป็นแบบแผน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่นักศึกษา ดั่งที่นักศึกษาระบุว่าการเรียนรู้นี้

“ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 ทำให้มีผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเชื้อไวรัสเป็นจำนวนมาก และในการทำโครงการผมได้เป็นส่วนหนึ่งที่ได้ทำหน้าที่ของพลเมืองที่ดีในสังคมที่ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันที่ต้องการความช่วยเหลือ ได้ทราบและรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ได้ร่วมลงมือช่วยเหลือ บรรเทาแก้ไขปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้น ได้เรียนรู้การเข้าสังคม การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น การทำงานเป็นกลุ่ม การมีส่วนร่วมเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหาและรับฟังความคิดเห็นของคนในกลุ่มอย่างมีเหตุผล”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“ในการทำโครงการทำให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการทำงานร่วมกัน มีจิตสาธารณะ รู้จักแบ่งปันเพื่อร่วมโลกยามวิกฤต ได้รู้จักเพื่อน ๆ มากยิ่งขึ้น ได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอน”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“เพื่อนๆ ช่วยเหลือกันดีมากและลงพื้นที่ช่วยสังคม ทุกคนพยายามถามไถ่ไม่เคยปล่อยให้โครงการเงียบหรือทิ้งกลุ่มเลย รับฟังความคิดเห็นกันและกัน ทำงานเป็นทีม คิดโครงการที่ไม่ยากลำบากเกินไปกับทุกคน มีการวางแผนทำงานเป็นขั้นตอนและเรียบเรียงโครงการให้เหมาะสมเป็นลำดับ”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“เพื่อนในกลุ่มร่วมกันคิดหัวข้อโครงการ มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี มีการแบ่งหน้าที่แบ่งงานให้กับสมาชิกในกลุ่มทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำโครงการ โดยในการดำเนินโครงการสมาชิกในกลุ่มมีการถามความคิดเห็นอยู่เสมอเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีการวางแผนทำงานกันอย่างเป็นระบบ ได้เรียนรู้ถึงการการทำงานเป็นทีม คอยช่วยเหลือกัน และได้เรียนรู้ถึงการแก้ปัญหา”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“ได้รู้จักทีมงานที่มีความแตกต่างในเรื่องการวิเคราะห์ การนำเสนอข้อมูลของแต่ละคน ได้เห็นความสามารถของเพื่อนร่วมกลุ่ม ได้ฝึกทักษะกระบวนการกลุ่ม ฝึกความกล้าในการแสดงออกในการพูด การเสนอความคิดเห็นและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการดำเนินโครงการไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

5. ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่านักศึกษาเห็นถึงความสำคัญจำเป็นของเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ในรายวิชาพลเมืองศึกษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ดังที่นักศึกษابันทึกการเรียนรู้ดังนี้

“การเรียนวิชาพลเมืองมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องเรียนรู้เพราะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นการช่วยเหลือสังคม ตระหนักถึงการเป็นพลเมืองที่ดี มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อพัฒนาสังคมให้เป็นพลเมืองที่เข้มแข็งและยั่งยืน”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“ในการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การคัดแยกขยะให้ถูกต้องเพื่อลดปัญหาขยะให้ติดสิ่งแวดล้อมและไม่ทำลายระบบนิเวศ การนำหลัก 7Rมาใช้เพื่อลดปริมาณขยะที่ล้นเมือง เช่น การนำถุงผ้ามาใช้แทนถุงพลาสติก การนำแก้วตัวเองไปใส่เวลาซื้อเครื่องดื่ม”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“การเรียนรู้เรื่องสังคมพลเมือง สิทธิมนุษยชนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยการไม่พูดเสียสดี ด้อยค่า ดูถูก ทำร้ายผู้อื่น เคารพสิทธิเสรีภาพ ความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่แบ่งแยกชนชาติ ชนชั้น ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่กระทำการใดที่ผิดกฎหมาย”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

“การเรียนรู้เรื่องการเมืองการปกครองในประเด็นการสร้างทักษะรู้เท่าทันข่าวและการรับมือข่าวปลอมต่าง ๆ สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ได้โดยเวลาเสฟสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ก็สามารถสืบหาข้อมูลจากสื่อหลายๆ ที่ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเหล่านั้นว่าตรงกันมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง”

นักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษา

3) ผลการรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการสอนและผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) พร้อมกับแบบรับรองรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อ เทคโนโลยี สารสนเทศ และดิจิทัล จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมิน จำนวน 1 คน ประเมินรับรองรูปแบบและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งปรากฏผลดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 68

ตารางที่ 68 ผลการประเมินรับรองรูปแบบการสอนสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การพัฒนาารูปแบบการสอน (ภาพรวม)			
1.การนำหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาใช้ในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อมีความเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
2.องค์ประกอบของรูปแบบการสอนมีความสอดคล้อง เหมาะสมและครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	4.60	0.45	มากที่สุด
3.การเรียงลำดับองค์ประกอบของรูปแบบการสอนมีความชัดเจนเหมาะสม สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย	4.80	0.45	มากที่สุด
4.การใช้ภาษามีความถูกต้อง กระชับและสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย	4.60	0.55	มากที่สุด
หลักการของรูปแบบการสอน			
1.หลักการ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการสอนมีความสอดคล้องและเหมาะสม	4.60	0.55	มากที่สุด
2.รูปแบบการสอนมีความชัดเจน แสดงให้เห็นจุดเน้นและสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนได้	4.60	0.55	มากที่สุด
วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน			
1.มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.มีความชัดเจน สามารถแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการส่งเสริมให้แก่ผู้เรียน	4.8	0.45	มากที่สุด
ขั้นตอนของรูปแบบการสอน (Civic Ed Model)			
1.ขั้นตอนการสอนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.เมื่อจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้	4.80	0.45	มากที่สุด

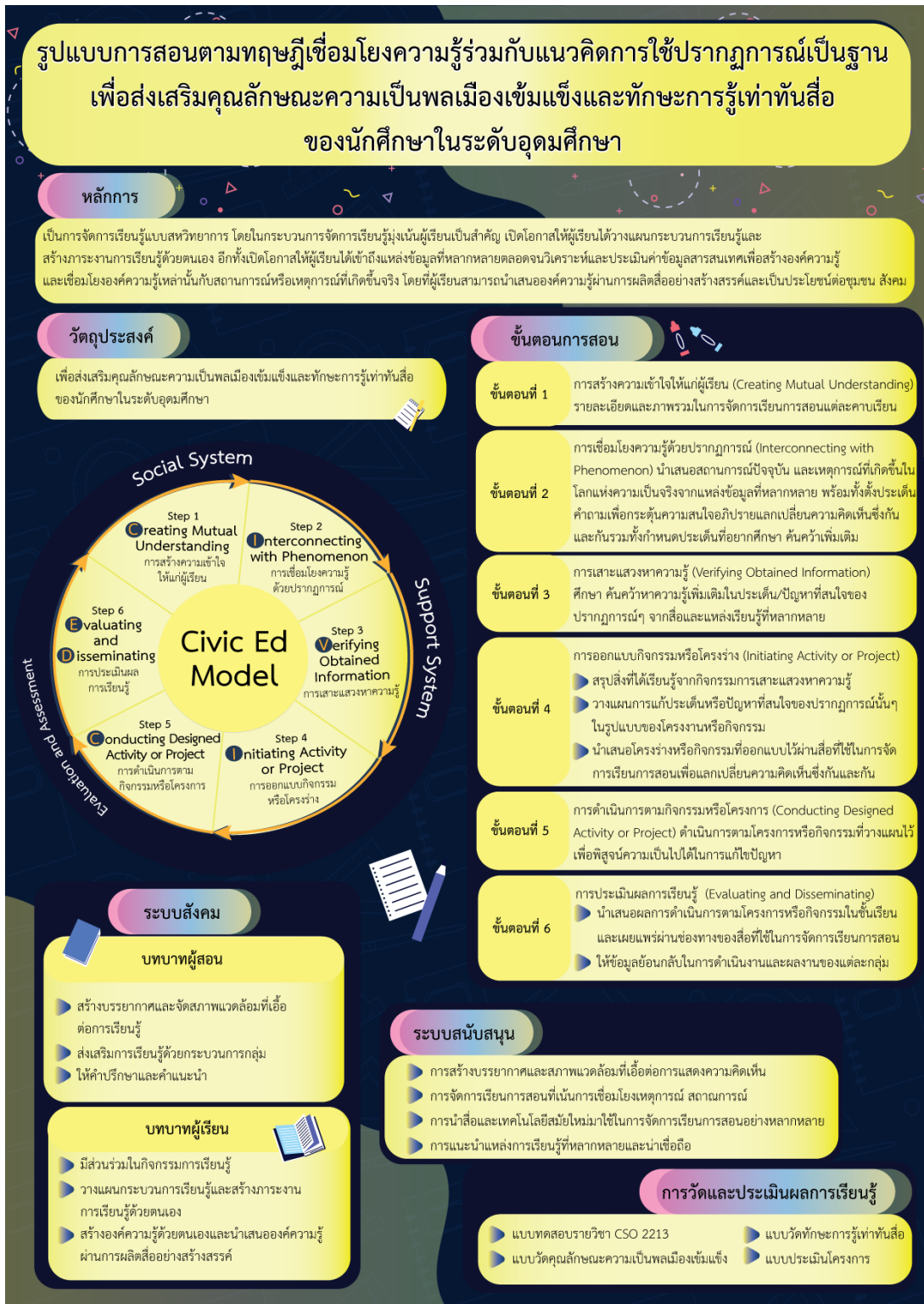
ตารางที่ 68 ผลการประเมินรับรองรูปแบบการสอนสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการ
ใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการ
รู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.ขั้นตอนการสอน Civic Ed Model มีความเหมาะสมกับรูปแบบ การสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
3.1 ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding) มีความเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon) มีความเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) มีความเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4 ขั้นที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Initiating Activity or Project) มีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3.5 ขั้นที่ 5 การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม (Conducting Designed activity or Project) มีความเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
3.6 ขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating and Disseminating) มีความเหมาะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
4.ขั้นตอนการสอนแต่ละขั้นมีความสอดคล้องและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน	4.80	0.45	มากที่สุด
ระบบสังคม			
1.ระบบสังคมมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบ การสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
2.ระบบสังคมมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนและผู้เรียนได้ สอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนการสอนของรูปแบบการ สอน	4.80	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 68 ผลการประเมินรับรองรูปแบบการสอนสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ระบบสนับสนุน			
1. ระบบสนับสนุนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
2. การกำหนดระบบสนับสนุนมีความสอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล			
1. การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน	4.80	0.45	มากที่สุด
2. การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและเป็นไปตามหลักการการวัดและประเมินผล	4.80	0.45	มากที่สุด
3. แนวทางและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่นำเสนอมีความครอบคลุมในประเด็นที่ควรวัดและประเมินผล	5.00	0.00	มากที่สุด
4. แนวทางและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่นำเสนอมีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง	5.00	0.00	มากที่สุด

จากตารางที่ 68 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยภาพรวมมีระดับความเหมาะสมและสอดคล้องในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60-5.00$, S.D.= 0.00-0.55) จึงถือว่า รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความเหมาะสมในการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนและสามารถส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้แก่ักศึกษาได้จริง และจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการสอนตามข้อเสนอแนะในประเด็นความถูกต้องของภาษาและการสะกดคำ ดังภาพที่ 23

ภาพที่ 23 รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของแบบรับรองรูปแบบการสอนในประเด็นของจุดแข็ง และคุณค่าหรือประโยชน์ของรูปแบบการสอนพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน รับรองรูปแบบการสอน ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยมี ความคิดเห็นว่า รูปแบบการสอนมีความเหมาะสมดีแล้ว สมควรเผยแพร่รูปแบบการสอน ซึ่งมีรายละเอียดของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จุดแข็งของรูปแบบการสอน พบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมานั้นมีการสร้างมาจาก แนวคิด ทฤษฎีและหลักการของการพัฒนารูปแบบการสอนและใช้แนวคิด ทฤษฎีที่สอดคล้องกับ การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อทำให้รูปแบบการสอนที่ พัฒนามีองค์ประกอบและขั้นตอนการสอนที่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน และสามารถนำไปใช้ในการ จัดการเรียนการสอนได้จริง ดังที่ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะมาดังนี้

“สร้างจากแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่สอดคล้องกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองและ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

“เป็นรูปแบบการสอนที่ตอบสนองจุดเน้นของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีความ ทันสมัยในส่วนของ การนำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้เป็นรากฐานของการพัฒนารูปแบบและมีขั้นตอน การจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องและตอบสนองวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการ เรียนรู้”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

“เป็นรูปแบบการสอนที่มีการพัฒนารูปแบบและขั้นตอนการสอนจากแนวคิด ทฤษฎีที่ สอดคล้องกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับขั้นตอนการสอน มีความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันและสามารถปฏิบัติได้จริง”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

2. คุณค่าหรือประโยชน์ของรูปแบบการสอน พบว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมานั้นมี คุณค่าและประโยชน์ที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ให้แก่นักศึกษาได้ ดังที่ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะมาดังนี้

“เป็นประโยชน์ในการนำไปปรับใช้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

“เป็นรูปแบบที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาได้ตามสถานการณ์ในปัจจุบัน หากมีการนำไปใช้ขยายผลก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

“เป็นรูปแบบการสอนที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อซึ่งเป็นคุณลักษณะและทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21”

ผู้ทรงคุณวุฒิ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2) ประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในประเด็นต่อไปนี้ 2.1) ศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา 2.2) ศึกษาพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา (Research and Development) นำเสนอผลการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ที่มีลักษณะแบบ The Embedded Design โดยใช้ผลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) เป็นข้อมูลหลักและใช้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) เป็นข้อมูลรอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา จำนวน 34 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบการทดสอบกลุ่มตัวอย่างเดียวตามระยะเวลา (One Group Time Series Design) และแบบการทดสอบกลุ่มเดียวหลังการทดลอง (One-Shot Case Study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย รูปแบบการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบประกอบด้วยแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ แบบบันทึกการเรียนรู้ และแบบทดสอบรายวิชา CSO2213 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปผลการวิจัยอภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) มี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการสอน 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน 3) ขั้นตอนของรูปแบบการสอน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 3.1) การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding) 3.2) การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interrelated phenomenon) 3.3) การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying data) 3.4) การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Internal project design) 3.5) การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Conducting the project) และ 3.6) การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation and dissemination) 4) ระบบสังคม 5) ระบบสนับสนุน และ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่าโดยภาพรวมรูปแบบการสอนมีระดับค่าความเหมาะสมและสอดคล้องในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60-5.00$, S.D. = 0.00-0.55) ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. ประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 พัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยภาพรวมนักศึกษามีพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งสูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.62$, S.D. = 0.76) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 0.68) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.60) ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

2.2 พัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยภาพรวมนักศึกษามีพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อสูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.75$, S.D. = 0.88) การทดสอบครั้งที่ 2 มีคะแนน

อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.68) และการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.65) ยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในภาพรวมพบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีประสิทธิภาพที่ดี มีความเหมาะสมและสอดคล้องเชิงโครงสร้าง สามารถนำไปทดลองใช้และนำไปจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไปได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาถูกพัฒนาขึ้นมาอย่างมีระบบและดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) และการออกแบบการเรียนการสอนเชิงระบบ ADDIE Model ตามแนวคิดของ Kevin Kruse (2008) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นวิจัย (Research: R₁) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) 2) พัฒนา (Development: D₁) การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D) 3) วิจัย (Research: R₂) การนำรูปแบบการสอนไปใช้ (Implementation: I) 4) พัฒนา (Development: D₂) การประเมินประสิทธิผล (Evaluation: E) ซึ่งการนำวิธีการเชิงระบบมาเป็นหลักและแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี โดยวิธีการเชิงระบบ (System Approach) จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพด้านการออกแบบการเรียนการสอนใน 3 ประการ ได้แก่ 1) เป็นการเน้นผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อการเรียนการสอนสิ้นสุดลง 2) เน้นความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบของกระบวนการในระบบโดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนายุทธวิธีการเรียนการสอนและผลการเรียนรู้ตามที่ต้องการ และ 3) เป็นการพัฒนาการเรียนการสอนโดยนำกระบวนการเรียนการสอนที่ดีหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง (จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรา

เล่าเรียนดี, 2562) และจุดเด่นของการพัฒนารูปแบบการสอนคือ รูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบล้วนมีคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละรูปแบบ และในแต่ละรูปแบบการสอนนั้นย่อมถูกพัฒนาขึ้นมาโดยอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน และมีงานวิจัยมาสนับสนุนรูปแบบการสอน โดยในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา กระบวนการพัฒนารูปแบบการสอนจะถูกพัฒนาคู่ขนานไปกับการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ประเด็นและแนวโน้มทางการศึกษาและจิตวิทยาการรู้คิด (Clare R. Kilbane and Natalie B. Milman, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอนอย่างเป็นระบบของละดา ดอนหงษา (2562) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิจัย (Research: R1) โดยการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A) 2) การพัฒนา (Development: D1) เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Design and Development: D&D) 3) การวิจัย (Research: R2) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน (Implementation: I) และ 4) การพัฒนา (Development: D2) เป็นการศึกษาค้นคว้าประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอน (Evaluation: E) พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ชื่อว่า “2P-CRA Model” โดยรูปแบบและแผนการสอนตามรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมรรถนะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ปริญญาตรีหลังเรียนอยู่ในระดับมากและความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ I Kadek Suartama, Punaji Setyosari, Sulthoni Sulthoni and Sai Ulfa (2019) ทำการศึกษาเรื่อง Development of an Instructional design model for mobile blended learning in higher education ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การพัฒนารูปแบบการสอน โดยทำการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการสอน 2) การหาคุณภาพของรูปแบบการสอน โดยการนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรูปแบบการสอน โดยตรวจสอบความตรงภายในโดยผู้เชี่ยวชาญและความตรงภายนอกโดยการดูผลของการใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น และ 3) การนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ โดยนำรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักศึกษา พบว่า รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

2. ประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2.1 พัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา พบว่า โดยภาพรวมของนักศึกษาที่ได้เรียนรู้ด้วยรูปแบบการสอน (Civic Ed) มีพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งที่สูงขึ้นตามลำดับ โดยในการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 โดยมีรายละเอียดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งรายด้านดังนี้

2.1.1 นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งผลการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $S.D. = 0.50$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ตลอดจนวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูลสารสนเทศเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามศักยภาพของผู้เรียน อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดในชีวิต ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนกระบวนการเรียนรู้และสร้างภาระงานการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding) เป็นขั้นตอนที่มีการชี้แจงรายละเอียดและภาพรวมในการจัดการเรียนการสอนแต่ละคาบเรียนซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ถึงจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม บทบาทของตนเองในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการพัฒนา รูปแบบการสอนของ Joyce, Weil and Colhoun (2015) ที่ได้ระบุถึงองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ควรมีการอธิบายถึงโครงสร้างของรูปแบบ ขั้นตอนการสอน รวมทั้งบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การใช้รูปแบบการสอนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด และในขั้นตอนที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon) และขั้นตอนที่ 3 การแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) เป็นขั้นตอนที่มีการนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย พร้อมทั้งมีการตั้งประเด็นคำถามและกำหนดประเด็นที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งทั้ง 2 ขั้นตอนนี้เป็นไปตามหลักการของทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ที่ระบุถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจโดยที่ผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่

เหมาะสมในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการสร้างสาระการเรียนรู้และผลงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง (ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย, 2559; ทิศนา แคมมณี, 2561)

2.1.2 นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งผลการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.55) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สืบค้น แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย แล้วนำข้อมูลที่ได้มานั้นไปอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนคนอื่น ๆ ซึ่งเป็นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการสื่อสารและการอภิปรายโดยใช้เหตุผล อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองในการสืบค้นหาข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาและการทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ที่ได้ระบุถึงการจัดการจัดการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจโดยที่ผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการสร้างสาระการเรียนรู้และผลงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง (ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย, 2559; ทิศนา แคมมณี, 2561) และขั้นตอนที่ 4 การออกแบบกิจกรรมหรือโครงร่าง (Initiating Activity or Project) ที่เป็นไปตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ที่ระบุถึงการจัดการเรียนการสอนที่มีทางเลือกที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกและทำตามความสนใจจะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการคิด การทำและการเรียนรู้ต่อไป (ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย, 2559; ทิศนา แคมมณี, 2561)

2.1.3 นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพัฒนาการของคะแนนคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งผลการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.46) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็น

พลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นำเสนอปัญหา เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันจึงแล้วให้ผู้เรียนได้อภิปรายและนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผู้เรียนพยายามเสนอแนวทางการแก้ไขในมุมมองของตนเองที่พิจารณาจากเรื่องใกล้ตัวที่ตนเองสามารถมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่ควรปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และยังช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของกระบวนการการอภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันที่ทำให้ผู้เรียนสามารถหาแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ร่วมกันได้ ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Conducting Designed activity or Project) ซึ่งเป็นไปตามหลักปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ที่การจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคมและการปฏิรูปให้สังคมดีขึ้นโดยการให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม และเน้นกระบวนการประชาธิปไตยเพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย (ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย, 2559; ทิศนา แคมมณี, 2561) และขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating and Disseminating) ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนได้นำเสนอผลการดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการในชั้นเรียนและได้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินงานและผลงานของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลความเป็นพลเมืองเข้มแข็งที่เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education) (2556) ได้นำเสนอถึงการวัดและประเมินผลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความคิดหรือตระหนักเกี่ยวกับตนเองในฐานะเป็นผู้เรียนรู้ที่มีความมุ่งมั่นและมั่นใจในศักยภาพของตนเองที่จะเรียนรู้และพัฒนาได้ มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งเพื่อให้ใช้ความรู้ความสามารถที่ได้รับการพัฒนาตนเองและชุมชนสังคมโดยรวม กระบวนการวัดและประเมินผลจึงเป็นการชี้ให้เห็นสถานะของความรู้ความสามารถ ทักษะกระบวนการ และเจตคติที่บุคคลได้พัฒนาแล้ว โดยการวัดและประเมินผลในกระบวนการพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองควรเน้นการวัดและประเมินผลใน 3 มิติ คือ 1) การวัดและประเมินเพื่อสรุปผลลัพธ์การเรียนรู้ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อตัดสินคุณภาพของผู้เรียนว่าอยู่ในระดับใด 2) การวัดและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นการประเมินเพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการจัดประสบการณ์ หรือกระบวนการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และ 3) การวัดและประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาทักษะการทบทวนและใคร่ครวญการทำงาน (review and reflection) อันเป็นคุณสมบัติของพลเมือง

2.1.4 นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง

เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งจากการทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์ โดยในการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งผลการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 1.64) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ในชีวิตจริง จึงทำให้ผู้เรียนได้คิดและประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon) ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งที่ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ใช้การเรียนรู้อจากข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นมุมมองที่แตกต่างกัน เห็นความเคลื่อนไหวทางสังคม อีกทั้งผู้เรียนจะได้เรียนรู้เหตุและผลจากบุคคลที่มีตัวตนจริง มีบทบาทอยู่ในสังคมตามสถานภาพ และหน้าที่ของแต่ละคน และขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Conducting Designed activity or Project) โดยในขั้นตอนนี้ นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติโครงการที่มุ่งเน้นการช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมและชุมชน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยการรับใช้สังคม (Service - Learning) การเรียนการสอนด้วยวิธีนี้เป็นการเรียนโดยผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนนำความรู้จากที่ได้ในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมที่เป็นประโยชน์หรือตรงกับความต้องการ ความจำเป็นของสังคม โดยการเรียนด้วยวิธีนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้สภาพความเป็นจริงของสังคมด้วยประสบการณ์ตรง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับจากในชั้นเรียนประยุกต์เข้ากับสถานการณ์จริงทำให้เกิดต่อยอดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง รวมทั้งอาจจะต้องค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่ออธิบายสถานการณ์ที่พบ และที่สำคัญเป็นการฝึกประสบการณ์ของการเป็นพลเมือง ได้เรียนรู้บทบาทของการเป็นสมาชิกของชุมชนอย่างผู้มีความรู้ ความคิด มีความรู้สึกรับผิดชอบตระหนักในบทบาทความรับผิดชอบร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2548)

2.2 พัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาพบว่า มีพัฒนาการทักษะรู้เท่าทันสื่อสูงขึ้นตามลำดับ โดยในการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 โดยมีรายละเอียดทักษะการรู้เท่าทันสื่อรายด้านดังนี้

2.2.1 นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพัฒนาการของคะแนนทักษะการ

รู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการเข้าถึงที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งผลการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, $S.D. = 0.56$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้มีการแนะนำแหล่งข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญและจำเป็นในการให้ได้มาซึ่งข้อมูลสาระความรู้และข่าวสารให้แก่ผู้เรียน และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติมนอกเหนือจากแหล่งข้อมูลที่แนะนำไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้สืบค้นและแสวงหาข้อมูลจากสื่อที่หลากหลาย ไม่จำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอแนะของ Clare R. Kilbane and Natalie B. Milman (2014) ที่มีการระบุถึงการเข้าถึงข้อมูล สารสนเทศและดิจิทัลของผู้เรียนในปัจจุบันที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา แม้กระทั่งในเวลาเรียนก็สามารถเสาะแสวงหาข้อมูลเพื่อนำมาพูดคุยและอภิปรายในชั้นเรียนได้ และการเข้าถึงข้อมูลของผู้เรียนนั้นไม่ควรถูกจำกัดว่าจะต้องเข้าถึงข้อมูลผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์เท่านั้น หรือต้องเข้าไปหาข้อมูลจากห้องสมุดเพียงอย่างเดียว แต่การจัดเตรียมบทเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับข้อมูลที่มาจากหลากหลายแหล่งข้อมูล เช่น ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย และสื่อต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันนี้มีแหล่งข้อมูลใหม่ๆ ที่สามารถแนะนำให้ผู้เรียนเข้าไปสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้แก่ บล็อก วิดีโอออนไลน์ วิกี และกระดานสนทนา เป็นต้น ซึ่งแหล่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดใหม่ๆ มองเห็นมุมมองที่แตกต่างออกไปจากเดิมและจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้มากยิ่งขึ้น และในขณะที่วัชรวิภา เล่าเรียนดี (2557) ได้ระบุถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนว่า การเลือกยุทธวิธี เทคโนโลยี สื่อและอุปกรณ์ที่ควรจะต้องพิจารณาเลือกกลวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมเพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายการเรียนการสอน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนเมื่อผู้สอนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ด้วยตนเองหรือหาคำตอบของปัญหาด้วยตนเองก็ควรพิจารณาเลือกใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมที่สุดกับการเรียนการสอนนั้น ประกอบกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการเข้าถึงก็เป็นไปตามหลักการของทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้เนื่องจากมุ่งเน้นถึงความจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่จะใช้วิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ ในการเข้าถึงช่องทางของข้อมูลเพื่อรับข้อมูลและสามารถเชื่อมโยงความรู้กับอุปกรณ์มือถือได้สะดวกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสมาร์ตโฟน ที่มีความสามารถในการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ดังกล่าว ดังนั้นการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงมีความจำเป็นต้องเข้าถึงข้อมูลและใช้ในการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างโหนด (Node) ภายใต้อุปกรณ์การเรียนรู้อุปกรณ์ของตนเองโดยใช้เทคโนโลยีอุปกรณ์อัจฉริยะ (Smart

Device) เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน (Smart Phone) แท็บเล็ต (Tablet) หรือ เครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) เป็นเครื่องมือในการเรียน (อนุสร หงษ์ขุนทด, 2558)

2.2.2 นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพัฒนาการของคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการวิเคราะห์ที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดยในการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งผลการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.65) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบรูปแบบ โครงสร้าง ลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหา วิธีการนำเสนอแนวคิด และการตีความของเนื้อหาที่สื่อนำเสนอ เพื่อนำข้อมูลไปศึกษาหาความรู้ไป แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนคนอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) และขั้นตอนที่ 4 การออกแบบกิจกรรมหรือโครงร่าง (Initiating Activity or Project) นอกจากนี้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้มีการมอบหมายให้ผู้เรียนทำแบบ บันทึกรู้ (Learning Journal) ซึ่งจะมีประเด็นคำถามที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนตรวจสอบ แหล่งที่มาและวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข้อมูลของสื่อ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ นี้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบและรูปแบบที่สื่อแต่ละประเภทนำเสนอ รวมทั้ง วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายของสื่อจุดยืนของสื่อ บริบทต่าง ๆ ของ สื่อที่ส่งผลกระทบต่อกรนำเสนอของสื่อ โดยอาจใช้วิธีการของการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ การแตก องค์ประกอบย่อยต่าง ๆ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุและผล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตรวจสอบ รูปแบบการใช้สื่อ โครงสร้างและลำดับการเรียงเนื้อหาสื่อ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบริบทของเนื้อหา สารที่นำเสนอ (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2552;บุปผา เมฆสีทองคำ, 2554; แพรวพรรณ อัครคะประสา, 2557)

2.2.3 นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีพัฒนาการของคะแนนทักษะ การรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการประเมินค่าที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบโดย ในการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งผลการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.65) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง

เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินความถูกต้อง คุณภาพและคุณค่าของ เนื้อหาที่สื่อพยายามนำเสนอ จากนั้นผู้เรียนจะได้ตัดสินใจเลือกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านำไป แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนคนอื่น ๆ ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนที่ 4 การออกแบบกิจกรรมหรือ โครงร่าง (Initiating Activity or Project) ประกอบกับการบันทึกแบบบันทึกการเรียนรู้ (Learning Journal) ซึ่งจะมีประเด็นคำถามที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจว่าข้อมูลที่ศึกษามานั้นควรค่าแก่ การเผยแพร่หรือแบ่งปันให้ผู้อื่นหรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการศึกษาคำรู้เท่าทันสื่อ ในสหรัฐอเมริกาโดยสมาคมแห่งชาติเพื่อการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ (National Association for Media Literacy Education) ที่ระบุถึงวิธีการพัฒนาประชาชนทุกช่วงวัยให้มีความสามารถในการ สืบเสาะและการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับสื่อและการรู้เท่าทันสื่อจนกลายเป็นผู้ที่มีความคิดเชิง วิเคราะห์ ผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเป็นพลเมืองที่มีความกระตือรือร้นด้วยวิธีการสืบเสาะอย่าง กระตือรือร้นและการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับข่าวที่ได้รับและสร้างขึ้น ประกอบด้วยการเรียนรู้ กระบวนการวิเคราะห์สื่อที่มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาว่าเนื้อหาของสื่อทุกประเภทมาจากการ ประกอบสร้าง สื่อแต่ละประเภทมีลักษณะ จุดเด่นและภาษาที่ใช้ในการประกอบสร้างที่แตกต่างกัน เนื้อหาของสื่อถูกสร้างขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายอย่างไรโดยหนึ่ง โดยส่วนมากมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลกำไร หรืออำนาจ เนื้อหาของสื่อมีค่านิยมและทัศนคติแฝงอยู่ ประชาชนใช้ทักษะ ความเชื่อและ ประสบการณ์ส่วนตัวเพื่อประกอบสร้างความหมายจากเนื้อหาของสื่อ อีกทั้งสื่อและเนื้อหาของสื่อมี อิทธิพลต่อความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรมและกระบวนการในระบอบประชาธิปไตย การตั้ง คำถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาของสื่อในเชิงลึกจึงเป็นการฝึกการคิดเชิงวิเคราะห์ การฝึกการใช้ หลักฐานที่เป็นเอกสารและฝึกการอภิปรายเพื่อสนับสนุนข้อสรุปอย่างมีเหตุผล (เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง, 2557)

2.2.4 นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพัฒนาการของคะแนนทักษะการ รู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการผลิตสื่อที่สูงขึ้นตามลำดับระยะเวลาของการทดสอบ โดยในการ ทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งผลการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.66) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการ จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสื่ออย่างสร้างสรรค์และมีประโยชน์ในแบบฉบับของตนเองได้ อย่างหลากหลายรูปแบบ ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ

(Conducting Designed activity or Project) ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้ผลิตสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ เชิญชวนผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการ และขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating and Disseminating) ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้นำเสนอผลการดำเนินงานในชั้นเรียน ซึ่งเป็นไปตามหลักการในการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาทักษะการสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเองขึ้นมาเมื่อผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ ประเมินค่าสื่อได้อย่างถ่องแท้แล้ว ผู้เรียนจะต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ผลิตที่จะต้องวางแผน เขียนบท ค้นคว้าข้อมูล เนื้อหาประกอบตามเทคโนโลยีของสื่อหรือรูปแบบองค์ประกอบของสื่อแต่ละประเภท เพื่อที่จะสามารถสื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์การสื่อสารที่ได้วางไว้ การพัฒนาทักษะนี้จึงเป็นบทสรุปที่ทำให้ครบกระบวนการรู้เท่าทันสื่อได้สมบูรณ์ที่สุด ความสามารถในการสร้างสรรค์ (หรือสื่อสาร) เนื้อหา โดยการเขียนบรรยาย ความคิด ใช้คำศัพท์ เสียง และ/หรือการสร้างภาพให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย และต้องสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีที่หลากหลายของการสื่อสารเพื่อสร้างสรรค์ ตัดต่อ และเผยแพร่เนื้อหาดังกล่าว (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2552; บุษพา เมฆสีทองคำ, 2554; แพรพรรณ อัคคะประสา, 2557) อีกทั้งยังสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการศึกษาคำรู้เท่าทันสื่อในสหรัฐอเมริกาโดยสมาคมแห่งชาติเพื่อการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ (National Association for Media Literacy Education) ที่ระบุถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจข่าวสาร และเหตุการณ์ปัจจุบันที่เป็นมิติของความเป็นพลเมือง โดยให้เข้าใจสิทธิและความรับผิดชอบในการใช้สื่อด้วยตนเอง การออกแบบการสอนที่มุ่งเน้นการสร้างพลเมืองที่มีคุณลักษณะของผู้ที่ซบซัดถามและไม่ถูกละเมิดเหยียดหยามผู้อื่น การมีความคิดเห็นที่หลากหลายและคำนึงถึงความคิดเห็นที่หลากหลาย การศึกษาโครงสร้างของสื่อว่ามีอิทธิพลอย่างไร เช่น การเป็นเจ้าของ การเผยแพร่หรือการสร้าง ความหมายของเนื้อหาของสื่อ การสอนให้เกิดความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ และการสอนโดยปราศจากการเลือกข้างหรืออคติ (เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง, 2557)

2.2.5 นักศึกษาหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อจากการทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์ โดยในการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งผลการทดสอบครั้งที่ 3 มีคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 1.63) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model) ที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการนำปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดในชีวิตจริงมาอภิปรายในชั้นเรียน จึงทำให้ผู้เรียนได้ลงมือสืบค้น เสาะแสวงหาข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนคนอื่น

ๆ ในชั้นเรียน ซึ่งเมื่อเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียนก็ช่วยสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนได้รับทราบถึงข้อมูลที่มีอยู่อย่างมากมายบนพื้นที่สื่อ สารสนเทศและดิจิทัล เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนต่างนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจและมีแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อมาใช้ในการอ้างอิงเพื่อแสดงผลสนับสนุนการแสดงความคิดเห็น ดังจะเห็นได้จากขั้นตอนที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon) และขั้นตอนที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) ประกอบขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Conducting Designed activity or Project) และขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating and Disseminating) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการและนำเสนอผลการดำเนินการของโครงการที่เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองด้วยตัวเองของผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรม ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจะเป็นความรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน มีความคงทน ไม่ลืมง่ายและสามารถถ่ายทอดให้คนอื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ดี ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้น จะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่ออย่างไม่สิ้นสุด (ศิริวรรณ วณิชวัฒน์ชัย, 2559)

3. จุดเด่นของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีจุดเด่นดังนี้

3.1 รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นรูปแบบการสอนที่สามารถปรับใช้ได้การเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ (On-site) และห้องเรียนออนไลน์ (Online) เนื่องจากจุดมุ่งหมายแรกในการพัฒนารูปแบบการสอนผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะนำรูปแบบการสอนไปใช้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ (On-site) แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงมีการประกาศมาตรการการเฝ้าระวังและแนวทางการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยกระบวนการขยายให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์และกระบวนการวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่มหาวิทยาลัยได้ โดยต้องดำเนินการตามมาตรการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดอย่างเคร่งครัด ซึ่งกระบวนการวิชา CSO2213

พลเมืองศึกษาเป็นกระบวนการขยายจึงต้องปรับรูปแบบการสอนให้เป็นการสอนผ่านระบบออนไลน์ และในภาคปฏิบัติที่นักศึกษาต้องลงมือทำโครงการนั้นก็ปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ตามรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ยังคงสามารถดำเนินการได้ผ่านการใช้โปรแกรม Google Classroom โปรแกรม Google Meet และการสร้างกลุ่ม Line ของรายวิชา CSO2213 เพื่อพูดคุยสื่อสารกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยการสร้างกลุ่มไลน์เปรียบเสมือนการสร้างห้องเรียนหนึ่งให้ผู้สอนใช้แจ้งข่าวสารต่างๆ ให้กับผู้เรียน ใช้เป็นเครื่องมือในการเช็คชื่อผู้เรียน ส่งเอกสารประกอบการเรียนการสอนหรือสื่อการสอนต่างๆ ให้ผู้เรียนได้ง่าย หรือผู้เรียนใช้เป็นช่องทางในการติดต่อกับผู้สอนเมื่อเกิดความไม่เข้าใจในการเรียน (จินตวีร์ คล้ายสังข์, 2562: ออนไลน์) ซึ่งการดำเนินการในส่วนนี้สอดคล้องไปกับแนวความคิดการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ที่ระบุถึงความสำคัญและจำเป็นที่ควรนำเทคโนโลยีการสื่อสารและอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อเป็นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์และยังเป็นการส่งเสริมกระบวนการทางสังคม การสร้างความรู้จากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม การร่วมมือกันเพื่อค้นหาความหมายของสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน ดังนั้นการนำเทคโนโลยีการสื่อสารต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจึงจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องสมบูรณ์ และยังช่วยทำให้ผู้เรียนทางไกลได้รับประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกับการมาเรียนที่สถานศึกษา (กิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558) ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจึงยังสามารถดำเนินการได้และสามารถช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อสูงขึ้น

3.2 รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นรูปแบบการสอนที่มีการใช้ปรากฏการณ์และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงมากระตุ้นความสงสัย ใคร่รู้ของผู้เรียน และอีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อสร้างองค์ความรู้ และเชื่อมโยงองค์ความรู้กับปรากฏการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และความคิดรวบยอดของแต่ละศาสตร์ และรวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่างสมเหตุสมผล ผู้เรียนจะได้รับองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ และได้ฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ความรู้ใหม่เหล่านั้นมีคุณค่าต่อผู้เรียนในทันทีเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและมีความหมายมากกว่าแค่มีความรู้แบบผิวเผิน (Daehler & Folsom, 2016) เมื่อผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษาก็ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักคิดถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อีกทั้งกระบวนการจัดการเรียนการสอนยังสอดคล้องไปตาม

หลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาและตื่นตัว ผู้เรียนมีโอกาสในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ได้เรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการประเมินตนเองเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งนำไปสู่การเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (มารุต พัฒนาผล, 2563: ออนไลน์) ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจน จากผลการวิจัยที่นักศึกษามีพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวมที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถช่วยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้จริง อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองต่อ นโยบายของภาครัฐและนโยบายทางการศึกษาที่ระบุไว้อย่างชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมถึงเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็ก เยาวชนและประชาชนให้มีความเป็นพลเมืองและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

3.3 รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นรูปแบบการสอนที่นอกจากจะช่วยพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่มุ่งหวังแล้ว ยังเป็นรูปแบบการสอนที่ช่วยพัฒนาศักยภาพการสอนให้แก่ผู้สอนตามกรอบแนวคิดที่แพค (Technology Pedagogical Content Knowledge: TPACK) ดังจะเห็นได้จากในกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้มีการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับความรู้ด้านการสอนและเนื้อหาในรายวิชาที่สอนตามที่ Koehler และ Mishra's (2009) ได้ระบุถึงการบูรณาการองค์ประกอบใหญ่ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ด้านเนื้อหา 2) ความรู้ด้านศาสตร์การสอน และ 3) ความรู้ด้านเทคโนโลยี ซึ่งหากบูรณาการทั้ง 3 ด้านนี้เข้าด้วยกันจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเหมาะสมกับยุคดิจิทัล โดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้สอนได้มีการใช้เทคโนโลยีมาเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ เช่น การใช้โปรแกรม Google Classroom โปรแกรม Google Meet การดูคลิปวิดีโอจาก youtube การอ่านข่าวและหาข้อมูลจากเว็บไซต์ การติดต่อสื่อสารผ่านทาง Line และ E-mail เป็นต้น ซึ่งโปรแกรมต่าง ๆ เหล่านี้สามารถใช้ในการนำเสนอเนื้อหา แนะนำแหล่งสืบค้นข้อมูล และเป็นช่องทางการติดต่อระหว่างผู้เรียนและผู้สอนได้ทางออนไลน์และออฟไลน์ ดังที่ ชนสิทธิ์ สิทธิสุนทร (2560) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้นั้นควรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี (Technology-based Learning) ครอบคลุมวิธีการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภท โดยที่ผู้สอนต้องรู้และเข้าใจศักยภาพของทรัพยากรที่มี และมีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่

สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอน ในขณะที่ความรู้ด้านศาสตร์การสอนได้มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานซึ่งมีการบูรณาการวิธีการสอนไว้อย่าง หลากหลาย ได้แก่ การสอนแบบสืบเสาะ การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การสอนโดยใช้โครงการเป็น ฐาน และการใช้แฟ้มสะสมงานส่วนบุคคล (พงศธร มหาวิจิตร, 2560) สำหรับด้านเนื้อหาในกระบวน วิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา ผู้สอนได้จัดการเรียนการสอนตามคำอธิบายรายวิชาที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรและมีการนำเสนอเหตุการณ์ ประเด็นและแนวโน้มของสถานการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ กับเนื้อหาที่สอนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียนได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐานไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง และสามารถนำขั้นตอนการ เรียนการสอนไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ที่ดีและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
2. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพัฒนาการของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดย ภาพรวมที่สูงขึ้นตามลำดับ โดยนักศึกษามีพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ อยู่ในระดับมากซึ่งเป็นลำดับสุดท้าย และผลจากการทำข้อสอบอัตนัยประยุกต์อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการสืบค้นและแสวงหาข้อมูล เพื่อประกอบการคิดและตัดสินใจ การทำงานเป็นทีมให้นักศึกษาให้มากขึ้น อีกทั้งควรมุ่งเน้นให้ นักศึกษาได้ยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันให้ หลากหลายมากขึ้น
3. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพัฒนาการของทักษะการรู้เท่าทันสื่อทักษะการรู้เท่าทัน สื่อโดยภาพรวมที่สูงขึ้นตามลำดับ โดยนักศึกษามีพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านการวิเคราะห์ และด้านการประเมินค่าอยู่ในระดับมากซึ่งเป็นลำดับสุดท้าย และผลจากการทำข้อสอบอัตนัย ประยุกต์อยู่ในระดับมาก ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือก นำเสนอข้อมูลและข่าวสารด้วยตนเองอย่างเปิดเผยและสร้างสรรค์ พร้อมทั้งชวนสนทนาถึงวิธีการใน การตรวจสอบและประเมินค่าของข้อมูลและข่าวสารที่นักศึกษาเลือกมานำเสนอให้มากยิ่งขึ้น

4. ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อไปจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาหรือรายวิชาอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ เนื่องจากทั้ง 2 คุณลักษณะเป็นคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ และเป็นการพัฒนาต่อยอดเพื่อให้รูปแบบการสอนมีความน่าสนใจ มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการขยายผล นำรูปแบบการสอนไปประยุกต์ใช้ในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ หรือการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการสอนที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการนำรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานไปพัฒนาผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาและคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านอื่น ๆ ต่อไป เช่น ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นต้น

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาทัศนคติหรือความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อจะได้นำข้อมูลไปพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและกระตุ้นความใฝ่เรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

รายการอ้างอิง

- กนกรัตน์ จิรสังจานุกูล และณมน จีรังสุวรรณ. (2561). "การพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีการเรียนรู้แบบการสร้างความรู้นิยมและเทคโนโลยีการเชื่อมโยงความรู้เพื่อการสร้างนวัตกรรมแบบประสบการณ์จริง." *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 7, 2: 54-67.
- กนกวรรณ อุ๋นใจ และคณะ. (2558). "การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ." *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 17, 4: 40-51.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562**. เข้าถึงเมื่อ 12 มิถุนายน 2562. เข้าถึงได้จาก http://www.mua.go.th/users/tqf-hed/news/data6/Bachelor%20of%20Education-4Y-2562_m1.pdf
- กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). **รายงานการอบรมหลักสูตร Science Education for Science and Mathematically Gifted Learner The Normal Lyceum of Helsinki**. Paper presented at the Faculty of Behavioral Sciences in University of Helsinki. 12-20 มีนาคม 2562.
- กิตติพงษ์ พุ่มพวง. (2558). "การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์." *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 10, 19: 1-13.
- กุลิสรา จิตรชญาณิช. (2562). **การจัดการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญชัย ช้วนนา, ธารทิพย์ ช้วนนา และเลเกีย เขียวดี. (2561). "การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21." *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 37, 2: 77-96.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2564). **PhenoBL การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-based Learning)**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย (Thai Civic Education). (2556). **กรอบแนวคิดหลักสูตรการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย**. กรุงเทพฯ: บริษัท เทคนิค อิมเมจ จำกัด.
- จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรา เล่าเรียนดี. (2562). **การออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional System Design)**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- จินตวิรัช คล้ายสังข์. (2562). **การพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอน**. เข้าถึงได้จาก <http://qa.hcu.ac.th/km/fileuploads/innovation-2561.pdf>
- จุฬารัตน์ ธรรมประทีป. (2559). "การพัฒนาความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอนและเทคโนโลยีในการสอนวิทยาศาสตร์." **วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร**, 6, 2: 1-13.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2561). **การออกแบบการเรียนรู้แนวดิจิทัล Digital learning design**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2559). การเสวนาเวทีสาธารณะ “เมื่อครูและนักการศึกษาไทยเรียนรู้การสอนประชาธิปไตยในออสเตรเลีย. ใน **เอกสารประกอบการเสวนา ณ ห้องประชุมศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อำไพ สุจริตกุล คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. 21 มิถุนายน 2559.
- ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน. (2560). "ห้องเรียนกลับด้าน: ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21." **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, 6, 2 ฉบับพิเศษ: 171-182.
- ชนันภรณ์ อารีกุล. (2562). "การศึกษาทางเลือก: รูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับเจนเนอเรชันแอลฟา Alternative Education: The Important Learning Model For Generation Alpha." **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, 8, 3: 270-283. เข้าถึงได้จาก <https://so03.tcithaijo.org/index.php/jssr/article/download/204999/151994/>.
- ชมพูนุท นุฑาคม. (2557). "การใช้ประโยชน์จากสื่อ." **รู้เท่าทันสื่อ Media Literacy**: 125-147.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2560). **อุดมคติวิทยาลัยหลักสูตรสังคมศึกษาเพื่อปวงชน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง และ นิตกร แก้วปัญญา. (2565). "การบ่มเพาะมารยาทดิจิทัล: วิธีสอนออนไลน์เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นพลเมืองก้าวหน้าในห้องเรียนสังคมศึกษาเสมือนจริง." **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**, 6, 1: 204-214.
- ชัชฎา อัครศรีวร นากาโอคะ และ กฤษณัท แสนทวี. (2562). "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เท่าทันข้อมูลและสื่อดิจิทัลของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร." **วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม**, 1, 13: 55-62.
- ชัยวัฒน์ แจ้งอักษร, กมลทิพย์ ศรีหาเศษ และสุวิมล ติรกานันท์. (2562). "การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ส่วนกลาง)." **วารสารรามคำแหง ฉบับบัณฑิตวิทยาลัย**, 2, 3: 87-101. เข้าถึงได้จาก http://www.rujogs.ru.ac.th/journals/6_1562918149.pdf.
- ชิดชนก เชิงซ่าว และคณะ. (2559). "การวิจัยผสมวิธีใหม่เอี่ยมถอดด้ามหรือไม่." **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี** 27, 3: 18-31.

- ฐานะวัฒนา สุขวงศ์ และคณะ. **บรรณาธิการ**. เข้าถึงเมื่อ 21 มิถุนายน 2563. เข้าถึงได้จาก http://bcp.nbtc.go.th/uploads/items/attachments/b7bb35b9c6ca2aee2df08cf09d7016c2/_651dab51d77cc9cc0b46de8a418db8e7.pdf
- ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2558). "การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research)." **สารสมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย**, 2, 2: 10-14.
- ทิพย์พาพร ตันติสุนทร. (2554). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง**. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายการศึกษา.
- ทิตนา แคมมณี. (2561). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. (2557). "การรู้เท่าทันสื่อ: ทักษะสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21." **วารสารสารสนเทศศาสตร์**, 32, 3: 74-91.
- ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2555). **ผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในวิชา GE138 การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองที่มีต่อความตระหนักในความเป็นพลเมืองของนักศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2556). "ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์." **มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์**.
- ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน. (2562). "ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสื่อ และความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์." **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, 45, 2: 127-161.
- นริศ จันทวรรณ. (2559). "ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย: กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงระดับปริญญาตรี ส่วนกลาง." **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**, 7, 1: 103-113.
- นันทนธร บรรจงปรุ. (2561). "การพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21." **วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**, 10, 20: 70-84.
- นิติตา วิวัฒน์พาณิชย์. (2558). "การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์." **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 9, 3: 209-219.
- นิรมล ศตวุฒิ. (2559). **การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุบผา เมฆสีทองคำ. (2554). "การรู้เท่าทันสื่อ: การก้าวทันบนโลกข่าวสาร." **วารสารนักบริหาร**, 31, 1: 117-123.
- บุปผชาติ ทัพทิกธณ์. (2555). **รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนยุคใหม่เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้วยการบูรณาการไอซีทีในการจัดการเรียนรู้ด้วยโครงการ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงเลขาธิการ.

- ปรัชญา ชุมนานเสียว. (2559). รายงานการวิจัยสมรรถนะหลักของพลเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย. เข้าถึงเมื่อ 11 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก http://www.researcher.ru.ac.th/Research_File/132.pdf
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด.
- ปริญญา บรรณเกสัช. (2558). "การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงอิเล็กทรอนิกส์ 8E ตามแนวคิดคอนเนคตวิซีม สำหรับมหาวิทยาลัยเสมือน." วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 28, 3: 65-81.
- ปรีวัตร เชื้อนแก้ว และทิพรัตน์ นพทฤทธิ์. (2559). "การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมการคิดเชิงสถิติของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา." วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 10, 3: 81-98.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2560). "นวัตกรรมการเรียนรู้จากฟินแลนด์." นิตยสาร สสวท., 46, 209: 40-45.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2562). "การประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบเชิงรุกในรายวิชาการประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21." วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 42, 2: 73-90.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2552). ถอดรหัสลับความคิดเพื่อการรู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพฯ: ปิ่นโต พับลิชชิง.
- "พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2541." (2541). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 115, ตอนที่ 24 ก (12 พฤษภาคม 2541).
- พัชราภา ตันติชูเวช. (2560). เจเนอเรชันแอลฟา: เจเนอเรชันใหม่ในสังคมไทยศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แพรวพรรณ อัครประสา. (2557). แนวคิดและทฤษฎีการรู้เท่าทันสื่อ. ใน ฐานะวัฒนา สุขวงศ์ และคณะ (บรรณาธิการ), รู้เท่าทันสื่อ Media Literacy (หน้า 59-79).
- เฟื่องอรุณ ปรีดีติลก และ ชนิตา รักษ์พลเมือง. (2562). "แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศสิงคโปร์." วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 20, 1: 28-41.
- ภูวดล วิริยะ. (2561). "การนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนเหตุการณ์โลกในยุคปัจจุบันสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2561). คู่มือการบูรณาการจัดการเรียนการสอน "รู้เท่าทันสื่อ". เข้าถึงเมื่อ 23 มิถุนายน 2563. เข้าถึงได้จาก https://lib.nbtc.go.th/ebook_detail?cid=18478&ctype=1&tag=ebook

- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). **วิธีวิจัยทางการศึกษา Research Methodology in Education**. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เมตตา แสงวลาภ และคณะ. (2561). "การรู้เท่าทันสื่อของครู: ปัจจัยหรือเงื่อนไขที่เป็นสาเหตุและแนวทางการแก้ไขพัฒนา." **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น**, 12, 3: 112-127.
- "มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561." (2561). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 135, ตอนพิเศษ 199 ง (17 สิงหาคม 2561).
- มารุต พัฒผล. (2563). **ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้**. เข้าถึงเมื่อ 11 มิถุนายน 2565. เข้าถึงได้จาก <https://anyflip.com/fvjto/mmab>
- "ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580." (2561). **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 135, ตอนที่ 82 ก (13 ตุลาคม 2561).
- ยาชา มะหะมาน, ฤทธิชัย หอมใบเตย และเวสราธิ์ ชูพงศ์. (2560). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. **การนำเสนองานวิจัยในงานการประชุมวิชาการ ครั้งที่ 9 และการประชุมวิชาการนานาชาติ ครั้งที่ 8 (RMUTCON 2017)**, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.
- ยีน ภูววรรณ. (2556). เทคโนโลยีอุบัติใหม่. **เอกสารประกอบการบรรยายการประชุมทางวิชาการ นครสวรรค์วิจัย ครั้งที่ 9**, วันที่ 28-29 กรกฎาคม 2556 ที่มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จ.พิษณุโลก.
- รักถิ่น เหลาหา และ นิพนธ์ เหลาหา. (2561). "การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ห้องเรียนกลับทางและเรียนรู้จริงโดยใช้ทฤษฎีการเชื่อมโยงการเรียนรู้บนห้องเรียนเสมือนจริงเพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา." **วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม**, 5, 1: 227-238.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2554). "วิธีวิจัยเชิงผสมผสานทางการศึกษา." **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**, 2, 2: 7-20.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พลเมือง**. เข้าถึงเมื่อ 1 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=พลเมือง-๓๑-ธันวาคม-๒๕๕๖>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2558). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: สำนักราชบัณฑิตยสถาน.

- ละดา ดอนหงษา. (2562). "การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต." **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 16, 75: 169-177.
- วรชัย คุรุจิต. (2554). "แนวทาง 10 ประการในการบูรณาการ "ความรู้เท่าทันสื่อ" เข้ากับการเรียนการสอน". ใน **สาม เชื่อสถาปนศิริ (บรรณาธิการ), รู้ทันสื่อ: รวมบทความแนวคิด ทฤษฎี เทคนิค และประสบการณ์ด้านการเรียนรู้เท่าทันสื่อ** (หน้า 90-108). กรุงเทพฯ: บริษัท ออฟเซ็ท ครีเอชั่น จำกัด.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2557). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจารณ์ พาณิชย์. (2556). **ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับด้าน**. กรุงเทพฯ: มูนิธิสยามกัมมาจล.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). **นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง**. กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ปริ้นท์ จำกัด.
- วินิจ ผาเจริญ. (2561). "คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้." **วารสารศึกษาศาสตร์ มมร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**, 6, 1: 148-161.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2548). **รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี**. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2557). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม**. พิมพ์ครั้งที่ 7 (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย. (2559). **วิธีสอนทั่วไป (Method of Teaching)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2552). **คู่มือพลเมืองยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: เอ.พี. กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2560). **นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง (พ.ศ. 2560-2564)**. เข้าถึงเมื่อ 11 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://www.rd.ru.ac.th>
- สถาบันสื่อเด็กและเยาวชนร่วมกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองประชาธิปไตย. (2562). **รู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และ ดิจิทัล**. เข้าถึงเมื่อ 21 มิถุนายน 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.healthymediahub.com/media/detail>

- สนิท สิทธิ และสาโรช โศภีรักษ์. (2557). "รูปแบบการสอนผ่านเว็บตามทฤษฎีการเรียนรู้คอนเน็คติวิซึมเพื่อสร้างเสริมทักษะการแก้ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา." **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น**, 8, 2: 102-112.
- สาริตา จันทระอำพร และมฤชฎ์ แก้วจินดา. (2559). "ภาวะการณ์ปัจจุบันกับการเสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ในวัยรุ่น." **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 10, 1: 83-93.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). **ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็น พลเมือง พ.ศ. 2553-2561**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายด้านพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560 - 2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561ก). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561**. เข้าถึงเมื่อ 9 พฤษภาคม 2562. เข้าถึงได้จาก <http://www.sesa17.go.th/site/images/Publish2 .pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561ข). **รายงานการวิจัยแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมือง โลก (Global Citizenship): ประสบการณ์นานาชาติ**. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). **สิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย**. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). **การสำรวจการอ่านของประชากร**. เข้าถึงเมื่อ 20 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Documents/info/Infographic59/3.Education/5.Education.pdf>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. **รู้เท่าทันสื่อ**. เข้าถึงเมื่อ 21 มิถุนายน, 2563. เข้าถึงได้จาก <http://resource.thaihealth.or.th/media/knowledge/14793>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). **มาตรฐานการอุดมศึกษาและแนวทางการนำมา มาตรฐานสู่การปฏิบัติ**. เข้าถึงเมื่อ 12 มิถุนายน 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.acad.nu.ac.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2563). **รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2563**. เข้าถึงเมื่อ 12 มกราคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.etcha.or.th/th/Useful-Resource/publications/Thailand-Internet-User-Behavior-2020.aspx>
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). **รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2564**. เข้าถึงเมื่อ 12 มีนาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.etcha.or.th/th/Useful-Resource/publications/Thailand-Internet-User-Behavior-2021_Slides.aspx
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2563). **การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy)**. เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.nstda.or.th/th/nstda-knowledge/142-knowledges/2632>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2556). **พลเมือง**. เข้าถึงเมื่อ 27 มิถุนายน 2563. เข้าถึงได้จาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledges>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2562). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดความฉลาดรู้ (literacy)**. กรุงเทพฯ: กองธรรมศาสตร์และการเมือง.
- สุภาวดี วิสุวรรณ, อติศร เนาวนนท์ และสิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ. (2562). "การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ." **วารสารชุมชนวิจัย**, 13, 2: 153-166.
- สุภิษา มีนิล. (2558). "ความรู้เท่าทันสื่อและพฤติกรรมการใช้สื่อเฟซบุ๊ก." **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัสวดี สุขยั้ง. (2559). "การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยอิงกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4." **วิทยานิพนธ์ปริญญาโท** ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2559). **วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา: จุดประกายความคิดใหม่ Educational Research Methodology: Inspiring New Perspectives**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอคอนพรีนติ้ง.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2561). **การวิจัยสถาบัน เครื่องมือพัฒนาสถาบันสู่ความเป็นเลิศ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา.

- อชิระ อุตมาน. (2561). "การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการก่อตัวของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมและแนวคิดจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษาปริญญาตรี." **วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 21: 291-303.
- อนงค์ รอดแสน และคณะ. (2559). "การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสอนความเป็นพลเมืองสำหรับครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน." **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 18, 1: 95-105.
- อนุสร หงส์ขุนทด. (2558). "การสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการเชื่อมต่อ (Connectivism)." **เทคโนโลยีสาร**, 6, 6-7: 24-27.
- อรพรรณ บุตรกัตถัญญ. (2561). "การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน." **วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**, 46, 2: 348-365.
- อิทธิพัฒน์ สุวทันพรกุล. (2561). **การวิจัยทางการศึกษา: แนวคิดและการประยุกต์ใช้ Educational Research: Concepts and Applications**. กรุงเทพฯ ฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Ali, D., Savas, Y., Kimberly, A. N., Dayuma, I., and Vargas, L. (2019). "Self-Determination and Classroom Engagement of EFL Learners: A Mixed-Methods Study of the Self-System Model of Motivational Development." **SAGE Open** April-June: 1-15.
- Anderson, T. P. (1997). Using models of Instruction. In C. R. Dills and A. J. R. Zowski (Eds.), **Instructional development paradigms**. Englewood Cliffs, NJ: Education Technology Publications.
- Archana Shrivastava. (2018). "Using connectivism theory and technology for knowledge creation in cross-cultural communication." **Research in Learning Technology**, 26: 1-16.
- Campbell, D. T., Stanley, J. C., and Gage, N. L. (1963). **Experimental and quasi-experimental designs for research**. Houghton, Mifflin and Company.
- Chad, R. L., and Jessica, N. L. (2017). **An Introduction to Educational Research Connecting Methods to Practice**. The United States of America: SAGE Publications, Inc.
- Chauhan, S. S. (1983). **Innovation in teaching-learning process**. India: Sanjay printers.

- Clare, R. K., and Natalie, B. M. (2014). **Teaching Models Designing Instruction for 21st Century Learner**. New Jersey: Pearson Education.
- Creswell, J. W. (2014). **Research Design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches**. 4th ed. United Kingdom: SAGE Publications, Inc.
- Daehler, K., and Folsom, J. (2016). **Making Sense of SCIENCE: Phenomena-Based Learning**. Accessed April 9, 2020. Available from <https://mss.wested.org/>
- Dick, W., and Lou, C. (2005). **The Systematic Design of Instruction**. 6th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Freiberg, J. H., and Driscoll, A. (2005). **Universal teaching strategies**. 4th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Ganesan, E., and Spector. (2002). **The changing nature of Instructional design for networked learning, Networked learning: Perspectives and issue**. England: Springer London.
- Harris, J., Mishra, P., and Koehler, M. J. (2009). "Teachers' technological pedagogical content knowledge and learning activities types: Curriculum-based technology integration reframed." **Journal of Research on Technology in Education**, 41, 3: 393-416.
- I Kadek, S., Punaji, S., Sulthoni, S., and Sai, U. (2019). "Development of an Instructional design model for mobile blended learning in higher education." **International Journal of Technologies in Learning**, 14, 16: 4-22.
- Joyce, B., Weil, M., and Calhoun, E. (2015). **Models of Teaching**. 9th ed. New York: Courtesy of Reece Galleries, Inc.
- Kevin, K. (2008). **Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model**. Accessed April 9, 2020. Available from https://docuri.com/download/introduction-to-instructional-design_59b8e6c0f581717b5b87c715_pdf
- Koehler, M. J., and Mishra, P. (2008). Introducing TPACK. In AACTE Committee on Innovation & Technology (Ed.), **Handbook of technological pedagogical content knowledge for educators**. New York, NY: Routledge.
- Lonka, K. (2019). **Phenomenal Learning from Finland**. Helsinki: Edita Publishing Ltd.

- Martínez, J. A. D., and Frutos, T. H. d. (2018). "Connectivism in the Network Society. The Coming of Social Capital Knowledge." **Tendencias sociales. Revista de Sociología**, 1: 21-37.
- Morrison, G. R., Ross, S. M., Kemp, J. E., and Kalman, H. (2010). **Designing effective instruction**. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Nieuwelink, H., Dam, G. t., and Dekker, P. (2018). "Adolescent citizenship and educational track: a qualitative study on the development of views on the common good." **Research Papers in Education**, 34, 3: 373-388.
- Rajani Prakash Naik. (2019). **Phenomenon-Based Learning in Finland. Master's Thesis in Education, Department of Education, University of Jyväskylä**. Accessed April 12, 2020. Available from <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64611/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201906143197.pdf?sequence=1>
- Samsudin, A., Fratiwi, N., Amin, N., Wiendartun, S., Wibowo, F., and et al. (2017). **Improving students' conceptions on fluid dynamics through peer teaching model with PDEODE (PTM-PDEODE)**. Paper presented at the 4th International Seminar of Mathematics, Science and Computer Science and Computer Science Education, Bandung, Indonesia.
- Saylor, J. G., and Duffy, T. M. (1981). **Curriculum Planning for Better Teaching and Learning**. 4th ed. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Siemens, G. (2005). "Connectivism: A learning theory for the digital age." **International of Instructional Technology and Distance Learning**, 2, 1: 3-10.
- The United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. (2018). **Preparing Teachers for Global Citizenship Education: A Template**. Paris and Bangkok.
- Vasileios, S., and Johanna, F. S. (2016). "Phenomenon-Based Teaching and Learning through the Pedagogical Lenses of Phenomenology: The Recent Curriculum Reform in Finland." **Forum OŚwiatowe**, 28, 2: 31-47. Available from <http://forumoswiatowe.pl/index.php/czasopismo/article/view/458>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ดร.ชัยรัตน์ โตศิลา

ความเชี่ยวชาญ การจัดการเรียนการสอน การสอนสังคมศึกษา

สถานที่ทำงาน อาจารย์ประจำสาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. รศ.ดร.เอกนถน บางท่าไม้

ความเชี่ยวชาญ การออกแบบการเรียนการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการสื่อสาร การศึกษา การพัฒนาสื่อสำหรับการเรียนการสอน

สถานที่ทำงาน อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ

ความเชี่ยวชาญ พลเมืองศึกษา การสอนสังคมศึกษา

สถานที่ทำงาน สถาบันสังคมศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

4. ผศ.ดร.บุษกร เชี่ยวจินตาทานต์

ความเชี่ยวชาญ นวัตกรรมทางการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา

สถานที่ทำงาน อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

5. ผศ.ดร.รุจิราพร รามศิริ

ความเชี่ยวชาญ การวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร

สถานที่ทำงาน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ โรงเรียนสาธิตแห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบการสอนและเครื่องมือประเมินประสิทธิผล
การใช้รูปแบบการสอน

1. ผศ.ดร.กิตติศักดิ์ ลักษณะนา

ความเชี่ยวชาญ การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การสอนสังคมศึกษา
สถานที่ทำงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. ผศ.ดร.เพ็ญพนา พ่วงแพ

ความเชี่ยวชาญ การจัดการเรียนการสอน การสอนสังคมศึกษา
สถานที่ทำงาน สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. รศ.ดร.วัชรพล วิบูลยศรีน

ความเชี่ยวชาญ นวัตกรรมทางการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา สื่อการเรียนการสอน
สถานที่ทำงาน สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

4. รศ.ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

ความเชี่ยวชาญ การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
สถานที่ทำงาน ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

5. รศ.ดร.เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม

ความเชี่ยวชาญ การออกแบบและจัดระบบสื่อทางไกล เทคโนโลยีเสมือนจริง เทคโนโลยี
อัจฉริยะ การเรียนการสอนออนไลน์ สื่อสร้างสรรค์
สถานที่ทำงาน สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือรับรองรูปแบบการสอน

1. ดร.อรรณพ รัจจะพัฒนกุล

ความเชี่ยวชาญ การจัดการเรียนการสอน การสอนสังคมศึกษา

สถานที่ทำงาน สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2. ดร.วิภาดา พินลา

ความเชี่ยวชาญ การพัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษา การสอนสังคมศึกษา

สถานที่ทำงาน สาขาวิชาการสอนศิลปศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

3. ดร.สุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน

ความเชี่ยวชาญ การวิจัยการศึกษา การวัดและประเมินผล

สถานที่ทำงาน ภาควิชาวิจัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. ดร.พรพิมล รอดเคราะห์

ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การออกแบบและพัฒนานวัตกรรม และสื่อการสอน

สถานที่ทำงาน สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

5. ผศ.ดร.บุษกร เชี่ยวจินตาทันต์

ความเชี่ยวชาญ นวัตกรรมทางการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา

สถานที่ทำงาน ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผู้เชี่ยวชาญรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้
ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและ
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1. ผศ.ดร.กานต์รวี บุชยานนท์

ความเชี่ยวชาญ การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การสอนสังคมศึกษา
สถานที่ทำงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2. ผศ.ดร.เพ็ญพนา พ่วงแพ

ความเชี่ยวชาญ การจัดการเรียนการสอน การสอนสังคมศึกษา
สถานที่ทำงาน สาขาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. รศ.ดร.มารุต พัฒผล

ความเชี่ยวชาญ การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
สถานที่ทำงาน สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

4. รศ.ดร.วัชรพล วิบูลยศรีน

ความเชี่ยวชาญ นวัตกรรมทางการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา สื่อการเรียนการสอน
สถานที่ทำงาน สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

5. รศ.ดร.อภิชา แดงจำรูญ

ความเชี่ยวชาญ นวัตกรรมทางการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา สื่อการเรียนการสอน
สถานที่ทำงาน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาคผนวก ข

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยและหนังสือขอตกลงใช้เครื่องมือวิจัย

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายการแสดงด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ แล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่า ข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการ มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, The Belmont Report, CIOMS Guideline และ International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP) สอดคล้องกฎหมาย จีดีพีกับและ จีเอชเคภายในประเทศ จึงเห็นสมควร予以ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการสอนสามชดชฎีเชื่อมโยงความมีส่วนร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองชั้นสูงเชิงสหวิทยาการสู่เป้าหมายคือตระหนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

THE DEVELOPMENT OF AN INSTRUCTIONAL MODEL BASED ON CONNECTIVISM THEORY AND PHENOMENON-BASED LEARNING TO ENHANCE CHARACTERISTICS OF ACTIVE CITIZENSHIP AND MEDIA LITERACY SKILLS OF UNDERGRADUATED STUDENTS

ผู้วิจัยหลัก นางสาวธัญญา ฐิตานนท์

สังกัด ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะศึกษาศาสตร์

วิธีพิมพ์ Expedited

รายงานความก้าวหน้า ส่งรายงานความก้าวหน้าทุก ๖ เดือน

เอกสารประกอบการพิจารณา

- ๑. แบบเสนอโครงการวิจัย ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๒. เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้ร่วมในโครงการวิจัย ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๓. เอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๔. แบบวิเคราะห์เอกสาร ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๕. แบบสัมภาษณ์ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๖. แบบสอบถามความพึงพอใจการดำเนินงานของศูนย์และนักศึกษา ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๗. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๘. แผนการจัดการเรียนรู้ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๙. แบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองชั้นสูง ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๑๐. แบบวัดทักษะการเรียนรู้ผ่านสื่อ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๑๑. แบบประเมินโครงการกิจกรรม ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๑๒. แบบบันทึกการเก็บข้อมูลผู้เรียน ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔
- ๑๓. ประวัติผู้วิจัย ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔

หมายเลขใบรับรอง **RU-HRE 64/0111**
 หมายเลขอ้างอิงโครงการวิจัย **๓7 obok.bcu/wa96**
 วันที่จัดการรับรอง **๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔**
 วันหมดอายุใบรับรอง **๕ กรกฎาคม ๒๕๖๕**

ลงนาม
 ผู้ร่วมศาสตร์ ณ วิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 ประธานกรรมการจริยธรรมและควบคุมการวิจัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 วัน/เดือน/ปี **๕.๖.๒๕๖๔**

ที่ ๐๖ ๘๐๐๖ (๗๗) ๒๕๕๓

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
เชียงใหม่ นครปฐม 73000

27 เมษายน 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ด้วย นางสาวศุภา ภาตชนกร วัตถุประสงค์ตัว 61253804 นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การพัฒนารูปแบบ การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงใจความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง สัมพันธ์และทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา " มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา และผู้สอนสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ นักศึกษา ดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร. สิตมา สอนเกียรติ)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร. 034-218790

ที่ ๒๖ ๒๕๖๖ (๑๙๖) / 4566

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม
พระราชวังสนามจันทร์
จ.เมืองจ.นครพนม 73000

7 ตุลาคม 2564

เรื่อง ขอลดค่าธรรมเนียมวีซี

เรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ด้วยนางสาวภาสุตา ภาคาผล รหัสประจำตัว 61253804 นิสิตนาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม ดำรงตำแหน่งวิทยานิพนธ์ เรื่อง " การพัฒนารูปแบบ การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง สัมผัสเชิงปฏิบัติการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา " มีความประสงค์จะขอลดค่าธรรมเนียมวีซีติดกับนักศึกษ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภาควิชาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษา ดังกล่าวได้ลดค่าธรรมเนียมวีซีด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดโปรดความอนุเคราะห์ ด้วยขอพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จิติกานต์ มากสู้อ)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครพนม โทร.034-218790

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (Research1: R₁)

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Analysis: A)

แบบวิเคราะห์เอกสาร

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

หัวข้อ	รายละเอียด
ชื่อเอกสาร	
ชื่อผู้แต่ง	
ปีที่ตีพิมพ์	
วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการสอนเกี่ยวข้องกับประเด็น	☐ การวิจัยและพัฒนา ☐ การพัฒนารูปแบบการสอน ☐ การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ☐ การสอนตามแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ☐ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ☐ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
สาระสำคัญและรายละเอียดที่ศึกษา	
รายการอ้างอิง	

แบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หลักการ วัตถุประสงค์ นโยบายในการจัดการศึกษาของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562)

หัวข้อ	รายละเอียด
ชื่อเอกสาร/หลักสูตร	
หลักการของหลักสูตร	
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	
โครงสร้างหลักสูตร	
แผนการศึกษา	
การพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา	
กลยุทธ์การสอน/กิจกรรมในการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา	
การพัฒนาผลการเรียนรู้	
กลยุทธ์การสอน	
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	

แบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบ การสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไปสังเคราะห์และพัฒนาเป็นร่าง รูปแบบการสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยประเด็นในการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคาดหวังและแนวโน้มของการจัดการสอนเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์จะเป็นการวิเคราะห์ในภาพรวม ไม่ได้ระบุข้อมูลเป็น รายบุคคล ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่าน

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ

1. เพศ หญิง ชาย
2. อายุ ต่ำกว่า 30 ปี 30-39 ปี 40-49 ปี
 50-59 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด
 ปริญญาเอก คณะ.....สาขา.....
 ปริญญาโท คณะ.....สาขา.....
 ปริญญาตรี คณะ.....สาขา.....
 อื่นๆ ระบุ.....
4. สังกัด/ภาควิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย
5. ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์
6. ระยะเวลาในการปฏิบัติการสอน 1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี
 16-20 ปี 21 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความสำคัญ จำเป็นของการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1. ท่านคิดว่าการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญและจำเป็นหรือไม่ อย่างไร

2. ท่านคิดว่ามีอุปสรรคหรือปัญหาใดบ้างที่ทำให้การส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ เพราะเหตุใด

ตอนที่ 3 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคาดหวังและแนวโน้มของการจัดการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1. หากมีการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ท่านคิดว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นควรมีหลักการสำคัญ และควรใช้วิธีการสอนหรือมีขั้นตอนการสอนที่สำคัญในลักษณะใด เพราะเหตุใด

ตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1. ท่านคิดว่าการเรียนการสอนรูปแบบใดหรือวิธีการใดที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างดีที่สุด เพราะเหตุใด

2. การวัดและประเมินผลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรเป็นในลักษณะใด เพราะเหตุใด

3. ท่านคิดว่ามีปัจจัย ระบบสังคม หรือระบบสนับสนุน หรือเงื่อนไขอะไรบ้างที่จะช่วยให้การพัฒนา รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษา

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา แบบสอบถามนี้ใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้สอนสาขาวิชาสังคมศึกษาและนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และมีส่วนที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอนและนักการศึกษา

ตอนที่ 2 การสอบถามความคิดเห็นของผู้สอนและนักการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

โปรดตอบคำถามตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน โดยข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะเป็นการวิเคราะห์ในภาพรวม ไม่ได้ระบุข้อมูลเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่าน

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สอนและนักการศึกษา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. เพศ หญิง ชาย
2. อายุ ต่ำกว่า 30 ปี 30-39 ปี 40-49 ปี
 50-59 ปี 60 ปีขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด
 ปริญญาตรี คณะ.....สาขา.....
 ปริญญาโท คณะ.....สาขา.....
 ปริญญาเอก คณะ.....สาขา.....
 อื่นๆ ระบุ.....
4. ตำแหน่งทางวิชาการ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 อาจารย์ อื่นๆ
5. ระยะเวลาในการปฏิบัติการสอน/การอบรมทางวิชาการ
 น้อยกว่า 1 ปี 1-5 ปี 6-10 ปี
 11-15 ปี 16-20 ปี 21 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 การสอบถามความคิดเห็นของผู้สอนและนักการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข

ระดับความคิดเห็น

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การสอบถามความคิดเห็นของผู้สอนและนักการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่าคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งที่จำเป็นและควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้แก่คุณลักษณะใดบ้าง เพราะเหตุใด

- ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติและค่านิยม

.....

2. ท่านคิดว่าทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่จำเป็นและควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้แก่ทักษะใดบ้าง เพราะเหตุใด

- การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์สื่อ
 การประเมินค่าสื่อ การผลิตสื่อ

.....

3. ในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ท่านคิดว่ารูปแบบการสอนควรมีหลักการสำคัญอย่างไรบ้าง

.....

4. ท่านคิดว่ารูปแบบการสอนหรือวิธีการสอนใดบ้างที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

5. การวัดและประเมินผลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรเป็นไปในลักษณะใด เพราะเหตุใด

.....

6. ท่านคิดว่าการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ระบบสังคม (บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน) ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

7. ท่านคิดว่ามีปัจจัยหรือระบบสนับสนุนอะไรบ้างที่จะช่วยให้การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

.....

.....

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา แบบสอบถามนี้ใช้สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และมีส่วนที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ตอนที่ 2 การสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันและความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 การสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังและแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

โปรดตอบคำถามตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่าน โดยข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะเป็นการวิเคราะห์ในภาพรวม ไม่ได้ระบุข้อมูลเป็นรายบุคคล ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวท่าน

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น									
	สภาพปัจจุบัน					ความต้องการ				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
หลากหลายรูปแบบและวิธีการ										
35.ผู้สอนมีการประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่นักศึกษาอยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอ										
36.ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง										

ตอนที่ 3 การสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังและแนวทางในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1. นักศึกษาคาดหวังที่จะพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อใดมากที่สุด (เลือกมาอย่างละ 1 ด้าน) ใน การเรียนการสอนกระบวนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา เพราะเหตุใด

คุณลักษณะพลเมืองเข้มแข็งด้าน ความรู้ ทักษะ เจตคติและค่านิยม

เพราะ.....

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การวิเคราะห์สื่อ
 การประเมินค่าสื่อ การผลิตสื่อ

เพราะ.....

2. นักศึกษาคิดว่ารูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

การหาค่าความสอดคล้องของแบบวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอน

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1.ชื่อเอกสาร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.ชื่อผู้แต่ง	+1	+1	+1	0	+1	0.80	สอดคล้อง
3.ปีที่พิมพ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ พัฒนารูปแบบการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.สาระสำคัญและรายละเอียดที่ ศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.รายการอ้างอิง	+1	+1	+1	0	+1	0.80	สอดคล้อง

การหาค่าความสอดคล้องของแบบวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ตอนที่ 1							
1.ชื่อเอกสาร/หลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.แผนการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.การพัฒนาคุณลักษณะของ นักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.กลยุทธ์การสอน/กิจกรรมในการ พัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.การพัฒนาผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7.กลยุทธ์การสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8.การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ตอนที่ 2							
1.คำอธิบายรายวิชา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.จุดมุ่งหมายรายวิชา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.หัวข้อที่สอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.มาตรฐานผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.กิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.การวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

การหาค่าความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ความต้องการจำเป็นของ
ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ตอนที่ 1							
1.เพศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.อายุ	+1	+1	+1	+1	-1	0.60	สอดคล้อง
3.วุฒิการศึกษาสูงสุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.สังกัด/ภาควิชา/คณะ/ มหาวิทยาลัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.ตำแหน่งทางวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.ระยะเวลาในการปฏิบัติการสอน/ การอบรมทางวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ตอนที่ 2							
1.ท่านคิดว่าการส่งเสริมคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา ในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญ และจำเป็นหรือไม่ อย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.ท่านคิดว่ามีอุปสรรคหรือปัญหา ใดบ้างที่ทำให้การส่งเสริม คุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็ม ศักยภาพ เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ตอนที่ 3							
1.หากมีการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ท่านคิดว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนั้นควรมีหลักการสำคัญ และควรใช้วิธีการสอนหรือมีขั้นตอนการสอนที่สำคัญในลักษณะใด เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ตอนที่ 4							
1.ท่านคิดว่าการเรียนการสอนรูปแบบใดหรือวิธีการใดที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างดีที่สุด เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.การวัดและประเมินผลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรเป็นในลักษณะใด เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
3. ท่านคิดว่ามีปัจจัย ระบบสังคม หรือระบบสนับสนุน หรือเงื่อนไข อะไรบ้างที่จะช่วยให้การพัฒนา รูปแบบการสอน เพื่อส่งเสริม คุณลักษณะความเป็นพลเมืองและ ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา ในระดับอุดมศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

การหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้สอนและนักการศึกษา

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ตอนที่ 1							
1.เพศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.อายุ	+1	+1	+1	+1	-1	0.60	สอดคล้อง
3.วุฒิการศึกษาสูงสุด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.ตำแหน่งทางวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.ระยะเวลาในการปฏิบัติการสอน/การอบรมทางวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ตอนที่ 2							
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง							
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้							
1. นักศึกษาสามารถยกตัวอย่างและวิเคราะห์บทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองเข้มแข็งได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถอธิบายและยกตัวอย่างสิทธิทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคมและวัฒนธรรมของพลเมืองได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. นักศึกษาสามารถนำเสนอแนวทางในการสร้างสันติภาพและความเข้าใจในสังคมพหุวัฒนธรรมได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. นักศึกษาสามารถอธิบายและเชื่อมโยงหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ							
1. นักศึกษาสามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถวางแผนและเลือกรับข้อมูลข่าวสารสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. นักศึกษาสามารถสื่อสารและอภิปรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. นักศึกษาสามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนตามสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีความรับผิดชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม							
1. นักศึกษาสามารถยอมรับ เคารพความแตกต่างหลากหลายในสังคม และนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติตนได้อย่างมีความรับผิดชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถนำเสนอและเลือกแนวทางในการสร้างคุณธรรมและความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา							
ความสามารถในการเข้าถึง							
1. นักศึกษาสามารถอธิบายข้อมูลการใช้ และสามารถเลือกใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการเข้าถึงหรือแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถรับรู้ ทำความเข้าใจ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ โดยอาศัยทักษะการอ่านออก เขียนได้ และทักษะคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ความสามารถในการวิเคราะห์							
1. นักศึกษาสามารถอธิบายและวิเคราะห์รูปแบบ โครงสร้าง การลำดับเนื้อหา และการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงและข่าวสารต่างๆ จากสื่อแหล่งต่างๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และแปลความเนื้อหาที่สื่อต้องการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม ครบถ้วน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ผลกระทบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ที่เกิดจากการนำเสนอเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล							
ความสามารถในการประเมินค่า							
1. นักศึกษาสามารถตัดสินใจเชื่อหรือไม่ เชื่อ เลือกรับหรือไม่เลือกรับข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่างๆ โดยผ่าน กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถตัดสินใจคุณภาพและ คุณค่าของเนื้อหาที่ถูกส่งมายังผู้รับสาร ได้อย่างถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ความสามารถในการผลิตสื่อ							
1. นักศึกษาสามารถออกแบบ กำหนด ขอบเขตในการผลิตสื่อ และสามารถ เลือกใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ และ เทคโนโลยีประเภทต่างๆ เพื่อนำเสนอ ข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่างๆ ได้ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถผลิตสื่อในรูปแบบ ของตนเองได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และมีประโยชน์ สามารถสื่อสารได้ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. นักศึกษาสามารถนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และสามารถแสดง ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ อย่างมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา							
1.ท่านจัดการเรียนการสอนในรูปแบบสหวิทยาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.ท่านมีการชี้แจงรายละเอียดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.ท่านพยายามยกตัวอย่างสถานการณ์/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเพื่อช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาที่สอนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.ท่านตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งคาบเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.ท่านเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.ท่านเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยกำหนดภาระงานการเรียนรู้และวางแผนการดำเนินงานด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7.ท่านเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าถึงเลือก วิเคราะห์ และประเมินข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายด้วยตนเองอยู่เป็นประจำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8.ท่านส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าไปศึกษาและใช้บริบทของชุมชน สังคมเป็นแหล่งการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9.ท่านเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
10.ท่านเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือ ทำ/ปฏิบัติตามภาระงานการเรียนรู้และ แผนการดำเนินงานที่นักศึกษากำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
สื่อและแหล่งการเรียนรู้							
1.ท่านใช้สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักศึกษา อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.ท่านมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ร่วมกับนักศึกษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ สื่อสารและแหล่งการเชื่อมโยงติดต่อกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
การวัดและประเมินผล							
1.ท่านใช้วิธีการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้หลากหลายรูปแบบและวิธีการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.ท่านมีการประเมินและให้ข้อมูล ย้อนกลับ (Feedback) แก่นักศึกษาอยู่ เป็นประจำและสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.ท่านเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วน ร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ตอนที่ 3							
1.ท่านคิดว่าคุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็งที่จำเป็นและควร ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แก่คุณลักษณะ ใดบ้าง เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.ท่านคิดว่าทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ จำเป็นและควรส่งเสริมให้นักศึกษา ได้แก่ทักษะใดบ้าง เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
3.ในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ท่านคิดว่ารูปแบบการสอนควรมีหลักการสำคัญอย่างไรบ้าง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.ท่านคิดว่ารูปแบบการสอนหรือวิธีการสอนใดบ้างที่จะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือไม่ เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.การวัดและประเมินผลคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรเป็นไปในลักษณะใด เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.ท่านคิดว่าในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ระบบสังคม(บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน)ควรเป็นอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7.ท่านคิดว่ามีปัจจัยหรือระบบสนับสนุนอะไรบ้างที่จะช่วยให้การพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

การหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของผู้เรียน

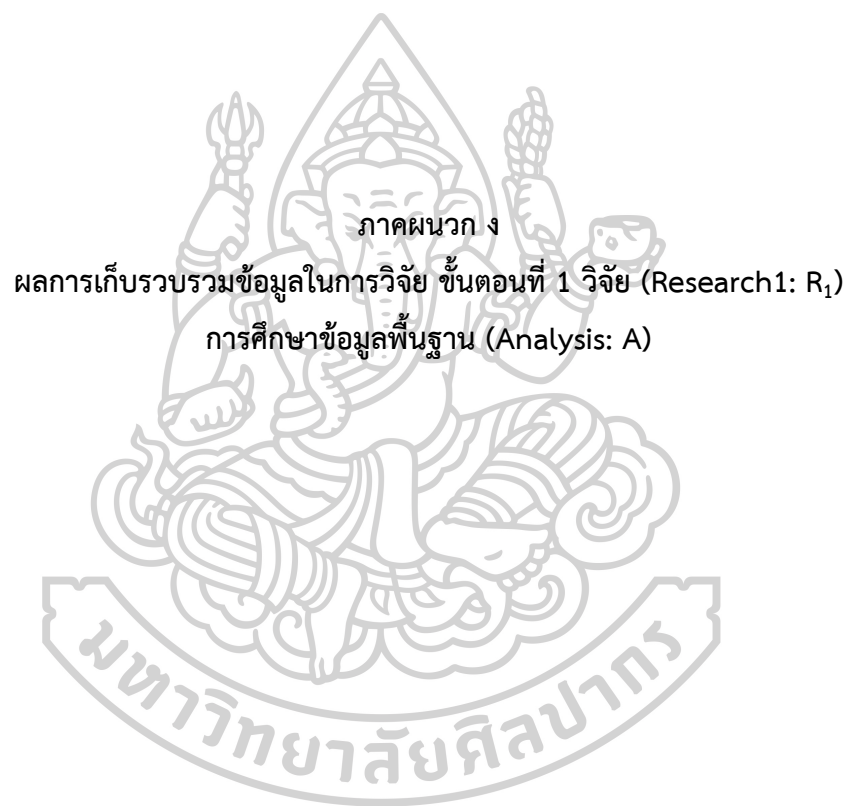
ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ตอนที่ 1							
1.เพศ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.ชั้นปีที่	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ตอนที่ 2							
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง							
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้							
1.นักศึกษาสามารถยกตัวอย่างและวิเคราะห์บทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองเข้มแข็งได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.นักศึกษาสามารถอธิบายและยกตัวอย่างสิทธิทางเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคมและวัฒนธรรมของพลเมืองได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.นักศึกษาสามารถนำเสนอแนวทางในการสร้างสันติภาพและความเข้าใจในสังคมพหุวัฒนธรรมได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.นักศึกษาสามารถอธิบายและเชื่อมโยงหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ							
1.นักศึกษาสามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.นักศึกษาสามารถวางแผนและเลือกรับข้อมูลข่าวสารสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3.นักศึกษาสามารถสื่อสารและอภิปรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.นักศึกษาสามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5.นักศึกษาสามารถปฏิบัติตามสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีความรับผิดชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม							
1. นักศึกษาสามารถยอมรับ เคารพความแตกต่างหลากหลายในสังคม และนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติตนได้อย่างมีความรับผิดชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถนำเสนอและเลือกแนวทางในการสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา							
ความสามารถในการเข้าถึง							
1. นักศึกษาสามารถอธิบายข้อมูลการใช้ และสามารถเลือกใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการเข้าถึงหรือแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถรับรู้ ทำความเข้าใจ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ โดยอาศัยทักษะการอ่านออก เขียนได้ และทักษะคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ความสามารถในการวิเคราะห์							
1. นักศึกษาสามารถอธิบายและวิเคราะห์รูปแบบ โครงสร้าง การลำดับเนื้อหา และการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงและข่าวสารต่างๆ จากสื่อแหล่งต่างๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และแปลความเนื้อหาที่สื่อต้องการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม ครบถ้วน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอเนื้อหา ข้อมูล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ข่าวสารต่างๆ ของสื่อที่ส่งผลต่อตนเอง และสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล							
ความสามารถในการประเมินค่า							
1. นักศึกษาสามารถตัดสินใจเชื่อหรือไม่ เชื่อ เลือกรับหรือไม่เลือกรับข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่างๆ โดยผ่าน กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถตัดสินคุณภาพและ คุณค่าของเนื้อหาที่ถูกส่งมายังผู้รับสาร ได้อย่างถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ความสามารถในการผลิตสื่อ							
1. นักศึกษาสามารถออกแบบ กำหนด ขอบเขตในการผลิตสื่อ และสามารถ เลือกใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ และ เทคโนโลยีประเภทต่างๆ เพื่อนำเสนอ ข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่างๆ ได้ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาสามารถผลิตสื่อในแบบฉบับ ของตนเองได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และมีประโยชน์ สามารถสื่อสารได้ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3. นักศึกษาสามารถนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และสามารถแสดงความ คิดเห็นที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ อย่างมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
รูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา							
1. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ สหวิทยาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. ผู้สอนมีการชี้แจงรายละเอียดในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
3. ผู้สอน พยายามยกตัวอย่างสถานการณ์/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเพื่อช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาที่สอนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4. ผู้สอนตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งคาบเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกำหนดภาระงานการเรียนรู้และวางแผนการดำเนินงานด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าถึง เล็ก วิเคราะห์ และประเมินข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายด้วยตนเองอยู่เป็นประจำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8. ผู้สอนส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าไปศึกษาและใช้บริบทของชุมชน สังคมเป็นแหล่งการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ผลิตสื่อสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือทำ/ปฏิบัติตามภาระงานการเรียนรู้และแผนการดำเนินงานที่นักศึกษากำหนดไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11. ผู้สอนใช้สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12. ผู้สอนมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารและแหล่งการเชื่อมโยง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ติดต่อกัน							
13.ผู้สอนใช้วิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้หลากหลายรูปแบบและ วิธีการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14.ผู้สอนมีการประเมินและให้ข้อมูล ย้อนกลับ (Feedback) แก่นักศึกษาอยู่ เป็นประจำและสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15.ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มี ส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ของตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ตอนที่ 3							
1. นักศึกษาคาดหวังที่จะพัฒนา คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และทักษะการรู้เท่าทันสื่อมากที่สุด (เลือกมาอย่างละ 1 ด้าน) ในการเรียน การสอนกระบวนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา เพราะเหตุใด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2. นักศึกษาคิดว่ารูปแบบการสอนตาม ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิด การใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจะช่วย ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้หรือไม่ เพราะเหตุใด	0	+1	+1	+1	+1	0.80	สอดคล้อง

ผลการศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และความต้องการจำเป็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการ
สอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริม
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1. ผลการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน

1.1 ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของ
นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถาม
ของผู้สอนและนักการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษามีทั้งหมด 3
ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
ด้านทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม ซึ่งผู้วิจัยใช้การ
วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs
Index (PNI_{Modified}) ดังตารางที่ 69

ตารางที่ 69 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา
ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ด้านความรู้	3.785	0.587	มาก	4.625	0.477	มากที่สุด	0.222	2
1. นักศึกษาสามารถยกตัวอย่าง และวิเคราะห์บทบาทของ ตนเองในฐานะพลเมืองเข้มแข็ง ได้	3.928	0.730	มาก	4.571	0.513	มากที่สุด	0.164	4
2. นักศึกษาสามารถอธิบายและ ยกตัวอย่างสิทธิทางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคม และวัฒนธรรมของพลเมืองได้	3.714	0.825	มาก	4.571	0.646	มากที่สุด	0.231	2

ตารางที่ 69 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา
ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
3. นักศึกษาสามารถนำเสนอ แนวทางในการสร้างสันติภาพ และความเข้าใจในสังคมพหุ วัฒนธรรมได้	3.857	0.662	มาก	4.642	0.633	มาก ที่สุด	0.204	3
4. นักศึกษาสามารถอธิบายและ เชื่อมโยงหลักการการพัฒนาที่ ยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาได้	3.642	0.744	มาก	4.714	0.468	มาก ที่สุด	0.294	1
ด้านทักษะ	3.900	0.636	มาก	4.757	0.385	มาก ที่สุด	0.220	3
1. นักศึกษาสามารถนำเสนอ แนวทางในการแก้ปัญหาได้ อย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล	3.714	0.913	มาก	4.714	0.468	มาก ที่สุด	0.269	1
2. นักศึกษาสามารถวางแผน และเลือกรับข้อมูลข่าวสารสร้างได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	3.785	0.801	มาก	4.642	0.497	มาก ที่สุด	0.226	3
3. นักศึกษาสามารถสื่อสารและ อภิปรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.785	0.699	มาก	4.714	0.468	มาก ที่สุด	0.245	2
4. นักศึกษาสามารถปรับตัว และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.214	0.578	มาก	4.857	0.363	มาก ที่สุด	0.153	5
5. นักศึกษาสามารถปฏิบัติตน ตามสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ ของตนเองได้อย่างมีความ รับผิดชอบ	4.000	0.784	มาก	4.857	0.363	มาก ที่สุด	0.214	4

ตารางที่ 69 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา
ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ด้านเจตคติและค่านิยม	3.714	0.544	มาก	4.750	0.427	มากที่สุด	0.279	1
1.นักศึกษาสามารถยอมรับ เคารพความแตกต่าง หลากหลายในสังคม และ นำเสนอแนวทางในการปฏิบัติ ตนได้อย่างมีความรับผิดชอบ	3.785	0.578	มาก	4.785	0.425	มากที่สุด	0.264	2
2.นักศึกษาสามารถนำเสนอ และเลือกแนวทางในการสร้าง ความยุติธรรมและความเท่า เทียมให้เกิดขึ้นในสังคมได้ อย่างสร้างสรรค์	3.642	0.633	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.294	1
ภาพรวม	3.824	0.544	มาก	4.707	0.394	มากที่สุด		

จากตารางที่ 69 เมื่อพิจารณาระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.707$, S.D. = 0.394) ส่วนระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 3.824$, S.D. = 0.544) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นลำดับแรก (PNI_{Modified} = 0.279) รองลงมาคือ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ (PNI_{Modified} = 0.222) และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ (PNI_{Modified} = 0.220) หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ ระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่ามีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.625$, S.D. = 0.477) ส่วนระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของ

นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.785$, S.D. = 0.587) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.222 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า ผู้สอนและนักการศึกษาต้องการส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาสามารถอธิบายและเชื่อมโยงหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาได้มากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.294$) รองลงมาคือ นักศึกษาสามารถอธิบายและยกตัวอย่างสิทธิทางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรมของพลเมืองได้ ($PNI_{Modified} = 0.231$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาสามารถยกตัวอย่างและวิเคราะห์ห้บทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองเข้มแข็งได้ ($PNI_{Modified} = 0.164$)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ ระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.757$, S.D. = 0.385) ส่วนระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.900$, S.D. = 0.636) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.220 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า ผู้สอนและนักการศึกษาต้องการส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาสามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผลมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.269$) รองลงมาคือ นักศึกษาสามารถสื่อสารและอภิปรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($PNI_{Modified} = 0.245$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาสามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($PNI_{Modified} = 0.153$)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม ระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.750$, S.D. = 0.427) ส่วนระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.714$, S.D. = 0.544) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.279 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า ผู้สอนและนักการศึกษาต้องการส่งเสริมและ

พัฒนาให้นักศึกษาสามารถนำเสนอและเลือกแนวทางในการสร้างคุณธรรมและความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์มากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.294$) รองลงมาคือ นักศึกษาสามารถสามารถยอมรับ เคารพความแตกต่างหลากหลายในสังคม และนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติตนได้อย่างมีความรับผิดชอบ ($PNI_{Modified} = 0.264$) ตามลำดับ

1.2 ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถามของผู้สอนและนักการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการเข้าถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ ความสามารถในการประเมินค่า และความสามารถในการผลิตสื่อ ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ดังตารางที่ 70

ตารางที่ 70 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ความสามารถในการเข้าถึง	3.678	0.723	มาก	4.678	0.504	มากที่สุด	0.272	3
1.สามารถอธิบายข้อมูลการใช้ได้อย่างเหมาะสม	3.714	0.825	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.269	2
2.สามารถรับรู้ ทำความเข้าใจ และเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.642	0.841	มาก	4.642	0.633	มากที่สุด	0.275	1

ตารางที่ 70 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา (ต่อ)

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปล ผล		
ความสามารถในการวิเคราะห์	3.333	0.691	ปานกลาง	4.690	0.461	มากที่สุด	0.407	1
1.สามารถอธิบายและวิเคราะห์ได้อย่างสมเหตุสมผล	3.357	0.633	ปานกลาง	4.714	0.468	มากที่สุด	0.404	2
2.สามารถวิเคราะห์และแปลความได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมครบถ้วน	3.285	0.726	ปานกลาง	4.714	0.468	มากที่สุด	0.435	1
3.สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล	3.357	0.928	ปานกลาง	4.642	0.497	มากที่สุด	0.383	3
ความสามารถในการประเมินค่า	3.428	0.755	ปานกลาง	4.642	0.456	มากที่สุด	0.354	2
1.สามารถตัดสินใจโดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	3.571	0.755	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.320	2
2.สามารถตัดสินใจคุณภาพและคุณค่าอย่างถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม	3.285	0.825	ปานกลาง	4.571	0.513	มากที่สุด	0.391	1

ตารางที่ 70 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา (ต่อ)

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ความสามารถในการผลิตสื่อ	3.690	0.821	มาก	4.642	0.461	มากที่สุด	0.258	4
1.สามารถออกแบบและเลือกใช้อุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	3.714	0.913	มาก	4.571	0.513	มากที่สุด	0.231	3
2.สามารถผลิตสื่อในรูปแบบฉบับของตนเองได้	3.714	0.913	มาก	4.642	0.497	มากที่สุด	0.250	2
3.สามารถนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง ที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม	3.642	0.841	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.294	1
ภาพรวม	3.528	0.664	มาก	4.664	0.448	มากที่สุด		

จากตารางที่ 70 เมื่อพิจารณาระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (\bar{X} = 4.664, S.D. = 0.448) ส่วนระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.528, S.D. = 0.664) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่าความสามารถในการวิเคราะห์มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับ

แรก ($PNI_{Modified} = 0.407$) รองลงมาคือ ความสามารถในการประเมินค่า ($PNI_{Modified} = 0.354$) ความสามารถในการเข้าถึง ($PNI_{Modified} = 0.272$) และความสามารถในการผลิตสื่อ ($PNI_{Modified} = 0.258$) ตามลำดับ หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า

ความสามารถในการเข้าถึง ระดับความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.678$, S.D. = 0.504) ส่วนระดับความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.678$, S.D. = 0.723) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.272 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า ผู้สอนและนักการศึกษาต้องการส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาสามารถรับรู้ ทำความเข้าใจ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ โดยอาศัยทักษะการอ่านออก เขียนได้ และทักษะคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.275$) รองลงมาคือ นักศึกษาสามารถอธิบายข้อมูลการใช้และสามารถเลือกใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการเข้าถึงหรือแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างเหมาะสม ($PNI_{Modified} = 0.269$) ตามลำดับ

ความสามารถในการวิเคราะห์ ระดับความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.690$, S.D. = 0.461) ส่วนระดับความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.333$, S.D. = 0.691) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.407 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า ผู้สอนและนักการศึกษาต้องการส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์และแปลความเนื้อหาที่สื่อต้องการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม ครบถ้วนมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.435$) รองลงมาคือ นักศึกษาสามารถอธิบายและวิเคราะห์รูปแบบ โครงสร้าง การลำดับเนื้อหา และการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงและข่าวสารต่างๆ จากสื่อแหล่งต่างๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล ($PNI_{Modified} = 0.404$) และ นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ของสื่อที่ส่งผลต่อตนเองและสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล ($PNI_{Modified} = 0.383$) ตามลำดับ

ความสามารถในการประเมินค่า ระดับความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.642$, S.D. = 0.456) ส่วนระดับความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพ

รวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.428$, S.D. =0.755) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.354 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า ผู้สอนและนักการศึกษาต้องการส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาสามารถตัดสินใจคุณภาพและคุณค่าของเนื้อหาที่ถูกต้องมาอย่างผู้รับสารได้อย่างถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรมมากที่สุด (PNI_{Modified} =0.391) และรองลงมาคือ นักศึกษาสามารถตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อ เลือกรับหรือไม่เลือกรับข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่างๆ โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล (PNI_{Modified} =0.320) ตามลำดับ

ความสามารถในการผลิตสื่อ ระดับความสามารถในการผลิตสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่ามีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.642$, S.D. =0.461) ส่วนระดับความสามารถในการผลิตสื่อ ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.690$, S.D. =0.821) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการผลิตสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.258 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการผลิตสื่อ ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า ผู้สอนและนักการศึกษาต้องการส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาสามารถนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรมมากที่สุด (PNI_{Modified} =0.294) รองลงมาคือ นักศึกษาสามารถผลิตสื่อในแบบฉบับของตนเองได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์และมีประโยชน์ สามารถสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (PNI_{Modified} =0.250) และ นักศึกษาสามารถออกแบบ กำหนดขอบเขตในการผลิตสื่อ และสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ เครื่องมือและเทคโนโลยีประเภทต่างๆ เพื่อนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (PNI_{Modified} =0.231) ตามลำดับ

1.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถามของผู้สอนและนักการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนมีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ดังตารางที่ 71

ตารางที่ 71 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจาก
การสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา

การพัฒนารูปแบบการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
การจัดการเรียนการสอน	4.200	0.380	มาก	4.671	0.387	มากที่สุด	0.112	3
1.จัดการเรียนการสอนในรูปแบบสหวิทยาการ	4.071	0.615	มาก	4.571	0.513	มากที่สุด	0.123	4
2.มีการชี้แจงรายละเอียดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.357	0.633	มาก	4.785	0.425	มากที่สุด	0.098	6
3.พยายามยกตัวอย่างสถานการณ์/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง	4.571	0.513	มากที่สุด	4.785	0.425	มากที่สุด	0.047	9
4.ตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.142	0.864	มาก	4.785	0.425	มากที่สุด	0.155	2
5.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน	4.214	0.699	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.119	5
6.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม	4.000	0.679	มาก	4.642	0.497	มากที่สุด	0.161	1
7.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าถึง แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.428	0.513	มาก	4.714	0.468	มากที่สุด	0.065	8
8.ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เข้าไปศึกษาบริบทของชุมชน	4.000	0.554	มาก	4.642	0.497	มากที่สุด	0.161	1
9.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์	4.000	0.784	มาก	4.500	0.518	มากที่สุด	0.125	3

ตารางที่ 71 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจาก
การสอบถามผู้สอนและนักการศึกษา (ต่อ)

การพัฒนารูปแบบการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
10.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือทำ/ปฏิบัติตามภาระงานการเรียนรู้	4.214	0.699	มาก	4.571	0.513	มากที่สุด	0.085	7
สื่อและแหล่งการเรียนรู้	3.928	0.583	มาก	4.535	0.458	มากที่สุด	0.155	1
1.ใช้สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.214	0.699	มาก	4.642	0.497	มากที่สุด	0.102	2
2.มีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษา	3.642	0.841	มาก	4.428	0.646	มาก	0.216	1
การวัดและประเมินผล	4.000	0.522	มาก	4.595	0.492	มากที่สุด	0.149	2
1.ใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลากหลาย	4.142	0.770	มาก	4.571	0.513	มากที่สุด	0.104	3
2.มีการประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)	4.142	0.662	มาก	4.642	0.497	มากที่สุด	0.121	2
3.ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง	3.714	0.726	มาก	4.571	0.513	มากที่สุด	0.231	1
ภาพรวม	4.000	0.522	มาก	4.595	0.492	มากที่สุด		

จากตารางที่ 71 เมื่อพิจารณาระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{X} = 4.595$, S.D. = 0.492) ส่วนระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนในสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.000$, S.D. = 0.522) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญ

ของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ในการพัฒนารูปแบบการสอนพบว่า สื่อและแหล่งการเรียนรู้มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก ($PNI_{Modified} = 0.155$) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.149$) และการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.112$) ตามลำดับ หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า

การจัดการเรียนการสอน ระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการจัดการเรียนการสอนในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.671$, $S.D. = 0.387$) ส่วนระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการจัดการเรียนการสอนในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.200$, $S.D. = 0.380$) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเท่ากับ 0.112 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า มี 2 ประเด็นผู้สอนและนักการศึกษาต้องการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุดคือ ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยกำหนดภาระงานการเรียนรู้และวางแผนการดำเนินงานด้วยตนเอง และผู้สอนส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าไปศึกษาและใช้บริบทของชุมชน สังคมเป็นแหล่งการเรียนรู้มากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.161$) รองลงมาคือ ผู้สอนตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งคาบเรียน ($PNI_{Modified} = 0.155$) ส่วนประเด็นที่ผู้สอนและนักการศึกษาต้องการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนน้อยที่สุดคือ ผู้สอนพยายามยกตัวอย่างสถานการณ์/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงเพื่อช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาที่สอน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ($PNI_{Modified} = 0.047$)

สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.535$, $S.D. = 0.458$) ส่วนระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.928$, $S.D. = 0.583$) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.155 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้พบว่า ผู้สอนและนักการศึกษาต้องการให้มีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารและแหล่งการเรียนรู้เชื่อมโยงติดต่อกันมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.216$) รองลงมาคือ ผู้สอนใช้สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ($PNI_{Modified} = 0.102$) ตามลำดับ

การวัดและประเมินผล ระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการวัดและประเมินผลในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.595$, S.D. =0. 492) ส่วนระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการวัดและประเมินผลในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.000$, S.D. =0. 522) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเท่ากับ 0.149 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการวัดและประเมินผลพบว่า ผู้สอนและนักการศึกษาต้องการให้มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองมากที่สุด ($PNI_{Modified} =0.231$) รองลงมาคือ ผู้สอนมีการประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่นักศึกษาอยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอ ($PNI_{Modified} =0.121$) และผู้สอนใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบและวิธีการ ($PNI_{Modified} =0.104$) ตามลำดับ

2. ผลการสอบถามผู้เรียนเพื่อพัฒนารูปแบบการสอน

2.1 ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษามีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ดังตารางที่ 72

ตารางที่ 72 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			$PNI_{modified}$	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ด้านความรู้	3.544	0.912	มาก	4.203	0.733	มาก	0.186	2
1.สามารถยกตัวอย่างและวิเคราะห์บทบาทของตนเอง	3.615	1.062	มาก	4.292	0.763	มาก	0.187	2
2.สามารถอธิบายและยกตัวอย่างสิทธิทางเศรษฐกิจฯ	3.577	0.988	มาก	4.200	0.782	มาก	0.174	4

ตารางที่ 72 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษา
ในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปล ผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
3.สามารถนำเสนอแนวทางใน การสร้างสันติภาพ	3.539	0.981	มาก	4.196	0.785	มาก	0.186	3
4.สามารถอธิบายและเชื่อมโยง หลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน	3.444	1.096	ปาน กลาง	4.123	0.829	มาก	0.197	1
ด้านทักษะ	3.676	0.860	มาก	4.299	0.707	มาก	0.169	3
1.สามารถนำเสนอแนวทางใน การแก้ปัญหา	3.593	1.043	มาก	4.174	0.788	มาก	0.162	4
2.สามารถวางแผนและเลือก รับข้อมูลข่าวสารสร้างได้	3.539	1.140	มาก	4.276	0.827	มาก	0.208	1
3.สามารถสื่อสารและอภิปราย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.647	0.944	มาก	4.260	0.811	มาก	0.168	3
4.สามารถปรับตัวและทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้	3.765	1.092	มาก	4.406	0.829	มาก	0.170	2
5.สามารถปฏิบัติตามสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของตนเอง ได้	3.834	1.005	มาก	4.381	0.806	มาก	0.143	5
ด้านเจตคติและค่านิยม	3.711	0.878	มาก	4.382	0.754	มาก	0.181	1
1.สามารถยอมรับ เคารพความ แตกต่างหลากหลายในสังคม	4.003	0.883	มาก	4.438	0.793	มาก	0.109	2
2.สามารถนำเสนอและเลือก แนวทางในการสร้างความ ยุติธรรมมา	3.796	0.831	มาก	4.327	0.776	มาก	0.140	1
ภาพรวม	3.669	0.816	มาก	4.279	0.684	มาก		

จากตารางที่ 72 เมื่อพิจารณาระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.279$, S.D. = 0.684) และระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.669$, S.D. = 0.816) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นลำดับแรก ($PNI_{Modified} = 0.181$) รองลงมาคือ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ ($PNI_{Modified} = 0.186$) และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ ($PNI_{Modified} = 0.169$) หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ ระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.203$, S.D. = 0.733) และระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.544$, S.D. = 0.912) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.186 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า นักศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถอธิบายและเชื่อมโยงหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนในการแก้ไขปัญหาได้มากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.197$) รองลงมาคือ นักศึกษาสามารถยกตัวอย่างและวิเคราะห์บทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองเข้มแข็งได้ ($PNI_{Modified} = 0.187$) และน้อยที่สุดคือนักศึกษาสามารถอธิบายและยกตัวอย่างสิทธิทางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรมของพลเมืองได้ ($PNI_{Modified} = 0.174$)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ ระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.299$, S.D. = 0.707) และระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.676$, S.D. = 0.860) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.169 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า นักศึกษามี

ความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถวางแผนและเลือกรับข้อมูลข่าวสารสร้างได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.208$) รองลงมาคือ นักศึกษาสามารถปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($PNI_{Modified} = 0.170$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาสามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล ($PNI_{Modified} = 0.162$)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม ระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่ายู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.382$, S.D. = 0.754) และระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.711$, S.D. = 0.878) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.181 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยมของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า นักศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถนำเสนอและเลือกแนวทางในการสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์มากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.140$) รองลงมาคือ นักศึกษาสามารถสามารถยอมรับ เคารพ ความแตกต่างหลากหลายในสังคม และนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติตนได้อย่างมีความรับผิดชอบ ($PNI_{Modified} = 0.109$) ตามลำดับ

2.2 ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาเกี่ยวกับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการเข้าถึง ความสามารถในการวิเคราะห์ ความสามารถในการประเมินค่า และความสามารถในการผลิตสื่อ ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ดังตารางที่ 73

ตารางที่ 73 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ความสามารถในการเข้าถึง	3.615	0.979	มาก	4.246	0.768	มาก	0.175	4
1.สามารถอธิบายข้อมูลการใช้ได้อย่างเหมาะสม	3.625	1.067	มาก	4.273	0.826	มาก	0.179	1
2.สามารถรับรู้ ทำความเข้าใจ และเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.606	1.008	มาก	4.219	0.793	มาก	0.170	2
ความสามารถในการวิเคราะห์	3.515	0.909	มาก	4.294	0.750	มาก	0.222	1
1.สามารถอธิบายและวิเคราะห์ได้อย่างสมเหตุสมผล	3.555	0.993	มาก	4.263	0.804	มาก	0.199	3
2.สามารถวิเคราะห์และแปลความได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม ครบถ้วน	3.447	1.079	ปานกลาง	4.320	0.758	มาก	0.253	1
3.สามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่ส่งผลต่อตนเองและสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล	3.542	0.974	มาก	4.298	0.777	มาก	0.213	2
ความสามารถในการประเมินค่า	3.730	0.961	มาก	4.385	0.752	มาก	0.176	3
1.สามารถตัดสินใจโดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	3.676	1.107	มาก	4.390	0.792	มาก	0.194	1
2.สามารถตัดสินใจคุณภาพและคุณค่าอย่างถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม	3.784	0.992	มาก	4.381	0.753	มาก	0.158	2

ตารางที่ 73 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจากการสอบถามนักศึกษา (ต่อ)

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
ความสามารถในการผลิตสื่อ	3.664	0.751	มาก	4.353	0.758	มาก	0.188	2
1.สามารถออกแบบและเลือกใช้อุปกรณ์ เครื่องมือและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	3.584	0.941	มาก	4.333	0.790	มาก	0.209	1
2.สามารถผลิตสื่อในแบบฉบับของตนเองได้	3.609	0.883	มาก	4.327	0.808	มาก	0.199	2
3.สามารถนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริง ที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม	3.800	0.798	มาก	4.400	0.764	มาก	0.158	3
ภาพรวม	3.623	0.815	มาก	4.320	0.708	มาก		

จากตารางที่ 73 เมื่อพิจารณาระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.320$, S.D. = 0.708) และระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 3.623$, S.D. = 0.815) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่าความสามารถในการวิเคราะห์มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุดเป็นลำดับแรก (PNI_{Modified} = 0.222) รองลงมาคือ ความสามารถในการผลิตสื่อ (PNI_{Modified} = 0.188) ความสามารถในการประเมินค่า (PNI_{Modified} = 0.176) และความสามารถในการเข้าถึง (PNI_{Modified} = 0.175) ตามลำดับ หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า

ความสามารถในการเข้าถึง ระดับความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.246$, S.D. = 0.768) และระดับความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.615$, S.D. = 0.979) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.175 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการ

ส่งเสริมความสามารถในการเข้าถึงของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า นักศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถอธิบายข้อมูลการใช้และสามารถเลือกใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการเข้าถึงหรือแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างเหมาะสมมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.179$) รองลงมาคือ นักศึกษาสามารถรับรู้ ทำความเข้าใจ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ โดยอาศัยทักษะการอ่านออก เขียนได้ และทักษะคอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($PNI_{Modified} = 0.170$) ตามลำดับ

ความสามารถในการวิเคราะห์ ระดับความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.294$, S.D. =0.750) และระดับความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.515$, S.D. =0.909) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.222 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า นักศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถวิเคราะห์และแปลความเนื้อหาที่สื่อต้องการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม ครบถ้วนมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.253$) รองลงมาคือ นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ของสื่อที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคมได้อย่างสมเหตุสมผล ($PNI_{Modified} = 0.213$) และนักศึกษามีความสามารถอธิบายและวิเคราะห์รูปแบบ โครงสร้าง การลำดับเนื้อหา และการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงและข่าวสารต่างๆ จากสื่อแหล่งต่างๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล ($PNI_{Modified} = 0.199$) ตามลำดับ

ความสามารถในการประเมินค่า ระดับความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.385$, S.D. =0.752) และระดับความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.730$, S.D. =0.961) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.176 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการประเมินค่าของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า นักศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อ เลือกรับหรือไม่เลือกรับข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่างๆ โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.194$) และรองลงมาคือ นักศึกษาสามารถตัดสินใจคุณภาพและคุณค่าของเนื้อหาที่ถูกส่งมายังผู้รับสารได้อย่างถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม ($PNI_{Modified} = 0.158$) ตามลำดับ

ความสามารถในการผลิตสื่อ ระดับความสามารถในการผลิตสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.353$, S.D. =0.758) และระดับความสามารถในการผลิตสื่อ ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.664$, S.D. =0.751) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการผลิตสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีค่าเท่ากับ 0.188 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสามารถในการผลิตสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่า นักศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สามารถออกแบบ กำหนดขอบเขตในการผลิตสื่อ และสามารถเลือกใช้อุปกรณ์ เครื่องมือและเทคโนโลยีประเภทต่างๆ เพื่อนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ($PNI_{Modified} =0.209$) รองลงมาคือนักศึกษาสามารถผลิตสื่อในรูปแบบฉบับของตนเองได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์และมีประโยชน์สามารถสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ($PNI_{Modified} =0.199$) และ นักศึกษาสามารถนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม($PNI_{Modified} =0.158$) ตามลำดับ

2.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้านสภาพปัจจุบันและด้านสภาพที่ต้องการ โดยการตอบแบบสอบถามของนักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนมีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$) ดังตารางที่ 74

ตารางที่ 74 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจาก
การสอบถามนักศึกษา

การพัฒนารูปแบบการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
การจัดการเรียนการสอน	4.055	.659	มาก	4.348	0.670	มาก	0.072	1
1.จัดการเรียนการสอนในรูปแบบสหวิทยาการ	3.723	.803	มาก	4.355	0.765	มาก	0.170	1
2.มีการชี้แจงรายละเอียดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.111	.861	มาก	4.431	0.780	มาก	0.078	3
3.พยายามยกตัวอย่างสถานการณ์/เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง	4.196	.832	มาก	4.441	0.760	มาก	0.058	6
4.ตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.127	.846	มาก	4.349	0.777	มาก	0.054	7
5.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน	4.184	.862	มาก	4.311	0.768	มาก	0.030	9
6.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม	3.850	.863	มาก	4.333	0.802	มาก	0.125	2
7.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าถึง แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.123	0.844	มาก	4.314	0.769	มาก	0.046	8
8.ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เข้าไปศึกษาบริบทของชุมชน	4.012	0.874	มาก	4.279	0.792	มาก	0.067	5

ตารางที่ 74 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาจาก
การสอบถามนักศึกษา (ต่อ)

การพัฒนารูปแบบการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่ต้องการ			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
9.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ ผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์	4.050	0.854	มาก	4.361	0.791	มาก	0.077	4
10.เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ ลงมือทำ/ปฏิบัติตามภาระงาน การเรียนรู้	4.177	0.810	มาก	4.304	0.795	มาก	0.030	9
สื่อและแหล่งการเรียนรู้	4.152	0.804	มาก	4.292	0.735	มาก	0.034	3
1.ใช้สื่อ สารสนเทศ และ ดิจิทัลในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้	4.161	0.860	มาก	4.307	0.771	มาก	0.035	1
2.มีการสร้างชุมชนแห่งการ เรียนรู้ร่วมกับนักศึกษา	4.142	0.860	มาก	4.276	0.783	มาก	0.032	2
การวัดและประเมินผล	4.146	0.815	มาก	4.335	0.702	มาก	0.046	2
1.ใช้วิธีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้หลากหลาย	4.190	0.811	มาก	4.339	0.783	มาก	0.036	3
2.มีการประเมินและให้ข้อมูล ย้อนกลับ (Feedback)	4.123	0.899	มาก	4.368	0.768	มาก	0.059	1
3.ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมใน การวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ของตนเอง	4.123	0.910	มาก	4.298	0.731	มาก	0.042	2
ภาพรวม	4.086	0.654	มาก	4.338	0.656	มาก		

จากตารางที่ 74 เมื่อพิจารณาระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อ
ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษาในสภาพที่ต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.338$, S.D. = 0.656)
ส่วนระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนในสภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.086$, S.D. = 0.654) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความ
ต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ในการพัฒนารูปแบบการสอนพบว่า การจัดการเรียนการสอน

มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุดเป็นลำดับแรก ($PNI_{Modified} = 0.072$) รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified} = 0.046$) และสื่อและแหล่งการเรียนรู้ ($PNI_{Modified} = 0.034$) ตามลำดับ หากพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า

การจัดการเรียนการสอน ระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการจัดการเรียนการสอนในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.348$, S.D. =0.670) และระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการจัดการเรียนการสอนในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.055$, S.D. =0.659) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเท่ากับ 0.072 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า นักศึกษาต้องการให้ผู้สอนผู้สอนจัดการเรียนการสอนในรูปแบบสหวิทยาการมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.170$) รองลงมาคือ ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยกำหนดภาระงานการเรียนรู้และวางแผนการดำเนินงานด้วยตนเอง ($PNI_{Modified} = 0.125$) ส่วนประเด็นที่นักศึกษาต้องการพัฒนาด้านการจัดการเรียนสอนน้อยที่สุดคือ ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้อภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน และผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ลงมือทำ/ปฏิบัติตามภาระงานการเรียนรู้และแผนการดำเนินงานที่นักศึกษากำหนดไว้ ($PNI_{Modified} = 0.030$)

สื่อและแหล่งการเรียนรู้ ระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.292$, S.D. =0.735) และระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.152$, S.D. =0.804) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 0.034 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้พบว่า นักศึกษาต้องการให้ผู้สอนใช้สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ศึกษาอย่างสม่ำเสมอมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.035$) รองลงมาคือ ผู้สอนมีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารและแหล่งการเชื่อมโยงติดต่อกันมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.032$) ตามลำดับ

การวัดและประเมินผล ระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการวัดและประเมินผลในสภาพที่ต้องการโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.335$, S.D. =0.702) และระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการวัดและประเมินผลในสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.146$, S.D. =0.815) ซึ่งเมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า โดยภาพรวมของความต้องการจำเป็นในการ

พัฒนารูปแบบการสอนด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเท่ากับ 0.046 และเมื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนด้านการวัดและประเมินผลพบว่า นักศึกษาต้องการให้ผู้สอนมีการประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่นักศึกษาอยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอมากที่สุด ($PNI_{Modified} = 0.059$) รองลงมาคือ ผู้สอนส่งเสริมและพัฒนาให้มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ($PNI_{Modified} = 0.042$) และผู้สอนใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบและวิธีการ ($PNI_{Modified} = 0.036$) ตามลำดับ

ภาคผนวก จ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (Development 1: D₁)

การออกแบบและพัฒนา (Design and Development: D&D)

**รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อ
ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Civic Ed Model)**

แนวคิดพื้นฐานที่รองรับรูปแบบการสอน

รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีแนวคิดพื้นฐานดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการสอน คือแบบแผนกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบตามปรัชญา ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดต่างๆ ที่รูปแบบนั้นยึดถือ โดยมีการระบุถึงองค์ประกอบสำคัญของระบบการสอนที่แต่ละองค์ประกอบจะแสดงถึงความสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน และจะนำไปสู่วัตถุประสงค์เฉพาะของการออกแบบการสอนนั้นๆ นอกจากนี้ต้องได้รับการพิสูจน์ทดสอบ และทดลองตามระเบียบวิธีที่เหมาะสม หรือได้รับการยอมรับว่าสามารถใช้เป็นแบบแผนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามการออกแบบของรูปแบบการสอนนั้นๆ (Joyce and Well, 2015; Anderson, 1997; Dick and Carey, 2005; ราชบัณฑิตยสถาน, 2558; ทิศนา แฉมมณี, 2561) โดยกระบวนการในการพัฒนารูปแบบการสอนเป็นตามแนวคิด ADDIE Model เป็นแนวคิดที่อาศัยวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ทำให้การจัดการเรียนการสอนนั้นมีประสิทธิผล (Effectiveness) และมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง (Appropriateness) (Kevin, 2008)

2. หลักปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism) เป็นปรัชญาที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการนำความคิดไปสู่การปฏิบัติ โดยในการจัดการเรียนการสอนนั้นจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by doing) อีกทั้งยังเน้นความสำคัญของประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนา และศิลปะ ดังนั้นหลักสูตรและเนื้อหาตามหลักปรัชญานี้จะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การเรียนการสอนยึดความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนที่นิยมใช้ตามหลักปรัชญานี้คือ การทำโครงการ การอภิปรายกลุ่มย่อย และการแก้ปัญหาเป็นรายบุคคล การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดกลุ่มพิพัฒนนิยมมุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าจุดหมายปลายทางของการเรียน (ทิศนา แฉมมณี, 2561; ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย, 2559)

แนวคิดเรื่องปรัชญาพิพัฒนนิยม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนา และศิลปะ โดยการเรียนรู้เรียนรู้ประเด็นสำคัญต่างๆ เหล่านี้จะต้องมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเรียนรู้จากการคิด การลงมือทำและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3. หลักปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) เป็นปรัชญาการศึกษาที่มีความเชื่อว่าการปฏิรูปสังคมหรือการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น โดยการช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

การจัดระเบียบสังคม การอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และการส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นหน้าที่ของสมาชิกและการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ โดยปรัชญาการศึกษานี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ต่อสังคมและการปฏิรูปสังคมให้ดีขึ้นสำหรับหลักสูตรและเนื้อหาตามหลักปรัชญานี้มุ่งเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาของสังคม กระบวนการประชาธิปไตยและประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ส่วนการจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสังคมและเน้นกระบวนการประชาธิปไตยเพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม (ทิตนา แคมมณี, 2561; ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย, 2559)

แนวคิดเรื่องปรัชญาปฏิรูปนิยม มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม และมุ่งเน้นกระบวนการประชาธิปไตยเพื่อสร้างความตระหนักและการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

4. การเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ โดยการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้จัดอยู่ในกลุ่มของรูปแบบการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะทางด้านสังคมหรือพฤติกรรมทางด้านสังคม การดำรงชีวิตและการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ในสังคมประชาธิปไตยและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ร่วมกันในทุกส่วนของสังคม (The social family) ซึ่งเป็นเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ หรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย และการร่วมมือกันเรียนรู้ ปฏิบัติงาน แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกันเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแก้ปัญหาในชีวิตจริงมากกว่าเรียนรู้ในสาระเนื้อหาเป็นสำคัญ รูปแบบการสอนนี้นอกจากช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ในเนื้อหาแล้ว ยังช่วยพัฒนาการเรียนรู้ การร่วมมือกันเรียนรู้ในบริบทต่างๆ กับสมาชิก หรือเพื่อนที่มีความแตกต่างกันหลายด้าน เกิดระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความก้าวหน้าของการสื่อสารไร้พรมแดนที่มีหลายหนทางในปัจจุบัน (ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย, 2559; ทิตนา แคมมณี, 2561; จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรา เล่าเรียนดี, 2562)

แนวคิดเรื่องการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เน้นการพัฒนาทักษะทางด้านสังคมหรือพฤติกรรมทางด้านสังคม การดำรงชีวิตและการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ในสังคมประชาธิปไตยและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ร่วมกันในทุกส่วนของสังคมเพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์

5. ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าการเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเองด้วยตัวเองของผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมจะให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรม ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจะเป็นความรู้ที่มีความหมายต่อ

ผู้เรียน มีความคงทน ไม่ล้าสมัยและสามารถถ่ายทอดให้คนอื่นเข้าใจความคิดของตนเองได้ดี ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นจะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่ออย่างไม่สิ้นสุด (ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย, 2559) โดยแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้มุ่งเน้นการจัดการสถานการณ์หรือปัญหาที่เร้าความสนใจให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดและปฏิบัติ พยายามใช้ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้จริง ของจริง และการร่วมปฏิบัติจริง หรือให้ตัวอย่างสถานการณ์จริงด้วยภาพ ด้วยสื่ออื่นๆ หลีกเลี่ยงการอธิบายมากเกินไป เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิด จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างสม่ำเสมอตลอดกิจกรรมการเรียนการสอนและควรมีการประเมินผลการเรียนตลอดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้วิธีการวัดและประเมินที่หลากหลายและเหมาะสม (ทิตินา แคมมณี, 2561; จินตนา ศิริธัญญารัตน์ และวัชรา เล่าเรียนดี, 2562)

แนวคิดเรื่องการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) มุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ที่สร้างขึ้นไปสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมซึ่งจะช่วยให้เห็นองค์ความรู้ของผู้เรียนเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากขึ้น

6. ทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) Siemens อ้างถึงใน ใจทิพย์ ณ สงขลา (2561) ได้นำเสนอทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีหลักการเรียนรู้มีหลายองค์ความรู้เกิดขึ้นตลอดเวลาที่จึงนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ อย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบกับความเป็นอยู่ของเรา การเรียนในยุคใหม่จะต้องเปลี่ยนแปลงทิศทางการเรียนรู้ไปสู่การแสวงหาความรู้จากวิธีการหลากหลายและตลอดเวลา เช่น การเข้าชุมชน ค้นหาผ่านเครือข่าย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งใจทิพย์ ณ สงขลา (2561) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนวิเคราะห์คัดสรรสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายขนาดใหญ่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้เรียนเชื่อมโยงสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่และเผยแพร่ต่อได้ ทำให้สารสนเทศยิ่งทวีความซับซ้อนและไม่จำกัดเพียงในห้องเรียน แต่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและใช้บริบทจริงทางสังคม

แนวคิดเรื่องการเชื่อมโยงความรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นการบูรณาการของเนื้อหาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถวิเคราะห์ เลือกรับข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ รวมทั้งสามารถเผยแพร่องค์ความรู้ต่อได้

7. แนวคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง (Constructivism) ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based

learning) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project based learning) ฯลฯ โดยการจัดการเรียนรู้แบบ PhBL เป็นการบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Integration) (กลุ่มพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

แนวคิดเรื่องการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เน้นการใช้ปรากฏการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริงมาเป็นจุดเริ่มต้น และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนจะได้ใช้ข้อมูลและทักษะต่างๆ แบบข้ามสาระวิชาซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเห็นถึงความเกี่ยวข้องและเกิดความเข้าใจในธรรมชาติของปรากฏการณ์นั้นๆ อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดองค์ความรู้และทักษะใหม่ ๆ จนสามารถนำความรู้และทักษะไปฝึกประยุกต์ใช้กับปรากฏการณ์นั้น ๆ ได้

รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

หลักการ

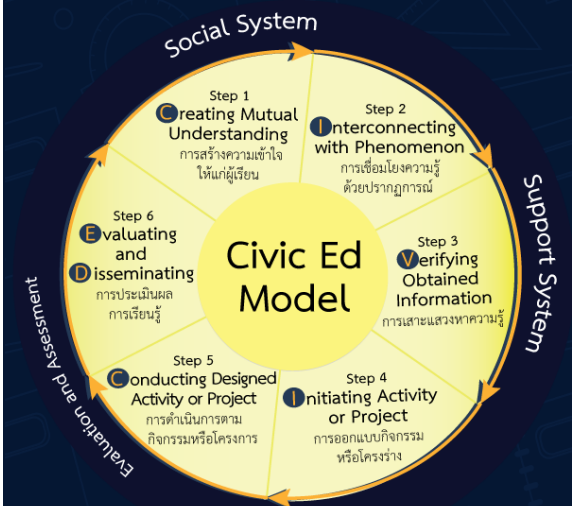
เป็นการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ โดยในกระบวนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนกระบวนการเรียนรู้และสร้างภาระงานการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลายตลอดจนวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูลสารสนเทศเพื่อสร้างองค์ความรู้ และเชื่อมโยงองค์ความรู้เหล่านั้นกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยที่ผู้เรียนสามารถนำเสนอองค์ความรู้ผ่านการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ขั้นตอนการสอน

- ขั้นตอนที่ 1** การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding) รายละเอียดและภาพรวมในการจัดการเรียนการสอนแต่ละคาบเรียน
- ขั้นตอนที่ 2** การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon) นำเสนอสถานการณ์ปัจจุบัน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย พร้อมทั้งตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันรวมทั้งกำหนดประเด็นที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม
- ขั้นตอนที่ 3** การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์ฯ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- ขั้นตอนที่ 4** การออกแบบกิจกรรมหรือโครงร่าง (Initiating Activity or Project)
 - ▶ สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเสาะแสวงหาความรู้
 - ▶ วางแผนการแก้ปัญหาหรือปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์นั้นๆ ในรูปแบบของโครงการหรือกิจกรรม
 - ▶ นำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
- ขั้นตอนที่ 5** การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Conducting Designed Activity or Project) ดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมที่วางแผนไว้เพื่อพิสูจน์ความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา
- ขั้นตอนที่ 6** การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating and Disseminating)
 - ▶ นำเสนอผลการดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมในชั้นเรียน และเผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
 - ▶ ให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินงานและผลงานของแต่ละกลุ่ม

ระบบสังคม

- ### บทบาทผู้สอน
- ▶ สร้างบรรยากาศและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
 - ▶ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม
 - ▶ ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ

- ### บทบาทผู้เรียน
- ▶ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
 - ▶ วางแผนกระบวนการเรียนรู้และสร้างภาระงานการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - ▶ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและนำเสนอองค์ความรู้ผ่านการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์

ระบบสนับสนุน

- ▶ การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น
- ▶ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์
- ▶ การนำสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย
- ▶ การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

- ▶ แบบทดสอบรายวิชา CSO 2213
- ▶ แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
- ▶ แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
- ▶ แบบประเมินโครงการ

**องค์ประกอบของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์
เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทัน**

ชื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการสอน

การพัฒนา รูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันชื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ โดยในกระบวนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนกระบวนการเรียนรู้และสร้างภาระงานการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ตลอดจนวิเคราะห์และประเมินค่าข้อมูลสารสนเทศเพื่อสร้างองค์ความรู้ และเชื่อมโยงองค์ความรู้เหล่านั้นกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง โดยที่ผู้เรียนสามารถนำเสนอองค์ความรู้ผ่านการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน

เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันชื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 ขั้นตอนของรูปแบบการสอน (Civic Ed Model) มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding)

ในขั้นตอนนี้ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดและภาพรวมในการจัดการเรียนการสอนแต่ละคาบเรียน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน โดยใช้แนวคิดการพัฒนา รูปแบบการสอนของ Joyce, Weil and Colhoun (2015) ที่ได้ระบุถึงองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัดประสบการณ์เรียนรู้ควรมีการอธิบายถึงโครงสร้างของรูปแบบ ขั้นตอนการสอน รวมทั้งบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้การใช้รูปแบบการสอนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ Morrison et al., 2010 วิชา เล่าเรียนดี (2557) นิรมล ศตวุฒิ (2559) และ ทิศนา แคมมณี (2561) ในการพัฒนา รูปแบบการสอนนั้นควรมีขั้นตอนของการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนเพื่อตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ว่าผู้เรียนควรรู้ หรือสามารถทำอะไรได้บ้างเมื่อสิ้นสุดบทเรียนนั้นๆ หรือมีพฤติกรรมอะไรบ้างที่สามารถวัดหรือสังเกตได้ รวมทั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรคำนึงถึงเนื้อหา วิธีการเรียน และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ประกอบกับ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของกิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเภสัช (2558) และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนโดยใช้

ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ของออร์พรรณ บุตรกัตัญญ (2561) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ระบุถึงขั้นตอนของสร้างความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้หรือการปฐมนิเทศการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบการสอน วัตถุประสงค์เนื้อหา ขั้นตอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งสื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นเพื่อช่วยให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon) ในขั้นตอนนี้ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบันและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริงจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย พร้อมทั้งตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ในขณะที่ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งกำหนดประเด็นที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม โดยใช้แนวคิดการพัฒนารูปแบบการสอนของ Joyce, Weil and Colhoun (2015) Morrison et al. (2010) และนิรมล ศตวุฒิ (2559) ในการเลือกและจัดเนื้อหาความรู้และประสบการณ์เรียนรู้ควรมีความทันสมัยและสอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคมในขณะนั้นและคาดคะเนไปในอนาคตข้างหน้าระยะหนึ่งเพื่อเตรียมผู้เรียนให้เข้าใจสภาพของสังคม ปัญหา แนวทางแก้ปัญหา และการนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาสังคม ซึ่งสอดคล้องไปกับหลักปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ของศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) และทีศนา แฉมมณี (2561) ที่ได้ระบุถึงเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาปฏิรูปนิยมจะเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาของสังคม กระบวนการประชาธิปไตย และประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม การเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) Joyce, Weil and Colhoun (2015) และทีศนา แฉมมณี (2561) ที่มุ่งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่พึงประสงค์โดยในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้จะมีการนำเสนอกรณีปัญหาซึ่งอาจเป็นประเด็นปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ปัญหาทางสังคมหรือปัญหาส่วนตัวที่ยากแก่การตัดสินใจเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และศึกษา ประกอบกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของ Ganesan, Edmonds and Spector (2002) กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเกสัช (2558) ที่ควรมีขั้นตอนการสอนการเชื่อมโยงความรู้ผ่านสื่อ สารสนเทศและดิจิทัลเพื่อกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ให้แก่ผู้เรียน และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ของ Daehler & Folsom (2016) ที่ได้กำหนดให้มีการเลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ สอดคล้องกับประสบการณ์และระดับขั้นของผู้เรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียนให้ได้มุมมองที่หลากหลาย

ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์ฯ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยใช้แนวทางการพัฒนารูปแบบการสอนของ Freiberg and Driscoll (2005) Morrison et al. (2010) วัชรา เล่าเรียนดี (2558) และนิรมล ศตวุฒิ (2559) ที่ควรมีการเลือกและจัดสรรทรัพยากร เทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ที่จะช่วยสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างดีและมีประสิทธิภาพ และขั้นตอนการสอนนี้ยังอาศัยแนวคิดหลักปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism) ของ John Dewy ทิศนา แคมมณี (2561) และศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย(2559) ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ การจัดการเรียนการสอนจะเน้นคิดอย่างไรมากกว่าคิดอะไร หรือใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) เช่นเดียวกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) โดยทิศนา แคมมณี (2561) และศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย(2559) ได้ระบุถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่สนใจโดยที่ผู้สอนเป็นผู้ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและมีการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนในการสร้างสาระการเรียนรู้และผลงานต่างๆ ด้วยตนเอง ประกอบกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของ Ganesan, Edmonds and Spector (2002) กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเภสัช (2558) และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ของ Daehler & Folsom (2016) และอรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) ที่มีการระบุถึงขั้นตอนของการเสาะแสวงหาความรู้โดยการให้ผู้เรียนสืบค้นหาข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ คำถามหรือประเด็นที่สงสัย และมีการสนทนา อภิปรายและเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

ขั้นที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Initiating Activity or Project) โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

- 4.1 ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมการเสาะแสวงหาความรู้
- 4.2 ผู้เรียนวางแผนการแก้ประเด็นหรือปัญหาที่สนใจของปรากฏการณ์นั้นๆ ในรูปแบบของโครงงานหรือกิจกรรม
- 4.3 ผู้เรียนนำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

โดยใช้หลักปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism) ของ John Dewy ทิศนา แคมมณี (2561) และศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย(2559) ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ การจัดการเรียนการสอนจะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและวิธีการสอนที่นิยมใช้คือการอภิปราย

กลุ่ม การทำโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ที่ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) และทีศนา แคมมณี (2561) ได้อธิบายถึงการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญานี้เป็นไปเพื่อปฏิรูปสังคมหรือการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นโดยการช่วยกันแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนผู้สอนให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนได้ทำในสิ่งที่ดีที่สุดเพื่อส่วนรวม ในขณะที่ผู้เรียนจะหาประสบการณ์ให้ตนเองให้มากที่สุดเพื่อจะได้รู้จักตนเองและรู้ว่าทำอะไรในสังคมในอนาคต และผู้เรียนมีเสรีภาพในการทำสิ่งต่างๆ ที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นไปตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ของ Krathwohl and Bloom และทีศนา แคมมณี (2561) ที่การจัดการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีขั้นตอนของการเห็นคุณค่าและการจัดระบบเพื่อจะได้ปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการในการปลูกฝังค่านิยมให้เกิดขึ้น ในขณะที่ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ตามที่ทีศนา แคมมณี (2561) และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) ได้ระบุถึงการจัดการเรียนการสอนที่มีทางเลือกที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกและทำตามความสนใจจะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการคิด การทำและการเรียนรู้ต่อไป ประกอบกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของ Ganesan, Edmonds and Spector (2002) กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเภสัช (2558) ที่มีขั้นตอนของการนำเสนอโครงร่างหรือกิจกรรมที่ดีที่ส่งผลต่อสังคมโดยการใช้การสื่อสารผ่านสื่อ เทคโนโลยีและดิจิทัล และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ของ Daehler & Folsom (2016) ที่ผู้สอนตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ การหาคำตอบหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการเขียน การอธิบาย หรือการนำเสนอผ่านวิธีการที่หลากหลายในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

ขั้นที่ 5 การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Conducting Designed activity or Project) ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการที่วางแผนไว้เพื่อพิสูจน์ความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา โดยใช้แนวคิดหลักปรัชญาพิพัฒน์นิยม (Progressivism) ที่ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) และทีศนา แคมมณี (2561) ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำและมุ่งเน้นการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนาและศิลปะ อีกทั้งยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (experience) และเรียนรู้จากการคิด การลงมือทำและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ที่ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) และทีศนา แคมมณี (2561) ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคมและการปฏิรูปให้สังคมดีขึ้นโดยการให้ผู้เรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมและเน้นกระบวนการประชาธิปไตยเพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมประชาธิปไตย อีกทั้งยังเป็นไปตาม

หลักการของการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain) ของ Krathwohl and Bloom และทิสนา แชมมณี (2561) ที่ได้รับบุถึงการจัดการเรียนการสอนในขั้นของการสร้างลักษณะนิสัยนั้นคือ เมื่อผู้เรียนได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์แล้วจะต้องสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติจนสร้างเป็นนิสัยได้ นอกจากนี้ยังใช้แนวคิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ที่ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย (2559) และทิสนา แชมมณี (2561) ที่ได้อธิบายถึงหลักการสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้คือ การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างองค์ความรู้ในตนเองและด้วยตัวเองของผู้เรียน และเมื่อผู้เรียนได้นำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมก็จะทำให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นในตนเองนี้จะมีความหมายต่อผู้เรียน จะอยู่คงทน ผู้เรียนจะไม่ลืมง่าย และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนได้ดี นอกจากนั้นความรู้ที่สร้างขึ้นเองนี้ ยังจะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ประกอบกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของ Ganesan, Edmonds and Spector (2002) กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเภสัช (2558) ที่มีการระบุถึงขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการและสามารถนำเสนอการดำเนินการผ่านการใช้สื่อ สารสนเทศและดิจิทัลได้ และขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ของ Daehler & Folsom (2016) อรพรรณ บุตรกัตถัญญ (2561) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ได้ระบุถึงขั้นตอนของการดำเนินการตามแผนการที่วางไว้เพื่อทดสอบคำตอบหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ได้กำหนดไว้

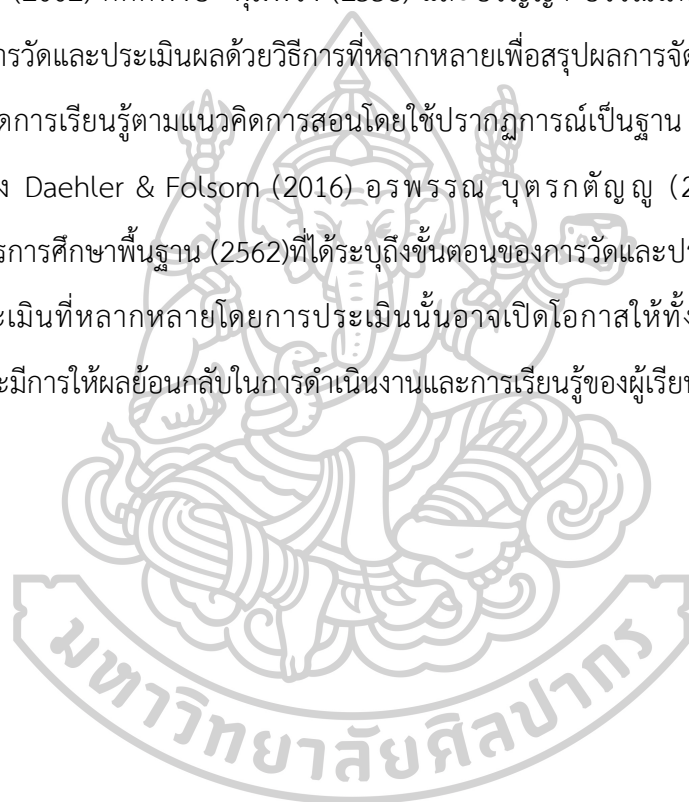
ขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating and Disseminating) โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

6.1 ผู้เรียนนำเสนอผลการดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการในชั้นเรียน และเผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

6.2 ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินงานและผลงานของแต่ละกลุ่ม

โดยใช้แนวคิดการพัฒนาแบบการสอนของ Freiberg and Driscoll (2005) Morrison et al. (2010) วัชรภา เล่าเรียนดี (2557) และนิรมล ศตวุฒิ (2559) ที่ได้รับบุถึงการประเมินผลการเรียนรู้นั้นผู้สอนสามารถประเมินผู้เรียนได้ตั้งแต่ก่อนเรียน ระหว่างการเรียนการสอนหรือสิ้นสุดบทเรียนก็ได้ และรูปแบบการประเมินสามารถใช้ได้หลากหลายวิธี เช่น การซักถาม การลงมือทำกิจกรรมหรือโครงการ การให้ผลย้อนกลับ การทำแบบทดสอบ เป็นต้น และในขั้นตอนการประเมินผลการเรียนรู้อย่างอาศัยแนวคิดของหลักปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism) ที่ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย

(2559) และทีศนา แคมมณี (2561) ได้อธิบายถึงการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาพัฒน์นิยมจะเป็น การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการมากกว่าจุดหมายปลายทางของการเรียน ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วย ตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน (Constructionism) ที่ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย (2559) และทีศนา แคมมณี (2561) ที่ได้อธิบายถึงหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้คือต้องมีการประเมินทั้งผลงาน และกระบวนการในการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมิน ประกอบกับ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ของ Ganesan, Edmonds and Spector (2002) กิตติพงษ์ พุ่มพวง (2558) และปริญญา บรรณเภสัช (2558) ที่ได้ระบุถึง ขั้นตอนของการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อสรุปผลการจัดการเรียนการสอน และ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenal based learning) ของ Daehler & Folsom (2016) อรพรรณ บุตรกัตถัญญ (2561) และสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาพื้นฐาน (2562) ที่ได้ระบุถึงขั้นตอนของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควร ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลายโดยการประเมินนั้นอาจเปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนเป็น ผู้ประเมิน และมีการให้ผลย้อนกลับในการดำเนินงานและการเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 4 ระบบสังคม ผู้สอนและผู้เรียนมีบทบาทในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับ แนวคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
<p>ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจ ให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding)</p>	<p>ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดและภาพรวม ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละ คาบเรียน โดยชี้แจงรายละเอียด ดังต่อไปนี้ จุดประสงค์ประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละ คาบเรียน</p>	<p>ผู้เรียนทำความเข้าใจ จุดประสงค์การเรียนการสอน และรายละเอียดของรายวิชาใน แต่ละคาบเรียน</p>
<p>ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon)</p>	<p>1. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์ปัจจุบัน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่ง ความเป็นจริงจากแหล่งข้อมูลที่ หลากหลาย โดยคัดเลือก ปรากฏการณ์ที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับเนื้อหาและธรรมชาติ ของรายวิชา รวมทั้งระดับและ ความสามารถของผู้เรียน</p> <p>2. ผู้สอนกระตุ้นและสร้างความสนใจ ของผู้เรียนโดยการตั้งประเด็นคำถาม ให้ผู้เรียนได้อภิปราย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น</p>	<p>ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน รวมทั้งกำหนดประเด็น ที่อยากศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม</p>
<p>ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหา ความรู้ (Verifying Obtained Information)</p>	<p>ผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาใน การศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม และ แนะนำแหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งคอยตั้งคำถามกระตุ้นความคิด ในประเด็น/ปัญหาที่ผู้เรียนศึกษา</p>	<p>ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มเติมในประเด็น/ปัญหาที่ สนใจของปรากฏการณ์ฯ จาก สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลาย</p>

ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับ แนวคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	บทบาทผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
<p>ขั้นที่ 4 การออกแบบโครงร่าง หรือกิจกรรม (Initiating Activity or Project)</p>	<p>ผู้สอนกำกับ ติดตามและให้ข้อมูล ย้อนกลับเกี่ยวกับการออกแบบโครง ร่างหรือกิจกรรมของผู้เรียน รวมทั้ง ช่วยเหลือในการประสานงานต่างๆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จาก กิจกรรมการเสาะแสวงหา ความรู้ 2. ผู้เรียนวางแผนการแก้ ประเด็นหรือปัญหาที่สนใจของ ปรากฏการณ์นั้นๆ ในรูปแบบ ของโครงงานหรือกิจกรรม 3. ผู้เรียนนำเสนอโครงร่างหรือ กิจกรรมที่ออกแบบไว้ผ่านสื่อที่ ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่ง กันและกัน
<p>ขั้นที่ 5 การดำเนินการตาม กิจกรรมหรือโครงการ (Conducting Designed activity or Project)</p>	<p>ผู้สอนกำกับ ติดตามและให้ข้อมูล ย้อนกลับในการดำเนินกิจกรรมหรือ โครงการของนักศึกษา รวมทั้งผู้สอน เป็นผู้คอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา ในการช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนประสบ ปัญหาในการดำเนินงาน</p>	<p>ผู้เรียนดำเนินการตามกิจกรรม หรือโครงการที่วางแผนไว้</p>
<p>ขั้นที่ 6 การประเมินผลการ เรียนรู้ (Evaluating and Disseminating)</p>	<p>ผู้สอนให้ข้อมูลย้อนกลับในการ ดำเนินการของแต่ละกลุ่ม รวมทั้ง ประเมินผลงานและผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนนำเสนอผลการ ดำเนินการตามกิจกรรมหรือ โครงการในชั้นเรียน และ เผยแพร่ผ่านช่องทางของสื่อที่ ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2. ผู้เรียนร่วมกันให้ข้อมูล ย้อนกลับในการดำเนินงานและ ผลงานของแต่ละกลุ่ม

องค์ประกอบที่ 5 ระบบสนับสนุน ระบบสนับสนุนในแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น
2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคม
3. การนำสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย
4. การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าเชื่อถือ

ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับ แนวคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	ระบบสนับสนุน				แนวทางการปฏิบัติ
	1	2	3	4	
ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจ ให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding)	✓				-การสร้างบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ แสดงความคิดเห็น
ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon)	✓	✓	✓		-การสร้างบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ แสดงความคิดเห็น -การจัดการเรียนการสอนที่ เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่ เกิดขึ้นจริงในสังคม -การนำสื่อและเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้ในการจัดการ เรียนการสอนอย่าง หลากหลาย

ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับ แนวความคิดใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	ระบบสนับสนุน				แนวทางการปฏิบัติ
	1	2	3	4	
ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหา ความรู้(Verifying Obtained Information)	✓	✓	✓	✓	-การสร้างบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ แสดงความคิดเห็น -การจัดการเรียนการสอนที่ เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่ เกิดขึ้นจริงในสังคม -การนำสื่อและเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้ในการจัดการ เรียนการสอนอย่าง หลากหลาย -การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลายและน่าเชื่อถือ
ขั้นที่ 4 การออกแบบโครงสร้าง หรือกิจกรรม (Initiating Activity or Project)	✓	✓	✓	✓	-การสร้างบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ แสดงความคิดเห็น -การจัดการเรียนการสอนที่ เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่ เกิดขึ้นจริงในสังคม -การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลายและน่าเชื่อถือ

ขั้นตอนการสอนตามทฤษฎี เชื่อมโยงความรู้ร่วมกับ แนวความคิดใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐาน	ระบบสนับสนุน				แนวทางการปฏิบัติ
	1	2	3	4	
ขั้นที่ 5 การดำเนินการตาม กิจกรรมหรือโครงการ (Conducting Designed activity or Project)	✓			✓	-การสร้างบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ แสดงความคิดเห็น -การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลายและน่าเชื่อถือ
ขั้นที่ 6 การประเมินผลการ เรียนรู้ (Evaluating and Disseminating)	✓	✓	✓		-การสร้างบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ แสดงความคิดเห็น -การจัดการเรียนการสอนที่ เน้นการเชื่อมโยงเหตุการณ์ สถานการณ์หรือประเด็นที่ เกิดขึ้นจริงในสังคม -การนำสื่อและเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้ในการจัดการ เรียนการสอนอย่าง หลากหลาย

องค์ประกอบที่ 6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินในงานวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดและประเมินผลความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยวัดและประเมินผลครอบคลุม 3 มิติ ดังต่อไปนี้

1. การวัดและประเมินเพื่อสรุปผลลัพธ์การเรียนรู้ (Assessment of learning) หรือ summative assessment โดยประเมินเมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนการสอนเพื่อวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการใช้แบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

2. การวัดและประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for learning) หรือ formative assessment โดยประเมินในช่วงเวลาที่ต่างกันเพื่อพิจารณาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนด้วยรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิด

การใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยการใช้แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นหลังการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 3 และ 5 เพื่อศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและพัฒนาการทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

3. การวัดและประเมินกระบวนการเรียนรู้ (Assessment as learning) โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินเพื่อนโดยการใช้แบบประเมินโครงการและประเมินผลการเรียนรู้ในแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

โครงสร้างและเนื้อหา รายวิชา CSO2213 พลเมืองศึกษา

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความหมายและความสำคัญของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม ตระหนักและเห็นคุณค่าของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมที่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคม ปลูกฝังจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมและพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม โดยการนำเสนอแนวทางและร่วมลงมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

จุดมุ่งหมายรายวิชา

1. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
2. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์ประเด็นทางสังคมบนพื้นฐานของ ความมีเหตุผล มีวิสัยทัศน์ และมีความคิดสร้างสรรค์ในฐานะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
3. เพื่อให้ นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางและร่วมลงมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
4. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และเป็นสมาชิกของสังคมที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม

หน่วยการเรียนรู้

ขอบเขตเนื้อหาและสาระสำคัญของรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา (Civic Education) ประกอบไปด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวน 5 หน่วย ดังต่อไปนี้

หน่วยที่ 1 สิทธิพลเมือง ความหมาย คุณลักษณะ และคุณธรรมจริยธรรมของพลเมือง (พลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน พลโลก) สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง การปลูกฝังและส่งเสริมความเป็นพลเมือง กรณีศึกษาพลเมืองตัวอย่างในสังคม

หน่วยที่ 2 การเมืองภาคพลเมือง รัฐธรรมนูญไทย ระบอบการปกครองของไทย การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน สิทธิทางการเมืองของพลเมือง สถานการณ์และประเด็นทางการเมือง การปกครองในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไขหรือการพัฒนาสถานการณ์และประเด็นทางการเมือง การปกครอง

หน่วยที่ 3 สังคมพลเมือง ความหมายของสังคม วัฒนธรรม โครงสร้างและองค์ประกอบของสังคม สิทธิมนุษยชนและสิทธิทางสังคม สถานการณ์และประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไข การพัฒนา การส่งเสริมและทำนุบำรุงสถานการณ์และประเด็นทางสังคมและวัฒนธรรมไทย

หน่วยที่ 4 ความมั่งคั่งอย่างยั่งยืน ระบบเศรษฐกิจ เป้าหมายและนโยบายทางเศรษฐกิจของไทย สิทธิทางเศรษฐกิจของพลเมือง สถานการณ์และประเด็นทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไขหรือการพัฒนาสถานการณ์และประเด็นทางเศรษฐกิจ

หน่วยที่ 5 การดำรงอยู่อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของพลเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของไทย การมีส่วนร่วมทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของพลเมือง สถานการณ์และประเด็นทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน แนวทางการแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาและส่งเสริมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนการสอน

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้/เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
1	ปฐมนิเทศ การเรียน รายวิชา CSO 2213	-การชี้แจง รายละเอียดการ จัดการเรียนการสอน รายวิชา CSO 2213 เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร ประกอบการสอน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการวัด และประเมินผล รายวิชา	รายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษามุ่งเน้น การพัฒนาผู้เรียนให้ มีความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย และ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้มีส่วนร่วมในการ นำเสนอแนวทางและ ร่วมลงมือแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม	-นำเสนอ ตัวอย่าง กิจกรรมหรือ โครงการของ นักศึกษา	-PPT -Facebook รายวิชา CSO 2213	-แบบบันทึก การเรียนรู้
2	หน่วยที่ 1 สิทธิ พลเมือง	-ความหมายของ พลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย -คุณลักษณะของ พลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตย	พลเมืองเป็นปัจจัย สำคัญในการผลักดัน และขับเคลื่อนชุมชน สังคมและ ประเทศชาติให้ พัฒนาและ เจริญก้าวหน้าได้ อย่างมั่นคง ดังนั้น การศึกษา ความหมายและ คุณลักษณะของ	-ข่าว “ครูมานะ ผู้ให้ไม่หวังเงิน สอนเล่นดนตรี ฟรีๆ ให้เด็ก” -ข่าว “เด็ก เยาวชน พลเมือง โดย สมพงษ์ จิต ระดับ สุอังคะ วาทิน พงนา อาภาอนุรักษ์”	-หนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ออนไลน์ -หนังสือพิมพ์มติ ชนออนไลน์ -คลิปวิดีโอจาก youtube -PPT	-แผนผัง ความคิดเรื่อง พลเมืองใน ระบอบ ประชาธิปไตย -แบบบันทึก การเรียนรู้

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้/เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
			พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของชุมชนและสังคม	-คลิปวิดีโอ “ทูตแห่งมั่ง สวาน้อยผู้ช่วยชีวิตเด็กแอฟริกา: Katherine Commale”	-Facebook รายวิชา CSO 2213	
3	หน่วยที่ 1 สิทธิ พลเมือง	-สิทธิและบทบาทของพลเมือง -คุณธรรมและจริยธรรมของพลเมือง	การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุขนั้น พลเมืองจะต้องรู้จักสิทธิและบทบาทหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งควรยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงปฏิบัติของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะช่วยส่งเสริมความปรองดอง สมานฉันท์ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติ และพึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน	การถอดบทเรียน “แบบอย่างที่ดีในการเสริมสร้างความ เป็นพลเมือง: มิติในประเทศและ มิติของอาเซียน	-หนังสือการถอดบทเรียน “แบบอย่างที่ดีในการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง: มิติในประเทศและ มิติของอาเซียน	-แบบบันทึกการเรียนรู้
4	หน่วยที่ 1 สิทธิ พลเมือง	-การปลูกฝังและส่งเสริมความเป็นพลเมือง -กรณีศึกษาพลเมืองตัวอย่างในสังคม -เครือข่ายพลเมือง	การปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่เด็กและเยาวชน และการสร้างเครือข่ายพลเมืองเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมและผลักดันให้เกิดขึ้นในสังคม เพราะจะช่วยส่งผลทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข	-พลเมือง เครือข่าย (Netizen) -Thia Netizen Network	-ข่าวออนไลน์จากฐานเศรษฐกิจ -thainetizen.org	-แบบบันทึกการเรียนรู้ -แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็ง -แบบวัดทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้/ เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
5	หน่วยที่ 2 การเมือง ภาค พลเมือง	-รัฐธรรมนูญและ ประชาธิปไตย -ระบอบการปกครอง ของไทย -การจัดระเบียบ บริหารราชการ แผ่นดิน	การเรียนรู้และทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับ รัฐธรรมนูญจะ ก่อให้เกิดความเข้าใจ ระบอบการปกครอง ระบบโครงสร้าง และ สาระสำคัญเกี่ยวกับ การบริหารจัดการ อำนาจอธิปไตยซึ่งจะ ช่วยให้พลเมืองรับรู้ ถึงบทบาทและการมี ส่วนร่วมในการ ปกครองและการ ตรวจสอบอำนาจ ของรัฐได้ตามวิถีการ ปกครองระบอบ ประชาธิปไตย	-เหตุการณ์ The ARAB Spring -รายงานวิจัย SLAPP คดีการ ฟ้องร้องปิดปาก เพื่อจำกัด เสรีภาพในการ พูด	-ข่าวออนไลน์จาก TCIJ Thai -ข่าวออนไลน์จาก TCIJ Thai	-แบบบันทึก การเรียนรู้
6	หน่วยที่ 2 การเมือง ภาค พลเมือง	-สิทธิทางการเมือง ของพลเมือง -สถานการณ์และ ประเด็นทางการเมือง การปกครองใน ปัจจุบัน -แนวทางการแก้ไข หรือการพัฒนา สถานการณ์และ ประเด็นทางการเมือง การปกครอง	ประชาชนมีสิทธิและ เสรีภาพที่ได้รับการ คุ้มครองตามที่ กำหนด โดย ประชาชนสามารถมี ส่วนร่วมทางการเมือง ในการดำเนิน กิจกรรมการเมือง ภาคพลเมืองได้อย่าง เต็มที่	-เหตุการณ์ เยาวชนปลด แอก	-ข่าวออนไลน์ ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ก	-แบบบันทึก การเรียนรู้
7	หน่วยที่ 3 สังคม พลเมือง	-สังคม วัฒนธรรม และโครงสร้างทาง สังคม	โครงสร้างทางสังคมมี สถาบันทางสังคมทำ หน้าที่สำคัญในการ จัดระเบียบทางสังคม การขัดเกลาทาง สังคม และมี	-สถานการณ์ การก้าวเข้าสู่ สังคมผู้สูงวัย -ข่าวอัตราการ เกิดต่ำ	-ข่าวออนไลน์จาก มติชน	-แบบบันทึก การเรียนรู้

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้/เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
			ส่วนในการแก้ไข ปัญหาและพัฒนา สังคมให้มีรากฐาน ทางสังคมที่เข้มแข็ง			
8	หน่วยที่ 3 สังคม พลเมือง	-สิทธิมนุษยชน -สิทธิทางสังคมของ พลเมือง -สถานการณ์และ ประเด็นทางสังคม และวัฒนธรรมใน ปัจจุบัน -แนวทางการแก้ไข การพัฒนา การ ส่งเสริมและทำนุ บำรุงสถานการณ์ และประเด็นทาง สังคมและวัฒนธรรม ไทย	การรู้จักเคารพสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอ ภาค และศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของ บุคคลที่ได้รับการ รับรองตามกฎหมาย จะช่วยให้อยู่ร่วมกัน ในสังคมได้อย่างสันติ สุข	-รู้จัก LGBTQ -คุณภาพชีวิต คนพิการ -สถานการณ์โค วิด 19 -การลงโทษของ ครูที่เกินกว่าเหตุ	-ข่าวออนไลน์จาก the standard -ข่าวออนไลน์จาก บีบีซี -ข่าวออนไลน์จาก the standard	-แบบบันทึก การเรียนรู้ -แบบวัด คุณลักษณะ ความเป็น พลเมือง เข้มแข็ง -แบบวัดทักษะ การรู้เท่าทัน สื่อ
9	หน่วยที่ 4 ความมั่งคั่ง อย่างยั่งยืน	-ระบบเศรษฐกิจ -เป้าหมายและ นโยบายทาง เศรษฐกิจของไทย -ภาวะเศรษฐกิจไทย	การศึกษาเรียนรู้ โครงสร้างทาง เศรษฐกิจ สภาพและ ปัญหาเศรษฐกิจของ ไทย รวมถึงปัญหา การจัดสรร ทรัพยากรธรรมชาติ จะช่วยให้ผู้เรียนเห็น ถึงความสำคัญจำเป็น ในการพัฒนา เศรษฐกิจของ ประเทศและการมี ส่วนร่วมของภาค ประชาชนในการ พัฒนาและแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจของ ประเทศ	-วิกฤตค่าแรง ไทยต่ำ ค่าครอง ชีพสูง -สภาพหนี้ ครัวเรือนไทย -หนี้สาธารณะ	-ข่าวออนไลน์จาก BLT Bangkok -ข่าวออนไลน์จาก BLT Bangkok ประชาชาติ และ ข่าวทีวีช่อง 3	-แบบบันทึก การเรียนรู้ของ ผู้เรียน

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้/เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
10	หน่วยที่ 4 ความมั่งคั่ง อย่างยั่งยืน	-สิทธิทางเศรษฐกิจ ของพลเมือง -สถานการณ์และ ประเด็นทาง เศรษฐกิจในปัจจุบัน -แนวทางการแก้ไข หรือการพัฒนา สถานการณ์และ ประเด็นทาง เศรษฐกิจ	การศึกษาเพื่อสร้าง ความรู้และเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิทาง เศรษฐกิจของ พลเมืองจะช่วยให้ ประชาชนสามารถ เข้าถึงสิทธิที่ ประชาชนควรได้รับ อย่างเท่าเทียมและ เป็นธรรม รวมทั้ง สามารถตัดสินใจ บริหารจัดการการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ ได้อย่างเกิด ประโยชน์สูงสุด และ ช่วยส่งเสริม เศรษฐกิจของชุมชน สังคม และประเทศ	-ราชกิจจาฯ ประกาศปรับ อัตราค่าจ้างขั้น ต่ำใหม่	-ราชกิจจา นุเบกษา -ข่าวออนไลน์จาก ไทยรัฐ และ ประชาชาติ	-แบบบันทึก การเรียนรู้
11	หน่วยที่ 5 การดำรงอยู่ อย่างเป็น มิตรกับ สิ่งแวดล้อม ของพลเมือง	-ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ไทยและโลก -นโยบายด้าน สิ่งแวดล้อมของไทย และโลก การมีส่วนร่วม ร่วมทางด้าน สิ่งแวดล้อมและ ทรัพยากรธรรมชาติ ของพลเมือง	ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเป็น ปัจจัยสำคัญในการ ดำรงชีวิต ดังนั้นจึง ควรมีการจัดการการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้มี ประสิทธิภาพและ เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะหากขาดการ จัดการที่ดีอาจส่งผล ให้ทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเกิดความ เสื่อมโทรม เสียหาย และส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตของ มนุษย์ในปัจจุบันและ ในอนาคตได้	-3 ประเด็น สิ่งแวดล้อมปี 2561 ที่ไม่ควร พลาด -10 ข่าว สิ่งแวดล้อมโลก โดนใจคนปี 62 -สรุป 5 ประเด็น สิ่งแวดล้อมน่า ติดตามในปี 2563	-องค์กร greenpeace -ข่าว ThaiPBS ออนไลน์ -ข่าว the Momentum ออนไลน์	-แบบบันทึก การเรียนรู้

ลำดับที่	หน่วยการเรียนรู้/ เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
12	หน่วยที่ 5 การดำรงอยู่ อย่างเป็น มิตรกับ สิ่งแวดล้อม ของพลเมือง	-การพัฒนาที่ยั่งยืน -สถานการณ์และ ประเด็นทาง ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมใน ปัจจุบัน -แนวทางการแก้ไข ปัญหา หรือการ พัฒนาและส่งเสริม ด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	บทบาทและหน้าที่ ของพลเมืองในด้าน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมนั้น ควรคำนึงถึงการ ใช้ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่าง มีประสิทธิภาพและ เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงถึงผลกระทบที่ อาจเกิดขึ้นกับ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อีก ทั้งคำนึงความ ต้องการของคนในรุ่น ต่อไป รวมทั้งการ มีส่วนร่วมในการ แก้ไขปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และ การดำเนินชีวิตตาม แนวทางการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพื่อ การพัฒนาที่ยั่งยืน	-หนังสือ “โลก หมุนด้วยมือ เรา” -ข่าว SymbioCity -สารคดี An Inconvenient Truth	-คลิปจาก youtube -ข่าวไทยรัฐ ออนไลน์ -แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) -Global Goal 2015	-แบบบันทึก การเรียนรู้ -แบบวัด คุณลักษณะ ความเป็น พลเมือง เข้มแข็ง -แบบวัดทักษะ การเรียนรู้ทำท าน สื่อ
13	การนำเสนอ กิจกรรม หรือ โครงการ ของ นักศึกษา	-การนำเสนอ กิจกรรมหรือ โครงการที่ได้ศึกษา ค้นคว้าและลงมือ ปฏิบัติ	การปฏิบัติตาม บทบาทหน้าที่ของ เยาวชนและ ประชาชนในฐานะ พลเมืองดีของสังคม และชุมชน โดยการมี ส่วนร่วมในการ นำเสนอแนวทางการ พัฒนาหรือแก้ไข ปัญหาของ	-การลงมือ ปฏิบัติกิจกรรม หรือโครงการ ของนักศึกษา	-PPT -คลิปวิดีโอ	-กิจกรรมหรือ โครงการของ นักศึกษา -แบบบันทึก การเรียนรู้ -แบบทดสอบ วิชา CSO 2213

ลำดับ	หน่วยการเรียนรู้/เรื่อง	หัวข้อ/เนื้อหา	สาระสำคัญ	ปรากฏการณ์	สื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล	ภาระงาน
			ชุมชน สังคมอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนและสังคมอย่างเต็มกำลังความสามารถของตนเองย่อมจะก่อให้เกิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในตนเอง			
14	ทบทวนเนื้อหารายวิชา CSO 2213					
15	การสอบปลายภาค					

แผนการวัดและประเมิน

ผลการเรียนรู้	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือการวัดและประเมินผล	กำหนดการวัดและประเมินผล	สัดส่วนคะแนน
ความรู้ทางวิชาการ	การทำแบบทดสอบวิชา CSO 2213	แบบทดสอบวิชา CSO 2213	สัปดาห์ที่ 13	20
	การสอบปลายภาค	ข้อสอบปลายภาคสอบวิชา CSO 2213	สัปดาห์ที่ 15	40
กิจกรรมหรือโครงการ	การประเมินกิจกรรมหรือโครงการโดยผู้สอน	แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ	สัปดาห์ที่ 13	20
	การประเมินกิจกรรมหรือโครงการโดยผู้เรียน	แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ (ในเล่มแบบบันทึกการเรียนรู้)	สัปดาห์ที่ 15	10
แบบบันทึกการเรียนรู้	การประเมินแบบบันทึกการเรียนรู้	แบบประเมินแบบบันทึกการเรียนรู้	สัปดาห์ที่ 15	10
คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	การทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	สัปดาห์ที่ 4 8 และ 12	-
	การบันทึกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	แบบประเมินแบบบันทึกการเรียนรู้	สัปดาห์ที่ 15	-
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	การทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	สัปดาห์ที่ 4 8 และ 12	-
	การบันทึกการรู้เท่าทันสื่อ	แบบประเมินแบบบันทึกการเรียนรู้	สัปดาห์ที่ 15	-

**แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับ
แนวคิดการใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
และทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา**

กระบวนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

หน่วยที่ 1 สิทธิและหน้าที่พลเมือง

เรื่อง พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

เวลา 6 ชั่วโมง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักศึกษาสามารถอธิบายความหมาย คุณลักษณะ และสิทธิ หน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้
2. นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิพากษ์ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองได้
3. นักศึกษาสามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ไขประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองได้
4. นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในชีวิตประจำวันได้

สาระสำคัญ

พลเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันและขับเคลื่อนชุมชน สังคม และประเทศชาติให้พัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้อย่างมั่นคง ดังนั้นการปฏิบัติตามคุณลักษณะ สิทธิและหน้าที่ของพลเมืองย่อมส่งผลดีต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข รวมทั้งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ให้เจริญก้าวหน้า

สาระการเรียนรู้

- ความหมาย คุณลักษณะ สิทธิและบทบาทหน้าที่ และคุณธรรมจริยธรรมของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- กรณีศึกษาพลเมืองตัวอย่างในสังคม
- ประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- การปลูกฝังและส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- เครือข่ายพลเมือง

ภาระงาน

1. แผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

2. การบันทึกแบบบันทึกการเรียนรู้
3. แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง
4. แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

การจัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding)

1. ผู้สอนชี้แจงรายละเอียดจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 สิทธิพลเมือง โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้

- นักศึกษาสามารถอธิบายความหมาย คุณลักษณะ และสิทธิ หน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้
- นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิพากษ์ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองได้
- นักศึกษาสามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ไขประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองได้
- นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในชีวิตประจำวันได้

ขั้นที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon)

1. ผู้สอนนำเสนอปรากฏการณ์ เหตุการณ์หรือข่าวต่อไปนี้

- ข่าว “ครูมานะ ผู้ให้ไม่หวังเงิน สอนเล่นดนตรีฟรีๆ ให้เด็ก” จากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ออนไลน์

(<https://www.dailynews.co.th/article/788648>)

- ข่าว “เด็ก เยาวชน พลเมือง โดยสมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน พจนา อาภาณัฐรักษ์” จากหนังสือพิมพ์มติชนออนไลน์ (https://www.matichon.co.th/columnists/news_1878019)

- คลิปวิดีโอ “ทูตแห่งมั่ง สาวน้อยผู้ช่วยชีวิตเด็กแอฟริกา: Katherine Commale” (<https://www.youtube.com/watch?v=zSCZ72iAR8g>)

2. ผู้สอนตั้งประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักศึกษา และเพื่อเปิดประเด็นให้นักศึกษาได้ร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยมีประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

- เมื่ออ่านข่าวและชมคลิปวิดีโอนี้เสร็จสิ้นแล้ว นักศึกษามีความคิดเห็นหรือรู้สึกอย่างไร

- ชาวและศิลปินที่มีจุดมุ่งหมายต้องการนำเสนอเกี่ยวกับอะไร
 - การกระทำหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากข่าวส่งผลต่อใครและส่งผลอย่างไร
 - หากนักศึกษาได้เผชิญหน้ากับสถานการณ์หรือเหตุการณ์เช่นเดียวกับข่าวที่นำเสนอ นักศึกษาคิดว่าตนเองจะทำเช่นไร เพราะเหตุใด
3. ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาตั้งประเด็นคำถามเพิ่มเติมเพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ได้นำเสนอไป โดยผู้สอนเปิดประเด็นไว้ดังนี้
- การกระทำของบุคคลในข่าวได้รับการขนานนามว่าเป็นต้นแบบของการพลเมืองดี ดังนั้นหากให้นักศึกษานิยามความหมายของคำว่า “พลเมือง” ได้อย่างไร
 - ในประเด็นที่นักศึกษาสนใจค้นคว้าเพิ่มเติมนั้นสามารถเชื่อมโยงกับการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประจำวันของนักศึกษาได้อย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information)

1. เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้ากลุ่มๆ ละ 5-6 คน ศึกษาค้นคว้าและหาความรู้เพิ่มเติมในประเด็นหรือปัญหาที่ได้พูดคุยกันไว้ในขั้นตอนที่ 2 จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยผู้สอนคอยให้คำปรึกษาและแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง เช่น

- Global Citizenship Education Development: GCED (<http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1636-file.pdf>)
- มูลนิธิการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย (<http://thaiciviceducation.org/th>)
- สถาบันพระปกเกล้า (<http://kpi.ac.th/public/>)
- พลเมืองเครือข่าย (Netizen)
- Thia Netizen Network
- หนังสือการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง
- หนังสือแบบอย่างที่ดีในการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง: มิติในประเทศและมิติของอาเซียน

ขั้นที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Initiating Activity or Project)

1. นักศึกษาเขียนแผนผังความคิดสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการสืบค้นและตอบคำถามในประเด็นหรือปัญหาที่ได้พูดคุยกันไว้ในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งมีประเด็นหรือปัญหาดังต่อไปนี้

- การกระทำของบุคคลในข่าวได้รับการขนานนามว่าเป็นต้นแบบของการพลเมืองดี ดังนั้นหากให้นักศึกษานิยามความหมายของคำว่า “พลเมือง” ได้อย่างไร
- การกระทำของบุคคลในข่าวส่งผลอย่างไรบ้างในระดับบุคคล สังคมและประเทศชาติ

- ในประเด็นที่นักศึกษาสนใจค้นคว้าเพิ่มเติมนั้นสามารถเชื่อมโยงกับการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีชีวิตประจำวันของนักศึกษาได้อย่างไรบ้าง

โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอแผนผังความคิดเรื่อง พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มตนเองในชั้นเรียนเพื่อร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

ขั้นที่ 5 การดำเนินการตามกิจกรรมหรือโครงการ (Conducting Designed activity or Project)

1. ผู้สอนยกตัวอย่างสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง จากนั้นให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มระดมสมองในประเด็นต่อไปนี้

- แนวทางการแก้ปัญหาที่สามารถปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยวิธีนั้นๆ อย่างมีเหตุผล
- คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งตามที่นำเสนอในการแก้ไขปัญหา นั้น มีวิธีการหรือแนวทางในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งได้อย่างไรบ้าง
- วิเคราะห์ว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาและแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งที่นำเสนอ นั้นมีความสอดคล้องและสามารถประสานงานกับหน่วยงานหรือเครือข่ายความเป็นพลเมืองได้อย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating and Disseminating)

1. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการระดมสมอง โดยนักศึกษากลุ่มอื่นๆ และผู้สอนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่กลุ่มที่นำเสนอ
2. นักศึกษาแต่ละคนบันทึกการเรียนรู้และตอบคำถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ในชีวิตประจำวันลงในแบบบันทึกการเรียนรู้สัปดาห์ที่ 2-4
3. นักศึกษาทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและแบบวัดทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ครั้งที่ 1 หลังจากสิ้นสุดการเรียนรู้หน่วยที่ 1 สิทธิพลเมือง

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. ข่าว “ครูมานะ ผู้ให้ไม่หวังเงิน สอนเล่นดนตรีฟรีๆ ให้เด็ก (<https://www.dailynews.co.th/article/788648>)
2. ข่าว “เด็ก เยาวชน พลเมือง โดยสมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน พจนา อาภาอนุรักษ์” (https://www.matichon.co.th/columnists/news_1878019)
3. คลิปวิดีโอ “ทูตแห่งมั่ง สาวน้อยผู้ช่วยชีวิตเด็กแอฟริกา: Katherine Commale” (<https://www.youtube.com/watch?v=zSCZ72iAR8g>)
4. แบบอย่างที่ดีในการเสริมสร้างความเป็นพลเมือง: มิติในประเทศและมิติของอาเซียน

5. พลเมืองเครือข่าย (Netizen)
6. Thia Netizen Network
7. Powerpoint ประกอบการสอนเรื่อง พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

การวัดและประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
1.สามารถอธิบาย ความหมาย คุณลักษณะ และสิทธิ หน้าที่ของพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตย ได้	การตรวจแผนผัง ความคิดเรื่อง พลเมือง ในระบอบ ประชาธิปไตย	แบบประเมินแผนผัง ความคิด เรื่อง พลเมือง ในระบอบ ประชาธิปไตย	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
	การตรวจแบบบันทึก การเรียนรู้สัปดาห์ที่ 2- 4	แบบประเมินแบบ บันทึกการเรียนรู้	ผ่านเกณฑ์ในระดับที่ 1
2.สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิพากษ์ ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับ สิทธิและหน้าที่ของ พลเมืองได้	การตรวจแผนผัง ความคิดเรื่อง พลเมือง ในระบอบ ประชาธิปไตย	แบบประเมินแผนผัง ความคิด เรื่อง พลเมือง ในระบอบ ประชาธิปไตย	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
3.สามารถนำเสนอ แนวทางในการแก้ไข ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับ สิทธิและหน้าที่ของ พลเมืองได้	การสังเกตการนำเสนอ แนวทางการแก้ปัญหา ของแต่ละกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรม	ผ่านเกณฑ์ในระดับดี
4.สามารถประยุกต์ใช้ องค์ความรู้เกี่ยวกับ สิทธิและหน้าที่ของ พลเมืองใน ชีวิตประจำวันได้	การตรวจแบบวัด คุณลักษณะความเป็น พลเมืองเข้มแข็ง	แบบวัดคุณลักษณะ ความเป็นพลเมือง เข้มแข็ง	ผ่านเกณฑ์ในระดับที่ 1
	การตรวจแบบวัดทักษะ การเรียนรู้เท่าทันสื่อ	แบบวัดทักษะการเรียนรู้เท่า ทันสื่อ	ผ่านเกณฑ์ในระดับที่ 1
	การตรวจแบบบันทึก การเรียนรู้สัปดาห์ที่ 2- 4	แบบประเมินแบบ บันทึกการเรียนรู้	ผ่านเกณฑ์ในระดับที่ 1

ชื่อ-นามสกุล..... รหัสนักศึกษา.....

แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

ตอนที่ 1 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งของนักศึกษาให้สอดคล้องตามระดับคุณลักษณะที่ระบุไว้ในแต่ละคุณลักษณะ พร้อมทั้งระบุรายละเอียดพฤติกรรมที่แสดงออกให้สอดคล้องกับระดับคุณลักษณะที่นักศึกษาเลือก

รายการพฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง					พฤติกรรมที่แสดงออก (อธิบายตามประเด็นคุณลักษณะที่ระบุมา)
	1	2	3	4	5	
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้ ผู้เรียนสามารถอธิบายมโนทัศน์สำคัญเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ความเป็นพลเมืองในด้านสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมืองการปกครอง สิทธิทางสังคมและวัฒนธรรม สิทธิทางเศรษฐกิจ และพลเมืองกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน						

ระดับคุณลักษณะ

ระดับที่ 1 สามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชน และสามารถยกตัวอย่างและวิเคราะห์บทบาทและผลของการกระทำของตนเองในฐานะพลเมืองทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน และระดับชาติที่ช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ระดับที่ 2 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 1 และสามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ระบอบการปกครอง การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และสามารถยกตัวอย่างสิทธิทางการเมืองของพลเมืองที่เด็กและเยาวชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยได้

ระดับที่ 3 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 2 และสามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับกฎหมาย กติกาของสังคม หลักธรรมาภิบาล ความยุติธรรมและสันติภาพในสังคม และสามารถนำเสนอแนวทางในการสร้างสันติภาพและความเข้าใจในความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้

ระดับที่ 4 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 3 และสามารถอธิบายมโนทัศน์เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจการค้าเสรี และเป้าหมายและนโยบายทางเศรษฐกิจได้ และสามารถยกตัวอย่างสิทธิทางเศรษฐกิจของพลเมืองได้

ระดับที่ 5 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 4 และสามารถอธิบายกระบวนการโลกาภิวัตน์ การพัฒนาในสังคมโลก และระบบการทำงานต่างๆ ของโลกได้ และสามารถเชื่อมโยงหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักการสำคัญในการแก้ไขปัญหาของสังคมได้

รายการพฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็ง					พฤติกรรมที่แสดงออก (อธิบายตามประเด็นคุณลักษณะ ที่ระบุมา)
	1	2	3	4	5	
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ด้านทักษะ						
ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนหรือมี พฤติกรรมที่แสดงออกถึง ทักษะ กระบวนการต่างๆ ใน การคิดและตัดสินใจ การ สืบค้นและแสวงหาความรู้ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการพึ่งพาตนเองและ รับผิดชอบตนเอง						

ระดับคุณลักษณะ

ระดับที่ 1 สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ และจำแนกความจริงออกจากความคิดเห็นได้ สามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล และสามารถประเมินสถานการณ์และตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมโดยใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดวิเคราะห์ และคิดสังเคราะห์

ระดับที่ 2 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 1 และสามารถวางแผนในการค้นคว้าข้อมูลและแสวงหาความรู้ได้จากการสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเลือกรับข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ทำความเข้าใจโดยปราศจากอคติ การครอบงำ และโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ

ระดับที่ 3 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 2 และสามารถสื่อสารและอภิปรายโดยการใช้เหตุผลและใช้หลักฐานประกอบการเสวนา การโต้เถียงและการแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสื่อสารโดยใช้รูปแบบการสื่อสารทั้งแบบดั้งเดิมและใช้สื่อ เทคโนโลยีต่างๆ เป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับที่ 4 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 3 และสามารถรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างได้ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยโดยการแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ไม่ลำเอียง ปราศจากการละเมิดและอคติ เคารพสิทธิ เสรีภาพผู้อื่น

ระดับที่ 5 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 4 และสามารถปรับตัวข้ามวัฒนธรรม และยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง และสามารถปฏิบัติตนตามสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีความรับผิดชอบ

รายการพฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็ง					พฤติกรรมที่แสดงออก (อธิบายตามประเด็นคุณลักษณะ ที่ระบุมา)
	1	2	3	4	5	
ความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง ด้านเจตคติและค่านิยม						
ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนหรือมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการตระหนักถึงความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม การตระหนักถึงความยุติธรรม การตระหนักถึงการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการตระหนักถึงบทบาทของตนเอง						

ระดับคุณลักษณะ

ระดับที่ 1 สามารถยอมรับความแตกต่างหลากหลายในสังคมและวัฒนธรรมได้โดยการปฏิบัติต่อกันอย่างสันติสุขและเคารพซึ่งกันและกัน

ระดับที่ 2 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 1 และสามารถแสวงหาแนวทางในการสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคมได้

ระดับที่ 3 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 2 และสามารถเลือกแนวทางในการสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมให้เกิดขึ้นในสังคมมาประพฤติปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

ระดับที่ 4 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 3 และสามารถอภิปรายถึงผลกระทบของความขัดแย้งได้ และสามารถนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มีเหตุผลและมีวิจารณ์ญาณ

ระดับที่ 5 แสดงคุณลักษณะระดับที่ 4 และสามารถอภิปรายและนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติตนในการเป็นสมาชิกของสังคมที่พึ่งพาตนเองและมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองได้

คำถาม 4: ให้นักศึกษาเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น
มาอย่างน้อย 2 แนวทาง โดยอธิบายวิธีการแก้ปัญหามาโดยสังเขป

คำตอบ:.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

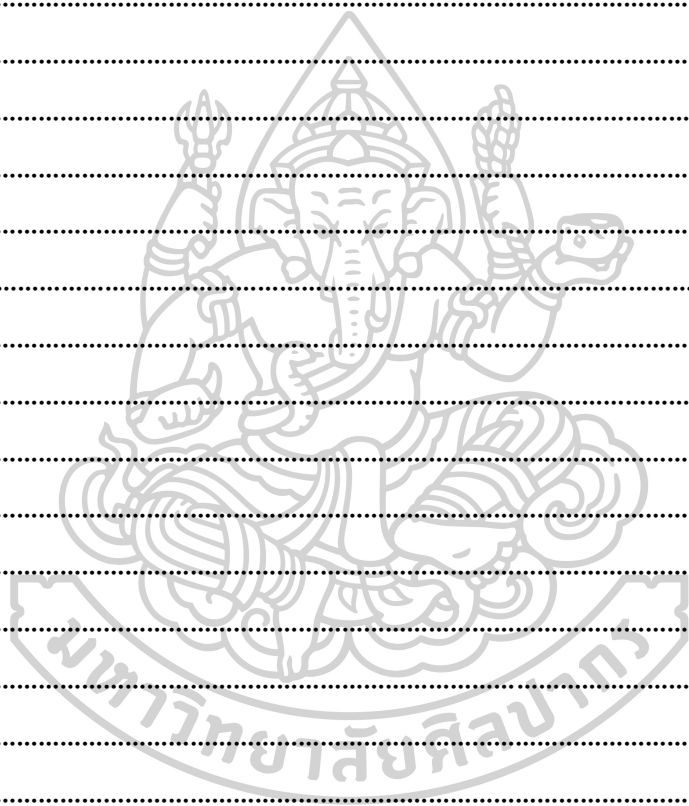
.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์

คำถาม	เกณฑ์การให้คะแนน				
	4	3	2	1	0
1. จากการลงสำรวจพื้นที่นี้ นักศึกษาคิดว่าชุมชนแห่งนี้กำลังเผชิญกับปัญหาอะไรบ้าง เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น	<p>-ระบุประเด็นปัญหา 4 ปัญหาขึ้นไป เช่น</p> <p>ปัญหาชุมชนแออัด</p> <p>ปัญหาความยากจน</p> <p>ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม</p> <p>ปัญหาสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน</p> <p>ปัญหาคนในชุมชน</p> <p>สิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น</p> <p>-อธิบายเหตุผลประกอบ</p> <p>ปัญหาที่ระบุไว้ครบถ้วน</p> <p>ทุกประเด็น มีความเป็นเหตุเป็นผลและมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนดไว้</p>	<p>-ระบุประเด็นปัญหา 3 ปัญหา เช่น</p> <p>ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาความยากจน ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน</p> <p>ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น</p> <p>-อธิบายเหตุผลประกอบ</p> <p>ปัญหาที่ระบุไว้ครบถ้วนทุกประเด็น มีความเป็นเหตุเป็นผลและมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนดไว้</p>	<p>-ระบุประเด็นปัญหา 2 ปัญหา เช่น</p> <p>ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาความยากจน ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน</p> <p>ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น</p> <p>-อธิบายเหตุผลประกอบ</p> <p>ปัญหาที่ระบุไว้ครบถ้วนทุกประเด็น มีความเป็นเหตุเป็นผลและมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนดไว้</p>	<p>-ระบุประเด็นปัญหา 1 ปัญหา เช่น</p> <p>ปัญหาชุมชนแออัด</p> <p>ปัญหาความยากจน</p> <p>ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม</p> <p>ปัญหาสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน</p> <p>ปัญหาคนในชุมชน</p> <p>สิ่งแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น</p> <p>-อธิบายเหตุผลประกอบ</p> <p>ปัญหาที่ระบุไว้ครบถ้วนทุกประเด็น มีความเป็นเหตุเป็นผลและมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนดไว้</p>	<p>ตอบไม่ตรงประเด็นหรือไม่ตอบคำถาม</p>
2. นักศึกษาคิดว่าปัญหาสำคัญจำเป็นที่ควรแก้ไขหรือช่วยพัฒนาให้แกชุมชนนี้ อย่างเร่งด่วนเป็นลำดับแรกคือปัญหาใด (ระบุมาเพียง 1 ปัญหา) เพราะเหตุใด	<p>-ระบุประเด็นปัญหา 1 ปัญหา</p> <p>-ระบุเหตุผลในการแก้ไขหรือช่วยพัฒนาชุมชนอย่างเร่งด่วนเป็นผล มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่</p>	<p>-ระบุประเด็นปัญหา 1 ปัญหา</p> <p>-ระบุเหตุผลในการแก้ไขหรือช่วยพัฒนาชุมชนอย่างเร่งด่วนเป็นผล มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจ</p>	<p>-ระบุประเด็นปัญหา 1 ปัญหา</p> <p>-ระบุเหตุผลในการแก้ไขหรือช่วยพัฒนาชุมชนอย่างเร่งด่วนเป็นผล มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจ</p>	<p>-ระบุประเด็นปัญหา 1 ปัญหา</p> <p>-ระบุเหตุผลในการแก้ไขหรือช่วยพัฒนาชุมชนอย่างเร่งด่วนเป็นผล มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจ</p>	<p>ตอบไม่ตรงประเด็นหรือไม่ตอบคำถาม</p>

คำถาม	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
3. ปัญหาที่นักศึกษาสามารถระบุว่าเป็น ปัญหาสำคัญจำเป็นที่ควรแก้ไขหรือช่วยพัฒนาให้แก่ชุมชนนี้อย่างเร่งด่วนเป็นลำดับแรกนั้น มีสาเหตุของปัญหาจากอะไรบ้าง	<p>อาจเกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ</p> <p>- ระบุสาเหตุได้ครอบคลุมประเด็นปัญหา โดยวิเคราะห์สาเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้จากระดับบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ</p>	<p>เกิดขึ้นได้มา 2 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ชุมชน หรือประเทศชาติ</p> <p>- ระบุสาเหตุได้ครอบคลุมประเด็นปัญหา โดยวิเคราะห์สาเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้มา 2 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ชุมชน หรือประเทศชาติ</p>	<p>เกิดขึ้นในระดับใดระดับหนึ่ง ได้แก่ระดับบุคคล ชุมชน หรือประเทศชาติ</p> <p>- ระบุสาเหตุได้ครอบคลุมประเด็นปัญหา โดยวิเคราะห์สาเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้มา ระดับใดระดับบุคคล ชุมชน หรือประเทศชาติ</p>	<p>ระบุสาเหตุของประเด็นปัญหาโดยไม่มี การวิเคราะห์สาเหตุที่เกิดขึ้น</p>
4. ให้นักศึกษาเสนอแนวทางการแก้ไข ปัญหาหรือการพัฒนาชุมชน มา 3 แนวทางขึ้นไป มีการระบุถึง วิธิตำเนินการและผู้ที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินการแก้ไขปัญหามา ทั้ง 3 แนวทาง	<p>- เสนอแนวทางการแก้ไข ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน มา 3 แนวทางขึ้นไป มีการระบุถึง วิธิตำเนินการและผู้ที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินการแก้ไขปัญหามา ทั้ง 3 แนวทาง</p>	<p>- เสนอแนวทางการแก้ไข ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน มา 2 แนวทาง มีการระบุถึงวิธิตำเนินการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินการแก้ไขปัญหามา 2 แนวทาง</p>	<p>- เสนอแนวทางการแก้ไข ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน มา 1 แนวทาง ไม่มีการระบุถึง วิธิตำเนินการและผู้ที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินการแก้ไขปัญหา</p>	<p>- เสนอแนวทางการแก้ไข ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน มา 1 แนวทาง ไม่มีการระบุถึง วิธิตำเนินการและผู้ที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินการแก้ไขปัญหา</p>
5. จากแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นที่นักศึกษาได้เสนอมานั้น นักศึกษาคิดว่าวิธีการใดเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เพราะเหตุใด	<p>- เลือกแนวทางการแก้ไข ปัญหาหรือการพัฒนา ชุมชนที่ดีที่สุดมา 1 แนวทาง</p> <p>- ระบุเหตุผลในตัดสินใจ</p>	<p>- เลือกแนวทางการแก้ไข ปัญหาหรือการพัฒนา ชุมชนที่ดีที่สุดมา 1 แนวทาง</p> <p>- ระบุเหตุผลในตัดสินใจ</p>	<p>- เลือกแนวทางการแก้ไข ปัญหาหรือการพัฒนา ชุมชนที่ดีที่สุดมา 1 แนวทาง</p> <p>- ไม่มีการระบุถึงเหตุผลใน</p>	<p>- เลือกแนวทางการแก้ไข ปัญหาหรือการพัฒนา ชุมชนที่ดีที่สุดมา 1 แนวทาง</p> <p>- ไม่มีการระบุถึงเหตุผลใน</p>

คำถาม	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
6. ถ้าหากนักศึกษาสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชนตามวิธีการที่ดีที่สุดให้นักศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมหรือการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตนเองว่าอยู่ในขอบเขตของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งแบบใด เพราะเหตุใด	<p>เลือกวิธีการแก้ไขหรือช่วยพัฒนาชุมชนที่ดีที่สุดอย่างเห็นเหตุเป็นผล มีการวิเคราะห์ผลที่อาจเกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคลและชุมชน และประเทศชาติ</p> <p>-ระบุประเภทความเป็นพลเมืองเข้มแข็งได้อย่างถูกต้อง</p> <p>-วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองตามขอบเขตความเป็นพลเมืองเข้มแข็งพร้อมให้เหตุผลหรือยกตัวอย่างพฤติกรรมประกอบการวิเคราะห์มา 2 ประเด็น</p>	<p>เลือกวิธีการแก้ไขหรือช่วยพัฒนาชุมชนที่ดีที่สุดอย่างเห็นเหตุเป็นผล มีการวิเคราะห์ผลที่อาจเกิดขึ้นทั้งในระดับบุคคลและชุมชน</p> <p>-ระบุประเภทความเป็นพลเมืองเข้มแข็งได้อย่างถูกต้อง</p> <p>-วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองตามขอบเขตความเป็นพลเมืองเข้มแข็งพร้อมให้เหตุผลหรือยกตัวอย่างพฤติกรรมประกอบการวิเคราะห์มา 1 ประเด็น</p>	<p>ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขหรือช่วยพัฒนาชุมชน</p> <p>-ระบุประเภทความเป็นพลเมืองเข้มแข็งได้อย่างถูกต้อง</p> <p>-ไม่มีการวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองตามขอบเขตความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง</p>	0

ชื่อ-นามสกุล.....รหัสนักศึกษา.....

แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ตอนที่ 1 แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาโดยพิจารณาให้สอดคล้องตามระดับทักษะที่ระบุไว้ในแต่ละทักษะ พร้อมทั้งระบุรายละเอียดพฤติกรรมที่แสดงออกให้สอดคล้องกับระดับทักษะที่นักศึกษาเลือก

รายการพฤติกรรมบ่งชี้	ระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ					พฤติกรรมที่แสดงออก (อธิบายตามประเด็นทักษะที่ระบุมา)
	1	2	3	4	5	
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน ความสามารถในการเข้าถึง						
การใช้เครื่องมือและการเข้าถึงเครือข่ายของสื่อหลากหลายประเภท เพื่อรวบรวมเนื้อหาและข้อมูลต่างๆ ที่มีประโยชน์ โดยอาศัยทักษะการอ่านออกเขียนได้และทักษะคอมพิวเตอร์เพื่อแสวงหาข้อมูลจากสื่อหลายประเภทโดยไม่จำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งและทำความเข้าใจความหมายของสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ						

ระดับทักษะ

ระดับที่ 1 สามารถใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการเข้าถึงหรือแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารจากสื่อที่หลากหลาย

ระดับที่ 2 แสดงทักษะระดับที่ 1 และสามารถอธิบายข้อมูลการใช้และสามารถเลือกใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการเข้าถึงหรือแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารจากสื่อแหล่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

ระดับที่ 3 แสดงทักษะระดับที่ 2 และสามารถใช้ทักษะการอ่านออกเขียนได้เพื่อรับรู้และทำความเข้าใจเนื้อหาของสื่อจากแหล่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับที่ 4 แสดงทักษะระดับที่ 3 และสามารถใช้ทักษะคอมพิวเตอร์เพื่อรับรู้และทำความเข้าใจเนื้อหาของสื่อจากแหล่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับที่ 5 แสดงทักษะระดับที่ 4 และสามารถเก็บรวบรวมเนื้อหาและข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และความต้องการได้

รายการพฤติกรรมบ่งชี้	ระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ					พฤติกรรมที่แสดงออก (อธิบายตามประเด็นทักษะที่ระบุมา)
	1	2	3	4	5	
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน ความสามารถในการ วิเคราะห์						
ความสามารถในการ ตรวจสอบรูปแบบ โครงสร้าง ลำดับเหตุการณ์ของเนื้อหา และการนำเสนอแนวคิดต่างๆ ที่สื่อได้นำเสนอ รวมทั้งการ ตีความของเนื้อหาที่สื่อ นำเสนอ						

ระดับทักษะ

ระดับที่ 1 สามารถอธิบายรูปแบบ โครงสร้าง การลำดับเนื้อหา และการนำเสนอข้อมูลจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้

ระดับที่ 2 แสดงทักษะระดับที่ 1 และสามารถวิเคราะห์รูปแบบ โครงสร้าง การลำดับเนื้อหา และการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงและข่าวสารต่างๆ จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล

ระดับที่ 3 แสดงทักษะระดับที่ 2 และสามารถวิเคราะห์และแปลความเนื้อหาที่สื่อต้องการนำเสนอได้อย่างถูกต้องและครอบคลุม ครบถ้วน

ระดับที่ 4 แสดงทักษะระดับที่ 3 และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ของสื่อที่ส่งผลต่อตนเองได้อย่างสมเหตุสมผล

ระดับที่ 5 แสดงทักษะระดับที่ 4 และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ของสื่อที่ส่งผลต่อชุมชน สังคมได้อย่างสมเหตุสมผล

รายการพฤติกรรมบ่งชี้	ระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ					พฤติกรรมที่แสดงออก (อธิบายตามประเด็นทักษะที่ระบุมา)
	1	2	3	4	5	
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน ความสามารถในการประเมิน ค่า ความสามารถในการประเมิน ความถูกต้อง คุณภาพและ คุณค่าของเนื้อหาที่ถูกส่งมายัง ผู้รับสาร						

ระดับทักษะ

ระดับที่ 1 สามารถระบุความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลหรือแหล่งการเรียนรู้ที่เข้าไปสืบค้นได้

ระดับที่ 2 แสดงทักษะระดับที่ 1 สามารถตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อ เลือกรับหรือไม่เลือกรับข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่างๆ โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล

ระดับที่ 3 แสดงทักษะระดับที่ 2 และสามารถอธิบายเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการเชื่อหรือไม่เชื่อ เลือกรับหรือไม่เลือกรับข้อมูล ให้ผู้อื่นรับรู้ได้อย่างมีเหตุผล

ระดับที่ 4 แสดงทักษะระดับที่ 3 และสามารถตัดสินใจคุณภาพและคุณค่าของเนื้อหาที่ส่งผล (มีประโยชน์) ต่อตนเองได้

ระดับที่ 5 แสดงทักษะระดับที่ 4 สามารถตัดสินใจคุณภาพและคุณค่าของเนื้อหาที่ส่งผล (มีประโยชน์) ต่อชุมชน สังคมได้อย่างถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม

รายการพฤติกรรมบ่งชี้	ระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ					พฤติกรรมที่แสดงออก (อธิบายตามประเด็นทักษะที่ระบุมา)
	1	2	3	4	5	
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้าน ความสามารถในการผลิตสื่อ						
ความสามารถในการสร้างสื่อ ในแบบฉบับของตนเองได้ อย่างหลากหลายรูปแบบ มี ความคิดสร้างสรรค์และมี ประโยชน์						

ระดับทักษะ

ระดับที่ 1 สามารถออกแบบและกำหนดขอบเขตในการผลิตสื่อเพื่อนำเสนอข้อมูล
ข้อเท็จจริง และข่าวสารต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและหลากหลายรูปแบบ

ระดับที่ 2 แสดงทักษะระดับที่ 1 และสามารถผลิตสื่อในแบบฉบับของตนเองได้อย่างมี
ความคิดสร้างสรรค์และมีประโยชน์ สามารถสื่อสารได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ระดับที่ 3 แสดงทักษะระดับที่ 2 และสามารถนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข่าวสารที่เป็น
ประโยชน์และสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม

ระดับที่ 4 แสดงทักษะระดับที่ 3 และสามารถใช้อุปกรณ์ เครื่องมือและเทคโนโลยีประเภท
ต่างๆ ในการเผยแพร่สื่อของตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ระดับที่ 5 แสดงทักษะระดับที่ 4 และสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อ
การนำเสนอของสื่อจากแหล่งต่างๆ ได้อย่างมีมารยาทและเหมาะสม

คำถาม 2: ในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “พลเมืองในวิถีประชาธิปไตย” นักศึกษาคิดว่าประเด็นที่ควรศึกษาในหัวข้อนี้มีประเด็นใดบ้าง และในการเรียนรู้ี้สามารถตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างไรบ้าง

คำตอบ:.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

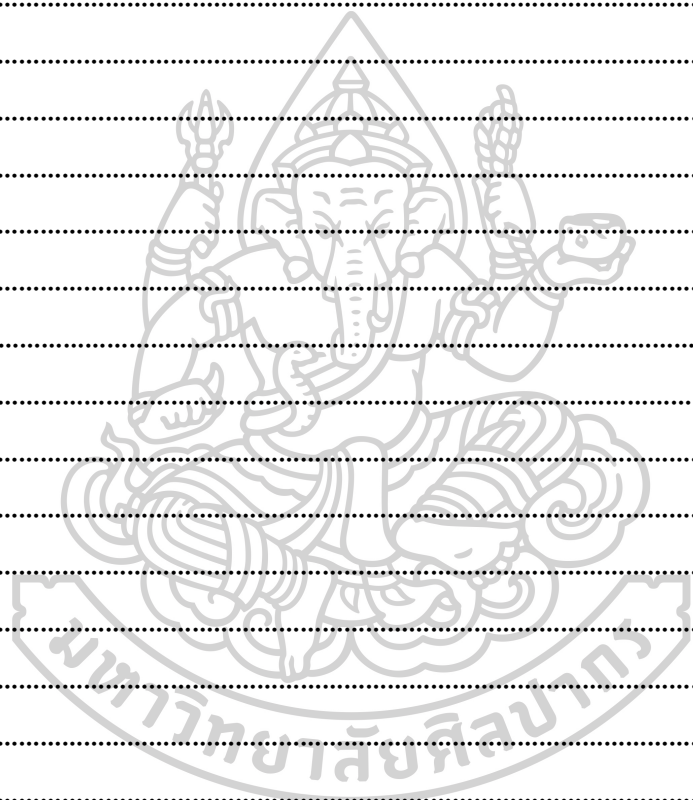
.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์

คำถาม	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
1. นักศึกษามีแนวทางในการแบ่งงานเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มไปศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลได้จากแหล่งการเรียนรู้บ้าง เพราะเหตุใดจึงเลือกแหล่งเรียนรู้เหล่านี้	- นำเสนอแนวทางในการค้นคว้าหาข้อมูลจาก 3 แหล่งการเรียนรู้ขึ้นไป โดยครอบคลุมการสืบค้นทางสื่อสารสนเทศ และดิจิทัล - มีการระบุเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกช่องทางในการค้นคว้าทั้ง 3 แนวทาง	- นำเสนอแนวทางในการค้นคว้าหาข้อมูลจาก 2 แหล่งการเรียนรู้ขึ้นไป โดยครอบคลุมการสืบค้นทางสื่อสารสนเทศ หรือดิจิทัล - มีการระบุเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกช่องทางในการค้นคว้าทั้ง 2 แนวทาง	- นำเสนอแนวทางในการค้นคว้าหาข้อมูลจาก 1 แหล่งการเรียนรู้ อาจเป็นการสืบค้นทางสื่อ หรือดิจิทัล - มีการระบุเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกช่องทางในการค้นคว้าทั้ง	- นำเสนอแนวทางในการค้นคว้าหาข้อมูลจาก 1 แหล่งการเรียนรู้ อาจเป็นการสืบค้นทางสื่อ หรือดิจิทัล - ไม่มีการระบุเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกช่องทางในการค้นคว้าทั้ง
2. ในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “พลเมืองในวิถีประชาธิปไตย” นักศึกษาคิดว่าประเด็นที่ควรศึกษาในหัวข้อนี้มีประเด็นใดบ้าง และในการเรียนรู้สามารถตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างไรบ้าง	- กำหนดประเด็นในการศึกษา 3 ประเด็นขึ้นไป โดยประเด็นที่ศึกษานั้นสอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนดให้ - ตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ค่านิยม และสอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดให้ศึกษา	- กำหนดประเด็นในการศึกษา 2 ประเด็น โดยประเด็นที่ศึกษานั้นสอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนดให้ - ตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ค่านิยม และสอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดให้ศึกษา	- กำหนดประเด็นในการศึกษา 1 ประเด็น โดยประเด็นที่ศึกษานั้นสอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนดให้ - กำหนดให้ตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ค่านิยม และสอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดให้ศึกษา	- กำหนดประเด็นในการศึกษา 1 ประเด็น โดยประเด็นที่ศึกษานั้นสอดคล้องกับหัวข้อที่กำหนดให้ - ไม่มีการตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ค่านิยม และสอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดให้ศึกษา
				ตอบไม่ตรงประเด็นหรือไม่มีคำตอบ

คำถาม	เกณฑ์การให้คะแนน				0
	4	3	2	1	
3. นักศึกษามีหลักการหรือแนวทางในการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่สมาชิกแต่ละคนค้นคว้ามาได้หรือไม่บ้าง	<p>- ระบุแนวทางในการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลครบถ้วนตามขั้นตอนในข้อที่ 1 ทุกแหล่งการเรียนรู้ (3 แหล่งการเรียนรู้ขึ้นไป) และอ้างอิงถึงหลักการการรู้เท่าทันสื่อ</p>	<p>- ระบุแนวทางในการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลครบถ้วนตามขั้นตอนในข้อที่ 1 ทุกแหล่งการเรียนรู้ (2 แหล่งการเรียนรู้) และอ้างอิงถึงหลักการการรู้เท่าทันสื่อ</p>	<p>- ระบุแนวทางในการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลครบถ้วนตามขั้นตอนในข้อที่ 1 ทุกแหล่งการเรียนรู้ (1 แหล่งการเรียนรู้) และอ้างอิงถึงหลักการการรู้เท่าทันสื่อ</p>	<p>- ระบุแนวทางในการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลครบถ้วนตามขั้นตอนในข้อที่ 1 ทุกแหล่งการเรียนรู้ (1 แหล่งการเรียนรู้) แต่ไม่มีการอ้างอิงถึงหลักการการรู้เท่าทันสื่อ</p>	<p>ตอบไม่ตรงประเด็นหรือไม่มีคำตอบ</p>
4. นักศึกษามีแนวทางอย่างไรบ้างในการตัดสินคุณภาพและคุณค่าของเนื้อหาหนังสือเล่มนี้ว่าเนื้อหา มีคุณภาพและมีคุณค่า	<p>มีครบทุกประเด็นต่อไปนี้ - วิเคราะห์โครงสร้างจุดประสงค์ของการนำเสนอเนื้อหา และตัวเนื้อหา - วิเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้เขียน - พิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล - ประเมินคุณค่าของหนังสือโดยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ได้จากหนังสือกับเหตุการณ์</p>	<p>ขาดประเด็นใดประเด็นหนึ่งต่อไปนี้ - วิเคราะห์โครงสร้างจุดประสงค์ของการนำเสนอเนื้อหา และตัวเนื้อหา - วิเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้เขียน - พิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล - ประเมินคุณค่าของหนังสือโดยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่</p>	<p>ขาด 2 ประเด็นจากประเด็นต่อไปนี้ - วิเคราะห์โครงสร้างจุดประสงค์ของการนำเสนอเนื้อหา และตัวเนื้อหา - วิเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้เขียน - พิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล - ประเมินคุณค่าของหนังสือโดยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่</p>	<p>ขาด 3 ประเด็นจากประเด็นต่อไปนี้ - วิเคราะห์โครงสร้างจุดประสงค์ของการนำเสนอเนื้อหา และตัวเนื้อหา - วิเคราะห์ แยกแยะข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้เขียน - พิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล - ประเมินคุณค่าของหนังสือโดยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่</p>	<p>ตอบไม่ตรงประเด็นหรือไม่มีคำตอบ</p>

คำถาม	เกณฑ์การให้คะแนน				
	4	3	2	1	0
	หรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้	ได้จากหนังสือกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้	ที่ได้จากหนังสือกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้	ได้จากหนังสือกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้	
5.เมื่อนักศึกษาสรุปสาระสำคัญและอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียนเรียบร้อยแล้ว นักศึกษาจะนำเสนอหรือเผยแพร่องค์ความรู้เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ชุมชน สังคมนักศึกษาจะเลือกนำเสนอช่องทางใด เพราะเหตุใด	-นำเสนอแนวทางในการเผยแพร่องค์ความรู้ 3 ช่องทางขึ้นไป โดยครอบคลุมการนำเสนอทางสื่อสารสนเทศ และดิจิทัล -มีการระบุเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกช่องทางในการนำเสนอทั้ง 3 แนวทาง	-นำเสนอแนวทางในการเผยแพร่องค์ความรู้ 2 ช่องทางขึ้นไป โดยครอบคลุมการนำเสนอทางสื่อสารสนเทศ หรือดิจิทัล -มีการระบุเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกช่องทางในการนำเสนอทั้ง 2 แนวทาง	-นำเสนอแนวทางในการเผยแพร่องค์ความรู้ 1 ช่องทาง อาจเป็นช่องทางสื่อสารสนเทศ หรือดิจิทัล -มีการระบุเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกช่องทางในการนำเสนอ	-นำเสนอแนวทางในการเผยแพร่องค์ความรู้ 1 ช่องทาง อาจเป็นช่องทางสื่อสารสนเทศ หรือดิจิทัล -ไม่มีการระบุเหตุผลประกอบการตัดสินใจเลือกช่องทางในการนำเสนอ	ตอบไม่ตรง ประเด็นหรือไม่ ตอบคำถาม

แบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการในกระบวนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

โครงการ.....

สถานที่ปฏิบัติการ..... วันเดือนปี.....

รายการประเมิน	4	3	2	1	หมายเหตุ
1.รูปลักษณ์โครงการ					
2.หลักการและเหตุผลของโครงการ					
3.วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ					
4.แผนการดำเนินงานและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการ					
5.การดำเนินงานตามแผนงาน					
6.การสรุปผลและประเมินโครงการ					
7.บรรณานุกรม					
8.ประโยชน์ของโครงการ					
9.ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของโครงการ					
10.การนำเสนอโครงการ					
รวม					คะแนนเต็ม 20 คะแนน
					$\frac{\text{คะแนนที่ได้}}{2} = \frac{\quad}{2} =$

ผู้ประเมิน.....

เกณฑ์การประเมินกิจกรรมหรือโครงการในกระบวนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

รายการประเมิน	4	3	2	1
<p>1.รูปแบบโครงการ</p> <p>-องค์ประกอบครบถ้วนและถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด</p> <p>-รูปแบบมีความเรียบร้อยสวยงาม มีการจัดหน้ากระดาษตรวจสอบความถูกต้องของกระดาษและตรวจความถูกต้องของคำพิมพ์ 5 คำ</p>	<p>-องค์ประกอบครบถ้วน แต่ไม่เรียงลำดับหัวข้อตามรูปแบบที่กำหนด</p> <p>-รูปแบบมีความเรียบร้อยสวยงาม มีการจัดหน้ากระดาษและตรวจความถูกต้องของกระดาษ 10 คำ</p>	<p>-องค์ประกอบไม่ครบถ้วน แต่เรียงลำดับหัวข้อถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนด</p> <p>-รูปแบบมีความเรียบร้อยสวยงาม มีการจัดหน้ากระดาษและตรวจความถูกต้องของกระดาษ 15 คำ</p>	<p>-องค์ประกอบไม่ครบถ้วนและไม่เรียงลำดับหัวข้อตามรูปแบบที่กำหนด</p> <p>-รูปแบบมีความเรียบร้อยสวยงาม มีการจัดหน้ากระดาษและตรวจความถูกต้องของกระดาษ 15 คำ</p>	<p>-องค์ประกอบไม่ครบถ้วนและไม่เรียงลำดับหัวข้อตามรูปแบบที่กำหนด</p> <p>-รูปแบบมีความเรียบร้อยสวยงาม มีการจัดหน้ากระดาษและตรวจความถูกต้องของกระดาษ 15 คำ</p>
<p>2.หลักการและเหตุผลของโครงการ</p> <p>-มีการระบุเหตุผลและความสำคัญจำเป็นที่โครงการอย่างถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ และมีความเป็นเหตุเป็นผล</p> <p>-มีการระบุหลักการ ทฤษฎีหรือเหตุการณ์ สถานการณ์ ชาวที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับโครงการ</p> <p>อยางถูกต้องและสมบูรณ์</p> <p>-มีการระบุวัตถุประสงค์และคุณค่าของการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน</p>	<p>-มีการระบุเหตุผลและความสำคัญจำเป็นที่โครงการอย่างถูกต้อง</p> <p>-มีการระบุหลักการ ทฤษฎีหรือเหตุการณ์ สถานการณ์ ชาวที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับโครงการ</p> <p>อย่างถูกต้อง</p> <p>-มีการระบุวัตถุประสงค์และคุณค่าของการดำเนินโครงการ</p>	<p>-มีการระบุเหตุผลและความสำคัญจำเป็นที่โครงการ</p> <p>-มีการระบุหลักการ ทฤษฎีหรือเหตุการณ์ สถานการณ์ ชาวที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับโครงการ</p> <p>อย่างถูกต้อง</p> <p>-มีการระบุวัตถุประสงค์และคุณค่าของการดำเนินโครงการ</p>	<p>-มีการระบุเหตุผลและความสำคัญจำเป็นที่โครงการ</p> <p>-มีการระบุหลักการ ทฤษฎีหรือเหตุการณ์ สถานการณ์ ชาวที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับโครงการ</p> <p>-มีการระบุวัตถุประสงค์และคุณค่าของการดำเนินโครงการ</p>	<p>-ขาดการระบุเหตุผลและความสำคัญจำเป็นที่โครงการ</p> <p>-มีการระบุหลักการ ทฤษฎีหรือเหตุการณ์ สถานการณ์ ชาวที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับโครงการ</p> <p>-ขาดการระบุวัตถุประสงค์และคุณค่าของการดำเนินโครงการที่ชัดเจน</p>
<p>3.วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ</p> <p>-วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน และสามารถดำเนินการได้จริง มีความสอดคล้องกับหลักการและเหตุผลของโครงการ</p>	<p>-วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน และสามารถดำเนินการได้จริง</p> <p>-เป้าหมายของโครงการมีความ</p>	<p>-วัตถุประสงค์ของโครงการสามารถดำเนินการได้จริง</p> <p>-วัตถุประสงค์บางข้อเป็นนามธรรม (ไม่สามารถวัดประเมินได้)</p>	<p>-วัตถุประสงค์ของโครงการระบุไม่ชัดเจน ไม่สามารถดำเนินการได้จริง และมีความเป็นนามธรรม (ไม่สามารถวัดประเมินได้)</p>	<p>-วัตถุประสงค์ของโครงการระบุไม่ชัดเจน ไม่สามารถดำเนินการได้จริง และมีความเป็นนามธรรม (ไม่สามารถวัดประเมินได้)</p>

รายการประเมิน	4	3	2	1
4.แผนการดำเนินงานและวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินโครงการ	<p>-เป้าหมายของโครงการมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และเป้าหมายของโครงการมีทั้งเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ</p> <p>ระบุแนวทางการดำเนินงาน สถานที่และเวลาในการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการระบุวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนอย่างครบถ้วน เหมาะสม</p>	<p>สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และมีเป้าหมายของโครงการเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพอย่างเดียว</p> <p>ระบุแนวทางการดำเนินงาน สถานที่และเวลาในการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการระบุวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม แต่ระบุไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกขั้นตอน</p>	<p>-เป้าหมายของโครงการบางข้อไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และมีเป้าหมายเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพอย่างเดียว</p> <p>ระบุแนวทางการดำเนินงาน สถานที่และเวลาในการดำเนินโครงการไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ มีการระบุวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกขั้นตอน</p>	<p>-เป้าหมายของโครงการไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างเดียว</p> <p>ระบุแนวทางการดำเนินงาน สถานที่และเวลาในการดำเนินโครงการไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ มีการระบุวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน</p>
5.การดำเนินงานตามแผนงาน	<p>-ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ได้อย่างครบถ้วน</p> <p>-ในการดำเนินงานมีการประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม</p> <p>-การดำเนินงานเป็นไปด้วยดีด้วยการร่วมมือกันของสมาชิกในกลุ่ม มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน</p> <p>-การดำเนินงานมีการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาที่เหมาะสมและ</p>	<p>-ขาดการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้บางส่วน (แผนงานที่กำหนดไว้เริ่มมากเกิน)</p> <p>-ในการดำเนินงานมีการประยุกต์ใช้ทักษะการตัดสินใจ และแก้ปัญหา</p> <p>-สมาชิกในกลุ่มให้ร่วมมือดี มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกบ้างในบางครั้ง</p> <p>-การดำเนินงานมีการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่</p>	<p>-ดำเนินงานเกินกว่าแผนที่กำหนดไว้ (แผนงานที่กำหนดไว้ไม่ครอบคลุม)</p> <p>-ในการดำเนินงานมีการประยุกต์ใช้ทักษะการตัดสินใจ และแก้ปัญหา</p> <p>-สมาชิกในกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือ มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกบ้างในบางครั้ง</p> <p>-การดำเนินงานมีการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่</p>	<p>-ไม่ได้ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้</p> <p>-ในการดำเนินงานมีการประยุกต์ใช้ทักษะการตัดสินใจ และแก้ปัญหาที่ไม่เหมาะสม</p> <p>-สมาชิกในกลุ่มไม่ให้ความร่วมมือ และไม่รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน</p> <p>-การดำเนินงานมีการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องติดขัดและมีความ</p>

รายการประเมิน	4	3	2	1
<p>6. การสรุปผลและประเมินโครงการ</p>	<p>ประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>การสรุปผลและการประเมินโครงการสอดคล้อง ครบถ้วน ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ</p>	<p>การสรุปผลและการประเมินโครงการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการบางส่วน</p>	<p>การสรุปผลและการประเมินโครงการไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ</p>	<p>ขาดการสรุปผลหรือการประเมินโครงการอย่างใดอย่าง 1 ไป</p>
<p>7. บรรณานุกรม</p>	<p>มีรายการอ้างอิงที่ทันสมัย สอดคล้องกับโครงการที่อย่างน้อย 5 รายการ และเขียนรายการอ้างอิงตามหลักการเขียนอย่างถูกต้อง</p>	<p>มีรายการอ้างอิงที่ทันสมัย สอดคล้องกับโครงการที่อย่างน้อย 4 รายการ และเขียนรายการอ้างอิงตามหลักการเขียนอย่างถูกต้อง</p>	<p>มีรายการอ้างอิงที่ทันสมัย สอดคล้องกับโครงการที่อย่างน้อย 3 รายการ และเขียนรายการอ้างอิงตามหลักการเขียนอย่างถูกต้อง</p>	<p>มีรายการอ้างอิงที่ทันสมัย สอดคล้องกับโครงการที่ทำต่ำกว่า 2 รายการ และเขียนรายการอ้างอิงตามหลักการเขียนอย่างถูกต้อง</p>
<p>8. ประโยชน์ของโครงการ</p>	<p>-การดำเนินโครงการในการพัฒนาและ/หรือ แก้ไขปัญหาที่มีความเหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน สามารถพัฒนาต่อยอดการที่โครงการต่อไปได้</p> <p>-โครงการมีประโยชน์ต่อทั้งในระดับของปัจเจกบุคคล ชุมชน(กลุ่มคน) สังคม(หน่วยงาน/องค์กร) และประเทศชาติ</p>	<p>-การดำเนินโครงการในการพัฒนาและ/หรือ แก้ไขปัญหาสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน สามารถพัฒนาต่อยอดการที่โครงการต่อไปได้</p> <p>-โครงการมีประโยชน์ต่อทั้งในระดับของปัจเจกบุคคล ชุมชน(กลุ่มคน) และสังคม(หน่วยงาน/องค์กร)</p>	<p>-การดำเนินโครงการในการพัฒนาและ/หรือ แก้ไขปัญหาไม่มีความเหมาะสมแต่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน และไม่สามารถพัฒนาต่อยอดการที่โครงการต่อไปได้</p> <p>-โครงการมีประโยชน์ต่อทั้งในระดับของปัจเจกบุคคล และชุมชน(กลุ่มคน)</p>	<p>-การดำเนินโครงการในการพัฒนาและ/หรือ แก้ไขปัญหาไม่มีความเหมาะสม ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน และไม่สามารถพัฒนาต่อยอดการที่โครงการต่อไปได้</p> <p>-โครงการมีประโยชน์ในระดับปัจเจกบุคคล</p>
<p>9. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของโครงการ</p>	<p>-โครงการมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ ไม่เหมือนใครสามารถนำไปใช้เป็น</p>	<p>-โครงการมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ แต่มีผู้อื่นได้ดำเนินการโครงการไปแล้ว</p>	<p>-โครงการมีความน่าสนใจ แต่มีผู้อื่นได้ดำเนินการโครงการไปแล้ว</p>	<p>-โครงการไม่มีความน่าสนใจ เนื่องจากได้มีผู้อื่นได้ดำเนินการ</p>

รายการประเมิน	4	3	2	1
	<p>ต้นแบบในการดำเนินการอื่นๆ ต่อไปได้</p> <p>-โครงการมีความเท่าทันต่อ สถานการณ์ของชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ</p>	<p>โครงการไปแล้วบ้างเล็กน้อย(2-3 โครงการ)</p> <p>-โครงการมีความเท่าทันต่อ สถานการณ์ของชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ</p>	<p>บ้างพอสมควร (4 โครงการขึ้นไป)</p> <p>-โครงการมีความเท่าทันต่อ สถานการณ์ของชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ</p>	<p>โครงการไปเป็นจำนวนมากแล้ว</p> <p>-โครงการมีความเท่าทันต่อ สถานการณ์ของชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ</p>
<p>10.การนำเสนอโครงการ</p>	<p>-นำเสนองานได้ชัดเจนครบถ้วน ครอบคลุม และตามลำดับประเด็น ที่กำหนด</p> <p>-นำเสนองานภายในระยะเวลาที่ กำหนดไว้</p> <p>-มีการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน ง่ายต่อการทำความเข้าใจ มี การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่าง หลากหลายและเหมาะสมในการ นำเสนอโครงการได้อย่างมี ประสิทธิภาพ</p>	<p>-นำเสนองานได้ครบถ้วน แต่ไม่ เรียงตามลำดับประเด็นที่กำหนด</p> <p>-นำเสนองานขาด/เกินระยะเวลา ที่กำหนดไว้ไม่เกิน 1-2 นาที</p> <p>-มีการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสม ชัดเจน มีการเลือกใช้สื่อและ เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมในการ นำเสนอโครงการ</p>	<p>-นำเสนองานไม่ครบถ้วน แต่เรียง ตามลำดับประเด็นที่กำหนด</p> <p>-นำเสนองานขาด/เกินระยะเวลา ที่กำหนดไว้ไม่เกิน 3-4 นาที</p> <p>-มีการเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสม มี การใช้สื่อหรือเทคโนโลยีเพียง 1 อย่างในการนำเสนอโครงการ</p>	<p>-นำเสนองานไม่ครบถ้วนและไม่ เรียงตามลำดับประเด็นที่กำหนด</p> <p>-นำเสนองานขาด/เกินระยะเวลา ที่กำหนดไว้ไม่เกิน 5 นาที</p> <p>-มีการเลือกใช้ภาษาที่ยากต่อการ สื่อสารและการทำความเข้าใจ มี การใช้สื่อหรือเทคโนโลยีเพียง 1 อย่างในการนำเสนอโครงการ</p>

แบบบันทึกการเรียนรู้ (Learning Journal)

ตอนที่ 1 ข้อมูลของรายวิชาและข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

1. รหัสวิชา (Course Number) CSO 2213
2. จำนวนหน่วยกิต (Course Credit) 3 (3-0-6)
3. ชื่อวิชา (Course Title) พลเมืองศึกษา (Civic Education)
4. คณะ/ภาควิชา (Faculty / Department) คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
5. ภาคการศึกษา (Semester)
6. ปีการศึกษา (Academic Year)
7. ชื่อนักศึกษา รหัสนักศึกษา.....
8. ชื่อผู้สอน (Instructor / Academic Staff) อ.ภาสุดา ภาคาผล
9. เงื่อนไขรายวิชา (Condition) -ไม่มี-
10. สถานภาพของวิชา (Status) วิชาเอกบังคับ
11. ชื่อหลักสูตร (Curriculum)
 - ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2561)
 - ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พุทธศักราช 2562)
12. วิชาระดับ (Degree) ชั้นปีที่ 2
13. จำนวนชั่วโมงที่สอน/สัปดาห์ (Hours/ Week) 2 ชั่วโมง/สัปดาห์
14. เนื้อหารายวิชา (Course Description)

ศึกษาความหมายและความสำคัญของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มีคุณธรรม จริยธรรม ตระหนักและเห็นคุณค่าของตนเองในฐานะสมาชิกของสังคมที่มีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ต่อสังคม ปลุกฝังจิตสำนึกการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมและพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม โดยการนำเสนอแนวทางและร่วมลงมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

15. วัตถุประสงค์ทั่วไปและ/หรือวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Learning Objectives / Behavioral Objectives)

15.1 เพื่อให้ศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

15.2 เพื่อให้ศึกษามีความสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์ประเด็นทางสังคมบนพื้นฐานของความมีเหตุผล มีวิสัยทัศน์ และมีความคิดสร้างสรรค์ในฐานะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

15.3 เพื่อให้ศึกษาได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอแนวทางและร่วมลงมือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

15.4 เพื่อให้ศึกษามีความรอบรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และเป็นสมาชิกของสังคมที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม

16. การวัดผลการเรียน (Evaluation)

16.1 การประเมินผลงานกลุ่ม	30 คะแนน
16.2 การประเมินผลงานรายบุคคล	10 คะแนน
16.3 การประเมินความรู้ทางวิชาการ	60 คะแนน

ตอนที่ 4 การบันทึกการรู้เท่าทันสื่อ

ประเด็นที่สนใจศึกษา:

.....

แหล่งเรียนรู้ (ชื่อหนังสือ/วารสาร/website ฯลฯ)

.....

ที่มาของแหล่ง

เรียนรู้:.....

สาระสำคัญที่ได้เรียนรู้:

.....

ความน่าเชื่อถือของข้อมูล:

น่าเชื่อถือ

เพราะ.....

.....

ไม่น่าเชื่อถือ

เพราะ.....

.....

นักศึกษาเลือกที่จะแบ่งปัน (Share) ข้อมูลนี้ให้ผู้อื่นหรือไม่

ไม่แบ่งปันข้อมูล

เพราะ.....

.....

แบ่งปันข้อมูล

เพราะ.....

.....

หากเลือกแบ่งปันข้อมูล นักศึกษาคิดว่าจะใช้ช่องทาง.....

ในการแบ่งปันข้อมูล

เพราะ.....

.....

ตอนที่ 5 การสะท้อนคิดผลการเรียนรู้ของนักศึกษาจากการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการในรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

เนื้อหาวิชาและกิจกรรม	สิ่งที่รู้อยู่แล้ว (What do I know)	สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ (What do I want to learn)	นักศึกษาได้เรียนรู้อะไร (What did I learn)
หน่วยที่ 1 สิทธิพลเมือง			
หน่วยที่ 2 การเมืองภาคพลเมือง			
หน่วยที่ 3 สังคมพลเมือง			
หน่วยที่ 4 ความมั่งคั่งอย่างยั่งยืน			
หน่วยที่ 5 การดำรงอยู่อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของพลเมือง			
กิจกรรมหรือโครงการ.....			

ตอนที่ 6 การประเมินผลกระบวนการทำงานและผลการทำงานมือปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการในรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา
 คำชี้แจง ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันประเมินกิจกรรมหรือโครงการของนักศึกษาคนอื่นๆ ในกระบวนวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

ชื่อกิจกรรมหรือโครงการ	จุดเด่นของกิจกรรมหรือโครงการ	สิ่งที่กลุ่มควรพัฒนา/ปรับปรุง	สิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมหรือโครงการ	ข้อเสนอแนะ

กลุ่ม..... ผู้ประเมิน

แบบประเมินบันทึกการเรียนรู้ (Learning Journal)

ชื่อ-สกุล..... รหัสนักศึกษา.....

รายการประเมิน	4	3	2	1	หมายเหตุ
การบันทึกผลการเรียนรู้					
การบันทึกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง					
การบันทึกการรู้เท่าทันสื่อ					
การสะท้อนคิดผลการเรียนรู้ของนักศึกษาจากเรียนรู้และลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ					
การประเมินผลกระบวนการทำงานและผลการลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือโครงการ					
รวม					คะแนนเต็ม 10 คะแนน $\frac{\text{คะแนนที่ได้}}{2} = \frac{\quad}{2} =$

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม:

จุดเด่น:.....

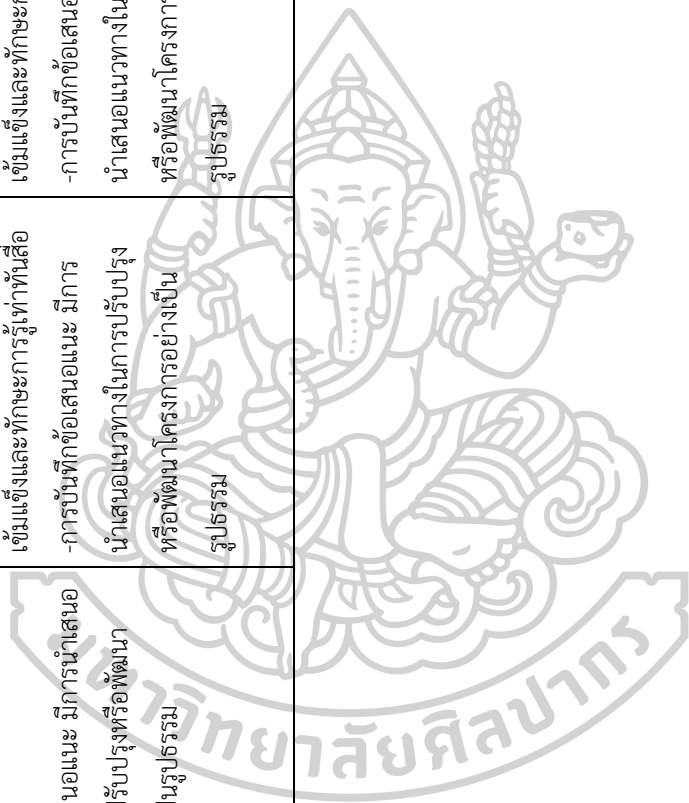
.....

สิ่งที่ควร

พัฒนา:.....

.....

รายการประเมิน	4	3	2	1
	<p>การระบุดูครอบครัวคุณคุณลักษณะความ เป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการ รู้เท่าทันสื่อ</p> <p>-การบันทึกข้อเสนอแนะ มีการนำเสนอ แนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนา โครงการอย่างเป็นรูปธรรม</p>	<p>โครงการมีการระบุดูครอบครัวคุณ คุณลักษณะความ เป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ</p> <p>-การบันทึกข้อเสนอแนะ มีการ นำเสนอแนวทางในการปรับปรุง หรือพัฒนาโครงการอย่างเป็น รูปธรรม</p>	<p>โครงการมีการระบุดูครอบครัวคุณ คุณลักษณะความ เป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ</p> <p>-การบันทึกข้อเสนอแนะ มีการ นำเสนอแนวทางในการปรับปรุง หรือพัฒนาโครงการอย่างเป็น รูปธรรม</p>	<p>-การบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้จาก โครงการมีการระบุดูครอบครัวคุณ คุณลักษณะความ เป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ</p> <p>-การบันทึกข้อเสนอแนะ มีการ นำเสนอแนวทางในการปรับปรุง หรือพัฒนาโครงการอย่างเป็น รูปธรรม</p>

แบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

- คำชี้แจง:** 1. ให้นักศึกษาทำข้อสอบทุกข้อ ข้อสอบมี 6 หน้า ข้อสอบจำนวน 20 ข้อ
2. ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ

ข้อ 1 ตามนิยามศัพท์ของคำว่า พลเมือง มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับประเด็นใดมากที่สุด

1. การอาศัยอยู่และเป็นสมาชิกของประเทศใดประเทศหนึ่ง
2. การรวมกลุ่มของคนในสังคม
3. การถือสัญชาติเดียวกันของคนในประเทศ
4. การมีสิทธิและหน้าที่ในฐานะประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง
5. การปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง

ข้อ 2 เมื่อชุมชนต้องเผชิญกับปัญหาการจัดการขยะ นักศึกษาจึงรวมกลุ่มกับเพื่อนบ้านเพื่อเป็นแกนนำในการทำเพจให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะให้แก่คนในชุมชน อีกทั้งยังจัดกิจกรรมเก็บขยะในชุมชนอีกด้วย จากการกระทำของนักศึกษาแสดงให้เห็นว่านักศึกษาเป็นพลเมืองแบบใด

1. พลเมืองที่มีความรับผิดชอบเชิงรับ
2. พลเมืองที่มีความรับผิดชอบแบบส่วนตัว
3. พลเมืองแบบมีส่วนร่วม
4. พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม
5. พลเมืองที่สร้างความเป็นธรรมทางสังคม

ข้อ 3 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งที่ทุกคนควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นพื้นฐานคือคุณลักษณะใด

1. รับผิดชอบต่อและพึ่งพาตนเองได้
2. เคารพสิทธิผู้อื่น
3. เคารพความแตกต่าง
4. เคารพหลักความเสมอภาค
5. เคารพกติกาหรือกฎหมาย

ข้อ 4 การยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรมใดที่มีส่วนช่วยให้นักศึกษาปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้มากที่สุด

1. ความรักใคร่สามัคคี
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
3. ความกตัญญูกตเวทิต
4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
5. ความรับผิดชอบและมีวินัย

ข้อ 5 การที่ประชาชนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและวิพากษ์การทำงานของหน่วยงานต่างๆ เป็นไปตามหลักการใดของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

1. หลักเหตุผล
2. หลักการเสียงข้างมาก

3.หลักความเสมอภาค 4.หลักเสรีภาพ

5.หลักนิติธรรม

ข้อ 6 ในการทำรายงานกลุ่ม นักศึกษามีความคิดเห็นไม่ตรงกัน นักศึกษาจึงตัดสินใจให้มีการลงคะแนนความคิดเห็นกันภายในกลุ่มเพื่อทำตามแนวทางที่ลงเสียงข้างมาก แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยอมรับฟังความคิดเห็นของเสียงข้างน้อยด้วย จากการกระทำนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักศึกษามีคุณลักษณะตรงตามข้อใด

- 1.รับผิดชอบและพึ่งพาตนเองได้
- 2.เคารพสิทธิผู้อื่น
- 3.เคารพความแตกต่าง
- 4.เคารพหลักความเสมอภาค
- 5.เคารพกติกาหรือกฎหมาย

ข้อ 7 ในปัจจุบันหลากหลายประเทศมีการเลือกตั้งผู้นำทางการเมืองการปกครอง และพบว่าผลการเลือกตั้งในหลายเขตพื้นที่ผู้ชนะการเลือกตั้งเป็นผู้หญิง จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของสังคมที่เป็นอย่างไร

- 1.สังคมที่มีความเป็นเมืองมากขึ้น
- 2.สังคมที่มีความเสมอภาคทางเพศ
- 3.สังคมที่มีการพึ่งพาอาศัยกัน
- 4.สังคมที่มีหัวก้าวหน้า
- 5.สังคมแห่งการอยู่ร่วมกัน

ข้อ 8 ในปัจจุบันสื่อมวลชนแต่ละแหล่งข่าวนำเสนอประเด็นทางการเมืองในหลากหลายทัศนคติ นักศึกษาคิดว่าวิธีการใดที่จะช่วยให้นักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือมากที่สุด

- 1.เมื่ออ่านข่าวแล้วกดแบ่งปัน (share) เพื่อให้คนอื่นๆ มาแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนมุมมอง ความคิดเห็นกัน
- 2.กดอ่านข่าวเพิ่มเติมจากลิงก์ที่ถูกแนะนำมาในหน้าข่าวที่อ่านอยู่ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับข่าวมากที่สุด
- 3.เลือกรับข่าวจากหลากหลายแหล่งข้อมูลเพื่อนำมาเปรียบเทียบข้อเท็จจริง
- 4.เลือกอ่านข่าวที่หัวข้อข่าวดูน่าสนใจและน่าเชื่อถือ
- 5.พยายามจับผิดเนื้อหาของข่าวว่าเนื้อหา รูปภาพเป็นข่าวเก่า ข่าวซ้ำหรือไม่เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข่าว

ข้อ 9 หากนักศึกษาต้องการแสดงจุดยืนหรือทัศนคติทางการเมืองด้วยวิธีการออกไปชุมนุม รวมกลุ่มกัน นักศึกษาควรปฏิบัติตนตามหลักเสรีภาพในการชุมนุมอย่างไรจึงจะถูกต้องและเหมาะสมที่สุด

- 1.รวบรวมกำลังคนในการมาชุมนุมให้ได้มากที่สุดเพื่อป้องกันการถูกทำร้ายร่างกาย
- 2.ชุมนุมร่วมกันโดยการปิดถนนเพื่อกดดันเจ้าหน้าที่ในแต่ละฝ่าย
- 3.รวมตัวชุมนุมกันอย่างสงบโดยการนำสีมาเขียนข้อความบนกำแพงเพื่อแสดงจุดยืน

4. รวมตัวชุมนุมกันอย่างสงบในสถานที่ราชการโดยพยายามยืดเยื้อเวลาในการชุมนุมให้ยาวนานสุด

5. รวมตัวชุมนุมกันโดยปราศจากอาวุธ และมีตัวแทนนำหนังสือร้องเรียนแจ้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 10 ในปัจจุบันมีการนำเสนอประเด็นข่าวเกี่ยวกับการเหยียดเชื้อชาติในหลากหลายพื้นที่ทั่วโลก นักศึกษาคิดว่าวิธีการใดที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ในระดับโครงสร้างทางสังคมได้อย่างเหมาะสมมากที่สุด

1. แชรข่าวที่เกิดขึ้นพร้อมแสดงความคิดเห็นเพื่อตอบโต้การกระทำที่ไม่เห็นด้วย
2. ปลุกระดมให้ผู้คนออกมาเรียกร้องต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติตามที่สาธารณะ
3. กดไลค์และแบ่งปัน (share) เพลงที่รณรงค์เรื่องการต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติ
4. ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเหยียดเชื้อชาติเพิ่มเติมเพื่อจะได้หลีกเลี่ยงสถานการณ์

ดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้นกับตนเอง

5. ร่วมกิจกรรมเรียกร้องสิทธิและรณรงค์ให้มีการแก้ไขข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาด้านเชื้อชาติ

ข้อ 11 ในสภาวะการแพร่ระบาดของ Covid-19 นักศึกษาคาดว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจใดของประเทศไทยที่ได้รับความเสียหายมากที่สุด

1. ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวรายได้ลดลง
2. ภาคอุตสาหกรรมส่งออกรายได้ลดลง
3. ภาวะหนี้ครัวเรือนสูงขึ้น
4. ภาวะรายได้ครัวเรือนหดตัวสูงขึ้น
5. ภาวะการบริโภคเอกชนหดตัวสูงขึ้น

ข้อ 12 เมื่อนักศึกษาพบเจอข่าวหรือเหตุการณ์ที่น่าสนใจและต้องการแบ่งปัน (Share) บนสื่อสังคมออนไลน์ นักศึกษามีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อข่าวนั้นอย่างมีเหตุผล โดยมีการอ่านทวนข้อความที่ตนเองพิมพ์ว่ามีความถูกต้องและเป็นข้อความที่ไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือเข้าใจคลาดเคลื่อน แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความฉลาดทางดิจิทัลด้านใด

1. ทักษะในการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณและทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว
2. ทักษะในการสร้างอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองและทักษะในการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณ
3. ทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์

ตนเองในโลกออนไลน์

4. ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์และทักษะการรับมือกับภัยคุกคามทางออนไลน์

5. ทักษะการรับมือกับภัยคุกคามทางออนไลน์และทักษะในการสร้างอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง

ข้อ 13 ในขณะที่นักศึกษาไปเลือกซื้อสินค้าและพบว่าคำโฆษณาชวนเชื่อสรรพคุณของสินค้าชิ้นนั้นเกินจริง นักศึกษาคิดว่าทางเลือกใดเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด

1. ซื้อสินค้าชิ้นนั้นเพราะเป็นเรื่องการตลาดที่จะต้องโฆษณาสินค้าให้ดึงดูดและน่าสนใจ
2. ซื้อสินค้าชิ้นนั้นเพื่อนำไปพิสูจน์ว่าเป็นตามคำโฆษณาหรือไหม หากไม่เป็นจริงจึงไปแจ้งตำรวจ
3. ไม่ซื้อสินค้าชิ้นนั้นเพราะไม่อยากถูกหลอกจึงตัดสินใจซื้อสินค้าชิ้นอื่นแทน
4. ไม่ซื้อสินค้าชิ้นนั้นเพราะไม่อยากถูกหลอกแล้วไปโพสต์แสดงความคิดเห็นใน Facebook ของตนเองไม่ให้คนอื่นหลงเชื่อซื้อสินค้า
5. ไม่ซื้อสินค้าชิ้นนั้นเพราะไม่อยากถูกหลอกแล้วแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบคุณภาพสินค้า

ข้อ 14 ตามที่ UNESCO ได้ขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ ประจำปี 2562 ประเทศไทยได้รับการรับรองวัฒนธรรมใด

1. โขน
2. นวดไทย
3. หนังตะลุง
4. มวยไทย
5. สงกรานต์

ข้อ 15 จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ข้อใดไม่ใช่วิสัยทัศน์ด้านความมั่งคั่งของประเทศไทย

1. มีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคง
2. มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง
3. มีความสามารถในการแข่งขันทางการตลาด
4. มีการคมนาคมขนส่งที่ดี
5. มีความสมบูรณ์ในทุน

ข้อ 16 เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้ว นักศึกษามีโอกาสในการเลือกสมัครงาน โดยพิจารณาจากค่าจ้างและสวัสดิการที่เป็นธรรมให้แก่ตนเอง จากการตัดสินใจเลือกงานนี้เป็นไปตามขอบเขตของสิทธิมนุษยชนด้านใด

1. สิทธิทางการเมือง
2. สิทธิทางสังคม
3. สิทธิทางเศรษฐกิจ
4. สิทธิแรงงาน
5. สิทธิพลเมือง

ข้อ 17 ข้อใดคือความหมายของแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste)

1. การหลีกเลี่ยงการใช้สิ่งของที่ก่อให้เกิดขยะ
2. การลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดขยะ การบริโภคแบบพอเพียง
3. การลดขยะตั้งแต่ต้นทางเพื่อทำให้ปริมาณขยะที่นำไปกำจัดลดลง
4. การนำสิ่งของกลับมาใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้อีกครั้ง
5. การนำกลับมาใช้ใหม่ การคัดแยกขยะที่สามารถรีไซเคิลได้

ข้อ 18 ในกรณีของประเทศเนเธอร์แลนด์ที่ได้รับยกย่องในการเป็นผู้นำโลกด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ด้วยการสร้างระบบการจัดการขยะในครัวเรือน (Statiegeld) นักศึกษาคิดว่าระบบนี้เป็นไปตามหลักการใดของหลัก 7Rs มากที่สุด

1. Refill Recycle Reuse
2. Repair Reuse Reduce
3. Refuse Repair Refill
4. Recycle Refuse Return
5. Recycle Repair Reuse

ข้อ 19 การกระทำในข้อใดที่สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า Think Global Act Local มากที่สุด

1. หมาร่วมบริจาคเงินในโครงการแบ่งปันเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากอุทกภัยในภาคใต้

2. คัดแยกขยะก่อนทิ้งทุกครั้งเพื่อลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
3. ญาณุศาสตร์เป็นสมาชิกโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อเรียนรู้วิธีการกำจัดขยะ
4. งดเขานำกล่องนมเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นกระเป๋านักเรียนขายทางออนไลน์เพื่อหารายได้เสริม

5. เจมส์รวมกลุ่มเพื่อนช่วยกันให้ความรู้และรณรงค์เกี่ยวกับการลดการใช้พลาสติกเพื่อช่วยลดปริมาณขยะในชุมชน

ข้อ 20 หากนักศึกษามีโอกาสรวมกลุ่มกันเพื่อทำโครงการที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 12 Responsible Consumption and Production นักศึกษาคิดว่าโครงการใดที่สอดคล้องและตอบสนองต่อเป้าหมายนี้ได้ดีที่สุดในชุมชน

1. โครงการสร้างพื้นที่สีเขียวในชุมชน

2. โครงการเลี้ยงอาหารเด็กและผู้ด้อยโอกาส

3. โครงการรณรงค์ลดปริมาณอาหารเหลือทิ้ง
4. โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศน์แหล่งน้ำ

ในชุมชน

5. โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ป่าไม้ในชุมชน

การหาค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมของรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้
ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและ
ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
การพัฒนาารูปแบบการสอน (ภาพรวม)								
1.มีความเหมาะสมในการนำหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาใช้ในการ พัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริม คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง และทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.องค์ประกอบของรูปแบบการสอนมี ความสอดคล้อง เหมาะสมและ ครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการ ส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.การเรียงลำดับองค์ประกอบของ รูปแบบการสอนมีความชัดเจน เหมาะสม สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4.การใช้ภาษามีความถูกต้อง กระชับ และสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
หลักการของรูปแบบการสอน								
1.มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับ หลักการ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการสอน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.มีความชัดเจน แสดงให้เห็นจุดเน้น ของรูปแบบการสอน และสามารถเข้าใจ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
เป็นกรอบแนวคิดหลักในการจัดการ เรียนการสอนได้								
วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน								
1.มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับ หลักการของรูปแบบการสอน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.มีความชัดเจน สามารถแสดงให้เห็น ถึงสิ่งที่ต้องการส่งเสริมให้แก่ผู้เรียนและ มีความเป็นไปได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ขั้นตอนของรูปแบบการสอน (Civic Ed Model)								
1.มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับ หลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ การสอน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.เมื่อจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอน ของรูปแบบการสอนมีความเป็นไปได้ที่ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.ขั้นตอนการสอน Civic Ed Model มี ความเหมาะสมกับรูปแบบการสอน	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
3.1 ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความเข้าใจ ให้แก่ผู้เรียน (Clairvoyance) มีความ เหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 ขั้นตอนที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ ด้วยปรากฏการณ์ (Interrelated phenomenon) มีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 ขั้นตอนที่ 3 การเสาะแสวงหา	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ความรู้ (Verifying data) มีความเหมาะสม								
3.4 ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Internal project design) มีความเหมาะสม	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
3.5 ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม (Conducting the project) มีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.6 ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluation and dissemination) มีความเหมาะสม	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
4.ขั้นตอนการสอนแต่ละขั้นมีความสอดคล้องและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
5.ขั้นตอนการสอนแต่ละขั้นมีความเป็นไปได้ที่จะสามารถจัดกิจกรรมได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ระบบสังคม								
1.มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนและผู้เรียนได้สอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ระบบสนับสนุน								
1.มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
2.มีการกำหนดระบบสนับสนุนได้ สอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละ ขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอน	5	5	4	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล								
1.มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับ หลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบ การสอน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.มีความเหมาะสมและเป็นไปตาม หลักการการวัดและประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.แนวทางและเกณฑ์การวัดและ ประเมินผลที่นำเสนอมีความครอบคลุม ในประเด็นที่ควรวัดและประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.แนวทางและเกณฑ์การวัดและ ประเมินผลที่นำเสนอมีความชัดเจนและ สามารถนำไปสู่ปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

การหาค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ตามร่างรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวความคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
องค์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้								
1.มีองค์ประกอบครบถ้วน ครอบคลุมตามความสำคัญและจำเป็นของแผนการจัดการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.การเรียงลำดับองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความชัดเจน เหมาะสม สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
3.องค์ประกอบภายในแผนมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
หน่วยการเรียนรู้								
1.ชื่อหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม สามารถสื่อถึงเรื่องที่จะเรียนรู้ได้ชัดเจน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
จุดประสงค์การเรียนรู้								
1.มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.มีความสอดคล้องกับประมวลการสอนของรายวิชา	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.มีความชัดเจน สามารถแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการส่งเสริมให้แก่ผู้เรียนและสามารถวัดและประเมินผลได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงและสอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
สาระการเรียนรู้								
1.ตรงกับคำอธิบายรายวิชาและประมวลการสอนของรายวิชา	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
3.เนื้อหาสาระการเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาระงาน								
1.มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.มีความเหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้เรียน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
การจัดการเรียนการสอน								
1.มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ ภาระงาน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
2.การจัดการเรียนการสอนสะท้อนให้เห็นถึงทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานได้อย่างชัดเจน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.มีความสอดคล้องกับรูปแบบการสอน Civic Ed Model	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.1 ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน มีความสอดคล้องและเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 ขั้นตอนที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ มีความสอดคล้องและเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 ขั้นตอนที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ มีความสอดคล้องและเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรมมีความสอดคล้องและเหมาะสม	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
3.5 ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรมมีความสอดคล้องและเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.6 ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ มีความสอดคล้องและเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
4.กิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละชั้นมีความสอดคล้องและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
5.กิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละชั้นมีความเป็นไปได้และสามารถจัดกิจกรรมได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
สื่อและแหล่งการเรียนรู้								
1.มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงและสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
2.มีการแนะนำสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
3.มีความเหมาะสมในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้เรียน	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล								
1.มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.วิธีการและเครื่องมือการวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม ชัดเจน และเหมาะสมกับผู้เรียน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

การหาค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง (ภาพรวม)								
1.แบบวัดมีความสอดคล้อง เหมาะสมและครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการวัดและประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.ข้อคำถามมีความสอดคล้องและครอบคลุมนิยามศัพท์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.แบบวัดสามารถใช้วัดประเมินคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ตอนที่ 1 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งแบบมาตราส่วนประมาณค่า								
1.ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านความรู้								
1.1 รายการพฤติกรรมบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องและเป็นไปตามนิยามศัพท์ของงานวิจัย	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 รายการพฤติกรรมบ่งชี้สามารถวัดและประเมินผลได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.3 ระดับคุณลักษณะมีความสอดคล้องเหมาะสม และสัมพันธ์กับรายการพฤติกรรมบ่งชี้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.4 ระดับคุณลักษณะมีความสอดคล้องและต่อเนื่องกัน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านทักษะ								
2.1 รายการพฤติกรรมบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องและเป็นไปตามนิยามศัพท์ของงานวิจัย	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 รายการพฤติกรรมบ่งชี้สามารถวัดและประเมินผลได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3 ระดับคุณลักษณะมีความสอดคล้องเหมาะสม และสัมพันธ์กับรายการพฤติกรรมบ่งชี้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
2.4 ระดับคุณลักษณะมีความสอดคล้องและ ต่อเนื่องกัน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.ความเป็นพลเมืองเข้มแข็งด้านเจตคติและค่านิยม								
3.1 รายการพฤติกรรมบ่งชี้มีความสอดคล้อง และเป็นไปตามนิยามศัพท์ของงานวิจัย	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 รายการพฤติกรรมบ่งชี้สามารถวัดและ ประเมินผลได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 ระดับคุณลักษณะมีความสอดคล้อง เหมาะสม และสัมพันธ์กับรายการพฤติกรรม บ่งชี้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 ระดับคุณลักษณะมีความสอดคล้องและ ต่อเนื่องกัน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ตอนที่ 2 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์								
สถานการณ์ที่ : นักศึกษาไปลงสำรวจพื้นที่ แห่งหนึ่งพบว่า ชุมชนแห่งนั้นมีจำนวน ประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีการปลูก อาคารบ้านเรือนอยู่อย่างแออัด สถานที่คับ แคบ อาคารบ้านเรือนชำรุดทรุดโทรม ระบบ สาธารณสุขไม่เพียงพอ ในชุมชนมีหลาย แห่งที่มีความสกปรกและเป็นแหล่งเพาะเชื้อ โรคต่างๆ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.จากการลงสำรวจพื้นที่นี้ นักศึกษาคิดว่า ชุมชนแห่งนี้กำลังเผชิญกับปัญหาอะไรบ้าง เพราะเหตุใดจึงคิดเช่นนั้น	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ข้อมูลเพิ่มเติม: ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ชุมชนพบว่า ผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วน ใหญ่เป็นคนที่ย้ายมาจากต่างจังหวัดเพื่อมา ทำงานทำในกรุงเทพฯ เมื่อมาอยู่รวมกันใน ชุมชนก็ไม่ได้มีการวางแผนในการสร้างที่อยู่ อาศัย ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน อีกทั้งยังขาดการ บริหารจัดการที่ดีในชุมชน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
2. นักศึกษาคิดว่าปัญหาสำคัญจำเป็นที่ควรแก้ไขหรือช่วยพัฒนาให้แก่ชุมชนนี้ อย่างเร่งด่วนเป็นลำดับแรกคือปัญหาใด (ระบุมาเพียง 1 ปัญหา) เพราะเหตุใด	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ปัญหาที่นักศึกษาระบุว่าเป็น ปัญหาสำคัญจำเป็นที่ควรแก้ไขหรือช่วยพัฒนาให้แก่ชุมชนนี้ อย่างเร่งด่วนเป็นลำดับแรกนั้น มีสาเหตุของปัญหามาจากอะไรบ้าง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ให้นักศึกษาเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น มาอย่างน้อย 2 แนวทาง โดยอธิบายวิธีการแก้ไขปัญหา โดยสังเขป	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
5. จากแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นที่นักศึกษาได้เสนอมานั้น นักศึกษาคิดว่าวิธีการใดเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เพราะเหตุใด	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6. ถ้าหากนักศึกษาลงมือแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชนตามวิธีการที่ดีที่สุด ให้นักศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมหรือการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหของตนเองว่าอยู่ในขอบเขตของความเป็นพลเมืองเข้มแข็งแบบใด เพราะเหตุใด	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดคุณลักษณะความเป็น
พลเมืองเข้มแข็งตอนที่ 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการวิเคราะห์	ผลการพิจารณา
1	0.28	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
2	0.64	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
3	0.71	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก

ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก-ง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดคุณลักษณะความเป็น
พลเมืองเข้มแข็ง ตอนที่ 2 ข้อสอบอัตนัยประยุกต์

ข้อที่	ค่าความยาก-ง่าย (p)	ผลการวิเคราะห์	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการวิเคราะห์	ผลการพิจารณา
1	0.53	ผ่านเกณฑ์	0.54	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
2	0.48	ผ่านเกณฑ์	0.53	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
3	0.46	ผ่านเกณฑ์	0.51	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
4	0.57	ผ่านเกณฑ์	0.55	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
5	0.51	ผ่านเกณฑ์	0.52	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
6	0.58	ผ่านเกณฑ์	0.56	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งโดยใช้วิธีการ
หาค่าดัชนีความสอดคล้องภายในของผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability)

จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน คนที่ 1 และคนที่ 2 (r_{tt})	ผลการวิเคราะห์
1	0.96**	ผ่านเกณฑ์
2	0.91**	ผ่านเกณฑ์
3	0.91**	ผ่านเกณฑ์
4	0.96**	ผ่านเกณฑ์
5	0.94**	ผ่านเกณฑ์
6	0.97**	ผ่านเกณฑ์
ภาพรวมทั้งฉบับ	0.98**	ผ่านเกณฑ์

** $p \leq .05$

การหาค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (ภาพรวม)								
1.แบบวัดมีความสอดคล้อง เหมาะสม และครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการวัดและประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.ข้อคำถามมีความสอดคล้องและครอบคลุมนิยามศัพท์ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.แบบวัดสามารถใช้วัดประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ตอนที่ 1 แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อแบบมาตราส่วนประมาณค่า								
1.ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการเข้าถึง								
1.1 รายการพฤติกรรมบ่งชี้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามนิยามศัพท์ของงานวิจัย	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 รายการพฤติกรรมบ่งชี้สามารถวัดและประเมินผลได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.3 ระดับทักษะมีความสอดคล้องเหมาะสม และสัมพันธ์กับรายการพฤติกรรมบ่งชี้	5	5	4	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1.4 ระดับทักษะมีความสอดคล้องและต่อเนื่องกัน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการวิเคราะห์								
2.1 รายการพฤติกรรมบ่งชี้มีความสอดคล้องและเป็นไปตามนิยามศัพท์ของงานวิจัย	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2 รายการพฤติกรรมบ่งชี้สามารถวัดและประเมินผลได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
2.3 ระดับทักษะมีความสอดคล้อง เหมาะสม และสัมพันธ์กับรายการ พฤติกรรมบ่งชี้	5	5	4	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.4 ระดับทักษะมีความสอดคล้องและ ต่อเนื่องกัน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการประเมินค่า								
3.1 รายการพฤติกรรมบ่งชี้มีความ สอดคล้องและเป็นไปตามนิยามศัพท์ ของงานวิจัย	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 รายการพฤติกรรมบ่งชี้สามารถวัด และประเมินผลได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3 ระดับทักษะมีความสอดคล้อง เหมาะสม และสัมพันธ์กับรายการ พฤติกรรมบ่งชี้	5	5	4	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4 ระดับทักษะมีความสอดคล้องและ ต่อเนื่องกัน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.ทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านความสามารถในการผลิตสื่อ								
4.1 รายการพฤติกรรมบ่งชี้มีความ สอดคล้องและเป็นไปตามนิยามศัพท์ ของงานวิจัย	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2 รายการพฤติกรรมบ่งชี้สามารถวัด และประเมินผลได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.3 ระดับทักษะมีความสอดคล้อง เหมาะสม และสัมพันธ์กับรายการ พฤติกรรมบ่งชี้	5	5	4	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.4 ระดับทักษะมีความสอดคล้องและ ต่อเนื่องกัน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ตอนที่ 2 แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ข้อสอบอัตนัยประยุกต์								
สถานการณ์ที่ : ในชั้นเรียนวิชา CSO 2213 นักศึกษาได้รับมอบหมายงานกลุ่ม โดยมีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 4 คน เพื่อศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่อง “พลเมืองในวิถีประชาธิปไตย” โดยมีเวลาในการศึกษาค้นคว้าเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
1. นักศึกษามีแนวทางในการแบ่งงาน เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มไปศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลได้จากแหล่งการเรียนรู้ใดบ้าง เพราะเหตุใดจึงเลือกแหล่งเรียนรู้เหล่านี้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2. ในการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “พลเมืองในวิถีประชาธิปไตย” นักศึกษาคิดว่าประเด็นที่ควรศึกษาในหัวข้อนี้มีประเด็นใดบ้าง และในการเรียนรู้สามารถตั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ได้อย่างไรบ้าง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ข้อมูลเพิ่มเติม: เมื่อครบกำหนด 1 สัปดาห์สมาชิกแต่ละคนได้นำข้อมูลที่ตนเองได้ไปศึกษาค้นคว้ามาพูด ค่อยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยสมาชิกในกลุ่มได้ค้นคว้าข้อมูลมาจาก website หนังสือ ข้อมูลจากเวทียูทูบ และการสัมภาษณ์บุคคลใกล้ชิด	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3. นักศึกษามีหลักการหรือแนวทางในการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่สมาชิกแต่ละคนค้นคว้าหามาได้อย่างไรบ้าง	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ข้อมูลเพิ่มเติม: หากนักศึกษาศึกษา	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ค้นคว้าข้อมูลเรื่อง “พลเมืองในวิถี ประชาธิปไตย” ในประเด็นความหมาย คุณลักษณะ และสิทธิ หน้าที่ของ พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย แล้ว พบว่าหนังสือ “Good Citizens พลเมืองดี การสร้างสังคมแห่งการตื่นรู้” เป็นเล่มที่น่าสนใจ มีข้อมูลครบถ้วน								
4. นักศึกษามีแนวทางอย่างไรบ้างในการ ตัดสินคุณภาพและคุณค่าของเนื้อหา หนังสือเล่มนี้ว่าเนื้อหามีคุณภาพและมี คุณค่า	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
5. เมื่อนักศึกษาสรุปสาระสำคัญ และ อภิปรายร่วมกันในชั้นเรียนเรียบร้อยแล้ว แล้ว นักศึกษาจะนำเสนอหรือเผยแพร่ องค์ความรู้เพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ ชุมชน สังคม นักศึกษาจะเลือกนำเสนอ ช่องทางใด เพราะเหตุใด	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
ตอนที่ 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการวิเคราะห์	ผลการพิจารณา
1	0.47	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
2	0.53	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
3	0.64	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
4	0.60	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก

ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก-ง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดทักษะ
การรู้เท่าทันสื่อตอนที่ 2 ข้อสอบอัตนัยประยุกต์

ข้อที่	ค่าความยาก-ง่าย (p)	ผลการวิเคราะห์	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการวิเคราะห์	ผลการพิจารณา
1	0.58	ผ่านเกณฑ์	0.78	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
2	0.68	ผ่านเกณฑ์	0.97	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
3	0.56	ผ่านเกณฑ์	0.77	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
4	0.42	ผ่านเกณฑ์	0.57	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
5	0.64	ผ่านเกณฑ์	0.85	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความ
สอดคล้องภายในของผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน

ข้อที่	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน คนที่ 1 และคนที่ 2 (r_{tt})	ผลการวิเคราะห์
1	0.89**	ผ่านเกณฑ์
2	0.93**	ผ่านเกณฑ์
3	0.87**	ผ่านเกณฑ์
4	0.95**	ผ่านเกณฑ์
5	0.93**	ผ่านเกณฑ์
ภาพรวมทั้งฉบับ	0.92**	ผ่านเกณฑ์

** $p \leq .05$

การหาค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมของแบบประเมินโครงการหรือกิจกรรม

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
การกำหนดรายการประเมิน (ภาพรวม)								
1.มีการกำหนดรายการประเมินได้ สอดคล้อง เหมาะสมและครอบคลุม ความต้องการจำเป็นในการประเมิน โครงการหรือกิจกรรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.การเรียงลำดับรายการประเมินมี ความชัดเจน เหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.รายการประเมินและคำอธิบายเกณฑ์ การประเมินแต่ละรายการมีความ ชัดเจน สามารถวัดประเมินได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
รายการประเมิน								
1.รูปเล่มโครงการ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.หลักการและเหตุผลของโครงการ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.วัตถุประสงค์และเป้าหมายของ โครงการ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.แผนการดำเนินงานและวัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินโครงการ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
5.การดำเนินงานตามแผนงาน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
6.การสรุปผลและประเมินโครงการ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
7.บรรณานุกรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
8.ประโยชน์ของโครงการ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
9.ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของโครงการ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
10.การนำเสนอโครงการ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการ

รายการประเมิน	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการวิเคราะห์	ผลการพิจารณา
1	0.64	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
2	0.65	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
3	0.52	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
4	0.57	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
5	0.41	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
6	0.57	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
7	0.45	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
8	0.64	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
9	0.66	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
10	0.54	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินกิจกรรมหรือโครงการโดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องภายในของผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน

รายการประเมิน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมิน คนที่ 1 และคนที่ 2 (r_{tt})	ผลการวิเคราะห์
1	0.88**	ผ่านเกณฑ์
2	0.95**	ผ่านเกณฑ์
3	0.87**	ผ่านเกณฑ์
4	0.90**	ผ่านเกณฑ์
5	0.92**	ผ่านเกณฑ์
6	0.92**	ผ่านเกณฑ์
7	0.87**	ผ่านเกณฑ์
8	0.93**	ผ่านเกณฑ์
9	0.95**	ผ่านเกณฑ์
10	0.96**	ผ่านเกณฑ์
ภาพรวม	0.93**	ผ่านเกณฑ์

** $p \leq .05$

การหาค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมของแบบประเมินแบบบันทึกการเรียนรู้

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
การกำหนดรายละเอียดแบบบันทึกการเรียนรู้ (ภาพรวม)								
1.มีการกำหนดรายการบันทึกการเรียนรู้ได้สอดคล้อง เหมาะสมและครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
2.มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ภาระงาน กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลของรายวิชา	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.การเรียงลำดับรายการบันทึกมีความชัดเจนและเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ตอนที่ 1 ข้อมูลของรายวิชาและข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา								
มีรายละเอียดข้อมูลรายวิชาและข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาครบถ้วน	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ตอนที่ 2 การบันทึกผลการเรียนรู้								
สิ่งที่ได้เรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
สามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์หรือประยุกต์ใช้ได้อย่างไร	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
สิ่งที่สงสัยและต้องการศึกษาเพิ่มเติม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ตอนที่ 3 การบันทึกพฤติกรรมความเป็นพลเมืองเข้มแข็ง								
พฤติกรรมหรือกิจกรรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
สิ่งที่ได้เรียนรู้จากพฤติกรรมหรือ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
กิจกรรมที่ลงมือทำ								
ตอนที่ 4 การบันทึกการเรียนรู้เท่าทันสื่อ								
ประเด็นที่สนใจศึกษา	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
แหล่งเรียนรู้ (ชื่อหนังสือ/วารสาร/ website ฯลฯ)	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ที่มาของแหล่งเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
สาระสำคัญที่ได้เรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ความน่าเชื่อถือของข้อมูล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
นักศึกษาเลือกที่จะแบ่งปัน (Share) ข้อมูลนี้ให้ผู้อื่นหรือไม่	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ตอนที่ 5 การสะท้อนคิดผลการเรียนรู้ของนักศึกษาจากเรียนรู้และลงมือปฏิบัติโครงการหรือกิจกรรมในรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา								
สิ่งที่รู้อยู่แล้ว	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
สิ่งที่ต้องการเรียนรู้	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
นักศึกษาได้เรียนรู้อะไร	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ตอนที่ 6 การประเมินผลกระบวนการทำงานและผลการลงมือปฏิบัติโครงการหรือกิจกรรมในรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา								
ชื่อโครงการหรือกิจกรรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
จุดเด่นของโครงการหรือกิจกรรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
สิ่งที่กลุ่มควรพัฒนาหรือปรับปรุง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
สิ่งที่ได้เรียนรู้จากโครงการหรือ กิจกรรม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
ข้อเสนอแนะ	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบประเมินแบบบันทึกการเรียนรู้

รายการประเมิน	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการวิเคราะห์	ผลการพิจารณา
1	0.64	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
2	0.71	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
3	0.70	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
4	0.52	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
5	0.85	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
6	0.57	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบบันทึกการเรียนรู้โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องภายในของผู้ประเมิน (Inter-Rater Reliability) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 คน

รายการประเมิน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินคนที่ 1 และคนที่ 2 (r_{tt})	ผลการวิเคราะห์
1	0.89**	ผ่านเกณฑ์
2	0.85**	ผ่านเกณฑ์
3	0.93**	ผ่านเกณฑ์
4	0.90**	ผ่านเกณฑ์
5	0.87**	ผ่านเกณฑ์
6	0.92**	ผ่านเกณฑ์
ภาพรวม	0.90**	ผ่านเกณฑ์

** $p \leq .05$

การหาค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมของแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมือง
ศึกษา

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5				
แบบทดสอบข้อที่ 1	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 2	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 3	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 4	3	2	3	2	2	2.40	0.54	น้อย	ไม่ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 5	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 6	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 7	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 8	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 9	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 10	3	2	3	3	3	2.80	0.44	ปานกลาง	ไม่ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 11	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 12	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 13	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 14	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 15	3	2	3	3	3	2.80	0.44	ปานกลาง	ไม่ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 16	3	2	3	3	3	2.80	0.44	ปานกลาง	ไม่ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 17	3	2	3	2	2	2.40	0.54	น้อย	ไม่ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 18	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 19	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 20	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 21	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 22	3	2	3	3	3	2.80	0.44	ปานกลาง	ไม่ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 23	3	2	3	3	3	2.80	0.44	ปานกลาง	ไม่ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 24	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 25	3	2	3	2	2	2.40	0.54	น้อย	ไม่ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 26	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 27	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 28	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					\bar{X}	S.D.	แปลผล	ผลการพิจารณา
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5				
แบบทดสอบข้อที่ 29	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์
แบบทดสอบข้อที่ 30	5	4	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด	ผ่านเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์ค่าความยาก-ง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของ
แบบทดสอบวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

ข้อที่	ค่าความยาก-ง่าย (p)	ผลการวิเคราะห์	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ผลการวิเคราะห์	ผลการพิจารณา
1	0.44	ผ่านเกณฑ์	0.62	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
2	0.50	ผ่านเกณฑ์	0.71	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
3	0.36	ผ่านเกณฑ์	0.51	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
4	0.24	ผ่านเกณฑ์	0.38	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
5	0.46	ผ่านเกณฑ์	0.63	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
6	0.50	ผ่านเกณฑ์	0.63	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
7	0.46	ผ่านเกณฑ์	0.66	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
8	0.58	ผ่านเกณฑ์	0.74	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
9	0.70	ผ่านเกณฑ์	0.97	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
10	0.66	ผ่านเกณฑ์	0.92	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
11	0.60	ผ่านเกณฑ์	0.83	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
12	0.60	ผ่านเกณฑ์	0.16	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
13	0.34	ผ่านเกณฑ์	0.48	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
14	0.64	ผ่านเกณฑ์	0.89	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
15	0.40	ผ่านเกณฑ์	0.61	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
16	0.60	ผ่านเกณฑ์	0.76	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
17	0.52	ผ่านเกณฑ์	0.72	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
18	0.54	ผ่านเกณฑ์	0.74	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
19	0.14	ไม่ผ่านเกณฑ์	0.18	ไม่ผ่านเกณฑ์	คัดออก
20	0.58	ผ่านเกณฑ์	0.78	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
21	0.68	ผ่านเกณฑ์	0.97	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก
22	0.42	ผ่านเกณฑ์	0.57	ผ่านเกณฑ์	คัดเลือก

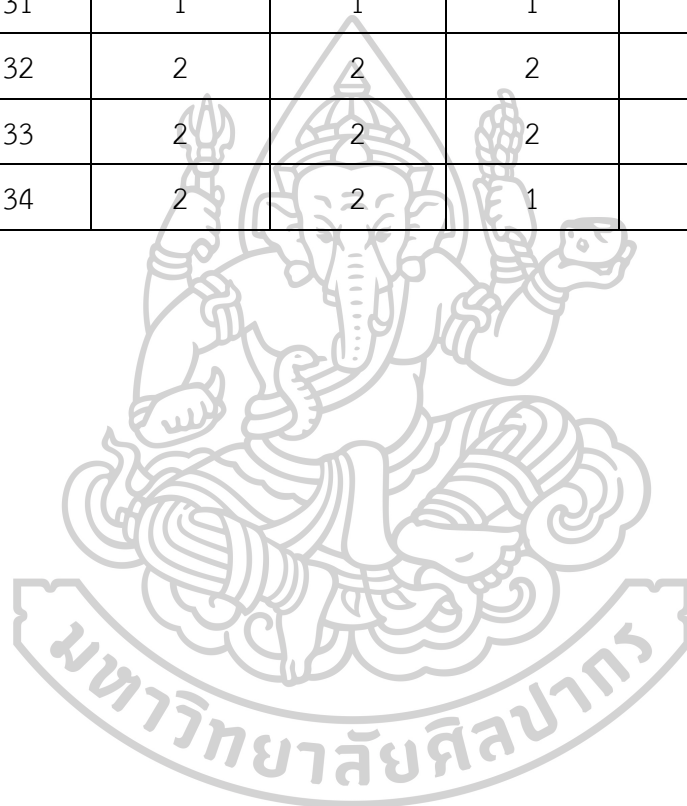
ภาคผนวก ฉ

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยขั้นตอนที่ 3การวิจัย (Research: R₂)

คะแนนการทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งครั้งที่ 1 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 1)

ลำดับที่	ด้านความรู้	ด้านทักษะ	ด้านเจตคติ	อัตรันัยประยุกต์
1	2	2	2	12
2	1	2	2	12
3	2	2	1	10
4	2	3	3	14
5	2	2	2	15
6	2	2	2	14
7	1	1	2	10
8	2	2	1	9
9	2	2	2	9
10	2	1	1	7
11	2	2	2	9
12	3	2	2	10
13	3	3	3	12
14	2	2	2	10
15	1	1	1	10
16	1	1	1	8
17	1	1	1	9
18	1	1	2	10
19	2	2	2	8
20	2	2	1	10
21	2	1	1	11
22	1	1	1	8
23	1	1	1	7
24	1	1	1	10
25	1	1	1	9

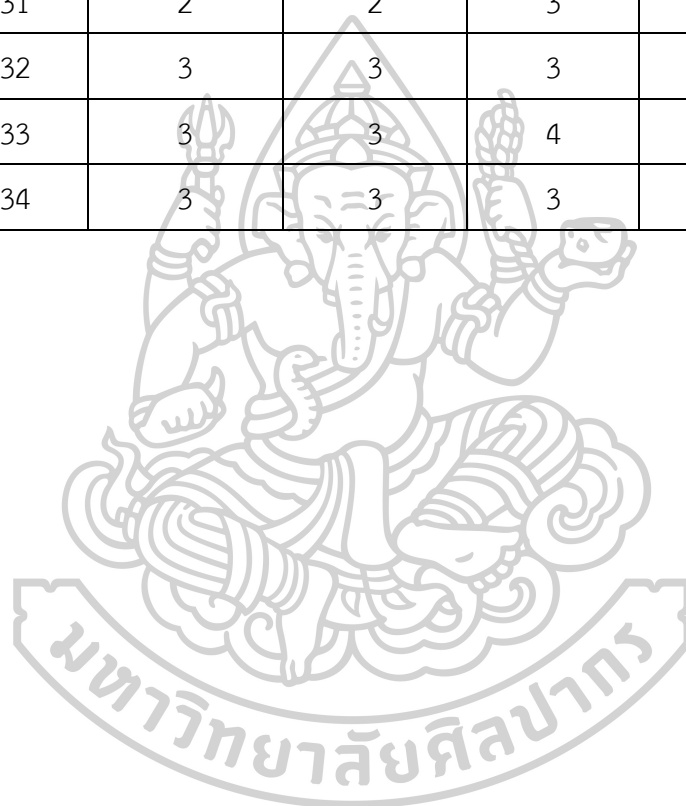
ลำดับที่	ด้านความรู้	ด้านทักษะ	ด้านเจตคติ	อัตรณ์ประยุกต์
26	1	1	1	7
27	2	2	1	11
28	1	1	2	10
29	1	1	1	8
30	2	2	2	9
31	1	1	1	10
32	2	2	2	9
33	2	2	2	8
34	2	2	1	8

คะแนนการทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งครั้งที่ 2 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 3)

ลำดับที่	ด้านความรู้	ด้านทักษะ	ด้านเจตคติ	อัตรณ์ประยุกต์
1	3	3	3	14
2	2	3	3	13
3	3	3	3	12
4	3	4	4	15
5	3	3	3	16
6	3	4	4	15
7	3	3	3	13
8	3	3	3	11
9	3	3	3	12
10	2	2	2	10
11	2	3	3	10
12	3	3	3	11
13	4	4	4	13
14	3	2	3	12
15	2	2	3	11
16	3	3	3	10
17	2	3	3	11
18	3	3	3	10
19	3	3	3	11
20	3	3	3	11
21	3	2	2	13
22	3	2	2	11
23	2	2	2	10
24	3	2	2	11
25	2	2	2	10

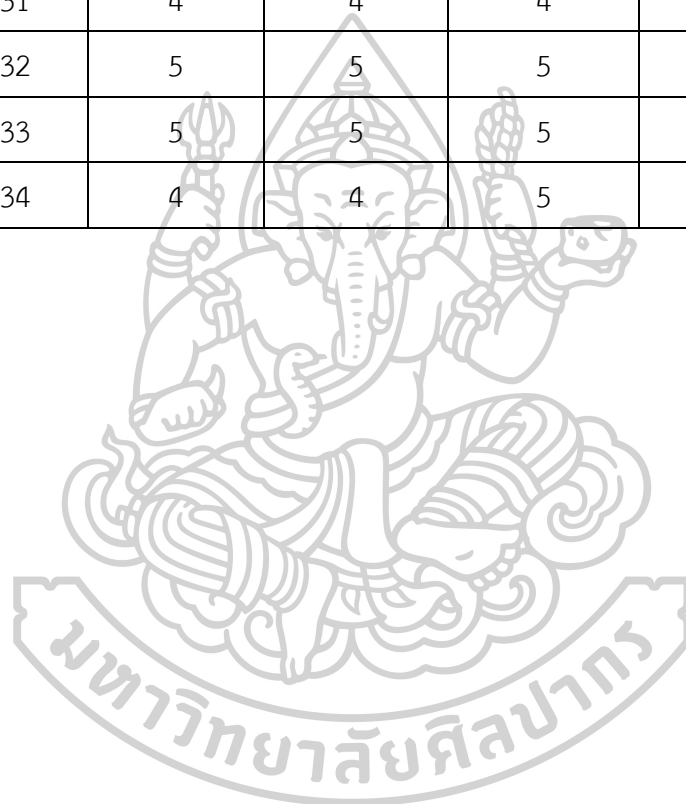
ลำดับที่	ด้านความรู้	ด้านทักษะ	ด้านเจตคติ	อัตรณ์ประยุกต์
26	2	2	2	10
27	3	3	3	12
28	2	2	3	10
29	2	2	3	10
30	2	3	3	10
31	2	2	3	12
32	3	3	3	10
33	3	3	4	10
34	3	3	3	10

คะแนนการทำแบบวัดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งครั้งที่ 3 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 5)

ลำดับที่	ด้านความรู้	ด้านทักษะ	ด้านเจตคติ	อัตรนัยประยুক্ত
1	5	4	5	16
2	5	4	5	16
3	5	5	5	18
4	5	5	5	17
5	5	5	5	18
6	5	5	5	16
7	5	4	5	15
8	5	4	5	15
9	5	4	5	15
10	4	4	4	14
11	4	4	5	12
12	4	4	5	14
13	5	5	5	15
14	5	4	5	15
15	4	4	4	12
16	5	5	5	14
17	5	5	5	13
18	5	5	5	12
19	5	4	5	15
20	4	4	5	13
21	4	3	4	15
22	4	3	4	14
23	4	4	4	13
24	4	4	4	13
25	4	4	4	14

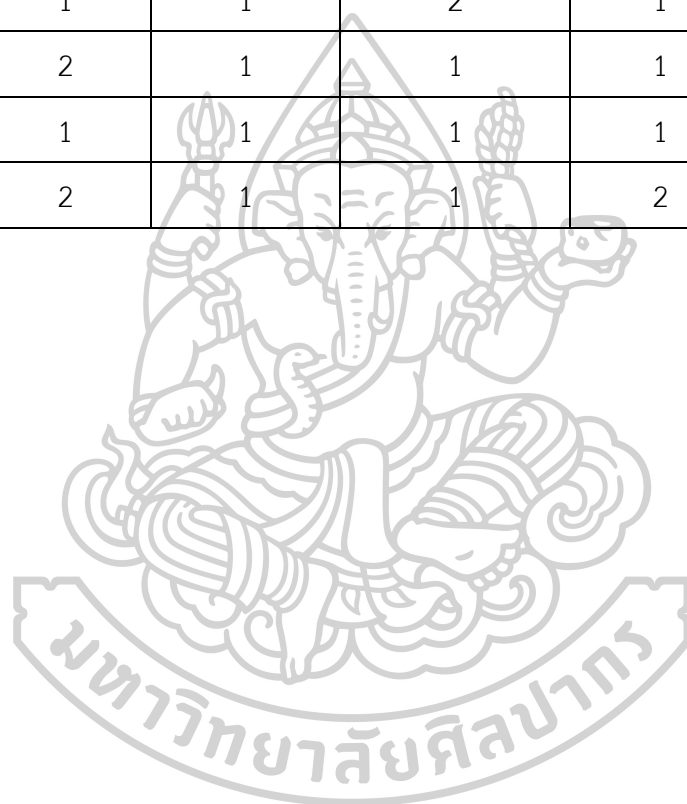
ลำดับที่	ด้านความรู้	ด้านทักษะ	ด้านเจตคติ	อัตรณ์ประยุกต์
26	4	4	5	14
27	5	4	5	15
28	4	4	5	13
29	4	4	4	14
30	4	4	4	15
31	4	4	4	14
32	5	5	5	12
33	5	5	5	13
34	4	4	5	11

คะแนนการทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อครั้งที่ 1 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 1)

ลำดับที่	การเข้าถึง	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การผลิตสื่อ	อัตรายประยุกต์
1	3	2	2	3	13
2	3	2	2	2	12
3	2	1	2	2	10
4	3	2	2	1	11
5	4	3	3	3	15
6	3	2	2	3	14
7	3	2	2	2	13
8	2	2	2	2	10
9	1	1	1	2	8
10	1	1	2	2	8
11	2	1	2	2	9
12	3	2	2	1	11
13	4	3	3	3	13
14	2	1	2	2	11
15	1	1	1	1	7
16	2	1	1	2	8
17	2	1	1	1	9
18	1	2	2	2	9
19	2	1	1	1	9
20	1	1	2	1	8
21	2	2	3	2	11
22	1	2	2	2	10
23	2	1	1	1	7
24	1	1	2	1	7
25	2	2	2	2	9

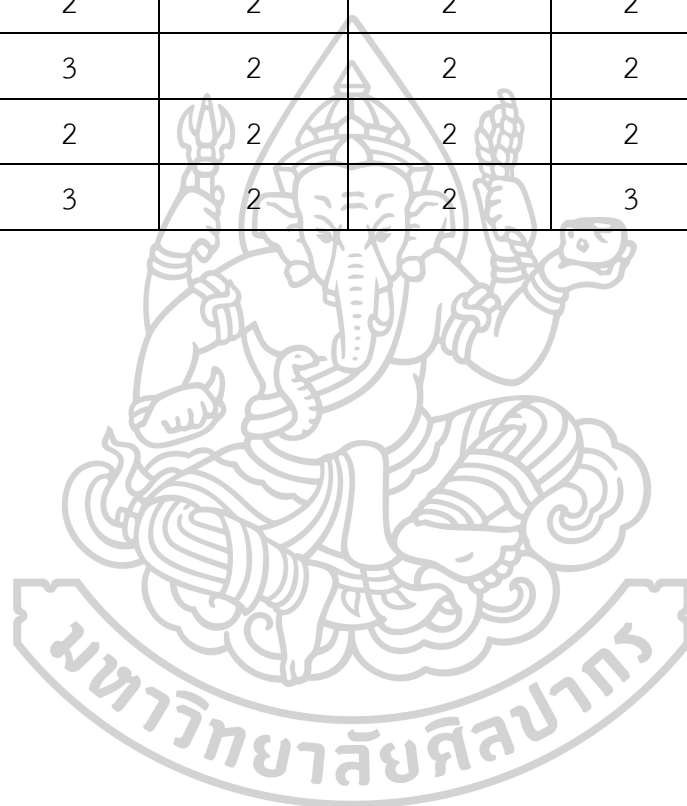
ลำดับที่	การเข้าถึง	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การผลิตสื่อ	อัตรานัยประยุกต์
26	1	1	1	2	7
27	1	1	2	2	8
28	2	2	3	2	11
29	1	2	2	2	10
30	2	1	1	1	8
31	1	1	2	1	7
32	2	1	1	1	9
33	1	1	1	1	6
34	2	1	1	2	8

คะแนนการทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อครั้งที่ 2 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 3)

ลำดับที่	การเข้าถึง	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การผลิตสื่อ	อัตรณ์ประยุกต์
1	3	3	3	3	15
2	3	3	3	3	13
3	3	2	2	3	13
4	3	3	3	2	14
5	4	4	4	3	16
6	3	3	3	3	15
7	3	3	3	3	15
8	3	3	3	3	13
9	3	3	3	3	11
10	3	3	3	3	10
11	2	2	2	2	12
12	3	3	3	2	12
13	4	3	3	4	16
14	3	2	2	4	14
15	3	2	2	2	10
16	3	2	2	2	11
17	3	2	2	2	13
18	2	2	2	2	12
19	3	3	3	3	11
20	3	3	3	3	12
21	3	3	4	3	13
22	2	3	3	3	12
23	3	2	2	2	10
24	2	2	3	2	9
25	3	3	2	3	12

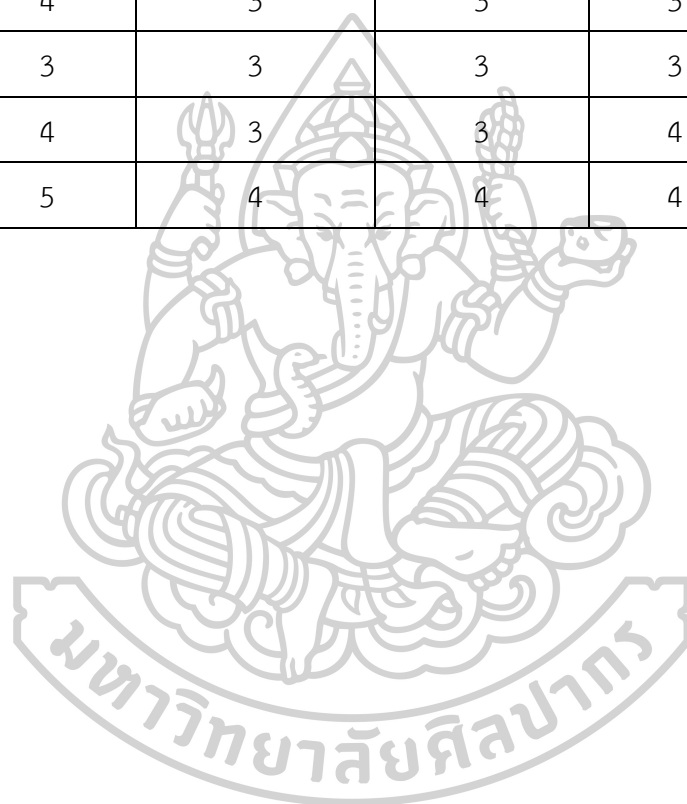
ลำดับที่	การเข้าถึง	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การผลิตสื่อ	อัตรานัยประยุกต์
26	2	2	2	2	11
27	2	2	3	2	11
28	3	3	3	3	14
29	2	2	2	3	12
30	3	2	2	2	11
31	2	2	2	2	11
32	3	2	2	2	13
33	2	2	2	2	8
34	3	2	2	3	10

คะแนนการทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อครั้งที่ 3 (หลังการเรียนรู้หน่วยที่ 5)

ลำดับที่	การเข้าถึง	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การผลิตสื่อ	อัตร้ายประยุกต์
1	4	4	4	5	17
2	5	5	5	5	15
3	4	4	4	5	16
4	4	3	3	4	16
5	4	4	4	4	14
6	5	5	5	5	16
7	5	5	5	5	17
8	5	4	4	5	16
9	5	5	5	5	17
10	5	5	5	5	15
11	5	4	4	5	13
12	5	4	4	4	14
13	5	4	4	4	16
14	5	4	4	5	18
15	4	3	3	4	16
16	4	4	4	4	15
17	5	4	4	4	15
18	4	3	3	3	15
19	5	5	5	5	13
20	5	5	5	5	14
21	4	3	3	3	14
22	4	4	4	4	12
23	4	4	4	4	12
24	4	4	4	4	14
25	4	4	4	4	15

ลำดับที่	การเข้าถึง	การวิเคราะห์	การประเมินค่า	การผลิตสื่อ	อัตรณ์ประยุกต์
26	4	4	4	4	13
27	5	4	4	5	16
28	4	4	4	4	14
29	5	4	4	4	14
30	5	4	4	4	13
31	4	3	3	3	13
32	3	3	3	3	11
33	4	3	3	4	13
34	5	4	4	4	15

คะแนนการทำแบบทดสอบรายวิชา CSO 2213 พลเมืองศึกษา

ลำดับที่	คะแนนสอบ	ลำดับที่	คะแนนสอบ
1	17	18	13
2	16	19	16
3	17	20	15
4	16	21	16
5	15	22	15
6	14	23	15
7	13	24	18
8	15	25	17
9	15	26	17
10	15	27	13
11	13	28	13
12	16	29	14
13	15	30	14
14	14	31	14
15	15	32	15
16	15	33	14
17	15	34	16

ภาคผนวก ข
เครื่องมือและผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยชั้นตอนที่ 4
การพัฒนา (Development: D₂)

**แบบรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็น
ฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ
นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา**

แบบรับรองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อ-สกุล
2. ตำแหน่งทางวิชาการ
3. สังกัด/ภาควิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย
.....
4. ประสบการณ์การทำงาน..... ปี

ตอนที่ 2 การรับรองรูปแบบ โปรดพิจารณาประเด็นการประเมิน และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังต่อไปนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีความสอดคล้องและเหมาะสมมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีความสอดคล้องและเหมาะสมมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีความสอดคล้องและเหมาะสมปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีความสอดคล้องและเหมาะสมน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีความสอดคล้องและเหมาะสมน้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
การพัฒนาแบบการสอน (ภาพรวม)						
1.การนำหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาใช้ในการพัฒนาแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อมีความเหมาะสม						
2.องค์ประกอบของแบบการสอนมีความสอดคล้อง เหมาะสมและครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่า						

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
ทันสมัย						
3.การเรียงลำดับองค์ประกอบของรูปแบบการสอนมีความชัดเจน เหมาะสม สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย						
4.การใช้ภาษามีความถูกต้อง กระชับและสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย						
หลักการของรูปแบบการสอน						
1.หลักการ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการสอนมีความสอดคล้องและเหมาะสม						
2.รูปแบบการสอนมีความชัดเจน แสดงให้เห็นจุดเน้นและสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนได้						
วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน						
1.มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน						
2.มีความชัดเจน สามารถแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการส่งเสริมให้แก่ผู้เรียน						
ขั้นตอนของรูปแบบการสอน (Civic Ed Model)						
1.ขั้นตอนการสอนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน						
2.เมื่อจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้						
3.ขั้นตอนการสอน Civic Ed Model มีความเหมาะสมกับรูปแบบการสอน						

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
3.1 ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding) มีความเหมาะสม						
3.2 ขั้นตอนที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon) มีความเหมาะสม						
3.3 ขั้นตอนที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) มีความเหมาะสม						
3.4 ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Initiating Activity or Project) มีความเหมาะสม						
3.5 ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม (Conducting Designed activity or Project) มีความเหมาะสม						
3.6 ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating and Disseminating) มีความเหมาะสม						
4.ขั้นตอนการสอนแต่ละขั้นมีความสอดคล้องและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน						
ระบบสังคม						
1.ระบบสังคมมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน						
2.ระบบสังคมมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนและผู้เรียนได้สอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอน						
ระบบสนับสนุน						

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					ข้อเสนอแนะ
	5	4	3	2	1	
1.ระบบสนับสนุนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน						
2.การกำหนดระบบสนับสนุนมีความสอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอน						
การวัดและประเมินผล						
1.การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน						
2.การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและเป็นไปตามหลักการการวัดและประเมินผล						
3.แนวทางและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่นำเสนอมีความครอบคลุมในประเด็นที่ควรวัดและประเมินผล						
4.แนวทางและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่นำเสนอมีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง						

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

3.1) จุดแข็งของรูปแบบการสอน

.....

.....

.....

3.2) สิ่งที่ควรพัฒนาเพิ่มเติมของรูปแบบการสอน

.....

.....

.....

3.3) คุณค่า/ประโยชน์ของรูปแบบการสอน

.....

.....

.....

ในการรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้รับรองรูปแบบมีความคิดเห็นว่า

- รูปแบบมีความเหมาะสมดีแล้ว สมควรเผยแพร่รูปแบบการสอน
- รูปแบบการสอนมีความเหมาะสม แต่ควรเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะก่อนเผยแพร่รูปแบบการสอน

การสอน

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้รับรองรูปแบบฯ

การหาค่าความสอดคล้องและความเหมาะสมของแบบรับรองรูปแบบการสอนตามทฤษฎีเชื่อมโยง
ความรู้ร่วมกับแนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมือง
เข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
การพัฒนารูปแบบการสอน (ภาพรวม)								
1.การนำหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ มาใช้ในการพัฒนาแบบการสอนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อมีความเหมาะสม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.องค์ประกอบของรูปแบบการสอนมีความสอดคล้อง เหมาะสมและครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเข้มแข็งและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	5	5	4	5	4	4.60	0.45	มากที่สุด
3.การเรียงลำดับองค์ประกอบของรูปแบบการสอนมีความชัดเจน เหมาะสม สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย	5	5	5	5	4	4.80	0.45	มากที่สุด
4.การใช้ภาษามีความถูกต้อง กระชับและสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย	5	5	4	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
หลักการของรูปแบบการสอน								
1.หลักการ แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้เป็นกรอบในการพัฒนาแบบการสอนมีความสอดคล้องและเหมาะสม	5	5	4	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
2.รูปแบบการสอนมีความชัดเจน แสดงให้เห็นจุดเน้นและสามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนได้	5	5	4	5	4	4.60	0.55	มากที่สุด
วัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน								
1.มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.มีความชัดเจน สามารถแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ต้องการส่งเสริมให้แก่ผู้เรียน	5	5	4	5	5	4.8	0.45	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ขั้นตอนของรูปแบบการสอน (Civic Ed Model)								
1.ขั้นตอนการสอนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.เมื่อจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนของรูปแบบการสอนสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.ขั้นตอนการสอน Civic Ed Model มีความเหมาะสมกับรูปแบบการสอน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.1 ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน (Creating Mutual Understanding) มีความเหมาะสม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2 ขั้นตอนที่ 2 การเชื่อมโยงความรู้ด้วยปรากฏการณ์ (Interconnecting with Phenomenon) มีความเหมาะสม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.3 ขั้นตอนที่ 3 การเสาะแสวงหาความรู้ (Verifying Obtained Information) มีความเหมาะสม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.4 ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบโครงร่างหรือกิจกรรม (Initiating Activity or Project) มีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.5 ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการตามโครงการหรือกิจกรรม (Conducting Designed activity or Project) มีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
3.6 ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ (Evaluating and Disseminating) มีความเหมาะสม	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
4.ขั้นตอนการสอนแต่ละขั้นมีความสอดคล้องและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
ระบบสังคม								
1.ระบบสังคมมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.ระบบสังคมมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนและผู้เรียนได้สอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
ระบบสนับสนุน								
1.ระบบสนับสนุนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการของรูปแบบการสอน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.การกำหนดระบบสนับสนุนมีความสอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนการสอนของรูปแบบการสอน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล								
1.การวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการสอน	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2.การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและเป็นไปตามหลักการการวัดและประเมินผล	5	5	4	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
3.แนวทางและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่นำเสนอมีความครอบคลุมในประเด็นที่ควรวัดและประเมินผล	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
4.แนวทางและเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่นำเสนอมีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง	5	5	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นางสาวภาสุดา ภาคาผล

วุฒิการศึกษา

พ.ศ. 2552 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต
(สังคมศึกษาและภาษาอังกฤษ) เกียรตินิยมอันดับ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2557 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
(การสอนสังคมศึกษา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2561 ศึกษาต่อปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

